Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque électronique suisse

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa:

VNÀ CVM
GILBERTI COGNATI
ET
IOANNIS SAMBVCI
Annotationibus vtilissimis:

narratione item R. FESCHT b. A. S.
de Vita & Scriptis Authoris Colon. xxxv.
IACOBI ZVINGERI:

Adiectis suo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidissima.

Cum Cæsareæ Maj. gratia & priuilegio.

BASILEAE,
PER SEBASTIANVM
HENRICPETRI.

Excellentiſs. & Clariſs.

Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,

magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſſimo acutiſſimóque:

Nec non in inclyta

BASILIENSIVM ACADEMIA

lingua Græcæ ſumma cum laude

Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI

Opera Græcè & Latinè

omnia,

Iam denuò diligentiſſimè repurgata, &

SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm

colendo,

Obſeruantiæ & amicitiæ

monumentum

D. D. D.

HVLDERICHVS FRÖLICH

Plavenſ. Poëta Laureatus.

MARCVS HOPPERVS
BASILIENSIS
Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quę nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorum τὴ πολιτικῶν μύθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atq; adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam intolerabilem excresceret: placuit in Tomos

aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & sic quidem, vt quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos complecterétur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores ἢ τὰς νόθους continerent. Quam tamen rationem si non adamussim vbiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius authoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινᾶς ὥσπερ ἀσυλάμας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam nostri laudibus, quas cumulatissimas meretur, nihil dissimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti esse posse tanti viri lucubrationes, qui profectò natus est ad honesta literarum studia iuuanda: domi, foris, & vbiq; hæc cura, hoc studium eius est, vt boni cuiuscunq; generis authores delitescétes eruantur, vindicentur, illustrentur, inq; publicum edantur: id quod nunc cũ Luciano quo-

que

que fieri procurauit. Interea tamẽ & ſuas ſubinde, clauſtris retectis, in apertũ Muſas producit: quemadmodũ videre eſt in laudatiſsimis illis operibus eius, quę ſuperiori anno in tres Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactã reliquit. Quid dicã de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incõparabili eruditione, & alijs quib. prędītus eſt virtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas cõſcientias piè cõſolatur, Scripturę arcana explicat: vt trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theologię peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnib. fit omnia: idq; (quod maximũ eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine nõ admiretur, veneretur atq; collaudet, quis nõ dicat inuidia eum torqueri? Hęc ideo etiam refero, cãdide Lector, vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus veniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò minus videlicet legere eum vereare. Vale:

Baſileæ, Anno Virginei partus
1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

N tibi, præstantiß. atq; Iurisprudentiß. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hîc mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquũ est (neque enim quidquam prater studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & benevolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur.

rentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit visa. Tempus enim aut studium aliquid adijciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruantissimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, saluere te plurimùm iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M. D. LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule cõiecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, desserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate cõiunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deũ immortalem qua vafritie, quo lepõre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia mira sale perfricat, nihil vel obiter attingẽs, quod non

non aliquo feriat ſcommate: præcipuè Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potiſsimûm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis itẽ propter intolerandum ſupercilium, hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis profeſsione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt, maledici vocabulum addidêre: ſed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos paſsim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἀθέου, ſpecioſum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributum. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quàm benè, ipſi viderint, tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando lepôris, in mordendo aceti, ſic titillat abuſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſerijs miſcet: ſic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legẽda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, ſeu voluptatem ſpectes, ſeu vtilitatẽ. Eius verba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, verborum apparatu inſtructus ac tumẽs: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere volens, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui prębuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrá ætatem tantũ CLXXI, peruenerũt. Luciani porrò nomine Epigrammata trigintaduo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuiũ commentario, Appollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum fermè omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quá in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit, neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decessit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In

conuen-

nuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod i præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõie-uram facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum iisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter æstuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dici-r rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, & a-imum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum ui dixerat, Prometheus es in verbis; dictionem & dicendi enus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini nperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De salta-one, disciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum rofitetur, atq; philosophiæ floscul is sua scripta illustrasse it. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam enior, in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulit, & con-ditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseu-domante, Celsus.

DE VI-

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI Philosophi & Medici Basil.

SAcrificaturi olim προγυμνάσια ludis præmittere solebāt. Nos ad literaria hæcce Luciani sacra accessuri, præludiorū vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litātium collocabimus. Fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem, antiquorum duntaxat iā meminerimus, qui nominis celebritatē ad posteros quoq; propagârunt, & tum politici fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam præfecturam tanta æquitatis lāude administrauit, vt quæ est virtuti comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in ceruicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista, nomine olim laudato, hic noster præsens Samosatenus fuit: cui, an quę leguntur in Anthologico penu, acceptū ferenda sint epigrammata, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem σκωπτικὰ nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianū

est,

eſt, cui quarta & decima ſeptima epiſtolarum adſcribitur. Fuit & alius Antiochenæ eccleſiæ presbyter, à quo Hebraica biblia recognita, & priſtino nitori reſtituta ſcribit Suidas: qui tandē ſub Maximiano palmā martyrij Nicomediæ ſit cōſecutus. Tertius Hieroſolymitanæ eccleſię presbyter ſuo tēpore claruit: & quod Geſnerus obſeruat, monumentis literarum, poſteris quoq; innotuit. Ex horū numero, philoſophū ſeponimus, de quo inceptum ſermonē proferamus: breui & expedita methodo, quæ certa hiſtorica fide, de eius Ortu, Vita, & Interitu ſciri merentur, planis verbis concipientes. Homo cōſideratur: vel vt eſt, & viuit: vel vt non eſt, nimirū quatenus, ſeu cùm non eſt, eſſe incipit Generatione: ſeu eū eſt, eſſe deſinit Corruptione & interitu. In ipſo Ortu cauſæ attendendæ & accidentia. Cauſa efficiēs. Parentes ſunt: huius quidē noſtri Luciani tenuis fortunæ homines: quos res anguſta domi eò adegit, vt puerū Lucianū præclara indole ad literarū ſtudia natum, arti ſtatuariæ addixerint: maius inde, certiusq; lucrū, quo ſubleuarentur, captantes, & ſumptus diſciplinæ minores. Nominare quidē eos videtur in Piſcatore, vocās ſe Parrhiſiaſten, Alethionis Elenxiclei. At ficta ſunt nomina: haudquáquā ijs parentes, ſed ſtudiū, quo ducatur veritatis, & perſonatæ ſapientiæ odiū deſignās. Accidentia ſunt Locus & Tēpus. Patria Samoſata, Syriæ ciuitas, nō longè ab Euphrate, vt ſeipſum Syrū & Aſſyriū nō ſemel cognominet: alibi etiā Patrenſem, q̄ ciuitas eſt Achaiæ: tanquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in octauū Apuleij. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas eū ſub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruiſſe dicit: alij de Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam eius partimur in maturā & immaturā. Hoc eſt, qua nōdum ſui iuris ſub parentū & magiſtrorū clientela vixit, tanquam τελειαγωγία, vitæ perfectæ. Vt enim, recens teſta quo ſemel eſt imbuta, ſeruat odorē: ſic quæ recētis ætatis raſæ tabulæ, quam Ariſtoteles vocare ſolebat, inſcribuntur, vel mala ſint, vel ſecus, per ætatē durant. Igitur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo ſuo formãdus dabatur, homini auſtero, à quo fingendorũ lapidum & marmorum poliendorum dexteritatẽ hauriret. Pater enim, quod puerũ videret proprio naturæ ductu ceram in varias transferre figuras, ad mánuariũ hocce opificiũ perquã idoneum, ſi rectè erudiretur, futurũ exiſtimabat. Cùm verò circa ipſum τὸ ἐργάσιμον artis, rupta tabella immitiùs à magiſtro acciperetur, domum procurrit: & per ſomniũ duas videt mulierculas, ſtatuariæ artis & Liberalium ſtudiorum tutelares deas, ambitioſè de ſe cõtendentes. Perſuaſus ergo παιδείας rationibus, ſtatuariam valere iubet, totumq; ſe ad caſtra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progreſſu ſtipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate ſeipſum mundo oſtendere, & quod dici ſolet, ſapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipſo verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confuſionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tũ paſſiones excutiendæ ſunt. Homo enim, quoad viuit, & eã attingit ætatẽ, qua cõpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Paſſiones ex Corporis & Fortunæ affectione naſcuntur. De paſſionibus certè quantumuis nõ defuerint ſecunda & aduerſa, quæ vitã præclari viri diuerſimodè affecerint, eorũ tamen nos haud quicquã tangimus, quãdo nihil illorũ per anteceſſores hiſtoricos dictũ eſt fide dignũ: ad Actiones ſolas conuerſi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum inſtituto neceſſaria requirũtur, Naturã, Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidẽ naſcitur cũ homine, at tum demũ ſe profert, quando operari incipit, perfectis ad agendum inſtrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præſtantia Luciani, nõ eſt vel quærendũ multis, vel in vllũ dubium vocandũ. A' prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt eum pater ad præclarã fingendi artẽ dexterrimum

rimum arbitraretur. Humiliores tamẽ fuêre, quã par erat paternę cogitationes: nec ad ſcopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant. Formandũ quippe fuerat aliquid tma diuino dicendi organo: & emendanda ſcabrities: non lapidũ tamen, ſed humanorũ animorũ. Innutritus ergo liberalibus diſciplinis, ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem contulit admirandã: quantam quidẽ in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatẽ, proprijs næuis, vt dicetur ſcatentẽ, quando ex omni parte beatus haud quiſquã eſt, cadere poteſt. Artis vocabulo omnes diſciplinas, quas vno cõplexu Philoſophia, à nõnullis etiam Encyclopædia & Habitus tũ organici tũ principales cõprehẽdũt, deſignamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poëta, Logicus. Teſtantur id ipſius ſcripta: in primis quãta dexteritate aduerſarios diſputãdo cõuicerit: quãta facũdia cauſas in foro peregerit: quanta facilitate Comicorũ perſonã nõ tam ligato, quàm ſoluto dicẽdi genere repræſentârit. Inter principales, & theorici ſunt & practici. Ad Metaphyſicã claſſem ſi Dei cognitionẽ & verũ cultũ reducamus: hac parte vel maximè impiũ fuiſſe eũ & πεμμιαρὸν, vt ait Suidas, libenter fatemur: qui nõ ſolam Dei proũidentiam riſui habere, ſed & Chriſtũ ipſum, humani generis vindicẽ cauillis & maledictis inſectari fuerit auſus: tam ferali rabie, vt per ludibrium ἀντισολοπισμῷον σοφιστὴ ſceleratè calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadã epiſtola obſeruat, Ioannis quoq; Euangelium inceſſeret: quod de Philopatre Dialogo dictũ exiſtimari poteſt. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicè, tantam impietatem, tam profana ſcelera, quibus fictitij Dij omnium conſenſu & ſcitu ſeſe contaminârint, tartaream veriùs, quã cœleſtem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam eſſe. Id quidẽ hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec ex ſuijpſius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mira ſtructura, ad aliquam veri Dei, & vel ſaltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiã erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſſitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio nõ ignoratur: à qua infame nomen ἀθέτου optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dũ ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientię, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehẽdamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quãplurima alijs ſuorũ dialogorũ veſtigia impreſſit naturalis ſuæ cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſequutus: vt ab antiquis μύσοφημος & βλάσφημος: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatẽ animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratũ ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amãdi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autẽ nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorũ licentiosè viuendam extitit: qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mẽtiri infami ſtudio cõtenderẽt. Hęc certè, quãdo ſunt talia, viro aliqn nõ malè Ethico, quamuis peſſimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam amplam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

modera-

moderatæ cenſuræ acerbius tranſiuiſſe videri poteſt, inductus verius odio quodam ſubtriſtis naturæ, quã virtutis ſtudio putatur, & viuam ſui imaginem in Timone Miſanthropo, q nec Deos pẽſi alicuius habere, nec homines ſolitus fuit, effigiâſſe. Viues equidem ad infectandum eum & proſcindẽdam philoſophiam inuidia Plutarchi Cheronenſis impulſum fuiſſe ſcribit, quem in magno honore eſſe apud Traianum Cæſarẽ inuitus & dolens vidiſſet. Politiæ etiam & Oeconomię ſtudioſus fuit, quod idem ſcripta eius teſtatum faciunt: vt cùm iam ſenior, quod ſcribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cęſaris ſe cõtuliſſet, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis reſpectu actiones eius fuerũt. Quod ad exercitationẽ, docuit viua voce, & ſcriptis ſimiliter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhethoricam profeſſum ſe eſſe, ipſemet teſtatur: quo non ſuccedente, vt Suidas vult, ad ſcribendum ſe cõtulit. Sunt autem eius ſcripta quamplurima, quorum cauſas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo fine tanta contẽtiõne animi hominibus penè omnibus, ipſisq; falſis gentium dæmonijs contradixerit, non ſemel ipſe pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis aſſerendæ cauſa: & vt vel ſuis ſaltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & ſapere diſceret. Verbis ad hoc vſus eſt, (quæ ad claſſem efficientis inſtrumentalis pertinent) cùm Aſianus fuerit, terſis, ingenio ac moribus ſuis cõgruentibus: tam apta facilitate, vt cõmunem loquendi elegantiam miro ſucceſſu expreſſerit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his ſimul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, ſcribendi genus eſt, quod ſequitur: quod ipſe contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum ſecutus, Dialogos ſcripſit, quibus res ipſa ceu geri videtur, magisq; audientium & legentium animis imprimi: ſuo proin inſtituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomę Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicq; in ordinis aliquam formam, si possit fieri, redigenda. Historiā, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in INSOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLICO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tū ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitā, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdā res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mētiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fideiq; superstitiosæ, quā scopticè traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus in medium adfert, non tam docendo, quàm arguendo: ita totus ad reprehendendum natus videtur: vt tamen hoc ἐλέγξεως organo, rem ipſam perſuadeat & exprimat. Organica eius ſunt multiplicia, & quidem Grāmatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM: de ſolœciſmo, in PSEVDOSOPHISTA: de dictionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA: de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtica tāgit, in cauillatione poëtarū, quæ inſcribitur, DISSERTATIO cū HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPO dramatū duorū ſpecimē dat. Rhetorica ſcripta, vel generalia ſunt, quę pertinent vniuerſim ad præcepta: vel ſpecialia, quæ ad eius proprium dicēdi genus: quod tum proponit, in BACCHO, & DE ELECTRO: tum cōtra reprehēſores defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo orationis, in Macedonia habitæ illuſtrat, in HERODOTO. In vniuerſum pertinent ad Rhetorem ea, quæ vel exempli cauſa, præceptorum illuſtrandorum, proponi ſolent, vt ſunt Orationes variæ: vel directò ad confirmāda præcepta faciunt: qualis eſt RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta ſuorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere cōqueritur. Orationes ſunt aliquot illuſtres, omniū generū. Demonſtratiui quidē, Encomiū balnei, in HIPPIA: DEMOSTHENIS: PATRIAE: DOMVS: Macedonū quorūdā, IN SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: pulcritudinis in CHARIDEMO: ſtudij ſui erga auditores, in DIPSADIBVS. Deliberatiui ſunt: dū ſuadet taurū, ſupplicij genus, dono oblatum nequaquā paruipendendum eſſe, in PHALARIDE SECVNDO: dum amico cuidā principali perſuadere conatur, vt ſe commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis ſunt: vt cùm quæritur, dignúsne ſit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: an qui ſemel eſt receptus in familiam, ſit denuò abdi-

candus, in ABDICATO: an Phalaris taurum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdã punierit, in PHALARIDE PRIMO. Et hæ sunt organicæ ipsius cõmentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiã in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorũ sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, esseue debeat, lectioni potius, quã librorũ multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricã & practicam philosophiæ partẽ referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est, heic apud nostrũ auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, disserit (licet secundũ Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dũ festiuè & acriter cõtra Deos, inprimis ethnicos & ipsorũ cultus ridiculos inuehitur. Deorũ ergo Gentilium vanitatẽ insectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicã. Religionem omnem, tum Christianã in PHILOPATRE, tum Ethnicã, in CYNISCO ludibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiã, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoq; attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerũ physicarũ, vt muscę, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegãtes discursus. Inter practica ipsius cõmentaria, & primũ Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

ma, nimirũ de Virtute & moribus, partim in genere omniũ hominũ, in DIALOGIS VARIIS, & in ICARO-MENIPPO: inprimis aũt philoſophorum, in NIGRINO, in VITARVM AVCTIONE, in PISCATORE, in FVGITIVIS: partim in ſpecie: contra libidinem, in AMORIBVS, & DIALOGIS MERETRICIIS: contra calũniantes, non audiendos eſſe, in oratione, DE NON TEMERE CRĘDENDO CALVMNIAE: contra aſſentatores, non nimiũ eſſe laudandũ, in dial. PRO IMAGINIBVS: pro arte aſſentandi, in PARASITO: de humanitate in ſalutando: quibus verbis vtendum ſit: in dialogo, PRO EO QVI INTER SALVTANDVM VERBO LAPSVS FVERAT: de auaritiæ obiecto, nim. de incõmodis diuitiarũ, & cõmodis paupertatis, in SOMNIO: de amicitia colenda, in TOXARIS: de luctus inutili vanitate, in dialogo DE LVCTV. Politica quæ habet, merè ſunt particularia, quæ in republica benè conſtituta, vel requirũtur neceſſariò, vel fieri aſſolẽt: ita de gymnaſijs adoleſcẽtũ, vt in bonos ciues euadãt, in ANACHARSI: de aulicæ vitę moleſtijs, quas liber & ingenuus ſubire non debeat, in MERCEDE CONDVCTIS: de SALTATIONE, in dialogo eiuſdem inſcriptionis. Oeconomicum etiam aliquid tetigiſſe videtur, in IMAGINIBVS, deſcribens mulieris virtutes præcipuas, & bona corporis & animi: quæ in primis in domeſtica adminiſtratione ſeſe proferre ſolent. Eſt ergo hæc auctoris vita & immatura, & matura, ratione tum naturæ, tum artis & exercitationis. De ipſius Interitu annotat Suidas, diſcerptum à canibus fuiſſe, cùm rabiem ſuam contra veritatem exercuiſſet. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum podagra conſumptum exiſtimat, annos octuaginta natum.

LVCIANI VITA
ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum seſe conuertit, scripsitq; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumeliosè incesit, scelestus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum satana erit. Hæc ille. *Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Samosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.*

LEVINVS LINIVS
ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepôres?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudioſe puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesque, ſalesque, iocosque,
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atque illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multò eſt facundior author,
Sed vetat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite vena
Vatibus Auſonijs vnus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege vagatur,
Pulchrum mellifluo Marcus vt ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coërcet,
Naſonem præſtat, Virgiliumque refert.
Quælibet (inuideas) vel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepôre loqui.
Huc ades ergo puer Latij ſtudioſe lepôris:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultis iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſueſcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

ELOGIA

Adrianus Barlandus, in persona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Erasmus
Transtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecasyllabon.

Castæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Ausoniæ tenet libido:
Adsis, huc propera, hunc capesse librum
Dextra præcipiti, & reuolue sæpe:
Qui non barbarie scatet nociua,
Nec de Vandalico solo est profectus,
Verùm est eloquij nitens lepôre
Romani, salibus meris refertus.
Est & scommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, simul Deorum
Irridens miserum chorum Ethnicorum.
Vir doctissimus vndecunque Erasmus,
Princeps eloquij vtriusque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit sales disertus, & iocos
Lepôre tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu sinistrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor.

Quem

Quem promerentur, quoque præstant, artibus,
Labore ERASMI sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepôres dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, lepóribus,
Dubium est venustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & viris gratissime,
Quantæ tibi debentur vni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto; multi enim quod tu facis,
Licet velint præstare, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in vsus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasus. 158.

DEORVM dialogi.

Promethei & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapij & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Protei. 231
Neptuni & Delphinũ. 235.

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij. 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 282

Dioge-

Diogenis et Alexãdri. 291.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq;

Dramaticæ.

De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs viuũt. 300

Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367

Tyrannicida. 388

Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414

Abdicatus. 480

Alexander, seu Pseudomantis. 522

Toxaris, siue amicitia. 588

Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672

Anacharsis, siue de Gymnasijs. 721

De luctu. 782

Præfatio, seu Hercules Gallicus. 806

De electro, seu cygnis. 813

Muscæ encomium. 821

De non temerè credendo calumniæ. 836

Patriæ encomium. 871

Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO VI. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Mercurij. 3

Neptuni & Mercurij. 5

Mercurij & Solis. 10

Mercurij & Apollinis. 14

Iunonis & Latonæ. 18

Dearum iudicium. 24

Mercurij & Maiæ. 45.

MARINI dialogi.

Neptuni & Nereidum. 50

Iridis & Neptuni. 54

Xanthi & maris. 58

Tritonis & Nereidum. 61.

MORTVORVM dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69

Mercurij & Charontis. 73

Menippi & Cerberi. 77

Charontis & Menippi. 81

Antilochi & Achillis. 65

Menippi & Mercurij. 90

Menippi & Chironis 93

Menippus

Menippus, seu Necyomantia 97
Charon, siue contemplates. 131.

SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphanes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa supellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosolon, id est, Saturnalium legumlator. 942.

EPISTOLAE Saturnales.

Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi chariſſimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 971
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22.

MARINORVM dialogi.

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis 32
Neptuni & Empei. 36.

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 61
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 65
Aiacis & Agamēnonis. 73
Minois & Soſtrati. 76
De ſacrificijs. 81
Vitarum auctio. 100
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 134
Pro eo quod inter ſalutandum verbo lapſus fuerat. 192
Herodotus vel Aetio. 212
Phalaris primus. 222
Phalaris ſecundus. 242
De Aſtrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Lucius, ſiue Aſinus. 337
Iupiter Tragœdus. 409
De Paraſito, ſiue quòd ars ſit paraſitica. 479
Philopſeudes, ſiue incredulus. 553
Allocutio, ſeu Bacchus. 611
Pſeudologiſta, ſiue de Apophriade, hoc eſt, die atro. 622
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 662
Tragopodagra. 671
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 824.

TOMO IIII. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17.

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polyſtrati. 32

Aeaci,

Aeaci, Proteſilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Proteſilai, Plutonis & Proſerpinæ. 40
Menippi & Tireſiæ. 50
Cataplus, ſiue Tyrānus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epiſtolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De ſaltatione. 89
Eunuchus, ſeu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Sympoſium, ſeu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 332
Myrtium, Pamphilus & 384
Doris. 384
Mater & Philinna. 389
Meliſſa & Bacchis. 393
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Muſarium. 409
Ampelis & Chryſis. 415
Dorcas, Panychis, Philoſtratus & Polemon. 418
Chelidonium et Droſe. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioëſſa, Pythias & Lyſias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 441
Dorio & Myrtale. 448
Cochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, ſeu qui docetur. 456
Charidemus, ſiue de pulchritudine. 487
Nero, ſiue de foſſione Iſthmi. 521
Palinurus. 531.
Virtus dea. 563.

FINIS.

AVTHORES QVI IN HOC *Opere vertendo elaborârunt.*

Anaſtaſius.
Baptiſta Pius.
Bergius.
Bilibaldus Birckheimerus.
Cornarius.
Eraſmus Roterodamus.
Iacobus Micyllus.
Ioannes Sinàpius.
Ioan. Sleidanus.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Petrus Moſellanus.
Philip. Melanchthó.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obſopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrſinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥπνίου, ἤγουν βίος Λουκιανοῦ.

DE SOMNIO, seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophōtis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutē ac Voluptatē apparuisse, & vtramq; illū ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

Ἄρτι μὲν ἐπαίνω εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτᾷ, ἤδη τὴν ἡλικίαν πρόσηβος ὤν, ὁ δὲ πατὴρ ἐκοινώνει μετὰ τῶν φίλων ὅ, τι ἂν διδάξαιτό με. Τῶν πλείστου οὖν ἐδόκει πεδία μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ὀλιγαρκοῦς, καὶ τύχης δεῆσαι λαμπρᾶς. Τὰ δ' ἡμέτερα,

DESIERAM [a] nuper in ludū ire, factꝰ iam ætate adolescēs, cū pater vnà cū amicis cōsiliū capiebat, quámnam artē potissimùm discendam mihi proponeret. Plerisq; igitur videbatur [b] humanitas seu literarū studiū & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo, [c] deniq; & fortuna quadā, opus habere: [d] nostras autem res

μικρά τι εἶν, καὶ ταχεῖάν τινα τὴν ἐπικουρίαν ἀπαιτεῖν. ἐὰν δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀναγκαῖα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηκέτι οἰκόσιτος ἂν, τηλικοῦτος ὤν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα εὐφρανεῖν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον. δοκεῖ μοι σκέψεως ἀρχὴ πρόθεσις τις ἀεισηῆς τέχνης, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ δαπανῆς τὸν πόρον. ἄλλο δ' ἄλλῳ ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἢ ἐμπειρίας ἔχει, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεὸν ἀποβλέψας (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεὸς, ἄγαλμα ἑρμογλύφου ἐν δοκῷ, καὶ λιθοξόος ἐν οἷς μάλιστα εὐδοκίμοις) ὁ βέλτιστε, ἔφην, ἄλλην τέχνην ἐπικρατεῖν, σὺ παρόντος ἀπὸ τοῦδε ἄγε, δείξας ἐμοὶ, καὶ δι-

cùm paruas esse et modicas, tum verò celere quoddã auxiliũ postulare. Quòd si igitur artẽ aliquam mechanicã didicissem, fore vt principiò statim ab ipsa e arte necessaria vitæ comparare possem, neq; necesse habere adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa viuere: sed nõ multò pòst etiã ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domũ semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaq; consultationis caput propositum inde est, quænam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstũ suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, f statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artẽ hic vincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum, & doce

καὶ λιθάσκει παραλαβὼν λίθων ἐργάτην ἀγαθὸν ἔνδον, καὶ σκιαρμοσιὼ καὶ ἁρμογλυφία. πλούτου γὰρ καὶ τοῦτο, φύσεως γε, ὡς οἶσθα, ἔχων δικαίως. ἐπικμαίρειν δὲ τοῖς ἐκ τῆς χειρὸς παιδιᾶς. ὁπότε γὰρ ἀφιείην τῶν λιθασκάλων, ἐκ κηροῦ ἄρτι πλασθείς, ἢ βοῦς, ἢ ἵππος, ἢ καὶ ἀνθρώπους ἀνίπλαττον, ἀκόσμως, ὡς ἐλθεῖν ἔοικεν ἐπὶ πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν λιθασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον, τότε δὲ ἔπαινος ἐπὶ τῇ εὐφυΐᾳ καὶ ταῦτα ἐμοῦ. καὶ χρησὰς ἔχον ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας. ὡς ἐν βραχεῖ μαθήσομαι τὴν τέχνην, ἀπ' ἐκείνης γε τῆς πλασικῆς. ἅμα τι δὲ ἐπιτήδειον καὶ εὐόπλα ἡμέρα τέχνης ἐνάρχεσθαι, μᾶλλον παρειλόμην τῷ θείῳ, μᾶλλον δὲ σοφίᾳ τῷ πράγματι ἀχθόμενον. ἅμα μοι καὶ παιδιάν τινα ἐκ ἀτερπῆ εὐόπλα ἔχειν, καὶ πρὸς ἡλικιώτας ἐπίδειξιν, εἰ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuariū nobis esse. Poterit enim et hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Fecerat aūt hāc de me coniecturā pater ex ludicris à me aliquādo è cera cōfictis. Quādo enim à præceptoribus domū dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouē & homines fingebam, non omnino ineptè, vt tum videbar patri, ob quæ tum à præceptoribus quidē plagas accipere solebā: hic aūt ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoq; in parte laudis ducebātur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere posſem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea esse auspicādæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodū, per Iouem, iniquè aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἀφανοίμην θεός τι γλύφων, καὶ ἀγαλματίδιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τισὶ, μαχαιρίοις, οἷς περιέμην. καὶ τότε πρῶτον ἐκεῖνο καὶ σοφὸν ἐθὰ τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο. ἐγκοπία γάρ τινά μοι δὸς ὁ θεὸς, ἐκλεπτοί μοι ἤρεμα καθικέσθαι, πλακὸς ἐν μέσῳ καμούσης, ἐπὶ πᾶσιν τὸ κοινὸν, Ἀρχὴ δίκαιον ἥμισυ παντός. σκληρότερον ἢ κατὰ νεανίσκον ἐπ' ἀπειρίας, καταγῆ ἡ πλάξ. ὃ ἀγανακτήσας, σκυτάλιόν τινα καμούσης πλησίον λαβὼν, ὃ πρᾶος ἐκ περιφανῶς με κατάρξαιο· ὥστε λάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀφεθεὶς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σιωπῇ ἀνολολύζων, καὶ λακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάλλων, καὶ λιγυῶμαι τὸν σκυτάλιον, καὶ τοὺς μώλωπας ἐλέγνυον. καὶ κατηγόρουν τοῦτόν τινα ἀμότητος, προσθεὶς ὅτι ἀπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην. ἀγανα-

si & deos sculpere, & paruas quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, & incipiẽtib⁹ solitũ, fiebat. celtè enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; artè auspicari iubet, tritũ illud admonẽs: ⁸ Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã propè iacentẽ corripiẽs, nequaquã mansuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, ʰ ita vt mox in lachrymas proœmium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continueq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonstrabam vibices, inimiamq; illius crudelitatem accusabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam fecisset auũculus, videlicet metuẽs ne se in arte superarẽ.

Ira scentẽ

ἀπαναστησαμένης τῆς μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, καθεύδαρθον ἔτι ἔνδακρυς, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην ἐννοῶν μέχρι δὴ τότε, γελάσιμα καὶ μειρακιώδη τὰ ἁρπαγάτα μετὰ ταῦτα ἐκείνη ἀναισθησία, ὦ ἄνδρες, ἀκούσεσθε, ἀπὸ καὶ πάνυ φιλικόων ἀκροατῶν λόγων. ἔτι γὰρ καθ' Ὅμηρον ἔπος, θεός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος ἀμβρόσιον δι' νύκτα, ἐναργὲς ὅτος, ὥστε μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας, ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τά τε σχήματά μοι τῶν φανέντων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τῶν ἀκουσθέντων ἔναυλος. ὅτα σαφῆ πάντα ἰῶ. λύσ γιωσκεις λαβόμενοι τῶν χροῶν, εἰλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ λαγαρῶς. μικρὸν γὸν με διεσπάσαντο πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμούμεναι. καὶ γὰρ ἄρτι μὲν ἀφ' ἑτέρα ἐκράτει, καὶ παραμικρὸν ὅλον ἔλκει με. ἄρτι δ' ἀφ'

Iraſcēte itaq; matre, & multa fratri conuitia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarū, totāq; noctē cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidē quæ diximus, ridicula puerilia q; ſunt: quæ verò deinceps audietis, nequaquā cōtemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodū auſcultādi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerū dicam: Venêre mihi diuino ſomnia nutu, Almam per noctē, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarent. Adhuc igitur etiā poſt tantū tēporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuêre, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat, adeò tum plana fuerunt omnia. Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἡ ἄρ αὐθις ἀπὸ τ ἑτέρας ἀχόμην. ἐβόων ϳ πρὸς ἀμφάλας ἑκατέρα ἡμῶν, ὡς αὐτ ὄντα μι μιπ]ήσθαι βούλοιο. ἡ δ', ὡς μάτην τ ἀποτρίων ἀντιποιοῖτο. ἐῶ ϳ ἡ μὲν ἐργατικὴ, καὶ ἀνδρικὴ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν ὁμῶν τὴν ἑαθῆτα, τιτάνου κατακόμου, οἷ ἐῶ ὁ θεὸς ὁπότε ξέοι τὸς λίθους. ἡ ἑτέρα δ', μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σχῆμα εὐπρεπὴς, καὶ ἐόσμιος τὴν ἀναβολεύ. τίλος δ' ἂν ἐφιάσοιμι λικάζειν, ὁποτέρᾳ βούλοιμὶν σωθῆναι αὐτῶν. πότέρα ϳ ἡ σκληρὰ ἐκείνη, καὶ ἀνδρώδης ἐλιξγνίζω, φίλε παῖ, ἐρμογλυφικὴ τέχνη ἁμὲ, ἐῶ χθὲς ἤρξω μανθάνειν, οἰκεία τοι καὶ συγγενὴς οἴκοθεν. ὅτι γὰρ πάππος σὸς (ἀπὸς τὸνομα τ μητροπάτωρ) λιθοξόος ἐῶ, καὶ τὸ θεῖον ἀμφοτέρω, καὶ μάλα εὐδοκιμῆσαν ἐν ἡμῖν. ἀ ϳ θείοις λάρνων μὲν καὶ φιλτάτων τ παρὰ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autē ambæ, accusabantq; mutuò sese: hæc, quòd me suū videlicet illa possidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat aūt altera quidē operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitū decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt viri earū conuersandū mihi putē, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandē artem exercuēre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles delirijs ac magis

circa

τ παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (διὰ ξαῦτ τὴν ἑτέραν) ἐπιθυμεῖν δὲ καὶ σωφρονεῖν ἐμοί, πρῶτα μὲν βρέφη γενναίως, καὶ τὰς ὦμους ἕξεις μαρτυρὸς, φθόνου δὲ πάντος ἀπόντ ἴσον, καὶ οὔποτε ἄπει ἐπὶ τὴν ἀποδημίαν, τὴν πατρίδα καὶ τὰς οἰκείους καταλιπών, οὐδ ἐπὶ λόγοις ἐπαινέσονταί σε πάντες. μὴ μυσαχθῇς δὲ τοῦ σώματ τὸ εὐτελὲς, μηδ τῆς ἐσθῆτ τὸ εὐτελές. οὐδὲ γὰρ τῶν ἐνθάδε ὁρμώμενος καὶ φειδίας ἐκεῖν, ἔδειξε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτ τὴν Ἥραν ἠργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῃνέθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. προσκυνῆται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. ἀλλὰ τότε μὲν ἦν γήρειος, νῦν μὲν ὁ ἕλκων αὐτὸς παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γήρειος· βέλτιον δὲ ἦν τὸν πατέρα ἀφεῖλες, περίβλεπτον δὲ ἐφάνεις καὶ τὴν πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα βλαισάνου, καὶ βαρβαρίζου, πάμπολλα ἅπτ ἀτέχνη,

circa quas ista versatur (indicans alterã) abstinere, ac mecũ degere, principiò generosè educaberis, humerosq; habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neq; vnquã in terras alienas atq; externas hinc abibis relicta patria, atq; domesticis tuis: neq; etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neq; verò auerseris corporis hanc fragilitatẽ, aut vestium sordiem. Nam ab his initijs profectus etiã Phidias ille, Ioue spectandũ exhibuit, & Polycletus Iunonẽ fabricauit: præterea Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaq; nunc illi cũ ipsis illis Dijs quos sculpsêre. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τέχνη, μέλα δὲ ἐπιδεῖ σωμάρυσα, καὶ πείθαν με παρωμόκη, ἀπ' ἐκείνη μέμνημαι· τὰ πλεῖστα γὰρ ἤδη με τῶν μνήμων λέληθεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ἐκείνως ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, παιδικά μοι ἤδη σοφίας εἶ, καὶ γνωρίμη, εἰ μὴ μηδέπω ἀς τινος με πεπείρασαι. καλὰ μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόον γνόμενον, αὐτὴ προείρηκεν· ὀλίγον γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, ὦ σώμασι πονῶν, ἀλλὰ τοῦτο τῶν ἅπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τιθεμένου. ἀφανὴς μὲν οὗτος ἂν, ὀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τῷ γνώμῳ, ἰδιώτης δὲ τῷ πρόσθεν, οὔτε φίλοις ἐπιδεικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός. ἀπ' αὐτοῦ μόνον ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολλοῦ ὀλίγου δεῖς, ἀεὶ τὸν πρόσχοντα ὑποπτεύων, καὶ τὸν λίαν λιπαρῶν βραχέως, λαγὼ

Statuariæ valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiã adducere cupiens: sed nõ vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerũt. Cæterùm vbi tandem finẽ fecit, tum altera illa in hunc fermè modũ orditur: Ego verò, ô fili, [k] *Humanitas sum, iam nunc cõsueta ac nota tibi: tametsi ad finẽ aut plenum nondum periculũ mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totã spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, moditum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper* [l] *reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solũm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans:*

& in

κὰς ἐς βίον ζῶν, καὶ τῦ μικρὸν ἐπίτροχον ἔρμαιον ὤν. εἰ δὲ καὶ φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γένοιο, καὶ θαυμασὰ πολλὰ ἐξειργάσαιο, τῶν μὲν τέχνων ἅπαντες ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δ' ὅστις τῶν ἰδόντων, ἃ νοεῖν ἔχοι, οὐχὶ τ' ἄρα σοι ὅμοιος γενέσθαι. οἷος γὰρ ἂν ἦς, βάναυσος, καὶ χαμαίτυπος, καὶ ἀπαίδευτος νομισθήσει. ἢν δέ μοι πάθῃς, πρῶτόν μέν σοι πολλὰ ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πράξας θαυμασὰς, καὶ λόγους αὐτῶν ἐπαγγείλασα, καὶ πάντων (ὡς ἁπλῶς) ἔμπειρον ἀποφαίνουσα. καὶ τῶν ψυχῶν, ὅσα πέρ σοι ἐυειδέστατόν ἐστι, καταπλουτίσω πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς κοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, εὐσεβείᾳ, πραότητι, ἐπιεικείᾳ, σωτηρίᾳ, καρτερείᾳ, ὧν τῶν καλῶν ἔρωτι, τῇ πρὸς τὰ σεμνότατα ὁρμῇ. ταῦτα γάρ ἐστιν ὁ τῆς ψυχῆς ἀκήρατος ὡς ἀληθῶς κόσμος, λύσα

& in ſumma, leporis quandam vitam agens, potentioris & lucrum exiſtens. Quòd ſi etiã Phidias vel Polycletus fias, præclaráq; & admiratione digna multa opere præſtiteris, artẽ quidẽ laudabũt omnes: atqui ex aſpicientib⁹ tibi ſimilis eſſe optârit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil niſi rudis quiſpiam opifex, manibus laborans, & ijſdem victum quæritans, cenſeberis. Contrà autem ſi mihi obſequêris, principiò tibi oſtendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renũciando, & omnium (vt ſic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te eſt) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modeſtia ſcilicet, iuſtitia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honeſti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum deſiderio. Hæc enim animi ornamenta ſunt, verè ſyncera atque perpetua.

λάθοι σε οὐδὲ ὅτι παλαιὸν ὀδὸν, ὅτι νεῶν χρήσθαι δίκαιον, ἀλλὰ νῦ τὰ δίκαια πρόσφορα μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ἐπόμενος ὅσα τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐκ ἂς μακρὰν σε διδάξομαι. καὶ ὁ νεῶν πλούσιος ὁ τῶν λόγων, ὁ βολωσάμενός τι περὶ ἀγορᾶς οὕτω τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ξυλωτὸς, νῦ ἐπίφθονος ἴσως, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ ζῆς ἀείσεις ἐνδοκίμων, καὶ ἐπὸ τῶν γερόντων καὶ πλείστου προέχοντος ἀποβλεπόμενος, ἐνθῆτα μὲν ζηλωτῶν ἀμπεχόμενος (δέξαι τὴν ἐαυτῆς, πάνυ δὲ λαμπρὰν ἐφόρει) ἀρχῆς δὲ καὶ πολιτείας ἀξιούμενος, ὥστε μὲ ἀπολειφθῆναι, ὅτ' ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὸς ὅτ' ἀφανὴς ἴσῃ. διαῦτά σοι πειράσομαι τὰ χρυσία, ὥστε τῶν ἐρώντων ἕκαστον, τὸν φιλοσοφίαν διώκοντα. δέξαι σε ὦ Δαμόλυκλο

Neq; autē latebit te neq; ve-
terū quicquā, neq; eorū quæ
in præſens geri debet: ſed ea
quæ agi cōueniet, quæq; de-
cent, me duce lōgè antè pro-
ſpicies. Et in ſumma, omnia
quæcunq; ſeu diuina ſeu hu-
mana ſunt, paruo tēpore do-
cebo te: & qui nunc pauper
atq; inops es, iſtius neſcio cu-
ius filiꝰ, qui de arte adeò il-
liberali neſcio qd conſulias,
haud ita multò pòſt nimium
felix, nimiūq; beatus omnib.
videberis, dum & honoribꝰ
afficieris, & laudibꝰ efferē-
ris, & pulcherrimarū qua-
rumcunq; rerū gloria celc-
braberis, illorū etiā qui di-
uitijs ac genere cæteris an-
teſtāt, in te animis atq; ocu-
lis cōuerſis: ac veſtitū quidē
talē geres (demonſtrans ſuū:
gerebat aūt admodū ſplen-
didū) Magiſtratibūs verò,
& primo in conſeſſu hono-
re antè alios dignus exiſtimaberis. Et ſi quando aliquò pere-
grè abiens proficiſcēris, etiam in aliena terra non ignotus
aut obſcurus eris. [m] *Talibus ſcilicet ornamentis ego te inſi-*
gnem atq; conſpicuū reddam, vt eorū quoq; qui te aſpicient,
quiſq; proximè aſtantē leuiter impellens & commouens, [n] *di-*

gito te

ζύλω, οὕτω ἱκανὸν λέγων.
ἂν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ
τοῖς φίλοις, ἢ καὶ τῷ πόλει ὅλῃ
μεταλαμβάνῃ, ἂς σὺ πάντων
ἐπιβλέψονται. ἐμοῦ περὶ λέγων
τύχῃς, μιχλωθήσονται οἱ πολλοὶ ἀ-
πόσονται, θαυμάσονται, καὶ εὐ-
δαιμονίσουσί σου τὸν λόγον τῆς
δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα τῆς
εὐπορίας. ὃ δὲ λέγεσιν ὡς ἄ-
ρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινες
ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι συμ-
βήσεται. καὶ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐκ
βίου ἀπέλθῃς, οὔποτε παύσῃ
ἐμοῦ τοῖς φιλομαθέσι
συνόντος ἀεί. ὁρᾷς
τὸν Δημοσθένην ἱκανόν, τί-
νος ὄντα, ἐγὼ πλείονα ἐποίη
σα; ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς συμ-
πανηγυρίας ἦν υἱὸς ἐμοῦ, ἀπ' ὀμμά
τοιν δι' ἐμὲ Φίλιππος ἐτρέφησεν; ὃν Σωκράτης, καὶ αὐ-
τὸς ἀνδριαντοποιικὴν ταύτην
γραφεὺς, ἐπειδὴ τάχιστα σωφρο-
νέστερος, καὶ ῥαπτεύσας
παρ' αὐτοῦ, κατεμέλησεν ὡς
ἐμοῦ, ἀπέβη ὡς παρὰ πάντων
ἄδικος;

gito te demonſtret, atq; Hic eſt ille, dicat. Iam ſi quid ſtudio digni accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipſam ciuitatē pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cōuertent. Atq; ſi tum aliqd fortè dixeris, pleriq; hiantes auſcultabūt, admirantes & prædicantes tum te ob dicēdi vim, & orationis poteſtatem, tum etiā patrem tuū ob felicitatē prolis. Et quod dici vulgò ſolet, quòd ex hominibus quidem immortales redduntur, id quoq; tibi dabo. Nam poſtquā ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquā deſines cōuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. ° Demoſthenē illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeſchinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdā filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. ᵖ Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem emutitus fuit, & ſimulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum: audis vt nunc ab omnibus decan-

ἄλλους; ἀφεὶς δὲ αὐτοὺς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα ὑπατικὸν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ δωρεὰς, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμεῖν, καὶ τὸ ἐπὶ σοφίᾳ εὐδαιμονίζεσθαι, χιτώνιόν τι ποικαρὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα ἀνελευθέριον ἀναλάβῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφῖδα, καὶ λοπίδας, καὶ λοξαπλῆρας ἐν ταῖν χεροῖν ἕξεις, κάτω νεύων εἰς τὸ ἔργον, καμακίτης, καὶ καμαύλης ὢν, καὶ ἅπαντα τρόπον ταπεινὸς, ἀναπεπλωκὼς δὲ ὀλίγου, καὶ ἀνδραποδῶδες, καὶ ἐλευθερίου ἀνδρὸς ἐπινοῶν, ἀπὸ τὰ μὲν ἔργα ὅπως εὔρυθμα καὶ εὐσχήμονα ἔσεσθαί σοι προνοῶν, ὅπως ὦ αὐτὸς εὔρυθμός τις καὶ λόσμιος ἔσῃ, ἄκρως σωφρονιστικὸς, ἀπ' ἀτιμοτέρου ποιῶν σαυτὸν αἰεί. ταῦτα ἔτι λεγόμενα αὐτοῦ, ὃ πεπαύμενος ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀνασὰς ἀπεφηνάμην.

decantetur? Igitur relinquēs tantos ac tales hoſce viros, res adeò ſplendidas, orationes tā graues ac illuſtres, veſtium ornamenta, honorem, famam, laudē, primos aſſeſſus, potentiā, imperia, deniq; & illam quā ex dicendo cōſequēris gloriam, & qua te omnes ob prudentiā prædicabunt, felicitatē: tuniculā aliquā indues ſordidā, habitumq; aſſumes ſeruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpēdi cædendiq; inſtrumēta in manibus habebis, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, deniq; modis omnibus abiectus & contēptus, nunquam autem neq; expergiſcens, neq; virile aut libero homine dignum quicquā cogitās, ſed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus ſuis conſona & bene formata tibi reddātur: de te ipſo autem, vt & comtus & ornatus incedas, minimè curam gerens, ſed te ipſis iſtis faxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine ſurgens ſententiam tuli: & reli-

καὶ τὴν ἄμορφον ἐκείνην, καὶ ἐργατικὴν ἀφεὶς ἀπῆν, μεταβᾶσαν πρὸς τὴν παλαιὰν μάλα εὐηθῶς. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ ἐς νοῦν ἦλθεν ἐκ συντάλης, καὶ ὅτι πληγὰς εὐθὺς ἐκ ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὶς ἐνετρίψατο. ἐπὶ δὲ ἀφληφθᾶσι, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὼ χεῖρε συνεκρότει, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐνέπριε. τέλος δέ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπετάγη, καὶ εἰς λίθον μετεβέβληται. εἰ δ' παράλογα ἔπαθε, μὴ ἐπισκόπει. θαυμαστοποιοὶ γὰρ οἱ ὄνειροι. ἑτέρα δὲ πρός με ἀπιδοῦσα. Διαγαρᾶν ἀμέλει, ἔφη, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἴθι κἄμοι, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (λέξαιμί τι ὄχημα ὑποπτέρων ἵππων τινῶν, ὧν Πηγάσῳ ὁμοιότατον) ὅπως εἰδῇς οἷα καὶ ἡλίκα μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ ἀγνοήσεις ἐμέ. ἐπεὶ δὲ ἀνῆλθον, ἡ μὲν ἤλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἀρθεὶς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mentem venit scuticæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidẽ indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentibꝰ infremebat: postremò autem, quemadmodũ ꝙ Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur intredibilia passa esse videtur, ne miremini. ʳ Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicâsti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam. ˢ Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit:

Ego

ἀρθεὶς ἢ ἀς ὕψος ἐγὼ, ἐπεσκό-
πουν ἀεὶ τὰ ὑπὸ ἀρξάμενος ἄ-
χρι πρὸς ἑσπέραν πόλεις, καὶ
ἔθνη, καὶ λίμνας, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος ἀφεσπάρμενα τις τῶν
γῆν. εἰ δέ τι μεῖζον ἐμιμνήσκετο ὅ,
τι τὸ σπειρόμενον ἐκεῖνο ἦν.
πλὴν τόδε μόνον, ὅτι καθ' ὃν
φερόμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐπῄ-
νουν, καὶ μετ' ἀφημίας καθ'
ὃς ἐγοίμην τὴν πτῆσιν, παρέ-
πεμπον. λάβρος δέ μοι τὰ το-
σαῦτα, καὶ μὲ ἐπὶ τοῖς ἐπαινοῦσιν ἐ-
παίνοις, ἐπῳδῇ ἄγων αὖθις, ἐπί
τι τῶν αὐτῶν ἐσθῆτα ἐκείνων ἐν
δεδυκότα, ἣν ἔχον ἀφιπτάμε-
νος, ἀπ' ἐμοὶ ἐδόκουν ὑπάρ-
χοντός τινος ἐπανήκειν. καταλαβὼν δὲ
αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα ἑστῶτα, καὶ
προσμένοντα, ἐδείκνυεν αὐτῷ
ἐκείνων τῶν ἐσθῆτα, κἀμέ,
οἷος ἥκοιμι. καί τι καὶ ἐπέ-
μνησεν, οἷα μικροῦ δεῖν περὶ
ἐμοῦ ἐβουλεύσαντο. ταῦτα μέ-
μνημαι ἰδὼν, ἀντίπαις ἔτι ὤν,

Ego verò vbi iã in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vſq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, nõ aliter quã Triptolemus olim, ſpargẽs quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolũ quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando peruenerã, tum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, cõmonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem,

plagarum

ἐμοὶ δοκῶ ἐκταραχθὰς πρὸς τὸν τῶν πληγῶν φόβον. μεταξὺ δὲ λεγόντων, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ λιπανικόν. ἔστ' ἂν οὖν ὑπερσοφιστὴς ἀνὴρ ᾖ, ὅτι μικκιῶναί ἐσιν αἱ νύκτες, ἢ τάχα που τριῶν ἡμερῶν ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτός ἐστι. τί δ' οὖν ἐπῆλθέν σοι λεγόντων ταῦτα πρὸς ἡμᾶς, καὶ μνησθῆναι παιδικῆς συνουσίας, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ἅμα γεγηρακότων; ἦλθε δέ σε ἡ ψυχολογία μὴ ὀνείρων τινῶν ἡμᾶς ὑποκειτάς τινας ἀπειληφέναι; ἐκ, ὦ γαθέ. ἀλλὰ γὰρ ὁ Ξενοφῶν ποτε διηγούμενός τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἑαυτὸν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄμα ἴσως ἐκ ὑποκειμένων αὐτῷ ὄψιν, ἀλλ' ὡς φιλαρέσκων ἐγνωκὼς αὐτὰ διέξιεν. καὶ ταῦτα ἐν ᾧ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, πιεσάτων πολεμίων, ἀπό τι καὶ χρήσιμον ἔχων ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicũtur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somniũ, & iudiciale est? Deinde alius quidã hoc eludẽs, Hyemale, dixit, somniũ est, quãdo noctes sunt lõgissimæ: aut fortassis etiã trinoctiale, qualis et ipse Hercules est. Quid igitur in mentẽ venit illi, nugari talia nobiscum, mẽtionemq; facere puerilis istius noctis, somniorũq; veterũ, & ætate iam obsoletorũ? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non cõiectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circũstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatẽ quandã secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἐμοὶ τοῦτο ὄνειρον ὑμῖν διηγήσασθαι ἱκάνὸ ἕνεκα, ἵνα οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μᾶλλον ἅπαντες αὐτῶν τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιθυμήσωσι, καὶ πρὸς τὰ παρόντα ἀχθόμενοι, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ διαφθείρωσιν. ἐπιρρωσθήσονται γὰρ οἶδ' ὅτι μᾶλλον ἀκούσας τοῦ μύθου, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προσδόκιμον, ἐννοῶν οἷός μὲν ὢν, πρὸς τὰ μάλιστα ὥρμην, καὶ παιδείας ἐπεθύμουν, μηδὲν ἀπαλλιάσας πρὸς τὴν πρώτην τότε. οἷός δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, ἃ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλγῶς γοῦν τῶν παρόντων ἀλογήσω.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, eavidelicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia cōuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorū præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animūq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi cōualescet, vbi sermonē hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatē in qua nunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBERT.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

SOMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarū incitamētum. Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hîc ſub duarum mulierculārū typo oſtendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, ſub id tēpus fermè quādo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberabat cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, in ſomno ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudiū trāhere conata ſit. Deniq; ſuomet docet exemplo, eruditionē potiſſimùm (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā, adoleſcentia enim conſilijs admodū imbecilla eſt: & quanquā indoles interdū in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandū occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blāditur ocium, horſum inuitant voluptatū illecebræ, aliò prauorum ſodalium vocāt commercia. Vt ergo hoſce vitiorum ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetēdum ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIERAM nup. in ludū ire.] *ſcil. literariū & ſcholam in qua literis operam dabam. Frequentiſsimè autem ludus pro loco ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Græci etiā ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ab exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ *Cic. 2. de Orat. ludum*

pro Rhetorum ſchola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim cauſæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. b Humanitas ſeu literariũ ſtudium.] *Quoniã eruditio & bonarũ artiũ diſciplinæ ſolũ homini ſunt propriæ, factum eſt, vt παιδεία. i. humanitas pro eruditione, & bonarũ literarũ ſcientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducẽs Varronis locum ex lib. 1. rerum humanarũ: Praxiteles, inquit, propter artificium nemini eſt paulùm humaniori ignotus. Cic. in Verr. Tu ſine vlla arte, ſine humanitate, ſine ingenio, ſine literis ſolus iudicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λόγοι. i. diſciplinæ, quæ literarũ monumentis continẽtur. Plaut. in Truc. Literas didiciſti, ſine alios diſcere.*

c Deniq; & fortuna quadam.] *Fortuna in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib. 1. Epiſt. 5. ad Torquatum:*

Quò mihi fortunas, ſi non conceditur vti; *vbi ſubaudiendum,* expetam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sapè enim quibuſdam aut animus abiectior eſt, aut ſpes ampliſicandæ fortunæ fractior.* d Noſtras autem res.] *Res quoque pro bonis ſiue ſubſtantia accipitur, οὐσία. Terent. in Phorm. Ac ſi talentũm rem reliquiſſet decem, primus eſſet,* &c. *Vnde rem habere, pro diuitem eſſe dicimus. Cic. 2. Offic. Non eſſe duo millia hominum, qui rem habeant.* e Arte neceſſaria vitæ comp.] *Qui enim ſapiunt, etiamſi ſuppetat abundè res familiaris, tamen liberos ſuos opificium aliquod diſcere cogunt: quò, ſi contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, ſit quo ſibi victum parent. Vnicum enim confugium in egeſtate eſt ars honeſta. Nã hęc neq; eripi poteſt à latronibus: & quocunq; terrarũ abeas, te comitatur, nihil adferẽs ſarcinę.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui ſtatuariam in quinque diſtribuant ſpecies de rationibus ſubiectæ materiæ, ſiquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibuſdam dicti deſectores. Quæ argillam tractat, plaſtice vocari ſolet: atq; gypſum, paradigmatice, quoniam à typis non abſcedit. Gypſochoos ſunt qui dicunt ipſos artifices. Quæ lapides ſcalpit, colaptice nomen habet, ſeu ſcalptura: λιθοξόους appellant hoſce, qua dictione hic vtitur Lucianus, & ἐμψυχλύφους, i. ſculptor,*

Mercurij

Mercurij ſtatuarius. Poſtremò, quæ cum metallis contrahit, glyphice eſt. vel ſcalptura, cuius ratio duplex: nam ſi cera adhibeatur, deductionis ratione, agogice vocatur. Etenim à fundendi argumento χωνευτικὴν, alteram dixêre. Porrò anaglyphicem intelligunt, quum ita exſculpimus, vt promineant imagines: diaglyphicem verò ad impreſſuram ſpectare. Nam encolaptice, laminas cælando conformat, ſicut vaſa toreutice, ac fibulas, candelabra, id genus plura. Encauſtice, vel inuſtoria, argentum, æs, vitrum expingit, vnde encauſta dicere vulgò ſmaltum poſſumus. Proplaſticem accipiunt, vbi futuri operis formas confingunt plaſtæ ex creta: nam ſi id ipſum ex cera ſculptor facit, protypus dicitur: ſi ex ligno architectus, modulus. Ab ſtatu verò nuncupatæ creduntur ſtatuæ. Statuum autem alij ſunt recti, alij flexi, quidam & obliqui. g Dimidium.] *Hemiſtichium eſt Heſiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo ſignificatum eſt, maximam difficultatis partem in aggrediundo negotio ſitam eſſe. Illud Horatius in epiſtolis lib. 1. ad Lollium ad hunc modum expreſſit:* Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. *Satius autem eſſe liberos liberalitate retinere, quàm metu, ſcribit Plutarch. de educandis liberis: Obdureſcunt enim, inquit, & abhorrent à laboribus, tùm propter verbera, tùm propter contumelias. Refert hoc de ſe Eraſmus in inſtitutione puerorum. Et exempla paſſim ſunt obuia, multa illuſtria puerorum ingenia à ſtudijs deterreri orbiliorũ plagoſitate. Rectiùs generoſus animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur.*

h Ita vt mox in lachrymas.] *Artes à verberibus malè auſpicari iuuenibus, Iſocrates apud Aphthonium in Chria etiã teſtatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auſpicatur, ſed laboribus deſinentibus in vtilitatem.* i Duæ mulieres.] *Hoc Luciani ſomnium ſeu viſio, vt iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi ſophiſtæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in ſolitudine Herculi adhuc puero apparuiſſe, vt vtrã vellet, ſibi comitem vitæ aſſumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, ſed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatiſſimis veſtibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepoſuiſſe. Huius Prodici* συγγραμμα *ſub tit.* περὶ τῆς ἡρακλέους *Xenophon lib.* ἀπομνημονευμάτων 2. *citat.*

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceiũ epist lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum Y literæ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantẽ: hoc est, si aut philosophiã didicerit, aut eloquẽtiã, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonã frugẽ, quod fieri sine labore maximo nõ potest, honestã ac copiosam vitam disputãt peracturũ. Si verò ad doctorẽ frugalitatis nõ venerit, ad sinistrã viam, quę melioris ſpeciẽ mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidẽ videntur ad tempus vera bona ignoranti, pòst autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miseriis ignominiaq; victurum, &c. Hesiodium bivium exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditiis allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & variis argumentis ad se amplectendam suadet. tum Romam in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint euersæ. k Humanitas.] *Humanitatem ab homine, quemadmodum & virtutem ex viro appellatam doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctri-*

nisque

nisque versati, ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi, informatique esse videantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Nam ingenua seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd liberos ac ingenuos sint homine dignæ: siue quòd liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) παιδείαν seu eruditionem veteres appellarunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in bellua cadat: vel quòd eos quibus adiunxit sese, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informet. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorũ in belluam verteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hęc donum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinemq; animi erudiuit, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, vt omnia supera, infera, prima, vltima, media videremus. His rationibus constare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tàm aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Redisibus.] *ἐστηρίς τῶν παίδων, legit Micyllus: non παίδων.*

m Talibus scilicet ornamentis.] *Non dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudẽter administranda. Nam Gręci quidẽ, inquit, sic te viuentẽ intuebũtur, vt quondam ex annaliũ memoria, aut etiã è cœlo diuinũ hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud: Ecce agnus Dei. & ὁ αὐτός ἐστι δημοσθένους. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Graiũ ora obuertebant sua. Et Persius satyra 1:* At pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est. ¶ *Aliquando contumeliosum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: In turba insignẽ esse, digitoq; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis vitã,*

qui vt oratorum omnium laborioſiſſimus, ita clariſſimus euaſit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophroniſci lapidarij filius, q etiã ſeruiſſe & ſculpſiſſe lapides dicitur. Aſſerũt quidã Gratias veſtitas, q̃ ſunt in arce, illius opus eſſe. Vnde & Timon illũ in Sillis, Laërtio referẽte, ſculptorẽ lapidũ dixerit.* q Nioben.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, ſe crebriùs plorare quàm pulchrã Nioben. vide ea quę annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* r Somnia enim mirifica ſunt, & mira operari ſolent.] *Eorũ quæ in ſomno videmus, quinq; eſſe genera Macrobius ait. aut enim eſt ſomnium & viſio, aut oraculũ, aut inſomniũ, aut viſum.* Somniũ, *vt paucis agam, eſt, quãdo per figuras & ambages aliqua res in ſomno ôſtẽditur.* Inſomnium *eſt, quando id quod vigilantẽ fatigauit dormiẽti ſe ingerit.* Viſio *eſt, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *eſt, cùm in ſomno parẽs, vel alia ſancta grauisq; perſona ſeu ſacerdos, vel etiã Deus apertè euenturũ quid aut nõ euenturũ, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Viſum *eſt, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel paſſim vagari formas. In quo genere eſt incubus, q putatur inuadere dormiẽtes, & põdere ſuo preſſos degrauat. Medici ferè in ea ſunt ſentẽtia, ſomnia cõſtitutionis ſeu cõplexionis hominũ argumẽta eſſe. Sic apud Auicennã obſeruauimus canone 1. cõplexionis æqualis & tẽperatæ certũ haberi argumentũ ſomnia iucũda, cuiuſmodi ſunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inæqualis verò ac nõ temperatę cõplexionis indiciũ eſt, cùm quis ita per quietẽ adficitur, vt moueri poſſe non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat ſuſtineat, vel etiã loqui nõ poſſit. Cuius generis ſomnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerrois quarto Colliget cap 15. Si imagines, inquit, cõcipiantur igniũ, bilis rubra, prę-ualet. Eandẽ verò atrã pellere prænũciant ſomnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de myſterijs, & Strab. li. 8. ſcribũt, in templo Æſculapij quod in Epidauro eſt, ęgrotos cõſueuiſſe ſomnia captare è quib. proſperã valetudinẽ cõijcere poſſent. Et Herophilus ſomnia quędã appellat θεοπεμπτα, hoc eſt, à Deo inſpirata, q̃ neceſſariò cõtingant. Quędã phyſica, quędã Syncramatica, cùm ſcilicet illa nobis occurrunt in ſomno, quib. delectamur. Deũ autem*

autem olim per ſomnia multa & patribus ſanctis, & aliis ſignificaſſe, teſtatur literę ſacrę. Sic ꝑ ſomniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat vxorẽ Abrahami. Gen. 20. Per ſomniũ hortatur Deus Solomonẽ, vt petat ab eo quicquid voluerit. 3. Reg. 3. Per ſomniũ loquebatur ꝓphetis Deus. Num. 22. Et reſpõdebat interrogãtibus ſe. 1. Reg. 28. Sõnia duo q̃ vidit, narrat Ioſeph fratribus ſuis, q̃bus prę mõſtrabat Deus ipſum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Sõnia pincernę et piſtoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioſeph. Gen. 40. Sõnia Pharaonis q̃bus fertilitas 7. annorũ, itẽ 7. annorum fames oſtendebatur ei à Deo, Ioſeph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somniũ interpretatur quidam cõmilitoni ſuo in caſtris Madianitarũ, ſe tradẽdos eſſe à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationẽ Dei eſſe, teſtatur cap. Gen. 40. Vide Ariſtotelis librũ De diuinat. per ſomnum, vbi ſub nomine inſomnij videtur omnia q̃ nobis in ſomno obſeruari poſſunt, cõprehendere. s Pegaſo ſimilibus.] Pegaſus equus alatus. Pindarus πλεκόης, ex Meduſę ſanguine ortus, cùm in montẽ Heliconẽ euolaſſet, vngula ſaxũ feriens fontẽ aperuit. Homerus aũt de Pegaſo fabulã omniũ pleniſſimè narrat Iliad. 6. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Faſt. Plin. lib. 4. cap. 7. t Non aliter q̃ Triptolemus olim, ſpargẽs quiddã in terram.] Celeus Eleuſinorũ rex quũ Cererẽ quęrentẽ filiã, liberaliſſimè hoſpitio ſuſcepiſſet, illa pro remuneratione oſtẽdit ei omne genus agriculturę. Filiũ quoq; eius Triptolemũ recèns natũ, per noctẽ igne fouit, per diẽ diuino lacte nutriuit et eum currui impoſitũ, qui allatis ſerpentibus trahebatur, per totũ Orbẽ miſit ad frumentorũ vſum hominibus indicãdum. De Triptolemo Virg. in Culice. u Iudiciale.] δικανικὸν forẽſe dixit, vel q̃ duę ꝑſonæ inter ſe decerẽt, vel q̃ forẽſes cauſę multis clepſydris perorẽtur. Notat aũt prolixã & ineptã orationẽ, quã etiã hybernũ ſomniũ vocauit, q̃ hyeme noctes ſint lõgiores, et prcinde lõgiora ſomnia.

x Trinoctiale.] Facetè, vt ſolet, τριέτηρον vocat Herculẽ ab trinoctio illo quod traditur in eo cõcipiendo inſumptũ. Nota eſt fabula trinoctij cõcubitus Iouis & Alcmenę, vel ex Plauto, vel ex ipſo Luciano in Dialogo Mercurij & Solis. y Xenophon.] Videtur ſomniũ hoc intelligere, quod eſt lib. 3. Anabaſeos, quo vidit Xenophon per quietẽ domũ ſuam paternã fulmine totam colluere, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ Ἐν ΤΟΙΣ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædã eſt cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationẽ in ſe admittat, & quantũ nõ, cũ acerba quadã regeſtione reſpondet. Vt aũt in ſuperiore narratione ſomnij, generis, educationis, ac ſtudiorũ ſuorum rationes expoſuit: ita hîc videtur dictionẽ & dicẽdi genus ſuũ, quale, & ad quod exemplũ comparatũ eſſet, indicare voluiſſe: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiã: qd aũt ad compoſitionẽ & ipſam orationis figurã ſpectat, dialogos, quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

Ὄυκοῦν προμηθέα με ἐᾶν φῄς; εἰ μὲν διὰ ταῦτα, ὦ ἄριστε, ὡς πηλίνων μοι τῶν ἔργων ὄντων, γνωρίζω σοὶ τὴν εἰκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιον ἐᾶν αὐτῶν. εἰ δ' ἀνανέομαι πηλοπλάθον ἀκόμην, εἰ καὶ φαυλότερον ἐμοὶ ὁ πηλὸς, οἷον ἐκ τριόδου, βαρβαρός τις παραμικρόν. εἰ δ' ὑπερπαινῶν τὸς λόγους ὡς δῆθεν ἐμμελεῖς ὄντας, σοφώτατον τῶν τιτάνων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μὴ λίαν ἀρωνείαν φῇς.

PRometheũ[a] igitur me eſſe ais? ſi quidẽ ea ratione, ô optime, quaſi & mea[b] opera lutea ſint, agnoſco collationẽ, ac fateor me ſimilẽ illi eſſe, neq; recuſo luti figulus etiã ipſe dici: tametſi[c] lutũ mihi vilius ſit, quale ſcilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac fœtulẽtũ quoddã. Quod ſi verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificioſam & fabrefactam, doctiſſimi illius Titanũ nomine, eam cohoneſtas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

φῆ, καὶ μυκλῆρα, οἷον τὸν ἀττικὸν, προσεῖναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ ἐνῆκεν τοσοῦτον τὸμόν; τίς δ' ἡ περιττὴ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἐμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σοι γήϊνα ἔδοξε, μὴ δὲ λιθινᾶ ἄξια τῆς λαμπάσης. καί τοι πόσῳ δικαιότερον ὑμᾶς ἂν ἀπάξιοιθ' τῷ Προμηθεῖ, ὁπόσοι ἐν δίκαις ἐνδοκιμεῖτε, ξυὼ ἀληθείᾳ ποιήσωμεν τοὺς ἀγῶνας; ζῶντα οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ σὺ δρᾷ, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἐστὶ διαπυρον. καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ Προμηθέως ἂν ἔχοι, πλὴν εἰ μὴ διαπάσσοιτε, ὅτι μηδ' ἐκ πηλοῦ πλάττετε, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ὑμεῖς δέ, οἱ ἐς τὰ πλήθη παρεισόντες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐκπαγλοῦντες, ἔδωλα ἅττα ἐπιδεικνύμεθα. καὶ τὸ μὲν

dixerit, & quasi quandam d Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista animia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri posset, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd e aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq;

ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

μὴν ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφλω μικρὸν ἔμπροσθεν, καὶ πλαστικὴ μετὰ ταὐτὰ τοῖς κοροπλάθοις· τὰ δ' ἄλλα ὅτι διάνοησις ὁμοία πρόσεστιν, ὅτι ψυχῆς πάθημά τι, ἀπὸ τέρψις ἄλλως, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὡς τί μοι ἐνθυμεῖσθαι ἔπεσι, μὴ ἄρα ἔτω μοι Προμηθέα λέγοις εἶναι, ὡς ὁ Κωμικὸς τὸν Κλέωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτοῦ.

Κλέων Προμηθεύς ἐστι μοι τὰ τὰ πολλὰ. καὶ αὐτοὶ δὲ ἀθλιωτάτοι τὰς χυτρίας καὶ ἰνοποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, Προμηθέας ἀποκαλοῦμεν, ἐπισκώπτοντες εἰς τὸ πηλόν, καὶ πλὴν ἴσως πυρὶ οἶμαι τὰ σκευῶν ὀπτῆσιν. καί μοι τοῦτο βέλτιστα ἂν ὁ Προμηθεύς, πολλὰ εὐτύχως ἀρτιτάξαντα. καὶ εἰς πλὴν ἀθλιωτάτην δημιουργίαν τῶν σκευαρίων· ἐπεὶ καὶ εὔθρυπτα ἡμῖν τὰ ἔργα, ὥσπερ ἐκείνοις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρόν

ſumma, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipſa hæc figulina verſatur, perinde vt & aliorum figulorum: præterea autem neque motus ſimilis ineſt, neque animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiã cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille & poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes [h] figulos ollarum & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum ollulæ: & modicum

πρόμ τις λίθομ ἐμβαλὼμ, ὠτρίψαιμ ἅπαντα. καί τι μή τις παραμυθήσηται, ταῦτα ἀκοῦσαι ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ τὸ καινουργὸμ τοῦτο ἐπαινῶμ, καὶ μὴ πρός τι παλαιὸμ ἀρχέτυπομ μεμιμῆσθαι φήσομ. ὥσπερ ἐκεῖνός τε ὀκνοῦμτας ἀνθρώπους, τίνος ἐννοίας αὐτοῖς ἀνέπλασε, τοιαῦτα ζῶα μορφώσας, καὶ διαπλάσας, ὡς ἀκίνητα τάττ ἄττ, καὶ ὀφθῶσα χαίροντα. καὶ τὸ μὲν ὅλομ, ἀρχιτέκτωμ αὐτὸς ἦν. συνεργάζετο δέ τοι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸμ πηλόμ, καὶ ἔμψυχα ποιοῦσα. ἦν τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα ἂμ εἴποι, πρός τι τὸ εὐφημότερομ ἐξηγούμενος τὸ ἄρρητόμ. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἦν ὦ λελογισμένε. ἐμοὶ δὲ ὁ πάνυ ἱκανὸς, ἐς καινοποιΐαμ ἀποβλέπων, μηδὲ ἔχοι τις λέγειμ ἀρχαιότερόμ τι τοῦ πλάσματος, οὗ τοῦτο ἀπόγονόμ ἐστιμ, ἀλλὰ ἃ

modicum quispiam lapillũ iniiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hãc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & aspectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lutum inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita ineliorem partem dictum istud exponere. Et fortasis hæc sententia etiã dicti fuit. Sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniã nec vetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmẽto, ad cuius imitationem ac formã hoc deductũ & quasi progenitum est.

Sed

λὰ εἰ μὴ καὶ χαείσητα φαί-
νοιτο, ἀσχανοίμλω ἄν, εἰ
ἴσθι, ἐπ' αὐτῷ· καὶ ξυμπα-
τήσας ἄν ἀφανίσαμι, εἰ
ἄν ὠφιλήσας αὐτό. παρὰ
γὰρ ἐμοὶ ἡ ἰσανότης, μὴ ἐ-
χὶ φωλιφίφθαι ἄμορφον
ὄν. καὶ εἴγε μὴ ἔτω φρονοίλω,
ἄξιός ἄν μοι δοκῶ ὑπὸ ἐκ-
καίδεκα γυπῶν διαρισθαι, ἐ
σωιὰς ὡς πολὺ ἀμορφότε-
ρα τὰ μετὰ τῦ ξύλου αὐτὰ
πεποιθότα. Πτολεμαῖος οὖ
ὁ Λάγε δύο ἰσανὰ ἐς ἄγυ-
πτον ἄγων, ἰδμηλόν τε βακ-
τριανὴν παμμέλαιναν, καὶ
δίχρωμον ἄνθρωπον, ὡς τὸ
μὲν ἡμίτομον αὐτῦ ἀκριβῶς
μέλαν εἶν, τὸ δ' ἕτερον ἐς ὑ-
περβολὴν λευκόν, ἐπίσης δ
μεμιγμένον ἐς τὸ θέατρον
σωαγαγὼν τὸς ἀγυπτίες,
ἐπιδείκνυτο αὐτοῖς ἅμα τε
πομπὴ θέαμα, καὶ τὸ τελε-
τῶον καὶ τοῦτο, τὸν ἐλέφαντα,
καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον, καὶ
ὅτι ἐπλήξαν τῷ θεάματι.

οἱ δ

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoq; camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν κάμηλον ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου δεῖν ἐξέπηδησαν ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα ἐκκεκόσμηται, καὶ περιβόλαιον ἐπέκειτο, καὶ ὁ χαλινὸς λίθοις ἐκπρεπὴς ἦν, καὶ πορφύρα ἐστρωτο· ἀλλὰ τὸν μὲν ἵππον ἢ τὸν Δαρείου, ἢ Καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ τὸν κάμηλον. πρὸς δὲ τὸν ἄνθρωπον οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δέ τινες, ὡς ἐπὶ τύραννι, ἐμυσάττοντο. ὅθεν ὁ Πτολεμαῖος ἔγνω ὅτι οὐκ εὐδοκιμεῖ ἐπ' αὐτοῖς, οὐδὲ θαυμάζεται ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἡ κομψότης, ἀλλὰ πρὸς αὐτῆς τὸ εὔρυθμον καὶ τὸ εὔμορφον λείπουσι, μετέπεσον αὐτὰ, καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκέτι ἐν τῇ αὐτῇ τιμῇ ἔχουσιν, ὡς πρὸ τοῦ. ἀπ' ἐκείνου μὲν κάμηλος, ἀπέθανεν ἀμισθοφόρητος. τὸν ἄνθρωπον δὲ τὸν Θέσπιδι τῷ αὐλητῇ ἐδωρήσατο, καλῶς αὐλήσαντι παρὰ τὸν πότον. δοκῶ δέ, μὴ καὶ τοῦ μὲν κάμηλος ἐν Αἰγύπτοις· οἱ δὲ ἄνθρωποι, τὸν χαλινὸν ἔτι αὐτῆς θαυμάζουσι, καὶ τὴν πορφύραν.

ἐπεὶ

At illi ad camelum quidē conſpectum perterriti ſunt: & parum abfuit quin exilientes profugiſſent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura inſtrata erat: frenū autē etiam gemmis compactū habebat, ex Darij alicuius, aut Cambyſis, aut etiam ipſius Cyri theſauris depromptum. Ad hominis autem intuitum pleriq; ridebant: alij autē etiam vt mōſtrum aliquod ipſum auerſabātur. Quare Ptolemæus intelligēs ſe illis nō adeò laudē cōciliaſſe ſibi, neq; nouitatē apud Aegyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſa q̄d concinnū atq; compoſitum, iuſtaq; forma præditum foret, probari: tranſtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua eſt: hominem aūt illum duplicē Theſpidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene cecinisſet, dono dedit. Porrò vereor, ne & mea, i camelus in Aegypto, ſint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur:

quoniam

ἐπὶ καὶ τὸ ἐκ δυοῖν ζῴοιν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, καθ' ἑαυτὸ ἀρκούσης εἰς εὐμορφίαν, ἂν μὴ καὶ ἡ μίξις ἐναρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. ἴσως γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀκόλουθον τῷ ξωγράφῳ ἦν, οἷον ἐκεῖνο τὸ περιφερόμενον, ὁ ἱππόκενταυρος. ὁ γὰρ ἄν φαίης ἐπιεικῶς τι ζῷον τοῦτο γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ δυσκολώτατον, ἂν μὴ πιθανὸν ᾖ τοῖς γραφεῦσι, ἐπιδακνυμένοις τὰς παροινίας καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί οὖν ἐγὼ καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν ζῴοιν ἀεισμοῖν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐκ οἴνου καὶ μέλιτος, τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον ἡμῖν ἐργάσασθαι; ὁ μὲν πειρᾶσθαί γε τιμῶν ἔχω δοκεῖν, ὡς δύο ὄντων· ἀλλὰ δέδοικα μὴ τὸ ἑκατέρου κάλλος, ἡ μίξις διαφθείρῃ. ὁ γοῦν ἐμοὶ συγγένεια καὶ φιλία ἐξ ἀρχῆς ἦν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳ-

quoniam neq; illud ex duobus optimis compositũ Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegãtiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustáq; proportione tẽperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] Hippocentauri. Non enim facilè dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimũ: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiã & cædes illorum. Quid ergo? ánnon rursum quoq; bene formatũ ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatũ, suauissimũ equidem aio esse. Quanquam de meis cõpositionibus hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne vtriusq; pulchritudinẽ ipsa tẽperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

λωμῳδία. ἔστι δὲ μὴ οἴκοι, καὶ καθ' ἑαυτὸν νὴ Δία ἐν ταῖς μετὰ πάσης μετ' ὀλίγων τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο, ἃ δὲ παρὰ πᾶσα τῷ Διονυσίῳ ἑαυτὸν, διάφορα ὡμίλει, καὶ ξυνέπαιζε, καὶ ἐγελωτοποίει, καὶ ἐπεσκώπτει, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλὸν, ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον ἀναπαίστοις μέτροις ἐπηχήμενος τὰ πρόσω, τοῖς τῶν διαλόγου ἑταίροις ἐχλεύαζε, φρονῦτις ἀς, καὶ μετεωροπολοῦντας, καὶ τὰ διαῦτα πρωτολορῶντες. καὶ μέχρι τούτου πεῖναν ἐποιεῖτο ἐκείνους ἐπισκώπτειν, καὶ τὸν Διονυσιακὸν ἐλευθερίαν καταχεῖν αὐτῶν, ἄρτι μὲν ἀεροβατοῦντας διανύειν, καὶ νεφέλαις ξυόντας: ἄρτι δὲ ψυχῶν πηδήματα διαμετροῦντας, ὡς δῆθεν τὰ ἄϊστα λεπτολογουμένους. ὁ διάλογος δὲ, συμπλάττας ἐποιεῖτο τὰς σωτηρίας φύσεώς τι πέρι, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων, ὥστε

Comœdia fuêre. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdã disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, simulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamẽ & palmam veniebat. Interdũ etiã anapæsticis versibus prorsum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios, vt plurimum irridebat ac subsannabat, curarũ exercitores, ac vanos sublimium rerum disceptatores, & id genus alia vocitãdo. Quin & vnã hanc adeundi viam habebat, sugillando illos, & Dionysiacam istã libertatem in ipsos effundendo, nũc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, vt qui scilicet de aëreis & sublimibus istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philosophorum:

ita vt

ἔστι τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο δὶς διὰ πασῶν ἐν τῷ ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου εἰς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ ἔτη ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, ὑπάνυ παθόντα, ὃς ἂν ὑμαρῶς ἀνεχόμενα τῆς κοινωνίας. διὰ τοίνυν μὴ καὶ σύ τι τοιοῦτον πρὸς τὸν Προμηθέα τὸν σὸν πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄῤῥενι ἐναρμόσας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑποσχῶ. μᾶλλον δὲ μὴ καί τι τοιοῦτον φανοῦμεν ἐξαπατῶντες ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὃς ἂν παραθεὶς αὐτοῖς ἀνακεκραμένα τῇ πίστει, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ· τὸ γὰρ τοῦ κλεπτικοῦ. καὶ γὰρ κλεπτικοῦ ὁ τρόπος, ἄπαγε· τοῦτο μόνον οὐκ ἂν εἴποις ἐνεῖναι τοῖς ἀμείνοσιν. ἐπεὶ παρὰ τὸ γε ἀληθὲς ἐκλέπτομεν μὲν ἄρα τι ἐμὶ δίκαιον διότι πυτιοκάμπλας, καὶ φαγιλάφους καὶ αὐτὸς σωτιβακὸς; πλὴν ἀλλά τί ἂν πάθοιμι;

ita vt Musicorũ illud [m] δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq; inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi cõciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne demùm simile aliquid Prometheo isti tuo feciss̃e videar, vt qui fœminum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atq; [n] ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nõstris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet, qui eiusmodi [o] pinuum incuruatores & hircocernos & ipse cõposuerit. Veruntamen quid faceremꝰ

βοιμι; ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἄν παξ προαιρώμεθα· ἐπὶ τό γε μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηθέως ἔργον, οὐ προμηθέως ἐστί.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in ijs quæ ſemel cœperis, quandoquidē P mutare conſilium, Epimethei opus, non Promethei eſt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis ſui formulam quandam ac ſilum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe conſcriptos, eo quòd à ſtrepitu forenſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant, Prometheæ ſubinde Lucianum per contumeliam appellantes, hoc eſt,* πλοσωλέθρον, *aut plaſtem, ſiue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos tauros immolaſſet, carnes amborum ſub vno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter tradita ſibi optione, oſſa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ferula ſurripuit, quo etiam de terræ luto effictum à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſſit, vt Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius paſcerentur.* προμηθὸς *autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium* ἐπιμηθὸς, *cui re peracta, tum demum conſilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucanus in Dialogo Iouis & Prometheï:* b Et mea opera lutea.] *Id eſt, contempta, nullius que precij. Quicquid autem vile,* πεφυρμένον *ſiue* πεφύρμενον *dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipſum lutum.* c Lutum mihi, &c.] *Lutum ex triuijs (Micyllus* βόρβορον, *non* βάρβαρον *legit, quæ lectio ſola Eraſmo probatur, propterea quòd hic de luto fit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep. 7:* κἀγὼ ἔφην ὅτι ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινι.

i.ac reuera in cæno quopiam barbarico. Loquitur de anima demersa ignorantiæ tenebris. d Atticam subsannationẽ.] *siue nasum Atticum. Plinius lib.* 11. *cap.* 32. *docet, à suæ ætatis hominibus násum subdolè irrisioni fuisse dicatum. Vnde nasuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, id est, irridere, vicißim irridere, ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, id est, naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist. fam.* 15. *Quosque vbi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, velint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id est, vicißim naso suspendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus. Cicer. Academic. quæst. lib.* 2. *de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, verùm aureolus, &c. id est, egregius.* f Et aliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur κηροπλάθοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.* g Postnegocia.] *Rebus peractis, quique serò, nec nisi confecto negocio sapit. Ex Comico quopiam citat hunc versiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] *χυτρείας καὶ ἀνοποιοὺς καὶ πηλουργούς.* i Camelus in Aegypto.] *Id est, meticulosa vel planè ridicula. Adagij vice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Ex homine & equo sunt conflati, & propterea λυφυεῖς ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò verum est, vt in libris obseruatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumque scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse, adeò vt comicum risum prouerbij vice Lucianus hic vsurparit.* m Δὶς λὲ πασῶν.] *Prouerbium à Musicis mutuò sumptum, quo maximum discrimen, & longißimum interuallum significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc vsus est Lucianus in libro de Conscribenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.* n Ossa apposuisse.] *Vice prouerbij vsurpat, ossa apponere obductæ ἀρχῇ δημῷ, vt Hesiodus inquit, id est, pin-*

est, pinguedine candida. o Pinuum incuruatores.] πιτυοκάμπτης: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruante pinus, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantem, &c. eundem Pithyocamptem vocat lib. 2. verarum histor. p Mutare consilium.] post rem consulere. vnde & Pindarus in Pythijs, illum appellat ὀψίνοον, quasi serò sapientem. Hesiod. in Theogonia: Hæc, inquit, peperit σοφιηΐδα Πρηϊθέα αἰολομήτην: ἀμφιφίνοον τ' ἐπιμηθέα, Prometheum vafrum nominans, ac varijs instructum cõsilijs, Epimetheum post erratum sapientem.

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγείνῳ εὖ πράττειν. ἡ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖόν ὄν, εἴ τις ἐκεῖ κομίζοι γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἀκριβῶς λόγων ἐπιδείξασθαι βουλόμην, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἐχόμενον ἂν τοῦ γελοίου, γλαῦκας ὡς ἀληθῶς εἰσπορευόμην. ἐπεὶ δὲ μόνον σοὶ δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τινὶ τρόπῳ ἔχω, καὶ ὅτι μὴ παρέργως ἐλήλυθα πρὸς τοὺς σοὺς λό-

EPISTOLA ad Nigrinum.

LVcianus Nigrino salutem. a Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego verò si quidē potestatem ac vim verborum exhibere velim, atq; ita Nigrino scribēs, librū mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forē. Nunc aũt quando solũ sententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nũc animatus sum, & q non obiter ac leuiter ora-

ν ὧν, ἐκφοβοῦμαι μ' ἂν ἀπότυχὼν καὶ τὸ τῦ Θουκυδίδε λέγοντ@, ὅτι ἡ ἀμαθία μᾶλλον θρασεῖς, ὀκνηροὺς δὲ τὸ λελογισμένον ἀπεργάζεται. δῆλον γὰρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς τοιαύτης τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς λόγους ἔρως, αἴτι@. ῥῴω δ.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porro, aut missè. Hanc paræmiam Lucianus hìc exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant ululæ, & Attica regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdũ videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* b Imperitia.] *ignoratione ac insciția.* c Audaces.] *præcipites.* d Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* e Timidos.] *cunctatiores & morosiores. Micio in Adelphis castigans Demea fratris immodicam severitatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΗΘΟΥΣ.

NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romę consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo Cuius rei exemplum, Nigrinum Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrũ sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valdę autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

Σὺ μὲν δὴ ἐφθέγξω μὲν ἑλληνικὸς ἀνὴρ καὶ πεπαίδευσαι· ὁ δὲ νῦν προσῆλθεν ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς, ὅθ' ὁμιλίας μεταδίδως, ἔτι κοινωνεῖς τῶν ὁμοίων λόγων, ἀλλ' ἕτερα μεταβέβληκεν, καὶ ὅλως ἀνθρωπίνῳ τινὶ ἔοικας. ἥδιστα δ' ἄν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅθεν ἔτος ἐπόησας ἔχειν, καὶ τί τὰναντία αἴτιον. τί δ' ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ τὸ τυ-

χεῖν· Tu verò grauis nobis admodũ & sublimis rediisti? Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum uti: sed repentè immutatus es, et omnino eiusmodi quispiam videris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa fuit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

λία; πῶς λέγεις; ὁδῷ πάρειμι γὰρ ἥκων οἱ, ὠλαίμων τε καὶ μακάριος γεγενημένος· καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ΠΡΑΚΛΗΣ, ἆρα οὕτως ἐμβραχεῖ; καὶ μάλα τί δέ τὸ μετὰ τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ καὶ ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἐν λιφαλαίῳ μόνῳ τὐφραινώμεθα, ἔχωμέν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι, τὸ πᾶν ἀκούσαντες; ὁ θαυμασὸν ἔναί οἱ δοκεῖ πρὸς Διὸς, ἀντὶ μὲν δούλου μὲν ἐλεύθερον, ἀντὶ δὲ πτωχοῦ, ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοήτου καὶ τετυφωμένου, γενέσθαι μετριώτερον; μέγιστον μὲν οὖν. ἕτερα οὔπω μανθάνω σαφῶς ὤ, τί καὶ λέγεις. ἐξάλλου μὲν τοῦ τῆς πόλεως, βουλόμην δ' ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θεάσασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πάλαι τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπιτείνει. οἶδα ταῦτον ἅπαν, καὶ ἐγᾤμην σὲ τινὶ συντυχεῖν ἐπιτυχεῖν. δόξαν δέ μοι δὴ πολὺ προσπεσεῖν Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλόσοφον,

L. Quid ais? PH. Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ, venio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, bis ter beatus. LVC. Papæ, adeò breui? PH. Atq; admodũ. L. Quid aũt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PH. An' nõ admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò verè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? L. Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. PH. c Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorũ aliquem medicũ circũspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. D. Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. PH. Cùm igitur ipsum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

φον, ἐκβὰν ἐξανασὰς, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ κόψας τὴν θύραν, τῷ παιδὶ ἀναγγέλαντος ἐπανέρχομαι· καὶ παρελθὼν ἔνδον, καταλαμβάνω τὸν ἄνδρα βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς καὶ ἀκόνας παλαιὰς ὁρῶν ἐν ὀπλοθήκῃ καμψάσας. προὔκειτο δὲ μέσῃ καὶ πινάκιόν τι τῶν ἐν γεωμετρίας σχημάτων διαγραμμένον, καὶ σφαῖρα καλάμη, πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. σφόδρα δή με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἤρετο ὅ, τι καὶ πράττοιμι. κἀγὼ πάντα διηγησάμην αὐτῷ, καὶ δῆτα καὶ ἐμαυτὸν ἐξέτασα ὅ, τι καὶ πράττοι, καὶ ἡ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον ἦν πλεῖσθαι πάλιν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὁ δὲ ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγε, καὶ πάλιν ἐκεῖνα διηγοῦ, ὅσα σύ μοι λόγων ἀμβροσίαν καταπλάσας, ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας, ἔ τινος

saphum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renũciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũ autẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. d Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque pervices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; ententiam explicare, tantam quandam verborum ambro-am mihi affudit, vt mihi planè viderentur Sirenes illæ,

ἤ τινα ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς Ἀηδόνας, καὶ τὸν ἐμὸν λωτὸν ἀρχαῖον ἀφελέσθαι, ὅτῳ θεσπέσια ἐφθέγξατο. πεπείθη γὰρ αὐτοῦ τε φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τοῦ ἀφ' ταύτης ἐλευθερίας, καὶ τῶν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τ' πάνυ πιεβλήτων τοῖς πολλοῖς, τέως δὲ ἐμοὶ δοκούντων, ἅπερ ἔγωγε ἀτενῆ καὶ ἀναπεπλαμένα τῇ ψυχῇ δεξάμενος, αὐτίκα μὲν ἐδόκουν εἰκάσαι ὅπερ ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ παντοῖος ἐγιγνόμην. καὶ ἄρτι μὲν ἐλυπούμην ἀπολιγμένων μοι τ φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης, καὶ μόνον οὐκ ἐδάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθημαγμένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδόκει μοι ταπεινὰ, καὶ καταγέλαστα· ἔχαιρον δ' αὖ ὅσπερ ἐκ σοφροῦ τινος ἀνδρὸς τῦ βίου τ πρόσθεν, ἐς αἰθερίαν

siquæ vnquam fuerunt, & [c] Aedonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. adeò diuina quædã loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & [f] philosophiã laudaret, illãq; quæ ex hac proficiscitur, libertatẽ: & contrà, ista quæ vulgò pro bonis habẽtur, irrideret, vtpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã & cætera quæ admodũ spectabilia pleriq;, antea verò etiã mihi videbãtur. Quæ quidem animo ipse intẽto atq; aperto accipiens, cõtinuò equidẽ ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi chariſsima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò, eadem ipſi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad

ſerenita-

ις αἰθείαν τινὰ μίγα φῶς ἐκ-
ναβλέπων. ὥστε ἀλλὰ καὶ τὸ κακότα-
ζον τῶ ὀφθαλμῶ ἦν, ἃ δ' περὶ
αὐτῶν ἀσθενείας ἐπελανθανόμην
μὴν, τὴν δὲ ψυχὴν ὀξυδερκέστε-
ρος καὶ καθαρὸς ἐγιγνόμην.
ἐκινδύνευον γὰρ τίνας αὐτὴν τυ-
φλώττουσαν περιφέρων. καὶ ἐν μὲν
δὴ, ἐς τόδε προέχθην, ὅπερ ἀρ-
τίως ὑμῖν ἐπετάλας. γαῦρός τε
γὰρ ὑπὸ τῶ λόγου καὶ μετέωρός
εἰμι, καὶ ὅλως μικρὸν ἄνω-
θεν ἐπινεῶ. δοκῶ γάρ μοι ὁ-
μοιόν τι πεπονθέναι πρὸς φι-
λοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ ἐνθοὶ
πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πα-
θεῖν, ὅτι πρῶτον ἔπιον αὐτῶ·
θερμότεροι γὰρ ὄντες φύσει,
πίοντες ἰσχυρὸν ἔτω πολὺν,
αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθη-
σαν, καὶ διπλασίως ὑπὸ τῶ
ἀκράτου ἐξεμάνησαν. ἔτω δὲ
καὶ αὐτὸς ἔνθεος καὶ μεθύων ὑ-
πὸ τῶν λόγων, περιέρχομαι. καὶ
μὲν τοῦτό γε, ὦ μεθύων, ἀπὸ
σμικρᾶς τινὸς καὶ σωφρονῶν ὅτε-
ρος.

ἐγὼ

serenitatem & magnam aliquam lucē respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorū infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtulerā: progressus autē inde, ad id tandē adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito. Videtur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinum accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò fortiter, cōtinuò admodum in furorem uersi sint, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cæperūt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantē esse.

ἐγὼ ἂν βουλοίμην ἄν, εἴ οἱόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τὸν λόγων. οὐ γὰρ οὐδ' ἀκαταφρονῶν αὐτῶν οἶμαι εἶναί μοι δοκεῖ, ἄλλως τε καὶ φίλῳ γε περὶ τὰ ὅμοια σπουδακότι καὶ βουλομένῳ ἀκοῦσαι ἄνδρα, θάρρει, ὦ γαθέ. ἔστι γάρ τοι τὸ Ὁμήρου, σπουδάσαι καὶ αὐτὸν παρακαλεῖ. καὶ ἄγε μὴ ἔρου, αὐτὸς ἂν ἐθελήσω ἀκοῦσαί μου λέγοντος. μάρτυρα γάρ σε παρασκευάσασθαι πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐθέλω, ὅτι οὐκ ἀλόγως μαίνομαι, ἄλλως τε, καὶ οὐδέν μοι τὸ μιμνῄσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ ταύτην οὖσαν μελέτην ἐπιτηδεύσαι, εἰ καί τις μὴ παρῇ τύχῃ. καὶ ἔστω δίς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας ἀνακυκλεῖν πρὸς ἐμαυτὸν τὰ ἀμφοῖν. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ἐν παρόντων, ἔπειτα καὶ λόγους ἀμφοῖν αὐτοῖς διαμνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἐξαπατῶσι τὸν νόσον, ὡς παρόντων σφῶν τῶν ἐρωμένων, ἔνιοι καὶ συνήθεις καὶ διαλόγους οἴονται, καὶ

L. Ego verò optárim, si fieri posſit, ipſam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipſum, opinor, facſt: præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit.

PH.h Conſide, ô bone. nam iuxta Homericū illud, ipſe ſtimulé per ſeipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes, iam ultrò rogaſſem, me narrantem audires. Teſtē enim te relinquere apud pleroſque volo, quòd non præter rem inſanio: præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, voluptate mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationem apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis vel per diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in

ijſq; immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: ſic quidam verò etiam colloquia facta illos putant,

atq; ijſ-

ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτὸς, ὧν τότε ἤκουσαν ἥδοντο, καὶ προσάψαντος τῷ ψυχῷ τὴν μνήμην τῶν παραληλυθότων, πολλὰ ἂν ἄγοιμι ἐν οἷς ἐν ποσὶν ἀνιᾶσθαι· ἔτω δὲ καὶ τοῦτο φιλοσοφίας ἕνεκα παρόντος, ὃς λόγῳ ὃν τότε ἤκουσα, φιλοτιμήσομαι, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀναλογιζόμενος, καὶ μικρὰν ἴσχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ φερόμενος, εἴ πυρσόν τινα τῶν ἀφλίπτων, πᾶσι μὲν παρεῖναι οἷς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις ἢ ἄνδρα ἰκανὸν φιλόμενος· ἀλλ' ὅμως ἀκούων αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε καὶ, καὶ μάλιστα ὅταν ἐνδιάσω τῷ ψυχῷ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνηται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν τοῖς ἀκοαῖς παραμένῃ. καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐγκατέλιπέ τι κέντρον τοῖς ἀκούουσι. παῦε, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀναπροσθέμενος. καὶ λέγε ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἅπαν τὸ ἀρημένον, ὡς ἐ

atq; ijs q̃ tum ſibi audire vi-dẽtur, quaſi paulò antè reue-ra dictis, gaudẽt: animumq; memoriæ præteritorũ applĩ-cãtes, neq; quieſcere poſsũt, ob ea quæ pro pedibus & in mora ſunt, ſeſe angẽdo. Eo-dẽ igitur pacto etiã ipſe, phĩ-loſophiã nõ præſente, verba quæ tũ audiui recolligẽs, & mecũ ipſe crebrò repetẽs, nõ paruum capio ſolatiũ. Et in ſumma, perinde ac ſi in pela-go, & per noctẽ alicubi fe-rar, ad hãc quaſi quandã fa-cẽ aſpicio, omnibus illis re-bus quæ à me geruntur, virũ illũ coràm adeſſe exiſtimãs, ſemper autem velut audiens ipſum eadem illa ſua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & ma-ximè quando animũ erigo, & in illũ quaſi infigo, etiam vultũ illius videre mihi vi-deor, & vocis ipſius ſonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, re-uera [k] aculeum quendam in auditoribus reliquit. L. De-ſine, ô admirande, parum-per præludere, ac dic ab initio, repetens iam tandẽ dicta illa,

quoniam

ὀς ἐμπρήσει μι ἀφυκνέας πι-
θάνου. ΦΙ. λίγδις, καὶ ἄτοπ γὰρ
ποιᾶν. ἀλλ' ἰκάνο, ὦ ἑταῖρι,
ἤδη τραγικοὺς, ἢ καὶ μὰ Δία
κωμικοὺς φαύλους ἑωρακας
ὑποκριτὰς, τῶν ἀνειλουμένων
λίγα τάτων, καὶ διαφθαρόν-
των τὰ ποιήμαλα, καὶ τὸ τε-
λευλαῖον ἐκβαλλομένων. καί
τι γὰρ δραμάτων πολλάκις ὑπ
ἐχόντων τι, καὶ νυνικηκότων;
πολλοὺς οἶδα γοῦτας. ἀλλὰ
τί τοῦτο; δι' ἄλλοικα μὴ δι' ἀμαθῆ
λόγο γελοίως αὐτὰ μιμᾶσθαι,
τὰ μὲν ἀτάκλως συνάρων,
ἐνίοις δὲ καὶ αὐτὸν ὑπ' ἀσθε-
νείας τὸν νοῦν διαφθάρων.
μετὰ προαχθεὶς ἐρίμα καὶ αὐ-
τὸ καλαγνῶναι τὴ δράμα-
τος. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, ὡ πάνυ
ἄχθομαι. ἡ δ' ἀσθένεια, ὑμε-
τέρας μι λυπόσαν ἕοικι συν-
επιπλέκεσ, καὶ τὸ ἐμὸν μέ-
ρος ἀσχημονεῖ. ἴσ' ἂν παρ' ἄλλου μέμνησό μοι τὸν λόγον,
ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ὑμῖν, τῶν
δὲ ἰδί-

quoniam nō mediocriter me expectatione iſta excrucias, dum verbis ita ſuſpendis & circumducis. PH. Rectè dicis, atq; ita facto opus eſt. Sed illud quæſo, vidiſtine aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiã, per Ioue, Comicos histriones, malos iſtos dico, q̃ ſibilo excipiunt, quiq; poëmata agẽdo corrumpunt, ac poſtremò theatris eiiciũtur: tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeãt, ac palmam etiam reportent? L. Multos noui tales. Sed quorſum hoc? PH. Vereor ne interim & ipſe illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens: atque ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe videtur, ſi mecum vnà reiiciatur, meaſq; partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipſe

talium

ειτερ ἁμαρτήματων ἀνά-
θωσ, καὶ τῆς σκιωῆς πόρρω
σοι κάθηται, ἀλλ' αὐτῶν μι-
κρὸν ἐν θεάτρῳ πραγμά-
των. ἐγὼ δ' ὑμῖν τὸν ἑαυτοῦ
παρέχω ὁποῖός ἐστι τὼν μιμη-
τῶν, ἂν ἀγγέλλῃ
τὰ ἄλλα πρακτέα ἀκριβῶς.
εἰ δέ τι ἐνδεέστερόν τι λέγω
τοῦ δέοντος, ἐκεῖνο μὴ ἐμὲ προσ-
ποιοῦ, ὡς ἄμεινον ἐγὼ. καὶ ἄλ-
λως ὁ ποιητὴς ἴσως διεξέρχε-
ται μὲν δὴ ἐκνενεύκατε, ἐπεί-
γει τι λοιπόν μοι, ὡς ἔοικε, τὸ
τὸν Ἑρμῆν, καὶ κατὰ τὸν
τῆτορων νόμον προοι-
μιάσασθαί σοι. ἔοικας γοῦν μοι
κἀγὼ προσθήσειν, ὡς δι' ὀλί-
γου τι ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγέ-
νετο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς ἥκεις
πρὸς τὸν λόγον παρεσκευασμέ-
νος, καὶ ὡς ἄμεινον ἔχων αὐτὰ
ταῦτα λέγοντος ἀκούειν. σὺ γὰρ
ὀλίγα, καὶ ὅσα οἶόν τι ἦν, τυγ-
χάνεις τῇ μνήμῃ συνηθροισμέ-
νοις. ἐ ταῦτ' ἐρᾷν ἔμελ-
λες;

taliũ peccatorũ vobis innocens sit, ac procul à scena seiunctus alicubi sedeat, neq; quicquã ea curet q̃ in theatro aguntur. Ego verò mei ipsius periculũ tibi faciam, qualis scilicet histrio sim, quantumq; memoria valeã: quod ad cæteta attinet, nihil à nũcio tragico distãs. Quare si quid etiã minus aut parcius iusto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq; in prõptu est, occurrat: quòd scilicet melius hoc fuerat, & quòd ipse poëta aliter fortassis idem dixerat. Me verò si exibilaueris etiã, non admodum quicquam molestè feram. L. Vt bene sanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta rhetorum leges exordiũ hoc tibi peractum est. Videris igitur etiam illa additurus fuisse, quòd non ita diu inter vos mutuò conuersati estis, & quòd neque ipse venis ad dicendum paratus, & quòd satius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, &, quantum possibile tum erat, memoria collecta & quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus

erat?

λω; ὅλως ἂν οὖν αὐτῶν ἔτι
οἱ λῶ πρὸς ἐμέ. νόμιζε δὲ τὰ-
τα γε ἕνεκα πάντά σοι προσ-
ρῆσθαι, ὡς ἐγὼ μὴ βοᾷν μὴ λοι-
δεῖν ἕτοιμός εἰμι. ἢν δὲ ἀφεμέ-
νης, μνησικακήσω γε παρὰ τὴν
ἀγῶνα, μὴ ὀξύτατα συνέξομαι.
μὴ ταῦτα μέν, ἃ σὺ διῆλθες,
ἑτοίμως ἂν ἐρῆσθαί μοι. μᾶλ-
λον δέ, ὅτι γε οὐχ ἑξῆς, ἀλλ' ὡς
ἐκάστῳ ἔλεγε ῥᾴδιόν τινα περὶ
πάντων ἐρεῖν· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἐ-
μοὶ ἀδιάφορον. ἀλλ' αὐ ἐκείνῳ
μεταθεὶς τοὺς λόγους, μὴ μὴ κατ'
ἀλλό τι γένωμαι τοῖς ἐπικει-
μένοις ὅμοιος, οἱ ποτὲ μὲν
Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος
τος, ἢ μὴ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσω-
πον ἀνειληφότες, χρυσᾶς
ἠμφιεσμένοι, μὴ δεινὸν βλέπον
τες, μὴ μέγα διαπνέοντες, μικρὸν
φθέγγονται μὴ ἰσχνὸν, μὴ γυναι-
κῶδες, μὴ δὲ Ἑκάβης ἢ Πολυξέ-
νης πολὺ ταπεινότερον. ἵν'
οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι,
πάνυ

eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autē huius rei gratia, quod ad proœmiū atq; præfationē attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutū esse: quoniā ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò lōgius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamē meminero, ac tum acutissimè sibilabo. P H. Equidē & hæc quæ tu modò cōmemorāsti, dicta mihi velim: et illa quoq;, quòd neq; ordine, neq; vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo [m] histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis personā assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuncar, maiorem

ἀνε μᾶλλον ἢ ἱματιῦ λιμπα-
νῖς πρόσωπέον πρικείμην,
καὶ τὴν σκηνὴν καταισχύνω,
καὶ γυμνῦ σοι βέλομαι τὸμ
τοῦτο προσλαλεῖν, ἵνα μὴ
συγκατασπάσω σε ποθὲν
ἥρωα ὃν ὑποκρίνομαι. οὐ-
δ' ἀνὴρ ὁ παύσεται τύπ-
τον πρός με ποικίλῃ τῇ σκηνῇ
καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χρώμην. καὶ
νῦν παύσομαί γε, πρὸς ἐκεῖ-
να κἄλλα τρέψομαι ἀμφ' ἀρ-
χὴ τῶν λόγων, ἔπαινον δὲ
ἐπάλξω, καὶ τῶν ἀθλίων
ἀνθρώπων, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ
πενίᾳ συνοφοῖ εἰσι· καὶ ὅ-
τι τῶν ἀστῶν, ὅτι τῶν ξένων
ἥδιστα τέρποντα ὁρῶντος, ὅς
ἂν τρυφὴν ἀσάγειν ἐς αὐ-
τοὺς βιάζηται. ἀλλ' ἐάν τις
ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς ὅτω
μεγαλείμην, κρῖμα τί μι θερ-
μόλουσι, καὶ παραπαλαγω-
νοῦσι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν δ
διαίτης μεθιστᾶσιν· ἐμέμνηδ
γοῦν τινος τῶν πολυχρύσων,

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatũ dehonestare, ex nuda tibi volo meaq; propria psona colloqui, ne cadẽs alicubi, ipsum illũ heroẽm quem ago, mecum vnà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquã cessabit hodie cõtra me crebra illa scena atq; tragœdia vti. P. H. At verò cesso quidẽ: ad illa aũt de quibus cœperã, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædã fuit Græciæ, & eorum hominũ qui Athenis commorantur, quòd cum philosophia scilicet & paupertate vnà educarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quemquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret. Sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atq; animos dedocerent, ac ad putitatem sobrietatemq; vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus;

quẽ

ὃς ἐλθὼν ἀθλιώτατα μάλα ἐπίσης μὲν, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλος, καὶ ποικίλη ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, κἀτὸς μὲν ὡς ἔοικε ζηλωτὸς ἦν πᾶσι τοῖς ἀθλιωτάτοις, καὶ ὡς ἄρα εὐδαίμων ἀπεφαίνετο. τοῖς δ' ἄρα δυστυχέσιν ἐδόκει τὸ ἀνθρώπιον, καὶ παραπλησίως ἐπιχαίρειν αὐτῷ, ὡς πικρῶς, οὐδ' ἀντιπρὸς ἀπαγορεύοντος ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει καθ' ὃν τινα τρόπον βούλοιτο βιοτεύειν, ἀπ' ἐπιτάξεως τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχληρὸς ὢν, θλίβων τοὺς οἰκέτας, καὶ συνωθῶν τοὺς ἀπαντῶντας, ἀσυχῇ τις ἂν ἐπιφθέγξαιτο, ἄθροοι δὲ μᾶλλον καὶ πανδήμῳ, ὥσπερ ὁ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτείνων, λέλοιπε μὲν παραπόντιον μίλαξιν νομόμενον, καὶ μὴν ἤδη γε μακρὰ λαβὼν τὸ βαλανεῖον· ἐᾷν δὲ δὴ τραυπίδα. ὁ δὲ, ἀκούων ἃ λέγω, μίλαξιν ἐπαναδύεται. πλὴν ἔγωγε ἐσθῆτα πλὴν ποικίλην, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν, ἀσφαλῶς πάνυ τὸ ἀνθηρὸν

qui cùm veniſſet Athenas admodũ inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro variáq; veſte exornatus, ipſe quidẽ Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatus eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatiḿq; erudire illũ aggrediebantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto viuere vellet. Sed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios; ex occulto quidam ſubmiſſa vocẽ, quaſi latẽret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ὸν ἐπισκώπτοντων τ χρωμά-
ων, ἔαρ ἤδη λέγοντος, ἡ πό
ρρω ὁ ταὼς οὗτος, καὶ τάχα τ
μητρός ἐστιν αὐτῆ, καὶ τὰ διαῶ-
α. καὶ τὰ ἄλλα ὁπόσα ἀπὸ
καπήλου, ἢ τῶν ἁλυσιλίων τὸ
πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ πε-
ίεργον, ἢ δ διακτυς τὸ ἀπό-
κασον. ὥστε καταμικρὸν ἐσω-
φρονίσθη, ἡ παραπολὺ βέλ-
τίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαι-
δευμένος, ὅτι δ' ἐκ ἀσχαύου-
ας τ ψυχίαν ὁμολογοίητος, ἐ-
μέμνητό πρός με φωνῆς τινος,
ὡς ἀκόσαι πάντων, ἔφη, κοινῇ
προμεμύων ἐν τῷ ἀγῶνι τ πα-
ταθλιωκόων. λεφθέντα γάρ
τινα τ πολιτῶν ἄγεσθαι παρὰ
τ ἀγωνοθέτην, ὅτι βαθὺν ἔ-
χων, ἱμάτιον ἐθεώρει. τὸς δ
θόντας ἐλεῆσαί τε, ἡ παρου-
σθαι. καὶ τ κήρυκος ἀνε-
πόντος ὅτι παρὰ τ νόμον ἐ-
σίησι, διαύτῃ ἐσθῆτι θεώμε-
νος, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάν
τας ὥσπερ ἐκκεκμμένος αὐτ-
γνώμων

tem atq; nitorem istum eo-
lorum irridẽtes, Iam ver a-
dest, dicebant: &, Vnde no-
bis pauo hic? &, Fortasis
matris ipsius hæc est: & id
genus similia. Atq; eodẽ pa-
cto etiã cætera illius cũ risu
carpebant, nunc annulorum
multitudinẽ, nunc comæ su-
peruacaneam curã, nunc vi-
cius intemperantiã atq; luxu
riam notãtes. Quare paula-
tim ad sobrietatẽ atq; mode-
stiam reuocatus est, & lõgè
melior publicè ita emẽdatus
ac doctus inde abijt. Quòd
autem nõ puderet eos etiam
paupertatem confiteri, refe-
rebat mihi vocem quandã,
quam aiebat publicè ab om-
nibus emissam, audisse se in
ludis Panathenaicis. Depre-
hensum enim quendam ex
ciuibus fuisse, & ad præsi-
dem ludorum adductum, eo
quòd in veste tincta ad spe-
ctaculum venerat: cæteros
autem qui hominem videbant, miserios illius, ac veniam
precatos esse. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges
cõmisisset, quia talli cũ veste ludos spectaret: omnes vna voce,
quasi antea super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt ve-

γνώμῃ ἐπιτήδεια αὐτῷ, διαῤῥήδην ἀμφισβητῶν· μὴ γὰρ ἕτερον αὐτὸν ἕτερα. ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει· καὶ πρόσειτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τὴν διαίτης τὸ ἀνεπίφθονον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἐστι, ἀπεφαίνετό τε φιλοσοφίας σωφρονοῦν τὸν παρὰ τοῖς ἐκείνοις ἀνθρώποις, καὶ καθαρὸν ἂν φυλάξαι δυναμένην, σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ, καὶ πλούτου καταφρονεῖν σπουδάζοντι, καὶ τῷ κατὰ φύσιν καλὰ ζῆν προαιρουμένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσόμενον, ὅς τις δὴ πλούτῳ ἱερᾷ, καὶ χρυσῷ λιπάνηται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ δυνάσειᾳ μετρεῖ τὸ εὐδαιμον, ἄγνως δὲ μὲν ἐλευθερίας, ἀπείρατος δὲ παῤῥησίας, ἀθίκτως δὲ ἀληθείας. δουλακείᾳ τὰ πάντα καὶ δουλείᾳ σωφροσύνῃ. ἢ ὅσις ἅπασαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρίψας, ταύτῃ μόνῃ λατρεύειν δίεγνωκε, φίλος δὲ οὐκ ἐθέλων παρεῖναι, φίλος

nia daretur talibus indutò: neq; enim aliam veſtē habere illū. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic eſſet, ac victus frugalitatē, necnon & otiū, & quòd homines minimè curioſi atque auidi rerū eſſent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos ſunt. Ac pro certo indicabat mihi conuerſationem eorum hominū, philoſophiæ ipſi conſonam eſſe, moresq; puros ac ſobrios conſeruare poſſe: ſtudioſo videlicet homini, & qui diuitias contemnere didiciſſet: & qui ſecundū ea quæ natura honeſta ſunt, viuere ſecum ipſe ſtatuiſſet: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodā eſſe. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquā guſtaſſet, cùm ſeruitute enutrit eſſet, aut qui voluptati toto animo incūbens, huic vni inſeruire atq; obſequi ſtatuiſſet, amās epularū ac menſæ opiparè inſtructæ,

indulgens

φίλων τε πότων, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως γοητείας, καὶ ἀπάτης, καὶ ψευδολογίας, ἡδύς ἀκόων τερπέσθαι μύρμάτων τε, καὶ τριτισμάτων, καὶ λιγυφθορότων ἀσμάτων, οἷς μὲν διάβοις πρέπειν τὸν ἐντεῦθα διατριβόν. μεσαὶ γὰρ αὐτοῖς τε φιλτάτων πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀγοραί. πάρεστι δὲ πάσαις πύλαις τὸν ἅλουτον λαβεῖν, τοῦτο μὲν διὰ ὀφθαλμῶν, τοῦτο δὲ διὰ ὤτων τε καὶ ῥινῶν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ διὰ ἀφροδισίων, ὑφ' ἧς δ' ῥοώσης ἀγνάπω τε καὶ βολιτῷ ῥεύματι, πᾶσαι μὲν ἀνωρμώνται ὁδοί, σωπερχεται γὰρ μοιχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἐπιορκία, καὶ τὸ διάβολον φῦλον τῶν ἅλουτων· παραρρεῖται δὲ τῆς ψυχῆς ἀποκλυζομένης πάντοθεν, αἰδοῦς, καὶ ἀρετῆς, καὶ δικαιοσύνης· τῶν δὲ ἔρημον ὂν χῶρον γεμόμενον, διψῆς ἀεὶ πιμπλάμενον, λυθεῖ πολλῶν τε καὶ ἀγρίων ἐπιθυμιῶν.

indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atq; mēdacij, aut rursum qui delectaretur audiendo citharārum sonitus, aliorūq; instrumentorū lasciuos crepitus, gauderetq; cantilenis perlitis & eneruatis: talibus videlicet hominibus cōuenire loci huius consuetudinē. Ibi enim rerū charissimarum ipsis, omnes plateas, omniaq; foras referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autē per aures & nasum, partim etiam per gulam & per venerea: qua præterea fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, uiæ complanantur. Siquidem in unum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquæ voluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto undique, omnis verecundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditus, siti aūt semper impletus, suppullulat multis ac feris cupiditatibus.

Διαύτῃ

διαύτλω ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοιούτων διδάσκαλον ἀγαθῶν. Ἐγὼ γοῦν, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπανῆλθον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γενόμενος, ἐπισκοπούμενος ἐμαυτὸν, λόγον ἀπῄτουν τὴν ἀπὸ τοῦ ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγοντα· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστλως, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τὴν ἐμὴν ἄλλα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, ἥλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ περιόδους ὑπερηφάνους καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας, καὶ μιαιφονίας, καὶ δολοπλοκίας διαθηκῶν, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τι καὶ πράξειν διανοῇ, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς ἐμπεδοῦσι δυνάμενος; οὕτω δὴ βουλευσάμενος, καὶ ἐμαυτὸν ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ἔρυθρα ἀπεχαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βιβλίων φασίν, ἐκ τ' ἀνθρωπείης, ἐκ θ' αἵματος, ἐκ τε ἐνδοιμύχου, ἐλαιπὸν οἰκτρῆς ἐλόμην, καὶ βίον τινὰ γυναικώδη, καὶ ἄδολμον

Ac talem quidé describebat mihi vrbem, taliumq; magistram bonorũ. Ego itaq;, inquit, quando primũ ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propiùs aspiciebã, reuocans meipsum, & quasi verbis cõpellans, rationé poscebam aduẽtus huc mei, Homerica illa videliçet mecũ ipse dictans: [t] Cur aũt infelix déserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illa, atq; etiã libertate) Veníst? vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tãdem facere decreuísti, cùm neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce vti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & [u] quemadmodũ Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, eq; hominum cæde atque tumultibus, eq; cruore, deçæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & timidam

ορ ζοῖς πολλοῖς δοκοιῶσα προ
τιθέμην Θ, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ
Πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ προσλαλῶ.
λαβίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν
κάτρῳ μεγάλῳ, σφόδρα πε
ριεσπουδασμένῳ τὰ γιγνό-
μενα, τὸ μὲν πολλὰ ψυχαγω-
γίαν καὶ γέλωτα παρέχειν δυ-
νάμενα, τοῦτο ἢ πεῖραν ἀνδρὸς ὡς
ἀληθῶς βεβαίου λαβεῖν, ἃ γὰρ καὶ
καὶ κακῶν ἔπαινον ἀπεῖναι, μὴ
πολλάκις μεῖζόν τι γυμνά-
σιον ἀρετῆς. ἢ τὴν ψυχὴν δοκι-
μασίαν ἀληθεστάτην τῆς τ
πόλεως, καὶ τὴν ἐντεῦθεν διατριβήν.
ὃ γὰρ μικρὸν ἀντισχεῖν δοκοῦν-
τας μὴ ἐπιθυμίας, δοκοῦσι τ
θιάμασί τε καὶ ἀκούσμασι πάν-
δεσμον ἕλκουσι, καὶ ἀναλαμβά-
νομένοις. ἀλλ' ἀτυχῶς μὲν τὸν
Ὀδυσσέα μιμησάμενον, παρα-
πλεῖν αὐτὰ, μὴ δεδεμένον τοῖς
χερσὶ· δεινὸν γὰρ· μηδὲ τὰ
ὦτα κηρῷ φραξάμενον, ἀπ'
ἀκούοντα, καὶ κελευόμενον,
καὶ ἀληθῶς ὑπερφανον.
ἔνεστι

dam pleriſq; viſam, propo-
nens mihi, cum ipſa philoſo-
phia, Platone et veritate col
loquiũ habeo. x Ac meipſum
quaſi in quodã amplo ac po-
puloſo theatro collocãs, ex
ſublimi admodũ inſpicio at-
que cõtemplor ea quæ gerũ-
tur: quæ partim eiuſmodi
ſunt, vt multũ delectationis
ac riſum exhibere poſsint:
partim etiã, vt virũ verè cõ-
ſtantem ac firmũ tentare ac
labefactare aliquo modo
queant. Nam ſi malorũ quo-
que encomium aliquod di-
cere cõuenit, ne credas ma-
iorem vllam virtutis palæ-
ſtram eſſe, aut veriora vſquã
animorũ experimenta fieri,
quàm in hac ciuitate, & in
ea qua hic viuitur cõſuetu-
dine. Neq; enim parũ eſt reſi-
ſtere tot quidem cupiditati-
bus, tantis autem ſpectaculis
atq; aurium illecebris vndi-
que attrahentibus ac deti-
nentibus: ſed oportet omnino Vlyſsis exemplo præternaui-
gare illa, non quidẽ ligatis manibus, vt ille (nam hoc formi-
doloſum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, ſed audien-
tem atq; liberũ, & verè animum ſupra hæc elatum habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τῷ τοσούτῳ ἄνοιαν, καὶ τὴν τύχης ἀγαθῶν καταφρονεῖν, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ θεάματι, τὸν μὲν ἐξ οἰκέτου δεσπότην ποιοῦντα τὸν δὲ ἀντὶ πλουσίου πτωχὸν, τὸν δὲ ἐκ πτωχοῦ σατράπην, καὶ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τοῦτο, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ δεινότατόν ἐστιν, ὅτι καὶ τοι μαρτυρομένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως ταῦτ' ὀφθαλμῶν βλέποντες, ὀρέγονται καὶ πλούτου, καὶ δυναστείας. καὶ μισοῦσι πιστεύουσι πάντων, ἐγγενομένων ἐλπίδων. ὃ δὲ λέγω, ἴσως, ὅτι καὶ γελᾶν ἔνεστιν οἷς γιγνομένοις ἔνιοι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πῶς γὰρ οἱ γελοῖοι μὴ πλουτοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τὸς δακτύ-

Y Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominum amentiam, atq; stultitiam: bonáq; ista fortunae contemnere, vbi aspexeris: velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarũ varietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere satrapam, aut regẽ: rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiã exulem esse. Namhoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potẽtiam: ac plerique obambulant omnes earũ rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autẽ videlicet dixi, quòd ei ridere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animũ oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sunt diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, &

digitorum

δακτύλους προτείνουσις, καὶ πολλῶν καὶ ληροιῶντις ἀπόρρητα φλυαρίας; τὸ δ' καινότατον, τὸς ἐντυγχάνοντας ἀλλοτρίᾳ φωνῇ προσαγορεύουσις, ἀγαπᾷν ἀξιοῦντις, ὅτι μόνον αὐτὸς προσέβλεψαν οἱ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι πεμφύουσις, ἐ πόρρωθεν, οὐδ' ὡς Πέρσαις νόμος, ἀλλὰ δεῖ προσιβάντα· καὶ πανύψαντα, καὶ πόρρωθεν τῷ ψυχῷ ταπεινώσαντα, καὶ τὸ πάθος αὐτῷ ἐμφανίσαντα τῷ τοῦ σώματος ὁμοιότητι, τὸ σῶμα, ἢ τῷ δεξιᾷν καταφιλεῖν ζηλωτὸν καὶ περίβλεπτον τοῖς μηδέποτε τυγχάνουσιν. ὁ δ' ἵνα καὶ παρέχων ἑαυτὸν ἀς πολέω χρόνον ἐξαπατώμενον. ἐπαινῶ δέ γε ταύτης αὐτὸς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς σώμασιν ἡμᾶς προσίγνεται. πολὺ δὲ τούτων οἱ προσκύνησις αὐτοὶ καὶ ἀνραπώντις γελοιότεροι, νύκτος μὲν ἐξαναστάντες μέσης, περιθέοντες δ' ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν οἰκετῶν ἀπελαυνόμενοι, κυνῶν,

digitorum annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quòd autem omnium absurdissimum est, etiam abuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse-est propius accedentem, & se incuruantè, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo A inhumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruantes, qui de media nocte surgentes circũcursant totã ciuitatẽ, & à seruis exclusi foribus,

λιώδη, καὶ κόλακας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντας. γέρας ὃ δὲ πικρᾶς ταύτης καὶ τοῖς πειρῶσι, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, πόσα μὲν ἐμφαγόντας, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντας, πόσα δ' ὧν οὐκ ἐχρῆν ἀκροασαμένους, ἢ μιμφόμενοι τὸ τιμιώτατον, ἢ δυσφορηθέντες ἀπίασιν, ἢ διαβαλόντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλήρεις δὲ αὖ ἐμοιώτατοι οἱ στόμαχοι, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιπετέσι μαχομένων, καὶ μεθ' ἡμέραν οἱ πλέονες αὖ καταβεβλημένοι, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς πειρᾶσθαι. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ μανότατον, δόξαι νοσεῖν σχολάζουσιν. ἐγὼ μέν τοι γε πολὺ τῶν κολακευομένων ἐξαλεώτερος τοὺς κόλακας ἀπαλλαγέντας τῆς ὑπερηφανίας αἰτίους. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὸν πειρατὴν θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire ſuſtinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipſis onerosa illa, atq; multorū malorū cauſa, cœna eſt: in qua quidē illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aūt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nō decet, reprehēdētes poſtremò, aut ægrè ferentes diſcedūt: & vel ipſam criminantur cœnā, vel cōtumeliam aut ſordidiem accuſant. Pleni aūt & angiporotus ſunt vomentibus ipſis, & circa viliſsima quæq; proſtibula depugnantibus. Et cōplures ipſorū in multū diem decumbentes: circumēundi cauſam medicis præbent. Quidam enim (id quod abſurdiſsimum eſt) neque ægrotando quieſcunt, aut otium ducunt. B Ego verò multa adulatores ipſos magis perditos eſſe, q̄ quibus adulantur, exiſtimo, & propemodū autores illis exiſtere ſuperbiæ ac faſtus iſtius. Nam cùm illorū opulentiā & rerū omnium abundantiā admirantur, aurū laudibus extollunt,

ωσι, καὶ τὰς πυλῶνας ἑωθεν
ανοίξωσι, καὶ προσιόντος
αὐτῶν δεσπότας προσείπωσι,
ι καὶ φρονήσαι ἐκείνους ἀκόσ
τα; εἰ δέ τι κοινῷ δόγματι
ἢν πρὸς ὀλίγον ἀπέχονται
τῆς ἐθελοδουλείας, ἆρ' ἂν οἴε
σθαι ἐναντίον αὐτοὺς ἰέναι ἐπὶ
τὰς θύρας τῶν πλουσίων δεομέ
νους τοὺς πλησίον, μὴ ἀθλιαῖον
αὐτῶν μηδ' ἀμάρτυρον πλοῦ
τοῦ δαιμονίαν καταλιπεῖν, μη
δ' ἀνέγνωτόν τι καὶ ἄσημον
τῶν τραπεζῶν τὸ κάλλος,
καὶ τῶν οἴκων τὸ μέγεθος; οὐ γὰρ
ἔστω τοῖς πλουτεῖν ἐρῶσιν, ὡς
δεῖ τοῖς πλουτεῖν εὐδαιμονίζε
σθαι. καὶ ὅτῳ ἔχει μηδὲν ὄφε
λος εἶναι πλειόνων οἰκίας τῷ
οἰκοῦντι, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἐλέ
φαντος, εἰ μή τις αὐτὰ θαυ
μάζοι. ἐχρῆν δὴ ταύτῃ τοι
νυν καταιρεῖν αὐτῶν, καὶ ἀπωθεῖ
σθαι τοῦ δυνασείαν, ἐπιτει
χίσαντα τῷ πλούτῳ τοῦ ὑπε
ροψίαν. νῦν δὲ παρόντος,

lūt, veſtibula manè cōplent, & accedētes ipſos quaſi do-
minos appellāt: quid quæſo etiā cogitare illos conſenta-
neū eſt? C Quòd ſi verò cō-
muni decreto vel paululum modò abſtinerēt ab hac vo-
luntaria ſeruitute, an nō pu-
tas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperū atq; mendico-
rum venturos eſſe, vltrò ro-
gantes ne ignobilem atq; ob-
ſcuram, & quaſi abſq; teſte latentē ipſorum felicitatem relinquerent: néve paterēn-
tur vt inutilem, & ab omni vſu remotam & menſarum pulchritudinem, & domorū magnitudinem perire? Neq;
enim ſic ipſas diuitias amāt, vt propter diuitias beatos atque felices ſeſe exiſtimari.
Atque ita ſanè res habet, vt nulla ſit vtilitas poſſidenti, neque pulchrarum ædium, neque auri, neque eboris, niſi ſit qui illa admiretur.

Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipſorum exiſti-
mationem, & extenuare potentiam, obiiciendo, & quaſi pro-
pugnaculum aliquod opponendo diuitijs, deſpicientiam iſtā atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obſeruando,

ἀς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μετριώτερον ἄν τις ἡγήσαιτο. τὸ δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν προσποιουμένους, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν, τί ἂν εἴη τοῦ ἀνιαροτάτου; πῶς γὰρ οἴει τῷ ψυχῇ διατεθεῖσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν πεπαιδευμένων ἀναμιμνησκόμενον κολάκων ὄχλῳ, καὶ τὴν ἐξίας τινὰ λαμπροφορούντα, καὶ δὶς ἐπὶ τὰ δεῖπνα παραγίνεσθαι κοινωνοῦντα; ἐπισημότερον δὲ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα καὶ φανερώτερον; καὶ ὃ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τὴν στολὴν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως ἁπανταχοῦ τὸ δράματος. ἃ μὲν γὰρ ἐν δεῖπνοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων ἀπάδουσιν; ἢ τὴν ἐμφορεῖται μὴ ἀπαρπαλότερον, μεθύσκον-

ad ſtultitiam atq; amentiam illos adducũt; atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi facitare, tolerabilius meritò exiſtimetur. D at verò eos qui philoſophari quoq; ſe ſimulant, multò etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſſimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectũ eſſe, quoties video iſtorum aliquẽ, maximè eorũ qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri; & illorum aliquem, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atq; ſectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare ſolent, colloquia ſerere, inſigniorem autem, magisq; conſpicuum cæteris ob ornatum & habitum eſſe? E Quod vel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia?

F An non

μεθύσκονται ἢ φανερώτερον, ἐξανίστανται ἢ πάντων ὕπνῳ, πλὴν ὅτι ἀφαιροῦσι τῶν ἄλλων ἀεὶ τοῖσιν, οἱ ἢ ἀσφότεροι πολλάκις καὶ τὰ ἔσχατα προσθήκας, καὶ ταῦτα μὴ ἔνια γελοῖα ἀγαθά. μάλιστα ἢ ἐμέμνητο τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὴν ἀρετὴν ὠνιον ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προτιθέντων. ἐργαστήρια γὰρ ἐκάλει καὶ καπηλεῖα τὰς τούτων διατριβάς. ἀξίει γὲ τὸ πλοῦτον καταφρονεῖν διδάσκοντα, πρῶτον ἑαυτὸ παρέχειν ὑψηλότερον πάντων. ἀμέλει καὶ πράττων ταῦτα διετέλει, ὃ μόνον προῖκα τοῖς ἀξίοις συμβατρίβων. ἀπὸ καὶ τοῖς ἀπορωτέροις ἐπαρκῶν, καὶ πάσας περιουσίας καταφρονῶν· τοσοῦτο δέον ὀρέγεσθαι τῶν ὄντων προσηκόντως, ὥστε μηδὲ τὰ ἑαυτοῦ θεραπεύσαντα ποιεῖσθαι πόνους. ὅς γε καὶ ἀγρὸν ἐπόρισε πόλεως ἐγγὺς ἀπολωλεκότος, ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι παρὰ τῶν ἀξίων, ἀπ'

F An non inebriantur magis quàm alij manifestè? à cōuiuio aūt surgunt omniū vltimi: deinde & plura alijs auferre secū volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiā cantare incipiūt? Atq; hæc quidē pro ridiculis ille cēsebat. Præcipuè verò etiā eorum mentionem faciebat, & qui pacta mercede philosophāntur, virtutēq; ipsam venalem tanquā de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorū scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitias cōtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: H quoniā & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cū volētibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnēq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidē rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curā aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidē dignatus fuerit.

Quin

ἀπ' ἀρχῆς τοῦτον εἶναι διομολόγητ' οἶμαι δίκην φέρειν, ὅτι τούτων μὲν φύσει δούλους ἐσμὲν ἡμεῖς, νόμῳ δὲ καὶ διαλοχῇ τοῦ χρῆσθαι αὐτοῖς εἰς ἀόριστον παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα· ἐπειδὰν ἡ προθεσμία παρέλθῃ, τοῦτον παραλαβὼν ἄλλος, ἀπολαύει τοῦ ὀνόματος. ἐμικρὰ δὲ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς βουλομένοις μιμεῖσθαι παραδείγματα, τὸ προφὲς τὸ ἀπερίεργον, καὶ τὸ γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τὸ προσώπου τὸ αἰδέσιμον, καὶ τὸ ἤθους τὸ μέτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τὸ διανοίας τὸ ἁρμοσόμενον, καὶ τὸ ἄμετρον τοῦ πρόπου. παρῄνει δὲ τοῖς σωζομένοις μήτ' ἀναβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιεῖν, προθεσμίας θεσμομένους ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιῆσαι. ἄξιον δὲ

Quin & principiò neq; suũ esse illum cõstituebat: illud, opinor, distingues ac disputans, quòd natura quidem istarum rerũ nullius domini sumus: lege autem & per successionẽ vsum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, vitæ scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solennes conuentus, tanquã ab illis auspicaturi mendacia vitare, & cõuenientia facere. Volebat enim

γε ἀμείνω ἂν τὸν πρὸς τὸ καλὸν ὁρμὴν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πόνου καὶ ἀναπαύλης φιλοσόφου, οἱ τοιοῦτοι ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπελάμβανον, οὐ πολλοῖς ἀνάγκαις καὶ πόνοις τὸν νέον ἀναλαβόμενα σῶσαι. τοὺς μὲν γὰρ οἱ πολλοὶ ὑπολύουσιν, ἄλλοι δὲ μαλθακίζουσιν· οἱ δὲ χαλεπώτεροι, καὶ σιδήρους ἐπιφανείας αὐτῶν καταξύουσιν. ἐγὼ δὲ γοῦν πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ σκληρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς καταστῆσαι, καὶ τὴν ἄνευ παθῶν ἀνθρώπου προαίρεσιν, τοῦτο μὲν ψυχῆς, τοῦτο δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ὑλικίας τινὸς καὶ τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἐνδέεσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ δύναμιν ἐπιτάττων ὑπόπτην ἐλέγχηται. πολλοὺς γοῦν καὶ τηλικούτους ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ἐπιταθέντας. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς ἄλλον, ὃς καὶ γευσάμενος τῶν παρ' ἐκείνοις κακῶν, ἐπιδιατάσεως

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mẽtis impetum. Manifestò aũt apparebat, quòd & tales philosophos dãnabat, qui virtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laborib9 adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefeciscẽt. Atq; obid multi ligare atq; vincire se iubebãt, alij cutè flagellis verberabãt. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebãt. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

χίσεως obseruationem quandam habere debere: vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autẽ etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quam primùm

veros

χισω λόγων ἀληθῶν ἐπήκοον, ἀμετα-
στρεπτὶ φώγων, ὡς αὐτὸ ἀφίκετο, καὶ
λῖπος ὧν ῥᾷον διανέμων. ἤδη δὲ τούτων ἀφεστὼς,
τῶν ἄκρων αὖθις ἀνθρώπων ἐμίμνησκε, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει τα-
ραχὰς διῆξεν, καὶ τὸν ὠθισμὸν
αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν
ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἐνιόχων ἀκύνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων
ὀνόματα, καὶ τὸς ἐν ζοῖς συ-
νωποῖς περὶ τούτων διαλόγους.
ποικὶλη γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ ἱππο-
μανία, καὶ πολλῶν ἤδη σπου-
δαίων ἐν λογίοις ἐπεκράτησε. μετὰ δὲ ταῦτα, ἑτέρας θρά-
μας ἅπτετο περὶ τῶν νε-
κρῶν τι καὶ διαθήκας ἀναγι-
νωσκόντων, προσιθεὶς ὅτι μίαν
φωνὴν οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν
βίον προίενται, τὴν ἐν τοῖς διαθήκαις λέγον, ἵνα μὴ ἀπο-
κλείσωσι τῆς ἀφετέρας ἀλη-
θείας. ἃ δὴ καὶ μεταξὺ λέγον-
τος αὐτοῦ γελᾶν προὐθύμουν, ὅτι

veros sermones veramq; dò-
ctrinam audiuit, irreuoca-
bili cursu aufugiens inde, ad
ipsum peruenit, videbaturq;
multò quàm antea quietiore
animo esse. Iam verò digre-
diens ab istis, aliorum rur-
sus hominum mentionē fa-
ciebat, persequendo ver-
bis & eos qui in vrbe fiunt
tumultus, & quò pacto alij
ab alijs impelluntur. Pre-
tereà & theatra, & circum,
& equestres statuas, & e-
quorum ipsorum nomina,
déq; ijs ipsis in angiportis
colloquia. Multa enim re-
uera equorum passim ibi
insania est. Iam & multos
eorum qui pro studiosis ac
grauibus habentur, repre-
hendebat. Post hæc au-
tem quasi alteram fabu-
læ partem attingebat, no-
tando ea quæ circa fune-
ra mortuorum & testamen-
ta agitantur: hoc addens,
quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum,

quòd

τι καὶ συγκατορύξαι ἑαυτοῖς
ξιοῦσι τὰς ἁμαθίας, καὶ τῷ
ληθείαν ἔγγραφον ὁμο-
γοῦσιν, οἱ μὴ ἰδιώτας ἑαυτοῖς
λοῦντο συγκαταφλέγεσθαι
ῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων,
καὶ παραμύθιόν τινας οἰ-
τας τοῖς τάφοις, ἵνιοι καὶ
φαν τὰς σήλας ἀνθοῦσιν,
νθας ἔτι καὶ παρὰ τῷ τε-
τῶν διαμύονται. ἀκάλαμον
ἀξιοῦσι τί πεπραχέναι τά-
ια παρὰ τὸν βίον, ἃ τοιαῦ-
α περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον
διακεῖσθαι. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς τὸ
λυτελὲς ὄψον ὠνουμένους, καὶ
τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις
ετὰ μύρου τι καὶ ἀρωμά-
των ἐκχέοντας, τοὺς μέσου χει-
ῶνος ἐμπιπλαμένους ῥόδων,
τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ
παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ
ἐν ἀκαίρῳ, καὶ κατὰ φύσιν,
ὠτελὲς ὑπερφανοῦντας.
ούτους εἶναι τοὺς καὶ τὰ μύ-
α πίνοντας, ὃ μὴ μάλιστα
λίσουσιν αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆ-
θαι ἴσασι τοῖς ἐπιθυμίαις,
ἀλλὰ

quòd & secũ sepeliri ignorantiã suã velle eos ajebat, & stultitiã suã apertè scripto etiã testari, dum alij vestes, quib. in vita precioſioribus vſi ſunt, K cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autè & ſeruos certos ad ſepulchra adſtare, rurſum alij cippos ſiue columnas quoq; coronari ſertis præcipiunt, ſtolidi videlicet etiã in ipſa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebãt, inquit, L quid in vita ab illis actum ſit, quãdo talia de ijs quæ poſt mortem ſecutura ſint, teſtamentis mandant. Hos enim illos eſſe, qui precioſa ac chara obſonia emere ſolent, vinumq; in conuiuijs cum plauſu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplẽtur roſis, raritatemq; illarum & intempeſtiuum amant: illud autem quod ſuo tempore & ſecundum naturam fit, pro vili & abiecto faſtidiunt. Hos

los eſſe, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maxi-
è eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus ſcirent,

ſed

ἀπὸ μὲν τούτων παρανομῶσι, καὶ τοὺς ὄρχους συγχέουσι, πάνυ θᾶττον τῇ τρυφῇ παραδόντες αὐτῶν τὰς ψυχὰς καταφθείρουσι, καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἐν ταῖς τραγῳδίαις τε καὶ κωμῳδίαις λεγόμενον, ἤδη καὶ παρὰ θύραις ἐσβιαζόμενοι, ὁλοιτισμὸν ἂν ἐπάλεσε τὸ ζῆν τοῦτο τῶν ἀλόνων· ἀφ' ἧς δὴ καὶ αὐτὸς γνώμης μᾶλλόν τι, ἀτεχνῶς δὲ μᾶλλον τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμέμφετο τὸν ταύρου δημιουργὸν βροτὸν, ὃς προθεῖναι τοῖς ὀφθαλμοῖς τὰ λίμαθα, ἅπερ δὴ καὶ αὐτὸς ἐτιᾶτο τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τὸν στέφανον τὸ πόσον· ἡ γὰρ ζῆ, ἔφη, τῇ πνοῇ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ἐπὶ τῇ ῥινὶ μᾶλλον ἐχθλῶν αὐτοὺς στέφεσθαι, παρὰ αὐτὴν ὡς οἷόν τε τὴν ἀναπνοὴν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνίσπωσι τὸν ἄλονθ. καὶ μὴν ἐκείνους ἔγωγε, τοὺς θαυμάσιόν τινα τὴν σπουδὴν περὶ τὰ δεῖπνα ποιουμένους, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ σκευμάτων παρασκευάς.

sed & in hisce peccarent, finesq; earū confunderēt vndiq; permittentes voluptatibus animū proterendū et cōculcandum: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, M Iam et præter casam incitati. N Solœcismū igitur vocabat hoc genus voluptatū. Cæterū ex eadē sententia etiam illa dicebat, prorsus O Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat P tauri artificem deū, qui nō præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locū vbi eas adhibere deberent, nescirēt. Nam si afflatu atq; odore, inquit, violarū rosarumq; delectātur, sub nasum eos potissimùm coronari oportebat, iuxta ipsam quàm proximè fieri potest respirationem, vt quàm plurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curiosam atque immodicam compositionem sectantur.

Nam

ὴ γὲ αὖ κὴ τύτοις ἔφασκεν
λιγοχρονίᾳ τινὶ βραχείας ἡ-
δονῆς ἕνεκα, πολλὰς πραγμα-
είας ὑπομένειν. ὑπέφαινε γὰρ
τέτταρσιν δακτύλοις αὐτοῖς
πάντα τὰ πονεῖσθαι τὸν
πόνον, ἐφ' ὅσοις ὁ μόχθος & ἀν-
ρώπου λαμός ἐστιν. ὅτι γὲ πρὶν
μφαγεῖν ἀπολαύσαι τι ἡσονῆς
σχόντα, ὅτι βρωθέντων, ἡδέως
χρῆσθαι τοῖς ἐκ τῶν πολυτε-
λεστέρων πλησμονῆς. λοιπὸν
ὧν εἶναι τὸν ἐν τῇ παρόδῳ γι-
νομένῳ ἡδονῷ ζόστων ἀ-
πεῖσθαι χρημάτων. ἐκότα δ'
ἄσχεσθαι ἐλπίζειν αὐτὸς ; ὑπ'
παιδιᾶς τὰς ἀληθεστέ-
ρας ἡδονὰς ἀγνοούντας, ὧν
ἁπασῶν φιλοσοφία χορηγός
ἐστι τοῖς πονεῖν πεφυκόσιν.
περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλα-
νείοις ὁρωμένων ; πολλὰ μὲν
ἐλιπέσθαι τὸ πλῆθος & τῶν ὑπο-
μενόντων ; τὰς ὕβρεις ; τὸς ἐπι-
καμένους τοῖς οἰκέταις ; καὶ μι-
κρὸν δεῖν ἐκφερομένους. ἐν δέ
τι καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autē, quatuor illos digitorū causa totū hūc suscipere laborē solere. Tot enim digitorū mensuram æquat vel longissimū hominis guttur. Nāneq; antea quàm eorū quæ tā charo emuntur, quicquā ederunt, vllā voluptatē eos capere: nec rursum posteaquā illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorē cæteris illā quæ fit ex tam precioſis & charis istis, repletionē reddi. Restare igitur, vt illā quæ velut in trāscursu percipitur, voluptatem, tam grādi pecunia mercentur. Cōsentanea aūt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subministrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι καὶ μάλιστα μισεῖν ἐφάσκε, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει ἦν, καὶ ταῖς βαλανείοις ἐπιχωριάζον. πολίτας γάρ τινας τοιούτους δεῖ βοᾶν καὶ παραγγέλλειν κεκραγέναι ταῖς ποδοῖν, ἂν ὑψηλόν τι ἢ λοιπὸν μίλτωσιν ὑποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς τὸ λαυρότατον, ὅτι βαδίζουσι. δεινὸν γὰρ ἐποιεῖτο, εἰ νόμαιος ἢ ἀπορίᾳ ἀλλοτρίου μὴ δέοντος, μηδὲ χρῶν, μηδὲ ἕτερον ἐπέχοντα, ὀφθαλμῶν ὑγιαίνοντα ἀπορίαν δέονται προσφερόμενον, καὶ ἀνέχονται, φωνὰς ἐπέχοντα δυσχερέσιν ἀνθρώποις πρεπούσας καὶ πικρομυθίοις. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν ταῖς ἀγορᾶς ἡμέρας μίσους καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτεραμμένοι. ταῦτά τι καὶ πολλὰ ἔτερα διαπλεῖν, κατέπαυε τὸν λόγον. ἐγὼ δ' εἶπον μὴ ἤκουον αὐτῶν τιθηνῶς, μὴ σιωπῶσι προβημένως. ἐπεὶ δ' ἐπαύσατο, καὶ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cætera o
disse verbū visus est, frequē
ātur in ciuitate hoc est, & in
balneis propemodū familia
re ac patrium. Prætereunte
enim quosdā ex seruis cla
mare oportet & admonere
vt pedib. prospiciāt, si quid
extātius paulò, aut cauū sū
bituri sint, atq; ita cōmone
facere eos (id quod absur
disimū est) quo scilicet me
minerint ire sese. Graue igitū
atq; intolerandum putabat
esse, si, cùm ederēt, alieno o
re nō indigerēt, aut manib9:
neq; cùm audirēt, aliorū au
ribus vterētur: oculis aūt a
liorū, valētes ac sani, ad pro
spiciendū opus haberent, ac
sustinerēt voces audire, quæ
miseris hominibus & exce
catis cōuenirent. Hæc enim
ipsa accidere illis in foro, et
medio die: & hoc, ciuita
tem atq; rempub. ipsis ve
lut humeris suis sustinenti
bus. Hæc atq; huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicēdi finem fecit. Q Ego verò hucusq; cum admiratione ac velut ō stupefactus auscultabam illum, metuens ne cōticesceret. V bi verò hic loqui desijt, illud nimirū quod Phæacibus olim ac

cidit,

ἄθος ἐπιπόυθεμ. πολλὰ γὰρ δὴ
ἔνομ᾽ ἐς αὐτὴ ἀπιδλεπομ᾽ ἐκεκη
μεγώ, ἔπα ποθῇ συγχυσε
ἐλίγγῳ καπελημμεγώ, ἔτ᾽
ἰδρῶτι καπερρεόμεμ, ἔτὸ δ᾽
ἐέγξαθ᾽ βελόμενος ἐξεπιπλόμ
ἢ ἀνεκοπλόμεμ. ἢ ἔ τι φωνὴ
ἐλιπε, ἢ ἡ γλῶπα διημάςα-
ἢ τέλ, ἐδάκρυομ ἀρρε-
μ. ἐ γὰρ ἐξεπιπολῆς, ἀδ᾽ ὡς
τυχε, ἡμᾶν ὁ λόγος καυπκε-
. βαθεῖα ἢ καίεως ἡ πληγὴ
γένε ἢ μάλα εὐσύχως ἐνεχ-
εἰς ὁ λόγ, αὐ γὰρ, εἴ οἷόμ τε
πᾶν, ἀπεκοψε γὰρ ψυχεά. εἰ
ἄρ τι δεῖ καὶ ἐμὲ ἤδη φιλοσό-
ων πρὸς ἅψαθ᾽ λόγων, ἔοικε
ρὶ τέτων ἐπαληφα. δοκῶ μοι
ἀνδρὸς εὐφυοῦς ψυχὴ, μάλα σκο
ῷ τινι ἁπαλῷ προσοικείνα.
ξόταν ἢ, ὥσπερ ἢ ἀνὰ τ βίον
ἢ μεσοὶ τὰς φαρέτρας ποικί-
ων τι ἢ παντοδαπῶν λόγων,
μὲν πάντως εὐσυχα τοξεύ-
ειν. ἀπ᾽ οἱ μὲν αὐτῶν σφό-
ρα τὰς ναρὰς ἐπὶ τέναντον,
εὐτονὸ

cidit, ego quoq; paſſus ſum. Lõgo enim tẽpore ad ipſum aſpiciẽs, quaſi delinitus atq; permulſus, deinde multa cõfuſione atq; vertigine corrept⁹, partim ſudore manabã: partim loq; volẽs, deſtituebar viribus, ac retrò inhibebar: ipſaq; vox deficiebat me, neque lingua iã ampli⁹ officio ſeruiebat ſuo: poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lacrymabar. Neq; enim ſummã dũtaxat cutẽ perſtrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, ſed altius, et omnino ad viuũ vſq; plaga hæc peruenerat: R ac certò admodum ſcitéq; librato iactu emiſſa oratio, ipſum, ſi ita dicendũ eſt, animũ intercidit. Si enim decet nõnihil & me iam philoſophicos attingere ſermones, ita equidẽ de hiſce exiſtimo. Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenioſi admodũ ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac vita multi, qui plenas quidẽ pharetras varijs atq; omnis generis orationibus habẽt: cæterũ nõ omnes certò iaculãtur, ac deſtinata ferunt, ſed alij ipſorum neruo nimiùm intento,

ἀζυνέτερον ἢ λίαν σφιᾶσι καὶ ἄπλουστα μὴ καὶ οὕτω ἰσχνὸν, τὰ βέλη αὐτῶν ἐμμένῃ ἐν τῷ σκοπῷ ἀλλ' ἐκπίπτῃ ἢ σφοδρότητος διελθόντα, καὶ παροδεύσαντα διιχνεύσαν μόνον τῷ πλήγματι τῷ ψυχῇ ἀπολιπόν. ἄλλοι δὲ, πάλιν τοῖς ἀπναντίως. ἐκ γὰρ ἀσθενείας τινὰ καὶ ἀζυνείας ὅλα ἀφιέντα τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀλλ' ἐκλυθέντα καὶ παρίεντα πορεύεται ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ. ἢν δὲ τοτὲ καὶ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ἐπιλίγδην ἅπτεται, βαθεῖαν δὲ οὐκ ἐργάζεται πληγήν· ἀτὰρ ἐπ' ἰσχυρᾶς ἐμβολῆς ἀπεσείσατο. ὅστις ἢ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τοῦτο ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, ἐὰν μὲν σφόδρα μαλακὸς, ἐὰν μὲν στερρότερος ἢ βέλος. γίγνονται γὰρ καὶ ἄπρωτοι σκοποί. ἐπειδὰν ἢ ταῦτα ἴδῃ, τυνικαῦτα χρίσας τὸ βέλος, ἔτι ἰῷ,

vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehendunt quidẽ etiam isti viam, sagittæ aũt ipsorũ in scopo nõ manẽt, sed præ vehemẽtia ictus penetrantes ac transuolãtes, pertusum modò atq; hiantẽ vulnere animum relinquere solẽt. Rursum alijs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopũ vsq; nõ perueniunt: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiũt ac decidũt. Quòd si verò interdũ etiam scopum contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim valido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic

nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, néve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, qui omninò ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demùm tincta atq; infecta sagitta, non

veneno,

,καθάπερ τὰ Σκυθῶν, χρίν-
α, ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὸ Κυ-
ίτων, ἀλλ' ἡρέμα λυπτικῷ τι
γλυκεῖ φαρμάκῳ ξὺν χρι-
ι, ἀτιτρώσας ἐτόξευσε. τὸ δὲ
ηθὲν εὖ μάλα ἐντόνως, καὶ
κόψαν ἄχρι ἔσω διελθὸν, μὴ
λι, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίη
ν, ὃ δὴ σκιδνάμενον, ὅλην ἐν
ύκλῳ τὴν ψυχὴν περιέρχεται.
τό δι καὶ δοκεῖν, καὶ λανθάνοι
πλαξὶ ἀπιόντα, ὅπερ καὶ αὐτὸς
ἔπαθον, ἔστι γὰρ ὅτε τοῦ
φαρμάκου τὴν ψυχὴν πανε-
λοῦν. ἐπὶ δ' ἐμοὶ μοι πρὸς
ὐτὸν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν,
ἀλλ' ἴσως, αἴθέρ τι φόως ἄν-
ρι θεῖ γένηται. ὥσπερ γὰρ οἱ τῆ
ρυγίᾳ αὐλῇ ἀκούοντες, ἅπαν-
τες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόθεν αὖ
τῆς ῥίζης λαμβάνοντες, οὕτω δὴ
πρὸς τὸ μέλος ἐπιμιμνήσκον-
ται τοῦ πάθους, ἔστω δὴ καὶ φι-
λοσόφων ἀκούοντες, ἅπαντες
λυθοι καὶ τραυματίαι ἀπία-
σιν,

veneno, quemadmodũ Scy-
tharũ ſagittæ inguntur: ne-
que reſina, perinde vt Cure-
tum: ſed ſenſim mordicante
pariter, & dulci pharmaco
inuncta, verè iaculari ſolet.
Illud autem quod iactũ eſt,
bene adeò & pro modo ſuo
ſatis fortiter impulſum, eoq;
penetrans, vt iam tranſiturũ
eſſe videatur, citrà tamẽ de-
ſinat, & manet pariter, &
multum medicamenti illius
de ſe emittit: quod videlicet
diſperſum, totum circum-
quaq; animum ambit & cõ-
plectitur. atq; hoc illud eſt,
quo & oblectantur, & cur
lachrymas inter audiendum
emittunt. Quod & mihi
accidit, paulatim ac taci-
tè medicamento illo ani-
mum mihi obeunte. Suc-
currebat igitur mihi Ho-
mericum illud ad ipſum di-
cere: Sic iace, ſi qua viris

per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phry-
giam tibiam audiunt, non omnes inſaniunt, ſed quotquot
ipſorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, prio-
ris affectus ac perturbationis reminiſcuntur: ita & qui phi-
loſophos audiunt, non omnes attoniti ac ſaucij abeunt: ſed

σιν, ἀπ' οὐκ ὀλίγου τι ἐν τῇ φύσει φιλοσοφίας συγγενὴς. ὡς σε μυᾶ, μὴ θαυμάσιά, μὴ θεᾶσθαι, ὦ ἑταῖρε, διελήλυθας, ἐλελήθεις ἡμᾶς πολλῆς, ὡς ἀληθῶς, ἀμβροσίας, καὶ τοῦ λωτοῦ κεκορεσμένος. ὥστε μηδὲ μεταξὺ σοῦ λέγοντος, ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ σοῦ μεγάλου ἄχθομαι. καὶ ἵνα δὴ κατὰ σε εἶπω, τέτρωμαι. καὶ μὴ θαυμάσῃς. οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶν λυσσώντων δηχθέντες, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιν, ἀλλὰ καί τινας ἐτέρους καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο δηχθῶσι καὶ αὐτοὶ ἐκφρονες γίγνονται. συμμιτα βαίνει γάρ τι καὶ πάθος ἅμα τῷ δήγματι, καὶ πολυγονεῖται ἀνόσου, καὶ πολλὴ γίγνεται τῆς μανίας διαδοχή. οἶδα δὲ καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἱερᾶν ὁμολογῶν; πάνυ μὲν οὖν καὶ πρώην ἔτι δίομαι γὰρ οὐ δοκεῖν τι καὶ σὺ θεραπείαν ἐπινοῆσαι. τὸ τῆς

illi solũ, quibus quasi fomes aliqs philosophiæ cognatus iam ante a natura insitus atq; innatus fuit. LV. Quã grauia & admiratione digna, atq; adeò diuina, ô amice, verbis cõmemorãsti? Multaq; reuera ambrosia & loto saturatus, me nõ aduertente fuisti. Quare & interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nũc desinente atq; tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exẽplo dicã quoq;, saucius sum. Neq; verò mireris. nosti enim & eos illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solũ rabie corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deũci, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddã in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, sitq; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare consueueris? LVC. Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Er-

τὸ ἔργον Τηλέφου ἀνάγκη ποιῆσαι. ποῖ[illegible]ν λέγεις; ἐπὶ τὸ πρᾶγμα ἰόντας, ἵνα θᾶττον ἰατρευθῶμεν.

PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LV. Quódnã illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti speciem & exemplar proponit ijs, qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerũ contemplationi omnes suos conatus destinârũt. Taxat deinde suorũ temporũ mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm elegãter describẽs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] τρισόλβιος. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* *e* Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιθανὸν καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημὶ εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhæc minimè corruptum, hoc ego aio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet.* *i* Festinantem hortaris.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ:*

Ἀτρεΐδη κύδιστε, τί μὲ σπεύδοντα κελεύεις,

ἐμμενέως. *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eódem alluſit Odyſſ. ω:*

ὡς ἐπιὼν ὄτρυνε πάρος μεμαῶτα μάλιστα. *Id est:* Iamdudum promptam, ac cupientem, his Pallada dictis

dictis Excitat. *Itaq; currentẽ incitamus, cùm ad id vocamus aliquẽ, ad quod ſuapte cupiditate fertur, ac propellit.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic verſus ex Eupoli citatur:*

ἡ μόνῳ τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε

τοῖς ἀκροωμένοις. l Vereor ne interim.] *Exordium ab extenuatione ſuæ, referentis ſcilicet, perſonæ.* m Hiſtrionibus.] *Hiſtriones artifices, ſeu ludiones, qui perſonati in ſcenis fabulas agunt. ſic dicti à nomine* Hiſter, *quod Thuſco verbo ludionem ſignificat, authoribus Liuio ſub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. probl 106. rem ſecus narrat. Scribit enim multos olim & bonos hiſtriones ex Hetruria Romam veniſſe, & in his Hiſtrum cæterorum fuiſſe excellentiſſimum, quo omnes deinde ſcenici, hiſtriones appellati ſunt.* n At verò ceſſo] *Propoſitio.* o Athenis.] *Athenarũ encomium, & eorum qui ibi philoſophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Attica vrbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quõdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem lib. 8. & 9. Herod. lib. 1. 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35. cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum noſtrum in encomio Demoſthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq; ſeruitio preſſit. L. Sylla circumſeſſam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem reſtituit. Poſtremò tamen, quum Galli rebus excíderent Conſtantinopolitanis, Athenas diu obtinuerũt cum Peloponneſo: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Actiuiolorum Florentinorum ſub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed ſi quis etiam veniret ad illos.] *A temperãtia & honeſtate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Expurgatis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehenſio, minimè vrbis Romæ, vt philoſophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tireſiæ ſunt ad Vlyſſem, ex Odyſſ. 12.*

u Quemadmodum Iupiter Hectorem.] *Alluſit ad prouerbium* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum ictum, quod eſt in tuto citráque periculum. Eſt autem apud Homerum Iliad. ξ:*

ἐκ βελέων, μήτηρ σὺ ἐφ' ἕλκεϊ ἴλλεο ἄρηϊ. i.

Extra

Extra tela, vti nequis vulnus forsitan addat Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Neptuni & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in votis. Sed in Bacho alio huic contrario.* x Ac meipsum.] *Amplificatio captæ descriptionis, per distributionem.* y Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* z Ridiculi sint.] *Quæ ridicula ac stulta.* A Inhumanitatem.] *adulatorum, & sectantium cœnas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione.* E Quòd vel maximè.] *Descriptio simulatorũ philosophorum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophãtur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse reuera.] *Redit ad Nigrinum, quẽ vt veri philosophi exemplũ proponit. Et vt antè illius orationem, ita hic doctrinam & vitam eius commendat.*

I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agendo.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte cõtemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, vt quicquã vnà cũ cadauere sepeliretur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.*

M Iam & præter casam incitati.] *Lucianus Erasmo respexisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione, Ita fugias ne prẽter casam, quo quidẽ admonemur, ne sic aliquod vitiũ fugiamus, vt in aliud maius incauti diuoluamur.* N Solœciſmũ vocabat hoc genus voluptatũ.] *Solœcismus per translationẽ latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hoc affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristoteles de Partibus animaliũ libro tertio, meminit Momi, qui naturã incusarit, quòd bobus cornua*

in capite, ac non in armis potius addiderit: videlicet, quo vehementius possint ferire. Ad quod allusisse videtur idem Lucianus, qui in secundo Verarū narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdā, quibus cornua inessent nō in fronte, quemadmodū reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. P Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notissima est ex eiusdē Luciani Hermotimo de Sectis, quā compendio recenset. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vituat.* Q Ego verò hucusq;] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cōmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodū, sciteque.] *Amplificatio effectus à simili & effictione.* S Rhea corripiuntur.] *Matris deūm sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine statim in furorē aguntur: id quod aliis itidē hominibus vsu nō venit. Seneca epist. 109. Quidā ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deūm sacerdotes, intelligit.*

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. *IVDICIVM VOcatum.* *calium.*

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autē lusus valde festiuus atq; elegās, ad exemplū iudicialis actionis cōpositus. Quæritur enim σύγμα de vi et iniuria λοῶ, q ab eo plurib⁹ dictionib⁹ spolieī, et quasi de sua possessione deijciaī. Exordio benevolētiā captat simulatione modestię, & excusando necessitatē suā. Deinde per translationē ad ἦθος venit, nullam literarū suo loco & ordine mouendā esse. Hinc iudicib⁹ admonitis, vt pro officio suo agāt, & cæterarū ordinē atq; dignitatem cuiusq; cōseruent: narratiunculā subiungit, q confirmationē causæ continet. Hanc postea lōga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorū amplificat: deinde etiā collatione modestię suę, & illius petulātiæ tum erga se, tum erga cęteros etiā homines, q idē etiam hominibus inuisum ac detestabile sit docet,

aIMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀριστάρχου Φαληρέως, πυανεψιῶνος ὀγδόῃ ἱσταμένου, χαφλῶν ἔθετο τὸ σύγμα ἐπὶ τὸ ταῦ, ἐπὶ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων, ἀρίας ὑπαρχόντων, καὶ ἀφαιρεῖσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ ταῦ ἐκφερομένων.

IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σῦγμα *b* aduersus ταῦ, constitutis *c* iudicib⁹ septē vocalibus, de vi & *d* rapina, *e* spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

Μέχρι μὲν, ὦ φωνήεντα δικασταὶ, ἀλίγα ἠδικούμην ὑπὸ τούτου ταῦ, καταχρωμένου οἷς ἐμοῖς, καὶ καταίροντος ἵνα μὲ δεῖ, ὁ βαρίας ἔφερον τὸν βλάβην, καὶ παρῄνουν ἐνια ἃ λεγομένων ὑπ' ἐμοῦ μετριότητος, ἣν ἴστε μου φυλάττοντα πρός τι ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δὲ εἰς ζοῦτον ἦλθε πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε μ' οἷς ἐγὼ χάριν & φιλανθρωπίαν, ἐκ ἀγαπῶν, ἄλλα καὶ πλέον προσβάλλεται, ἀναγκαίως αὐτὸ τοῦτο ὑμῖν παρὰ ταῖς ἀμφότερα ἀλλήλοιν ὑμῖν. διὸ & ὁ μικρόν μου ἐπὶ τῆς ἀριθμήσεως ὑπάρχειται τῆς ἐμαυτοῦ.

HActenus[f] quidem, ô indices Vocales, nō admodū graui iniuria affect⁹ ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè cōueniebat, quod quidē dānū nō graiter tuli: nōnulla etiā quæ dicebātur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quā vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquā verò ad tantā auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit cōtentū ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem

ἷς ipsum apud vos, qui vtrumq; nostrūm nouistis. 8 Non autem exiguus metus propter istam iniuriam me inuasit.

Nam

ὑμῖν γὰρ προπραγμένοις ἀεί τι μεῖζον προσθεῖν, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἐκβαλεῖν χώρας, ὡς ὀλίγον δεῖν ἡσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀριθμεῖσθαι, ἐν ἴσῳ δὲ μὴ δεῖσθαι φόβου. δίκαιον οὖν ὑφ' ὑμῶν, οἳ δικάζετε νυνί, ἀπὸ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα τῆς πείρας ἔχειν τινὰ φυλακήν. ἃ γὰρ ἐξεῖναι τοῖς βουλομένοις ἐκ τῶν καθ' αὑτὰ τάξεως εἰς ἀπορίαν βιάζεσθαι, μὴ τοῦτο ἐπιτρέψητε ὑμῖν, ὧν χωρὶς ὑμῶν καθόλου τι γράφεται, οὐκ ὀρῶ τίνα τρόπον ἂν συντάξαιτε τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχάς, ἴξεσθε. ἀλλ' οὔτι ὑμᾶς οἶμαι ποτὲ εἰς τοσοῦτον ἀμελείας τινὰ καὶ παροράσεως ἥξειν, ὥστε ἐπιτρέψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὔτε ἀκαθυφίσεσθαι τὸν ἀγῶνα ὑμᾶς, ἐμοὶ παραλαβεῖν δεῖν ἀδικουμένῳ. ὡς ἔθει καὶ τῶν ἄλλων ἀνιπόπτοσαν τότε αἱ τόλμαι, νῦν δ' ἀρξαμένων παρανομεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἐπολίμα μίχρι σοῦ τοῦ λάμβδα τοῦ ῥῶ, διαμφι-

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parū iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. [h] *Est itaq; æquū, nō modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curā gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere: idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo suæ quiq; ordines iura, iuxta quæ a principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquā ad tantā incuriā vel negligentiā peruēturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit.* [i] *Atq; vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt contra leges delinquere, esse repressa. neq; enim litigaret ad hunc vsq; diem λάμβδα cū ῥῶ,*

disceptans

ἀμφισβητῶν περὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ διαφαλαγίας. οὔτε τὸ γράμμα τῶν λάππα διηγωνίζετο, καὶ εἰς χεῖρας μικρᾶς δεῖν ἤρχετο πολλάκις ἐν τῷ ἀναφέρειν τὴν γναφάλων. ἐπέπαυτο δ' ἂν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχόμενον, τὸ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτῶ, καὶ μάλιστα παρακλῖνον, καὶ τὰ λοιπὰ δ' ἂν ἁρμόνια συγχέοντος ἀρχαίως παρανόμως. καλὸν γὰρ ἕκαστον μηδὲν ἐφ' ἑαυτῷ τύχῃ τάξεως. τὸ δ' ὑπερβάλλον εἰς ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὸ δίκαιον. καὶ ὃ γε πρῶτος ὑμῖν τοὺς νόμους τούτους διετυπώσας, εἴτε Κάδμος ὁ νησιώτης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, καὶ Σιμωνίδῃ ἴσως τισὶν ἐπιβάλλουσι τὴν προμήθειαν ταύτην, ὁ τῆς τάξεως μόνον. διὰ τοῦτο οὐ προσδεῖται βεβαιοῦντος, διότι σφῶν πρῶτον ἔστιν, ἢ δεύτερον, ἀλλὰ καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ὑμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις σωτηρίου. καὶ ὑμῖν μέν, ὦ δικασταὶ, τοῦτο μεῖζον δεδώκασι τιμητὴν, ὅτι

disceptãs[k] de voce διῶτος & [l]διφαλαγία. Neq; etiã τῶν γράμμα esset cum λάππα certamẽ: neq; tam sæpe[m] ad manus propè veniſſent in fullonia, de dictionib. γναφεύω & δυάφω diſceptantes. Quin ceſſaſſet etiã hoc γράμμα cũ λάμβδα cõtendere, dictionẽ μόγις illi ſurripiens, imò ſuffurans. Adeoq; reliquæ itẽ literæ quieuiſſent ſeditiones mouere cõtra leges. [n] Eſt enim pulchrũ, vnamquamq; literam in eo ordine quẽ primũ ſortita eſt, manere: tranſcendere verò eò quò nõ oportet, eius eſt qui ius et æquum ſoluit. Et qui primus vobis has leges finxit et formauit, ſiue [o] Cadmus fuerit ille inſularis, ſiue Palamedes Nauplij filius (quanquã nõnulli hanc prudẽtiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ per quem ſua quibuſq; literis præſidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt: videlicet quæ debeat eſſe prima, quæ ſecũda: ſed qualitates etiã & virtutes quas habẽt ſingulæ noſtrũm, conſtituerunt. [p] Et vos quidem, ô iudices, honore affecerũt præcipuo, propterea

ὅτι καθ' αὑτὰ λαλῆσαι φθέγγεσθαι. ὑμιφθόνοις δὲ τοῖς ἐφεξῆς, ὅτι τοῦ θόρυβος ἂν τὸ ἀκουσθῆναι λάβοι. πασῶν δὲ ἐλαχίστην νόμισαν εἶναι μοῖραν ἔνια τῶν πάντων, οἷς ἂν φωνὴ προσῇ. καθ' αὑτὰ μὲν οὖν τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτους. τὸ δὲ Τ τῷ (οὐ γὰρ ἔχω αὐτὸ χαίροντι ὀνομάσαι ῥήματι, ᾧ ἐξῆν καλεῖται, ὃ μὰ τοὺς θεούς, ἐμὲ μὲν ἐξ ὑμῶν δύο σωθῆναι ἀγαθοί, καθήκοντα ὁρᾶν ὧν, τί ἄλφα, καὶ τί ν, οὐκ ἂν ἠκούσθημόνον) τῷ οὖν ἐτόλμησεν ἀδικεῖν με πλέον ἢ πέποσι βιασάμενον, ὀνομάτων με καὶ ῥημάτων ἀπελάσαι πατρῴων, ἐκδιώξαι δὲ ὑμῶν συνήθεσιν ἅμα καὶ προθέσεων, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἄκοπον ὑπερηφάνειαν. ὅθεν δὴ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. ἐπεδήμουν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ ὅτι πολύχνιον οὐκ ἀηδές, ἄποικον, ὡς ἐνίοις λόγος, Ἀθηναίων) ἐπηγόμην δὲ καὶ τὸ ῥᾴτιστον ἐμοῦ,

propterea quòd veſtra mare potestis ſonum efficere. ¶ Semiuocales verò ſecũdo loco dignati ſunt, eo quòd ſine veſtro acceſſu exaudiri nequeũt. Ex omnibus etiã literis, quibuſdã omnium poſtremũ locũ decreuerũt, mutis ſcilicet et voce carẽtibus. Has itaq; leges ꝑ vos vocales conſeruari decet. [r] Hoc verò ταῦ (neq; enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari ſolet, per deos) niſi duæ quædã [s] bonæ ex vobis & aſpectu deceti, ἄλφα ſcilicet & ὖψιλὸν, ſe illi cõiunxiſſẽt, [t] ne audiret quidẽ ſolũ. [u] Hoc, mihi quã, maiorẽ vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nã nominibus & verbis patrijs me extrudere, præterea ex ipſis etiã cõiunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeò vt iſtam [x] immodicam duarietiam porrò ferre nequeam ¶ Verũm iam tẽpus eſt dicere, vnde & à quibus rei initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo (id oppidulũ eſt non iniucundũ, colonia, ſicuti fertur, Atheniẽſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ꝑ, ex vici-

φιλόνομος τὸ βλιτυρον. κατηγόρουν δὲ παρὰ κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχος ἰκαλᾶδι, ποιάτις μὲν, ὡς ἐφαίνετο, τὸ γένος ἀνέκαθεν, ἐκ μέσης δὲ πόλεως ἐλλογιμωτάτης λέγεσθαι τῆς ἀττικῆς. παρὰ τούτῳ δὴ τῷ ξένῳ ἐγὼ καὶ ταῦτ' ἐτύγχανον ἀκροώμενος. μέχρι μὲν γὰρ ὀλίγοις ἐπιχάρτα τινὰ παράκουτα λέγεν, ἀνεχόμην καὶ τῶν συγγενῶν μέν μοι, συνήθων ὅμως σωτιβραμμένων γραμμάτων· ἔτι δὲ τάμιρον καὶ τὰ ὅμοια ἐπιτιθέμενον, ἴσως ταυτὶ λέγειν. καὶ οἰσθ' ὅμως τὸ ἄτοπον, καὶ ὑπάνυ τι δακνόμενος ἐν αὐτοῖς. ὁπότε γὰρ καὶ ἐκ τούτων ἀρξάμενος ἐτόλμησε βαλλίτιρον ἀπεῖν καὶ λάτυμα, καὶ πίλαν, εἶτα ἀπιφυσιάσας, καὶ βασιλίλαν ὀνομάσας, ἐμπρίως ἐπὶ ζύθοις ἀγανακτῶ. καὶ πίμπρασθαι, διὰ τοὺς μὲν χρόνους καὶ τὰ σύνεγγυς τυγχάνειν τις ὀνομάσαι. ἀλλά μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι καὶ μι-

ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad Comicũ quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hũc hospitẽ ego huius ταῦ Α auaritiã deprehendi. Equidẽ cũ hactenus paucis quibusdã manus intulisset, docẽdo Β τιπλαράκοιλα, priuans me meis cognatis, existimabã eam esse consuetudinem C literarum, quæ vnà mecũ essent educatæ. Præterea cum D τάμιρον & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verũm cùm ab eis initium sumpsisset, atq; postea ausum esset etiã dicere λαλίτιρον & λάτυμα, & Ε πίτταν: deinceps abiecto omni pudore, βασιλίλαν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σύνεγγυς νῦνα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F iusta

μὴ μεμονωμένῳ τ βοηθησόντων, σύγγνωτι τ δικαίας ὀργῆς. ἐγὼ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα θεῶν ὁ Λίνδιος, ἀφαιρεμένῳ τ σωτῆρα μὴ σωτηροχόπων μοι γραμμάτων· λίσσαν μὲ λάλον ὄρνιον, ἡμέτερον ὡς ἔπος εἰπεῖν, τ κόλπων ἁρπάσαν, λίτταν ὀνόμασεν. ἀφεῖλετο λίμνης φάσσαν, ἅμα νήσσαις τε, μὴ λοσσύφοις, ἁπαλοῦ ὀρνέου Ἀριστάρχου. πλείσπα σι δὲ μὴ μιλιττῶν ἐκ ὀλίγας. ἐπ' ἀθλιωτὴ γῆ ἦλθε, μὴ ἐκ μέσης αὐτ ἀνήρπασεν ἀνόμως Ὑμηττόν, ὀρθόντων ὑμῶν, μὴ τ ἅπαν συναβῶν, ἅμα τί λέγω ταῦτα; Θετταλίας με ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λέγειν, μὴ πᾶσαν ἀκκεκλεισμένον τὴν θάλασσαν, ὅθι τῶν ἐν λίμνοις φασάμενον σώτλων, ὡς τὸ λεγόμενον, μηδὲ πάσσαλόν μοι καταλιπεῖν. ὅτι δὲ ἀνεξίκακόν ἐμι γράμμα, μαρτυρεῖ τί μοι μὴ αὐτὸς, μηδὲν ὅτι ἐγκαλέσαντι ὧν ἔχω, ὁμά-

& F iusta ira cõmoto, præterea omni ope et auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue est periculũ in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis et familiaribus literis me spoliauit, etiã λίσσαν, id est, picã, auẽ meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, λίτταν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ, vnà cũ νήσσαις, id est, anatibus, & λοσσύφοις, id est, merulis, G abstulerat, H interdicente Aristarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes. In Atticã verò veniens, ex media illa regione I ὑμηττὸν præter ius rapuit: idq; vobis ipsis & alijs quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me totã K Thessalia expulerit, velitq; eam Thettaliam dicere? Tota, insuper mari sum exclusus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt

ẽam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ſitæ,

quæ

μάραγδον ἀφαιρέσασθαι, καὶ
θέσαν ἀφιλομμάτῳ τῷ σμύρ-
νῃ, μήτι γ' ἔν, πᾶσαν παρα-
βάντι σωθήκῃ, καὶ συγγρα-
φὰς ζωστῆρι ἴχνοντι θανάσ-
μῳ σύμμαχον. ἵν' μὲν γὰρ γεί-
τονί μοι ξένῳ νοσήσαντι συγγνώ-
μη, καὶ παρ' οὗ φυτάσαντι
τὰς μυρρίνας, καὶ παίσαν
με ποτὶ κατὰ μελαγχολίας
κόρρης λάχνῃ μὴ τοιοῦτον.
ἃ ταῦ ἔτο σκοπῶμεν, ὡς
ἐνεὸν βίαιον καὶ πρὸς τὰ λοι-
πά. ὅτι δ' ἐκ τῶν ἄλλων ἀ-
πέσχετο γραμμάτων, ἀλλὰ
καὶ τὸ δίλτα, καὶ τὸ θῦτα, καὶ
τὸ ξῦτα, μικροῦ δεῖν πάντα
διέλυσε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι
δόκει τὰ ἀδικηθέντα γράμ-
ματα. ἀκούετε φωνήεντα δι-
καιοῦσθαι, τῷ μὴ δίκαιον εἶ, ἀ-
ράσθαί μου τῷ ἐνδιλείχαιν,
ἐνδιλείχαιν ἀξιοῖ λέγεσθαι
παρὰ πάντας τοὺς νόμους·
τῶν θῦτα ὑρεῖν εἶ, καὶ τῆς
κεφαλῆς τὰς τρίχας τίλον-
εἰ δὲ τὸ ἐ κολοκυώθης ἐστὶ
γεγράφθαι· τῶν ξῦτα εἶ συνεῖσαν,
καὶ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstu-
lit, & totã Mσμύρναν surri-
puit. Nec ipso etiã ξῦ omnia
fœdera & pacta rumpenti,
litè intendi, ipso etiã Thu-
cydide opem illi ferente.
Etenim vicino meo ξῷ ve-
nia danda, quòd morbo af-
fectum sit, & meas apud se
μυρρίνας, id est, myrtus, plã-
tãrit: & quòd melancholiæ
malo laborãs, me in faciem
percusserit. Et talis quidem
litera sum ego. Hoc verò
ταῦ quàm sit natura violen-
tum aduersus reliquas om-
nes literas, & quàm à nullis
omnino abstinuerit, cõside-
remus, Sed & δίλτα & θῦτα
& ξῦτα, & propè omnia li-
terarum elemẽta iniuria af-
fecit. Accersè mihi N læsas
literas. Auditis, O vocales
iudices, P ipsum δίλτα di-
cete: Surripuit mihi meam
ἐνδιλείχαιν, pro qua vult
vt dicatur ἐντιλείχαα: quod
sanè contrarium est omni-
bus legibus. Auditis vocife-
rari θῦτα, & Q capiti capillos euellere, eo quòd priuatum
sit cucurbita. Auditis ipsum etiam ξῦτα suis vocibus συεῖσαν

μὴ σκληρίσαι, ὡς μηκέτ' αὐτὸν ἐξεῖναι μηδὲ γρύξαι. τίς ἂν τούτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει λίτη πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο τῶν; τὸ γὰρ ἄρα καὶ τὸ ὁμόφυλον τῶν στοιχείων μόνον ἀδικεῖ γένος, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τρόπον τὸν τρόπον. καὶ γὰρ ἐπιτρέπει γε αὐτοῖς κατ' ἀρχὰς φέρεσθαι τὰς γλώττας. μᾶλλον δέ, ὦ δίκαι· μεταξὺ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνεμνήσατο περὶ γλώττης, ὅτι μὴ ταύτης με τὸ μέρος ἀπέλασε, καὶ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλῶτταν, ὃ γλῶττης ἀληθῶς νόσημα λαβεῖν. ἀπὸ μεταβάσομαι πάλιν ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, ὑπὲρ ὧν εἰς αὐτοὺς πεπαρρησίασμαι. δεσμοῖς γάρ τισι συβλῆσαι μὴ σπαράξαι αὐτῶν τὴν φωνὴν ἐπιχειρεῖ· μὴ ὁ μέν τι καλὸν ἴδῃ, καλὸν εἰπεῖν βούληται· καὶ παραστὰς, καλὸν εἰπεῖν αὐτὸν ἀναγκάσῃ, ἐν ἅπασι προθυμίαν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερον περὶ πλήματος διαλέγεται, τὸ

& σκληρίσαι spoliatum esse adeò vt ne γρύξαι quidē, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc nō tantū cognatū sibi elemētorum genus lædit, sed iam ad homines etiā ijsdē moribꝰ se cōtulit. Neq; enim permittit R vt rectà ferantur linguis. Imò verò, iudices interim enim res humanæ rursus me admonuerūt γλώττης, id est, linguæ. nā expulsum me hac quoq; parte, γλῶτταν facit γλῶτταν. O' reuera linguæ S pitiosus morsus ταῦ. Verùm rursum me conferā ad illud quod cœperā, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduersus eos delinquit. Nā conatur illorū voces quibusdā vinculis constringere et discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc ταῦ statim irruēs, ταλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præ-

sidentiā obtinere. Rursum alius quispiā dicit Σ περὶ πλήματος, id est.

τὸ δ' (τλῦμον γάρ ὄντιν ἀλη-
θῶς) τλῦμα ποιοῦντι τὸ ἰλλῦ-
μα. καὶ ὁ μόνον γε τὰς τυχόν-
τας ἀδίκεῖ, ἀπ' ἄλλη καὶ ὡς μι-
κρῷ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γῆ καὶ θά-
λαττα ἔξω φασί, καὶ ἀὐτ
ὑσεως ἐκβιβᾶσα, τὸ ἧ καὶ τούτῳ
ἐπιβουλάν, καὶ ἴυρον αὐτὸν ὄν-
τα, τῦρόν τινα ἀπέφηνεν. ἔτι
δ' οἰῷ ὄδον ἐς φωνὴν ἀνθρώ-
πους ἀδικεῖ, ἔργῳ ἧ πῶς; κλάου-
σιν ἄνθρωποι, καὶ πολὺ αὐτοῦ
τύχην ὀλύρουσιν, καὶ μάλιστα
καταρῶνται πολλάκις, ὅτι τὸ
σῶμα ἐς τὸ τῶν στοιχείων γένος
παρήγαγε. ὡς γὰρ τοῦτο σώμασι
φασὶ τοὺς τυράννους ἀπολωθή-
σαντας καὶ μιμησαμένους αὐ-
τοῦ τὸ πλάσμα, ἔπειτα σχήμα-
τι διὰ τοῦτο ξύλα τινὰ κρεμάσαντας
ἀνθρώπους ἀνασκολοπίσαι ἐπ'
αὐτοῖς ἀφ' ὧν τοῦτο, καὶ ὡς
ἐκείνοις ὡς πονηρῷ πολὺ
πονηρὸν ἐπωνυμίαν σωσι-
πάτρ. τούτων δὴ ἁπάντων ἕνεκα,
ὅσων θανάτων τὸ ταῦ ἄξιον
εἶναι νομίζετε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
μικρὸν ἐς μόνον ἐς πολὺ ἐ
αὐτῷ τιμωρίαν ὑπολείπεσθαι,
τὸ

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῦμον, id est, miserũ) τλῦμα facit, qđ erat ἰλλῦμα. Et quidẽ Y non plebeios tantũ homines mi-seria afficit, sed iam etiã ma-gno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; Z naturas suas reliquis-se, insidias tendit, & ex ipso, cùm a ἴυρ & sit, τῦρον quẽ-dam efficit. Atq; in hũc mo-dum vocẽ hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ for-tunæ vices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, φ ταῦ in literarũ genꝰ induxe-rit. β Aiunt enim tyrannos γ eius literæ corpus secutos, atq; figurã imitatos, postea simili figura ligna fabricas-se, in quibus homines suspen-dant: atq; ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ ꝺ pessi-mũ nomẽ obuenisse. ε Pro-pter ista omnia quot mor-tibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem exi-

imo, meritò hoc solum adsupplicium ipsius ταῦ relinqui,

τὸ ὦ σχήματι ὦ αὐτῷ πλὴν ἀντὶ τοῦ ἀνέχειν, ὁ δὲ σταυρὸς ξύλον, ἀπὸ τούτου μὲν ἐσταυρῶσθαι, ἀπὸ δὲ ἀνθρώπων ὀνομάζεται.

vt pœnam in ſua illa figura ſuſtineat, propterea quòd crux ab ipſo fabricata eſt, & ab eo nomen illi homines impoſuerint.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

LVcianus hìc ludens inducit σῦγμα ad diſquiſitionem τοῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exerceret ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dores frequenter ac ex pleriſq; dictionibus eiectum, in ſuum locũ τοῦ ſe nullis comitijs ſuffecerit. Obijcit inſuper, & vinculis quibuſdà vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nõ nihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipſum τοῦ videri dignũ, quod in id contolleretur, quòd ipſius exprimeret figura. T autem litera lõga & ſuſpendioſorũ imago crucem efficit. Tum σταύρωσιν per τοῦ furcam & patibulum deſignari probant Grammatici.

a IMPERANTE Ariſtarcho.] *Actio intenditur apud iudices vocales imperante Ariſtarcho Phalereo grammatico, qui tantum ſibi in Homeri poëmate permiſit, vt verſus quos vellet, velut ſuppoſititios partus, ab Homeri familia ſubmoueret. Vnde etiam hodie Ariſtarchos vocamus alienorum ſcriptorum cenſores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res eſt tantò magis ardua, quantò
Magnus Ariſtarcho maior Homerus erat.

b Aduerſus τοῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarũ literarum locũ occuparet. Contendit enim cũ τοῦ, quòd multis in dictionibus prò σῦγμα ponatur.* *c* Iudicibus.] *vindicibus & iudicio præſidentibus ad clepſydram.* *d* Rapina.] *peculatu.* *e* Dicens ſpoliari ſe.] *Querens ſe inde perpetuò exturbari vbi τοῦ geminatum ſcriberetur.* *f* Hactenus.] *Exordiũ à ſimulatione modeſtiæ, & excuſatione neceſſitatis.* *g* Nõ autẽ exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. Nam*

prorſus

prorſus ingens timor me habet, ne ijs contumelijs allidar omnino, atq; opprimar, eq; literarum albo penitus explodar. h Eſt itaq; æquum.] *A translatione. Par eſt publicæ ſecuritatis rationẽ habere.* i Atq; vtinã aliarũ] *Exemplũ damni anteà illis quoq; illati.* k De voce σιαστολεως.] *περὶ τῆς σιαστόλεως. de pumice & re ad exterẽdos expoliendosq; libros apta.* l κατὰ κεφαλαλγίας.] i. *capitis dolore. Attici vocant κεφαλαργίαν.* m Ad manus veniſſent.] *manus conſeruiſſent.* n Eſt enim pulchrũ.] *Locus communis. Satius enim eſt cuiq; intra pelliculã & fortunã ſuã ſe cõtinere, quàm tranſilire metas, iura & æquum ſoluere.* o Cadmus Inſularis.] *Phœnix, fertur ſuę ætatis hominibus ingenij acumine præcelluiſſe, vt qui & ſedecim literas primus omnium in Græciam è Phœnicia attulerit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. His Palamedes Nauplius Troiano bello quatuor adiecit ξ. θ. φ. χ. & totidẽ Simonides Syracuſ. medicus ζ. η. ψ. ω.* p Et vos quidẽ, ô iudices.] *vocales namq; ſunt, quę ſonãtiore quadã voce, eaq; libera, atq; impromiſcua, cæteris omnibus antecellũt.* q Semiuocales.] *à vocalibus enim incipientes, vocẽ per ſe plenã efficere nõ poſſũt: propterea quòd in ſe ipſas deſinãt. Sic haud multa ope ſubnixæ exaudiuntur.* r Hoc verò τῶν.] *Propoſitio. Dicitur enim lõga litera ſiue crux, & ſuſpendioſorũ imago.* s Bonę ex vobis & aſpectu decẽti.] *Inſignes, egregię, eximię.* t Ne audiretur.] *Ne audiri quidem potuiſſet.* u Hoc, inquam, mihi maiorem vim.] *Me longè præ cæteris auſum eſt offendere.* x Immodicã auaritiam.] *tantũ iniuriarũ.* y Iam tempus eſt dicere.] *Narratio continens cauſę confirmationẽ. Iam tẽpus admonet, vt à quibuſdã exordiar.* z Sed tamen de ſe dici volebat.] *Sed qui ob dicẽdi elegantiã è media Attica dici poſſet.* A Auaritiã deprehendi.] *primum arrogantiã & pertinaciã.* B πεντηκόντα.] *Ariſtoph. pro τεσσαράκοντα. i. quadraginta.* C Literarũ.] *coalitarũ, & quę vnà mecũ eſſent educatę.* D τήμερον] *Atticè pro σήμερον. i. hodie, ex τῇ articulo & ἡμέρᾳ. i. die. Ariſtoph. in Pluto.* E πίτταν.] *ῥ πίτταν. i. picẽ, reſinã.* F Iuſta ira commoto.] *Amplificatio cõfirmationis, à magnitudine iniuriæ, quã præcedentium enumeratione amplificat.* G Abſtulerat.] *Interceperat.* H Interdicente.] *Reclaman-*

clamante. I Ὑμηττὸν.] *Hymetum florentißimum ac mellitißimum Atticæ montem mihi ademit.* K Theſſalia,] *Græciæ regione.* L Quod verò litera ſim.] *Collatio ſuæ modeſtiæ & aduerſarij proteruitatis. Vos autem ipſæ locupletißimum afferre poteſtis meæ comitatis atq; humanitatis teſtimonium, quæ aduerſus ζῆτα nunquam dicam conſcripſi, neque ipſo ξῖ negotium feci. Quamuis auxiliarem aſſertoremque Thucydidem habeat.* M σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabicæ arboris, de qua Dioſc. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hiſt. plant.* Ζμύρνα dicitur καὶ μύῤῥα. N Læſas literas.] *Quæ iniuriã accepêre.* O Vocales iudices.] *A' teſtimonijs aliarũ.*

P Ipſum δῖλπα.] *Quid conqueratur. Corinthus de Atticæ dialecto agens, proprium fuiſſe Atticorum ait,* ὐδιλίχθαν ὐπιλίχθαν *vocare, his verbis:* τὰς μυῤῥίνας μυρσίνας λίγουσι (*de Atticis loquitur*) καὶ τὸ συρίζειν συρίττειν καὶ τὸν ὐδιλίχθαν ὐπιλίχθαν. *Dores ζ in σδ ſoluunt, & pro* συρίζειν. i. *fiſtula canere, ſibilare* συρίσδειν *dicunt, & pro* σαλπίζειν, id eſt, *clangere, buccinari* σαλπίσδειν. ὐπιλίχθα *per τ pluribus probatur, de quo Bud. in Aſſe, qui dici putat quaſi* ἀπὸ ὑπτιλῆς σωμάτων. i. *perfecti corporis comprehenſionem. Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de cauſ. plant.*

Q Capiti capillos euellere.] *Geſtus eſt grãuiter indolentium & indignantium. Homer. Odyſſ. κ.* R Vtrecta ferantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare.*

S Pernicioſus morbus.] *Pernicies.* T In quibus aduerſus eos delinquit.] *Cauſam ſuam probabilem facit ex ijs quæ idem τῶν etiam in alios peccârit.* V Præſidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare.* X ἀπὸ κλήματος.] *de palmite, pampino. Gaza internodium & ſarmenti faſciculus dicitur. Ariſt. lib. 5. anim.* Y Non plebeios tantùm homines.] *amplificatio à perſonæ qualitate.* Z Naturas ſuas reliquiſſe.] *quique eorum naturã immutauit* α Cùm κόρος ſit.] *Et cùm ei Cyrus nomen inditum ſit, in τύραν quendam ferum animal transformare nititur.* β Aiunt enim Tyrannos.] *Antiquis Reges tyranni ſunt nuncupati. Virg. 4. Aeneid.* -Nomadumque tyranni Odere. *& 6,*

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni.

In

In bonam partem consule Seruium. Ouid. 11. Metam. Laomedontem Phrygiæ tyrannum vocat, nomine priscis non inuiso, quòd à Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima, manasse videtur, à quibus principes & potentes Turanim appellantur. γ Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro τῶ Gallicum pro cruce festiuè dixit, & symbolicῶs. Galli enim assueti sunt cruces & patibula in similitudinem τῶ literæ formare. δ* Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artificio nefariam crucis & patibuli nuncupationem profectam conflat. ε* Propter ista.] *Epilogus.*

TIMΩN, Ἢ ΜΙ-σάνθρωπος.

TIMON, SIVE Misanthropos.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo, de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque cõgressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellârunt: cuius mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluſisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iaceo, vita miseraq; inopiq; solutus:
Nomen ne quæras, sed malè tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatẽ, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuò facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatũ esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciția ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIVD

ALIVD ARGVMENTVM
Ioannis Sambuci in Timonem seu Misantropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Irâ igitur motus falsos contempsit amicos:
Atq; alios, parcè viuere constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causâ doloris erant.
Quèis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
Fabula, qui rectus, nos monet, vsus opum.

Ζεῦ φίλιε καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ἑταιρικὲ, καὶ ὁμοσπόνδιε, καὶ ὄρνιε, καὶ νεφεληγερέτα, καὶ εἰνοδίτα, καὶ ἄττα ἄλλα σοι ἐμβρέντηζοι ποιηταὶ καλεῖσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπιβῇσι πρὸς τὰ μέτρα τότε δὲ αὐτοῖς πολυόνυμος γίνομαι, ἀπορράσσας τὸ πίλωμα τῆς μίτρας, καὶ ἀναπλήσας τὸ λιχανὸν ἐν ῥυθμῷ· νῦν δὲ ἐσομάραγος ἀστραπὴ, καὶ βαρύβρομος βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ ἀργὴς, καὶ σμερδαλέος κεραυνός: ἅπαντα δὲ ταῦτά ἐστιν οὐδὲν ἀναπίμπλησι, καὶ λοιπὸν

IVpiter a Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poëtæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; explesbiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, summiq;

ποιητικὸς ἀτιχνῶς, ἔξω τ' πα-
τάγε τῶν ὀνομάτων. τὸ ἢ ἀσί-
διμόν σου, καὶ ἐχυβόλον ὅπλον,
καὶ πρόχειρον, ἐκ οἶδ' ὅπως τε
λέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι,
μηδὲ ὀλίγον σπινθῆρα ὀργῆς
ἐατὰ τῶν ἀδικούντων ἐμφυ-
λάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ἐ-
πιορκᾶν τις ἐπιχαρούτων
ἔωλον θρυαλίδα φοβηθείη
ἄν, ἢ τὸν τῦ παυδαμάτορ Ὀ
ἐιρανοῦ φλόγα. ἔτω δα-
λόν τινα ἐπανατείνασθαι δο-
κεῖς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἢ
ἐαπνὸν ἀπ' αὐτῦ μὲ ἀναδίδο-
ναι. μόνον δὲ ἔτο οἴεσθαι ἀ-
πολαῦειν τὸ πάυματ Ὀ, ὅτι
ἀναπλησθήσονται τῆς ἀσβόλυ
ὧν ἤδη δεῖ ταῦτά σοι καὶ ὁ
σαλμωνεὺς ἀυθιβρουθᾶν ἐτόλ-
μα, ὁ πάνυ σοι ἀπίθανΘ ὢν
πρὸς ἔτω ψυχρὸν τὸν ὀργὴν
δία, θερμουργὸς ἀνὴρ, καὶ
μεγαλαυχόμενΘ. πῶς γάρ,
ὅτε γε ἐαθάπερ ὑπὸ μανι-
φαγόρᾳ ἐαθεύδεις, ὡς οὔτε
τῶν ἐπιορκούντων ἀκούεις ὅτι
τὸς ἀδικοῦντας ἐπισκοπεῖς;
ἡμᾶς

poëticum, nec omnino quic-
quam præter nominū ſtre-
pitum. Sed decătata illa tua
arma eminus ferientia, ex-
promptáq; neſcio quomodo
penitùs extincta ſunt, fri-
gentq; adeò, vt ne minimam
quidē ſcintillulā iracundiæ
aduerſus nocētes reliquam
obtineāt. Itaq; citius quiuis
ex his qui peieraturi ſunt,
extinctū ellychnium metue-
rit, quàm flammā fulminis
cuncta necantis: vſqueadeò
titionem quempiam in ſeſe
vibrare te putant, vt incen-
dium aut fumum ab illo
proficiſcens, nihil quicquā
formident: verūm hoc ſo-
lum vulneris inferri poſſe
iudicent, vt fuligine com-
pleantur. [b] Quibus rebus
factum eſt, vt iam [c] Salmo-
neus tibi ſit auſus etiā obto-
nare: neq; id admodū ab re,
quippe aduerſus Iouem vſ-
queadeò ita frigidū, vir ad
facinora feruidꝰ, audaciáq;
tumidus. Quidni enim fa-
ciat, vbi tu perinde ac [d] ſub mādragora ſtertis, q̄ neq; peierā-
tes exaudias, neq; eorū q̄ [e] flagitia cōmittunt, reſpectū agas?

Cæcutis

μῆς δ', καὶ ἀμβλυώττεις
ὲς τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα
αινήφασα, καθάπερ οἱ πα-
βηκότες. ἐπὰ νέος γε ἔτι, καὶ
ύθυμος ὢν, καὶ ἀκμαῖος τὸν
γλὸν, παρὰ κατὰ τῶν ἀδι-
ρ καὶ βιαίων ἐποίας, καὶ ἀδι-
ῆ ἦσθα τότε πρὸς αὐτὸς ἐπι-
κείαν, ἀλλ' ἀεὶ ἐνδελὸς πάν-
ος ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ ἡ αἰγὶς
ποείτο, καὶ ἡ βροντὴ ἐπαλαγῆ-
, καὶ ἡ ἀστραπὴ συνεχὴς, ὥσπερ
ς ἀπροβολιουμὸν, τυπουμέ-
ζο. οἱ σεσμοὶ δ' ἐσκινημένοι,
καὶ ἡ χιὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χά-
αζα πυρηλόν. καὶ ἵνα σοι
ορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί
ῥαγδαῖοι καὶ βίαιοι. ποτα-
μὸς ἑκάστη ἡμέρᾳ. ὥστε τηλι-
καύτῃ ἐν ἀπαρᾷ χρόνῳ ναυα-
γία ἐπὶ τῦ Δευκαλίωνος ἐγέ-
νετο, ὡς ὑποβρυχίων ἁπάντων
καταδεδυκότων, μόγις ἂν ἔτι
κυβώτιον ἐπισωθῆναι τῶν
κάλαμον ὅλυμπον, ἢ πυρόν τι
ἀνθρωπίνου σπέρματος διασ-
ρυλάξον ἐς ἐπιγονὴν κακίας
μείζονος

Caecutis autè lippitudine, & hallucinaris ad ea quae fiũt, aureśq; iam tibi obsurduerunt instar horum qui aetate defecti sunt: quandoquidem cùm iuuenis adhuc esses, acriq; animo, vehemẽsq; ad iracũdiam, permulta in homines maleficos ac violẽtos faciebas: neque tum vnquã tibi cum illis erant inducíæ: sed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obstridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem densissimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quassationes cribri instar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq; non grandia saxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar, imbreśq; rapidi & violenti, ãc flumen quotidie exundans. Hinc tantũ repentè Deucalionis ætate naufragiũ ortum est, vt omnibus sub æquæ demersis, vix vnica scaphula seruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quasi scintillulas quasdam seruans, vnde sceleratius etiam genus in posterum propagaretur.

μέζον. διηγάρ δι ἀπόλαυσα ἡ ῥαθυμίας τὰ πίχαρα κομίζῃ παρ' αὐτῶν, ἔτι θύον τινὰ ἢ ἔτι δι τινὲς, ἢ στεφανῦντ, ἢ μή τις ἄρα πάρεργον ὀλυμπιάδι, ἢ οὕτ ὁ πάνυ ἀναγκαῖα ποιᾶν δοκῶν, ἀλλ' ἐς ἴθ τι ἀρχαῖον σιτοτιλῶν. ἢ κατ' ὀλίγον χρόνον σι, ἃ θεῶν γηραιότατε, ἀφαιρήσει, παρορμήσει ἡ τιμῆς. ἰῶ λίχαν ὀπισθέχεις ἤδη σε ἡ νεὼν συλήσασιν. οἱ δ' ἢ αὐτῶν δι τὰς χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπιβεβλήκασι. ἢ σὺ ὁ ὑψιβρεμέτης ὄπνῳσας ἢ ἀναστῆσαι τὰς κυνᾶς, ἢ τὰς γνάθους ἐπισπάσασθαι, ὡς βοηθησόμενος αὐτοῖς συμβοίης, ἔτι συσπασόμενος πρὸς τὸν φυλακὰν ἐ γηρυτῆ, ἢ γιγαντόκτονος, ἢ τιτανοπράτωρ ἐκάλεῖ, τὰς πλοκάμους πεπαρόμενος ἀπ' αὐτ, ἀκάμπυκα κεφαλὴν ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα δίνων, ὦ θαυμάσιε, πλοῦτα παύσεται ἕως ἀμιλᾶς παροράμενος; ἢ πάντ κολάσας τὸν δεσπότην

retur. Nimirum igitur & dignũ ſocordia præmium ab illis reportas, cùm iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidẽ rem admodũ frugiferam facere videatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorũ generoſiſsime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templum tuum ſacrilegio compilârint, quũ tibi etiam ipſi in Olympicis manus admoliti ſint. Atque interea tu altiſremus ille pigitabaris vel excitare canes, vel vicinos adnocare, vt auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, gigantuḿq; extinctor, & Titanum victor, h ſordebas, quum tibi cæſaries ab illis circumtonderetur, decemcubitale fulmẽ dextera

tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-

nas

ων ἀδικίαν; πόθι φαίθον-
ν, ἢ Δευκαλίωνας, ἱκανοὶ
ς ἔτως ἀπίραντον ὄβειν
οἶν; ἵνα γὰρ τὰ λοιπὰ ἰσθι
, τἀμὰ ἄπω, ζοῦτος ἀθη
ῶν ἀς ὕψ' ἄρας, κὴ πλεο
ς ἐκ πεντεκάτων ἀφελώας,
πᾶσι τοῖς λοιμοῖς ἐπι-
ράσι μᾶλλον ἢ ἀθρόον
ἀνθρωσίαν τῶν φίλων ἐκ-
ας τὸν πλοῦτον, ἐκποδὼν πί-
ς δὴ ταῦτα ἐγχρόμω, ἐκ
ι δὲ γνωίζομαι πρὸς ἀν-
ῶν, ὅτι πεφυλίκασι οἱ τίνες
ολιόφοντες κὴ πεσκωῦν-
ς, ἀχθῶ ἐμῇ νόματ'
ρτημένοι. ἀπ' ἐῶ που
ὴ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχοιμι
ἐνὶ αὐτῶν, ὥσπερ τινὲ σή-
ων παλαιᾶ νεκρᾶ ἀνίαν,
ὸ τῷ χρόνῳ ἀνατετραμ-
ένον, παρίεχοντα, μηδ'
ναγνόντες. οἱ δ' κὴ πόρ-
ῳ ἰόντες, ἑτέραν ἐκ-
ίπτονται, ἀνοάντητον κὴ
πορρόπωον θέαμα ὄφι-
ι ἐπολαμβάνοντες, τὸν
κὲ πολοῦ σωτῆρα, κὴ
ἐνίκα

nas ſumes? Quot Phaëton-
tes aut Deucaliones ſatis in-
donei ſint, ad expiandũ tam
inexhauſtam morũ iniquita-
tem? Etenim vt de commu-
nibus ſileam, de ijs quæ mihi
acciderũt dicam. Cùm tam
multos Athenienſes in ſubli-
me euexerim, ex pauperri-
mis diuites reddiderim, cun-
ctiſq; quotquot opus habe-
rem ſuppeditârim, imò ſemel
vniuerſas opes in amicos iu-
uandos effuderim: ſimulatq;
his rebus ad inopiam deue-
ni, iam ne agnoſcor quidem
ab illis, nec aſpicere dignã-
tur me, qui dudũ reuerebã-
tur, adorabãt, meóq; de nutu
pendebant. Quòd ſi quan-
do per viam ingrediens, for-
tè fortuna in eorum quem-
piam incidero, perinde vt
euerſam hominis iam olim
defuncti ſtatuam, ac tem-
poris longitudine collapſam
prætereunt, quaſi ne no-
rint quidem. Porrò alij pro-
eul conſpecto me, alió ſeſe
etorquent: exiſtimantes ſeſe inauſpicatum abominandumq;
ſuos ſpectaculum, quem non ita pridem ſeruatorem
& adiu-

νὴρ γίτλω αὐτῶν γιγνωμέ-
νον. ὥστι τὰ τῶν λαπῶν ἐπὶ
τοῦτλω τλὴ ἰσχαλὰν τραπόμε
νος, ἐναψάμενος λιφθίραν,
ἐργάζομαι τλὴ γλῶ τὰ μιᾶς
ὀβολῶν γιὰ ἄρων, τῇ ἐρημίᾳ τῆ
λιπίμη πλοσφιλοφῶν ἐν
ταῦθα. ἔδοκῶ μοι λοπὸν λίρ
λανᾶν, μηπίτι ὄψιῶθαι πολ-
λὴν παρὰ τλὴ ἀξίαν τὸ πάτ-
θῆλας· ἀνιαρότερον γὰρ τῦτό
γι. ἤδη ποτὶ οὖν, ὁ Κρόνε καὶ
ρίας ὑὸς, τὸν βαθυὸ τῦτον ὕ-
πνον ἀφανσάμενος, καὶ νάλυ-
μον (καὶρ τὸν ἐπιμηθίλω γὰρ
καὶ κοίμησαι) καὶ ἀναρρίπισας
τὸν λιφανὸν, ἵν' ἐκ τ' Οἴτης
ἐναυσάμενος, μιᾶ ἄλλα ποιή-
σας τλὴ φλόγα, ἐπιδείξαό
τινά χολλὸν ἀνδρώδης καὶ
γαμικὸς Διός. ἢ μὴ ἀληθῆ ἐστι
τὰ τῶν Κρητῶν περὶ σῦ,
καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογύ-
μενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ερ
μῆ, ὁ λιπαρὸς ἐκ τ' ἀγλιπὸς,
παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐν τῇ ἐπω-
μίδι; πικαρὸς ὅλος, καὶ αὐχ-
μῶν, καὶ ἐπολίφθιρος· σκά-
λλει δ', οἶμαι, ἐπικυφὸς,
λάλος

& adiutorem ſuũ eſſe prædicabant. Itaq; prementibus malis, [k] ad extrema redactus conſilia, rhenone arrepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum ſolitudine cumq; ligone philoſophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd poſthac non intuebor pleroſque præter meritũ ſecũdis fortunæ ſucceſſib⁹ vtẽtes. nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tãdẽ aliquãdo Saturni Rheæque proles, excuſſo profundo iſto graniq; ſomno (nam [l] Epimenidẽ quoq; dormiẽdo viciſti) denuò iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flamma irã aliquã ſtremui illius ac iuuenilis Iouis oſtende, niſi vera ſint quæ à Cretenſibus de te tuaq; ſepultura ferũtur. Iv.[m] Quis hic eſt, Mercuri, quẽ audio ſic vociferantẽ ex Attica, ad radicẽ montis Hymetti, horridus tot⁹ ac ſqualidus, pelleq; hircina amictus? fodit aũt, vt arbitror. nam pronus incũbit,

homo

λ& ἄνθρωπ&, καὶ θρασύς. — homo loquax & confidens.
πω φιλόσοφός ἐστιν. ἐγὼ γὰρ ἂν — mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia ne-
ως ἀσεβῆς τὸς λόγους ἐξενέγκα — fariáq; in nos fuerat dictu-
θ' ἡμῶν. Ερ. τί φὴς, ὦ πάτ- — rus MER. Quid ais pater?
; ἀγνοεῖς Τίμωνα τ' Ἐχεκρα — ánnon nosti Timonẽ Eche-
τ, τ' Κολυττέα; οὗτός ἐστιν, — cratidis filiũ, Colyttensem?
ολλάκις ἡμᾶς κατ' ἐρῶν — Hic nimirũ est, qui nos sæ-
ρέων ἱστάσας, ὁ νεόπλ]&, — penumerò in sacris legiti-
ὰς ὅλας ἑκα]όμβας, παρ' ᾧ — mis conuiuio accepit, ille
μπρῶς ἀθαμὰ ἑορτάζειν — repentè diues factus, ille qui
Διάσια. Ζ. φεῦ τ' ἀπαγῆς. — totas hecatombas, apud quẽ
καλὸς ἐκεῖν&, ὁ πλούσι&, — splendidè Iouialia festa cõ-
περὶ ὧν οἱ ζοῦζοι φίλοι; τί πα- — sueuim⁹ agitare. IVP. Hem,
ρ' οὐ ζιῶτός ἐστιν; αὐχμη- — quæ nam ista rerũ cõmuta-
ς, ἄθλι&, καὶ σκαπανεύς, — tio? hiccine honestus ille?
μισθωτὸς, ὡς ἔοικεν, ἕτω — ille diues, quẽ tam frequẽtes
κρᾶαν κατασίρων πρὸ λί- — cingebant amici? Quid igi-
θαν. Ερ. ἕτως ἐμὲ ἀπεῖν, — tur accidit vt hoc sit habi-
μισότης ἐπέτριψεν αὐτ', καὶ — tus? squalidus, ærumnosus,
ἀπανθρωπία, καὶ ὁ πρὸς τὸς — fossor cõductícius, vti cõ-
ἀνομένους ἅπαντας οἰκ]&. — cio, quũ tam grauem ligonẽ
ἡ ἀληθὴς λόγ&, ἄνοια, καὶ — gerat. MER. [n] Ad hunc
ἀφέλεια, καὶ ἀκεκοία περὶ — modũ illum quodammodo
ὺς φίλους, ὃ ἐ σωτὴρ ἐόραξι — probitas euertit atq; huma-
ὴ λύκοις χαριζόμεν&. ἀλλ' — nitas, & in omnes quicũq; e-
ὸ γυπῶν ζοὺτων ὁ κακο- — gerẽt, misericordia: at reue-
δαίμων μερόμεν& τὸ ἧπαρ, — ra vecordia potius, facili-

φίλους

aśq; , nulluśq; in suśpiciendis amicis delectus: quippe qui
eutiqam intellexerit, sese coruis lupiśq; largiri. Quin ma-
is, quum à vulturibus tam multis misero iecur erroderetur,

ob id

φίλους. ἐν αὐτοῖς καὶ ἑταίρους ὄντας, ἀλλ' εὐνοίας ἕνεκα καὶ χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ παραλόντες, καὶ εἴ τις μυελὸς ἐνῆν ἐκμυξήσαντες, καὶ τοῦτον εἰ μάλα ἐπιμελῶς, ἔχοντα δὲ αὖθις αὖθ', καὶ τὰς ῥῖγας ἐπιτιλμήσαντες ἀκριβέστατα, εἰ γναίοντό τι, εἰ πεβλίττοντο (πόλλα γὰρ) ἢ ἐπιπυρῶντες, ἢ ἐπιδιδόντες ἐν ὧν μέρα. διὰ ταῦτα δικαίως καὶ δυσφοροῦσι, ὡς ὁρᾷς, ἀγαλιὰν δ' ἀσχημόνως τὸ ἄστυ, μισθῷ γεωργοῦσι, μιλαγχολῶντες ἐπὶ τοῖς ἀκαροῖς, ὅτι οἱ πλούσιοι παρ' αὐτοῦ, μάλα ἀτραπέλως παρίχονται, εἰ τύννομα ὁ Τίμων ἀκαροῖς ἀλόντες. Ζ. καὶ μὲν ὁ παροιμιῶδης ἀνὴρ, εἰ ἐμιλητός. ἀκόντα δὲ ἀγανάκτα λυσιχῶν, ἐπὶ καὶ ὅμοια ποιοῦμεν τοῖς κακοῖς παράσιτοις κόλαξιν ἐκείνοις, ἐπιμελησομένοι ἀνδρὸς, ζωσῶντα πάντων τι καὶ αὐτῶν πόντα

ob id amicos eos neceſſarios q́ iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerentur, quum illos epulæ magis caperét. Ergo poſteaquã oſſa penitus nudaſſent, circũroſiſſent q́, deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoque admodũ diligenter exuxiſſent, aufugerunt, exuecum & radicitus defectum deſtituentes, adeò vt poſtea ne agnoſcant quidem, aut aſpiciant: tantũ abeſt vt ſint quã ſuppeditent, impartiant q́. Has ob res foſſor, & ſago, vt vides, opertus pellitco, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidem ſua benignitate ditati, admodum faſtuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidè an Timon vocetur nouerint.

IVP. Atqui profectò vir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq́ fuerimus imitati, ſi eum virũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſumas

σ]α καύσαν]ο ἡμῖν ἐπὶ τ
αμῶν. ἔτι γοῦν ἐν ταῖς ῥισὶ
μὲ κνίσαν αὐτῶν ἔχω. πλὴν
ἀσχολίας τι, καὶ θορύβου
πᾶ τῶν ἐπιορκούντων, καὶ
καζομένων. καὶ ἁρπαζόντων,
ν δ' καὶ φόβος παρὰ τῶν ἐν
συλοκώτων (πολλοὶ γὰρ οὗτοι,
ὶ δυσφύλακτοι, καὶ δὴ καὶ π
ήγον καταμῦσαι ἡμῖν ἐφι-
) πολλὰ ἤδη χρόνον δὴ ἀ-
βλέψα πρὸς τὴν ἀττικὴν, καὶ
άλιστα ἐξ οὗ φιλοσοφίᾳ καὶ
ήγων ἔριδες ἐπεπόλασαν αὐ-
ῖς. μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλ-
λους, καὶ διακαγόντων, δὴ
ραιόταν δεῖ τ' ἀνχῶν. ὥστε καὶ ἐ-
βουλόμην καὶ τὰ ὦτα κα-
ῆθαι, ἢ ἐπιβλῶσι πρὸς
ὐτῶν, ἀριστίνα, καὶ ἀ-
ήματα, καὶ λύρας μιγά-
ν τῇ φωνῇ ξυναιρόντων. δῆ
αὐτά σοι καὶ τοῦτ' ἀμελη-
ῶσα σιώπη πρὸς ὑμᾶς, ἃ
αῦλον ὄντα. ὅμως δὲ τ' πλοῦ-
ν, ὦ ἑρμῆ, παραλαβὼν, ἄ-
ιθι παρ' αὐτὸν κατὰ τάχ'.

ἀγίτω

simas quaſq; nobis in aris a-doleuerit, quarũ nidor etiã-nũ mihi in naribus reſidet: tametſi propter negocia, ma-ximamq; turbã peierantiũ, tum vi nõ iure agentiũ, ne-que non aliena rapientium: præterea ob formidinẽ, quã mihi pariunt ſacrilegi, quĩ quidem tum multi ſunt, tum obſeruatu difficiles, adeò vt ne minimũ quidem nos com-miuere ſinant: iampridem profectò ad Atticam re-gionem oculos detorſiſſem, maximè poſteaquam philo-ſophia & de verbis digla-diationes apud iſtos incre-buerunt, ita vt pugnantibus inter ſe iſtis vociferanti-busq;, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vn-de mihi neceſſum eſt aut au-ribus obturatis ſedere aut dirumpi ab eis, cõficiq;, quĩ virtutẽ quandã, & incorpo-rea quædam, meraſq; nugas ingenti vociferatione con-

tendunt. P *Hæc in cauſa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, quum haud mediocriter de nobis ſit meritus. Quod reliquũ eſt Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad iſtum abeas.*

ἀχίτωϛ ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μιᾷ αὐλῇ, καὶ μόνιτωσαν ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαλλαττόμενοι ἔτι ῥᾳδίως, μᾶλλον ὅτι μάλιστα ὑπὸ χρηστότητος αὖθις ἐκβιάσῃ αὐτοὺς ἐκ τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐκείνων, καὶ τῆς ἀχαριστίας, αὖθις ἐπιδείξασθέ μοι αὐτὸν, καὶ αὖθις μοι σκέψομαι, καὶ δίκην δώσουσιν, ἐπειδὰν τὸν κεραυνὸν ἐπισκευάσω. κατετραγμένα γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀκροσφενδονισμένα οἱ δύο ἀκμονες οἱ μίγιστοι, ὁπότε φιλοτιμότερον ἐκόντισα πρώην ἐπὶ τὸν Σφηττὸν ἀναξαγόραν, ὃς ἔπαυε τοὺς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως εἶναί τινας ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀπ' ἐκείνου μοι διήμαρτον. ὑπερίσχει γὰρ αὐτοῦ τῇ χλαμύδι Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς ἐς τὸ ἀνάκτορον παρασκήψας, ἐκεῖνό τι κατέφλεξε, καὶ αὐτοὺς ὀλίγου δεῖν συνετρίβη παρὰ τῶν πέτρων. πλὴν ἐκεῖνά γε ἔστω καὶ αὕτη τιμωρία ἴσα αὐτοῖς, ἃ ὑπέρπλησε Διῶτα τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν.

Ερ. οἷον

Porrò Plutus vnà secũ ducat & Thesaurũ: & vtrique apud Timonem perseuerẽt, neq; vsquam adeò facilè demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ *Cæterùm de palponibus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterũ consultabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmẽ instauraueró. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è rádijs maximi, quum nuper auidius in sophistam.* [r] *Anaxagoram iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos qui dij vocaremur. Ac illũ quidem errore non feriebam, propterea quòd Pericles obiecta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exusit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quanquam interim vel id supplicij satis magnum in*

Ipsos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletẽ factũ.

MER.

.ολογῶ τὸ μέγα λιπαρεῖν
α, καὶ ὀχληρὸν εἶν, καὶ θρα-
ω, ἐ τοῖς δικαιολογοῦσι μό-
ε, ἀλλὰ καὶ τοῖς εὐχομένοις
χρήσιμον; ἰδὲ γὰρ αὐτίκα
λα πλέσι ἐκ πτωχείας
ασήσεσθαι ὁ Τίμων, βοήσας,
παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ
ῇ, καὶ ἐπισχὼν ὁ Δία. ἀλλ'
πῃ ἐσκαπτεν ἐπικεκυφὼς,
ἂν ἐσκαπτεν ἀμελούμενος.
ἀλλ' ἐγὼ ὃν ἂν ἀπέλθω-
ῶ φίλοι παρ' αὐτόν. Ζ. δῆτα,
ειε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἐμοῦ
λοῦσαντος; Πλ. ὅτι νὴ Δία
ευξεν ἀς ἐμὲ, καὶ ἐξεφόρει,
ὡς πολλὰ καταμίσει καὶ
ῦτα, παρῶν αὐτῷ φίλον
τα, καὶ μόνον οὐκ ἀπελά-
ις με ἐξώθει τῆς οἰκίας,
θάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν
ρῶν ἐκῤῥιπίζοντες. αὖ-
ὃν ἀπέλθω παρὰ τοῖς
λάξι, καὶ ἑταίρας πα-
λουσόμενος; ἐπ' ἐκεί-
ε, ὦ φίλε, πέμπε με, τοὺς ἀσθη-
χοῦς τῆς ἀρετῆς, τοὺς πε-
ψομένους, οἷς τίμιος ἐγὼ καὶ πε-
πόθη-

MER. [s] Quantū habet momenti, altum vociferari, & obſtreperū audacemq; eſſe? Idq; nō ijs modò qui cauſas agūt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo diues euaſerit Timon, qui ſe in precando clamoſum & improbum præſtiterit, Iouēq; rediderit attentū. Quòd ſi ſilentio fodiſſet incuruus, etiā nūc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, [t] haudquaquam ad iſtum rediturus ſum IVP. [u] Quid ita non rediturus, optime Plute, præſertim à me iuſſus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit eijciens, & in multa fragmenta diſſecans: idq; quū illi paternus eſſem amicus: ac me, penè dixerim, fuſcinis ex ædibus extruſit, nec aliter quàm ij qui è manibus igne abijciunt. [x] Num rurſus ad iſtum ibo, parasitis, adulatoribus et ſcortis donandus? Ad eos me

ire, ô Iupiter, qui minus intellecturi ſint, qui amplexuri; quibus equidem in precio ſim, & maiorem in modum

ἀπόθηϛε. οὕϛοι ἦν οἱ λάροι, τῇ πί-
νῃ ξωνίσωσαν, ὧν πϛτιμῶσιν
ἡμῶν, ἢ λιφθίραν παρ' αὐτῶν
λαβόν]ϛα, ἢ λίκνιμαν, ἀγαπά-
τωσαν ἄθλιοι, τἀλάρας ὀβο-
λοῦ ἀφορίρον]ϛα, οἱ λικα]α-
λάν]ϛας λαρτὰς ἀμιλητὶ πϛιή-
μενοι. Ζ. ἴδῃ ἔτι ϛιῶϛον ὁ Τί-
μων ἐργάσ]ϛαι περὶ σέ. πάνυ γὰρ
αὐτὸν ἡ λίκνιμα πεπαλαγϛη-
κηγν, ἃ μὴ παν]άπασιν ἀ-
νάλγητός ϵἶν τὼ ὀσφὼ, ὡς
χθῶν σι ἀντὶ τ' πγνίας πϛαρᾶ-
σθαι. ὃ μγό ϛοι πάνυ μεμφίμοι-
ρον ϵἶναί δοκεῖς, ὃς νῦν
μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, λιότι
ϛοι τὰς θύρας ἀναπ]άσας,
ἀφεὶς πεφυσημένον λεωθέρως, ὅτι
ἀφελέως, ὅτι ξηλο]υπῶν.
ἔπειτι δ' τἐναντίον ἀγανάκ]ϛ
κατὰ τ' πλουσίων, καταπι-
πλῆσθαι λέγων πρὸς αὐτῶν
τῶν μοχλοῖς, καὶ κλεισὶ, καὶ ση-
μείων ἐπιβουλαῖς, ὡς μηδ' πα-
ρακύψαι ϛοι ἐϛὶ τὸ φῶς δυνα-
τὸν ἦν. ταῦτα γὰρ ἀπωλύρα
πρός με, ἀφπνίγϛεσθαι λέ-
γων ἐν πομπῷ τῷ σκότῳ. καὶ
ἅμα τοῦϛο ὠγρὸς ἡμῖν ἐφαί-
νϵ, καὶ

exoptatus. At hi ſtupidi cũ inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligoneq́, ſat habeant quũ quatuor lucrãtur obolos, decẽ talenta cõtemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac in te facturus eſt Timon, quippe quem ligo abundè ſatis corripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiunt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam eſſe præoptãdam. Y At tu mihi querulus admodum videris eſſe, quĩ nunc Timonẽ incuſes quòd tibi patefactis foribus liberè permiſerit vagari, neque includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorũ obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicerè quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: eóq; pallidum nobis occurrebas,

, ἢ φρονεῖν & ἀνάπλεως, rebas, & curis confectus,
ωσπερὰς τὰς δακτύλους digitis etiamnum ex assi-
ε τὸ ἰδεῖν συλλογισμῶν, duo colligendi coaceruan-
βρασθαι ἀπειλῶν, ἃ di& vsu cõtractis, cõtortisq;.
ρᾶ λάβοιο παρ' αὐτ. ἢ ὅλως Quòd si quãdo daretur op-
ρᾶγμα ὑπερδεινον ἰδόντ portunitas, aufugiturũ quo-
ἐν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλά- que ab illis te minitabare.
, καθάπερ πρὸ Δανάλω παρ In summâ, rem supra mo-
νεῖσθαι, ὑπ' ἀκριβείαι καὶ dum acerbam iudicabas, in
μπονήροις παιδαγωγοῖς ἀ- æreo ferreóve thalamo, Da-
πρισφύλλου, ὡς τόκῳ, καὶ ὡς naês exemplo, virginem as-
γιομῶν. ἄδοπα γοῦν ποιεῖν seruari, atq; à sceleſtiſsimis
ασκεῖν αὐτὸς, ἰρῶντας μὴ educari pædagogis, Fœno-
ὑπερβολὴν, ἐξὸν δ' ἀπ- re, & Computo. Proinde
ῶναι ἢ ζημιῶντας, ἐδ' ὑπ' absurdè facere aiebas hos,
λέας χρωμένους ὡς ἑρῶτι, quòd te præter modum ada-
ρεῖσθ γὰ ὄντας, ἀλλὰ φυ marent: neq; quum liceret,
λάττειν ἐγρηγορότας, ἐς τὸ frui auderent: neque quum
ημεῖον καὶ μοχλὸν ἀσπαρ- ipſis eſſet in manu, amore
λαμυκῆ βλέποντας, ἀκαιρίᾳ ἀ- ſuo ſecurè viterentur, ſed
βλαισίαν ὀξυμένους, ἢ τὸ αὐ- vigiles obſeruarent, ad ſi-
ὸς ἀπλανῆ ἔχειν, ἀλλὰ τὸ gnum ac ſeram oculis nun-
ηδεπὶ μεταδιδόναι τῆς ἀπ- quam conniuentibus, neque
ιώσεως, καθάπερ πρὸ ἐν τῇ vſquam dimotis ſemper in-
άτνῃ λυκᾶν, μήτι αὐτὸν ἐ- tuentes: abundè magnum
ίσασθαι τῶν κυάθων, μήτι ὡς fructum arbitrantes, non
πῳ πανῶντι ἐπιτρέπουσαν. quòd ipſis fruendi facultas
ὴ προεῖτι γὰρ καταγέλας adeſſet, ſed quòd nemini
αὐτῶν fruendi copiã facerent, non

liter quàm [a] in præſepi canis, nec ipſe veſcens hordeis,
ec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas

αὐτῶν φαλομένων, καὶ φυλαττόντων, καὶ τὸ λαμπόταδον, αὐτὸς ἐπιλυχνούντων· ἀγνοοῦντων ἢ ὡς λαλάραλ@ οἰκέτης, ἢ οἰκονόμ@, ἢ παιδάριον ἀπαιδεύτως λαβράως ἐμπαροινήσειν τὸ λαμπαδάριον καὶ ἀνέρασθαι ἀνεπόπτως, πρὸς ἀμαυρόν τι καὶ μικρόσωμον λυχνίδιον, καὶ λιψαλίου βρωμίδιον, ἐπαγρυπνᾶν ἰάσας δῖς τόκοις. πῶς ἐν ἄδικον, πάλαι μέν σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νυνὶ δὲ ὧν Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπιφέρειν; καὶ νυνὶ ἄ γε τὰληθῆ ἐξετάζοις, ἅμα καὶ εὔλογα λέξω παῖ. τί τι γὰρ Τίμων@ τὸ πάνυ ἄγαμαι, ἀκούεις, καὶ ἐπαινῶ, ὡς ἐμοὶ ἀπόντως ἂν δοκοίη τἄρ τι εὖ καλάσαι ἐμὲ θύραις καὶ σπότῳ φυλάττοντας, ἅπερ αὐδῖς ταχύτερ@ γνοίμην, καὶ πιμπλὰς, καὶ ὑπέρογκ@ ἐπιμιμνήσεσθε, ὅτι πρόφαλομένους αὐτὰς, ὅτι ἐς τὸ φῶς προάγοντας, ἐκ μὲ ἀ ὀφθάλμ πρός τιν@, ἀνούμενοι

istos, qui parcerēt, assturum reiq, & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, vererenturq cōtingere: non intelligerent aut ē, fore ut aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut librorū pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem postea sinat ad fuliginosam, & ex aris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum vsque inuigilare. Quid itaq? an non iniquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa bis criminari? P. L. V. Atqui si rem verè perpenderis, vtrumque me iurè facere iudicabis. Nam & Timonis ista animi lenitas, negligentia potius, haud benevolētia studiūq, quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso, qui me ostijs ac tenebris incluſum seruabant id agentes, quo scilicet crassior saginaciorq, ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq ipsi contingerent, neq in lucem producerent, ne vel aspicerem à quopiam, hos

νοήτους ἐνόμιζον εἶν, μὴ ὀφει-
λὰς, ἀλλ' ἀλιτηρίους μοι ἐπὶ ζη-
μίοις δεσμοῖς κατασύρεσθαι,
πολλοὺς, ὡς μιᾷ μικρὸν ἐ-
λάσαι πάντ' τινὶ πολλαπλό-
ν μὴ καταλιπόντ'. ἔτ' οὖν
κάνω, ὅτι τοὺς πάνυ πεχάρυς
μὲ τούτους ἐπαινῶ, ἀλλὰ τοὺς
κρ' ἄκρον ὄν, μέτριον ἐπιθύ-
μους ὧν πράγματι, μὴ μέτα ἀ-
ριγομένους τοπαράπαν, μέτα
θυμουμένους τὸ ὅλον. οὐδὲ γὰρ,
ὦ ζεῦ, πρὸς τοῦ Διὸς, ἄν τις νέ-
ον γάμας γυναῖκα νέαν, μὴ
κατὰ τὸ ἔπαστα μέτα φυλάττοι,
μέτα ζηλοτυποῖ τὸ παράπαν,
φρενὸς μὴ βαδίζειν ἔνθα ἂν ἐ-
θέλοι νύκτας μὴ μεθ' ἡμέραν,
μὴ ξυνᾶναι οἷς βουλομένοις,
μᾶλλον δ' αὐτὸς ἀπάγοι μοι-
χευθησόμενος ἀνοίγων τὰς
θύρας, καὶ μαστροπεύων, καὶ
πάντας ἐπ' αὐτὴν καλῶν,
ἆρα δοκεῖ σοι ἱερὸν λέξαι
ἄρχειν οὐ γε, ὦ ζεῦ, τοῦτο φαίης
ἄν, ἀραθὲς πολλάκις ἃ
δή τις ἔμπαλιν ἐλευθέραν
γυναῖκα ἐς τὴν οἰκίαν νέ-
μον πα-

hos dementes & contumelioſos in me iudicabã, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent ſitu cariéq; putreſcere: haud intelligentes, quòd mox demigrẽt, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidẽ qui nimiùm facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorſus abſtineant, neque penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ conſidera Iupiter: A Si quis vbi puellulam & formoſam lege duxiſſet vxorẽ, poſtea neq; obſeruet, nec vlla ommino zelotypia proſequatur. videlicet ſinens illã noctu atq; interdiu quòcunq; libitum ſit ire, & quicũq; voluiſſent, cũ ea habere rem, vel producat potius vltrò vt adulteret, fores aperiẽs, proſtituturusq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domum

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων, ὁ δὲ μήτι αὐτὸς προσάπλοιο ἀκμαίας μὴ λαλῆς παρθένου, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγονον δὲ μὴ πᾶσαν λαλακλείσας παρθενῶνοι, μὴ ταῦτα ἱερᾶν φάσκων, μὴ λίθῳ ὢν ἀλλ' ἥρως, καὶ τὸ ἔρωτος ἐκπεφυκὼς, μὴ τὸ ὀφθαλμῶν ὑποδιδυκότων, ἐφ' ὅπως ὁ ζιὸς ὁ παρακαίειν δόξῃ ἄλλον παιδοποιεῖσθαι, μὴ ἀρκαλάνειν τὸ γάμῳ, λαταμαράσσων ὑπρόσωπον ἔτω καὶ ἐπέρασον λόρλω, λαθάπερ ἱερεαν τῇ θαυμοφόρῳ πρέφων ἀλλ' αὐτὸς τὸ βίῳ; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ πᾶς ἐνίων μὲν ἀτίμως λακτιζόμενος καὶ λαφυσσόμενος, καὶ ἐξαντλούμενος, ὑπ' ἐνίων δὲ, ὥσπερ πυματίας βραπίτης πιπλημμελῶς. Ζ. τί οὖν ἀγανακτεῖς λιατ' αὐτῶν; λιδόασι γὰρ ἄμφω λαλλιὰ καὶ λίκλω. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος ἄποζοι καὶ ἄγαυσοι, καὶ ξηροὶ τὸ σῶμα, ἐπικιχλωότα μένον

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse cõtingat florentem ætate decoramq; virginem, nec aliũ sinat aspicere, sed incluſam, orbã, sterilemq; in perpetua virginitate contineat, idq; p̃ amore se facere prædicet: & hũc quidẽ præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi nõ desipere videatur? quippe qui quũ liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem vitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, lanioremq; atq; exhaurior: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. IV. Quid est autẽ quòd aduersus illos indigneris, quãdoquidem vtriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inbiant auro:

χωρίον. οἱ δ, καθάπερ ὁ Φινεύς, ἐκ τ φάρυγγ τὴν προσφερομένην ὑπὸ ἁρπυιῶν ἀφαιρούμενοι. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σωφρονιστέρῳ πραπολὺ τ Τίμωνι ἐντυχόν γ. πλ. ἐκεῖν γὰρ ποτὲ μισοῦσα ὥσπερ ἐκ λοφίνης τυφομένης, πρὶν ὅλως ἀφυῆναί με καὶ ἐκ σπυρίδων ἐξαντλῶν, βάσσα βαλόμην τὴν ἐπιροὴν, μὴ ὑπράντλ ἀσπιδῶν, ἐπικλύσω αὐτόν; ὥστε ἐκ τ Δαναϊδῶν πίθον ὑδροφορήσαν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἀντλήσαν, τ λύτρα μὲ σίφων, ἀπὸ πρὶν ἀφυλῶαι, κενὸν ἐκχυθησόμενα τ ἐπιροήσοντ. ἕτως ἐρύτιρον τὸ κάτω τὴν ἔκχυσιν κυκλοῖς τὸν πίθον, καὶ ἀκόλυτ ἡ ἔξοδ. Ζ. ἀκούω· εἰ μὴ ἐμφράξῃται τὸ κυκλοῖς τοῦτο, καὶ ἅς τὸ ἄπαξ ἀναπιπλαμένον, ἐκχυθήσ ἐν βραχεῖ σε, ῥᾳδίως εὑρήσα τὴν λιφθέραν αὖθις, καὶ τὴν λίκνιδαν ἐν τῷ πυρὶ τ πίθ. ἀλλ' ἄπιτι ἤδη, καὶ πλυτίζετι αὐτόν. σὺ δ μίμνησο, ὦ ἑρμῆ, ἐπανιὼν, πρὸς ἡμᾶς ἄγειν τὸν Κύκλωπας ἐκ τ Αἴτνης, ἵπως

auro: alteri verò, dum his C *ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucib⁹ eripiũt. Sed abi iam, Timone multa posthac vsurus cordatiore.* PLV. *An ille aliquãdo desinet me ceu* D *foraminoſo cophino, priusquã omnino influxerim, data opera exhaurire, quaſi conet accumpare quo minus influã: veritus ne ſi copioſius infundar, ipſum vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidûm dolium aquã mihi videar allaturus, fruſtráq; infuſurus, vaſe nõ cõtinente liquorẽ: imò prius propemodũ effuſo quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effuſionẽ, ac liber exitus.* IV. *Proinde niſi hiatum iſtũ obturauerit, perpetuãq; perſtillationem ſiſtere ſtuduerit, te propediem effuſo, facilè rurſum ſagum & ligonẽ in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illũ diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adducas,*

ὅπως ⟨τὸν⟩ κεραυνὸν ἀκονήσαν-
τες ἐπισκευάσουσιν, ἐς ἤδη γε
τιθηνεῖσθαι ἀνάγκη. ΕΡ. προίωμεν, ὦ πλοῦτε. τί δὲ
τοῦτο; ἐλελήθεις με, ὦ γεν-
ναῖε, τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ
χωλὸς ὤν. ΠΛ. οὐ δῆτα, ὦ Ερ
μῆ, ἀπ' ὀπόταν μὴ ἐπίω πα-
ράτινα, νεμεσᾷς ἴσως τοῦ Διός,
ἢν οἶμαι, ὅπως βραδύς εἰμι καὶ
χωλὸς ἀμφοτέροις, ἐς μόλις
ποτὲ ἐπὶ τὸ τέρμα περιγρά-
φαντες ἑνὶ τῶν νεμεσώντων. ὁπόταν δὲ ἀπαμάξιόν
τινα, πλεῖστον ὅσα, πολὺ τῶν
ὀρνίων ὠκύτερον. ἅμα γοῦν
ἔσπευσα ὑποπτήξας, ἵνα δὴ
ἀναπαύσωμαι νυνὶ μακρὰν, ὑ-
ποκρουσάμενος τὸ κάλλιον, ἐπὶ
πολὺ τῶν ἑταίρων. ΕΡ. ἦ καλῶς ταῦτα φής;
ἐγὼ δὲ καὶ πολλὰς ἂν ἀπᾶν
ἔχοιμί σοι, χθὲς μὲν οὐδὲ ὀβο-
λὸν ὅτου πρίασθαι βρόχον
ἰσχνόταται, ἄφνω δὲ τίμιον
πλοῦτον, καὶ πολυτελῆ, ἐπὶ
λευκοῦ ἵππου ἐξελαύνοντας,
οἷς

quo fulmen cuspide restituta resarciant. Nam eo vobis acumnato opus fuerit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non Ecæcum modò, verùm etiam claudum esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quãdo proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum, Fœ utroq; claudus pede, ita vt ægrè ad metã pertingere queam: sene nonnumquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum videbis, multò aquibus celeriorem. Vnde fit, vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, saltu stadium trãsmensus, ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus

ἵλεως ἐδὲ ἐκεῖνος ὄνος ὑπέρξει πο-
κεῖσθαι, ἀλλ' ὅμως πορφυροῖ, καὶ χρυ-
σόχειρες περιέρχονται, ἐδ' αὐ-
τοὶ πιεσθῆναι οἴονται ὅτι μὴ ὀ-
λίγοι πλουσίων. Πλουτεῖον ἔστ'
ἔσω, ὦ Ἑρμῆ, καὶ οὐκ ἐς ζῶντας ἐμαυτὸν
ποιεῖ βαδίζειν τότε, ἐδὲ ὁ Ζεὺς,
ἀλλ' ὁ Πλούτων ἐκπέμπει με
παρ' αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης, καὶ
μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὢν·
ἄγαλμα καὶ τῷ ὀνόματι. ἐκεῖθεν
ἔοικα μεταπηδῶντα ἀεί με
παρ' ἕτερα πρὸς ἕτερον, ἐς ἀπο-
ρον ἐμβαλόντα με, καὶ κατε-
σκιρτηκότα ἐπιμελῶς, φορτί-
δες ἀράχνιοι μεταποιήσει.
καὶ ὁ μὲν πυρὸς ἐν σκοτεινῷ
τινι τῶν οἰκίας κρύπτεται, ὑπὲρ
τὰ γόνατα παλαιᾷ τῇ ὀθόνῃ
περιπόλῳ, περιμάξηται
τῶν γαλῶν, ἐμὲ δὲ οἱ ἐκλεκτοὶ
ἔσονται, ἐν τῇ ἀγορᾷ περι-
μένοντες λιχνεύσεται, ὥσπερ
τὴν χηνίδιον προσκτομένην
ἐλθεῖν τιτιζέτωσαν οἱ νεοττοί.
ἐκεῖθεν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαι-
ρεθῇ, καὶ τὸ λῖνον ἐντμη-
θῇ, καὶ ἡ θύρα ἀνοιχθῇ, καὶ
ἀναπε-

quibus antè ne aſellus quidē ſuppeditârit. Ii tamē purpurati, aurumq; manibus geſtantes obambulant: qui ne ipſi quidem, opinor, credere poſſunt, qui G per ſomnium diuites ſint. PLV. Iſthæc alia res eſt, Mercuri. Neque enim tum meis ipſius ingredior pedibus: nec à Ioue, ſed à Dite ad iſtos tranſmittor: qui, & ipſe nimirum opum largitor eſt, ac magna donans: id quod ipſo etiam nomine declarat. Itaq; quoties eſt mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas inijciunt me, ac diligenter obſignantes, ſarcina in morem ſublatum tranſportāt. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricoſa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de qua feles digladiantur. Porrò qui me ſperauerant obtinere, in foro operiuntur, hiantes non aliter quàm hirundinem aduolantem ſtridentes pulli. Deinde vbi ſignum detractum eſt, & lineus ille funiculus inciſus, apertæq; tabellæ, iamq; nouus

ἀναπηρυχθῇ μὲ ὁ καινὸς δεσπότης, ἤ τις συγγενής τις, ἢ κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης, ἐκ παιδικῶν τιμῶν, ἀπιξυρημένῳ ἔτι τὼ γνάθον, ἀντὶ ποικίλων καὶ πανδαπῶν ἡδονῶν, ἃς ἤδη ἔξω τῶν ἀπηρίτησεν αὐτῶν μίγα τὸ ῥίσθωμα ὁ γνωτὸς ἀπολαβών, ἐπᾶν ᾖ, ὅστις ἄρ ἔποτε, ἁρπασάμενος μὲ αὐτῇ λίτρῳ, θὴν φέρων, ἀντὶ Πύρρου τίνος, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρώταρχος μετονομασθείς, τὸς μάτην διαχρυσότας ἐκείνους ἐς ἀπείρους ἀφειλκυσμένους καταλιπὼν, ἀληθείᾳ ἄγουσας τὸ πρᾶγμα, οἷος αὐτὸς ὁ θυμὸς ἐκμυζήσας ἐγκώμιος ἀπέφυγεν, ἐκ ὀλίγου τὸ λεῖπον ἀπολαβὼν. ὁ δ' ἐμπροσθὼν ἄνθρωπος ἐς ἐμὲ ἀπροόπτως καὶ παχὺ βέλεμνος ἄνθρωπος, ἔτι πρὼ βίου πρεσβύτης, καὶ ἐ παιδὸς ἔτι ἐφαπτόμενός τις, ὀρθὸν ἰσιὰς τὸ ὦς, καὶ ἐ μυελῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκλαυτον πρό-

nouus dominus pronũciatus eſt, ſiue cognatus quiſpiam, ſiue adulator, ſiue ſeruulus obſcœnus, qui pueriliſ obſequio fauorẽ emeruerit, etiã tum mẽto ſubraſo, pro variis et opiparis voluptatibꝰ, quas illi iam exoletus ſuppeditauerat, ingens ſcilicet præmium ferens generoſus quiſquis ille tandem fuerit, nonnunquã me ipſis eũ tabellis arreptum fugiens apportat, cõmutato nomine, vt qui modò Pyrrhias, aut Dromo, aut Tibius: iã Megacles, aut Megabyxus, aut Protarchus appelletur. Cæterũm illos nequicquã hiantes, ſeq; mutuum intuentes relinquit, ac verũ luctũ agẽtes, quòd eiuſmodi Thynnus ex intimo ſagenæ ſinu ſit elapſus, qui nõ parũ magnã eſcam deuorârit. At hic repentè totus in me irruẽs, homo vitæ mundioris atq; elegantioris rudis, pingui illotáq; cute, qui compedes etiam dum horreſcit, & ſi quis præteriens loro increpet, arrectis ſtet auribus: quiq; piſtrinum perinde vti templum adoret:

προσκυνῶν, ἀλλ' ἔτι φορητόν ὅτε
δεῖ ὑπ' ἀνιηχάνοις, ἀλλὰ τὸν τὸ
πολίτου ὑβρίζοντα, καὶ τὸν ὁμο-
δούλους μαστιγοῦντα, ἀπαιδεύτῳ &
τῷ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἔξεστιν· ἄλ-
λος ἄν τὸ εἰς πορνιδιόν τι ἐμ-
βλέπων, ἢ ἀποπροφέρων ἐπὶ θυμέ-
λης, ἢ κόλαξι παρακλὶς ἑαυτὸν
μύσταν, ἢ μᾶλλον εὐμορφότε-
ρον ᾗ Νιρέως ἐν αὐτόν, εὐ-
γενέστερον ᾗ Κέκροπος & ἢ Κό-
δρου, σωφρονέστερον ᾗ Ὀδυσσέως,
πλουσιώτερον ᾗ σωφρονεστέρα Κροί-
σου ἐκκαίδεκα, ἐν ἀκαρεῖ τ'
χρόνου ἄθλιος & ἐκ μιᾶς τὰ μετ'
ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἐπιορκιῶν καὶ
ἁρπαγῶν καὶ πανουργιῶν σωρευ-
θησόμενα. Ερ. αὐτά πως σχεδὸν
ἐστὶ τὰ γιγνόμενα. ὁπόταν δ'
οὖν αὐτόπους βαδίζῃς, πῶς
ἔτυφλος ὢν εἰσέρχεσαι
πλοῦν ὁδόν; ἢ πῶς διαγνώσ-
εσαι, ἐφ' ὃς ἄν σε ὁ Ζεὺς ἀπο-
στείλῃ, δεινὰς ἐν τῷ πλε-
τέραν ἀξίους; πλ. οἷα γὰρ εἰσέ-
σεσθαι μοι, οἵ τινές εἰσι; Ερ. μὰ
τὸν Δία ἐ πάνυ. ἐ γὰρ Ἀκα-
δημίαν καταλιπὼν, Ἱππονίκῳ καὶ Καλλίᾳ προσέρχεσαι, καὶ

adoret: nō eſt deinceps tole-
rādus ijs quibuſcū viuit: ve-
rūm & ingenuos afficit cō-
tumelia, & cōſeruos flagris
cædit, experiens num ſibi
quoq; ſimilia liceant, donec
aut ſcortulo cuipiā irretit',
aut equorū alendorū ſtudio
captus, aut adulatoribus ſe-
ſe permittens deierantibus
Nireo formoſiorē eſſe, I Ce-
crope Codróve generoſio-
rē, Kcallidiorē Vlyſſe, vnū
autem vel ſedecim pariter
Cræſis opulentiorē, momēto
tēporis ſemel profundat in-
felix, quæ minutatim multis
ex periurijs, rapinis, flagi-
tijs fuerāt collecta. MER.
Iſta fermè ſic habēt vti nar-
ras: verūm vbi tuis ipſius in-
grederis pedibus, quî tandē,
cæcus quū ſis, viam inuenire
ſoles? Aut quî dignoſcis ad
quósnam Iupiter te miſe-
rit, dignos illi viſos quī
diuitijs abundent? PL. E-
nimuero credis me reperi-
re iſtos, ad quos mittor?

MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Ariſtim de præterito, ad Hipponicum & Calliam acceſſiſſem, tum

ad

πολλοῖς ἄλλοις ἀθλιωτέρῳ, ἢ ὀβολοῦ ἀξίοις. πλὴν ἀλλὰ τί πρᾶγμα ἐστὶ καταπεφθάσθαι. ἄνω μὲν γὰρ πλανώμενος ἐφοίτων, ἄγχιστα δ' ἂν λάθοι τινὶ ἐμπεσών. ὃ δ' ὅστις ἂν πρῶτός μοι συντύχῃ, ἀκαταγώνιον ἕξει, οἶμαι δ' Ἑρμοῦ ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τῆς χαρᾶς προσκυνῶν. Ερ. διὰ σοῦ ἐξηπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενός σε κατὰ τὰ αὐτῶν διανοούμενα πλουτίσαν, ὅστις ἂν οἴηται σ' πλουτεῖν ἀξίους; Πλ. μὴ μέγα λιπαίνῃς, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα ἀλλὰ, λαμπρῷ ἀναζητήσαντα λυσφορήσαν ὅτῳ χρῆμα, καὶ προσομιλοῦντα τῷ βίῳ, ὅπερ δὴ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξεῦρε ῥᾳδίως, ἁμαυρὸν ὄντα καὶ μικρὸν ὄν. δυσαρεστῶν ἄτε τὴν ἀγαθῶν ἐπίγνωμον οὖσαν, πονηρῶν δὲ πλεόνων ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπικρύπτων, ῥᾷον εἰς τοὺς ζοιδότας ἐμπίπλα συμβῆναι τὴν ἀγνοούμενος αὐτ. Ερ. ἆρα πῶς ἐπιλαθὼν καταλίπῃς αὐτὸς, ῥᾳδίως φύγας ἐκ ἀδῶν καὶ ὀδόν;

ad alios Atheniēses hominem ne obolo quidē æstimādos. Cæterùm quid facit, quādo quidē es emissus? PLV. Sursum ac deorsum circūcursans oberro, donec imprudens in quempiā incurrero. hic aūt quisquis ille sit, quī fortè primus me nactus sit, abducit aq; possidet, te Mercurii pro lucro præter spem obiecto venerās atq; adorās. MER. Num ergo fallitur Iupiter, qui quidē credat ex ipsius animi sententia ditari abs te hos, quos ille dignos existimārit qui diteſcerent? PL. Et iure quidē optimo fallitur, ô bone: quippe quī cūm me cæcū esse nō ignoret, emittat vestigatum rem vsque adeò repertu difficilē, & iam olim è vita sublatā, quā ne Lynceus quidē facilè inueniret: quæ nimirum adeò obscura sit, ac minuta. Itaq; cùm rari sint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiusmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. MER. At qui fit, vt quoties eos deseris, celeriter aufugias, quum viæ sis ignarus?

PLV.

πλ. ὀξυδερκὴς τότε πῶς ἡ ἀρ-
ίστη χίγνομαι πρὸς μόνον τὸν
ἐμπρόσθ' ἢ ψυχῆς. ΕΡΜ. ἔτι δέ
τοι καὶ τόδ' ἀπόκευσον, πῶς τυ-
φλὸς ὤν (ἀρρώστημα γάρ) καὶ πρε-
σβύτης ὠχρὸς, καὶ βαρὺς ἐν ὀφθαλ-
μοῖν, ὑφ' ὑμᾶς ἐρασὰς ἔχῃ,
ὥστε πάντας ἐκβλέπειν ἐς
σὲ, καὶ τυχόντας μὴ ὑπολαμβά-
νειν οἴεσθαι, ἃ δ' ἀστύχοιεν,
ἐκ ἀνίχεσθαι ζῶντας; ἀλλά
τινας ἐν ὀλίγοις αὐτῶν ἔτυ-
χες λυσιτελοῦντας ὄντας, ὥστε καὶ
ἐς βαθυκάτια πόντου φέρον-
τος ἔῤῥιψαν αὐτοὺς, καὶ πι-
κῶν κατ' ἀλιβάτων, ὑπερο-
φθεῖσθαι νομίζοντος ὑπὸ σοῦ, ὅτι
πρὸ τοῦ ἀρχῆθεν ἑώρας αὐ-
τούς. πλοῦτ. ἀλλὰ καὶ σὺ ἄρ', ὦ
Ἑρμῆ, ἀλλ', ὅτι ὁμολογήσεις, εἴ τι
ἐμοῦ σοῦ, διορυβαντιᾷ αὐ-
τοὺς, ἐρωμένῳ τοιούτῳ ἐπιμιμη-
σάμενος. πλ. οἶσθα γὰρ τοῦτο, οἷός
εἰμι, ὁρᾶσθαι αὐτοῖς χαλεπὸν, ἢ
τυφλὸν, ἢ ὃ τι ἄλλο μοι πρόσ-
εστιν; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς, ὦ πλοῦτε, ἐμὲ
μὲν τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες
ὁρῶσι; πλ. ὁ τυφλοὶ, ὦ ἄνευ-
δὲ ἀ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη,
ἄπερ

PLV. *Tum demum acutũ cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat.* MER. *Iam illud quoq; mihi respõde: qui fit, vt cùm sis oculis capt⁹ (dicendũ enim est) præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amãtes, adeò vt omnes in te defigãt oculos: & si potiantur, felices videantur: sin frustrentur, nõ sustineant viuere? Ex his equidẽ nõ paucos noui, qui sic perditè te amárint, vt se aëreo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati.* PLV. *Ai enim credis me, qualis sum, talè istis videri: nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitij?* MER. *Quidni ô Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sunt.* PL. *Haud cæci quidẽ, ô optime; verũ inscitia errorq;*

(quæ

ὥσπερ νιφὸς λαμπόντος τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ πανταπάσιν ἄμορφος ἄλλως, προσωπεῖον περιθέμενος ἱμερωτάτου, διάχρυσον, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἐντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δὲ αὐτοπρόσωπον οἰόμενοι ὁρᾶν τὸ κάλλος, ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἐντυγχάνοντες. ὡς εἴ τις αὐτοῖς ὅλον ἀπογυμνώσας ἐπιδείξαιμι, δεῖλον ὡς λαμπρύνοντα ἂν αὐτούς, ἀμβλυώττοντας τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντας ἀνιαρῶν καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. Εἶδον καὶ ἐγὼ πολλοὺς τοιούτους γιγνομένους, καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ πιθανὸν ὄν, ἔτι ἐξαπατῶντα καὶ οὐ λίαν τις ἀφαιρεῖται αὐτούς; θαῦμα ἂν οὖν εἰ ἀφαιλὸν ἢ τὸ προσωπεῖον πρόοιντο; ὁ γὰρ δὴ καὶ τότε ἀγνοεῖν εἰκὸς αὐτούς, ὡς ἐπίχρυσος καὶ εὐμορφία δεινή, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΜΗ. ὐκ ὀλίγα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πρὸς τὸ μοι συναγωνίζεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΗ. ἐπαλάμη τις ἐντυχὸν

(quæ nunc occupat omnia) illis offundit tenebras. Adhæc ipse quoq; ne ꝑ omnia deformis sim, persona vehementer amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac versicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiui vultus venustatẽ aspicere, amore capiuntur, dispereunt́q;, nisi potiãtur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostẽderit, dubio procul futurum sit, vt se ipsi damnent, qui tantoperè cæcutierint ad amantes res neutiquã amãdas, ac fœdas. MER. Quid ergo? postea quã eò peruentũ est, vt iam diuites euaserint, iamq; personã sibi circumposuerint, rursum fallũtur? Adeò vt si quis illis detrahere cõnetur, penè caput potiùs quàm personam abijciant? Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatam esse formã, quã intus cuncta inspexerint. PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque quã

me

μ ἐσπῆλθεν, ἀναπτάσας τὴν θύραν ἐδέξατό μι, συμπαρῆν δὲ μετ' ἐμοῦ λαλιὰν καὶ ἀνοια, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ἡ ἀπάτη, καὶ ἄπαντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ἅμα τούτων πάντων ἐπληφθεὶς τὴν ψυχὴν, θαυμάζει τι τὰ μὴ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φευκτῶν. ἐμὲ μὲν πάντων ἐκείνων πατέρα ἀσυλλυθότων κακῶν ἔθηκε, δορυφορούμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάντα πρότερον ἄθοι ἄν, ἢ ἐμὲ προῖσθαι μείναιμ' ἄν. Ερμ. ὡς δ' ἔοικεν ὦ πλοῦτε, καὶ ὀλισθηρὸς, καὶ ἀναπόπτικος, καὶ ἀφευκτικὸς; ὀλιγμίαν ἀντιλαβὴν παρεχόμενος βεβαίαν· ὥσπερ ἐγχέλεως, ἢ οἱ ὄφεις, ἀλλὰ τοιαύτην δραπετεύεις, ἐκ οἶδα ὅπως. ἡ ψυχία σου ἔμπαλιν ἐξόλισθή τι, καὶ ὀλισθὺς, καὶ μυελία τὰ ἄγκιστρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος ἔχουσα, πλησιάσαντας εὐθὺς ἔχεσθαι καὶ μὴ ἔχειν ῥᾳδίως ἀπολυθῆναι. Πλ. ἀλλὰ μεταξὺ ἅδην φλυαροῦντας ἡμᾶς πρόσχωμεν ὀλίγου δέω.

me primùm nactus est, apertis foribus exceperit clàculùm vnà N mecũ introit elatio, vecordia, iactãtia, mollicies, violẽtia, dolus, atq; alia itẽ innumerabilia: à quibus omnibus posteaquã est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorũ quæ introierant malorũ patrẽ stupet, illorũ satellitio vallatum: quiduis potius passurus, quàm vti me compellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbẽs ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso pauperitas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt quã tetigerunt, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omi-

 simus.

λαβε. Βρ. Τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν οὐκ ἐπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; Ωλ. θάρρει τοίνυν, ἐν τῇ γῇ αὐτὸ καταλέλοιπα, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ἐπισχὼν ὀλίγον χρόνον ἐπικλασάμενον τὴν θύραν, ἀνοίγων δὲ μηδενὶ, μὴ ἐμοῦ ἀκούσαντος. Ερ. ἐκεῖνον ἐπιβαίνωμεν ἤδη τῆς ἀθηνᾶς. καίμοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τὴν ἰσχατιὰν ἀφίκωμαι. Ωλ. εἶ ποιεῖς, ὦ ἑρμῆ, χαραγωγῶν, ἐπεὶ καὶ σὺ γε ἀφλίπτως με, Ὑπερβόλου τάχα, ἢ Κλέωνι ἐμπεσοῦμαι πλευσοῦν. ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος οὗτος ὅδε; καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων ἐοικὲ σκάπτειν πλησίον ὄντα ἡμῶν, καὶ κατορύττειν χρυσίον. πάπαῖ, καὶ πενία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ἐκεῖνος. ἀλλὰ καὶ ἀνδρεία δή, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος τῶν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ ταλαιπωρουμένων ἁπάντων, πολὺ ἀμείνους τῶν λοιμῶν. Ωλ. τί οὖν οὐκ ἀπαλλάττομεθα, ὦ ἑρμῆ, τὴν ταχίστην; ἢ γὰρ

simus. PLV. Quã? MER. *Nempe quia Thesaurum nõ adduxerim⁹, quo vel in primis erat opus.* PLV. *Isthac quidẽ ex parte bono sis animo. Nam nõ nisi in terra relicto illo ad vos ascẽdere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferantẽ audierit.* MER. *Iam igitur Atticã adeamus. Tu me cõsequitor chlamydi adhærens, donec extremã vitam attigerimus.* PLV. *Rectè facis, Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan oberrãs in Hyperbolũ aut Cleonẽ inciderem. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti?* MER. *Timon hic est, quĩ proximè montanum & petricosum fodit solũ. Papæ: adest & Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapiẽtia, Fortitudo, atq; id genus aliorũ turba: quorũ omniũ agmen Fames cogit, longè præstãtius quàm tui sint satellites.* PL. *Quin igitur quàm ocyssimè discedim⁹, Mercuri?*

Neq

ἦ ἄρ τι ἡμεῖς δράσαμεν ἀ-
πόλεμον πρὸς ἄνδρα ὑπὸ τηλι-
οῦτο στρατιᾶς. περιοχημέ-
νῳ. Ερ. ἄπαγε ἔοικε ὦ Διΐ, μὴ
δῆτα ἀλλ' ἀθρῶμεν οὖν. Πλ. ποῖ ἕλκε
πάντας, ὦ ἀργαφόντα, χαρα
κτῆρα; Ερ. ἐπὶ τοῦτονὶ τὸν Τίμωνα
τὸν μισάνθρωπον ὑπὸ τοῦ Διός. πλ.
ἰοῦ Πλοῦτ' ἐπὶ Τίμωνα, ὁπόθεν
αὖτ' ἐγὼ μακρῷ ἔχουσα ὑπὸ
τρυφῆς παρελαβοῦσα, τοῖσι
παραδοῦσα, τῇ σοφίᾳ καὶ ὦ πόν-
τε, γνώριμον ἄνδρα καὶ πολὺ ἄν-
διον ἀπέδειξα; ἕπως ἄρα νῦνα
σαφρόνως ὑμῖν πρᾶγμα πο-
ῶ, καὶ ἐναδίκως, ὥσθ' ὁμό-
τιον κτῆμα ἔσχον, ἀφαιρεῖσθέ
με ἀκεραίως πρὸς ἀρτίως ἐκπε-
πασμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος
παραλαβὼν αὐτὸ, ὕβρει καὶ
τύφῳ ἐκχαρίσας ὅμοιον ὦ
πάλαι μαλθακὸν, καὶ ἀργὸν
καὶ ἀνόητον ἀφῆνας,
ἀφελῶ πάλιν ἐμοὶ ῥᾴων
ἔλαθ' ὑπογυμνούμενος; Ερ. ἕλκε
ταῦτα, ὦ πρᾶγμα, ὦ Διΐ. Πλ.
ἀπέρχομαι, καὶ ὑμᾶς δέ, ὦ
πόνε, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ,
ἀκολου-

Neq; enim vllum operæpre-
cium fecerimus cũ homine
eiusmodi vallato exercitu.
MER. *Secus visum est Ioui:*
quare ne metu detrectemur.
PLV. *Quò hùc nùc Argi-*
cida manu abducis? MER.
Ad hunc Timonẽ, ad quẽ à
Ioue sumus ire iussi. PLV.
Itáne rursum Plutus ad Ti-
monem, posteaquã ego hũc
antea delicijs malè corruptũ
susceperi, cõmendansq; Sapi-
tiæ & Labori, strenuũ, mul-
tiq; precij virum reddidi?
Adeóne despicienda, inim-
riæq; idonea vobis Paupe-
tas iudicor, vt hunc, quæ
mihi vnica erat possessio, e-
ripiatis, iam exactissima ex-
tra ad virtutẽ excultũ? O vt
Plutus hic, vbi denuò susce-
perit, per cõtumeliam & ar-
rogãtiam illi manu iniecta,
talẽ reddiderit: qualis erat
dudum, mollẽ & ignauum,
ac vecordem: rursum mi-
hi restituat, vbi iam ni-
hili factus erit, & reti-
culus? MER. *Sic, ô Paupertas, Ioui placitum est.* PLV.
Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquiq;

ἀκολουθεῖτέ μοι. οὕτω δ' τάχα ἄσεσθε, οἷαν μὲν οὖσαν ἀφελήψεσθε, ἀγαθὴν σωτῆρα καὶ διδάσκαλον τῶν ἀεὶ σωφρονῆν, ἢ σωφρονεῖν, ὑγιαινούσης μὲν τοῦ σώματος, ἐρρωμένης δὲ τῆς ψυχῆς διατελούσης, ἀνθρώπου βίον ἴσον, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀρβλίπουσαν· τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ ταῦτα, ὥσπερ δοκῶ, ἀλλότρια νομιζομένων. Ερ. ἀπίτω ἀφ' ἡμῶν δὲ προσίωμεν αὐτῶν. Τί. τίνες οἱ, ὦ κατάρατοι; ἢ τί βουλόμενοι δεῦρο ἥκετε; ἄνδρα ἐργάτην καὶ μισθοφόρον ἐνοχλήσοντες; ἀπ' ἐμοῦ χαίροντες ἅπιτε, μιαροὶ πάντες ὄντες. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων τοῖς βέλεσι καὶ τοῖς λίθοις συντρίψω. Ερ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ὁ γὰρ ἄνθρωπος ὄντας βαλεῖς, ἀπ' ἐμοῦ μὲν ἱερᾶς ἀμοί, οὕτω δὴ ὁ πλοῦτος. ἔπεμψε δέ σε Ζεὺς, ἰπαχούσας τῆς εὐχῆς. ὅθεν ἀγαθῇ τύχῃ δίκης τὸν ὄλβον, ἀφεὰς τοὺς πόνους. Τίμ. καὶ ὑμᾶς οἰμώξεσθαι χρή, καὶ ζῶντες ὄντες, ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεοὺς

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quã nunc relinquet: nempe adiutrix bona, et rerum optimarũ doctrix: quicum donec habuit cõmercium, sano corpore, valetiq; animo perseuerauit, virilem exigens vitam, & ad sese respiciens: superuacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. MER. Discedũt illi, nos adeum accedamus. TIM. Quinam estis, ô sceleste? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenarioq; negocium exhibituri? Verùm haudquaquam laeti accedetis, sceleste vt estis omnes: nam ego vos illicò glebis & saxis petitos comminuam. MER. Nequaquam, ô Timon, ne ferito: neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistes à laboribus. TIM. Atqui vos iam ploraueritis, etiamsi dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes

tum

ὲς καὶ ἀνθρώπους μισῶ. τυφλὸν τὸν τυφλὸν, ὅστις ἄρ' ἦ, ἀλιτηρίαν μοι δοκῶ τῇ δίκῃ. Πλοῦ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς Διός· μιλαγχολᾷ γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀμηχάνως μοι δοκεῖ, μή τι καινὸν ἀπάλθῃ προσβάλῃ. Ερ. μηδὲν σκαιὸν, ὦ ἄμωρ. ἀπὸ τοῦ παρόντος τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ παχὺ καταβαλὼν, προτείνας τὸ χεῖρον, λάμπων τῷ ἀγαθῷ τύχῃ, καὶ λοιπὰ πάλιν, ἢ ἴσθι ἀθλιώτατος πρῶτος, ἢ ἀπιρόρατος ἀχαρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. Τίμ. ἐμοὶ γὰρ ὑμῶν οὐδὲν μέλει, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι. ἱκανὰ ἐμοὶ πλοῦτος ἃ δίκαια, τὰ δ' ἄλλα εὐδαιμονίστατός εἰμι, μηδενός μοι πλησιάζοντος. Ερ. ἴστω, ὦ Τίμων, ἀπανθρώπως· τόνδε φέρω Διὶ μῦθον ἀπιθανότατον, ἀπατηρόν τε καὶ μὴν οὐδὲ ἐμοὶ μισάνθρωπον μὲν ἔοικέναι, ζοαῦτα ὑπ' αὐτῶν λαχὼν πεπονθότα· μισόθεον δὲ μηδαμῶς, ἴστω ἐπιμελούμενον σου τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hûc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouẽ, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur nõ mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonã fortunã. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeóne quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atque immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt qui tam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τίμ.

Τίμ. ἀπὸ σοὶ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, νὴ τὸν Διί, πλείστη χάρις ἐπιμελείας· τοσουτονὶ δὲ τὸν πλοῦτον οὐκ ἂν λάβοιμι. Ἑρμ. τί δή; Τίμ. ὅτι νὴ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος κατέστη, κόλακι τε καὶ παράσιτος, καὶ ἐπιβούλους ἐπαγαγὼν, καὶ μῖσος ἐπιγείρας, καὶ ἀλυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀφροσύνας, τέλος δὲ ἅφνω καταλιπὼν ὥτως ἀπιστὸς καὶ πολυτίμητος. ἁβελτέστατα δ' ὠνία πόνοις μὲν τοῖς ἀνδρικωτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας συνομιλοῦσα, τά τε ἀναγκαῖα κάμνοντι παρεῖχε, καὶ τῶν πολλῶν ἐκείνων καταφρονεῖν ἐπαίδευεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι βίου, καὶ δείξασα ὅσης ἐστὶν ὁ πλοῦτος ὁ ἐμὸς, ὃν ὅτι κόλακος θυμῶν, οὔτε συκοφάντης φοβῶν, ὁ δῆμος παροξυνθεὶς, οὐκ ἐκκλησιαστὴς ψηφοφορήσας, ὁ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφελέσθαι ἂν ῥᾳδίως δύναιτο· ἀλλὰ μόνος ἰσχυρὸν ὑπὸ τῶν πόνων,

TIM. At tibi Mercurii, Iouiq; quòd me respicitis, plurimã equidè habeo gratiã: cæterùm hũc Plutũ nequaquã recepero. MER. Quid ita? TIM. Quoniã pridem innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiũ redderet: demiq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà PAUPERTAS optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecumq; verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, suppeditauit laboranti, et vulgaria ista docuit cõtemnere: effecitq; vt mihi vitæ spes omnis ex meipso pendêret, demonstrans quænam essent opes verè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem,

τοσουτονὶ

dum

λονί ἐ ἀγρὸν φιλοπόνως ἐπεξεργάζομαι, ἀλλ' ὁρῶν τῶν ἐν τῇ πόλει κακῶν, ἱκανὰ καὶ διαρκῆ τὰ ἄλφιτα παρὰ τοῦ Διός. ὥστε πάλιν ἔρχομαι ἄπιθι ὦ ἑρμῆ, καὶ πλοῦτον ἀπάγαγε πρὸς Διί. ἐμοὶ γὰρ τοῦτο ἱκανὸν ἂν πάντας ἀνθρώπους ἀθυμοτέρους ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς. ὦ γαθέ. οὐ γὰρ πάντων ἐπιτήδειοι πρὸς οἰμωγὴν ἀλλ' ἅτε τὰ ἀργύρια ταῦτα, καὶ μεταπίπτει, καὶ ἐ πλοῦτον παράλαβε. ὅτι ἀποβλητά ἐστι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τοῦ Διός. ΤΙΜ. βάλε, ὦ Τίμων, δικαιολογήσομαι πρὸς σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι. ΤΙΜ. λέγε. μὴ μακρὰν μέντοι, μηδὲ μετὰ προοιμίων, ὥσπερ οἱ ἐπιτεχνοι ῥήτορες. ἀνέξομαι γάρ σε ὀλίγα λέγοντα δίχα ἑρμοῦ παντός. ΜΕ. ἐγὼ μέν τι ἴσως καὶ μακρὰ ἀπῶν, ὅτῳ πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορημένα. ὅμως ὅρα, εἴ τι σοι, ὡς φῂς, ἀδίκημα, ὃς τῶν μὲν ἀδίκων ἀπάν-

dum hũc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquã eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam remetiens, recurre, vnà tecum Plutum abducẽs ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracũda pueriliáq; ista missa face, ac Plutũ excipe, nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum proœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij grãtia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἀπάντων αἴτιός σοι λαμπρῶν, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων καὶ τῆς ἄλλης τρυφῆς. πεπείρασαι δέ σου καὶ ὁ ἀοίδιμος δεῖνα, καὶ πανταπάσας. ἂν δέ τι χαλεπὸν ἐκ τῶν κολάκων πέπονθας, ἀναπτερῶ ἐγώ σε. μᾶλλον γὰρ αὐτὸς ἐδέηθην ὑπὲρ σοῦ, διότι μὴ ἄτιμος ὑπὸ βαλανέων ἀνιπτόποδων καταράζοις, ἐπαινοῦσι, καὶ λακωνιστὰς καὶ πάντα πρόπορ ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τό γε τελευταῖον ἔρημόν σε, ὡς προδεδωκότα σε· τοὐναντίον δὲ αὐτὸς ἐκκαλέσαμαί σε πάντα πρόπορ ἐπιβουλεύσας ἐμοί, καὶ ἐπὶ λιμενάρχῃ ἐξωθεὶς τῆς οἰκίας. διὸ ἀρνοῦμαι ἀντὶ μαλακῆς χλαμύδος, ταύτην τὴν δυσθήρατον καὶ τιμιωτάτην σοι ψυχὴν ἀπεστερῆσθαι. ὅτι μάρτυς ὁ Ἑρμῆς ἑστώς, ὃς ἐπέταττον ἐγώ, καὶ ἀνωμόσω μοι προσφιλονεικήσειν. Ερ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ πλοῦτε, οἷόν ἐστι γιγνόμενον ἄνθρωπον ξωνδιάπρεπτον

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidētiæ, coronarum, aliarumq; item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabātur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditū desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quū ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædib⁹. Vnde pro molli chlamyde sagū istud charissima tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hīc Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sis commutatus. Proinde audacter cum illa consuetudinem

ενθι καθεύδ. μὴ σὺ μὲν σκάπτε,
τὸν Ἴακχον δὲ πρὸς τὸν θησαυρὸν
ἄγαγε τῇ λοιπῇ σκαπάνῃ. ἀκούσεται γὰρ ἐμοῦ κελεύοντος. ΤΙ. Τίμ.
πειστέον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις
ἀναστρεπτέον. τί γὰρ ἂν μὴ πεί-
θοιτις, ὁπότε μοι οἱ θεοὶ βιαί-
ως ἐπιλύ ὄρασι, καὶ οἷα
δὴ πράγματα ἐμβαλεῖς τὸν
ἄνθρωπον, ὃς ἄχρι νῦν
εὐδαιμονέστατα διάγων, καὶ
τὸν ἄφνω ἐκεῖθεν πλοῦτον
ἐκ τῆς ἀδηφάγου, μὴ τοσούτοις
κακοῖς περιπεσὼν. Ερ.
ἀκολούθει, ὦ Τίμων, δι' ἐμοῦ, μὴ
μέλλε χαλεπὸν ὄντα, καὶ ἐκ οἷου
τοῦ, ὅπως οἱ κόλακες ἐκεῖ-
νοι διαρραγῶσιν ὑπὸ φθό-
νου. ἐγὼ δὲ ὑπερτελῶ Αἴτνην, εἰς
τὸν ἀέρα ἀναπτόμενος. ΠΛ. ἀ
πῆλθεν ἀπειλήσας, ὡς δοκεῖ τοι-
γὰρ αἴρομαι γὰρ τῇ ἀριστερᾷ πτε-
ρῷ. σὺ δ' αὐτὸν πείθου, ἀνα-
πέμψω γὰρ ἐγὼ τὸν θησαυρὸν
ἐπὶ τὸν. μεμορμύρακεν. εἴφη
τις θησαυρὲ χρυσέ, ὑπάκουσον
Τίμωνι τούτῳ, καὶ πάρασχε
σεαυτὸν ἀνελέσθαι. σκάπτε, ὦ Τί-
μων, βαθείας διατροφὰς·
ἐγὼ

dinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub Ingonem adducito. Audiet enim, si tu accersiueris. TI. Parendum est, Mercuri: rursusq; ditescendum. Quid enim facias, quum dij compellant? tamen vide in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc usq; diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum accepturus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum susceptarus MER. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est istuc, atque intolerandum, quòd videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlum reuolauero. PLV. Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: siquidem digressus Thesaurum ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor Auri thesaure, Timoni huic audiens esto, ofs ferq; temet eruendum. Fode Timon, altius impingens.

ἐγὼ ὑμῖν ἀποσύλωμαι. Τι-
ἄγε δὴ, ὦ λίθιλα, νυνὶ μοι
ἐπίδειξον σεαυτὴν, καὶ μὴ
καμνε ἐν τῷ βάθους τὸν θη-
σαυρὸν ἐς τοὐμφανὲς ἀνα-
καλουμένη. ὦ Ζεῦ τρόπαιε, καὶ
φίλοι κορύβαντες, καὶ ἑρμῆ
κερδῶο, πόθεν χρυσίον τοσοῦ-
τον; ἢ που ὄνειρ ταῦτα δῆτα λέ-
γομεν, μὴ ἄνθρακας ὑφορῶ
ἀνορύσσων; ἀλλὰ μὰν χρυ-
σίον ὄντως ἐπίσημον, ὑπέρυ-
θρον, βαρύ, καὶ πάνυ πρόσφορον
ἁψύλλιον. ὦ χρυσὲ, λιξίω-
μα καλλιστον βροτοῖς. αὐτό-
θεν γὰρ πῦρ ἄτε ἀστραπὰς
καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν.
ἐλθὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἱμερω-
μιώτατε. σὲ πείθομαί γε καὶ
Διὰ ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς
γὰρ ἂν παρθένος ἀναπεπλα-
σμένοις τοῖς κόλποις ὑποδέ-
ξαιτο ἄτε καλὸν ἐρασὴν ἀλλ'
ἢ τοὺς καταῤῥέοντας; ὦ Μί-
δα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελ-
φοῖς ἀναθήματα, ὡς ὀλίγα ἄρα
ἦτε ὑμεῖς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν
Τίμωνος πλοῦτον, ὃν οὐ-
δὲ βασιλεὺς ὁ Πέρσων ἴσος.
ὦ λίθιλα-

Caterùm ego à vobis digre-
dior. TIM. Age iam, ô li-
go, nunc mihi tuas vires ex-
plica, neque defatigere dum
ex abdito Thesaurum in a-
pertum euocaris. Hem pro-
digiorum auctor Iupiter, a-
mici Corybantes, vac lucri-
fer Mercuri, vndénam auri
tantum? Numsomnium hoc
est? Metuo ne carbones re-
perturus sim experrect⁹. At-
qui aurum profectò est insi-
gne, fuluum, graue, & aspe-
ctu multo iucundissimum.
Pulcherrima aurum fausti-
tas mortalibus: quippe quòd
ignis in more ardes, noctesq;
& dies renides. Ades ô mihi
charissimum desideratissi-
munq;. Nunc demum credo
vel Iouem ipsum olim aurũ
esse factũ. X Etenim quæ tã-
dem virgo nõ exporrecto si-
nu vsqueadeò formosum a-
matorẽ excipiat per tegulas
illapsum? O Mida Crœseq;,
ac munera Delphico in tem-
plo dicata, vt nihil cratis, si
cum Timone, cumq; Timo-
nis opibus conferamini: cui ne Persarũ quidem rex par est.

O ligo,

λίκιτα, καὶ φιλτάτην λιφθέ-
ε, ὑμᾶς μὴ τῷ Πανὶ τούτῳ ἀνα
ναι καλόν. αὐτὸς δ' ἄλλη
ῶρ πειρήσομαι τὴν ἰσχα-
ρ, πυργίον οἰκοδομησά-
μενος καὶ θησαυρῦ, μόνῳ
οἱ ἱκανὸν ἐνδιατᾶσθαι, τὸν
τὸν καὶ ταλαφον ἀποθανεῖν
ην μοι δοκῶ. διδόχθω δὴ
ῦτα, καὶ νενομοθετήσθω τὸς
ιπίλοιπον βίον, ἀμιξία πρὸς
αντας, καὶ ἀγνωσία, καὶ ἀπι-
ψία. φίλος δὲ ἢ ξένος, ἢ ἑ-
ῖρος, ἢ ἑταῖρος βωμὸς ὕθλος
λὺς· καὶ τὸ οἰκτῖραι λακρυ-
ντα, ἢ ἐπικουρῆσαι λιμῷνο,
ραυομία, καὶ ἀταυλυσις τ
ῶν. μονήρης ἢ δὲ διαιτα, ἀπ-
άπερ ζῶις λύκοις. καὶ φίλος ἰὸς
Τίμων· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἐχ-
ροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ πρό-
μιλῆσαί τινι αὐτ, μίασμα. καὶ
ῦ τινα ἴδῃ μόνον, ἀφρὰς
ἡμέρα, καὶ ὅλως ἀνδρείάντων
ιθίνων, ἢ χαλκῶν, μηδένα ἡ-
ῖν δεξιώσασθαι, καὶ μὴ ἐν λί-
θνοις δεχόμενα παρ' αὐτῶν,
ὑτι σπονδὰς σπεύδωμεν. ἢ
ρημία ἢ ὅρος ἔστω πρὸς αὐτούς.

O ligo & ſagum chariſsime, vos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quammaximè ſemotum mercatus agrum, turriculaq́ ſeruandi auri gratia conſtructa, vnimihi affatim vixero: ſepulchrum itē inibi mihi defuncto parare eſt ſentētia. Hæc igitur decreta ſunto, placitaq́ in reliquum vitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidiū erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tum cōmiſerari lachrymantem, ſuppeditare egentibus, iniquitas, ac morū ſubuerſio: at vita ſolitaria, qualis eſt lupis, vnus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores. Cùm horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt ſi quem aſpexero duntaxat, inauſpicatus ſit illè dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſaxea, æreáve: neque fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm

tribules,

φυλίτας ἐᾷ, μὴ φράζῃ, μὴ ἀγ-
χόῃ, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυ-
χρὰ καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ
ἀνοήτων ἀνθρώπων ἀλοτιμή-
ματα. πλουτείτω δὲ Τίμων
μόνος, καὶ ἀφορᾶτω ἁπάν-
των. μὴ τρυφάτω μόνος ἐφ'
ἑαυτῷ, κολακείας καὶ ἐπαί-
νων φορτικῶν ἀπηλλαγ-
μένος. μὴ θυσίας θύετω, μὴ ἀν-
χέτω μόνος ἑαυτῷ γάτων μὴ
ὅμορος ἐπαίρων τ' ἄλλων. μὴ ἄ-
παξ ἑαυτὸν ἀξιούσθω ἀνδρί-
σθαι, ἢν δέῃ ἀποθανεῖν, καὶ αὐ-
τῷ στέφανον ἐπιφημεῖν. καὶ
ὄνομα μὴ ἔστω ὁ μισάνθρωπος
πλέον. τὰ πρόσφορα γνωρίσματα,
ἀνοχλησία, καὶ πραότης, μὴ
σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπαν-
θρωπία. ἃ δέ τινα ἴδοιμι ἐμ
πυρὶ ἐμφορβαρόμενον, καὶ σβέν-
νυσθαι ἐπιτάττοντα, πίττῃ καὶ ἐ-
λαίῳ καταβρυσθέντα. καὶ ὧν
τινα ἐν χειμῶνος ὁ ποταμὸς
ἁρπάσῃ, οὗ τὰς χεῖρας ὀρέ-
γοντ', ἀντιλαβέσθαι δέηται, ὠ-
θεῖν μὴ βάθος ἐπὶ κεφαλὴν βα-
πτίζοντα, ὡς μηδὲ ἀναπνεῦσαι
δυνηθέντ'. ἔστω γὰρ ἄν τινὰ ἴσως
ἀχλοῦ-

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cum oblectetur, liber ab assentationibus, & oneroſis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibi ipsi vicinus, sibi particeps, excutiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum, osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: hunc ad modum par parī relatu-

relaturus est. Hãc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis, & concionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age haec decreta sunto: haec fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innoteſcat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puluerulenti atque anheli, haud ſcio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conſcenſo colle ſaxis eos abigo, è ſublimi deiaculans: an hac tantum in re legem violabimus, vt ſemel cum illis cõgrediamur, vt magis angantur faſtiditi, repulſiq;? Ita ſatius eſſe duco. Itaq; reſtemus, quo illos excipiamus. Age proſpiciã. primus eorum iſte quis eſt? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quũ apud me ſæpenumerò ſolida dolia vomuerit. Sed bene eſt quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit.

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλεγον, ὡς οὐκ ἀμελήσοι Τίμωνι ἀγαθῷ ἀνδρὶ οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων ὡμορφότατε, καὶ ἁλιτε, καὶ συμποτικώτατε. Τι. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτριπλότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοσκώμμων σύ γε. ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον; ὡς καινόν τι ἆθλα ἄσμα τ νεοδιδάκτων διθυράμβων ἥκω κομίζων. Τι. καὶ μὴν ἐλεγεῖα γε ἄμεινον ἆδεις κρείττω διδάσκων. Γνα. τί τοῦτο, παῖ; ὦ Τίμων, μαρτύρομαι, ὦ Ἡράκλεις. ἰὴ, ἰή. κεκαλοῦμαί σε τραύματος ἐς Ἄρειον πάγον. Τι. καὶ μὴν ἄρα γε μικρὸν ἐπιβραδυνεῖς, φὴς τάχα πεπαύσεσθαί με. Γναθ. μὰ Δία μὲν οὖν, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ τραῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπασθεὶς τ χρυσίῳ. λεπτὸς γὰρ ἔοικεν ὁ φάρμακος. Τι. ἔτι μένεις; Γνα. ἄπειμι, σὺ δ' εὖ χαίρεσας ἔτω σκαιὸς ἐκ χρυσῦ γενόμενος. Τι. τίς οὗτός ἐστιν ὁ προσιών, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιά-

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominū perditissime.* GNA. *Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cātilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab doctō doctō ligone.* GNA. *Quid istuc? Feris ô Timō? Attestor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cūctere paulisper, mox cædis me reum ages.* GNA. *Nequaquam: quin tu planè vulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiam manes?* GNA. *Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cōmodo tam*

Jæuus factus sis. TIM. *Quis hic est q accedit recalua ster ille?*

Philiades,

ιλιάδην, κολάκων ἁπάν-
των βδελυρώτατος. οὗτος ἢ
ν παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λα-
ὼν, καὶ τῇ θυγατρὶ πεῖνα δύο
λαντα μισθὸν ἐπαύσας, ὃς
ὅτι ἐγὼ μὲν, πάντων σιω-
ντων, μόνος ἐπῃνέσαιμι,
τωμοσάμην ἂν ὡς ἥκιστα
ὧν κύων, ἐπεὶ δὲ νοσοῦντα
ὁρῶν ἔδακνον, καὶ προσῆλθον
ικουρίας ἕνεκα, πληγὰς
γνωκὼς προσφέρεται. ΦΙΛ.
ὦ ἀναισχυντίας. νῦν Τίμω-
να γιγνώσκεις; νῦν Γναθωνί-
δης φίλος καὶ συμπότης; οἷσ-
περ οὖν ἄξιον ἦν αὐτὸν
ὢ κακοδαίμων. ἡμᾶς γοῦν
ὸν καλὰ ἐργάζεσθαι, καὶ ξυνήφηβοι
ὶ ἡλικιῶται, ὁμοῦ μετριάζω-
ν, ὡς μὴ ἐπιπηδᾷν δοκῶ-
ν. χαῖρε, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως
τὰς μιαροὺς τούτους κόλακας
ρυλάξῃ, τοὺς ἐπὶ τῆς πρα-
ίξεως μόνον τὰ ἄκρα δὲ λο-
ῶντων ὀδὼν ἀφιέντας, ὡς
ἔστι σισθοτία τῶν νῦν ὀλί-
γοι. πάντες ἀχάριστοι καὶ πο-
ηροί. ἐγὼ γοῦν τάλαντόν σοι κο-
μίσων,

Philiades, assentatorũ omnium execratissimus. Hic cũ à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deieram me vel otoribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curã ageret) plagas etiã egregius ille vir impegit. PHI. *O impudentiam: nunc demum Timonẽ agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Enimuero habet ille digna se, quãdoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim cõuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here. Fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentum ad-*

ducerem,

μίζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ διατι-
θέμενα χρῆσθαι, διὸ ὁδὸν ἤ-
δη πλησίον ἄκρας ὡς πλουσίας
ἀνῃρημένην τινὰ πλοῦτον. ἄκου
δὴ γὰρ τοῦτό σοι νυ θεατέ-
σομαι. καίτοι σύ γε ἴστω σοφὸς
ὤν, εἰκὴ ἴσως δεήσει τῶν παρ'
ἐμοῦ λόγων, ὅς κοὴ τῷ Νέστο-
ρι τὸ δέον πρανύσασθαι ἄν. Τίμ.
ἴσως ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν
ἀπὸ πρόσιθι, ὡς κοὴ σὶ συνεφρονήσωμαι τῇ δεξιᾷ. Φι.
ἄνθρωποι, διατί μοι κεφαλὴ
ὑπὸ τοῦ ἀχθέσθου, διότι τὰ συμ-
φέροντα ἐνουθέτησεν αὐτόν. Τί-
μων τρίτος οὗτος ὁ ῥήτωρ Δη-
μέας προσέρχεται, ψήφισμα ἔ-
χων ἐν τῇ δεξιᾷ, κὴ συγγενὴς
ἐμέ τρόπον τινὰ λέγων. οὗτος
ἐκκέκλικα παρ' ἐμοῦ τάλαντα
μικρὰ ἡμέρας ἐκπίπτοντα τῇ πόλει,
κατεδεδέκατο γάρ, κὴ ἐδεδέ-
το, ὑπ' ἐκείνου δέ, ὃς ἐγὼ ἐλεύ-
θερος, ἐλυσάμην αὐτὸν, ἐπειδὴ
πρῶτον ἔλαχε τῆς Ἐρεχθηίδι φυ
λῆς ἀργύριόν τὸ θησαυρὸν, ἐξε-
γὼ προσῆλθον αὐτῷ καὶ γιγνόμε
νον, ὑπ' ἐμοῦ γνωσθέντα πολίτην
ὄντα μου. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων,
τὸ μέγα

ducerem, quo posses ad ea
quæ velles vti, in via accepi
te summas quasdam opes es-
se nactum. Proinde accessi
his de rebus admoniturus te:
quanquam tibi forsitan me
monitore nihil erat opus,
viro nimirum adeò pruden-
ti, vt vel Nestori ipsi, si
necesse est, consilium dare
queat. TIM. Ita fiet Phi-
liades. sed age accede, quò te
ligone comiter accipiam.
PHI. Viri, caput mihi com-
minutum est ab hoc ingrato,
propterea quòd eum ea quæ
in rem illius erant, admonui.
TIM. Ecce tertius huc ora-
tor Demeas se recipit, tabu-
las dextra gestãs, aitq; se mi-
hi cognatum esse. Hic vna
die de meo Z sedecim talen-
ta ciuitati dependit: nam dã-
natus erat, ac vinctus. at quũ
soluendo non esset, ego mi-
sertus illum redemi. Porrò
quum illi sorte obuenisset, vt
Erechtheidi tribui distri-
bueret ærarium, atq; ego au-
diẽs, id quod ad me redibat,
poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon,
præcipuum

μέγα ὄφελος τ᾽ γένους, τὸ ἱερὸ
α τ᾽ ἀθλοθέτην, τὸ πρόβλημα
πάσι. νῦ μὲν πάλαι σε ὁ
μὸς ξυνειλεγμένος, νῦ δὲ
καὶ ἀμφότερα πεπυσμένοι.
ότερον ἦ ἄκουσον τὸ ψήφισμα,
πέρ σου γέγραφα. ἐπειδὴ Τί-
ων ὁ Ἐχεκρατίδης Κολυττεύς,
νὴρ ὢ μόνον καλὸς κἀγα-
ς, ἀλλὰ νῦ σοφὸς, ὡς ἔκ ἄπο
τῆς ἐκκλησίας, παρὰ πάντα χρό-
ν διατελεῖ τὰ ἄριστα πράττων
πόλει· νενίκηκε δὲ πυξ, καὶ
άλλῳ, νῦ δρόμον ἐν ὀλυμπίᾳ
ᾶς ἡμέρας, καὶ τελείῳ ἅρ-
ατι, νῦ σωφρονεῖν δοκεῖ πολιτῶν. Τί-
ν᾽ οὖν ἐθεώρησε ἐγὼ πάν-
τας ἐν ὀλυμπίᾳ. Δη. τί οὖν;
θεωρήσεις ὕστερον· τὰ δὲ ἱππικὰ
α ἦ πομπὴ προσκεῖσθαι ἄμει-
νον. καὶ λείπουσι δὲ ὑπὲρ τῆς
πόλεως πέντε πρὸς Ἀχαρ-
νᾶς, καὶ διέκοψε Πελοπον-
νησίων δύο μοίρας. Τίμ. πῶς;
ὰ γὰρ τὸ μὲν ἔχειν ὅπλα,
ὰ προγράφω ἐν ᾧ διαλόγῳ. Δη. μέτρια τὰ περὶ
ρῶν τὸν λόγον, ἡμᾶς δὲ ἀχάρι-
στοι ἂν

præcipuum generis tui præsidiū, fulcimentū Atheniensium, defensaculū Græciæ. Profectò iamdudū te populus frequens & vtraq; curia operitur. Sed prius decretū audi, quod de te cōscripsi: Quandoquidē Timō Echecratidæ filius, Colyttēsis, vir nō modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. mereri: tum autē in Olympicis vicit pugil, & lucta cursúq; die eodē, ad hæc solenni quadriga, equestríq; certamine. TIM. At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi. DEM. Quid tum? spectabis posthac. sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit. TIM. Qua ratione? quippe quī

ne vnquā arma gesserim, neq; vnquā militiæ dederim nomē.

DEM. Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-

σοι ἂν ἅμα ἐμνημονοῦτον. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, ἐς μικρὰ ὠφέλησα τὴν πόλιν. ἐπὶ τούτοις ἅπασι δίδοκται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσοῦν ἀνατεθῆναι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κεραυνὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀνακηρυχθῆναι τοὺς στεφάνους σύμπαντας Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. ἀχθῆναι γὰρ δὴ αὐτὸν δεῖ τὰ Διονύσια. ἔπι τοῦτῳ γνώμῃ Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ ἀνέστη, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ἂν καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἆλλα πάντα ὁπόσα ἂν εἰδείη. τοῦτό μοι οὖν δοκεῖ τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν παρὰ σὲ, ὃν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδ' γεγάμηκας, ὅσα

grati futuri ſumus, niſi memminerimꝰ. Prætereà in ſcribendis plebiſcitis, & in cõſultationibus, & in adminiſtrandis bellis nõ mediocrẽ vtilitatẽ attulit reipub. His de cauſis omnibus viſum eſt curiæ, plebi, magiſtratibus tributim, plebeijs ſingulatim, cõmuniter vniuerſis, aureum ſtatuere Timonẽ iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentẽ, radijs tempora ambientibus: vtq; ſeptem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionyſijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidẽ hodie illi Dionyſia ſunt agenda. Dixit hoc ſuffragiũ Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac diſcipulus eius ſit. Nam & orator optimus Timon: prætereà quicquid voluerit. Hoc igitur tibi ſuffragiũ. Sed vtinam & filium meũ ad te pariter adduxiſſem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM.

Quî potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam,

quantum

βοα γὰρ καὶ ἡμᾶς ἀδίκως; Δη. ἀλλὰ γαμῶ, ἢν διδῷ θεὸς ἐς ὕστατα, καὶ παιδοποιήσομαι. καὶ ἂν γνήσιος γένηται (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα αὐτὸν καλῶ. Τίμ. ἐγὼ οἶδα ἃ γαμέσεταί τι, ὃ οὐ θῶ, τηλικαῦτα παρ' ἐμοῦ πληγὴν λαμβάνων. Δημ. ἰμοί. τί τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ἐπιχειρεῖς, καὶ τύραννος τὸν ἐλεύθερον, ἢν καθαρῶς ἐλεύθερος, ἢν ἀνῆρ ὤν; ἀλλὰ δίκαιος ἐγὼ τάχα μὲν δίκαιος, τάχα δὲ οὔ, καὶ ὅτι μὲν ἀπρόπολιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἐπ' ὀλίγῳ ἐμπέπρησαι, ὦ μιαρὲ, ἡ ἀπρόπολις. ὥστε δεῖ σε καὶ ἃ συνοφαντῶν. Δη. ἀλλὰ καὶ πλουτεῖς, τὸν ὀπισθόδομον διαρύξας. Τίμ. ὁ δὲ φυλαὶ ἐκ οὗτος. ὥστε ἀπόθανά σε καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθήσεται μὲν ὕστερον, ἔνδον δ' οὐ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. Τίμ. ἐχομαι καὶ ἄλλων λάμβανε. Δη. οἴμοι τὸ μετάφρενον. Τίμ. μὴ βόησθι, κατοίσω γάρ σοι καὶ τρίτων ἐπὰ γλουτοῖν πάμπαν πάθοιμι, δύο

quantū nobis a ſcire licuit? DEM. At ducā nouo ineūte anno, ſi Deus permiſerit, liberisq; operā dabo. Tum quod erit natū (erit aūt maſculus) Timonē nūcupabo. TIM. An uxorem tu ſis ducturus, equidem haud ſcio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi: quid hoc eſt rei? tyrannidē Timō occœptas? pulſasq; eos q ſunt ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? uerūm propediem pœnas daturus, cū aliis nominibus, tum quòd arcē incenderis. TIM. Atqui nō cōflagrauit, arx, ſceleſte. proinde palàm eſt, te calumniatorē agere DEM. Verūm effoſo ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effoſſum iſthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEM. Verūm effodietur poſthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, poſsides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM Hei ſcapulis meis. TIM. Ne uociferare: alioqui ex tertiam tibi illidā. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,

δύο μὲν Λακεδαιμονίων μοίρας καταπόψας ἄνοπλος, ἐν ᾧ μιαρὸν ἄνθρωπιον μὴ ἐπιτρίψας. μάτην γὰρ ἂν εἴην νενικηκὼς ὀλύμπια πυξ, καὶ πάλην. ἀπὸ τί τοῦ; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἢ οὐκ ἔστιν; ἐκστὰς γοῦν τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρυθυόμενός τι πρὸς αὑτὸν ἤρχετο, τιτανώδη βλέπων, ἀνασεσοβημένῳ τῷ ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόφῳ, Αὐσονίας τις, ἢ Τείτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραφεν. οὗτος ὁ τὸ σχῆμα εὐσταλὴς, καὶ βάδισμα τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τὴν ἀναβολήν, ἔωθεν μνείαν ὅσα περὶ ἀρετῆς διεξιὼν, καὶ τὴν ἡδονὴν χαίροντων καταγορῶν, καὶ τὸ ἐλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπειδὴ λυσάμενος ἀφίκοιτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλην τὴν κύλικα ὀρέξειεν αὐτῷ (ἥδιον δὲ καὶ χαίρει μᾶλλον) καθάπερ τὸ Λήθης ὕδωρ ἐκπιὼν, εὐαναπτώτατα ἐπιδέδυκε τοῖς ἑωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, προαρπάσων ὥσπερ ἐστὶν ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραστὰς τιθέμενος, καὶ ῥύκης

si quũ inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, vnũ sceleſtũ hominẽ nõ protriuero. Tum fruſtra vicerim in Olympijs & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? annõ philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductiſq; ſupercilijs, & magnũ quiddã ſecũ murmurãs accedit, & Titanicũ obtuens, cæſariẽ per ſcapulas fluentẽ ventilans, alter quidã Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderatus, amictu modeſtus, manè mirũ q̃ multa de virtute diſſerit, damnans eos qui voluptate capiũt, frugalitatẽ laudãs: at vbi lotus ad cœnã venit, puerq; ingentẽ illi calicem porrexit (meraciore aũt maximè gaudet) perinde vt Lethes aquã ebibens, à diluculariis illis diſputationibus diuerſiſsima quæ ſunt, exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximũ cubito oppoſito arcens, men-

to in-

ὑκης τὸ γύαιον ἀνάπλεως, λυ
μαλὸν ἐμφορούμενος, ἐπικυ-
ρῶς, καθάπερ ἐν ταῖς λοπάσι
τὴν ἀρετὴν εὑρήσειν πεσοδο-
μῶν, ἀκριβῶς τὰ πρόβλια δι-
ανῶ ἀχρομένων, ὡς μηδὲ ὀ-
λίγον τῶν μυελατῶν καταλίποι.
ἐμπίμπρησι δὲ, ὡς τὸν πλα-
κοῦντα ὅλον, ἢ τὸ σὺν μόνον τ
ἄλλων λάβοι, ὅτι πρὸ λιχνείας
καὶ ἀπληστίας ὄφλει. μέθυ-
σος, καὶ πάροινος, οὐκ ἄχρις
ὠδῆς καὶ ὀρχήσεως μόνον,
ἀλλὰ καὶ λοιδορίας, καὶ ὀργῆς πο-
λλῆς, καὶ λόγοι πολλοὶ ἐπὶ τῷ
κύλικι, τότε δὴ καὶ μάλιστα πε-
ρὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότη-
τος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη ἀπὸ
τοῦ ἀκράτου πονήρως ἔχων,
καὶ ἀποπαυλίζων γελοίως, εἶ-
τα ἔμετος ἐπὶ τέλει. καὶ τὸ
γελοιότατον, ἀράμενοί τινες
ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ συμ-
ποσίου τῆς ἑταιρίδος ἀμ-
φοτέρας ἐπειλημμένον. πλὴν
ἀλλὰ καὶ νήφων, ὀλίγοι
τῶν πρώτων παραχωρή-
σαιεν ἄν, ψόφου δ' ἕνεκα,
ἢ θρα-

to interim cōdimentis opple
to, dum canū ritu ingurgi=
tat, prono incumbens cor=
pore, perinde atq; in patinis
virtutem inuenturū sese spe=
ret: dumq; vsque adeò dili=
gēter catinos extergit indi=
ce digito, vt ne paululum
quidē reliquiarū sinat ad=
hærere, nunquā non queru=
lus, tanquā deteriorē partē
acceperit, vel si totam pla=
centam aut suem solus om=
nium accipiat: qui quidem
edacitatis & insatiabilitatis
est fructus, temulentus, vi=
noq; bacchatus, nō ad can=
tum modò, saltationemq;,
verùm ad cōuicium vsq; &
iracundiam. Adhæc mul=
tus inter pocula sermo (tum
enim vel maximè) de tem=
perantia, sobrietateq;: at=
que ista quidem loquitur,
quum iam à mero malè af=
fectus, ridiculè balbutit.
Accedit his deinde vomi=
tus. Postremò, sublatū eum de
conuiuio efferūt aliqui, am=

babus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui me
obrius quidem vlli primariorum cesserit, vel mendacio,

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀπὰ οὐ κολάκων δεύτερα πρῶτα, οὐ ἐπιορκῶν πρόχειρότατος. καὶ ἡ γοητεία πρόθυμος, οὐδ' ἀναισχυντία παρομαρτεῖ, καὶ ὅλως πάνσοφον τὸ χρῆμα, οὐ παντοδαπὸν ἀκριβῶς, οὐ ποικίλως ἐντελῶς. οἰμώξεται δικαίως ὃν ἐς μακρὰν χρησὸς ὤν. τί δέ; παρὰ σοῦ, φησὶν ὁ Θρασυκλῆς. Θρασ. σὺ δὲ δὴ τί τοιοῦτος, ὦ Τίμων, δῆτα πολλοῖς τοῖσδε ἀφῖγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτον σε τεθηπότες, ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ λείπων φορυτιλῶν ἐλπίδι φωλεβαμύκαισι, πολλοὶ πρὸς κολακείαν ἐπισπαξόμενοι πρὸς ἄνδρα, οὐδὲν σε ἁπλοϊκὸν, οὐδὲ ἄνολον κοινωνικόν. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν οἱ δεῖπνον ἱκανὸν, ὄψον δὲ κόκκυξ θυμὸν, ἢ λάρος, ἢ ἔστι φυφώλαι ὀλίγον τῶν ἁλῶν. ποτὸν δὲ οἱ ἐν ἐμάκρουν. ὁ δὲ τρίβων οὗτος, ἢν βούλῃ πορφυρίδος ἀμείνων. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, ἐμοὶ τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς ἀγκιστροῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ. οὐ δὲ

vel confidētia, vel auaritia. Quin & inter aſſentatores primas tenet. Peierat promptiſsimè, anteit impoſtura, comitatur impudentia. In ſumma, prorſus admirandū quoddā ſpectaculū eſt, omni ex parte exactū, varieq; abſolutū: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum ſit modeſtus. Quid hoc? papae: tandem nobis Thraſycles? Thr. Non hoc animo ad te venio Timon, quo pleriq; iſti, qui nimirū opes admirati tuas, argēti, auri, opiparorum conuiuiorū adducti ſpe cōcurrunt, multaq; aſſentatione deliniunt te: hominem videlicet ſimplicem, facileq; impertientē id quod adeſt. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cenā ſat eſſe, tum opſonium ſuauiſsimū, cepe aut naſturcium: aut ſi quando lubeat lautiùs epulari, puſillū ſalis. Porrò potū fons Athenis noue ſaliens venis, ſuppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurū nihilo magis apud me in precio eſt, quàm calculi qui ſunt in lapidibus.

Sed

ἡ δ' αὐτῦ χάριν ἐπάλλω, ὡς μὴ
ἐφθείρῃ σε τὸ μάκιστον τῦ
ἐπιβλαβέστατον μετῦμα ἡ πλῦ-
τος, ἐ πολλοῖς πολλάκις αἴ-
τιος ἀνηκέστων συμφορῶν γε-
γονέναι· ἡ γάρ μοι πείθοιο,
ἅλισα ὅλον εἰς τὴν θάλατταν
βαλεῖς αὐτόν, ἀλλ' ἀναγ-
καῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ
μὴ φιλοσοφίας πλῦτον ὁρᾶν
δυναμένῳ, μὴ μέντοι γε εἰς βά-
θος, ὦ γαθέ, ἀλλ' ὅσον εἰς βυ-
θῶνας ἐπιβὰς ὀλίγον πρὸ τῶ
ῥεύματος γῆς, ἐμοῦ ἀρῶν-
τος μόνου. ἡ δ' μὲ τῦτο βέλει,
ἀλλ' ἄλλον τρόπον ἀμείνω
καὶ τάχος ἐκφόρησον αὐτὸν
ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδ' ὀβολὸν
αὐτῷ ἀνῇς ἁπλῶς ἅπασι
τοῖς ἀπομένοις, ᾧ μὲν πέντε
δραχμὰς, ᾧ δ' μνᾶν, ᾧ δὲ τά-
λαντον. ἡ δέ τις φιλόσοφος
ᾖ, ἡμιολίαν ἢ τεμολίαν
ἐπιτρέπεσθαι δίκαιος. ἐμοὶ δὲ
καί σοι ἐκ ἐμαυτῦ χάριν αὐτῷ,
ἀλλ' ὅπως μεταδῷ τῶν ἑταί-
ρων τοῖς ἀπομένοις, ἱκανὸν
δὲ ταύτην τὴν πήραν ἐμπλή-
σας παράσχοις, ἐδ' ἕλκε δύο
μεδίμνους

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerterent pessima ista atq; insidiosissima res, opulentia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabilium malorū extiterit causa. Etenim si me audies, potissimùm opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamè in altū, ô bone, sed fermè ad pubē vsq; ingressus, paulò vltrà solū fluctibus opertū, me quidem vno spectante. Quòd si hoc nō vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eiicito, ac ne obolū quidem tibi facias reliquū: videlicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minā, alij talentū. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquū est duplam aut triplam ferre portionē: quanquā hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donē: sat est, modò feram hanc largitione tua expleueris: ne duos quidem

μιδίμνους χωρῆσαν ἀγχιντικός. ὀλιγαρκῆ γὰρ καὶ μέτριον χὴ ἄνδρ' εἶναι φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὴν πέραν φρονεῖν. Τί. ἐπαινῶ ταῦτα σε, ὦ Θρασύκλεις. πλὴν γοιῶν τὴν πέρας, ἐᾶν δοκῇ, φέρε σοι τὴν κεφαλὴν ἐμπλήσω λοιδόρων, ἐπιμετρήσω δὲ τῇ δικέλλῃ. Θρα. ὦ ἐλευθερία καὶ νόμοι, πατόμεθα ὑπὸ τοῦ μιαρωτάτου καὶ πονηροτάτου. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γενναῖε Θρασύκλεις; μῶν παρακέκρουσταί σε; καὶ μὴν ἐπιβαλῶ γοῦν τρεῖς ἐπὶ τοῖς μέτροις τετάρτας ἀπὸ τίνος; ποσοὶ ξυνήκασιν. Βλεψίας ἐκεῖνος, καὶ Λάχης, καὶ Γνίφων, καὶ ὅλως τὸ σωτάγμα τῶν οἰμωξομένων. ὥστε τί μὲν ἐπὶ τὴν πέτραν ταύτην ἀναβαίνω, τὴν μὲν δικέλλαν ὀλίγον ἀναπαύσω πάλαι πεπονηκυῖαν; αὐτὸς δ' ὅτι πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ἐπιχαλάσω πόρρωθεν αὐτοῖς; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων, ἄπιμεν γάρ. Τί. ἀλλ' οὐκ ἀναμενεῖτε ὑμᾶς, ἐμὲ ἄνω τραυμάτων.

dem modios Aegineticos capienté. Nam & paucis cõtentũ modestũq; cõuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquã vltra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquã perã expleam, age tibi caput oppleo tuberibus, posteaquã ligone sum mẽsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adijciam vltra mensurã chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul adueniunt, Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorũ qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine peto? BLEP. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem & nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

Timon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισανθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum conſeſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autē genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ducebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vilissimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis requieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epitaphium, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quaeras, Dij lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligūt hunc Horatij locum, Serm. *-vt quidam memoratur Athenis*
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautū Euclio.

a O' IVPITER.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum nauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεὺς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit, vel quòd animantibus vitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodo enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam aliunde accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταίριος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἐφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφεστίους θεοὺς penates interpretātur. ἀστραπαῖος, ἀστεροπήτης, id eſt, fulgurator. ἀστροπαιητὴς, κεραύνιος, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius autē Iouis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἰεροσμαρ&, *id est, grandisstrepus: &* βροντᾶ&, *id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesque & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A' consequentibus, & exemplo.* *c* Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem. item in Philopatre, paulò post initium. & Virgilius Aenedos libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hoc hominum genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spacioſum aërem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cœlum omne complesset. Nunquam postea tot vrbes dirutæ, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. *d* Sub mandragora ſtertis.] *Mandragoræ somnifica vis inest, adeò vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras* ἀνθρωπόμορφον *appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:*

Quamuis

Quamuis semihominis væsano gramine fœta
Mandragorę pariat flores. *Vnde qui cessant in negotio siue officio, dormitantq;, sub mādragora dormire, aut multā mandragoram bibisse dicūtur. Idem quoq; Lucianus inter maledicas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, solitos excitari Athenienses, tanquā mādragora sopitos. Sic vsus Iulianus in epistola quadā ad Calixenū:* ὁ φαινεῖται πολλὸν πάνυ μανδραγόρᾳ κεκραπωκὼς, *id est, An non videtur multā hausisse mādragoram? Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta:* ἀλλὰ μανδραγόρᾳ πεπωκόσιν, ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοίκασιν φρονεῖν. *Id est, Similes videmur his qui mādragoram biberint, aut aliud simile pharmacū.* e Flagitia cōmittunt.] *Iuuenes violatores aduertis.* f Cùm iuuenis adhuc essēs.] *Ab exactis.* g Dignū socordia præmiū.] *A consequentibus, & euentu.* h Sedebas, cùm tibi cęsáries ab illis circūtonderetur.] *Hic prouerbiali schemate* ἐπιχαιρέκακον τὸν πλοῦτον, *pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, vt eis non sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idē Lucianus in Pseudomante.* i Ex pauperrimis diuites reddiderim.] *Descendit à generali querela ad speciem.* k Ad extrema redactus cōsilia.] *Epilogus, per exhortationē.* l Epimenidē quoq;.] *Historia de Epimenide Cretensi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laërtium. Is ambulando fessus, in specum quandam subierat, illic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. Laërtius & Plinius ponunt 57.* m Quis hic est.] *Personæ descriptio, & occasio dialogi.* n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri.* o Atqui profectò vir.] *Digressiuncula in Athenienses mores & philosophos continens excusationem reiecti Timonis.* p Hæc in causa.] *Mendacium Iouis.* q Cæterùm de palponibus.] *Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes, iocosa.* r Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab æterna mente architectatrice conditum & ordinatum esse, docuit hoc versu:* Νοῦς ἐστι διακοσμήσας τε τῶν πάντων αἴτιος.

Quod

Quod est: Mens æterna est, quę gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, vt Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici voluerint: nullã aliam ob causam, quàm quòd deorũ turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunã iuuare.* t Haudquaquã ad istũ rediturus sum.] *Hic inducit Plutũ omnia formidantem, nulliq; fidentẽ. Neq; verò dissimilem animi habitum opes adferũt diuitibus, cùm cõtrà paupertas secura in vtramq; dormiat aurem.* u Quid ita nõ rediturus.] *Detrectatio Pluti, à qualitate personæ.* x Num rursus ad istũ.] *Est aũt collatio prodigorum & auarorum, ostendens, verũ vsum diuitiarum in mediocritate vtendi consistere.* y At tu mihi.] *Sordidorum descriptio.* z In præsepi canis.] *Vtitur eodem aduersus indoctum, qui egregios codices inclusos diligenter adseruet, quos nec ipse vnquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos qui rebus suis nec vtuntur, nec alijs vti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè versum à Moro nostro:*

In præsepi canis fœno nec vescitur ipse,
Nec sinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, ŏpibus nec vtitur ipse:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellã.] *Amplificat similitudine.* *B* Tantali in morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos simile quiddam pati, cuiusmodi solent inter congestas opes tenaces isti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.--

Ostendit, allegoriam figmẽti ad diuites sordidos pertinere, quibus adsunt quidẽ bona, verùm ijs frui denegatũ est. De Tantali pœnis lege Homer. Odyss. 11. & ea quæ in Dipsadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniã Phineus filios suos ex Cleopatra susceptos excæcauit, à dijs excæcatus est, & harpyiæ im-*

iæ immiſſæ, quæ cibos & menſam eius turpiſſimè fœdârunt. rpyiæ autẽ volucres finguntur fuiſſe monſtroſæ, facie virgi- nguibus vultures referẽtes. De his Virg. 3. Aen. D Ceu *minoſo cophino.] id eſt, tanquã è ſitula perterebratâ, iquorẽ non continẽte. Alludit ad pertuſum dolium Danai- apud inferos, quarũ fabula hęc eſt. Belus Priſcus Epapho gyptio rege Iſidis et Telegonij filio natus, genuit Danaum et gyptũ, vnde regio nomẽ accepit. Danaus autem ex pluribus iugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Da- des, quę totidẽ Ægypti fratris Danai filijs nupſerunt. Da- us verò cùm reſpõſum accepiſſet, ſe à genero interfectũ iri, fi- monitis patris, factaq; ſimul cõiuratione, omnes ſpõſos vnà erfecerũt, præter Hypermneſtrã, quæ Lyno viro ſuo pepercit: uo Danaus, poſtquã annos regnaſſet quinquaginta, interfe- us eſt. Propter quod flagitium Plato ſcribit Danaides apud feros has panas dare, vt vrnis perſtillantibus aquas aſſiduè uriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & in- li labore. Ouid. 4 Metamorph.*

Moliriq; ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides vndas.

luius fabulæ mentionem facit rurſus Lucianus in Hermoti- o. Item de Dipſadibus. & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Al- phron in epiſtola Galeni ad Cyrtonẽ ad hanc alluſit, χ τὸ λε- βηθρον δὴ τοῦτο εἰς Δαναιδῶν τὰς ἀμφορέας ἐκχέομεν πίθους. id ſt: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidũ dolia infun- imus. Plautus in Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta do- um, operam ludimus. Catullus:

Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis.

E Cæcum modó.] *à Græcis diuitiarũ Deus fingitur. Po- donius in ſubterraneis Hiſpaniæ locis huius domicilium con- ituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis an- cellat. Battus apud Theocritũ in Meſſoribus nõ ſolùm cæcum ſe Plutũ, ſed & Cupidinẽ dicit.* F Vtroq; claudus pede.] *uibus diuitię potiſſimũ obueniãt: improbis ac ſtultis videlicet, trò ac tardè bonis ac modeſtis. Id quod ſignificare voluit, dum*

à Ioue

à Ioue claudum & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: cõtrà autẽ à Dite alatũ etiã. Lucianus hîc imitatus est Aristoph. in Pluto, q cõsimilia quędã de Pluto diuitiarũ deo narrat, qui cęcus quidẽ semp est, at tum demũ claudicãs, quoties ad bonos viros mittit, aliàs pedibus pernicissimis. G Per somniũ diuites sint] *De votis immodicis. Nã quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicut Micyllus noster diuitẽ se ac prępotentẽ somniat. Et piscator apud Theocritũ in Piscatoribus, somniat aureũ piscẽ. Apud eundem, Ecloga 9. pastor quidã, vim magnã ouiũ, multasq; capellas. Infimę sortis homines, nonnunquam reginarũ coniugium somniant, inquit Erasmus. Cicer. in Salust. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapsus.] *Prouerbiũ: piscis est marinus, in portu Lusitano magno numero capitur, ad Lysibonam, & iuxta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. lib. 7. Eustath. in Iliad. ad ξ. & μ. χ. Odyss. Dictus est à παρὰ τὸ θλίβω, τὸ θύω, ὅ ἐστιν ὁρμῶ, à dãdo impetu, & motus vehemẽtia. Nam sub ortũ canis æstro agitatur.* I Cecrope generosior.] *Cecrops primus Athenarũ rex fuit circa annum Mundi 2425.* K Callidiorem Vlysse.] *Homerus Vlyssem vbiq; vafrum & callidum facit.* L Vt se aëreo.] *Alludit ad Theognidis poëtæ carmẽ illud de paupertate, quod in progymnasmatis Aphthonij in sententiæ exhortatoriæ exemplo extat*

χὴ πτίλῳ Φόβητε, χ' ἧς μεγαλήτορα θυμὸν
ἐμπλῆσαι, χ' πετρῶν κύρε κατ' ἠλιβάτων. *Id est,*

In mare flũctiuagum, ne te premat aspera egestas,
Desili, & à celsis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expressit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac satius multò est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum viuere pauperie.

Ad hoc item alluxit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede cõductis. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, cùm diceres eam in altũ mare, ac pręruptis de scopulis pcipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarũ affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Inscitia, errorq;.] *Effectus diuitiarum, inscitia & error.* N Mecũ introijt.] *Vecordia, superbia, protervitas,*

mitas,&c. O Vt Plutus hic.] *Iam eorum quę quasi verbis actenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.* P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarũ contẽptus.* Q ..nnumerabilium malorũ hic mihi ut auctor.] *Accusatio diuitiarũ, ab effectu & accidentibus.* R Paupertas.] *Artiũ inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutẽ est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundẽ locũ communẽ tractat, commemorãs quę cõmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerũ, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6:*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit —.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles *&c.*

Et Claudianus in Raptu:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia montes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingenioſa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo seculo, in 1. Georg.

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuêre dij virtutis ad arcem, *&c.*
S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè viuit intentus operi, nec illi supersit quicquam, neq; necessaria desunt.* T Attamen vide.] *Defensio, per remotionem criminis, in malè vtentem.* V Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomina.* κερδῶον *hic & in Nauigio seu voce dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstuosus ve & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖον ἐμοῦς καὶ ἀγοραῖον, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Panulo; Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.*
X Etenim quæ tandem.] *Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, &* τὸ verè μισανθρωπον.
Y Quis

γ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* ζ Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantę, hæredipetę, & fumiuenditores.* α Scire licuit.] *in Græco intelligitur ἴξις.* β Titanicũ obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, toruoq;. Idẽ in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Paucis contentũ.] *Vltra per eam esse sollicitũ, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christianorũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinẽ.] *Apud Græcos αἱματηρὰ νικαῖ. i. citra sanguinẽ vincere dicitur. Latini incruentam victoriam vocãt, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 3. cap. 6: Quandi, inquit, causa est, cùm deditio repentè facta sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως. *ALCYON, SIVE De transformatione.*

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operũ atq; effectuum causas, intellectu ac ratione consequi nõ possumus. Esse enim nos, quod ad collationẽ Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quę nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatũ, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summã tranquillitatẽ & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatũ hominis: cùm æquè mirũ sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ quũ Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

ἦ φωνὴ προσέβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀϊγιαλοῦ καὶ τῆς ἄκρας ἐκείνης; ὡς ἡδὺ τοῖς ὠσὶ τοῦτο; τί ποτ' ἄρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἆρα γὰρ ἀλόγων ἐστὶ μόνον ἔμπλεα τὰ ἐν ὕδασι; Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἣν ἀλκυόνα, ὀνομαζομένην, πολυθρήνητόν τε καὶ πολυδάκρυτον. λέγεται δὲ περὶ αὐτῆς ἀνθρώποις μυθολογία τις λόγος. φασὶ γάρ ποτε αὐτὴν ἄνδρα ἀπολωλότα ἐκ παιδὸς ἡλικίαν, Αἰόλου θυγατέρα, Ἀλκυόνην, ἐρασθεῖσαν, θρηνῆσαι πόθῳ φιλίας, Κήυκα τὸν Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καὶ Ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ πατρὸς καλὸν παῖδα. ἔπειτα δὲ ἀφωθεῖσαν θεῶν διὰ μανίαν βούλησιν, ὄρνιθα τὸν πρόπον ἀφικέσθαι τὸν αὐτὸν τοῦτον, ἣν νῦν ἀκούομεν ἐκείνην· ἐπὶ δὲ πλανομένην γῆν πᾶσαν, οὐκ οἶδ' ὅπως εὑρεῖν. ἄκρον. ἀλκυὼν ἔστ' ἔσθ', ὃ σὺ λέγεις; ἃ πώποτε πρόσθεν ἤκουσα

QVÆ vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu? quódnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidè sunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & per quàm flebilis: de qua uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hãc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studiŋ atq; amoris gratia lugere mortuum, [d] Trachiniũ Ceyca Luciferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circunfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inueni-

CHAER. Nunquid-

haudquaquam potuit. Neque ego vnquam antè

hanc

m Alcyon est, quod ais?

κόαρ τῆς φωνῆς. ἀλλά μοι ξένη τις ὦ ὅντι πρόσπτωσι. χοάλη γοῦν ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίησι τὸ ζῶον. πηλίκον δή τι κῆτος, ὦ Σώκρατες; Σω. οὐ μέγα. μεγάλῳ μέν γοι δοκῶ φιλανδρίαν ἄλκυονι περὶ θεῶν τιμῶ. ἐπὶ γὰρ τῷ τόκῳ καὶ τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ὁ Αἰόλου ἄγει, κατὰ χαλεπότητα μέσον διαφορήσας τοῦς νηδέας, ἃν δὴ καὶ ἡ τήμερον παντὸς μᾶλλον. οὐχ ὁρᾷς ὡς ἄπνοια μὲν τὰ ἄνω πᾶν, ἀκύμαντον δὲ καὶ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιον, ὡς ἀπεῖν, κατόπτρῳ; Χαρ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται γὰρ ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὖσα πάρεστιν ἡμέρα, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ὦ ποτὲ καὶ παιδίων οἷς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτε γίγνονται, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν; παντὸς γὰρ μᾶλλον ἀληθὲς τοῦ

hanc vocē audieram: at mihi quidē externa quæpiam cōtigit.[f] Lugubrem scilicet perquàm vere vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Charephon: at magnū, ob coniugalē pietatem, & à dijs [h] accepit honorem. Siquidē in nidulatione istarum auiū & Alcyonum, quas appellāt, dies mūdus agit per mediam quoq; hyemem tranquillitatis differētis,[i] è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Nónne cernis summa ac superiora maris, quàm sereniſsima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, [k] simile denique (vt ita dixerim) speculi? CHÆR. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, [l] ô Socrates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam vi-

detur

detur fieri posse. SOC. O amice Cherephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtiq; videtur esse, vel [q] vltima senectute prouectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus ad vniuersum æuũ. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibilésne, an impossibiles sint, dicere quimã possint ij, [u] quos deorum [x] ac dæmoniorum latẽt potestates, [y] quibúsve totius naturæ vis incognita est? [z] Meministi, ô Cherephon, quanta nudiustertius tempestas [A] extiterit?

μὴ ἐνθυμηθέντι γὰρ δι' ἅλος ἐπίλθοι καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντὰς, ἀνίμων τι ἐξαίσια μεγέθη ὑπολαβὼν ἄν τις τῶν οἰκουμένων ἄπαξ, μὴ δὴ συμπεσεῖται. μετὰ μικρὸν δὲ θαυμασία τις κατάστασις ἀθλίας ἐγένετο, καὶ διαμένει ἄχρι γε ἔως τοῦ νῦν. πότερον δὲ οἵα μείζων τις καὶ ἐρρωμενεστέρα ἂν, διαντῦτα ἀθεία ἐξ ἐκείνης τῆς ἀνυποστάτου λαίλαπος καὶ τραχείας μεταθεῖναι, μὴ ἂς γαληνίαν ἀναγαγεῖν τὴν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυναικὸς ἐθέλοις μεταπλάσαι ἂς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; τὸ μὲν γὰρ δυνατὸν, μὴ τὰ παιδάρια τὰ πρὸ ἡμῶν, τὰ πλαστὰ παρ' ἐκείνων πηλὸν, ἢ κηρὸν, ὅταν λάβῃ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλὰς ὄγκου, μεταχηματίζει πολλὰς ἰδέας φύσεις. ὃ δαιμονίῳ τινὶ μᾶλλον μὴ ἐ συμβαντῶν ὑπὲρ ὀλίγου ἴσχυσι τὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀχρεῖον ἅπαντα τὰ δυατὰ, καὶ λέα. ἐπὰ

B *Nam uel cogitantem quidē tum fulgura illa ac tonitrua, tum C uentorum incredibiles atq; immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor incesſit. vereretur forsitan quiſpiam, vniuersam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quaedam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. D Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere, transferréq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? E Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum cerámve cùm ceperint, facilimè ex eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.*

Tum

πὰ τ' ὅλον οὐρανὸν πόσον τι-
νὰ σαυτ' δοκεῖς εἶναι μάλιστα,
ἀνθρώπους ἄν; Χαιρ. τίς δ' ἀν-
θρώπων, ὦ Σώκρατες, νοῦν
ἔχων τοιοῦτόν τι ἐνθυμηθεὶς
τ τοιούτων; δεῖ γὰρ ἁπάντων τ-
κτόν. Σωκ. ἀκοιῶ δὴ θεω-
μένων ἀνθρώπων πρὸς ἀλλή-
λους συμβαλλομένων μικρὰ
μὲν τινὰς ὑπεροχὰς, ἐν τοῖς
σώμασι καὶ ἀσθενείαις
πρὸς ἄλλήλους. ἔστι γὰρ τ ἀνθρώπων ἡ
τοιαύτη, πρὸς τὰ νήπια παντε-
λῶς βραχύ, τὰ παιδάρια ἐκ
μικροῦ, ἢ δικαστὰ, θαυμα-
στὸν ὅσον ἐστὶ τὸν διαφορὰν
ἀσθενείας καὶ ἀσθενείας,
καὶ πάσας σχεδὸν τοῖς ἐκ τὰ
βίου πράξεσι. καὶ ὅσῳ δὴ τ
τοιούτων τούτων ἔστω πολυμη-
χάνων, καὶ ὅσῳ τ σώματος
καὶ τ ψυχῆς ἐργάζονται. τοῦ-
τα γὰρ τοῖς νέοις ὡς ἄν ἔπος
εἰπεῖν, δοκεῖ νοῦν ἐκτᾶσθαι
ἀσθενῆ φαίνεται, καὶ πῆ ἐ-
σχύος τ ἐνὸς ἀνδρὸς τηλοῦ
τὸ μέγεθος, ἀμήχανον ὅσον
ἐστὶ τὸν ὑπεροχὴν πρὸς ἐκεῖνα.

Tum mundum omnem quan-
to teipso maiorem putas esse?
Dicásne tu? CHAE. *Quis*
hominum, ô Socrates, huiuf-
modi quicquam vel cogita-
tione complecti, vel oratione
consequi valeat? Neque enim
id dicēdo quisquam assequa-
tur. SO. *Itaque iam cerni-*
mus homines, si fortè inuicem
conferantur, permultum dif-
ferre inter sese, præstaréq; al-
terum alteri tum viribus, tum
etiam imbecillitatibus. T *E-*
tenim matura hominum ætas
collata ad pueros penitus in-
fantes, quinq; puta decémve
dies natos, quàm magnum
quæso, quamq; admirabile
discrimen habet & infirmi-
tatis, & roboris, cùm in o-
mnib. ferè vitæ actionibus,
atq; artium studijs: tum in ijs
quoq; omnibus quæcunq; aut
corpore administrantur, aut
animo geruntur? Hæc namq;
(id quod paulò antè dixi) te-
nerioribus pueris ne in men-
tem quidem videntur venire posse. Ac roboris quidem ma-
gnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve im-
mensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?

Μυριάδας γὰρ τοιούτων εἰς ἀνὴρ πάνυ ποθὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἀπαιδία παντελῶς ἄπορόν τι πρᾶγμα, καὶ ἀμήχανον ἐξαρχῆς πρᾶξαι τοῖς ἀνθρώποις κατὰ φύσιν. ἁπλοϊκώτεροι ἄνθρωποι, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπῳ τούτῳ διαφέρει, τί νομίζομεν ἢ σμικρὰν ἡγεμονίαν πρὸς τὰς ἀμετρίας διωκόμας φανῆναι ἄν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεωρεῖν ἐφικνουμένοις; πιθανὸν δ' ἴσως δόξει ποθοῖς, ὅσῳ ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου πρὸς τὸ Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτόν τι καὶ τὸν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀναλογον διαφέρειν τῆς περὶ ἡμᾶς διαθέσεως. σοὶ μὲν δὴ καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις τοιούτοις, τοιούτοις οὖσι, πόλλ' ἂν δόξειε τὰ ἀδύνατα τῶν ἐντεῦθεν πάνυ ῥᾳδίως. ἐπεὶ καὶ αὐλεῖν τοῖς ἀναύλοις, καὶ ἀναγνῶναι γράμματα τοῖς ἀγραμμάτοις γραμματικὴν πόνον, ἀδύνατόν δὴ πως, ἐὰν ἄ-

G Myriadas enim talium vir vnus permultas H manu cõplectatur, & quidem facilé. Aetas namque ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium, & quæ moliri nihil posſit, hominibus natura contingit. Cùm igitur homo homini (vt videtur) tantum interſit: quid cenſebimus vniuerſum videri cœlum præ noſtris facultatibus, ijs qui talia hæc cognitione aſſequantur? Credibile itaque fortaſsis pleriſque videbitur, cuiuſmodi habet mundi magnitudo præſtantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione ſimiliter eam quæ in nobis ineſt antecellentem facultatem. Proinde multa & tibi & mihi, ſed & alijs qui perinde ac nos ſunt, impoſsibilia videntur ex ijs quæ forſitan perfacilia ſunt: quandoquidem & tibia vti ijs qui tibicines non fuerint, & legere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſsibilius eſt, vt qui

ὥσπερ ἀνεπισήμονα, οὗ
τοιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνί-
θων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν.
Ἀφ' οἷς μὲν οὖν ἀρχὴν ὀκνηρὸν
καταβάντα, ἄνουν ἄποινον,
ἄπλοον, πόδας ἀποβάντα,
καὶ πλοκάδα, ποικιλίᾳ τι
σφίγγα τοῖς πτερυγίοις χρησάμενον,
ἀναπλάσαι σοφὴν ἀπάδοντα
ἀπὸ μίλιτος ἐργάτιν. ἔκτισε
δὲ ἀφώνων καὶ ἀψύχων,
τροπὰς γνώμης πλάσθαι πλωτῶν τε
καὶ πεζῶν καὶ ἀνθρώπων ζώων,
ἐκ κόγχης, τίχνας τιμῶν ἐκ-
πρεπεῖς ἀθύρτου μεγάλου θεσ-
πεσίου οὖσ]ας ἀθανάτων
δωρεάς μεγάλας ὄντας,
καὶ δὴ καὶ σμικροῖς παντελῶς
ὄντοις, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα δυ-
νάμεσι λαβεῖν, οὔτ' ἐὰν
τὰ σμικρὰ, τὰ πλεῖστα δ' ἀπ-
ροϊώντοις, καὶ τ περὶ ἡμᾶς ἀνυ-
σταινόντων παθῶν, οὐκ ἂν
ἔχοιμεν ἁπάσας βεβαίως, οὔτ'
ἀληθεύειν εἰκὸς, οὔτ' ἀγνο-
εῖσθαι. ἐνίοις δὲ μύθοις,
οἷον περὶ ἀλκυόνος πατρὶς,
διὸ τοῦ

ut qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K natura quidem L quū informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem M diuini mellis N effectricem. O Quinetiam ex mutis ouis atq; mammis compluria genera constituit animalium tum volucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatilium, P ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtens artibus. Q Quamobrem immortalium R potestates (quæ profectò s quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorū quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquā vel T de alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriā fabularū, qualis à patribus prodita est,

ζιῦζ κὴ παισὶν ἐμοῖς, ὦ ὄρνιθολιώων μέλοδι παραλλάσσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι. λαί σε τὸν ἀνδρεῖον κὴ φίλανδρον ἔρωτα πολλάκις ὑμνήσω, γυναῖξί τ' ἐμαῖς Ξανθίππῃ τε κὴ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα; κἆτε δὴ κὴ τιμῆς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἔρα γε κὴ σὺ ποιήσεις τι ζιῦζ, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπα γοῦν, ὦ Σώκρατες. κὴ τὰ νῦν εἰρημένα διπλασίαν ἴσχει τὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε κὴ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. ἀκούω ἀσπασαμένοις τὴν ἀδελφὴν, προέλθωμεν ἤδη πρὸς ἄστυ καιρὸς ἐν ἄστει Φαληρικῆ. Χαιρ. πάνυ μὲν οὖν ἔτως.

talem & pueris meis, ô alcyon quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à diis honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem: ad mulierem inquam consuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem X ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano aſcriptum, Leonis philoſophi Academici eſſe, teſtantur Athenęus Dipnoſoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialog' elapſus eſt, ſicut nõnulli putãt, quos Socratis perſonà in errorẽ pellexit. Occaſio dialogi, à cãtu Alcedinis. Pulcherrimũ eſt commentũ, in quo ſplẽdidè de immẽſa ſummi, atq; ęterni principis poteſtate diſſeritᷤ, deq; diuinis reb'.

a NAM muta quidem ſunt quæ in aquis degunt,] *Cauſam affert Ariſtoteles, quòd his neque pulmo ſit, neq; arteria,*

*ria, neque guttur. Etiamsi sint nonnulla, quæ sonitum quen-
m ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, ly-
chromis, phoca, quem hinc dictũ apparet quòd vocem edat.
rcurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm
n sonum non naturalibus organis vocis edi putat: sed vel at-
u branchiarum, vel ab interioribus quæ sunt circa ventrẽ.
ratius in Odis:* O mutis quoque piscibus Donatura
gni si libeat sonum. *Idem Lucianus in Gallo:* πολὺ ἀφω-
νότερος ἰσομαι τῶν ἰχθύων: *id est, Multò magis ero mutus,
àm pisces. Rursus, aduersus indoctum,* μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀ-
νότερος εἶ: *id est, Imò verò magis es mutus, quàm pisces.*

Fabula proditur.] *Occasio disputationis fuit fabula de
yce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid.
. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem
huit vxorem, à qua cùm prohibitus, isset ad consulendum A-
llinem Clarium de statu regni, naufragio periit. Cuius corpus
n ad vxorẽ delatum fuisset in Trachinis, doloris impatiens,
a in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis &
ciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis
ψύδρες dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varro de Ling.
t. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Arist. paulò
pliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero.
tificant bruma, qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyo-
ia vocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Si-
ulo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & to-
dem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:*

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

*i dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatem non me-
unt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, pau-
m eminentiore, perquàm angusto, grandium spongiarum si-
ilitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro
cidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt spuma arida ma-
is. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic:* ἐπὶ
δὲ τῇ τότε νοσσιᾷ τὰς ἀλκυονίδας σωσυγχοῦσαι ἡμέρας
κόσμος ἄγει: *id est, Nidulante siquidem Halcyone, Halcyoni-
as quos vocant dies, agit mundus. Hinc ductum est adagium
llud Aristophanicum, in Auibus:* ἀλκυονίδας τ' ἄγει' ἡμέρας

ejì: id eſt, Atque Halcyonios duxit aſſiduè dies: hoc eſt, tranquillam & ocioſam egit vitam. Plautus in Pœnulo: Niſi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare eſt olim, cùm ibi Halcedo pullos educat ſuos. Idem in Caſina: Halcedonia ſunt circa forum: id eſt, tranquillitas & ſilentium. Virgilius inter prognoſtica futuræ tempeſtatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydis halcyones —.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados κ. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui vbi conſenuit, à coniuge alis impoſitus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in his auiculis, vt quum altera ex eis interijt, quæ ſuperſtes eſt, longo tempore amiſſam ſociam lugubri voce deploret. Alij Cerylum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium lib. 8. cap. 3. etiam videtur diſcernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtriq; tribuit. Gaza Carulum vertit. e Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam deſcribit Virg. 7. Aeneid.* d Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachynis Theſſaliæ oppido in finib. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum anguſtias, à loci aſperitate nomen habente, regnauit, qui idcirco Trachynius à poëtis cognominatus eſt.* e Aſtri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c.* f Lugubrem.] *Mantuanus:*

-mœſtæ Halcyones lugubre dabãt p littora carmẽ.

Theocritus de morte Bionis: Neq; Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. g A' dijs.] *ἐκ θεῶν, fortè legendũ πτερῶν. Ad hanc fabulam alluſit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro. πόντιαι Νηρηίδες ἀλκυόνες.* h Accepit honorem.] *Halcyo Alcedonia.* i *tranquillitatem maris.* i E' quibus eſt.] *hæc vel præcipua.* k Similẽ ſpeculi.] *Inter multa quæ rerum referunt imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, vt vitrum plumbo ſublitum. Nam vitrum quidem vt rarũ ac perlucidum maximè capax eſt imaginũ, verùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem,*

uem, neque dilabi sinit. Euanescunt enim simulachra, non cus atque candelæ lumen in sole, quoties excipiuntur in cor- re nimium tenui perspicuoque, velut in aëre, pura aqua, cry- llo, vitroque non obscurato corporis alicuius oppositu. Rur- m in nimium densis & obscuris non hærent, velut in silè- lignóve. Proinde natura solertissima rerum omnium ar- tectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem fin- sse videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam ad- nxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facul- s. Vnde scitè dictum est illud: Vt speculum oculus est artis, oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, spe- lum non modò clarissimè repræsentare simulachra rerũ om- ium, quæcunq; obiecta sunt: verumetiam interualla, colores, otus, breuiter res ipsas, penè dixerim euidentius quàm sunt, pc vno discrimine quòd aduersa refert. Cuius causa hæc est, uòd species quæ à corpore solido per aërẽ manat ad speculi su- rficiẽ, simplex, puraq; est. vnde fit, vt nõ alia sit auersa, quàm duersa. Quibus de rebus acutissimè disseruit Leo Nolanus in Quæstionibus suis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem el inopi est impertita seipsum videndi: fons cuique perluci- us, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex ucolico ludicro:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret mare—.

ed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui vbi libe- it scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, si quando ũquilla steterit, despectãs, teipsam contẽplare. l O Socra- es, qui nam credibile.] *Propositio. Quærit aũt an priscis ho- ninibus fides habenda sit, pro certo affirmãtibus ex mulieribus aues, & contrà ex auibus mulieres factas. m* Eorũ quę fieri ossunt, & effici nequeunt.] *de possibilibus & impossi- ilibus rebus. n* Tardi & obtusiores iudices.] *Hallucinã- es & cæcutientes. o* Iudicamus.] *Expendimus. p* Mentis infantiam.] *Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, vt vul- go dicitur, sed semper: verũ hoc interest, q. maiora nos ludimus. Ad hæc morũ ineptia, animi leuitas, & hoc ipsum, nihil sapere,*

in sẽ-

in ſenibus infantiam quandam referre videtur. Autor eſt etiam in Politicis Ariſtot. poſt annos 48. ingenij vigorem euaneſcere. Quapropter Eurip. in Bacchis ait: τὴν γῆρας ὑμῶν εἰσορᾷ νοῦν σόν ἔχον, *veſtram vbi ſenectam video mentis indigam.*

q Vltima ſenectute prouectus.] *Alludit ad prouerbiũ: Bis pueri ſenes, de quo Eraſmus.* *r* Puſillum vitæ temp.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm pueritia.* *t* Ad vniuerſum æuum.] *ſcil. comparatum. Plin. lib. 7. Ariſtot in Pol. itemq; Rhet. lib. 3.* *u* Quos deorũ latent poteſtates.] *Sic ea quæ Dei ſunt, nemo nouit, niſi Dei ſpiritus, inquit Paul. 1. Cor. 2. Rom. 11. Sap. 9. Tob. 3. Pſal. 17. 35. 38. Iob. 5. 8. 37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè deſumptum eſt. Nam & pro dijs ipſis ſupremis & pro cæleſtibus atque aërijs perſæpe obſeruamus, vt hic.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita eſt, & eam Straton Deum ſtatuit, vt Arnob. prodit. & Seneca lib. 4. de beneficijs lib. 7.* *z* Meminiſti.] *Argumentum à ſigno.* *A* Extiterit.] *ſeuierit.* *B* Nam vel cogitantem.] *In animo repetentem.* *C* Ventorum incredibiles.] *Inuſitatos ventorum impetus atque turbines.* *D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatur à minori.* *E* Etenim pueri.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere ſolebat, vt in ſomnio ſuo teſtatur.* *F* Etenim natura hominũ ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione.* *G* Myriadas.] *multa millia.* *H* Manu complectatur.] *Subijciat.* *I* Quandoquidem & tibia.] *A quotidianæ vitæ vſu, quo alius alio differt.* *K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Beniginſſima rerum omnium parens natura.* *L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ naſcũtur neq; ex coitu, neq; partu, ſed ex ſuauitate herbarum & foliorum finguntur: poſtea per incubationem vermiculus ſubnaſcitur, ſicut Ariſtot. lib. 5. cap. 21. de Animal. tradidit: ſed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putreſcente corpore reparari ſolent, vt eſt in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aũt ab opere mellario,* μέλισσαι *dictæ ſunt. Pleriſq; verò Latinis, apes, quaſi ſine pedibus, quòs in primã ſuã origine non habent. Hinc Ouid. 15. Metam.*

letam. Molliferarũ apium ſine mẽbris corpora naſci. M Diuini mellis.] *Hinc Virg. 4. Georg.* Protinus aërij mellis cœleſtia dona. N Effectricem.] *Varro: Deniq; ex putrefacto nàſci dulciſſimas apes mellis matres.* O Quin iam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De earum natura mirabili & eorum variis generibus, loquitur Cal. Rhod. lect. lib. 27. c. 17. Ariſt de gen. Anim. l. 5.* P Aetherei magni.] *Summi Dei. Lucr. lib. 1.*

Poſtremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virg. 2. Georg.* Tum pater omnipotẽs fœcũdis imbrib' æther,
&c. Q Quamobrem immortalium.] *Cõcluſio.* R Poteſtates.] *Virtutes.* S Quæ maximæ ſunt.] *Incomprehẽſibiles.* T De Alcyonibus.] *Ad ea quæ ſuperiùs iam annotauimus, hæc addemus. Cauſam huius nidulationis hyberæ, quærit Albertus, eam eſſe ſuſpicatus, quòd auicula ea rara ſit textura, vt æſtate propter nimiam corporis ariditatem generare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, mediocréque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Hanc videre eſt omnium rariſſimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem brumamque ipſam apparet, & vbi primum portum non plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt neſquam prætereà conſpiciatur. de quo apud Steſichorum laudatum.* V Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Ioniaſiſ vxores fuiſſe duas ſcribit, Xanthippen & Myrthonẽ, Ariſtidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam teſtimonio, & Plutarchi in Ariſtide.* X Ex Phalerico.] *portu. Phaleros enim portus eſt Athenis celeber, à quo Demetrius Phalereus cognominatus eſt.*

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η Καύκασος.

PROMETHEVS, sive Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatē, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabula Prometheī, quem poētæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quę hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē: neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referēdo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostēdens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verumetiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita vt deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologię sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

Ὅμην Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, οὗτος, ὃν σὺ ἄθλιον προσπαλῶσι δυσμενῆ πρὸς ἀνάγκην προσηλῶσαι πρέπον ὑψηλόν τινα καὶ ἀπόκρημνον ἐκλέξασθαι τόπον, ἔνθεν ἂν μάλιστα ἐξέχοι τε καὶ ἐπιφανὴς εἴη πᾶσι. Ἡφαι. περισκοπῶμεν, ὦ Ἑρμῆ. ἴσως γὰρ ταπεινὸν πρόσγειον ἑαυτῷ χρὴ, μὴ ἐπαμύνῃ αὐτῷ τὰ ἀσώματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι. ἐμοὶ μὲν κατὰ τὸ ἄκρον· ἀπρόσοδος γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. σὺ δ' ἀ δοκῶ, κατὰ μέσον ἐνθάπερ ὑπὲρ τῆς φάραγγος ἀνασκολοπισθήσῃ, ἐκπεπταμένος τὰς χεῖρας ἀπὸ τοῦδε πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ: οὐ λίγδην ἀπόζομοί γε οὐδὲ πέτρα, καὶ ἀπρόσβατα, παντάχοθεν ἀρίμα ἐπιπροκυῆσα. μὴ ὦν ποθὲν σχολῇ αὐτῷ ὁ κρημνὸς ἔχει τῶν βάσεων, ὡς ἀποπόδιτι τοῦ μόλις ἐσάνω, καὶ πως ἐπικαιρότατος ὁ σανίδων penitus recipiant vestigium, cùm vix summis hic insistas pedibus: denique quammaximè opportuna, in quibus furcas fiat.

ENa tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic bTitan affigendus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur vincula, & vnde sursum pensus ipse magis prominear, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectãdum profectò, Mercuri, nobis est, ne humili loco, ac propè terram affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio csupra conuallem, passis hinc atque illinc eregionè manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia parumper in præceps: tanta proinde angustia, vt vix

ρὸς ἄρ γήνοις. μὴ μίμνε ἔρ, ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ πάρεχε σαυτὴ καλὰ κρεμάμενον πρὸς τὸ ὄρος. Προ. ἀλλ' ὑμᾶς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, κατοικτίσατέ με πρὸ τῆς ἀξίας ἀτυχοῦντα. Ἑρμ. τί φῄς, ὦ Προμηθεῦ, τὸ κατοικτίσατε, ἀντὶ δ' ἀναστολοποιοῦντας αὐλίκα μάλα πρακτέοντας δ' ἐπιτάγματος. ἢ οὐχ ἱκανῶς ἔναι σοι δοκεῖ ὁ καύκασος, καὶ ἄλλος ἄρχωρῆσαι δύο πρεσπαλαιοὺς ἐλεῆσαι; ἀλλ' ὄρεγε τῆς δεξιᾶς. σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε κατάκλασε, καὶ πρόσπλε, καὶ τῆς σφυρᾶς ἐρρωμένως. κάτοιδε. δὸς καὶ τῆς ἑτέρας, κατεπείγου ἵν' μέλλα καὶ αὐτά. ἵν' ἔχῃ. κατεπλάσιται δὲ κἄδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀφειδῶν τὸ ἧπαρ, ὡς πάντα ἴχοις ἀντὶ δ' ἀλλᾶς καὶ δυμηχάνε πλασπᾶς. Προ. ὦ Κρόνε καὶ Ἰαπετὲ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ ἀλιτρὸς ἀπόμων, οὐδὲ ἕνὸν ἐργασάμενος; Ἑρμ. ἀλλ' ἕνὸν ἐργάσω, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα μὲν τῶν νομέων τ' κρεῶν ἐπιχει-

ca fiat. Ne igitur cunctaris, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. At uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, misereſcite mei, qui citra vllam prorsus noxam calamitatem instam incidi. MER. Misereſcite, ais Promethee? Tanquam parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, veluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe lævam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi [d] aquila iecur depaſcet, ne quippiam tibi unquam deſit præmij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso. PRO.[e] O' Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quibus afficior pœnis, qui neq; facinus unquam graue admiserim. MER. [f] Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus,

mirum

θεὶς, ὕφος ἄδικον ἐποίησω, mirum quàm vafrè egeris, ἀπατήλιν, ὡς αὐτῷ μὴ τὰ atque improbè. optimam e- ἀμεινον ἀφελόμενος, τὸν Δία nim partem tibi subducens, ἐξηπατηκέναι, ὀστᾶ λευ- Ioui ossibus candido adipe κοῖς ἀργίτι δυμῷ μίμ- velatis imposuisti. 8 Hesio- μενος Ησιόδε νὺ Δί οὕτως di ipsius iam mihi in men- ἔνθ᾽ ἔπατα ἅ τὸς ἀνο tem venit, qui mehercle de πους ἀνίπλασας, παντρόπα hac re verba facit. Dein- ζῶα, ἠ μᾶλισα γυναῖκας de & homines effinxisti, a- ἀθανάτας. ἐπὶ πᾶσι ἅ τὸ τι- nimantis genus quo non est μιώτατον κτῆμα θεῶν τὸ aliud versutum magis ac πῦρ ἐκλίψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας callidum, & quidem maxi- τοῖς ἀνθρώποις. ὄφελες ἄρα mè omnium mulier. Super ἀγασμόν, φὴς μηδὲν ἀδι- omnia autem ignem thesau- κῆσαι Προμηθέα πρὸς σὲ rum deorum omnium præ- ἀδικῆσαι; Πρ. ἔοικας, ὦ stantissimum furtim surri- μᾶ, καὶ σὺ κατὰ τὸν ποιη- puisti, hominibus eiusce ve- τὴν ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι, ὃς τὰ sum tradens. At verò quum τοσαῦτα περιφρὼν, ἐφ᾽ οἷς ἔγω tanta admiseris flagitia, mi- κας ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, rum quomodo dicere au- τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἐτι sis, te quasi insontem, & μωρολογήσαιμεν ἂν ἐμαυτόν. ἐ nemini prorsus iniurium, μοῦ γὰρ ἕνεκά σοι, ἀδίκως ἂν vinculis implicari. PRO. ἐγὼ καὶ δικαιολογησαίμην ὑ- h Videris quoque & tu mihi πὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς Mercuri, iuxta poëtam, incu- δεῖ-

re innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure o- timo me fecisse contenderim: ob quæ equidem i in Pryta- neo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, cen- suissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem mini- mè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu di- cere curauero, simulatque perspicuum fuerit oratione mea,

λάξαμι ἄδικα ἰγκαλότα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δ', ὦμβλε γὰρ ἔ, μὴ λίκανικὸς, ἀπολόγησαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς λικαίαν τὴν ψῆφον ἔθιτο, ἀνιτασωθῆναί με πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ ζοῦ Καυκάσου, οἰκίσιον θέαμα πᾶσι Σκύθαις. Βρ. ἴωλον μέν, ὦ Προμηθεῦ, τὴν ἔφοδον ἀγωνιῆ, καὶ ἰς ὕδωρ λίαν· ὅμως δ' οὖν λίγε. μὴ γὰρ ἄπορος πρεμνίσαι ἀναγκαῖον, ἵνα ἄν ὁ ἀετὸς καταπτὴξ ἐπιμιλησόμενός σε ἅπαξ. τὴν ἐν τῷ μέσῳ δὲ ταύτην σχολὴν καλῶς ἂν ἔχοι, ἐς ἀκρόασιν καταχέασθαι ἡμῖν, οἷα ἀ σὺ πανουργότατα ἐν τοῖς λόγοις. Προ. πρότερον οὖν ὦ ἐρμῆ λέγε, μὴ ὅπως μου ὡς ἀδυνότατα κατηγορήσῃς, μηδὲ λαθυφῆς τι τῶν λικαίων τοῦ πατρός· εἰ δ', ὦ Ἥφαιστε, λικαστὴν ποιοῦμαι ἐγώ γε. Ηφα. μὰ Δί' ἀλλὰ κατύγο-

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit. [k]Tu verò quandoquidem tam eloquio polles, quam iuris scientia, Iouis partes tuearis: denique effingas, vt lubet, quod me haud iniuria [l]prope portas Caspias Caucaso isti affigẽdum iudicârit, quò miserrimum Scythis omnib. fiam spectaculũ. MER. Inanem insumis operã Prometheе, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia: tentare enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hic manendum est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter astũ quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas deinde exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro

iudice

τήγορον ἀντὶ ἰοῦ μοι ἔξεσαι,
τὸ πῦρ ὑφιλόμηος, ψυχρὰν
οι τὴν ἐμὴν ἀφίλοι-
ε. Προ. ἀκουῶ· φιλόμηοι
κατηγορίαν, οὐ μὴν περὶ τ
οπῆς ἥδη σιώπα. ὁ Ερμῆς
ν τὴν ἀνθρωποποιΐαν, τὴ
υργανομίαν αἰτιάσεται.
ρω δ' τιχνίτα, καὶ ἐπεὶ
νοί ἰσμεν ἐν. Ηφαιτ. ὁ
μῆς καὶ πάτερ ἐμοῦ ἱερεῖ. ἐγὼ
οὐ πάνυ λόγοις ζοῖς λιπαροῖς
ἐμοὶ, ἀπ' ἀμφὶ τὴν ἐμὴν
νον ἔχω τοπικά. ὁ δ' ῥή-
ρ ὅτι, τὰ ζοιαῦτα οὐ περὶ-
γως μεμιλήτηται σοῦ.
ρο. ἐγὼ δ' οὐκ ἂν ποτε φά-
ην καὶ περὶ τῆς ἁλοπῆς τὸν
μὸν ἰδιῶσθαι ἂν ἐπεῖν, ἐ-
ὀνειδίαν μοι τὸ ζοῦζο ὑμῶν
ίχνη ἔστι. πάλιν ἀπ' ἐ καὶ
ζοῦζον, ὦ Μαίας παῖ, ὑφίστα-
αι, καιρὸς ἥδη περαίνειν τὴν
α]ηγορίαν. Ερμ. παύνυχοῦν,
Προμηθεῦ, μακρῶν λῦ
λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. *Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtũ pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad composite dicẽdũ impendiò instructi.* VVL. *Mercurius meã obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus versẽr, sed magis circa focũ, ibiq; nonnihil est quod meæ possunt vires: quo pacto oratorẽ agam, non video.* PRO. *Nihil est quòd Mercurium de furto dictũ suspiser. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere velis, vt modò proponas accusationem.* MER. *Si mihi propositum sit*

κόγον, ἢ ἱκανῶς τὴν πρᾶ-
σιν ὦσι, ἐπὶ τὰ δι' πεπραγμέ-
να, οὐκ ἂν ἀπόχρη μόνα τὰ ἐγ-
κλήματα ἁπάντων ἀδικημά-
των. ὅτι ἐπιπαρασύρει δι' μοι-
ράσαι τὰ ἱερεῖα, σαφῶς μὲν τὰ
κάλλιστα ἐφελόμενον, ἐξηπατη-
κότα δὲ τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς
ἀνθρώπους ἀνοήτους, οὐδὲν
ἧττον. καὶ τὸ πῦρ ἐπιθεὶς παρ'
ἡμῶν, ἐκόμισας παρ' αὐτούς.
καί μοι δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ
σωφρονεῖν ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις,
ἀλλὰ φιλανθρώπως τοῦ Διὸς
ἐπαραμένου. ἃ μὲν οὖν ἐξῆ-
νεγκας μὴ ἀρκούντως αὐτά, λέ-
γειν καὶ διελέγχειν, καὶ ῥᾴδιόν
τινα μακρὰν ἀφεῖναι, καὶ
παρδόντα, ὡς ἔνι μάλιστα, ἐμ-
φανίζειν τὴν ἀλήθειαν. ἃ δὲ
φὴς διαπαύτου πεποιῆσθαι τὸν
νόμιον τῶν ἱερῶν, καὶ τὰ πε-
ρὶ τοὺς ἀνθρώπους κακουργή-
σαι, καὶ τὸ πῦρ ἐπιλοφῆσαι,
ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι,
καὶ μακρότερα ἐκ ἂν ἔποιμι.
χάρου γὰρ ἅπαντας τὸ τοιοῦτον.

Προ. ἀ

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, [m] *quo pacto videlicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atq; illam pro te seruaris: quodq; homines, quos esse minimè decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, vir optime, Iouis benignitate, ac visus es mihi eam parum intellexisse. At verò si hæc inficiaberis, te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterùm, si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus* [n] *recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit mugari.*

PRO. Si-

μο. ἀ μὲν δὴ ταῦτα λῆρός
ν, ἀ ἄρηκας, ὀψόμεθα μι-
ρὸν ὕστερον. ἐγὼ δ' ἤδη πρό-
ληκανὰ φὴς εἶν τὰ κατη-
γημένα, παραθέμενος ὡς ἄν
ς τι φῇ, σκληθήσεται τὰ ἐγ-
ήματα. καὶ πρῶτον μὲν ἄκου-
σόν τὰ περὶ τῶν κριῶν.
ί δι νὴ τὸν οὐρανὸν, καὶ
ῦ λέγων ταῦτα, αἰσχύνο-
ν ὑπὲρ τοῦ Διὸς, ἀ οὕτω
ρολόγ' καὶ μεμψίμοι-
ός ὤν, ὡς διότι μικρὸν ὀ-
ῶν ἐν τῇ μηδίᾳ ὕβρει, ἀνα-
κόλουθησόμενον πέμπειν
λαιὸν οὕτω βιὸν, μετὰ
ς συμμαχίας μνημονεύ-
ντα, μετὰ αὐτὸ τὸ ὀργῆς
λιφάλωτον ὄν ὄπιν, ἐννοήσαν
α, καὶ ὡς μαρμαρὶς τὸ δεῖνον
ρήξηται, καὶ ἀγανακτήσαν, ἀ μὲ
τὸ μεῖζον αὐτὸς λήψη). καί δι
ός γε ἀπάτας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς
ιαύτας συμποτικὰς οὔσας,
καὶ οἷμαι ἀμνημονήσαν,
ἀπ'

PRO. Siquidem iſthuc an ſit mugari, poſthac videri-mus: nunc verò quoniam abſoluta tibi eſt aduerſum me (vt ais) accuſatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obſecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum teſtor, ſi me non Iouis loco nunc pudet vt recenſeam quàm ille ſit puſillanimus & querulus: non tam aliam ob cauſam, quàm quia minutula quædam oſſa in portione, quæ ſibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis ° pro deo habitum, palis huc affigendum miſit. immemor ſanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque ſatis probè perpendens, cuius momenti ſit tãta indignationis origo atque materia. Nam quis non

ídet, puerilem hanc eſſe iram, vt excandeſcas, & inquo feras animo, quoniam ᵖ maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiuiũm huiuſcemodi fraudium deinceps ne recordari quidem.

ἀλλ' ἢ καί τι ἁμάρτημα μεταξὺ ἀναχωμένων, παιδιὰν ἡγεῖσθαι, καὶ αὐλοῦ ἐν ᾧ συμποσίῳ καταλιπεῖν πλέον ὀργίλων. εἰ δὲ τὸ αὔριον ταμιεύεσθαι τοῦ βίου δεῖ, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἔνιόν τινα μνήμην ἀφροδαλῆν ἀπωθεῖσθαι; οὔτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλικόν. ἔμοιγε δοκεῖ καλή τις τῶν συμποσίων τὰς λοιμώττας καὶ τὰς καταστάσεις καὶ τὰ σκώμματα, καὶ τὸ σιωπᾶν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλιπαρὲς δὲ καὶ μιθυ, καὶ λέρον, καὶ σιωπὴ, συνθετικὰ καὶ ἀτρεπῆ πράγματα, καὶ ἅπαντα συμποσίου πρέποντα. ὥστε ἐγὼ οὐκ μνημονεύσειν ἂν τοῦ ὑπερήμερον ἔτι φίλον τὸν Δία, οὐχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειν, καὶ πάνυ λανθάνειν ἡγοῦμαι σπουδάζων, εἰ ἀφανίμων τις ἔρις, παιδιάν τινα ἴσασι, παρόν γε ἀφανίσεται τὸ βέλτιον ὁ αἰρούμενος. τίθει δή, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὲν τοῦ ἐλάττω μοῖραν ἐκνεμόμενος ἄν

& dimissa ira, symposij delectum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odiū, & meminisse iniuriæ veteris, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuijs lepôres illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, vro, præter temulentiam, edacitatem & silentium fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim hüiusce modi à conuiuio. ¶ Nam Iouem in posterum diem recordaturū quis oro putaret huiusce dissributionis carmium, in qua nil præter iocum notaret ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab

alijs dignosceret. ¶ Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione:

ναι τῷ Διΐ, τλὼ δ' ὅλως ὑ-
πρεῖδεν, τί οὖν δὴ τοῦτο ἐ-
χὼν τὸ κρέας τῇ γῇ τὸν οὐ-
ρανὸν ἀναμιμίχθαι, μὴ δοῦ-
ναι καὶ ταύρους καὶ Καύκα-
σον ὅλον ἐπινεῖν, καὶ ἀετὸς
ἐπιπέσεται, καὶ τὸ ἧπαρ ἐκκό-
ψειεν ὁρᾷς γὰρ μὴ πολλὰ ταῦτα
κατηγορεῖ τῆς ἀγανακτούσης αὖ-
τῷ μικροψυχίας, καὶ ἀγεννίας τῆς
γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ἀχέ-
παν. τί ἂν ἐποίησεν οὗτος, ὃν
ὃν βοῦν ἀπολέσας, ἢ λευκὸν
λέγων ἕνεκα τοιούτων ὀργάσ-
εται; καίτοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι
συγνωμονέστερον διακεινται
πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὅς ἀκὸς ὢν
καὶ τὰς ὀργὰς ὀξυτέρους ἔχων
θεῶν; ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐκ
ἔστιν ὅπως ὦν μαγείρῳ σαυροῦ
ἅμα ἡμιόνοις ἕλα λευκὸν ὄψον,
λαβὼν δὲ λάλυπον τῆς ζωμοῦ πι-
μπλαμένος, ἢ ὀπτομένων ἀ-
ποσπάσας τῶν λευκῶν λαβρόχ-
θισεν, ἀλλὰ συγγνώμων ἀφίη-
μισιν αὐτοῖς. ἐὰν μὴ πάνυ ὀργι
σθῶσιν, ἢ λουπάλλος ἐνίψαν,
ἢ καὶ

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendam atq; molestam. Et, si lubet, finge me omnino portionem sustuliſſe: quid tum? Nunquid ideo decebat vt [8] cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, si hæc nõ ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nam cùm hæc àgit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? [t] Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modeſtius affectos: qui quum dijs immortalibus natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicârit, eam ob cauſam, quòd carnes elixas, immiſſum iuſculo digitum, viſus ſit circumlambere, aut ex veru nonnihil toſtarũ carnium vellens vorârit. Magis enim veniam illis impertiunt, niſi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ κὴ κατὰ λόρῆς ἐπάταξαν· ἀνασκολοπίσθη δ' ἐδεὶς παρ' αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἕνεκα. καὶ περὶ μὲν τῶν τοιούτων ταῦτα, ἀσχημα μὲν ἐμοὶ ἀπολογεῖσθαι, πολὺ δὲ αἰσχίω κατηγορεῖν ἐκείνου. περὶ δὲ τῆς πλαστικῆς, καὶ ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησα, καιρὸς ἤδη λέγειν. τοῦτο γάρ, ὦ Ερμῆ, δικαίαν ἔχομεν τὴν κατηγορίαν, ἐξ οἵων καθ' ὁ πρότερον ἀπιδόντι μοι· πότερα, εἰς ὅλως ἐχθρὸν τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι, ἢ ἄμεινον ἦν ἀπρεμεῖν αὐτοὺς γῆν ἄπλως ὄντας ἀνίργαστον, ἢ εἰς πιθανὸν μὲν ἐχθρὸν, ἄλλον δέ τινα, καὶ μὴ τοῦτον διεσχηματισθαι τὸν τρόπον; ἐγὼ γὰρ ὅμως οὐκ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ πρῶτόν γε εἰς εὐκαιρία τοῖς θεοῖς ἂν τοῦτο βλάβη γενέσθαι, τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν βίον πραχθέντων, πρὸς ἅπαντα ἀκαιρίαν. ἔπειτα δὲ, εἰς καὶ συμφέρον καὶ ἀμείνω ταῦτα αὐτοῖς πρᾶξαι, ἢ ἐγὼ ἐμέλλον καὶ ἀπάνθρω-

aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum sustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè defensio: sed vnde multo vilior planè ac turpior in Iouē redundet accusatio. Tempus nunc monet, vt de plasmate & hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo, Mercuri, cuiúsnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret, terram ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An verò, quòd formari quidé homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricârim. Ego ad vtrumq; facilè respondérim, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malóve deorum, homines in vitam sint adducti, verùm etiam quòd in rem eorum istinc potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim

πάνθρωπον σωίδεσι τῶν δῶν μύθων, ὧν ζώντων πάλαι ἦν μὲν ἔτω ἄλλον ἂν γέ-, ἔ τι ἐλίκησα ἐγὼ, μι-σαμένας καὶ νεωτερίσας περὶ ζῶν ἀνθρώπων) τὸ ον μόνον καὶ τὸ ἱπερφύιον ὁ. ἡ γῆ ἦ, ἄγριόν τι μα καὶ ἄμορφον; ὕλας ἄ-, καὶ ταύτας ἀνημέρους οι, οὔτε ἦ βωμοὶ θεῶν, νὸς, πόθεν ἦ ἄγαλμα ἢ ἄνον, ἤ τι ἄλλο ζαῖδε, οἷα πὰ γῆ ἀπαντᾶχόθι φαί-ται μὲν τὰ πάσης ἐπιμε-ίας τιμώμενα; ἐγὼ ἦ (ἀεὶ ρ' ἐμοὶ προβλώω ἐς τὸ κοινὸν, καὶ σκοπῶ ὅπως αὐξηθήσε-ται μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἐπιλέ-σει ἦ καὶ τἆλλα πάντα ἐς κόσμον, καὶ κάλλ) ἐνθύμη-α ὡς ἄμεινον ἔτι ὀλίγον ὄ-ον τοῦ παντὸς λαβόντα, ξῶα ινὰ συνήσαθαι, καὶ ἀνα-πλέσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἐ-μῖν αὐτοῖς προσοικότα. καὶ ἦ ἐνδεᾶν τι ὥμην ἂν θείᾳ, μὰ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerēt, destituta maneret. [u] Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quā solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta sylua horresceret, ac squalleret situ, adeò vt neq; vspiam gentium videres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusce modi, quemadmodū summa diligentia iam vndique apparent hæc elaborata, non sine eximia deorum veneratione: ego cùm alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac venustatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, diis formanon admodum absimilia. Quippe vel id erat vnicum, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὲν ὄντως ἐναντίᾳ αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἔμπαλιν ἡ ἐξέτασις γινομένη, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνειν αὐτό. συνῆλθον μέν τοι αὐτὸ ἀνὴρ, εὐμηχανώτατόν τ' ἅπαντας, καὶ σωφρονέστατον, καὶ φρονιμώτατον ἀποδεικνύμενον. ἡ δὲ κατὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ ἐμπαλάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τῷ ἐθέλειν παρακελεύσασθαι συναντιβαλέσθαι μοι τῷ ἔργῳ. ταῦτ' οὖν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἀδικήματα. καὶ τὸ ξυμφορώτατον ὁρᾷς πᾶσιν, εἰ καὶ σμικρὸν ξῶα καὶ πονηρά, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων ἀνίνητόν τε καὶ ἐπικίνδυνον ἄγαγον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνου κακὸν θεοῖς ἅπασιν οἱ θεοὶ, διότι καὶ ἐπὶ γῆς θνητὰ ξῶα τινὰ γεγένηται. ὅτῳ δὲ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ ἐκπλημμύραν τῶν θεῶν ἐν τῇ τῶν ἀνθρώπων γενέσει. ἀμὴ ἄρα τοῦτο δείσας, μὴ οὐδὲν ἀπόσωσιν ἐπ' αὐτὸ βιαζόμενοι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: veluti modò si eam cũ homine cõferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúve præstante, sed mortali tamẽ. Cæterum[x] iuxta Poëtæ dictum, terrã aquæ cõmiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: Y Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indignetur Iupiter ex tali terrestriũ animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriã, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens extiterit, vt solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines,

ώσωσι, καὶ πόλεμον ἐξενήνεγκαν πρὸς τοὺς θεοὺς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀπ' ὀλίγου γοῦν οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐμοῦ ἐπιλήσεται πρὸς ἐμὲ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τὴν ἐμὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ σὺ δεῦρο τί καὶ ἐν τῷ μικρότατον, ἀλλὰ σιωπήσομαι, καὶ δίκαια ἔσομαι πεπονθὼς πρὸς ὑμῶν. ὅτι χρήσιμα τοιαῦτα γενήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ὅταν ἐν μάθοις, ἃ ἐπινοήσας τὸν γλῶττον, ἐκεῖνα αὐχμηρὰ καὶ ἀκαλλῆ ὄντα, ἀπὸ πόνου καὶ γεωργίας, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένα, καὶ πολὺ θάλασσαν πλεομένην, καὶ τὰς νήσους κατοικουμένας, ἀναπαυλᾶς καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας καὶ ναοὺς, καὶ πανηγύρεις. μεστὰ δὲ Διὸς πάσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δὲ ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ γὰρ ἃ μὲν ἐμαυτῷ μόνῳ κτῆμα τοῦτο ἐπλασάμην, ἐπιτυγχάνω ἂν τῆς χρήσεως. νῦν

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerũt ᵃ gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiã queratur, vel operibus mea industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quãta hinc dijs accedat vtilitas, si cõtempleris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, vrbib⁹, agriculturis & mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, vndiq; aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, demiq; quòcunq; te vertas, A prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi propriĩ negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi.

Nam

σωῦ δ' ἀς τὰ κοινὰ φέρομαι τὰ θεία ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δ' Διὸς μὴ κακόν, μὴ σοῦ, ὦ Ἑρμῆ, νὰς ἰδὰν ἁπαντάχῃ τὸν Προμηθέως καὶ ἀλαμῶς. ὁρᾷς ὅπως τὰ μὲν σπουδῇ μόνα σκοπῶ, τὰ δὲ κοινὰ καταγελάσομαι, μὴ ἀλλάξῃ ποιῶ; τίθεσθέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, μὴ τόδε, ἐννόησον δ' τι δοκεῖ ἀγαθὸν ἀμάρτυρον καὶ ἄθλημα, ἄποιημα, ὃ μηδεὶς ὄψεται, μηδὲ ἐπαινέσεται, ὁμοίως ἀλλὰ μὴ τερπνὸν ἕξοιτο ἂν ἔχοντι; πῶς δέ τι τοῦτ' ἔφην, ὅτι μὲν γιγνομένων τ' ἀνθρώπων φέρει μάρτυρον σωίβειν τὸ καλὸν ἐν τῶν ὅλων; μὴ πλοῦτόν τινα πλουσίοις ἐπίπονον, οὔτε δ' ἄλλο τινὸς θαυμαζομένου, οὔτε ὑμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. ἀλλ' ἢν ἄρ' ἔχομεν πρὸς ὅ, τι ἔλαττον παραθῶμεν αὐτὸν, ἀλλ' ἂν σωίσῃ ἀλίπα ἀνδαιμονοῦμεν, ἐκ ὁρῶντος ἂν μοίρας τῶν ἐμπλέοντων τινός. ὅταν γὰρ δὲ μὴ τὸ μέγα δοκῇ ἄρ' μέγα, ἀ δὲ μικρῷ παραμι-

Namsi quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promouea, velim mihi cõmonstres B templum Promethei, quèadmodũ Iouis & Apollinis nusquã nõ videas: deniq; & tibi Mercuri, quædã delubra sunt sacra. Cæterùm isthuc interea tecum expendas velim, num tibi bonũ aliquid appareat, sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurũ erat vt omnis cunctarũ rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, cùm nemo alius sit qui harum admiratione capiatur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis quì respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vnquam rem quandam seu magnam æstimârit, si non cum exigua illam dimetiatur?

μιμφοῖτο. ὑμᾶς δὲ τιμῆν ἐπὶ
ν πολιτεύμασι τοῦτο δίκαιον,
ἐπιτιμῶντά μοι, καὶ τούτῳ
μοὶ ἀμοιβὴν ἀφειλόμενα-
βουλεύμασιν. ἀπὸ κα-
γοί τινες εἰς ἂν ἐν αὐτοῖς,
μοιχεύσει, καὶ πολεμήσει, καὶ
λιφὰς γαμήσει, καὶ παρά-
ν ἐπιβουλεύσει. παρ' ὑμῖν γὰρ
ἡ πολὺ τούτων ἀφθονία. καὶ
λάττ' ἂν δὴ δι' αἰτιάσαιτ' ἄν
ς δ' οὐρανὸν, καὶ τῷ γῷ, ὅτι
μᾶς σωτηρίαν. ἐπὶ καὶ
δ' ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη
ποιεῖ ὑμᾶς ἔχειν πράγμα-
α ἐπιμελεμένους αὐτῶν. ἐκοῦ
διάγει δὲ καὶ ὁ νομεὺς ἀγρί-
ν, ἐπεὶ δ' ἔχειν τὸν ἀγέλην,
διότι ἀναγκαῖον αὐτῷ ἐπι-
μελεῖσθαι αὐτῆς. καὶ ἐ τούτῳ
γεγωνὸς δὲ καὶ ἀλλ' ἄλ-
λους, καὶ ἡ φρονὶς ἐκ ἀτιμ-
ίας ἔχουσά τινα ἀμαθίαν.
εἰ γὰρ ἐπάλλομεν, ἐκ ἔχου-
τῶν ὧν προνοοῦμεν; ἀργὸν
ἂν, καὶ τὸ νικᾶν ἡδύνομεν,
καὶ δ'

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucē à vobis leuatus, mercedē capio mei tam salutaris cōsilij. Sed-ais ☾ flagitiosi quidā sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororū mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquā apud deos nō æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlū culpam reijcias, ac terram, vnde dij fuerūt prognati. Nec verò est quòd dicas, hominum formationē dijs immortalibus facessere negocium et angere curam, alioqui ociosis. Dic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quam alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agent, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant, & ven-

καὶ ἡ ἀμβροσίας ἐπιφορήσο-
θαι, ἐλλὰ ποιοῦντες. ὀΐομαι δὲ
μᾶλιστά σε πυθέσθαι, τί ἐστιν. οἱ μεμφόμε-
νοι τὴν ἀνθρωποποιίαν καὶ μάλι-
στα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐρᾶτε
αὐτῶν, καὶ ἐ δεδιότες καθιόντε-
ς, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σά-
τυροι καὶ κύκνοι γενόμενοι, καὶ
θεὸς ἐξ αὐτῶν ποιᾶσθαι ἀξιοῦ-
τε. ἀλλ' ἐμοὶ μέν, ἔσως φήσας,
ἀναπεπλάσθαι τὸς ἀνθρώπους,
ἄλλον δέ τινα τρόπον, ἀπὸ μὲν
ἀμβροσίας οὐδὲν ἐοικότας. καὶ εἰ ἄλλο παράδειγμα τέτε ἄμεινον κατα-
σκεύαζε, ὃ πάντως καλὸν ἀπει-
κάζειν· εἰ δὲ μή, ἐκεῖνο μὴ θηριῶδες
εἶναι, καὶ ἄγριον ἀπεργάζεσθαι τὸ
ζῶον· καὶ πῶς ἂν ἔτι θεοῖς ἔθυσαν,
ἢ τὰς ἄλλας ἡμῖν τιμὰς ἀπέ-
νειμαν, εἰ τοιοῦτοι γενόμενοι;
ἀλλ' ὑμᾶς ὅταν μὲν ὑμῖν τὰς
ἑκατόμβας κατάγωσιν, καὶ
ὀκνεῖτε μὴ ἐπὶ τὸ ὀκνηρὸν
ἀλθεῖν δόξει μετ' ἀμύμο-
νας Αἰθιοπῆας, τὸν δὲ τῶν τι-
μῶν ἡμῖν καὶ τῶν θυσιῶν αἴτιον
ἀπεκαυ-

& mentrē diſtendāt ambroſiæ? Cæterū malè me habet, quòd inuehēdo in opus à nobis elaboratū, fœminas potiſsimū reprehēderitis, quas tamē impendiò adamantis, et modò tauri, modò ſatyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam, quòd in cœlū admiſſas, diuinitatis cōſortes redditis. E At qui nō erat, ais, abſurdum, vt fierent homines, ſi modò ad noſtrā hāc formā ſimilitudine quapiam nō accederent. Ego ſi exemplar aliud nouiſſem quod formā præcelleret, ad illius inſtar homines effigiaſſem: niſi beluinū magis deceret eſſe, & prorſus agreſte illud animantis genus. F Sed ſi hoc dixeris, nō video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent ſacrificijs: quæ ą grata ſint vobis, conijcere licet ex eo maximè, quòd nō grauamini vel vltra Oceanū ſumma celeritate proficiſci, poſt inculpatos Aethiopas, ſi quādo ſenſeritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verùm me, ą honorū huiuſcemodi ac ſacrificiorum author ſum atq origo, neſcio quo iure

in crucem

in cruce ſuſtuleritis. G Hæc ſunt q̃ de hominũ plaſmate ſat fuerit cõmemoraſſe. Ad ignẽ tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctẽris: ſed mox mihi reſpondeas, numquid ex igne dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidẽ vix vnquã dixeris: H quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaq; euidentiſſimum hinc colligo argumentũ inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere videntur. I Quod contrà oportebat, deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe. K Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem ẽn terrã, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quánam oro iniuria vos affeciſſem, quib⁹ ignis haudquaquã poteſt eſſe vſui: quum

μήτε ῥιγοῦντων, μήτε ἴψοντων τὴν ἀμβροσίαν, μήτε φῶς ἐπιλιχνευόμενοι. οἱ δ' ἄνθρωποι οὐκ εἰς τὰ ἄλλα μὲν ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ εἰς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπαρὰς ἀγυιάς, καὶ λιβανωτοῦ θυμιᾶν, καὶ τὰ μηρία καίειν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ λαπνῷ, καὶ τὴν ὠμοφαγίαν ταύτην ἀλίσκων οἰόμενος, ὁπόταν εἰς τὸν ἀέρα νέφος ἐκ μίσθων γένηται ἐλισσόμενον περὶ λαπνῶ. ἀναπιμπλάτην δίνῳ ἡ μίμψις ἂν γένοιτο αὕτη τῆς ὑμετέρας ἐπιθυμίας. θαυμάζω δ' ὅπως οὐχὶ καὶ τὸν ἥλιον ὑπολύκαι καταλάμπειν αὐτὸς, καὶ δι' πῦρ οὗτος δὴ πολὺ θερμότερόν ἐστι, καὶ πυρῶδες. ἢ μᾶλλον ἀτιᾶν, ὡς σπανίως ἡμῶν τὸ κλῦμα; ἄρτι. σοὶ δ', ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἀρῶμεν δοκεῖ, διορθώσασθε, καὶ διελέγχετε, μᾶλλον δὲ αὖθις ἀπολογούμεθα.

Ερμ.

quū neq; coquere vobis neceſſū ſit, neq; frigidare ambroſiā? Adhæc, nō egetis artificioſo lumine: verùm hominib' cū L. ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quo videlicet in biuio nidorē vobis parēt, thura incendāt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verùm quū (vt videō) ingentē vobis lætitiā pariat fumus ille, nihil proinde tā gratum, quod in epulorum vicē vos reficiat, quàm vbi nidor ſimul cū fumo volutatus ad cœlū vſq; permeat. Itaq; parum appoſitè profectò, & nimium abſurdè videmini vaporē huiuſcemodi nunc incuſare. M. Miror autē cur Soli poteſtatē facitis lucēdi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multo quàm hic noſter diuinior, & candens magis. Dixi. Veſtrūm erit, Mercurii ac Vulcane, ea quæ perperàm à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendū accingemur.

MER.

μ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμη-
ῦ, πρὸς ἕτω γενναῖον δε-
ἀμιλλᾶσθαι. πολλὴ γὰρ ὦ-
ο, διότι μὴ ἡδὺ τῷ Διὶ ταῦ-
ἐπῄκουσί σου. εὖ γὰρ οἶδα, ὡς
ὴ δέκα γύπας ἂν ἐπῄσησί
τὰ ἥπατα ἐξαιρούμενος·
ῳ λευκῶς αὐτοῦ κατηγόρη-
, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἐκεῖ-
δ' γε θαυμάζω, πῶς μάν-
ν, ὃ προγίνωσκόν ἕτω κο-
ωδησόμενος. Πρ. ἐπισάμην,
Ερμῆ, ἡ ταῦτα μέν, καὶ ὅτι
τολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ
κ τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται
ς φίλος ἐκ ἐς μακρὰν, κα-
τοξεύσων, ὃν φὴς ἐπιπτή-
σεσθαί μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἐ
γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦ-
α, καὶ ἐπίδοιμί σε λελυμέ-
ον, καὶ ἑορτὴ σὺν ὑμῖν ἅπα-
σόμενον· ὃ μέν τοι γε κρια-
μῦνᾶσι. Πρ. θάρρει, ἡ σω-
ωχήσομαί ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς
ὅσα μοι, ἐκ ἀντὶ μικρᾶς εὐ-
αιμονίας. Ερμ. τίν' οὖν ταύ-
ης; μὴ γὰρ ὀκνήσῃς εἰπεῖν.

Προμ.

MER. *Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisset, quì posthac visceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem prote dicere instituerat. Mirum autem profectò, quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturũ pœnas.* PROM. *Præsciui hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus liberabor: & nunc o Thebanus quidã veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam.* MER. *Vtinam hæc eueniant. solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem.* PROM. *Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.* MERC. *Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.*

Προμ. οἶσθα, ὦ Ερμῆ, τὸν Θέτιν; ἀπ' ὀ χὴ λέγειν. φυλάττειν γὰρ ἄμεινον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μισθὸς ἔσῃ, καὶ λύτρα μοι ἀντὶ τῆς ἁλύσεως. Ερμ. ἀπὸ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, ἀπέρ τ' ἄμεινον. ὑμᾶς δ' ἀπίωμεν, ὦ Ηφαιστε· καὶ γὰρ οὕτω πόρρω ἐστὶν ὁ ἀετὸς, ὥσπερ ἔφης μαρτυρῶν. ἔσω δέ γε πόρρω ἐστὶν ὁ Θηβαῖος, ὃν φὴς ὀξύτατον ἐπὶ φαρέτρᾳ ὡς παύσειν τὸν ἀναπεπτερωμένον ἀπὸ τοῦ ὄρνιθος.

PROM. *Nostin' Mercuri Thetin? Sed quid verbis opus? præstat enim celare arcanum, quo me maneat præmium post solutam pœnam.* MERC. *Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abimus? iam enim non longè abest aquila. At tu Titan, præstolare tantisper, dum tibi Thebanus (vt ais) sagittarius cõtingat, qui te ab alitis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfensionem Promethei Caucaso affixi Lucianus hîc proponit, in qua verius deprehendere liceat, veluti ex instituto, acriorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucasi supplicio destinatus, superiùs diximus in Apologia in eũ à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Hesiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Erasmus in Chiliadibus suis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a ENtibi Caucasum.] *Exordium Dialogi ab occasione loci, & Caucasi montis altissimi Septentrionali Asiæ tractu, Indiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuóq; niuibus tecta. Huius montis descriptionem apud Arianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuisse ad Caucasum, tam multi affirmant, vt vix negari possit. Hoc in primis testatur Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. Hoc etiam*

iam Apollonius in fine 2. lib. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi. b Hic Titan] Prometheus filius Iapeti, qui fuit vnus ex sex Titanibus. c Supra conuallem passis hinc atque illinc regione manibus.] Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina, stadio inter se disiuncta, quibus colæ Promethei manus affixas fuisse referunt. d Aquila iecur depascet.] Aquilam hanc Higinus Typhone & Echidna natam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam. e O Saturne, ô Iapete, ô tu telius parens.] Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloriosum Mœnœtium atque Prometheum varium, versipellem, multumq; Epimetheum f Nullum facinus.] Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur. g Hesiodi.] Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quãdo Prometheus, quæ illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium dolothytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare κρεοτομίαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus madida: Ioui, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula furtiuis sustulerat, tum propter hanc impostaram, Caucaso eundem alligari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod noctu renatum, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna. h Videris.] Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit. i In Prytaneo publico alendum.] Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi πυρὸς ταμίειον, tritici victus promptuarium. k Tu verò quandoquidem tam eloquio polles.] Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eadémque vice exordij. l Prope portas Caspias.] Caspijs populis Scythici generis vicinæ sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint peruiæ, quas idcirco Caspias portas Scriptores appellant,

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caspium pateat transitus. m Quo pacto.] Repetit capita accusationis. n Recens for.] Græcè καινοεργῆσαι καινεργεῖν, designare & nouas res edere, καὶ τὸ καινοποιεῖν significat. o Pro deo.] A' persona. p Maiorem partem.] A' circumstantijs facti. q Nam Iouem.] A' consilio facti. r Sed age Mercuri.] Amplificatio κατ' ἐπόθεσιν. s Cœlum terræ.] Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere. Erasmo nostro interprete. t Videre iam licet.] A' collatione humanorum morum. u Sic enim.] A' consilio & causa finali. x Iuxtà Poëtæ dictum.] Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secundò: Multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis. y Minerua.] Quæ sapientiæ & bonarum omnium artium dea, & ex Iouis cerebro sine matre procreata est. z Gigantes.] Terræ filij excelsissimæ staturæ in deorum perniciem procreati, vt superis scilicet bellum inferrent, Iouémque de cœli possessione deijcerent. A Prorsus omnia Iouis plena sint.] Lucianus ex Arato sumpsit, quæ Virgilius hoc versu reddidit in Palemone Ecloga 3:

Ab Ioue principium Musæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cùm in honorem Ionis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim visantur. C Flagitiosi.] Obiectio, quam exemplo deinde diluit. D Sic enim eandem.] Alia, quam per inuersionem à simili. E Atqui non.] Elegans amplificatio obiectionis per regestionem. F Sed si hoc dixeris.] Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. G Hæc sunt.] Transitio. H Quando.] A' natura rei. I Quod contra.] Ab officio deorum. K Sed quid.] Ab vsu ignis. L Ad alia necessaria ignis habendus.] Ab vtili ex consequentibus. M Miror autem.] Amplificatio ab exemplo. N Cùm vates sis.] Exprobrat Prometheo vim significatio-

nis

is vaminis. Nam cùm sit Προμηθεὺς vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam. O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* O Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurum præscius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod se in patrem suum ediderat, veritúsque ne similiter à filio de regni possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: meritórque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Eclogæ:*

Caucaseasq; refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymno octauo Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Rectè dicis præ.] *Actio & affectio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cunctaris.] *προτροπή.* Ad vos saltem.] *συγγνώμη.* Tanquam parum sit.] *ἔρωτησις.* Sed tu porrige.] *προσταξις.* Ne quippiam tibi.] *παρακελευσμός.* O Saturne, ô Iapete.] *χαλεπαινόντος μέρους.* Qui primò quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm si vacat.] *κατάστασις.* Tu verò quandoquidem.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, ademq; vice exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] *ἀξίωσις καὶ μετάστασις τῆς μεθόδου.* Cęterùm tu Vulcane.] *ἀποστροφὴ προσωπικὴ.* Partiri igitur vos.] *παίρεσις τῆς κατηγορίας.* Nihil autem video.] *ἀπὸ τοῦ*

δωματοῦ κλαυθμός. Mercurius meam obibit prouinciam.] *Reijcit partes in Mercurium.* Nam ego.] *Extenuatio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quomodo enim.] αὐτηγορητική. Atqui tempus expetit.] προοίμιον ἐδικὸν προσκεφαλαίας ἕνεκα. Si mihi propositum.] *Repetit capita accusationis.* Quo pacto videlicet.] διαίρεσις τῆς κατηγορίας. Denique quòd ignem.] αὔξησις. At verò.] προέκθεσις καὶ ἀνοχὴ τῆς αἰτίας. Cæterùm si.] τὸ δεύτερον μέρος. Quid enim.] ἀνάθεσις λόγου. Nunc verò.] παρασκευὴ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐγκλημάτων λύσιν. Et primò quidem.] *Apologia Promethei ad primum caput de carnium distributione, per* αἴτησιν καὶ δόσιν καὶ μείωσιν. Immemorsanè.] *Exprobratio.* Nam quis non.] A' *persona.* Sed agedum.] *Confessio.* Nam louem.] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vt ne interim.] ὁ λογισμός. Nil enim aliud.] παρομοιολογία. Meliorè.] ἀφαίρεσις. Sed agè Mercuri.] σωκρατισμὸς, αὐξήσεως τῆς δίκης, μείωσιν τοῦ ἐγκλήματος. Fallor si hæc.] *Conclusio calumniæ.* Nam quum hæc.] A' *minori contentio.* Videre iam licet.] ἄλλη αἰτίωσις συγκεφαλαιωτικὴ αὐξήσεως ἕνεκα. Tempus nunc monet.] μετανάστασις καὶ κατάστασις. Cuius culpæ me.] διαίρεσις. Quàm ego illos.] ἀνάκρισις. Ego ad virumque.] κατασκευὴ διμερής. Sic enim nullo.] ἐκ τῆς ἐνδείας. Cùm itaque tellus.] κατακλήησις. Adeò vt neque.] ἡ πρόφασις ἀφορμή. Ego cùm alioqui.] ὁ λογισμός. Quippe vel id erat.] τὸ αἴτιον τοῦ παραχθέντος. Cæterùm iuxta.] αὐτὸ τὸ παραχθέν. Hæc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] παραύξησις. Itaque neminem fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu est.] *Secundum argumentum. multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* Quòd si ego.] τὸ καταπλαγῆναι. Verùm ego.] αἰτήσεις. Nam si quæ ad rempubl.] κατασκευή. Cæterùm istuc.] *Aliud argumentum, à causa finali.* Quod ideò dixerim.] ἐκ τοῦ ἑαυτὸν ἐκβαίνειν. Adde quòd nemo ex nobis.] ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuerò quum optimo.] *Conclusio.*

ſio. In crucem à vobis leuatus.] *ἀπὸ τοῦ ἀνήκεσ-*
Sed ais, flagitioſi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.*
Liceat reperire hanc.] *τὸ ἐναίσιον.* Nec verò eſt quòd
licas.] *Alia, quam per inuerſionem à ſimili ſoluit.* Sed a-
ime obſecro dijs.] *τὸ καθ' ὑπόθεσιν.* Cæterùm malè
ne.] *Aliud caput accuſationis ſecundæ.* Quas tamen.]
Elegans amplificatio obiectionis, per regeſtionem. Atqui non
rat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti re-*
ondet. Sed ſi hoc dixeris.] *A' conſequenti contrario.*
Hæc ſunt quæ.] *Concluſio.* Ad ignem tranſeamus.]
Tranſitio. Tertium caput de igne è cœlo ſublato. Fœdam ni-
nirum.] *ἐξυβρισμός.* Per deos autem.] *δέησις.* Sed
nox mihi.] *ἐρώτησις ἀπὸ τῆς ἀρρήτου.* Quod quidem
vix.] *τὸ ἐπιχείρημα, à natura rei.* Itaque euidentiſſi-
mum.] *ἀποδιαβολή.* Quo contra.] *Ab officio deorum.*
Sed quid ſi omnem.] *Conceſſio.* Quibus ignis.] *Ra-*
tio. Cùm neque coquere.] *Ab vſu ignis* Verùm ho-
minibus.] *Ab vtili ex conſequentibus.* Itaque parum ap-
poſitè.] *Clauſula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exem-*
plo. Veſtrûm erit.] *ἐπίλογος σὺν ἐπαγγελίᾳ.* Haud
facile eſt.] *Interfatio Mercurij.* Mirum autem.] *γνωμο-*
τυπικὴ ἐρώτησις. Præſciui hæc.] *ἀποκρίσις.* Et nunc The
banus.] *μαίευσις.* Vtinam hæc.] *Εὐχή.* Bono ſis
animo.] *παραμυθία.* Ne oro graueris.] *ἀξίωσις.* No-
ſtin', Mercuri.] *ἔκθεσις.* Quin nos, Vulcane, abimus?]
Concluſio.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eoſdem.

Dialogi qui ſequuntur, tam ſuperorum quàm infe-
rorum deorum, quaſi quandam ſyluam ac ſum-
mam continent omnium ferè fabularum, quæ partim
apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum fese exercuisse. Nam vt hìc Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarantq; videndo,*
Nulla venenosæ ledunt hos pocula Circes.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

ΛΥσόν με, ὦ Ζεῦ, λέγε· νὰ γὰρ ἤδη πάσχουσα. Ζεύς. λύσω σε φὴς, ὃν χρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενον, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν μὴ μόνον διαιρεῖσθαι τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, καθ' ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῷα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐποίησας· ἃ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν κρεῶν, ἴσως σιμικῇ μὲν καλυμμένα μοι παραθεὶς, καὶ τὸν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σεαυτῷ φυλάξων, τί χρὴ λέγειν; Προ. οὐκοῦν ἱκανὰ ἤδη τὰ δίκαια ἐκτέτικα, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένος, τὸν μάκιστα ὀρνέων ἀποδούμενον ἀετὸν ἐμφύσων τῷ ἥπατι. Ζεύς. οὐ δὴ πολλοστημόριον τοῦτο, ὧν σε δεῖ παθεῖν.

SOlue [a] me Iupiter, [b] grauia enim iam passus sum. IVP. Soluam te, ais, quem oportebat grauiores pedicas habentē, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi epar, sed & oculis carere effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignē furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [c] quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibiipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, [d] tantum tempus Caucaso affixus, pessimam auium perditam aquilam nutriens hepate. IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati.

Προ. καὶ μὴν οὐκ ἀμισθί μι νύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀπαί σοι μηνύσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. λιταισοφίζῃ μι, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἴξω: οἶδα γὰρ ἀγνοήσας αὖθις, ἵνα ὁ Καύκασός ἐστιν, οὐδ' ἀπορήσεις δεσμῶν, ἤν τι τεχνάζων ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὶ πρόσωπον, ὅν τινα μισθὸν ἀποτίσας ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. Προ. ἦν ἔπω ἐφ' ᾧ, τι βαλίζεις νεῶ, ἀξιόπιστος καὶ ἐσομαί σοι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν, σιωδυόμενος αὐτῇ. Ζ. τοῦτο μὲν ἴσμεν. τί δ' οὖν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. Προ. μανθάνω, ὦ Ζεῦ, ἐοικὼς μνησθῆναι τῆς Νηρηίδι. ἦν γὰρ αὐτὴ ἐννοήσῃς ἐκ αὐτῆς, τὸ τεχθὲν ἴσα ἐργάσεται σοι, οἷα καὶ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῂς, ἐκπεσεῖσθαί με τῆς ἀρχῆς; Προ. μὰ γὰ νοὶ ὦ Ζεῦ. πολὺ τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπολεῖ. Ζ. χαίρετω τοίγαρουν ἡ Θέτις· σὺ δὲ ὁ ἥφαιστος καὶ ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Caucasus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quámnam mercedem persolues necessariã nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ vadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinans?* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. [c] *Ad Thetin, coiturus cum ipsa.* IVP. *Hoc quidem nosti. Quid igitur postea? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas* [f] *cũ Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno.* IVP. *Hoc ais, expulsurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: verumtamen tale aliquid coitus ipsius minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te verò* [h] *Vulcanus ob hæc soluat.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SOLVE me, Iupiter.] *Prometheus hic orat Iouẽ, vt tan-*
to liberetur. b Grauia enim iam sum passus.] De *Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cui non cognitum est, quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humana gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet.*

c Nam quibus meipsum decepisti.] *Breuis repetitio caput accusationis Promethei.* Hyginus *in Astronomico poëtico: Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erant totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cùm propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent,* Prometheus, *qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent vsu. Idq; postea consuetudo firmauit. Quod cùm facilè à deo, non vt ab homine auaro, impetrasset, ipse* Prometheus *immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam, corio bubulo texit: ossa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet earum sumeret partem. Iupiter autem, etsi non pro diuina fecit cogitatione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, vtrumque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc* Hyginus: *ex cuius verbis facilè intelligas, quod scribit hîc* Lucianus. d Tantum tempus.] *Aeschylus dicit in* Prometheo, *Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: sed* Lucianus *hîc videtur Aeschyli poëtæ & aliorum sequi sententiam.*

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doridis filia.* *g* Minatur.] *Constitutum erat in fatis, Thetin pariturem filium longè præstantiorem patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucaseis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitùs ille datur.

Solue me.] *Deprecatur supplicium Prometheus.* Soluam te.] *Recusatio Ioui.* Eò quòd talia.] αἰτιολογία δ' ἐπιφέρεται. Nam quibus.] παράλειψις. Tantum tempus.] *Pœne exaggeratio & extenuatio.* Qui non sine.] ἐπίτασις τῆς μισθοῦ λύσεως χαριεντίσματος. Si dixero.] ἀποτρεπόμενος καὶ ἀποῤῥήσεως μέσος. Nihil, ô Iupiter.] ἀποτροπή. Vtinam ne fiat.] ὄχνησις. Te verò.] *Impetratio veniæ.*

ERR.

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἀ ἰωὰ τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γὰρ ἀκόμη ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παῖς, ὦ Ερως, ὃς ἀρχαιότερος πολὺ τοῦ Ιαπετοῦ; ἢ διότι μὴ γένυας, μηδ' πολιὰς ἔφυσας, ἃ ταῦτα κομᾷ βρέφος ἀξιοῖς εἶναι, γέρων καὶ παλαιός; ΕΡ. τί δέ σε ἀ δίκη βλάπτει, γέρον, ὡς φῂς, ἐγὼ, διότι καὶ πλέξαι δέννοῇ; Ζ. πόθεν, ὦ καταφρόνητε, ἐμὲ μικρὰ, ἐμοὶ μὲν ἔτος ἐντρυφᾷς, ὃς μηδέν ἐσμεν, ὁ μὲν ποιήσας με, σάτυρον, ταῦρον, χρυσῆν, κύκνον, ἀετόν. ἐμὲ δ' ὃς ἐμηχανήσω δι' ἐμίαν λεύ τινα ἐραθῆναι ποιήσας. οὐδ' σωφρονίζω δὲ σε γυναικὶ δῶ σε γενέσθαι, ἀλλὰ μὲ δεῖ μαγγανεύειν αὐτὰς, καὶ λανθάνειν ἐμαυτόν. ἀλλὰ ταῦρον δὲ κύκνον φιλοῦσι

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: [a] puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiã infans putari cupis, ſenex & verſutus adeò cũ ſis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego ſenex ille, vt tu ais, cur me vincire quoquè cogitas? IVP. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil eſt quod me non effeceris, ſatyrum, taurum, [b] aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me viciſſim amaret, nullam planè vnquã feciſti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuiſſe: ſed oportet me præſtigijs vti ad illas, & meiſum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exoſculantur:

φιλῆσιν, ἐμὲ δὲ ἂν ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τῆς δίκης. Ερ. ἀπότως· ὑγιὰρ φέρουσιν, ὦ Ζεῦ, θνητοὶ ὄσαι τὴν πρόσοψιν. Ζ. πῶς οὖν ὁ Ἀπόλλων ὁ Βράγχος καὶ ὁ Ὑάκινθος φιλοῦσιν; Ερω. ἀλλ' ἡ Δάφνη καὶκεῖνον ἔφευγε, καίτοι κομήτην καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἐθέλοις ἐπιρᾶς ἂν, μὴ ἐπίσει τὴν ἀγίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς κάλλιστον ποίησον αὐτὸν, ἐκκάθηρον καθαμένος βοστρύχους, τὴν μίτρα τούτους ἀναπλημμένη. πορφυρίδα ἔχε, ποδήρη χρυσίδας, ὑπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις σύρυθμα βαῖνε, καὶ ὄψει ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν δεξαίμην ἐπιρᾶς ἂν τοιοῦτος γενόμην. Ερ. νενόηκα, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾷν θέλε· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτό γε. Ζ. ἔπ' ἀλλ' ἐρᾷν μὲν, ἀπραγμονέστερον δ' αὐτοῦ ἐπιτυγχάνειν. ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur [c] Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. [d] At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias [e] ægidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, vt talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Vius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ο Ζεὺς φεύς τὸν ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ πάντ' ἀφελοῦμαι,
χ' ὁ πλανὸς, βρόντα τῇ πάλι κύκνος ἴσῃ. *Id est,*
Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

c allusisse videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito ostendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor metis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem ans & sagittas: quarum vna cuspide aurata vulneratos ad orem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium ionem pulcherrimis versibus* Marullus *&* Aeneas Syluius *in- ioſissimè complexi sunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem di- itatis suæ immemorem, ad furtiuos* Danaës *amplexus è cœlo impluuium in imbre aureo demisit.* c Apollinem.] *pollo* Daphnes, Branchi, *&* Hyacinthi *pulchritudine arsit.* At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim alioqui effugere posset, implorato patris* Penei *fluminis auxilio, in laurum borem est commutata.* Ouid. 1. Metam. e Aegidem.] *hoc est, thoracem, seu loricam: sic enim* Martialis *exponit libro septimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΛ-

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ Ἡφαίστου.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἑώρακας, ὦ Ἀπολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι τεχθὲν, ὡς μικρόν τι ἐστὶ, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ ἁπλοῦ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀφυσόμενον; Απ. ἱκανόν γε φῶ βρέφος, ὦ Ἡφαιστε, εἶναι μέγα ἀγαθὸν, ὃ τῷ Ἰαπετῷ πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ἡφαι. καὶ τίνα ἂν ἀδικῆσαι δυνηθείη ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τριαιναν ἔκλεψε· ἢ τὸν Αρη, καὶ τοῦτο γὰρ ἐξέλαθον τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε τὸ τόξον καὶ τῶν βελῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν τοῦτο, ὃ μόλις ἐκινεῖτο ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἔσῃ, ὦ Ἡφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. Ηφ. καὶ μὴν προσῆλθεν ἤδη. Απ.

VIdisti'n' Apollo Maiæ infantulum illũ, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurũ, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem ea de ò iniuria afficére potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est, aut Martem: nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium. vt interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis.

VVL. Haeccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuoluera? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo venerit. VVL. Atqui venit iampridé.

APOL.

π. τί ρω̃; πάντα ἔχεις τὰ
γαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν
ὑτῶν; Ηφ. πάντα, ὦ Απολ-
. Απ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀ-
βῶς. Ηφαι. νὴ Δία τὸν πυ-
ραν οὐχ ὁρῶ. Απ. ἀλλ'
ὐτὸν ἐν σπαργάνοις
βρίφους. Ηφ. οὕτως ὀξύ
ὲ ἐστί, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ
μελετήσας τὸν κλεπτικόν;
π. ὃ χρὴ ἔχουσας αὐτὸν καὶ λα-
μῶτ' ἤδη σωμάλα καὶ ἐπί-
χαρα. ὁ δὲ καὶ ἀκούειν ἡμῖν
ἐοικε. χθὲς δὲ προσκαλεσά-
μενός τ' ἐρωτα, κατεπάλαι-
ε ὠθὺς, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφέλ-
ν τὼ πόδε. ἔτα μεταξὺ ἐ-
μνούμενος, τῆς Αφροδίτης
ν δὲ λύσον ἔκλεψε, προσπη-
αμένης αὐτὸ ἐπὶ τῇ νίκῃ. τοῦ
ιὸς δὲ γελῶντος, τὸ σκῆπτρον.
δὲ μὲν βαρύτερος ὁ Διὸς ἦν
ῦ, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἔχει, κἀ-
κεῖνον ἂν ὑφείλετο. Ηφαι. γὰρ
όν τινα τὸν παῖδα φῄς. Απ. ὦ
όνον, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν.
φαι. ὦ τὸ ζηλωτὸν ἔχεις;

APOL. Quid igitur? habésne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissũ est? VVL. Omne, Apollo. APO. Attamen inspice diligéter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illũ alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne adunc as manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tũ meditatus esset furãdi rationẽ? APO. An' non audisti ipsum loquentẽ quoq; iam arguta ac volubilia quædã? Atq; hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulũ, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridente, sceptrum illius sustulit: nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis?

Απ. χελώνην ποτε νεκρὰν εὗρεν, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς σοι πήξατο. πήχεις γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, ἡ μαγάδιον ὑποθεὶς, διὰτὰ ἐντανάμενος ἐπλὰ χορδὰς, μελῳδεῖ πάνυ γλαφυρὸν, ὃ Ηφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς διαμὶ αὐτῷ φθονεῖν, τὸν πάλαι διαβαίζειν ἀσκοινῶτα ἔλεγε δεῖ ἡ Μαῖα, ὡς ἔδει μένοι τὰς νύκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλ' ὑπὸ σπειρηίας ἄγει τοῦ ἄδειν λατίοι, λιπόψων τὶ διαπεῖσθαι ἀκλαλή. ὑπόπλεως ἐστὶ, καὶ ῥάβδον τινὰ πεποίηται θαυμασίαν τῷ δύναμιν, ἣ ψυχαγωγεῖ καὶ λατάγει τὰς νεκρούς. Ηφαι. ἐγὼ ἐκείνῳ ἔδωκα αὐτῷ παίγνιον εἶναι. Απ. τοιγαροῦν ἀπέδωκέ σοι τὸν μισθὸν πῶ πυράγραν. Ηφαι. εὖ γε ὑπέμνησας. ὥστε βαδιοῦμαι ἀπολησόμενος αὐτῷ, ἔστου, ὡς φῄς, ἐνῤῥιφὲν ἐν τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundū adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoq; illi iam inuideam, qui iam olim personando citharam me exercebo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cælo noctu maneret, sed præ nimio agēdi studio ad inferos vsque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid.* b *Alatus autem quoque est, ac virgam quandam apparauit, mirificam potestatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos.* VVL. *Ego illam deedi ipsi, vt esset quasi ludicrum.* APOL. *Proinde & mercedem istam tibi retulit, forcipem videlicet.* VVL. *Recte sanè admonuisti. quare ibo vt illum recipiam: sicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Aduncas manus.] *Mercurium furem, & furum præsidem poëtæ faciunt, vnde* ὀξύχειρ *à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* b Alatus quoque est.] *Lilius Gregorius in Mercurij syntagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in lapide quodam antiquitatum hoc modo effictam: filo quidem erat puerilis iuuenili, facie imberbi, cum alis supra aures, nudus vero totus, præterquam quod pallium habere videbatur, dextra sursupium continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebat, ad pedes illius hircus & gallus subsunt.* Vide *Macrob.* c Ac virgam quandam.] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat. *Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius* χρυσόῤῥαπις.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐπιδεξιὸς καὶ ἐπιμηχανικός.

Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali sidere prodit homo.

Maiae infantulũ.] ἔπαινος *à matre, ætate, forma, & actu.* Et arridet omnib.] εἰρωνικός. Tale quiddã.] ἀπόκρυφον. Qui ipso Iapeto.] ὑποβολὴ συγκριτική. Interroga.] ἀπόφασις τοῦ ἐλέγχου. Nam & huius.] *Descriptio personæ ethica, à natura & moribus.* I. ὅτι κλέπτης. Scies Vulcane, si modó.] *Enumeratio furtorum.* Per Iouem.] ὅρκος. Adeóne aduncas manus.] ἐκφώνησις θαυμαστική. An non audisti ipsum.] II. ὅτι λάλος. Statim illum.] II. ὅτι παλαιστὴς κατ' ἀφήγησιν. Veneri surripuit.] *Redit ad furta.* Et nisi grauius.] τὸ παραλειφθέν.

Celérem.] *Transitio.* Quinimò & musicum.] *ὅτι μουσικός. ἀφήγησις, quomodo citharam confecerit: causa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cæterùm ipsa.] *Ad furta nocturna transit.* Alatus autem.] *Alia descriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] *ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ νεκρομαντικός.* Rectè sanè.] *Conclusio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός. — VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθον δέοι μιᾷ πληγῇ διατεμεῖν. Ζ. εὖ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δίχαλά μου τὼ κεφαλὼ ἐς δύο, διατμητέον. Ἡφ. παρᾷ μου, ὦ μέμνησαι; πρόσταττε δ' οὖν τἀληθῆ, ὅπερ θέλεις σοι γενέσθαι. Ζεύς. διαιρεθῶ αἰ μοι τὸ κράνιον. εἰ δὲ ἀπειθήσεις, οὐ νῦν πρῶτον ὀργιζομένῳ παρέσῃ μου. ἀλλὰ καὶ καθικνεῖσθαι πανὶ τῷ θυμῷ, μηδὲ μέλλησον. ἀπόλυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ μου τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφουσιν. Ἡφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim ita vt iussisti, securim habens acutissimã, etiamsi lapides opus sit vno ictu dissecare. IVP. Rectè sanè, Vulcane. Sed iam ineo pacta illa, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me num insaniã? Impera igitur verè quod vis tibi fieri. IVP. Diuidi mihi caluariã volo. si verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentẽ. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neq; cũctari. Pereo enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus.

Acutã

ὺς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι, καὶ οὐκ
αιμωτί, οὐδὲ κατὰ τὴν Ἐλ
θεὰν μαιώσεταί σε. Ζ. μα
γε μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαρ
ν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέ
ν. Ἥφαι. ἄκων μὲν, μα
ίσω δέ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν,
μελλόντος; τί τοῦτο; μό
ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κα
ν ἄχθος ἐν τῇ κεφαλῇ. εἰκό
ς γὰρ ὀξύθυμος ἔσθα, τηλι
ῦτα ὑπὸ τὴν μεθύγγα παρ
ένον ἐκθορόντων, καὶ ταῦτα ἔνο
ον. ἅτε στρατόπεδον, ὁ με
λὴν, ἐμεμάθεις ἔχων. εἶτ' ἐν τῷ
ξ, καὶ πυρέξιξιν, καὶ τὴν ἀσπί
κλινάσασθαι, καὶ τὸ δόρυ πάλιν.
ενθασιᾷ. καὶ τὸ μέγιστον, κα
πάνυ καὶ ἀκμαία γέγονται
ὴ ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις
ἐν, ἀπὸ μοσμᾶ καὶ τοῦτο
μόρυς. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίωτρά
οι ἀπόδος, ἐγγυήσας μοι
τὴν. Ζ. ἀδύνατα αἰτεῖς,
Ἥφαιστε. παρθένος γὰρ ἀ-
θάλλει μένει. ἐγὼ γοῦν, τό
γε ἐπ' ἐμοὶ, οὐδὲν ἀντιλέγω.

Acuta enim ſecuris eſt, & non abſque ſanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obſtetricabitur. IVP. *Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui quid ſit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, ſed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc eſt. Magnũ, ô Iupiter, malum habuiſti in capite. meritò igitur iracundus fuiſti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriens, idq; armatam. nimirum caſtra, non caput habuiſti, non aduertens. Hæc verò etiam ſaltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac haſtam vibrat, & quaſi quodam furore concitatur: &, quod maximũ eſt, formoſa admodum, ac maturis nubilis annis breuiadeò iam facta eſt, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obſtetricandi præmium hoc mihi refer: deſponde mihi illam.* IVP. *Impoſſibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me eſt, nihil repugno.*

Ηφαι. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη συναρπάσω αὐτήν. Ζεύς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, φοιδ. πλὴν οἶδα, ὅτι ἀδύνατον ἐρᾷς.

VVL. *Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam.* IVP. *Si tibi facile adeò hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei præripere possit, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius, Theophilus huius fabulæ mentionem faciunt. Addūt Vulcanū securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re κορυφαγένη dicta est. Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amat, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *-quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διιγμικός. *De Minerua nata ex cerebro Iouis.*

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet.] ἐρώμενος. Venio enim ita.] *Ratio αὐξητική.* Rectè sanè.] *Collaudatio.* Sed jam impacta.] *Iussio.* Tentas me.] *Recusatio, cum iussione.* Diuidi mihi.]

mihi.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] ἀπειλή. Ve-
untamen.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.]
hortatio à periculoso. Incute modó.] *Hortatio.* Inui-
quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc?
ella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem vi-
m.] ἔκφασις *Palladis.* Quare, ô Iupiter.] ἀξίωσις.
possibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebā.] *Conclusio.*

ΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, καὶ Ἡρακλέους.

IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.

Eodem interprete.

IVPITER.

Παύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἰόντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀπόπεια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ἡρ. ἀλλὰ βέλτιον, ὦ Ζεῦ, τοῦτον τὸν φαρμακέα πρότερον ἀνακλίνεσθαι μου; Ἀσκ. νὴ Δία, καὶ ἀμείνων γάρ εἰμι. Ἡρ. κατά τί, ὦ ἰμβρόντητε; ἢ διότι σε ὁ Ζεὺς ἐξεφαύνωσεν, ἃ μὴ θέμις ἦν ποιεῖν; νῦν δὲ κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετέλαβες; Ἀσκ. ἐπελέλησαι γάρ γε σύ, ὦ Ἡράκλεις, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλεγόμενος, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsmite, ô Aesculapi, & tu Hercules, contendere inter vos iurgijs, perinde vt homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HER. At vis, ô Iupiter, medicamentarium istũ priore loco accumbere, quàm me? ABS. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quò igitur, ô attonite, an quòd te [a] Iupiter fulmine aliquando percussit, eò quòd quæ nefas erant, feceras: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis participem factus es? ABS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cõflagrãsti, quãdoquidem mihi ignem obijcis?

Ηρα. ὄυκουν ἴσα καὶ ὅμοια βεβίωται ἡμῖν, ὃς διὸς μὲν υἱός ἐμι, τοσαῦτα δ' ὑπόνοια ἐκκαθαίρων τὸν βίον, θηρία διὰ παντὸς ἀγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβριστὰς τιμωρούμενος. σὺ δ' ῥιζοτόμος εἶ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθήσων τὰ φαρμάκων, ἀνδρῶδες δὲ οὐδὲν ἐπιδεδειγμένος. Ασκ. οὐ λέγεις, ὅτι σε τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην, ὃν πρόσθεν ἡμιφλεκτος ἐπ' ἀμφοῖν διεφθαρμένῳ τὼ σκέλει, δ' χιτῶνι, καὶ μετὰ ταῦτα, δ' πυρός. ἐγὼ δ' οὐ καὶ μικρὸν ἄλλο, ὅτι ἐβάλνεσε ὥσπερ σύ, ἔτι ἐξαίνου ἔσια ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκὼς, καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μιλαγχολήσας ἀπέπνιγα τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα. Ηρα. ἐμὲ μὲν γὰρ λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα ἔσχε, ὃς οὐ πολύ σε ὀνήσει ἡ ἀθανασία. ἐπὰν ἀράμενός σε, ῥίψω ἐπὶ λιφαιλῶ ἐκ τοῦ ὑρανοῦ, ὅτι

Here. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sum, tantos auctē labores sustinuerim, expurgata vita, deuictis bestijs, & hominibus contumeliosis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotātibus fortassis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præstitisti. Aes. Rectè dicis, quoniam & inustiones tuas cūraui, quando paulò antè ascendisti ad nos, semiustulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica ista, & post illam etiā à flāma. Ego verò quid? si nihil aliud, tamen neque seruiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus sandalio aureo: neq; verò etiam insaniens occidi liberos & vxorē. HERC. *Nisi desinas conuiciari, statim admodū senties, quòd non multū tibi profutura sit immortalitas: quoniā sublatū hinc è cælo præcipitē dabo te, vt ne*

μηδὲ τὸν παιῆνα ἰάσθαί σε, τὸ κρανίον συντριβέντα. Ζ. παίσασθε φησὶ μὴ ἐπιταράξητε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομεν ὑμῖν τοῦ συμποσίου. καί τοι νόμον, ὦ Ἡράκλεις, προτάττεσθαί σου τὸν Ἀσκληπιὸν, ὅτι καὶ πρότερον τεθνάνοι.

vt ne ipse quidem Paeon curauerit te, diminuto atq; effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationē hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquū est, ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe quē & prior mortuus est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

AEsculapius & Hercules de discubitu & sessione contendunt.

a IVPITER fulmine percussit.] *Aesculapius adeò excelluisse in ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis excitare crederetur: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus est. Hippolytum vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* *b* In Oeta conflagrâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi à tergo incumbens, morte & sepulchro Herculis nobilitatus. Illic enim Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est nomen tragœdiæ Senecæ, quę Hercules Oeteus inscribitur. Post mortem ob fortitudinem in deorum numerū relatus est.* *c* Ab Omphale verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem amore sui captum ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum & colum, cultusque famineos, sagittis & clauæ leonisque tegmine mutasset.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσωγμαλὸς ἐστὶν ἡ ἕδρα: *Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.*

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aetęo qui dedit oſſa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent medicæ viribus vſque manus.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ σύγκλη ἀπὸ τοῦ παραδείγματος ἀπρεπὴς τῷ τόπῳ. At vis, ô Iupiter.] ἡ ἴθελες. An quód.] ἡ ὕβρεως καὶ λοιδορίας. Oblitus verò.] ἀπὸ διαβολῆς, ἢ αὐτολοιδορίας. Nequaquam.] ἀπὸ παραβολῆς. Vt qui ipſe.] *Commendatio ſui.* Tu verò radicum.] ἀπὸ πόδοσις: *vituperatio Aeſculapij.* Rectè dicis.] *Comeſſatio, &* ἀντιδιασμός. Ego verò.] *Compenſatione tendit ei alias contumelias.* Niſi deſinas.] ἡ ἔκπληξις ἀγανακτήσει ἀορίας ἀπομαστιγώσεως. Deſinite.] ἡ σύγκλη, *Ionis lites dirimens, cum* ἐκπλήξει. Quanquam.] ἡ τῶν λόγων ἐπίτασις ἀρμονική.

HPAΣ KAI ΔιόΣ. IVNONIS ET *Ionis.*

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

ΕΓὼ μὲν ἐρυθριάσαιμι ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι τοιοῦτος ὑὸς ἦν, θῆλυς οὕτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τῆς μέθης· μίτρᾳ μὲν ἀναδούμενος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μανομένῃσι γυναιξὶ συνὼν, καὶ τύμπανοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως ἀγύρτου μᾶλλον ἢ θεοῦ παῖς. Ζ. καὶ μὴν οὗτός γε, ὦ θύγατερ

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens: plurimũ autem cum inſanis mulieribus conſuetudinem habens, mollior ipſis illis ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma, cuiuis magin quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mulieroſus

ρης, ὁ ἀδρότης τῶν γυ-
ναικῶν, ὁ μόνος, ὦ Ηρα, τλῶ
λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς
περιοικοῦντας τὸν Τμῶλον
βροτοὺς, καὶ τὰς θρᾴκας ὑπηγά-
γετο, ἀπὸ καὶ ἐπ' Ινδοὺς ἐλά-
σας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρα-
τοπέδῳ, τούς τε ἐλέφαντας εἷ-
λε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε,
καὶ βασιλέα πρὸς ὀλίγον ἀν-
θεστῶτα τολμήσαντα, ἀχμάλω-
τον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπα-
ντα ἔπραξεν, ὀρχούμενος καὶ ἅ-
μα καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμε-
νος λιπλίνοις, μεθύων ὡς φῂς,
καὶ ἐνθέαζων. εἰ δέ τις ἐπιχεί-
ροι λοιδορεῖσθαι αὐτῷ, ὑβρεί
ζας εἰς τλῶ τιλιτλῶ, καὶ τοῦτον
ἐτιμωρήσατο, ἢ καταδήσας
ταῖς κλήμασιν, ἢ ἀσπαλιεύ-
σων ποιήσας ὑπὸ τῆς μητρὸς
ὥσπερ νεβρόν. ὁρᾷς ὡς ἀν-
δρεῖα ταῦτα, καὶ ἐκ ἀνάξια τ
πατρός; εἰ δὲ παιδία καὶ πρω-
τοπειρίαν αὐτοῖς, ἐλπὶς
φθόνος. μὴ μάτην ἀλογίσω-
τό τις οἷος ἂν νήφων οὗτος
λῶ, ὅπου ταῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηρ.

lieroſus, non ſolùm, ô Iu-
no, Lydiam ſubiugauit, &
eos qui ad Tmolum habi-
tant cepit, prætereà & Thra-
ces ſub ſe redegit, verum e-
tiam contra Indos profectus
cum muliebri iſto exercitu,
& elephantos cepit, & ter-
ra potitus eſt, ipſumq; re-
gem, qui aliquantulum re-
ſiſtere auſus fuerat, capti-
uum abduxit. Atq; hæc om-
nia fecit, ſaliens pariter, &
choream ducens, haſtis v-
tendo hederaceis, ebrius in-
terea, vt ais, atque furore
correptus. Quòd ſi verò
quiſpiam illum conuiciari
aggreſſus ſit, contumelio-
sè de ſacris illius loquendo:
etiam hunc vlciſci ſolet, vel
palmitibus ipſum implican-
do, vel à matre, perinde vt
hinnulum, lacerari facien-
do. Vides quàm virilia hæc,
et me patre minimè indigna?
Si verò luſibus quoque &
delicijs inter hæc indul-
get, non eſt quòd inuideas:
& maximè ſi quis cogitet,
qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

IVN.

Ηρ. σύ μοι δοκᾶς ἐπαινᾶσθαι καὶ τὸ εὕρημα, αὐτῆ τῷ ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν πρακόμενοι, καὶ ὅλως μεμηνότες ὑπὸ τῆ πότου. ἢ γοῦν Ἰκάριον, ᾧ πρῶτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίοντες τοῖς δικέλλαις. Ζ. ἀλλ' οὐ τοῦτο φησὶν ὁ οἶνος ταῦτα, ἀλλ' ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δ' ἄμετρον καὶ πόσεως, καὶ τὸ πῖρα τοῦ καλῶς ἔχοντος ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἐμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μέν, καὶ ἥδιον γοῦν ἄν. οἷον δὲ ὁ Ἰκάριος ἔπαθεν, εἰ καὶ ἄν ἐργάσαιτο εὐδαίμονα τὸν ξυμποτῶν. ἀλλὰ σὺ ἐπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, ἅ γε ἐμβάλλεις τοῦ Διονύσου τὰ κάλλιστα.

IVN. Tu mihi videris etiam laudare [b] inuentum ipſius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati iſti facilitèt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & in ſumma, inſanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecêre, ligonibus cæſum. IVP. Nihil hoc dicit. Non enim vinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero. Cæterum ſi quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia verò Icarius paſſus eſt, tali nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed, tu adhuc [c] zelotypia affici videris, ac Semeles reminiſci, Iuno: ſiquidem eas res Dionyſij calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obijcit.

a MITRA quidem.] *Mitram geſtaſſe virùs turpe & molle cenſebatur: vt apud noſtrum Lucianum alibi apparet. quin*

θηλυμανὴς per probrum hîc Bacchus vocatur. *b* Inuen-
m ipsius.] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum.*
Iupiter vinum mala non designare respondet, sed nimius e-
notus. *c* Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri*
dolore ex Iouis incontinentia susceptо extruciatam, ac de-
entem rebus Bacchi egregiè gestis sic obiurgat.

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

uno cùm Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inũeniſſe illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: ſic resque nocere
Nil per ſe ducit: ſolus abuſus obeſt.

EQVIDEM etubeſcere.] *Exprobrationis & ὀνειδισμῶ*
poſitio. Mitra quidẽ.] *ἔνθεσις κατ' ἐπφορὰν τῶ σχοινώ-*
,Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ψευδωνύμῳ. At verò
c mitratus.] *ἀντισυναγωγὴ, compenſatio: ἐπαριθμὴσις, ab enu-*
ratione rerum præclarè & fortiter geſtarum, à repugnanti-
. Quòd ſi verò.] *Reſpondet ad alias inſentatas calum-*
s. Si verò luſibus.] *Alia pars.* Et maximè.] *Concluſio.*
Tu mihi videris.] *Obiectio. Vinum nõ eſt à te laudan-*
m, quia reddit homines ebrios. Itaq; & Icarium illum.]
b exemplo & effectu. Nihil hoc dicis.] *λύσις.* Non e-
im.] *οὐκ ὀρθῶς, ὅτι ὁ οἶνος οὐκ αἴτιος τῆς μέθης ἐστί.* Cæterùm ſi
uis.] *αἰτίας veræ cauſæ.* Ille quidem.] *Vtilitates vini,*
commẽdatio. Qualia verò Icarius.] *Reſpondet ad exem*
. Sed tu adhuc zelotypia.] *αὐτολοιδορία συμπεραίνει.*

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ VENERIS ET ΚΑΙ ΕΡΩΤΟΣ. Cupidinis.

Eraſmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί λέγεις, ὦ Ερως, τὸς μὴ ἄλλους θεὸς καταγωνί-
ζ ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in cauſa eſt, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador-

tus

Ποσειδῶ, ἢ Ἀπόλλω, τὸν Ἥφαι, ἐμὲ τὸν μητέρα, μόνης δὲ ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐκ ἐκείνης ἄπυρος μοί δοκῇς, ἐγὼ δὲ ὀϊσῶμαι ἡ φαρέτρα, σὺ δὲ ἄτοξος ἔσῃ, καὶ ἄσοχος. Ερ. Θάρρει, ὦ Μῆτερ, αὐτὸν φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ δεινῶς ἀνθρωπική. ὁπόταν οὖν ἐντανύσωμαι τὸ τόξον ἐπ' αὐτὸν, ἐπισείσω τὸν λόφον, ἐκπλήξομαι καὶ ἀθρόος γένομαι, καὶ ἀφῇρῆσθαί μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Ἄρης γὰρ ὁ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὅμως ἀπέφυγεν αὐτὸν, καὶ νενίκηκας. Ερ. ἀλλ' ἐκεῖνος ἐκὼν παρῆλθέ με, οὐ προσκαλέσαντος. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. καίτοι ἐγὼ μὲν ἅπαξ παρῆλθον, πλησίον ἔχων τὸν λαμπάδα. ἡ δέ, ἔμοιγε, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, ὃν δορατίῳ σὲ δεήσεται, ἢ τοῦ ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν τάρταρον

tus expugnaris, Iouē ipsum Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem ab vna Minerua temperes, vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iacularī noris? CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenso arcu petam illam, galeæ cristā quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidāt. VEN. Atqui Martis non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit atque vltrò etiam inuitat. verùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat, quin aliquādo temerè ad illam aduolaui, facem propiùs admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentē Iouē, quouis modo te cō fecero, aut lancea te transfigā, aut pedibus arreptū in ta-

ρ ἐμβαλῶ, ἢ αὐτὸ διαφθερῶ. πολλὰ
ταῦτα ἀπειλήσει, καὶ ὀρᾷς ἅ
κρανὸν, καὶ ἐπὶ τῷ στέρνῳ ἔχει
δεινόν τι φοβερὸν, ἰχίδνης
τι κατάπλεων, ὅπερ ἐγὼ
πλοκὰς λέγω. μορμολύττε-
ται γάρ μοι, καὶ φεύγω, ὅταν
ω αὐτό. Αφροδ. ἀπὸ τῆς
Ἀθηνᾶς λέγεις, ὡς φῂς,
ὰ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα,
φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν
Διός. ἀλλὰ Μῦσαι, δι' τί
οι ἄνθρωποι, καὶ ἔξω βολῶν
σιν; ἢ καμπὰς λόφους ἐπι-
ίσει, καὶ Γοργόνας προ-
άνουσιν; Ερω. ἀλλ' ἐμοὶ αἰδοῖ-
ς, ὦ μῆτερ· σεμναὶ γάρ
σι, καὶ ἀεί τι φροντίζουσι καὶ
περὶ ᾠδὴν ἔχουσι. καὶ ἐγὼ πο-
λάκις μὲν ἀκούω αὐτῶν, καὶ
ἥδομαι δὲ ὑπὸ τῆς μέλους. Αφρ.
ὰ τί ταύτας, ὅτι σεμναί· τὴν
Ἀρτεμιν δὲ ἕνεκα ὑβρίζεις τι-
θάσσεις; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, ὦ
καλαβεῖν αὐτὴν οἷόν τι,
φύγω-

tara dabo præcipitem, aut ipse te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Adhæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore [d] *faciem quandam gestat horrendam, viperis capillorum vice comatam. hanc nimirum magnoperè formido: territat enim me, fugioq́ quoties eam aspicio.* VEN. *Esto sanè, Minerua metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas,* [e] *idq́ cùm Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterùm* [f] *Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt? num hæ cristas quatiũt, aut Gorgonas prætendunt?* CVP. *Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: præterea* [h] *semper aliquo tenetur studio, semper cantionibus animũ intentũ gerunt.*

quin ipse etiam non raro illis assisto, [i] *carminis suauitate demitus.* VEN. *Esto, nec has adoriris, propterea q sint reuerendæ: at* [k] *Dianã qua tandem gratia non vulneras?* CVP. *Vt breuiter dicã, hãc ne deprehendere quidẽ vsquam sum potis,*

quippe

φεύγοντα ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, ἅτε καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἔχοντα θηρᾶν. Αφρ. τίνα, ὦ τέκνον; Ερ. θήρας, ἢ ἐλάφων καὶ νεβρῶν ἀγρεῦσαί τι διώκοντα, καὶ ἐκβαλόντα ξύσαι, ἢ ὅλως πρὸς ὃ βούλεται ἄγειν, ἐπεὶ τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, καί τοι ζωγρότατον αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκηβόλον. Αφρ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ἐτόξευσας.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam ſui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. *Cuius, ô gnate?* CVP. *Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos inſectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorſum tota rerum huiuſmodi ſtudio tenetur: tametſi fratrẽ eius, qui nimirum arcu valet & ipſe, ferit́q; eminus.*

VEN. *Teneo gnate, eum ſæpenumerò ſagitta vulnerâſti.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ELeganter hoc dialogo oſtendit, nullum amori & obſcœnæ libidini eſſe locum apud eos, qui nunquam opere vacent, ſed aliquo ſemper labore & negotio diſtringuntur. Nam hunc eius eſſe dialogi quaſi ſcopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum cauſam exiſtere ocium, denique libidines obſcœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia teſtatur. Itaque rectè ingenioſus Poëta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc ſunt iucundi cauſa cibuſque mali.
Ocia ſi tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & ſine luce, faces.

Huc pertinet quod mox ſequitur:

—finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegiſtus quare ſit factus adulter?
In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat.

a CVPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quẽ Simonides & Ei-*
ro ex Marte & Venere natũ esse voluit. Pingitur puer imber-
s, cæcus & alatus: armatus flãmis, & duob. diuersissimæ na-
ræ spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorũ illud
m habet amorẽ conciliandi, hoc pellendi fugandiq́; : vt pul-
errimè scribit Ouid. lib. 1. Metam. in fabula Apollinis &
nes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè
bus cõplexi sunt. A` pharetra, id est, sagittarũ theca, Pha-
retratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorũ, gra-
ũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq́; omniũ habita est
. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferũt enim
em, quũ Iunonem sterilẽ videret, ne prorsus sine prole esset,
brũ suũ percussisse, indeq́; Mineruã prosiliisse. Sapientiæ &
iplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τῦ πάλ-
ν, id est, à vibrãdo, propterea quòd hastã tenens, eam veluti
rare videatur. Fiebat enim eius simulachrũ galea, scuto, in
o erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab
mero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ
ore: vnde & Cæsiam nostri cognominãt. Ogygis regis tẽpori-
, circa Tritonidẽ Africę paludẽ virginali facie dicitur appa
isse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, virgi-
tatemq́; perpetuò illibatã seruasse: vnde & Innuptam ap-
llant poëtæ. b Deos omneis.] Cupidinẽ non solùm homi-
bus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori
ccumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis
rrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de
acrificijs inferiùs. c Tartara.] Locus inferorum profundis-
mus dicitur, in quo fontes plectuntur, & sol non lucet. d Fa-
em.] Medusæ Gorgonidis. e Iouis fulmen.] Iouis fulmen
tribuunt poëtæ. f Cæterùm Musæ quam ob causam.]
Musas non peti à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur,
quod Platoni tribuit Diogenes Laërtius:

ἀ Κύπρις Μούσαισι, θεοφόσια ταὶ Ἀφροδίτᾳ
πρῶτ' ἦ τὸν ἴερον ἰφοιτώλησεμας.
χ' αἱ Μῶσαι ποτὶ Κύπριν ἄρει τὰ ϛωμύλα ταῦτα,
ἠμὶν δ' ὐ πίπυσται τῶτο τὸ παιδάριον.

Hoc ita vertit Bentinus:

Hæc Venus ad Muſas: Venerē exhorreſcite nympha
In vos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Muſæ. Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Marſilius Ficinus hoc Platonis epigramma illuſtrans, id priſcos, Muſas & Mineruam caſtas eſſe voluiſſe indicat, qui coitus ſpiritus ſubtiliores exhauriat, cerebrum debiliter, labefi ctet ſtomachum, quo malō nihil ingenio aduerſius eſſe potes Venere ſiquidē & Baccho ſtudioſus adoleſcens abſtinuit. Vi Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq omnes amore capi docens, Dianā, Veſtam, & Mineruā excipi non ita Muſas puto, quia Muſarū filij prædicantur Linus, Or pheus, Palæphatus, Temius, Rheſus, omitto reliquos. Fuit autē Rheſus Strymonis fluminis & Terpſichoræ vel Euterpæ filiu Cic. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Aſtipalea inſula ſanctiſſi mè colit: qui ſi deus eſt, & Orpheus & Rheſus dij ſunt, mati Muſa nati. g A tuis iaculis tutę.] *Alludit ad prouerbium* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum iactum, pro eo quod eſt, in tuto ci traq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cupi dis & Neptuni. h* Semper aliquo tenētur ſtudio.] *Semper aliquid meditantur Muſæ. i* Carminis ſuauitate deli nitus.] *Idem de Saltatione dixit, ſuauem vocū modulationem rhythmū decorū longè eſſe pulcherrimū, atq; omnibus iucundiſſi mum. k* Dianam.] *Diana eodem partu cū Apolline ex Iou & Latona nata eſt, & ob virginitatis amorem fertur homini conſortia fugiſſe: & vt à ſe libidinis pruritum amoueret, venan do ſyluas incoluiſſe, paucarum virginum comitatu contenta Arcum ferebat, & pharetram, ſuccincta ſemper incedens, & cothurno induta. Ob hanc cauſam ſyluarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, poſtquam à Ioue patre, quic quid voluerat, impetraſſet, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum ſa gittis poſtulet.*

Huius Dialogi argumentum feſtiuiſſimè in Cupidine ſuo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adſcribere cùm ad huius videatur imitationem confictum, nec minus ſi legans:

Cypri

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia verba queri
Die age, qui fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an solam quo Pallada vincere possis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Desine diua parens mirari, & quærere causas; CVP.
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cùm dea non esset, fallere tecta fui:
Cælauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea vibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastam? VEN.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?

CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna vi concutit hastam:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haud quaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me finis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deûm cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E' manibus nobis tela faces q; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperium q; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Dirâve prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hæ semper studijs q; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducunt q; per arua choreas:
Luxuria verò desidia q; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sæpe voluptates, gaudia sæpe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tui.

In nullo

In nullo manet illa loco, cursuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallibus errat.
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Palladа solam
Non lædat iaculo, Castaliumq; chorum.
Aliger excusat factum, commune Mineruæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.] *Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio* παραδειγματική, *per comparationem. Distributio,* ἀντιπαράδοσις. Equidem hanc metuo.] ἀφήγησις, *causæ expositio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] ἐπιφορὰ ἐνστατική, ἢ συγκριτική. Imò ille.] ἀπόκρισις. At illa, si.] τὰ φοβερὰ, αἱ τῆς Ἀθηνᾶς ἀπειλαί. Cæterùm Musæ.] *Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido nõ feriat.* Reuereor eas, ô mater.] ἡ τῆς ἐπιφορᾶς αἰνασκευή. Graues enim sunt.] *Musarum actiones.* Esto nec has adoriris.] μετάβασις *ad tertiam partem: cur Dianam venatricem sagittis suis non petat.* Prorsum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Conclusiuncula.*

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

MARTIS ET Mercurij.

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

ΗΚουσας, ὦ Ερμῆ, οἷα ἠπείλησέν ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπερφυᾶ, καὶ δεινὰ πάσχοντας; ἢν βουλώσω, φησὶν, ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σφᾶς ἁλύσω, ὑμεῖς δ' ἢν ἀπερυμαθήτου, καταπαῦσαι βιάζεσθαι με, μάτην πονήσετε· ἐγὼ γὰρ οὐ καθελκύσετε. ἢ δ' ἐγὼ βουλήσομαι ἀνελκύσαι, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλατταν σωαρτήσας μηχανεῶ. καὶ ταῦτα, οὐδὲ καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν καθ' ἓν ἁπάντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός εἰμι, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμοῦ δὲ τοσούτων ὑπερφέρειν, ὡς μὴ καταβαρήσειν αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν κἂν τὴν θάλατταν περιάψωμεν, οὐκ ἂν πεισθείην. Ερ. θάρρει, ὦ Αρες· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς κρίνειν τὰ τοιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν ἀ-

AVdistin', *Mercuri*, cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? & superba, quamq; dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, [a] catenam ex æthere dimittam: vnde si vos suspensi me vi detrahere conemini, [b] luseritis operam: nunquā enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime fustulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis

hæc

λαύσομαι τῆς φλυαρίας. φ. οἶα γάρ μι πρὸς πάντας ταῦτα ἐπᾶρ, ἀλλ' ἢ πρὸς νον σὶ, ὃν ἐγκυβᾶν ἐπιλω; ὁ γοῦν μάλιστα γιοιμ ἔλαθες μοι, ἀκούοντι ταχὺ τῆς ἀπειλῆς, ὅτι ἂν ωαίμλω αἰσθάνομαι πρὸς σέ. μνημονεύω γὰρ ὀλίγου πρὸ ποτέ, ὁτι ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ηρα, ἡ Αθηνᾶ, ἅπαντας ἐβούλευσαν ξυνδῆσαι, ἀνδρα λαβόντες, ὡς πανδεῖν ὄντα ἀνδριῶς, καὶ ταῦτα πᾶσι τοις. καὶ εἰ μή γε ἡ Θέτις ἀπιλιτήσασα ἐκάλεσεν αὐτῷ ὑμμαχον Βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, μᾶλλον ἐδέδετο αὐτῷ κεραυνῷ καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπέσε μοι γελᾶν ἐπὶ τῇ μεγαλορημοσύνῃ αὐτοῦ. Ερ. σιώπα δὴ φίλε. ὁ δὲ ἀσφαλὲς ὅτι οἱ λέγειν, ὅτι μοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

hæc petulantia conciliet. MARS. *An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cùm nõ ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere, quantoperè formidârit, vtq; in omnem speciem seſe verterit, idq; quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis* [c] *misericordia commota,* [d] *Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;.* MERC. *Tace, bona verba. neque enim* [e] *tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo.*
b Luſeritis operam.] *Quod Lucianus dixit μάτην πονήσετε, Eraſmus vertit, operam luſeritis. antiqui enim latinitatis auctores ſic loquuti ſunt, quum fruſtra aliquid fieri putabant. Plautus in Caſina: Si nunc me ſuſpendã, meam operã luſerim. In Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operã ludimus. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id eſt, perditur & fruſtratur.* c Thetis miſericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, aliíq; ex dijs nõnulli, aduerſus Iouem coniuraſſent, Briareus à Thetide Nerei filia perſuaſus in cælũ aſcendit, vt Ioui ſuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis deſtiterunt, & cũ Ioue in gratiam redierunt, teſte Homero in 1. Iliad. Hæc etiã habẽtur in Ioue tragœdo.* d Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per inſidias appetito. vnde ἑκατονταχείρη Homerus, centimanũ Latini, & centumgeminũ Virgilius vocãt, nominis etymo robuſtũ & prævalidũ ſignificante: id enim eſt βραχέος.* e Tutũ eſt.] *Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura eſt confictum: nam βραχεῖ Græcis vocantur, βαρεῖς, ἀηδεῖς, στερεοὶ καὶ φοβεροί. i. odioſi, moleſti, agreſtes, ſolidi, duri & terribiles. Heſiod. Briarei & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottũ, & Gygem fratres fuiſſe, cæli & terræ filios, quorum ſingulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios geſſerunt. Tandem deuicti ad inferos præcipites dati ſunt.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter oſtentans vires, quibus eminet omnes,
Se tunctos iactat vincere poſſe deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta q; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audi

Audistin'.] *Propositio* τῆς ζωῆς ἀπολλᾶς. Ego, inquit.] *πρόσις συγκελευκὴ, καὶ ἀποφορά.* Contrà ego.] *αὐξησις.* dhæc alia.] *Clausula ἀποφορὰ κατ' ἀντίστροφον.* audquaquam] *παροιμολογία.* Bona verba.] *ὑπόθεσις.* eque enim] *αἰτιολογία ἀπὸ ἐναντιώσεως.* Putas verò.] *πρόσις ἐπὶ τὰ ὑπόθεσιν.* Etenim] *Conclusio.* Quòd Thetis.] *A contrario & minori amplificatio.* Hæc reputati.] *ἐπίλογος.* Bona verba.] *ὑπόθεσις.*

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων λώβιστε; ἀπολλύκας τὰ ἐν τῇ γῇ πάντα, μειρακίῳ ἀνοήτῳ πιθόμενος τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν λίαν ἐφλιξε, πρόσγειος ἐνεχθείς, τὰ δὲ ὑπὸ κρύους διέφθειρεν ἐποίησε, πολὺ αὐτῶν ἀποστήσας τὸ πῦρ, καὶ ὅλως ἀφανῆ, τι ἐξεπέπαρξε, καὶ ξυνέχεε. καὶ εἰ μὴ ἐγὼ ξυνεὶς τὸ γιγνόμενον, λαβὼν αὐτὸ ὡς ἐξαίνυσι, διέφθαρκεν ἂν ἄπαντα ἀνθρώπων ἐπιμελούμενον ἄν, ζῷόν μοι τὸ καλὸν ἡνίοχον καὶ διφρηλάτην ἐκπέμψας. ΗΛ. Ἅρπαζον, ὦ Ζεῦ,

Quæ alia feciſti autem, Titanum peſſime? qui, quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſit, nimis prope terrā curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis ijs quæ gerebātur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti. SOL: Peccaui, Iupiter:

ἀπὰ μὴ χαλεπαίνῃς, εἰκάθω ἐγὼ ποιῆσαι ἱκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἔλπις τηλικοῦτον γένεσθαι μακρόν; ΖΕΥΣ. οὐκ ἤδεις, ὅστις ἀδαὴς ἀκριβείας τὰ πράγματα, ἢ οὐ μέγα τι ἐνδεήσει τοῦ ὅλου, εἴ τινα σμικρὰ ἀπόλοιτο; ἀγνόεις δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σωφρονικῆς ἀνάγκης τὸν χαλινόν; ἐὰν γάρ τις ἐνδοίη τινί, ἀφηνιάζουσιν ἅπαντες, ὅσῳπερ ἐμέλησε καὶ ζεύξαντος ἐξελάσαι, ἄρτι μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δὲ οὐκ ἀγχοῦ ὤν, τί χρήσαιτο αὐτοῖς.

ΗΛ. ταῦτα μὲν πάντα ἐπιστάμην, καὶ διὰ τοῦτο ἀντεῖχον ἐπιόντι, καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτὸν τῷ ἅρματι. ἐπεὶ δὲ

sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui, hoc tantum futurum esse malum? IV. Annón noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, & arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocúnque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.

Post-

ὶ δ' ἱκετεύοντος πλέον, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὲν χρὴ βιβυκίζειν αὐτὸν, ἐφ' ἑνὸς δ' ἐς ἄνω ἀφύκτα ὑψηλοῦ, εἶτα ἐς τὸ κατάντες αὖ ἐπινεύσαντα, καὶ ὡς ἐγγὺς ἄνω τῶν ἱππων. ἔφην δὲ καὶ κίνδυνον ὀκνήσειν, ἢ μὴ ὀρθὰν ἐλαύνοι. ὁ δ' (παῖς γὰρ ἦν) ἐπιβὰς ἐπὶ πολὺν πυρὸς, καὶ ἐπινύξας βαθὺ ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς τὸ εἰκός. οἱ δ' ἵπποι, ὡς ἔοικε, οὐκ ὄντα ἐν νῷ τὸν ἐπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες τοῦ μειρακίου, ἐξεπαίσαντο τῆς ὁδοῦ καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν. ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἶμαι, δείσας μὴ ἐκπέσοι, αὐτὸς ἥψατο τῆς ἅρμης. ἀλλὰ ἐκεῖνός τε ἤδη ἔχει τὴν δίκην, ἐμοί, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν τὸ πρόθυμον. Ζ. ἱκα-

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] *Clymene vnà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per declive deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille* ([c] *puer enim erat*) *conscenso tanto igne, & vastæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrârunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, ingum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi,* [d] *Iupiter, satis supplicij luctus hic est.*

IVP.

ζ, ἱκανὴν λύπας, ζιαῦτα ζη-
μάζας, νιῶ μὴν ὃν συγγνώμην
ἀφίημι σοι. ἰς δὲ τὸ λοιπὸν,
ἢν τι ὅμοιον πλημμέλησης, ἢ
τινὰ ζιάζον σαυτῷ λιάδοχον
λιπίμψης, αὐτίκα ἔσῃ, ὁπόζον
σὸν πυρὸς ὁ ἡμέτερος πυρω-
λιτέρ. ὡς ἱκανόν μὴ σὺ ἀ-
δελφὰ θαπλίτωζαν ἐπὶ τῷ Η-
ριδανῷ, ἵνα πῇ ἔπεσεν ἐκλα-
φραθεὶς, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ
λαμβάσα, καὶ ἀνδρεῖοι χιτῶνι
ζώζαν ἐπὶ τῷ πάθει. σὺ ζὲ συμ-
πεζάμενος τὸ ἅρμα (λατία
γὰρ καὶ ὁ ἡνίοχος αὐτῷ, καὶ
ἄτρῳ τῶν τροχῶν συντέτρι-
πται) ἔλαυνε, διαγαγὼν τοὺς
ἵππους· ἀλλὰ μέμνησο ζὲ τῶν
ἀναθυτῶν.

IVP. Satis autem, qui talis
ausus sis? At nūc quidem ve-
niam tibi tribuo: deceterò
autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem suc-
cessorem tibi emiseris, statim
senties quanto igne tuo[c] fulmen nostrum plus ignis ha-
beat. Quare illum quidem
[f] sorores ipsi sepulchro tra-
dant & iuxta Eridanum, quo
loco etiam decidit curru ex-
cussus, electrū ipsi illachry-
mantes: deinde & in populos
conuertantur præ dolore. tu
verò cōpacto curru (fractus
enim temo ipsius est, & alte-
ra rotarum communita) au-
rigare, iunctis denuò equis:
ac vide, vt memineris horum omnium.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Iouis. Fabula omnibus nota, ex Ouid. li. 2. Metamorph.* b Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius.* c Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidisset. Puerilia veniam merebatur.* d Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

simum est, Phaëtontem ætate iam adulta, cùm patris currum moderari illo die, multumq; negãte voluisset, cælumq; & terras ob aurigandi inscitiam incendio miscuisset, ambustum ipsum, fulmineque percussum in Eridanum fluuium decidisse. Fulmen nostrum.] *Suprema & alta sedes vnde caleſcit, cùm Ioui sit attributa, ideo illum vetustas fulgura & tonitrua ciere confinxit.* f Sorores ipsius.] *Phaëtontiadas à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum curru excussum & extinctum flerent, mœroreque contabescerent, conuersæ sunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6, in alnos lachrymas. Apollonij sententiæ accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phœbe, Phaëtusa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Vesulo monte nascẽs, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς, κατηγορητικὸς, & ἀπολογητικός. *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens punitus sit.*

Qualia feciſti.] κατηγορία καὶ διοχλώ. Et in ſumma.] αἴτησις καθ' ὑπόθεσιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Conceſſio per deprecationem.* Nam vnde vel ſperare.] *Prætexit ignorantiam.* An non noras.] *Inſciatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αἴτησις ἀπὸ τῶν ἀναιρούντων κατ' ὑπόθεσιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hęc omnia ſciebam.] ὁμολόγησις. Poſtquã autem.] ἀντίστροφη ἀπὸ τῶν αἰτιῶν κινητικῶν. Dixi autem etiam.] *Reſpondet ad ſecundam partem, quòd non ignorauerit, quia præmonitus fuerit.* At ille puer.] ἀφύγησις. Sed & ille.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Inficiatio. Errati veniam impetrat.* At nunc quidem.] ἀπειλήσις, *comminatio.* Quare illum.] αἰ παραινέσεις. Ac vide.] *Commonitione concludit.*

MARI-

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illum q; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominũ domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΨ ΟΣ ἢ Ποσειδῶνος. CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ λυσσάτου ξένου, ὃς μεθύσας, ἐξὸν τυφλοῦν μι, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. Ποσ. Τίς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ τοσαῦτα ἐργασάμενος, ὦ Πολύφημε; Κυκ. Τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸν ἐμαυτόν.

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatum aggressus. NEP. Quis verò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? CYCL. Principiò quidem seipsum

ρῶζον, Οὖτιν ἐωυτὸ ἀπικάλεε· μετὰ δ' ἀπέφυγε, καὶ ἔξω τῶν βέλεων, Ὀδυσσεῦς ὀνομάζειν ἑωυτόν. ΠΟΣ. οἶδα, ὃν λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον, ἐξ Ἰλίου δ' ἀνέπλεε. ἀπὸ δὲ τούτων ἐπράξω, ἢ πάντα ἐπόησε; ΚΥΚ. κατέλαβον μὲν ἄντρῳ, ἐλθὼν ἐκ νομῆς ἀναπαύσας, πολλούς τινας, ἐνεδρεύοντας ἀμελοῦντι τοῖς προβατίοις· ἐπεὶ δὲ ἐβαλόμην θύρας τὸ στόμα (πέτρας δέ μοι παμμεγέθης) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, καυσάμενος δὲ ἔφερον δρυὸς ὄρος, ἐφάνησαν ἀκριβῶς αὐτοῖς παρόντες. ἐγὼ δὲ συλλαβὼν αὐτῶν τινας, ὥσπερ ἐμοὶ ἔδοξε, κατέφαγον λεπτὰς οὕτως. ἐνταῦθα ὁ πανουργότατος ἐκεῖνος, ἄτις Οὖτις, ἄτις Ὀδυσσεύς ἐστιν, ἔδωκέ μοι πιεῖν φάρμακόν τι ἐγχέας, ἀλλ' οὐκ οἶδα ὅ τι ἦν τὸ ἐμβαλὸν τοῦτο· ἐπεὶ γὰρ ἔπιον, ἐπεστρέφοντό μοι πάντα, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνεστρέφετο, καὶ ἐγὼ

seipsum Neminem vocabat: a postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominarise aiebat. NEPT. *Noui quem dicis, b Ithacensem illum: c ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuarijs. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autem quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Ille igitur d versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim e omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuerrebatur, & pror-*

κ᾽ ἐκ ἔτι ὅλως ἐφ᾽ ἑμαυτῷ ἦμην. τέλος δ᾽ ἐς ὕπνον κατεσπάσθην. ὁ δ᾽ ἀφεὶς τὸ μοχλὸν, καὶ πυρώσας γε, ὅσον ἐτύφλωσέ με καθεύδοντα, κἀπ᾽ ἐκείνου τυφλός ἐμί σοι, ὦ Πόσειδον. ΠΟ. ὡς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς οὐκ ἐξέθορες μετὰ τοσαύτην τυφλώσεως. ὃς δ᾽ ἦν Ὀδυσσεὺς πᾶς διέφυγες; ἢ γὰρ ἦν, ὦ οἶδ᾽ ὅτι, ἐλανθάνει ἀφανίσαι τὴν πέτραν ἀπὸ τῆς θύρας. ΚΥ. ἀπ᾽ ἐγὼ ἀφεῖλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἐξιόντα, καὶ καθίσας πρὸ τῆς θύρας, ἐθήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μόνα πρὸς τὰ πρόβατα εἰς τὴν νομὴν, ἐνδελεχῶς ὡς μεμῶ, ὑπὸ ἐκείνῳ πράττειν αὐτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ΠΟΣ. μανθάνω ὑπ᾽ ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθες ἐξελθών σε, ἀπὸ τοὺς ἄλλους γε Κύκλωπας ἐλθὲ ἐπιβοᾶσθαι ἐπ᾽ αὐτόν. ΚΥ. σωτικάλεσα, ὦ πάτερ, καὶ ἦλθον. ἐπὶ μὲν πρώτῳ ἐπιβουλεύων τὸ ὄνομα, ἔφην ἐγὼ ἐρεῖν, ὅτι Οὖτις εἴη, μιλαγχολᾶν οἰηθησόμενος μὲ, ὥχοντο ἀπιόντες: sed postquã me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem, Neminem esse: insanire me arbitrati, relicto me

& prorsum apud me amplius ipse non eram: postremò autem somno correptus iacui. Ille verò exacuato [f] vecte, eodemq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum, Neptune. NEP. Vt altè nimis dormisti, fili, qui nõ interea exilueris, cùm excæcareris. Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Non enim, sat scio, potuit dimouere saxũ à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quò facilius illum comprehẽderem inter egrediendum. Ac collocato meipso ad fores, extentis manibus venabar, solis dimissis in pascua ouibus, & arieti negocio dato, quæ'nam ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clam se subducẽs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare cõtra ipsum. CYC. Cõuocaui illos, pater, atq; etiam venerunt:

ἀπιόντες. ἔτω καταβοήσω μι ὁ καταράτος ὢν ὄνομα. κἀγὼ δ μάλιστα λύπησάν μι, ὅτι ὀνειδίσαν μοὶ τὼ συμφορᾷ, ὡς ὁ πατὴρ, φησιν, ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε τοῦ κακοῦ. θάρρει οὖν τέκνον· ἀμυνῶμαι γάρ, ὡς μάθῃς ὅτι ἀ κὴ πύρωμοι ὀφθαλμῶν ἰᾶσθαι δύναται. τὰ γοῦν πλοῦταν αὐτὸς, κἀγὼ ἀρκιῶ μοὶ πρόσεστι· πλεῖ δ ἔτι.

cto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili.[h] vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi nō queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάσσιοι, vel ἐνάλιοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Neptunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuêre in hoc numero litorales dij, qui à Græcis αἰγιάλιοι nūcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocasse Neptuni filios, immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3 Aen. subscribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factū, quotiēscunq; desunt parentes, redeamus ad generalitatem. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audacios animi homines Neptuni filij vocati sint, vt Cyclopes, sic dicti, quòd vnum tantùm haberent oculum, eumq; orbicularem, media in fronte situm. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de eorum oculo sic scribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phœbeæ lampadis instar*, vide nostras Annotationes in Cataplū.

a POSTQVAM autem effugit, atq; extra tela fuit.] *i. in tuto citraq; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.* *b* Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum frequentibus scopulis aspera.* *c* Ex Ilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hac Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decennali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troë rege Erichthonij filio Troia dicta.* *d* Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia, nec minore experientia, vafer consilio, egregius bello, laborũ patientissimus.* *e* Omnia videbãtur mihi.] *Naturã & imaginẽ hominis vino & crapula grauati exprimit.* *f* Vecte.] *Palo. Virg. 3. Aen.* — & telo lumen terebramus acuto. *g* Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem excitii omnes vndiq; Cyclopes conflauunt, periclitanti auxiliaturi.* *h* Vlciscar ipsum.] *Vlyssem, qui tibi oculum extudit, vt sciat, me vitæ necisq; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Οδυσσεὺς, διηγητὴς, καὶ παροιμιώδης: quomodo Vlysses Polyphemum excæcauerit.

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliârit Vlysses,
Is sorio porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

O PATER.] *ἡ τοῦ λόγου διήγησις τοῦτο ἔχει τὸ ὄνομα continens.* Quis verò.] *ἐρώτησις τοῦ δ τοῦτό ἐστι.* Principiò quidem seipsum.] *ἀφήγησις αὐτοῦ.* Noui, quem dicis.] *μετάβασις ad τρόπον, id est, modum.* Deprehendi in antro.] *ἀφήγησις rei perinde vt gestæ, eiusq; modi occasio.* Posteaquã.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *sociorum Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam statim omnia.] *Ab effectu vini.* Postremò autem.] *τὸ μέσον.* Insuper etiam.] *τὸ ἐκ τοῦ παραυτίκα.* Et ex eo tempore.] *τὰ μεταξὺ γεγόμενα.* At cæteros certé.] *τὰ ἐπόμενα.* Ita imposuit.] *ἐπιφώνημα ἀγανακτητικόν.* Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confide fili.] *παροιμία καὶ ἀπειλή.*

AA-

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

Τί δέ, ὦ Ἀλφεὲ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτι ἀναμίγνυσαι ἅλμῃ, οὐδὲ ποτὰ οἷς ἅπασιν, οὔτε ἀναπαύῃ αὐτὸ διαχυθείς, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάττης ξυνιστὼς, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμιγὲς τοῦ καὶ καθαρὸς ἐπέχῃ, οὐκ οἶδ' ὅπου βύθιος ὑποδὺς, καθάπερ οἱ λάροι καὶ ἐρωδιοί, καὶ ἔοικας ἀνακύψαι πού, καὶ αὖθις ἀναφαίνων σαυτόν; Αλ. ἐρωτικόν τι τὸ πρᾶγμα ἐστιν, ὦ Πόσειδον, ὃ μὴ ἔλεγχε· ἀρά σοι μὴ οὐ πολλάκις. Πο. γυναικὸς, ὦ Ἀλφεῖ, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων αὐτῶν μιᾶς; Αλ. οὔκ, ἀλλὰ πηγῆς, ὦ Πόσειδον. Πο. ἦ πολλαὶ γῆς αὕτη ῥᾳ; Αλ. νῆσός ἐστι Σικελικὴ, Ἀρέθουσαν αὐτὴν καλοῦσιν. Πο. οἶδα, οὐκ ἀμορφον, ὦ Ἀλφεῖ, τὴν Ἀρέθουσαν.

QVid a hoc, Alphee, quod tu solus aliorū in mare delapsꝰ, neque cū salsugine misceris, proinde vt solēt cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare veluti cōcretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiā & purus cursu laberis? nescio quo locorū in profundū teipso, b quemadmodum gauiæ atq; c ardeæ faciunt, submerso. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterū spectādū exhibere? AL. Amatoria quædā res hæc est, Neptune: quamobrē ne mihi vitio vertas. d Amasti autē & ipse sæpenumero. NEP. Mulierē ne, Alphee, an nymphā amas, an etiā Nereidum ipsarum vnā aliquam? AL. Non, verùm fontem, Neptune quendā. NEP. Vbi igitur terrarū ille manat? AL. Insularis est, e in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio; non deformem sanè, Alphee, Arethusam

Θερ. ἀπὸ διαιωνίσῃ δῆτα, καὶ δεῦρο καθεῖς ἀναβλύσῃ, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιπρίπτα τοῖς ψηφίοις, ὅλον ἀργὸν οἷον φαινόμενον ἀργυροῦν ἦναι. Αλ. ὡς ἀληθῶς οἶδα τὴν πηγήν, ὦ Ποσείδον. παρ' ἐκείνης δὴ ἀπέρχομαι. Ποσ. ἀπ' ἄπιθι μόνος, καὶ ἀτυχήσαις ὧν ἔρωτι. ἐκεῖνο δέ μοι ἀπὸ, πῶς τὴν Ἀρέθουσαν εὗρες, αὐτὸς ὢν Ἄρκας ὤν; ἢ ἐν Συρακόσαις ἐστίν. Αλ. ἐπειγόμενόν με κατέχεις, ὦ Ποσείδον, περίεργα ἐρωτῶν. Πο. εὖ λέγεις. χώρει πρὸς τὸν ἀγαπώμενον, καὶ ἀναδὺς ἐκ θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσθον τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thuſam amas: ſed & liquidus fons ille eſt, & perpurũ ſcaturiendo ebullit: atq; ipſi aquæ etiam calculi gratiam addunt, ſupra quos tota ea velut argentea apparet. AL. *Vt verè noſti fontem hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc.* NEP. *Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethuſam cõſpicatus es, f Arcas ipſe cùm ſis, fons autẽ ille in* 8 *Syracuſis manet?* AL. *Properantem me moraris, Neptune, curioſè nimis interrogando.* NEP. *Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo miſcearis, & in vnam aquam redigamini.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Hic ſequutus eſt poëtarũ fabulas, qui Arethuſam venatricem Dianę comitem fuiſſe tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non poſſet, Dianæ miſeratione in fontem ſui nominis eſſe cõuerſam, occultiſſimeq; meatibus & per ſubterraneos cuniculos, ne amatoris vndis polluerentur, in Siciliam vſq; fugiſſe, tandemq; in ea parte Syracuſanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupiſſe, Alpheumque amatæ Nymphæ deſiderio eodem eſſe inſequutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabuloſa eſſe conſtat, quum Alphei aquæ priſquam abſorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. eiusque exitium manifeſtè videatur inter Ichthyn promontoriũ & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethuſæ refert Ouidius lib. Metamorp. 5. & Lucanus eius meminit in 3:

— populisque per æquora mittens
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13:

Hic Arethuſa ſuum piſcoſo fonte receptat
Alpheon, ſacræ portantem ſigna coronæ.

Sed longè venuſtiſſimè Papinius, in Epthal. Stell. & Vol.

— timidè ſic transfuga Piſa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerſo trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Miratur dulcia Nais
Oſcula, nec credit pelago veniſſe maritum.

a QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponneſi regione, per quam funditur, quem Pauſanias lib. 5. tradit occultis meatibus ſubter mare labi, & in Arethuſam Siciliæ fontem deſinere. Suidas multò luculentius eiuſdem fluminis naturam, curſum & αὔξησιν deſcribit.* *b* Quemadmodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Gauiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib. 10. cap. 32. Idem cap. 74. eiuſdem libri, aquaticæ, anates & gauiæ.* λάρον *Latinè quidem commodè reddi non poſſe dicit in Læro hiante, Eraſmus.* *c* Ardeæ.] ἐρωδιοί, *Aues, quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. Hæc auis vrinatur ſicut & λάρος.* *d* Amaſti & ipſe.] *Neptuni amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatre & alibi.* *e* Sicilia.] *Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata eſt, tribus promontorijs in diuerſa procurrentibus,*

rentibus, ſuam claudens amplitudinem Lilibæo Aphricam, Pachinno Græciã atq; Peloro Carthaginem ſpectantibus. De quare Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio ſunt Syracuſæ vrbs Græcorum maxima & fons Arethuſæ à quo Syracuſæ Arethuſides apud poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Faſt.

Vtq; Syracuſas Arethuſides abſtulit armis
Claudius —.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracuſis manet.] *Syracuſæ ciuitas Siciliæ ampliſſima, ſub Pachinno monte ſita, vbi fons Arethuſa ab Alpheo Elidis fluuio per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Εφυπμαλικὸς καὶ διυγλικός. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur ſalſugine Ponti,
Naturam retinet ſemper vbiq; ſuam.
Neptuno quoſdam ſimul hiſce fatetur amores,
Arcas init thalamum ſæpe Syracuſiæ.

QVID hoc.] *Propoſitio ἐρωτικὴ καὶ ἀφύησιν μαλακωτέραν, καὶ ἱλαγγλικήν.* Amatoria quædam.] *διάλεξις.* Mulierémne.] *ἐρώτησις περὶ τοῦ ἐρωλικοῦ τύπου.* Inſularis eſt.] *διήγησις, interſatio de loco.* Non deformem.] *διάλεξις.* Vt verè noſti.] *ἐπίλεξις.* Liquidus fons.] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Diſceſſus quaſi colloquentium ἀνάμιξις.* Properantem me.] *Reprehenſio morantis.*

MENE-

Eodem interprete.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ. MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μέν σε γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, ἐκ ἀπίθανον, ἰνάλιόν γε ὄντα, καὶ λέοντα ὁπότε ἀπαγάγῃς, μῶρος ἐγὼ τοῦτο ἐξ ὑποστάσεως. εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο κἀγὼ θαυμάζω, κοὐκ ἀπιστῶ. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. Μεν. ἔδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἀφέστηκε γὰρ πόρρωθεν) γοητείαν τινὰ προσάγειν τῷ πράγματι, καὶ τοὺς ὑπ' ὀφθαλμοὺς ἐξαπατᾶν τὸ ὁρώμενον, αὐτὸς δὲ μηδὲν γιγνόμενος. Πρω. καὶ τίς ἂν ἐναντίον ἐμοῦ τοιοῦτον ἐπιχειρήσειεν ἢ ὅστις ἐνεργὸν γνώσεται ἐκ ἀνεῳγμένοις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔδον, εἰς ὃ μετεποίησά σε ἁμαρτάνων; ἃ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδῆ ἂν δοκᾷ, φαντασίαν

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non eſt, marinus vtiq; cùm ſis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando mutaris licet, tamen neq; hoc ſupra fidem eſt. Quòd ſi autem & ignem fieri te poſſibile eſt, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. Ne mireris Menelaë: fieri enim ſoleo. MEN. Vidi equidem ipſe: verùntamẽ videris mihi (dicetur enim hic apud te) præſtigias quaſdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipſe nihil tale fias. PRO. Et quænam adeò deceptio in rebus ſic manifeſtis fieri queat? An'nõ apertis oculis vidiſti, in quàm multa ipſe me transformauerim? Quòd ſi verò non credis, & res hæc tibi falſa videtur, nempe appa-

ταυία τις πὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκπεμφύη, ἐκαλὰν πῦρ γένωμαι, προσένεγκέ μοι, ὦ γενναιότατε, τὴν χεῖρα. ἅσει γὰρ ἡ ὀρώμενα μόνον, ἢ καὶ τὸ καῦμα ὅτι μοι πρόσεστιν. Μεν. ἐπ ἀσφαλὲς ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε λοκεῖς ἐδέποτε πολύποδα ἑωρακέναι πώποτε, οὐδ' ὁπόταν ὁ ἰχθὺς οὗτος, ἀλγῇ. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποδα ἔδον· ὁ πάσχει δὲ, εἰδέναι ἂν μαθοιμι παρὰ σοῦ. Πρω. ὁποίᾳ ἂν πέτρᾳ προσελθὼν ἁρμόσῃ τὰς ἑαυτοῦ, καὶ προσφὺς ἔχηται κατὰ τὰς πλευράς, ἐκείνῃ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἑαυτὸν, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πέτραν, ὡς ἂν λάθοι τοὺς ἁλιέας, μὴ ἁμαρτάνων, μηδὲ φανερὸς ὢν ἀπτῶν, ἀλλ' ἑαυτὸν ὡς λίθον. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ οὖν πολλῷ παραδοξότερον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. οὐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, τίνι ἂν ἄλλῳ πιστεύσας, τοῖς σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῇς.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. [c] Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunq; saxo accedens [d] acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit [e] cirramẽtis, illi seipsum similem efficit, [f] mutatq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ

Μεν. opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cuinam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

πρ. ἰδὼν ἄδορ. ἀπὸ τ]ὸ πρᾶγμα τερᾶσιον, τὸν αὐτὸν πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. Videns equidem vidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet ignem atq; aquam fieri.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Proteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in gem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. unc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se rmas vertere solitum: vt nunc animal, quandoq; ar-or, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod gmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, d Aegyptiorum regum morem refert, quibus familia- fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in pite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, rincipatus insignia. Idem Lucianus in commentario e saltationibus, Protea illum in varias se demutantē rum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltato-ēm eximium, ad effingendum quicquid omnino col-buisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus uersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est dagium hoc, Πρωτέως πολυλάτης, id est, Proteo mu-abilior: quod in vafrum & versipellem competit. Pla-o in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνῃ. d est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem erteris, sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, cuiusmodi sunt quae Goetia magiae specie fiunt, & alia apparent, quàm revera sint.* b Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* c Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio memisit Plinius libro 9. cap. 29. Praeterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πολύπου νόον ἴσχε πολυπλόκου, ὃς ποτὶ πάσῃ
τῇ ἐοικὼς μιλίζει, τοῖον ἰδεῖν ἐφάνη. *Id est,*
Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ὀρχήσεως *inscribitur, ex Pindaro opinor:* πανόπλου θηρὸς πελάγεια νόον ἴσχων. *id est, marinæ beluæ mentem habens.* d Acetabula.] *Acetabula sunt veluti quidem calculi in ijs piscibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30.* e Cirramentis.] *Capillamentis.* f Mutatque colorem] *Colorem mutat maximè in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne queat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet vsq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere est solitus.

AT in aquam conuerti.] ὁμολογία. Quòd si autem.] ἀφαίρεσις. Ne mireris.] *Asseueratio.* Vidi & ipse.] *Obiectio.* Et quænam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *A testimonio Menelai.* Quòd si verò non.] ἄλλη πίστις καθ' ὑπόθεσιν. Nimirum senties.] ἐπίφρασις. At tu Menelaë.] *Ab exemplo simili.* Verùm polypum.] ἀξίωσις. Cuicunque saxo.] ἀφόμοιωσις. Illi seipsum similem efficit.] *De polypo piscis, eiusq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Concessio.* Sed tuum hoc.] *Correctio.* Nescio Menelaë.] *Conclusio.*

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

ΕΥγε, ὦ Δελφῖνες, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ τῆς Ἰνοῦς παιδίον ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐκομίσατε, ἀποδιξάμενοι ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετὰ τῆς μητρὸς ἐμπεσόν. καὶ νῦν σὺ τὸν κιθαρῳδὸν τόνδε, τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν, ἐξενήξω εἰς τὰναρον αὐτῷ σκεύῃ καὶ κιθάρᾳ, ἀλλ' οὐκ ἐπείσθης κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολούμενον. ΔΕΛ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ποσειδον, εἰ τοὺς ἀνθρώπους εὖ ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ γεγόνοτες. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς ναυμαχήσας μετέβαλε, κρεῖττον χαρισάμενος μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἠνάγκασε. ὅπως δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Δελφίνες; ΔΕΛ. ὁ μὲν Περίανδρός ἐστιν, οἶμαι, ἰατρεύων αὐτὸν, καὶ πολλάκις μετεπέμψατο αὐτὸν ἐπὶ τὴν τέχνην. ὁπότε μετεπέμψατο παρὰ τὸν τύραν-

LAudo, [a] recte facitis Delphines, & semper amatis hominũ estis. Nam & olim [b] Inus filiũ in Isthmũ portastis, [c] exceptũ à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu & cithara recepto, in [d] Tœnarũ enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illum. DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nã & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchũ, q vos nauali prælio superatos ita trãsformauit, cũ deberet captiuos solũ in deditionẽ accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cũ Arione hoc q̃ accidit, sese habet? DEL. [e] Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille aũt dies iã factus à tyranno, con-

νῦ, ἐπιθύμησι πλέσας εἶκα-
λι, ἐς τὴν Μήθυμναν, ἐπιδεί-
ξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβὰς
πορθμείδ τινὸς λαπύργων ἀν-
θρώπων, ὡς ἤδη ξὺν πολὺν ἄγων
χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ κα-
τὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο,
ἐπιβουλεύσαν αὐτῷ οἱ ναῦται.
ὁ δ' (ἐπύθετο γὰρ ἅπαντα, πα-
ρανέων τῶν σκάφει) ἐπεὶ ταῦ-
τα ὑμῖν δέδοκται, ἔφη, ἀπὸ
τὴν σκαφὴν ἀναπαύσατε μι,
καὶ ᾄσαντα θρηνόν τινα ἐπ'
ἐμαυτῷ, ἐπόντα ἁσάτι ῥίψα
ἐμαυτόν. ἐπέτρεψαν οἱ ναῦ-
ται, καὶ ἀνέλαβε τὴν σκαφὴν,
καὶ ἦσε πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἅμα
ᾄσας ἐς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτί
κα πάντως ἀφανούμενος. ἐγὼ
δ' ὑπολαβὼν, καὶ ἀναβιβάσ-
σας αὐτὸν, ἐξηνεγκάμην ἔχων ἐς
Ταίναρον. Πο. ἱκανῶς τῆς φι-
λομουσίας: ἄξιον γὰρ τὸν μισθὸν
ἀπέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροά-
σεως.

no, concupiuit, nauigando in patriam, & Methymnam videlicet, ſpectandas ibi diuitias ſuas exhibere. Ac conſcenſa ad traijciendum naui hominũ quorundam ſceleratorum, poſteaquam cognitus eſt multũ auri ſecum ferre, vbi ad mediũ fermè Aegæũ peruentum fuit, inſidiari illi nautæ cæperunt. Ille verò (nam auſcultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita viſum eſt, inquit, at me ſaltem aſſumpto ornatu, & decantato prius mihi ipſi funebri aliquo carmine, volentem ſinite præcipitare meipſum. Conceſſerunt nautæ. Tum ille aſſumpſit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit ſeſe, tanquam ſtatim omnino moriturus. Ego verò excepto atque impoſito illo, enatani vnà cum ipſo in Tænarum. NEP. Laudo & ſtudium erga Muſicam tuum: dignam enim mercedem retuliſti ipſi pro eo quod auſcultâras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a RECTE' facitis Delph.] Δέλφιν, δέλφις *& Delphinus* ...itur piſcis *&* maris belua. *Delphines ingẽii amore homines,* ...cipuè pueros proſequi ſolent, *&* dorſo acceptos vltrò citroq́; ... mare incolumes vectare ac reducere: *qui ſi quo caſu poſtea* ...ereunt, vocem edunt humanis gemitibus ſimilem, *&* ipſi tan... moerore confecti moriuntur. *Refert aliquot exempla noſter* ...cianus in nauigio ſeu votis, *&* Plin. lib. 9. cap. 8. muſicis har...onijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. ſcribit in lib. ſeptem ...pientum. *b* Inus filium.] *Melicertam. Inus fabulam lege* ...id. lib. 3. Metam. Hom. Od. 1. *c* Exceptum à Scironijs ...op.] *Qui in Attica ſunt poſt Crommionem ad eam viam* ...æ ab Iſthmo Megara ducit, *&* à Scironis inſignis latronis ...mine dicti ſunt, qui ea ſaxa inſidens in viatores prætereuntes ...iebat. *d* Tenarum.] *Laconiæ promontorium, oppidum* ...ſdem nominis habens, vbi habitum donarium diuitiſſimè in ...rionis teſtimonium: ex ære Delphinus cum inſidente Arione ...extra victoriam prætendente, læua lyram ſuſtinente. *e* Pe...ander.] *Corinthiorum tyrannus. f* Methymnam.] *Lesbi* ...uitatem. *g* Studium erga Muſicam.] *Mulcentur Del...hines & ſono & cantu.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Δινηπικὸς: Delphinos amatores eſſe hominum, & ab aliquo iſtorum Arionem eiectum à prædonibus in mare tranſuectum eſſe.

Mira eſt Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq́; perire ſinunt.
Euadit mortem Cithara ſubmerſus Arion:
Muſica nam curas pectora mœſta leuat.

LAVDO, rectè facitis.] *Collaudatio à φιλωφρονήσει.* Nã ... olim.] *Probatio à ſignis antecedentibus & coniunctis.* Et ...ũc tu.] *Ἀποστροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ.* ...e miſeris Neptune.] *Ἀπόκρισις αἰτιολογικὴ à coniugatis.* ...q; equidẽ ob id.] *μίμησις ab iniuſto.* Quẽ admodum ...cæteros.] *Ab exemplo.* Sed quo pacto cũ Arione.] *παρεμπτικὴ*

ἐγκώμιον ad fabulam de Arione. Periander iſte puto.] *Narratio à perſona regis Corinthi.* Ac conſcenſa.] *τὰ πρωκτοθέντα.* Nam auſcultabam.] *Gell. lib. 16. cap. 19. ex lib. 1. Herodoti.* Laudo ſtudium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eoſdem.

QVanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractãtur: at hîc illud indicatur, atq; etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum ſentẽtiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcũq; fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſq; in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmiũ accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoq; nõnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autẽ hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legãtur, & ob oculos q̃ ſæpiſſimè reuocẽtur: vel ob hoc ſolũ, vt à cupidita-

spiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem nocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: *Pulvis & vmbra sumus.* quodq; post hanc vitam neq; pes, neq; potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos quentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturū me spero, si huc adscripsero erti Autoris Græcū Epigramma, ab hoc argumento alienum: cuius versionem ex Ausonio subijciemus.

Ἐλθὼν εἰς ἄϊδλυν, ὅτι δὴ σοφὸν ὦνοτ γῆρας
Διογένης ὁ κύων, κροῖσον ἰδὼν ἐγέλα.
Καὶ φράσας ὁ γέρων τὸ περιδώριον ἐγγὺς ὀκέντα
τῷ πολιῷ ἐν ποταμῷ χρυσὸν ἀφυσαμένῳ
Εἶπεν, ἐμοὶ κἠμοῦ πλέων τόπος. ὅσσα γὰρ εἶχον
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ κροῖσε. σὺ δ' οὐδὲν ἔχεις.

Ausonius:

Effigiem rex Crœse tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Constitit vtq; procul solito maiore cachinno
Concussus, dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc prosunt, regum rex ô ditissime? cùm sis
Sicut ego solus, me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero, cùm nihil ipse
Ex tantis, tecum Crœse feras, opibus

iogenes in hisce dialogis, dicteria maximè in eos ia-, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους. — *DIOGENIS ET Pollucis.*

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολύδευκες, ἡσθήσομαί σοι ἐπιδὼν τάχιστα ἀνίλθοις (σὺ γὰρ δὴ, οἶμαι, τὸ ἀναβιῶναι οὐ θέμις)

COmmēdo tibi, Pollux, quāprimū ad superos ascēderis (tuā n. est, ni fallor, cras reuiuiscere)

ἄνεσιν) ἰὼ τι ἴδοις Μένιππον τὸν Λυκίνα (ἴσως δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κοίνθῳ καταλάβοις Κράνιον, ἢ ἐν Λυκείῳ, ἢ ἱεμένους τοὺς ἀπλήστους φιλοσόφους καταγελῶντα) ἀπῆν πρὸς αὐτὸν, ὅτι σοι. ὦ Μένιππε, κελεύει ὁ Διογένης, εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπὸ γῆς κατανενόηκας, ἐκεῖσε ἰέναι ταχέως πολλῷ πλέον ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ὁ γέλως ἦν, εἰ πολὺ τὸ, τίς γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μετὰ τὸν βίον; ἐνταῦθα δὲ πάνυ βεβαίως γελῶν, καθάπερ ἐγὼ νυνί, μᾶλλον ἐπόψει τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους, ὅταν ταπεινοὺς καὶ ἀσήμους, ἐκμόνους οἰμωγῆς ἀναπλησθέντας, καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγεννεῖς ἐσι, μεμνημένους τῶν ἄνω. ταῦτα λέγει αὐτῷ, καὶ προσέτι ἐμπαροινοῦντα τῷ πήρᾳ ἔπαιρε βέρμων τι πολῶν, καὶ ἅ τι εὕροι ἐν τῇ πριόδῳ ἐκάτης δεῖπνον λείψανον, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ἤτι σοι δοκεῖ, Πολ. ἀλλ' ἐπαγγελῶ ταῦτα,

re) vt ſicubi videris [b] Menippum canē illū, (inuenies autē ipſum [c] Corinthi circa [d] Craneū [e] aut in Lyceo, deridentē contendētes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſub terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcēdas, vbi multò plura quæ rideas, habitur[g] es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omninò ſcit, quæ poſt vitā futura ſint? Hic autem nō deſines cōſtanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquā videris diuites iſtos ac [f] ſatrapas & tyrannos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab aliis dignoſci: tum quòd & molles & ignaui ſunt, reminiſcētes eorū quæ in vita gerūtur. Hæc illi quæſo vt dicas, & vt præterea etiam [h] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitam inueniat [k] Hecates cœnā, aut [l] oūum ex luſtratione relictū, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi

Dioge-

ὁ Διόγνης. ὅπως δ' ἂν ἄλλῳ μάλιστα ἐπιτήδειός τις ᾖ τὴν ὄψιν τὸν Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τεθύριον ἔχων πολύθρυλλον, ἄνεμῳ ἀνεπιστάμενον, καὶ ταῖς ἐπὶ πλυχάδος τῶν ποικίλων. γελᾷδ' ἀεὶ, καὶ τὰ πολλὰ τοὺς ἀναισθήτους φιλοσόφους ἐπισκώπτει. Πολ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπόγονον τῶν. Διογ. βούλει καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνους ἐντείλωμαί τι τοὺς φιλοσόφους; Πολ. λέγε. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο. Διογ. τὸ μὲν ὅλον, παύεσθαι αὐτοῖς παροινούσι, καὶ περὶ τοῦ παντὸς ἐρίζουσι, καὶ λίραλα φύειν ἀλλήλοις, καὶ κροκοδείλους ποιοῦσι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ἐρωτᾶν διδάσκουσι τὸν νοῦν. Πολ. ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἔσεσθαι φήσουσι, διατεθορυβῶτα τῆς σοφίας αὐτῶν. Διογ. σὺ δὲ οἰμώξαν αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγνης, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλουσίοις δ', ὦ φίλτατον

Diogenes: *sed quò melius illum agnoscere queã, cuiusmodi facie est?* DIOG. *Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit.* POL. *Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis.* DIOG. *Visne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem?* POL. *Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit.* DIOG. *In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque* [m] *cornua sibi mutuò affingant, neque* [n] *crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant.* POL. *At indoctũ me & ineruditũ esse dicent, quũ doctrinam illorũ reprehendam.* DIOG. [o] *Tu verò plorare illos meo nomine iube.* POL. *Et hæc nunciabo illis.* DIOG. *Diuitibus aũt, ô lepidissimum*

ταῦτα παρ' ἡμῶν. τί, ὦ μάτα-
ιοι, τὸν χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ
τιμωρεῖσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμε-
νοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντα ἐ-
πὶ ταλάντοις συντιθέντες, ὅτε
μὲν ἵνα ὀβολὸν ἔχοντας, ἥκατε
μετ' ὀλίγον; Πολ. ἀρέσκει καὶ
ταῦτα πρὸς ἐκείνους. Διογ. ἀλ-
λὰ καὶ τοῖς καλοῖς γενναίοις ἰσχυ-
ροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τινὶ τῷ Κο-
ρινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαι-
στῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ὥτε ἐ-
ξανθὴ κόμη, ὥτε τὰ χαροπὰ καὶ
μίλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα
ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἔστι ὀξὺ, ἢ νεῦ-
ρα οὕτονα, ἢ ὦμοι πατρῷοι,
ἀπὸ πάντα, μία ἡμῖν πόνος
φασὶ, κρανία γυμνὰ τῶν πάλ-
λους. Πολ. ὁ χαλεπὸν ὀλίγα τού-
τα ἁπᾶσι πρὸς πάντας καλὸς καὶ
ἰσχυρός. Διογ. καὶ τοῖς πυθέ-
σιν, ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ,
καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ
οἰκτείρουσι τὴν ἀπορίαν) λέ-
γε μήτε δακρύειν, μήτ' οἰ-
μώζειν, δικηγοράμεν τοι τὴν
τοῦτα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὁ-

pidissimum caput, hæc no
stro nomine annuncies quæ
so: Quid, ô vani, inquiens, a
rum tantoperè custoditis
quid autem excruciatis vo
ipsos, supputantes vsuras, &
talentum aliud super aliu
accumulantes: quos nō plu
quàm vnum obulium haben
tes venire huc paulò pòst o-
portet? POL. Dicentur &
hæc ad illos. DIOG. Sed
& formosis istis & robusti
dicas, Megillo puta Corin-
thio, & Damoxeno palæstri-
tæ, quòd apud nos neq; flaua
coma, nec cærulei nigrive
oculi, neq; rubor faciei am-
plius vllus est: neq; prætereà
nerui intenti & robusti, neq;
humeri laborum tolerantes:
sed P omnia vnus puluis, vt
aiunt, nobis, caluaria forma
nudata scilicet. POL. Non
molestum erit neque hæc ad
formosos & robustos illos
dicere. DIOG. Etiam pau
peribus, ô Lacon dicas licet,

(multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est, &
inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque plorent,
exposita illis æqualitate hac, quæ hìc est: & quòd vide-

bunt

ον]α τὸς ἐκεῖ πλουσίους ἀδίκ
μένους αὐτῶν. χρὴ Λακεδαι=
νίοις ἢ τοῖς ἐμοῖς, ταῦτα, ἃ
κεῖ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον,
ων ἐκλελύθη αὐτός. Πολ.
κλε, ὦ Διόγνητε, περὶ Λα=
δαιμονίων, λέγε. ἢ γὰρ ἀνέ=
μαξε. Δι. ἀλλὰ πρὸς τὰς ἄλλας
ηθα, ἀπαγγελῶ. Διογ. ἀλ=
μὲν τούτους, ἐπεὶ σοι δοκεῖ σὺ
, οἷς πρόσπορ, ἀπάγγελλε
ρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

bunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm sese hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, no mine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. *Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis re nunciabo.* DIOG. *Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò ibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TVVM cras reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius,* Castoris frater, *qui cùm immortalis esset (vtpote eodem ouo m Helena prognatus) à Ioue fertur petijsse, vt sibi cum fratre ita functo immortalitatem suam partiri liceret, qua re impe ata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. en.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicę ę philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græ rũ omnium vrbiũ clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem bi cõcessit.* d Craneũ.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *d enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio ersica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrãnos.] *Qui r insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam a imi libidine dominabantur nõ iure & legibus æquis.* h *Pe .] Sacculo ex aluta, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta pino.] *Lupinum leguminis genus omnium amarissimum & ilissimũ, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus,* k Hecates cœnam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis men-*

ſibus Hecatæ ſacrificando in triuijs panes atque alia quædam ponerent, quæ poſtea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienſes autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum luſtrare ſolebant, adhibitis paruis & vilibus quibuſdam hoſtijs, vt Suidas tradit. eò videtur hîc alludere. Huius rei etiam meminit Ariſtophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Gloſſematarius ἐν τῇ τελόδῳ. IO uum ex luſtratione.] *Catharſio. Catharſium Græcia videtur purificatio quadam dici. Morem quippe Athenis fuiſſe produnt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharſia. Eiuſmodi obibant munus qui dicebantur à colluſtratione* Periſtiarchi. *Oua illuſtrationibus apta monſtrat Iuuenalis illud.*

—niſi ſe centum luſtrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius oua hæc luſtralia indicat illis verſibus:

Et veniat quæ luſtret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, ſulphur & oua manu.

Conſule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam neceſſarium quàm ſulphur. Homerus Odyſſ. χ. οἷσι θεῖον ἄλεξον μετὰ δ' ἄκρον. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum ſulphur ad expiandas ſuffitu domos, hoc libauit. lib. 8. Columella. m Neque cornua.] *Per κέρατα captioſos ſyllogiſmos ad hunc modum conflatos intelligit Chryſippus:* εἰ μὲν οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες, κέρατα ἄρα ἔχεις. *Quod non perdidiſti habes. Cornua non perdidiſti: Cornua ergo habes.*

n Crocodilos faciant.] κροκόδειλον *Sophiſma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiuſmodi nomen habet, cuius mentionem facit Lucianus in Vitarum auctione, ſub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in noſtris narrationibus lib.* I.

o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui ſolitos, vt plorare iuberent eos, quos à ſe contumeliosè demitterẽt, notum eſt. Hac etiam voce vſus eſt in Tragopodagra, & in ſequenti Dialogo contra Menippum bis, pluribusque alijs locis. Horatius in 5. Satyra:*

Inuenict

Inueniet nil sibi legatum præter plorare.

Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:

—tuque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Hic. in Epist. quadam ad Q. Fratr. ἀλλ' εἰμυζήτω, *nos modò vagamus.* p Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσαλικὸς Λεύλογος.

Mittitur ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque simul.
Ad miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post vitam cuncta perire monet.

O Pollux.] ὦ Πόλυ. Inuenies autem.] *à loco.* Dias illi Menippe.] *Expositio mandati.* Illic enim.] *Ratio per comparationem.* Hic autem non desines.] αὐτοπάθεια. Et maximè.] αὔξησις. Hæc illi quæso.] *Conclusio.* Senex est.] Προσωπογραφία *ab ætate, habitu & actu.* Vísne vt ad ipsos.] ἐρώτησις. Mandes licet.] Σὺ δὲ μὴ τοὺς φιλοσόφους. Neque de toto.] Ἰδίαν *Platonicæ.* Neque cornua.] κεφαλήν. Neq; Crocodilos.] κροκοδείλους. At indoctum me.] ἀπροσδόκητον. Et hæc nunciabo.] ἀπόκρισις ἀφωνική. Diuitibus autem.] ἀπαγόρευσις *ad diuites.* Sed & formosis.] *Ad formosos & robustos.* Quod apud nos.] *Quis status apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad pauperes.* Lacedæmonijs autem.] Σαρκασμὸς *ad Lacedæmonios.* Neque Lacedæmonijs.] ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.] ἀνάκρισις. Missos igitur.]

Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑ-τὰ Μενίππου.

PLVTVS, SEV CONtra Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κυνᾶ παροικεῖν ἡμῖν, ὥστε ἢ ἐκεῖνον ποιητέον ἀποδημητικὸν, ἢ ἡμᾶς μετοικητέον εἰς ἕτερον τόπον. Πλού. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται, ὁμοιοπαθῆ ὄντα; Κροῖ. ἐπειδὰν ἡμᾶς οἰμώξομεν, καὶ σχήσομεν, ἐκείνων μεμνημένοι ἃ πάνυ. Μίδας μὲν γὰρ ὅδε τοῦ χρυσίου, Σαρδανάπαλος δὲ τῆς πολυτελοῦς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐπιγελῶ, καὶ ἐξονειδίζω, ἀνθράκινα καὶ καθάρματα ὑμᾶς ἀποκαλῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλον, ἐπιταράττει ὑμῶν τὰς οἰμωγὰς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλού. τί ταῦτα φασίν, ὦ Μένιππε; Μέν. ἀληθῆ, ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀγνώμονας καὶ ἀλιθείους ὄντας, οἷς οὐκ ἀπίχθεσθαι

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] Menippum hũc canem cohabitantem nobiſcum: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus eſt ac vos? CROES. Poſtquam nos ploramus & ingemiſcimus, illorum reminiſcentes quæ apud ſuperos habuimus, vtpote [b] Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multæ voluptatis, [d] ego verò theſaurorum irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus noſtros: & in ſumma valdè nobis moleſtus eſt. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipſos, ignaui ac perditi adeò cũ ſint, quibus

ἐχρῆν βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ τεθνεῶτας ἔτι μεμνῆσθαι καὶ φθονεῖσθαι τῶν ἄνω· ἐμοὶ γοῦν καὶ τοῦτο ἡδὺ τῶν ἀνιώντων αὐτούς. Πλού. ἀλλ' ὀχλεῖ· λυπεῖναι γὰρ ἐμπλήθουσι. Μέν. καὶ σὺ μωραίνεις, ὦ Πλοῦτε, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τοιούτοις στεναγμοῖς. Πλούτ. ἀδόκητος. ἀλλ' ὅμως ἐθελήσαιμι ἂν ἐκ τούτου ὑμᾶς. Μέν. μὴ μέντοι, ὦ βέλτιστοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἵνα γε καὶ ἐμὲ ἐπιγνῶτε οἷος ὀλέθριος ἐνοχλῆσαι. ἐμοὶ γὰρ ἔξεστιν, ἀκολουθήσαντι ἀνιῶντι καὶ κατάδοντι καὶ καταγελῶντι. Κροῖσ. ταῦτα οὐχ ὕβρις; Μέν. οὐκ, ἀλλ' ἐκεῖνα ὕβρις ἦν, ἃ ὑμᾶς ἐποιεῖτε προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἀνθρώποις ἀνθρώπων ἐπευφημοῦντες, καὶ ἡμέραν τεθνεῶτος ὑμνοῦντες. τοιγαροῦν οἰμώξεσθε, πάντων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. Κροῖσ. πολλῶν γε, ὦ θεοί, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μίδ. ὅσα μὴ ἐγὼ χρυσός; Σαρ.

quibus non ſatis fuit vixiſſe malè, ſed etiam mortui inſuper cogitatione atq; animo illis qui apud ſuperos ſunt, inhærēt. Delector itaq; ægrè ipſis faciendo. PLVT. *Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati.* MEN. *Etiam tu deliras, Pluto, qui gemitus iſtorum tuo quoque calculo approbas?* PLVT. *Haudquaquam: verùm nolim vos diſcordes ac ſeditioſos eſſe mutuò.* MEN. *At verò,* [e] *ô peſsimi Lydorum,* [f] *Phrygum, & Aſſyriorū, ita de me cognoſcite, vt qui neq; vnquam deſiturus ſim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem ſequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos.* CROES. *An nón hæc contumelia eſt?* MEN. *Non: ſed illa contumelia erāt, quæ vos facere ſolebatis, qñ & adorari vos volebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tū mortis quicq; memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis deſpoliati.* CROES. *Multis certè, ô Dij, & magnis poſſeſsionibus.* MID. *Quanto equidem ipſe auro?*

Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ τρυφῆς; Μέ. οὐκοῦν οὕτω ποιεῖτε. ὀδύρεσθε μὲν ὑμᾶς, ἐγὼ δέ, τὸ γνῶθι σαυτὸν ποικίλως σωείρων, ἐπάδομαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ ἅμα τοῖς τοιούτοις οἰμωγαῖς ἐπᾴδεσθαι.

SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: [h] lugete vos quidem, ego verò tritū illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinā. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* *b* Midas hic auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locū inter insigniter diuites.* *c* Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Niui Persicæ regionis, delicijs vsquoadeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellari cultu desidere sit solitus.* *d* Ego verò thesaurorum.] *Crœsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O' pessimi Lydorum.] *Crœsus Rex Lydorum.* *f* Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* *g* Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigesimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tusc. quæst.*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit: at illa iacent: multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Οδυζικὸς διάλογος.

Diuitias Crœsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Non fert spretorem Crœsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritive boni.

NON poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] διλημμα λογικὸν, *& cõclusio.* Quid aũt nobis.] ἀπαίτησις *probationis.* Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hęc audio!]

ἀποφώ-

προφὴ κατηγορική. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per* ἀπρεπῆ κατηγορίαν. Dolent enim.] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò pessimi.] ἀπολή. An non hæc.] *Querela.* Non, sed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplora-re.] συμπασμός. Quanto equidem.] *Amplificatio.* Rectè sanè.] *Conclusio εἰρωνική.*

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ καὶ ἑρμοῦ

PLVTONIS ET Mercurij.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

Τὸν Κύρυλλα οἶσθα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγω, τὸν πλούσιον ἀνηρημένον, ᾧ παῖδες μὲν οὐκ εἰσίν, οἱ τὸν κλῆρον δὲ θηρῶντες, πολὺ πλείους τῶν πεντήκοντα; Ερ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φής. τί δή; Πλού. ἐκεῖνον μὲν, ὦ Ερμῆ, ἴσως ἔστιν ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμετρήσας ἅμα τοσαῦτα, εἴγε οἷόν τε ἔτι ζῶν, καὶ ἔτι πλέω, τοὺς ἄλλους κόλακας αὐτῷ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ἐφεξῆς ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἂν δόξειε τὸ τοιοῦτον. Πλού. οὐ μόνον, ἀλλὰ δικαιότατον. τί

SEnémne nosti, istum ætate omnino cõfectum dico, Bucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] quinquaginta millia? MERC. *Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea?* PLV. *Viuere illum quidem, Mercuri, sine vltra eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris tesidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipsius, Charinũ adolescẽtem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine oẽs.* MERC. *Atqui absurdũ hoc videri queat.* PLV. *Haudquaquã imò iustissimũ.*

τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, οὕτω σπουδάζουσιν ἀποθανεῖν ἐκεῖνον, εἰ μὴ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται οὐδὲν προσήκοντες; ὃ δὲ πάντων ἐστὶ μιαρώτατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα εὐχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανεροῦ. καὶ νοσοῦντος μὲν βουλεύονται, πᾶσι πρόδηλα, θύσειν δὲ ὅμως ὑπισχνοῦνται, ἂν ῥᾳδίως καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνθρώπων. ὅθεν ταῦτα ὁ μὲν ἐκεῖνος ἀθάνατος, οἱ δὲ προαπίτωσαν, αὐτὸς μᾶλλον ἐπιχανόντες. Βρ. γελοῖα πάσχουσι, πανοῦργοι ὄντες. πολλὰ δὲ καὶ ἐκεῖνος ἐν μάλα ὅθεν βούλεται αὐτοὺς, καὶ ἐπιλαπίζει. καὶ ὅλως, ἀεὶ θανούσῃ ἐοικὼς, ἅρπαται πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. οἱ δὲ ἤδη τὸν κλῆρον ἐν ὀφθαλμοῖς διηρημένοι, βόσκονται, ἐλπὶν μακαρίαν πρὸς ἑαυτοὺς τι θέντες. Πλό. ἐκεῖνον ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ ἱάλεως ἀνηβήσατο.

οἱ δ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniâ illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium scelleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Ac quæ aegrotante illo apud se consulitet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, [b] frustrà hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & [c] spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, [d] quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat:

illi

δ' ἀπὸ μέσων τῶν ἐλπίδων
ὸν ἀναπολυθέντα πλοῦτον
καλιπόντων, ἀπέτρωσαν ἤδη,
κακοὶ κακῶς ἀπολούμενοι.
ῆ. ἀμέλησον, ὦ Πλούτων:
ἐπιθύσομαι γάρ σοι ἤδη ἄλλα
ς, καθ' ἕνα ἐξῆς; ἢ πάντας ἅμα,
μαί, ἄσι. Πλού. κατάσπα.
δὲ παραπέμψω ἕκαστον, ἀντὶ
τὶ γέροντος ἄνθις πρεσ-
βύτης γενόμε-
νος.

illi autẽ e in ipſa media ſpe, f diuitijs illis quaſi per ſomnum ſpectatis deſtituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accerſam tibi illos, alium ſuper alium ordine, & ſeptem autem, opinor, ſunt. PLVT. Deducas licet. Ille autẽ mittat ſingulos præ ſe, ex ſene iterum in adoleſcentem conuerſus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

EVcrati Sicyonij diuitis captatores ſua ſpe fruſtrantur, ac res euenit ſecus, atque illi expectabant. Eucrates enim ſemper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu ſi fides requiratur ſubterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in ſomnio ſiue Gallo ſub finem. Eſt apud Ariſtophanem in Equitibus: Eucrates, qui quum molitor eſſet & diues, tamen remp. adminiſtrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitus pro finito, hoc eſt, ſeptem.* *b* Fruſtrà hiantes.] *Re multum ſperata, multumq; expetita fruſtrati diſcedant.* *c* Spe pascit inani.] *Incendit, incitat, mouet, implet. Sed interim coruos deludit hiantes, arte fruſtratos.* *d* Quẽadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam ætatem peruenisſet, Herculis precibus iuuentuti reſtitutus eſt, vt Ouid. fabulatur 9. Metam.*

—dubiaq; legens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos.

e In media ſpe.] *Spes ſtultis addit animos. Hinc Catull.* Suſcitat à cano vulturium capite. *Captatores autem vulturios dici, non Catullus modò, ſed Seneca indicauit,* *f* Diuitijs illis quaſi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerumque, quò quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extremæ sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, cerdo quispiam erat Iro penè pauperior.*

g Septem opinor sunt.] *Qui idem cadaver certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

προσποιητὴς, in hæredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur. *λογισμὸς:*

Eucratis exoptant mortem Damonq́; Charinusq́;
Vt citiùs capiant minetua magna senis:
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris:
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

SENEM me nosti.] *ἐρώτησις καὶ προσποιητικὸν φίλον.* Noui, Sycionium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] *ἡ πρόσληξις.* Viuere illum.] *τὸ ἀδύνατον μέρος.* Adulatores autem.] *ὑπόφασις.* Atqui absurdum.] *αἰτιολογία ἐκ τοῦ βίαιον.* Quam enim ob causam.] *αἰτιολογία.* Quod autem.] *αἴτησις.* Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] *ἀφήγησις καὶ τὸ ἀντίθετον.* Proinde ipse.] *ἄλλη ἐντολή.* Illi autem in.] *Altera pars hæredipetis.* Alias res.] *Conclusio.*

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ, ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.

TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτ', ὦ Πλούτων, δίκαιόν ἐστιν, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ Θουκυδίδην τὰ ἐνενήκοντα ἔχοντα

IVstúmne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltrà, adhuc

γέροντα Θούκυτον ζῆν ἔτι;
Πλά. δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ
Τερψίων, ἄγει ὁ μὲν ζῆν, μηδε-
νὸς ὢν χόμενος ἀρθανεῖν τῶν
ἄλλων, σὺ δὲ παρὰ πάντα τὸν
χρόνον ἐπιβάλλεις αὐτῷ, πά-
λαι μένων τὸν κλῆρον. Τερ. ἆ
γὰρ ἐχρῆν γέροντα ὄντα, καὶ
μηκέτι τι χρήσασθαι ὧν πλέτῳ
αὐτὸν διαμένοντα, ἀπολαβεῖν
τὸν βίον, παραχωρήσαντα τοῖς
νέοις; Πλά. καινὰ, ὦ Τερ-
ψίων, νομοθετᾶς, τὸν μηκέ-
τι ὧν πλούτῳ χρήσασθαι δυ-
νάμενον, πρὸς ἡδονὴν ἀφ-
ιέναι βίου. τὸ δὲ ἄπως ἂ Μοῖ-
ρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.
Τερ. οὐκοῦν ταύτην αἰτιῶμαι
τῆς διατάξεως. ἐχρῆν γὰρ τὸ
πρᾶγμα ἐξῆς πως γίνεσθαι, τὸν
πρεσβύτερον πρότερον, καὶ
μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῆ ἡλι-
κίᾳ μετ' αὐτὸν: ἀναστρέφεσθαι
δὲ μηδαμῶς, μηδὲ ζῆν μὲν
τὸν ὑπέργηρον, ὀδόντας τρεῖς
ἔτι λοιπὸς ἔχοντα, μόγις ὁρῶν
τα, οἰκέταις τέτρασιν ἐπικα-
νυφότα, πορύσης μὲν τὴν ῥῖνα
λήμης δὲ τὸς ὀφθαλμὸς μετὸν
ὄντα

adhuc viuere? PLVT. Iu-
stissimum quidem, ô Ter-
psio. Nam etsi ipse viuit,
certè ad nullius tamẽ mor-
tem affectus est: tu verò o-
mni tempore illius hæredi-
tatem expectans, eum mori
auidissimè cupiebas. TER.
Nónne opus fuerat, quum
senex sit, nequeatq; decre-
terò suis voluptatijs, locum
dare iuuenibus? PLVT.
Nouas, ô Terpsio, statuis le-
ges, quum ad voluptatem
diuitijs vti nequeat, ipsum
è vita decedere. Aliter au-
tem & b Parca & natu-
ra statuisse videtur. TER.
Proinde hanc ob huiusce-
modi c accuso ordinem.
decebat enim has res suc-
cessione gradúque fieri, se-
nem primò, deinde qui in
ea ætate sequeretur, mori:
haudquaquam autem exer-
ceri aut viuere, qui d se-
nectute decrepitus esset, qui
tres duntaxat dentes ha-
beat, cui vix deseruiunt o-
culi, qui curuatus à quatuor
famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos
habens,

ὄντα, οὐδὲν ἔτι ἡδὺ ἀδότα, ἔμψυχόν τινα τάφον ὑπὸ τῶν νέων καταγινώμενον: ἀκμαῖον θνήσκειν δὲ καὶ ἰσχυρὸν, καὶ ἐρρωμενέστατον νεανίσκον. ἄνω γὰρ ποταμῶν τὸ τόγε. ἢ τὸ τελευταῖον ἀδύνατον ἐχρῆν, πόθεν τις καὶ τεθνήξεται τῶν γερόντων ἡμᾶς; ἵνα μὴ μάτην ἀρὰ νέους ἐθεράπευον. νυνὶ δὲ τὸ πάλαι παροιμιῶδες, Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ποτὲ ἕλκει. Πλὴν ταῦτα μέν, ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γίνεται, ἢ περ σοὶ δοκεῖ. καὶ ὑμεῖς δέ τι παθόντες, ἀπορρίοις ἐπιχαίρετε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γερόντων ἀσπαίετε τι, φέροντες αὐτοῖς; τοιγαροῦν γέλωτα ὀφλισκάνετε, πρὸς ἐκείνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἥδιστον γίνεται. ὅσῳ γὰρ ὑμᾶς ἐκείνους ἀποθανεῖν ἤθελον, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. διαπλεῖν γάρ τινα ταύτῃ τέχνην ἐπινενόηκατε, γραῶν καὶ γερόντων

habes, nihil deniq; voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm [e] animatum quoddam sepulchrum, [f] ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, & ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici solet: [h] Quadriga bouem sæpissimè ducit. PLVT. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis vosmet, tantoperè in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucũdũ. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori cõtingat. Etenim nouã quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; de-

crepitos

ντων ἐρῶντ]ας, καὶ μάλιστα
ἔτι παῖδες ἔωσι. οἱ δὲ ἐν]ηκνοι,
ν ἀνίρασοι. καίτοι πολ=
ἤδη τῶν ἐρωμένων, συν-
τις ὑμῶν τὴν πανσργίαν
ἐρωτ]ᾷ, ἢν μὴ τύχωσι πᾶσ=
ς ἔχοντες, μισεῖν αὐτοὺς
ἀπ]ονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐρα-
ς ἔχωσιν. ἔπειτα ἐν τοῖς δι=
καις, ἀπεκλείσθησαν μὲν οἱ
παῖδες ἀπορφανίσαντες: ὁ δ'
ῖς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἔπ=
καιον, ἐρατοῦσι πάντων:
δὲ ὑποκρίνουσι τοὺς ὀδύ-
ς, ἀποσμυχόντ]α. Τιμ. ἀλ=
θῆ ταῦτα φῂς. ἐμὲ γὰρ Θού=
τ]ον πόσα κατέφαγεν, ἀεὶ
θυμήξεσθαι δοκῶν, καὶ ὁπότε
ἴοιμι, ὑποσίνων, καὶ μήχι-
τι, καθάπερ ἐξ ὠοῦ νεοττὸς
πτῆνες, ὑποκρώζων; ὥστ' ἐγω
ὅσον αὐτίκα οἰόμενος ἐπι-
όδιν αὐτὸν τῆς σορᾶς, ἔπεμ=
ν τι πολλὰ, ὡς μὴ ὑπερβάλ
ειν τὸ μὴ οἱ ἀνίρασαὶ τῇ μι
λαθωρίᾳ, καὶ τὰ πολλὰ ὑπ=
φροντίδων ἄγρυπνος ἐκεί-
μην,

crepitos eum amatis: præsertim quidem, si liberis sint orbati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex ijs qui amãtur, plurimi, minimè vestri ingnari æstus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. TIMR. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantũ enim meorũ ille deuorauit, quũ semper eũ mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, & internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum duexistimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Lerunque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula

μλω, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ ἕκα-
στα τάττων. ταῦτα γάρ μοι τὴ τοῦ
ἀποθανεῖν αἴτια γεγένηται, ἀ-
γρυπνία, καὶ φροντίδες. ὁ δὲ
τοσοῦτόν μοι δίκλινον κατα-
πιὼν, ἐφεστήκει θαπτομένῳ
πρόσθω ὀλίγον. Πλό. εὖ
γε, ὦ Θόρικτε, ἵνα σε ἐπιμάκι-
στον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν ζώ-
των καταγελῶν: μὴ δὲ πρό-
τερόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ προ
πέμψας πάντας τοὺς κόλα-
κας. Τερ. τοῦτο μὲν, ὦ Πλού-
των, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν εἴη, εἰ
καὶ Χαριάδης προτεθνήξεται
Θορικτου. Πλό. θαῤῥεῖ, ὦ Τερ
ψίων. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Με-
λαντ[illegible], καὶ ὅλως ἅπαντες
προλελύσονται αὐτῷ, ὑπὸ τῶν
αὐτῶν φροντίδων. Τερ. ἐ-
παινῶ ταῦτα. ζώης ἐπιμάκι-
στον, ὦ Θούκυδ[illegible].

singula enumerãs, ac vnum-quemque disponens. Eaq; etiam i causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulò antè, arridẽs. PLVT. *Euge, ô Thucrite, diutissimè viuas, vnà & diuitijs abundans, & huiusce modi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blandidores cunctos præmittas.* TER. *Hoc quidem, ô Pluto, periucundum mihi foret, si ante Thucritum Chariades vita decederet.* PLVT. *Boni animi sis, ô Terpsio: & Phido etiam, & Melantus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorũ curis confecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite, diutissimè viuas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd senes iunioribus superuiuant. Pluto autem docet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem. Diuina enim decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom. Odyss. γ:

At verò mortem communiter omnibus æquam
A' dilecto homine, neque dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiã vrget acerbi. Hinc mors
πανάγχυρος & nomini parcens seu omnia venans.

a Ad nullius mortem affectus.] *Hæredipetæ alienis testamentis inhiant, & per mortes incertæ spe bona aliena captant. Sed captantes sæpe capti sunt.* b Parca & natura.] *Parcarum fusis ænum mortalium euolui fabulantur poëtæ. Quin & Stoici metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam præcurrere nulli fas sit.* c Accuso ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur.* d Senectute decrepitus.] *Recenset aliquot senectutis incommoda, quæ morbus est. Vnde illud* Horatij *in Arte poët.*

—subeunt morbi tristisq; senectus. e Animatum quoddam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψυχόν τινα τάφον, s. viuum sepulchrum siue cadauer appellat, qui prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antigonê. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Similis sepulchrũ nil nisi nomen retineo.* f Ab ipsa iuuentute derisum.] *Ætas illa solet esse despicatui omnibus.* g Ac si lumina sursum deferantur.] *Terpsion hæredipeta delusus Plutonem incusat, quòd ipse iuuenis adhuc morte præreptus esset, superstite Thucrita sene, quem captauerat, idq; contra naturalem ordinem. οὐκ ὀρθῶς ποιεῖς τὴν τάξιν, inquit. Indicans pristinum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inuerti atque omnia præposterè fieri. Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiã in Apologia Libelli, περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων.* h Quadriga bouem.] *De re quæ præposterè geritur, veluti si ratio careat affectui. Translata metaphora à plaustris per declive retrolabentibus, vnaq; secum bouem auferentibus.* i Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt hæredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quouis casu abrũpitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iuuenibus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcídit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVMNE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] ἀπόφασις cū *asseueratione.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat.] *Regerit aequo.* Cùm senex sit.] ἡ λύσις σοφιστική. Nouas, ô Terpsio.] μετάφασις. Proinde hanc,] πρόσχημα καὶ αἰτίασις. Decebat enim.] αἰτιολογία. ἡ ἔνστασις. Haudquaquā.] ἡ ἄρνησις. Qui senectute decrepitus.] καθαίρεσις senis decrepiti. Et contrà mori.] ἀντίθεσις. Nam hoc perinde.] ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet.] παροιμία. Verùm & vos.] αἰτιατικὴ *expostulationis siue querelæ.* Quod reb. alienis.] ἡ αἰτιοκατηγορία. Nā quanto vos magis.] ἡ αἰτιολογία. Etenim nouā quandā.] ἡ κατασκευή. Atqui ex ijs.] ἐπεξεργασία. Omnia hæc vera.] Cōfessio. Quantū enim.] *Ratio per* ἀφήγησιν. Ac quoties.] *Thucriti callidotas.* Perinde atq;.] ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.] παραχθείσα. Plerumq;.] ὁ λογισμὸς, ὃ πολὺν αἶπον. Eaq; etiam.] τὸ ἐνδεές. Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritū.* Euge, ô Thucrite.] ἡ ἀνχωλή. Hoc quidem, ô Pluto.] ἀνχή. Boni animi.] τὸ παραμύθιον. Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTIS & Callidemidæ.

Eraimo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

Σὺ δέ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι παρασιτῶ

AT tu Callidemides, quo pacto interîsti? Nam ipse quemadmodum [a] Diuiæ [b] parasitus

ἀσίλος ἂν Δανὶς, πλίον ἢ ἐ-
πνῆ ἡμφαγὼν ἀπεπνίγλω, οἶ
α: παρῆς γὰρ ἀρθνήσοντί
οι. Καλ. παρεῖν, ὦ Ζηνόφαν-
ες, τὸ ζῆν μὲν, παράδοξόν τι
ἐνίλο. οἶσθα γὰρ ἢ σύπω Πλοιό
ωρον ἢ γέροντα. Ζη. ἢ ἄτι-
νον, ἢ πλέσιον, ὃν σὺ τὰ πολ
ὰ ἤθεν σωόντα; Καλ. ἐκεῖ-
ον αὖ ἀεὶ ἐθηράπευον, ὑπο-
χνέμενος ἐπ' ἐμοὶ τεθνάξειν
ν. ἐπεὶ ζ τὸ πρᾶγμα ἐς μάκι-
ον ἐπεγίνλο, κ) ὑπὲρ ἢ τιθω-
ὸν ὁ γέρων ἔξη, ἐπιτομόν τι-
α ὁδὸν ἐπὶ ἢ πλοῦτον ἐξεῦρον.
εἰάμενος γὰρ φάρμακον,
ὑπεσα ἢ οἰνοχόον, ἐπιδὰν
άχιστα ὁ Πλοιόδωρος αὐτίκα
ιεῖν (πίνῃ δ' ἐπιπικῶς) ζωρό-
ερον ἐμβαλόντα ἐς κύλικα,
τοιμον ἔχειν αὐτὸ, κ) ἐπιδοῦ-
αι αὐτῷ. ἐὰν δὲ τοῦτο ποιήσῃ, ἐ-
ύθερον ἐπωμοσάμην ἀφή-
σειν αὐτόν. Ζη. τί δ' ἐγένε-
ο; πάνυ γάρ τι παράδοξον
ρεῖν ἔοικας. Καλ. ἐπεὶ τοί
ων λοιπῶν ἤκομεν, δύο
δη ὁ μαραθίσκος κύλικας
τοίμους ἔχων, τὸν μὲν τῷ Πλοιο
δώρῳ, τὸν ἕτερον τῷ φάρ-

raſit? quũ eſſẽ, immodica in-
gurgitatione p̃focatus fue-
rim, noſti. aderas.n. morieti.
CAL. Aderam Zenophãtes.
Porrò mihi nouũ q̃ddã atq;
inopinatũ accidit. Nam tibi
quoq; noi? eſt Ptœodorus ille
ſenex. ZEN. Orbũ illũ di-
cis, ac diuitẽ, apud quẽ te aſſi-
duè verſari cõſpicicbã? CAL.
Illũ ſemp captabã, colebãq;,
id mihi pollicẽs fore, vt meo
bono quãprimùm morereti.
Verũm quũ ea res in lõgum
proferretur, ſene videlicet vel
vltra c Tithonios annos viuẽ
te, cõpendiariã quandã exco
gitaui viã, qua ad hæredita-
tem peruenirẽ. Siquidẽ empto
venenc, pocillatori p̃ſuaſerã
vt ſimul atq; Ptœodorus po-
tũ poſceret (bibebat aũt pro-
lixius) p̃ſentius in calicem in-
ijceret, haberetq; in p̃ṗtu,
porrecturus illi. Quod ſi fe-
ciſſet, iureiurãdo cõfirmabã
me illũ manumiſſurũ. ZEN.
Quid igitur accidit? nã ino-
pinatũ q̃ddã narraturus mi-
hi videris. CAL. Vbi iã loti
veniſſem?, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui ve-

μακρὸν, τὸν δ' ἕτερον ἐμοὶ, σφαλεὶς οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπίδωκεν ἔπα ὁ μὲν ἔπινεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκάμην, ὑποβολιμαῖος ἀντ' ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; καὶ μὴν οὐκ ἔδει γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐπιγελᾶν. Ζη. ἀτεχνῶς γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γέρων δὲ τὶ πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὑπεταράχθη πρὸς τὸ ἀπροσδόκητον: ἔπειτα συνεὶς, οἶμαι, τὸ γεγενημένον, ἐγέλα καὶ αὐτὸς, οἷά γε ὁ οἰνοχόος ἄρτι ἀπεκαυ. Ζη. καλῶς ἀπ' ὀφθαλμῶν σοι τὸν ἐπίτομον ἐκλῦσαι παρέσθαι. εἰ γὰρ ἄρα σοι δι' αὐτῆς τῆς λεωφόρου ἀσφαλέστερον. ἀλλὰ ὀλίγῳ βραδύτερον ἦν.

nenũ erat additũ, altero mihi: nescio quomodo errans, mihi venenũ, Ptœodoro porrexit innoxiũ. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositicium videlicet illius loco funus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui d non cõuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam elegantèr ac lepidè tibi haec res euênit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè cõturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoriũ errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem venisses tibi populari vulgatáq; via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetã, qui alieno funeri inhiabat, & per mortem incerta spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem, rapuit. Callidemides Ptoëdorũ senem veneno è mẽdio tollere tentabat, sed aliter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, perijt. Tales milui vocantur.

d DINIAS.]

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Toxaride.* b Parasitus.] *Is dicitur qui aliorum mensas sequitur, homo cibo ventriq́ue deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* c Tithonios annos.] *Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filium, formosum in primis adolescentem amasse, eumdemq; rapuisse, vnde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò vt vsque in prouerbium eius nomen deductum sit: vt hîc & in Hermotimo, item apud Erasmũ nostrũ legimus.* d Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potius cõdolere, iuxta illud Euripidis in Phœnissis: κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη, i. Communis omnis est amicorum dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγητὴς: Hæredipeta veneno, quod alteri parauerat, periit.

Annosi cupiens quidam ditescere rebus,
Viuere ne posset, dira venena dedit.
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctori citiùs quare aconita nocent.

At tu Callidemides,] *ἐφύπνους, quo pacto interierit.* Nam ipse quemadmodum.] *Occupatio de sua morte.* Aderam Zenophantes.] *διήγησις, ἀφοσυχή.* Orbum illum dicis.] *Interrogatio de persona, εἰσμή; ἐπιφορὰ.* Illum semper.] *πὶ προαχθεὶς πανήγυρα λογισμοί.* Verùm cùm eas.] *Causa spem infringens.* Compendiariam quandam.] *Nouum consilium.* Siquidem empto veneno.] *τὸ προαχθὲν μέρος.* Quod si fecisset.] *τὸ εἶπον πλησίον.* Quid igitur accidit.] *Interfatio in media narratione.* Vbi iam loci venissemus.] *πὶ ἐπόμενα.* Mihi venenum.] *τὸ ἐνδεὲς ἡμῖν βυλὴ, τῷ βυλεύσαντι ἡμῖν.* Quid hoc rides.] *ἀπροφὴ ἐπιτιμητική.* Rideo profectò.] *Defendit illud à iusto.* Primum ad casum.] *πὶ ἄλλα ἐνδεόντα.* Rectè sanè.] *ἐπίκρισις.* Tametsi non.] *ἀφοσιοῦσι.*

Siquidem venisset.] *Langsam reich thut wol.*

Eraſmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

ΤΟΥΤΟ ἐκεῖνο τῆς παροιμίας, Ὁ νιβρὸς τὸν λέοντα. Δάμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πῶς θάνῃ, ὅτι ἀγανακτῶ; ἐλληρονόμον ἀκόσι καταλείποντα, καὶ σοφιθεὶς ὁ ἄθλιος, ὃς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα σχεῖν τἀμὰ, παραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ἑρμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ἐπὶ θανάτῳ, ἐκεῖνόν τε οὐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξε δέ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θεὶς διαθήκας εἰς τὸ φανερὸν, ἐν αἷς ἐκεῖνον καταλείποιτα, ὡς ἐκεῖνος ἐλήσεται, καὶ τὰ αὐτὰ πράξει. Δάμ. τί οὖν δὴ ἐκεῖνος Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τοῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] illud eſt quod vulgò dici conſueuit: [b] Hinnulus leonem. DAM. Quid iſthuc eſt quod tecum ſtomachare Cnemon? CNE. Quid ſtomacher, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi ſententiam, videlicet aſtu deluſus miſer: iis quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed iſthuc quínam euênit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus eſſet, imminēte morte captabam, aſsidens atq; inſeruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi viſum eſt ſcitum, conſultumque, vt teſtamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in ſolidum hæredem inſtitueram: nimirum vt ille viciſsim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNEM. Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterum ego

ὸ γὰρ ἄφνω ἀπόθανον, τοῦ ἴχνος μοι ἐπιπεσόντος. ἡ νεὼς μόλα & ἴχθ τάμα, ὥσπερ ς λάβραξ, καὶ τὸ ἄγκυστρον λιλιάτι συγκα]αστάσας.

ego repentè atq; insperato è vita decessi, tecti ruina oppressus: & nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem c ipso hamo cum esca pariter auulso.

ἀμ. ὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν ἢ ἁλιᾶ, ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτῦ σαυτόθακας. Κνέ. οικα: οἰμώζω τοιγαροῦν.

DAM. Imò non escam modò cũ hamo, quin te quoq; piscatorem simul abstulit. Itaq; d technam istam in tuum ipsius caput struxeras. CNE. Sic aparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Hoc illud.] *De hæredipeta siue testamẽti captatore, qui quũ diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentum protulisset, quo diuitem ad idem faciendũ prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiârat: atq; inuenis à sene, captator à captatore captus est.* b Hinnulus leonẽ] *Subaudiendum, cœpit, vicit, aut prouocat, hoc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo.* Vide Erasmum in Chil. c Ipso hamo.] *Rursus vtitur hoc prouerbio in libello* De mercede cõductis. d Technam.] *Id est, commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti. Adagium est, de quo* Erasmus.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγηπικὸς in hæredipetas.

Externum Cnemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo se quoq; scribere vellet:
Ereptus Cnemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.] ἡ ἀγχανάκτησις ἐ οἰμωγή. Quid isthuc.] ἐρώτησις. Quid stomacher rogas?] ἀπόκρισις σὺ δὲ ἀνέσχῃ. Sed isthuc.] ἀφήγησις. Cn. Hermolaum.]

περὶ ηγούμενα. At interim.] περὶ μέσα κῆλοιμοί. Cæterùm ego.] περὶ ἐπόμενα, genuſq; mortis. Et nunc Hermolaus.] περὶ ἐκβαίνοντα. Imò, non eſcam modò.] αὔξησις. Malũ conſiliũ cõſultori peſſimũ eſt. Sic apparet.] Clauſula.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmolaus, Lampichus, Damaſias, Philoſophus, Rheter.

CHARON.

ΑΚόσαι᾽ ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ ὑπόσαθρόν ἐστι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. κἂν ἅμα πᾶσι ἐπὶ θάτερα, οἰχήσεται πιεσθὲν, ὑμᾶς δ᾽ ἅμα τοσοῦτοι ὄντες ἐπιφορήσουσιν ἕκαστος. ἢν δὲ μετὰ τούτων ἐμβῆτε, λίθια μὲν ὄψεσθε μεταγνόντες, καὶ μάλιστα ὅσοι νεῶν ἐν ἐπίστασθε. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες ἐναπλεύσομεν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐπιβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ ἂν οὕτω δέξαιτο ὑμᾶς τὸ πορθμεῖον. σοὶ δ᾽, ὦ Ἑρμῆ,

AVdite, quo loco ſint res veſtræ. Equidem parua eſt nobis, quę admodum videtis, & carioſa nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd ſi in alterã partem ſe inclinãrit, planè ſubmerſa peribit: atque veſtrũm tã multi ſimul cõfluũt, & ſinguli plurimas ſarcinas adferunt. Quòd ſi cum his naviculã conſcenderitis, vereor ne poſtea vos facti pœnitet: maximè verò eos qui nandi ſunt imperiti. Mo. Quid igitur faciendum erit, vt ſine periculo nauigemus? Cha. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; iſta omnia quæ ſuperflua ſunt, in litore relinquere, nã ſic etiã vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri,

μῦ, μελήσει, τὸ ἀπ' τούτου μηδεμίαν παραδέξεσθαι αὐτῶν, ἢν μὴ γυμνὸς ᾖ, καὶ τὰ ἐπιπλα, ὅσπερ ἔφην, ἀφεὶς ἐπὶ τῶν βαθμίδων. παρὰ δὲ τὴν ἀναβάθραν ἴσως, ἀναγνώσεσθε αὐτούς, καὶ ἀναλάβετε, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάσομεν. Ερμ. εὖ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσομεν. ἀτὰρ τίς ὁ πρῶτός ἐστι; Μέν. Μένιππος ἐγώ. ἀπ' ἰδοὺ, ἡ πήρα μοι, ὦ Ερμῆ, καὶ τὸ βάκτρον, ἐς τὴν λίμνην ἀπερριφθην. τὸν τρίβωνα δὲ ὑπ' ἰκρμίᾳ, ἵν' ποιῶ. Ερμ. ἴθι νυν, ὦ Μένιππε, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν πρωτοθρονίαν ἴσχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας. ὁ δὲ καλὸς δ' οὗτος τίς ἐστι; Χαρ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρεὺς, ἐπίρατος, οὗ τὸ φίλημα διτάλαντον ἐστί. Ερμ. ἀπόδυθι τοίνυν τὸ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ ἁπαλὸν ὅλον. ἔχεις καλῶς, ἄγε δή, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ἀπο-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, niſi nudus ſit, & ſupellectilem abiecerit. Itaque ad ipſas ſcalas te ſtatuas, ipſoſq; cognoſcito, & ſuſcipito, nudoſq; ingredi cogito. MER. Rectè dicis, atque ſic faciemus. Quis eſt ille primus? MEN. Ego Menippus ſum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipſa ſummitate, quò omnes poſsis intueri. Verùm qs ille formoſus eſt? CHA. Charmoleus ſum Megarenſis ille amator, cui oſculum vnum duobus talentis conſtitit. MERC. Exue igitur iſtam pulchritudinem, & labia vnà cum oſculis, iſtam etiam denſam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Benè ſe res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille eſt pur-

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γελώων τύραννος. Ερμ. τί οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρει; Λάμ. τί οὖν ἔχθλιε, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἄκειν τύραννον ἄνθρα; Ερμ. τύραννον μὲν οὐδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα. ὥστε ἀπόβου ταῦτα. Λάμπ. Ἰδοὺ σοὶ ὁ πλοῦτος ἀπερρίπται. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπεροψίαν· βαρὺς γὰρ τὸ σορθμεῖον συνεμπεσόῦται. Λαμ. ἀκοιῶ ἀλλὰ τὸ διάδημα ἐασόν μοι ἔχειν, καὶ τὴν ἐφεδρίδα. Ερμ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἔα γε. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοὶ φιλός εἰμι. Ερμ. ἔμβαινε δή. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολυσαρκος, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. νὴ Δία· οἶδα γάρ σε, πολλάκις

paratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. *Lampichus sum, Geloorum tyrannus.* MERC. *Quid igitur cum tot sarcinis veniſti?* LAMP. *An'ne nudum aduetare conueniebat tyrannum?* MER. *Nequaquam tyrannum, ſed mortuum. itaque depone iſta.* LAMP. *Ecce abieci diuitias.* MERC. *Sed ſuperbiam, ô Lampiche, & faſtum etiam abiice. nam iſta ſi in nauicula coincidat, vehementer grauabunt eam.* LAMP. *Igitur ſine vt diadema habeam ſaltem, & ſtragulum.* MERC. *Nequaquam, imò & hæc relinquito.* LAMP. *Sit ita. quid prætereà vis? Nam omnia, vt vides, abieci.* MER. *Crudelitatē etiam, & amētiam, & violentiam, & iracundiā, atque hīs ſimilia depone.* LAMP. *Ecce nudus ſum.* MER. *Ingredere nūc. Tu vero pinguis admodū & carnoſus, quis es?* DAM. *Damaſias ego ſum athleta.* MER. *Certè videris ille eſſe. ſcio enim te*

ſæpe

ολλάκις ἐμοῦ παλαίσαντος ἑωράκειν. Δαμασ. νοὴ, ὦ Ερμῆ, ἀλλὰ παράδεξαί με γυμνὸν ὄντα. Ερμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτας σάρκας περιβεβλημένον, ὃν ἀπόδυθι αὐτὰς, ἐπεὶ καὶ καθίσας τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ὑπερβὰς μόνον. ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόῤῥιψον, καὶ τὰ κηρύγματα. Δαμασ. ἰδού σοι γυμνὸς, ὡς ἰδεῖν, ἀληθῶς ἄνθρωπος, καὶ ἰσοσάσιος τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ερμ. ὅτως ἄμεινον ἀβαρῆ εἶναι, ὥστε ῥᾳδίως ἐμβαίνειν. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόβαλε, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ προσέτι, καὶ τὴν τρυφὴν, μὴ δὲ τὰ ἐντάφια κόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ εἴ ποτέ σοι ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐεργέτῃ ἀνδρὶ πλουσίῳ, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μεγάλην τάφον ἐπί σοι ἔχω, λέγε, βαρεῖαι γὰρ καὶ ταῦτα μνημονευόμεναι. Κράτ.

sæpe in palæstris à me visum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri. verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abiicito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum diis mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu, ô Crato, diuitias abiice, præterea mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

ὄχ

Inuitus

οὐχ ἑκὼν μὲν, ἀποῤῥίψω δέ. τί γὰρ ἂν καὶ πάθοιμι. ΕΡ. βαβαὶ, σὺ ὦ ὑπερφίαλε, τί βέλτιον ἢ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; ΚΡΑ. ὅτι νενίκηκα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἀξίως, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. ΕΡΜ. ἄφες ἐν γῇ τὸ τρόπαιον. ἐν Ἅιδου γὰρ εἰρήνη καὶ ἐκ δεῖ ὅπλων ἀνάγκη. ὁ σεμνὸς δὲ οὗτος ἀπὸ γνώμης σχήματος, καὶ βαρυθυμῶν, ὁ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκώς. ὁ ἐπὶ τῇ φροντίδι, τίς ἂν, ὁ τλῆμον βαθεῖ νοήματι καθειμένος; ΜΙ. φιλόσοφός τις, ὦ Ἑρμῆ, μᾶλλον δὲ γόης καὶ τραγῳδίας μισθὸς, ὅσπερ ἀπόδυσον καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ λανθάνοντα. ΕΡ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, ἔπειτα καὶ ταῦτα πάντα, ὦ Ζεῦ, ὅσα μὲν τῆς ἀναισθησίας νομίζει, ὅσα δὲ ἀμαθίαν καὶ ἄνοιαν καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐριστικὰς ἀπορίας, καὶ λόγους ἀκανθώδεις, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, ἅμα καὶ μετεωρολογίαν μάλα πολλὴν, καὶ

Inuitus certè, sed tamē abiiciam. quid enim faciam? MER. *Papæ, quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers?* CRAT. *Quia vici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neq; vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse?* MEN. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáq; ridicula, sub palliolo occultu esse.* MER. *Deponе tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam insitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert? immò quàm multos vanos laboret & de-*

μὴ λῆρον ἐκ ἐλίγον, καὶ ὕπ-
λους μὴ μικρολογίαν. νὴ Δία,
καὶ χρυσίον γε τοῦτι καὶ ἀδύ-
πάθειαν δὲ, μὴ ἀναισχυτίαν,
μὴ ὀργὴν, καὶ τρυφὴν, καὶ
πλανίαν. ἐ λήθυθι γάρ μι,
καὶ μάλα πειρώμενος αὐ-
ί. καὶ τὸ ψεῦδος δὲ ἀπό-
ν, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴε-
αι ἀμείνω ἕναι τῶν ἄλλων.
ἄγε, πάντα ταῦτα ἔχων ἐμ
μίνοις, πολὺ περιπόντο-
ὸς δίκαιός ἂν εἶ; Φιλ. ἀλ
ρτίθημι τοίνυν αὐτὰ, ἐπεί-
ρ ὅτω κελεύεις. Μεν. ἀπὸ
καὶ τὸν πώγωνα τοῦτον ἀφ-
λω, ὦ Ἑρμῆ, βάρυ τι
μα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς:
ρῆτι μυῶν τείχη ἂν εἰ τελά-
χιστον. Ερμ. νὴ λίγας, ἀπό-
λου καὶ τοῦτον. Φιλ. καὶ τίς
ὁ ἀποκάρων ἔσται; Ερμ. Μί-
νιππος, ὅτι οἱ, λαβὼν πίλι-
ων τῶν ναυπηγικῶν, ἀπο-
ὶ αὐτὸν, ἐπικόψῃ τῷ ἀναβά-
ρᾳ χρυσάμῃ. Μεν. ὀκ, ὦ
ρμῆ, ἀλλὰ πείσομά μοι ἀνά-
λω: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

Ερμ.

& deliramenta non pau-
ca? quantas item nugas, &
quantam curiositatem? Sed
per Iouem, auru etiam hoc,
& voluptatem, & impu-
dentiam, iracundiam, deli-
cias & molliciem secum ha-
bet: neque enim latent me i-
sta, etiam si studiosè celas.
Verùm abiice mendacia e-
tiam & superbiam, & opi-
nionem illam, qua existimas
te omnibus reliquis præstan
tiorem esse. Nam si cum re-
bus omnib. ingrediaris, qua
quinqueremis te acciperet?
PHILOS. Depono igitur
ea, quandoquidem sic iubes.
MEN. Sed & barbam
hanc deponat, Mercuri, gra
uem equidem & hirsutam,
vt vides. capilli sunt trium
minarum ad minus. PHI-
LOS. Sed quis abradet?
MERC. Menippus ille secu
rim accipiens, quib. naues fa
bricantur, eam resecabit: de
tetur autē scalis naualibus,
quibus superposita barba re-
secetur. MEN. Nequaquā
Mercuri, sed da mihi ferram. hoc enim erit magis ridiculum.

MERC.

Ερμ. ὁ πίλικος ἱκανός. Μφ. ἴσχι, ἀνθρωπινώτερον γὰρ νιῶ ἀναπέφηνας, ἀρθέντος θ' αὐτοῦ τοῦ λινάβρου. βέλτ, μικρὸν ἀφέλωμαι τῶν ὀφρύων; Ερμ. μάλιστα: ὑπὲρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν, ἐκ οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀνατείνων, ἑαυτόν. τί τοῦτο; κλαίεις, ὦ βέλτιστε, καὶ πρὸς θάνατον ἐκθαλιᾶς; ἴμβηθι δ' οὖν. Μφ. ἦρ ἔτι τὸ βαρύταλον ὑπὸ μάλης ἔχεις. Ερμ. τί, ὦ Μφίπτι; Μφ. λοιδορίαν, ὦ Ερμῆ, πομπὰν ἐν ᾧ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φιλ. ἐκοινῶ καὶ σὺ, ὦ Μφίπτι, ἀπόθου τοῦ ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γηναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνος γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερμ. μηδαμῶς· ἀπὸ καὶ ἔχει ταῦτα, λοῦφα γὰρ, καὶ πάνυ ἐυφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν κατάπλουν χρήσιμα· καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόθου τῶν ῥημάτων τοῦτων τοσαύτην ἀντιλογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc appares,* [a] *depoſito hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de ſupercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc ſuper frontem etiam attollit, neque ſcio quò ſeipſum extendat. Quid hoc rei eſt? etiam ploras ſceleſte? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauiſsimũ geſtat* [b] *ſub alis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & riſum. An tu ſolus alios omnes ridebis?* MERC. *Nequaquam, ſed retine iſta. leuia enim ſunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum proſunt. Tu verò Rhetor, abijce iſtam tantam verborum contradictionem, & antitheſes, & ſimilitudines, item periodos,*

ειόδους, καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων.
Ρῆθ. ἔγωγε, ἰδοὺ ἀφτίθημαι.
Ερμ. εὖ ἔχει, ὥστε λύε τὰ ἀγκύρια, τὼ ἀρβάθραν ἀνελώμεθα. τὸ ἀγκύριον ἀνέπαθω, πίτασον τὸ ἱστίον. εὐθυμεῖτε, ὦ πορθμεῖοι, τὸ πρᾶγμα γελιον, εὖ πάθομεν. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πώγωνα ἀποξυρόμενος;
Φιλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὤμην τὴν ψυχὴν ὑπάρχειν.
Μεν. ψεύδεται, ἀπὸ γὰρ ἑτοίμου λυπεῖν αὐτόν. Ερμ. τὰ ποῖα; Μεν. ὅτι μηκέτι δεπνήσει πολυτελῆ δεῖπνα, μὴ ἐν νυκτὶ ἐξιὼν, ἅπαντας λαθὼν, ἐπὶ ἱματίῳ τῷ κεφαλῇ καταλήξας, πρεσβύταις ἐν νυκτὶ τὰ γαμαιτυπεῖα, καὶ ἔθος ἐξαπατῶν τοὺς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεσθαι, ταῦτα λυπεῖ αὐτόν. Φιλ. σὺ δὲ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἄχθῃ ἀποθανών;
Μεν. πῶς, ὃς ἔσπευδον ἐπὶ τὸν θάνατον, καλούντων μηδενὸς; ἀπὸ μεταξὺ λόγων,

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera.
RHET. En abijcio. MER. Benè se habent res. Itaque solue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuq; nauta clauum dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabam c immortalem esse animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circũuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nónne clamor quidam interim

ἢ κραυγή τις ἀκούεται, ὥσπερ τινῶν ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερμ. ναὶ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἀφ' ἑνὸς γε χώρου· ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνειλόνται, ὅσοι γείτονες τὸν Λαμπίχου θανάτου. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ σὺν κλαυθμῷ περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως ἐκείνου τοῦ παιδὸς βάλλεται ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιταφίους λόγους διεξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ ὠκυάσα ἐξάρχει τοῦ θρήνου σὺν γυναιξίν, ἐπὶ τῷ Δαμασίᾳ. σὲ δὲ οὐδείς, ὦ Μένιππε, δακρύει, καθ' ἡσυχίαν δὲ κεῖσαι μόνος. Μέν. εὐδαιμῶς, ἀλλ' ἀκούσῃ τῶν γυναικῶν μετ' ὀλίγον, ὠρυομένων οἷς κλισιον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ κοπτομένων τοῖς πήχεσι, ὅταν πότ' ἄρα συνειλόνται θάπτωσί με. Ερμ. γνάθας ἄ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπὰ καταπλώσαμεν

interim dum nos confabulamur, exauditus est veluti quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non vno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnũ cœtum conuenientes, cum voluptate deridentmortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circumstrepunt: atque illius pueri nuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres oratiões recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te verò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multò post audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus,

λόναμψ ἡμᾶς, ὑμᾶς ἢ ἄπι- πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ θεᾶσαι πάλιν πειόντας, ἐγὼ δ', ἢ ὁ ἑρμῆς, ἄμα μετὰ λαοσόδα. Μι. εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, ροίμεθ' ἢ ἡμᾶς. τί δ' ἔτι ἢ κρῖσις δικαζομένοις ἢ δίκαι· ἢ ς καταδίκας φασὶν εἶν βα- ᾶς, προχῦς, ἢ γύπας, ἢ λίθους. ἀχθήσεται ἢ ὁ ἑκάστου βίος.

uimus, abite vos rectà p hãc viam ad forũ iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate, ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm qd præterea de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & pides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES in Scaphidium.

Hæc videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quib⁹ orbis regitur & gubernatur, maximè verò a quę præcipua esse vidẽtur, probitas, doctrina & potentia: prętereà omnia quę mundus admiratur, & pro uibus parandis, in hac vita homines digladiantur, esse bijcienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit. Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarũ partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anũ huiusmodi dicit hircũ in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore: Iam plenus ętatis, animaq; fatida, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè nõ propatulo vel fit, vel gestatur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. cõtra ἀφόβους ψαλδομαχ. ἐχ ἑνὸς, ὑδὲ δύο τῶν τ ἰσασιν,*

ὐδ' ὑπὸ μόλυβδος ἡ ἀνάκλησις, γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέση πολλῶν παρόντων. i. nõ vnus, neq; duo ista norunt, neq; sub ala (vt aiũt) prouocatio facta est, sed in medio foro, multis præsentibus. Ita dicitur alibi ab eodẽ Luciano ὑπὸ κόλπου, sub sinu. c Immortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribitur, primos Aegyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἀθανατισμὸς ἢ ἀφανισμός.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facit sibi audientiam Charon.* Equidẽ parua est.] *Exponit periculũ.* Quòd si cum his.] τὸ ὀκνεῖν κακόν. Quid igit̃.] *Petit consiliũ.* Ego vobis dicã.] *Promittit, et dat consiliũ.* Nã sic etiã.] *Amplificatio à minori.* Tibi verò Mercuri.] *Datur mandatũ super eo, Mercurio.* Itaq; ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeat.* Rectè dicis.] *Promittit se obtemperaturũ.* Quis est ille primus.] *Recipit in naiculã singulos numerãdo.* Ego Menippus sum.] I. *Menippus.* Primumq; apud.] *Dat ei locũ apud gubernatorẽ.* Charmoleus sum.] II. *Charmoleus, amator.* Exue igitur.] *Mors omnia tollit*, wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrãnus Geloorũ.* Sed superbiã.] *Tyrannorũ diuitias, superbiã, fastũ, diadema, crudelitatẽ, amentiã, violentiã, iracundiã, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IIII. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* Came circundatus.] *Abijcit carnes, coronas, præconia.* Et tu, ô Crato.] V. *Crato, diues.* Neq; feras tecũ.] *Bona fortunæ deserenda.* Quid tibi vis.] VI. *Armatus miles relinquit trophæum.* Quia vici Mercuri.] κωμῳδία *militaris.* Apud inferos.] *Accõtrario.* Verùm quis ille.] VII. *Philosophus, eiusq; descriptio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint vituperanda.* O Iupiter.] ἐκφώνησις καὶ θαύμασιν ἐφανιλώ. Nã sicũ.] αὔξησις *à minori.* Sed & barbã.] *Mercurius depositor.* Menippus ille securim.] *Depositio Beani.* Sed da mihi.] Reib ihm das *Participium.* Humanior nũc appares.] *Beanus emit-*

us emittit vnũ fatorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] ἀποφορὰ *ad Menippũ x cõparatione.* Nequaquã.] *Inficiatio Mercurij.* Tu verò.] III. *Rhetor cũ suis ornamẽtis.* Itaq; solue funẽ.] κέλευμα ωπικόν. Quid ploratis,] λυχιανὸς ἄφετος. Mentitur nam.] *rguit philosophũ mẽdacij, & causam ploratus aliò transfert.* n tibi molestum.] ἀπορρεῖ. Quomodo posset.] λύσις. erũ nónne.] τὰ τοῖς νεκροῖς ἐπόμενα. Nequaquã.] ὠφελεῖ δόσις γελασική. Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] τὸ δικαστήριον. Iudicium.] ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.] οἱ κατάδικοι.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένες.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

ΜΟιέχον τὸν πλούσιον ἐγίνωσκον, ὦ Διόγενες, ἢ πάνυ πλούσιον, ἦν Κορίνθῳ, τὸν τὰς ναῦς ἐλκάδας ἔχοντα, οὗ ἀνεψιὸς Ἀρίστας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν; τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐθέλειν ἐπιλήσιμον, ἢ μ' ἀνάειρε, ἢ ἐγὼ σέ. ΔΙ. τίνος ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἐθέλοις ἂν πονηρὸς δοκεῖν; ΚΡΑ. τῶν μὲν πλήρη ἕνεκα ἐκάτερος, ἀλλήλων ὄντων. καὶ τὰς παρθένας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεμεν, Ἀρίσταν μὲν ὁ Μοιέχου, ἐμὲ προαποθάνοι, ἀνασπάσειν τῶν ἐμῶν πάντων.

MOerichũ [a] diuitem nouerásne Diogenes? illũ inquã supra modũ diuitẽ, illũ [b] Corintho profectũ, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius cõsobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; diues esset, [c] Homericũ illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego te te. DI. Cuius rei gratia sese captabãt inuicẽ, Crates? CRAT. Hæreditatis causa, quũ essent æquales, vterq; alterũ captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior

Μοιέχον

moreretur, Aristeam omniũ rerũ suarũ dominũ relinquebat:

Μοιιχὸν ἢ ὁ Αεισίας, ἢ πρὸ-πίλθοι αὐτῦ. ταῦτα μὲν ἐγέ-γραπτο· οἱ δὲ ἰδιῶται ἀπή-λασε, ὑπερβαπόμενοι τῇ ἰολα-κείᾳ. καὶ οἱ μάντεις, ὅτι ἀεὶ τῶν ἄστρων τιπμαιρόμενοι τὸ μέλ-λον, ἅτι ἀεὶ τ ὀνειράτων, ὥσ-περ Χαλδαίων παῖδες, ἀπὸ τῆ ὁ Πύθι ἀὐτὸς, ἄρτι μὲν Αρι-στέᾳ παρᾴχει τὸ μράτ, ἄρτι δὲ Μοιείχῳ. καὶ τὰ τάλαντα πο-τὲ μὲν ἐπὶ τέτον, νεῦ δ' ἐπ' ἐκεῖνον ῥέπει. Δι. τί δῆτα πάρας ἐγχύζ, ὦ Κράτης; ἀκέσαι γὰρ ἄξιον. Κρά. ἄμφω τεθνᾶσιν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ κλη-ρονόμοι τοῖς Εὐνόμιον καὶ Θρασύ-κλεια πρόσηκον, ἄμφω συγ-γενεῖς ὄντας, οὐδὲ πώποτε προ-μαντευομένους ἔτω γενέσθαι ταῦτα. διαπλέοντε γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, κα-τὰ μέσον τὸν πόρον πλα-γίῳ πνεύσαντε ζέφυ λάπυ-γι, ἀνετράπησαν. Δια. εὖ ἐ-ποίησαν. ἡμᾶς δὲ, ὁπόταν ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐνένο-

Mœrichū vicissim Aristeas, siquidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quū essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequijsq; superare cōtendebat. Porrò diuini, haud scio vtrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodū [d] Chaldæi faciunt: quin & [e] Pythius ipse, nunc Aristeæ victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichum: [f] ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. DI. *Quid igitur tandem euēnit? nam audire est operæprecium, Crates.* CRAT. *Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomiū ac Thrasyclem deuenerunt, quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum vt tale quippiam accideret. Etenim quum [g] Sicyone [h] Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto [i] Iapyge euersa nauī perierunt.* DI. *Rectè factū. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi*

alter

κρεῖττον περὶ ἀλλήλων οὕτι
ποτε ἐβουλόμεθα Ἀντισθένει
θανεῖν, ἵνα κληρονομήσαι-
μεν βακτηρίας αὐτοῦ: ἔχῳ
γὰρ ἂν καρτερὰν, ἐκ τοῦ
πατρὸς ποιησόμενος. οὔτε, οἶ-
μαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις
κληρονομῆσαι ἀποθανόντος ἐ-
μοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὴν οἰ-
κίαν καὶ τὰ παρ' ἐμοῦ, χοίνικας
δύο θέρμων ἔχουσαν. Κρ. ἀλλ'
οὐδέν μοι τούτων ἔδει, ἀλλ' ἀλ
λοί, ὦ Διόγενες. οὐ γὰρ ἐχρῆν,
σέ τι Ἀντισθένους κληρονό-
μησαντα, καὶ ἐμὲ σοῦ, πολλῷ μεί-
ζω καὶ σεμνότερα τῶν Περσῶν
ἀρχῶν. Δι. τίνα ταῦτα φῄς;
Κρά. Σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἐλευ-
θερίαν, παῤῥησίαν, ἀληθει-
ίαν. Δι. νὴ Δία μεμνημέ
νου δεδεγμένου τὸν
πλοῦτον παρ' Ἀντισθένους καὶ
δοὺς ἔτι πολὺ καταλιπόντος.
Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἐμίσουν
τῶν τοιούτων κτημάτων,
καὶ ὀλίγου ἐβιάσαντο ἡμᾶς,
κληρονομή-

aliter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò nimirũ baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolij, ac peræ, in qua quidem [k] *lupini* [l] *chœnices inerant duæ* CRAT. *Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multoq; splendidiora, quàm vel Persarum imperium.* DIOG. *Quænam sunt ista quæ dicis?* CRAT. *Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem.* DIOG. *Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse.* CRAT. *Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem*

κληρονομήσαν προσδοκῶν. εἰς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. Δι. ἀκότως· ἐ γὰρ ἦν ἵνα λίξωνται τὰ διαῤῥυέντα παρ' ἡμῶν, διῤῥωγότος τοῦ πυθμένος, καθάπερ τὰ ὀθρὰ τῶν βαλαντίων. ὥστε ἔστιν ὅτε ἐμβάλοι τις εἰς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξεπίπλου εὐθύς, καὶ διίῤῥει, οὐ συνεχοῦντος οὐδὲ κατέχοντος οὐδενός· οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τοῦ Δαναοῦ θυγατέρες, εἰς τὸν τετρυπημένον πίθον ἀντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὀδοῦσι καὶ ὄνυξι. καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά. ἀκοῦσαι ἡμᾶς μὲν ἔχομεν ἐνταῦθα τὸν πλοῦτον, οἱ δ' ὀβολὸν ἕκαστοι κομίζοντες, καὶ τοῦτον ἄχρι τοῦ πορθμίου.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria. neq; enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatiq; delicijs, non aliter quàm vasa caries putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illicò perstillet q; , fundo. quod immissum est continere non valente: eiusmodi quiddam & Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum haustam aquam important: at ijdem aurum dentibus & vnguibus, omniq; vi seruabant. CRAT. Proinde nos hîc quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc venerint, obolum dumxatat secum ferent: at ne hunc quidem vlterius quàm ad portitorem.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES

a MOERICHVM.] *Mœrichus & Aristeas duarum so-*
rum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà
antes, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frus-
rati discedunt. Tales testamentorũ captatores & haredipetæ,
quiq; duntaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt te-
amento misceantur, prouerbio vultures dicuntur. b Corin-
ho.] Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corin-
ho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euer-
am instaurauit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter A-
haiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci vo-
ant Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est*
ditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli,
per Erasmum nostrum. c Homericum.] *Hunc eiusdem Ho-*
neri hoc Iliad. 2. non dissimile est:

Τεθνάιης ἢ σοῖσιν ἐνὶ μεγάροισι βάλοιεν. *Id est,*

Aut morere Præte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt,*
qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effe-
cisse, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fa-
to natus esset. e Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone*
serpente inditum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemis-
se. f Trutina.] *æquilibrium.* g Sicyone.] *Ea est vrbs*
Achaiæ, non procul à Corintho. h Cirrham.] *Phocidis oppi-*
dum, ad radicem Parnassi montis e regione Sicyonis. Ibi Apollo
religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule di-
citur. i Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui &*
Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigan-
tibus. k Lupini.] *Eius vilitatem nostri Lucianus notat, De*
mercede seruientibus cùm rogat: Num vsqueadeò defuerit
lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret serui-
turus. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in
Charonte & Menippo. l Chœnices.] *χοίνιξ Attica mensu-*
ra pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesqui-
sextarius. vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.

m Danai filiabus.] *Notissima est fabula puellarum Danaidum, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, vt situlis perstillatibus aquam hauriant, atq; in dolium item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq;: & contrà fit, atq; in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus meminit etiam Horatius in Odis:* Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus:

Et Danai proles Veneris quæ numina læsit,
In caua lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἐξηγητὴς rursus de hæredipetis.

Est nimiùm cæcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; studet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

MOERICHVM.] *Propositio καὶ ζήτησις περὶ τοῦ Μοιρίχου, de Mœricho.* Cuius consobrinus.] *Eius consobrinus, ἀνεψιός.* Cuius rei gratia.] *Inuestigatio, & expositio causæ.* Hęreditatis causa.] *διήγησις.* Iamq; testamenta.] *τὰ ληξάρχεια.* Aristeam omnium rerum.] *Verba testamentorum.* Hæc igitur.] *Conclusio, τὰ μέσα.* Porrò diuini.] *Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs. Chaldæi coniectores.* Ac trutina.] *ὁ ζυγός.* Quid igitur.] *τὰ ἐπόμενα.* Eodem die mortui.] *τὰ συμβάντα καὶ παρειλημμένα.* Nihil prædixerant.] *Notat astrologos & coniectores.* Euersa naui perierunt.] *Genus mortis.* Rectè factum.] *ἐπίλογος.* Neq; enim ego.] *Digreditur in narrationem.* Deinde ego.] *ἐπιφώνημα.* Quænam sunt.] *ἡ ἔκθεσις.* Verum reliqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] *ἐπίλογος.* Quippe rimosi iam.] *αἰτιολογία.* Quo fit.] *παροιμία.* Quando quis.] *Ἀπὸ ὁμοίου.* Fundo quod immissum.] *Ab effectu manet in similitudine.* Cuiusmodi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *Epilogus ex collatione.*

AR-

ARGVMENTVM

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexãdrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuisse velle sentire. In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & plerisq; alijs, ingẽtia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; *οἱ μεγάλοι*, inquit, *ἀνδρὸς μεγάλας ἀμφίεσι καὶ τὰς κακίας.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, Μίνωος & Σκιπίωνος — LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὶ λῶ πολεμῆσαί σε, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γάρ ἀμι. Αν. ὔμωνυμι, ἀλλ' ἐμί. Αλ. ἐκεῖνο ὁ Μίνως διακαυάτω. Μί. τίνω δ' ἐστί; Αλ. οὗτος μὲν Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δ' Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μί. νὴ Δία ἔνδοξοί γε ἀμφότεροι, ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; Αλ. περὶ προεδρείας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γενέσθαι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὅσπερ ἅπαντας ἴσασιν, οὐχὶ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν

O [a] *Libyæ*, me decet præpoti. melior equidem sum. HA. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo [b] *Minos*, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. *Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius.* MIN. *Per Iouem, vtriq; glorioſi. Sed quæ de re vobis altercatio est?* ALEX. *De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò quẽadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuê-*

πρὸ ἐμοῦ φημὶ διαφερόντως τὰ πολέμια. Μί. ἀκούσῃ μέρη ἑκατέρου καὶ σὺ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Μίνως, ἀναμένω, ὅτι ἐν ταύτῃ καὶ τῷ Ἕλλαδα φανεῖν ἐξήμαθον, ὥστε ἐκ ταύτης πλέον οὐδὲν ἐνέγκαιτό μου. φημὶ δὲ τούτους μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι τὴν μὲν ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα προκόψαντες, δι' αὐτῶν δυνάμεί τε περιβαλλόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ τοίνυν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὑπήκοον ἅπαν τῷ ἀδελφῷ, μετέπειτα ἀξιόθλιον, ἄπειρον πειθοῦς. καὶ τοὺς μὲν Κελτίβηρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν ἐκράτησα, τὴν Ἐσπερίαν, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπέβαν, τὰ περὶ τὸν Ἡρακλεῖον, ἔπαυσάς με καταδράμων, καὶ ἀναστάντες ἐποίησαν ἐμὲ ἑαυτοὺς πόλας. καὶ τὴν πεδινὴν Ἰταλίαν ἐκδρομάμην, καὶ μέχρι τῶν πρασιῶν τῆς πρὸ τοῦ πόλεως ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterque vicissim pro virili: tu verò, ô Libyce, prius loquaris. HAN. Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuêre, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: potentésque per se ipsi facti, & principatu digni habiti! Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum [d] Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum [e] magnos mõtes transmigrassem, omnem [f] Eridanum transcurri, multásque ciuitates euerti, & planam Italiam subingaui, & vsque ad subur-

bia Romæ grassatus sum, totáq; vno die Romanos exhibi, vt eorum

καὶ βοῦβους ἀπικτανα μιᾷ ἡμέρᾳ, ὅσους τοὺς λακτυλίους αὐτῶν μιλίμνοις ἀριθμητῆσαι, καὶ τοὺς ποταμοὺς γεφυρῶσαι νεκροῖς. καὶ ταῦτα ποιήσαντα ἔφασκε, ὅτι Ἄμμωνος ὑὸς ὀνομάζοιτο, ὅτι θεὸν ἑαυτὸν προσποιοῖτο, καὶ ἐνύπνια τῆς μητρὸς διηγοῖτο, ἀλλ' ἄνθρωπος ὢν ὁμολογῶν, στρατηγοῖς τε καὶ σοφισταῖς ἀντιτασσόμενος, καὶ στρατιώταις μαχιμωτάτοις συμπλεκόμενος, τοὺς Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ὑποφεύγοντας, πρὶν λιβάνου τινὰ, καὶ ὧν ὀλιγίστου πατραδιδόντας αὐτὸν τῷ νικῶντι. Ἀλέξανδρος δ', πατρῴαν ἀρχὴν παραλαβὼν, ἤνξησε, καὶ παραπολὺ ἐξέτεινε, χρησάμενος τῇ τῆς τύχης ὁρμῇ. ἐπειδὴ οὖν ἐνίκησέ τι, καὶ τὸν ὀλυμπιονίκην Δρόμον ἐν ἴσῳ βάρει Ἀρβήλοις ἐπάλαισεν, ἀφεὶς τῶν πατρῴων, προσκυνεῖσθαι ἐξίου. καὶ λίαν τὸν Μηδικὸν μιτρίδην ἐμιμεῖτο ἐν τοῖς συμποσίοις τὸν φίλον, καὶ συνελάμβανεν ἐπὶ θανάτῳ. Ἐγὼ δ' ἔρξα ἐπίσης τῆς παρ-

vt eorum annulos modijs mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes flumi-nibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] *Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus* [i] *Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò* [k] *regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo* [l] *Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari sese voluit, seséque ad Medorum delicias imitari libenter tulit: atque* [m] *in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do-*

φιλος, καὶ ἐπαλλὰ μετεπέμ-
ψατο, τῶν πολεμίων μεγάλο
στόλο ἐπιπλεόντων ἡ Λι-
βύης, ταχέως ἀνήχθη, καὶ ἐ-
δίωξα ἐμαυτὸν πρόσχορ. κὴ
καταδικασθὲς, ἀγόμενα τὸ πρᾶγμα. καὶ
ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὤν,
κὴ ἀπαίδευτος παιδείας τῆς
Ἑλληνικῆς. καὶ ὅτι Ὅμηρον,
ὥσπερ εὖ ἴσθι, ἐμαθόμην, ὅτι
μὲ Ἀριστοτέλης ὁ Θρᾳξὶ παι-
δεῦσαι, μόνῃ ἢ τῇ φύσει ἐχρη-
σάμην. ταῦτά σοι,
ἃ ἐγὼ Ἀλέξανδρε ἀμείνω ἐμαυ-
τοῦ εἶναι. εἰ δ' ἔτι καλόν ἐστι
εἶναι, διότι ἀγλάϊσμα τοῦ κε-
φαλῆς διαλάμπει, Μακεδόσι
μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. ἐμοὶ
μὲν δὲ οὐδ' ἀμείνων δόξαι
ἂν γενναίᾳ καὶ στρατηγικῇ ἀν-
δρὸς, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢ ὥσπερ τῇ
τύχῃ κεχρημένῳ. Μι. ὁ μὲν
ἄρχων ἐκ ἐγνω τὸν λόγον,
ἀλλ' ὡς Λίβυϊ ἀνδρὶ ἐλῶ, οὐκ
ἀξίῳ. σὺ δ', ὦ Ἀλέξανδρε, τί
πρὸς ταῦτα φὴς; Αλ. ἐγὼ
μὲν, ὦ Μίνως, μικρὰ πρὸς ἄν-
δρα ὄντα θρασύν. ἱκανὴ γὰρ ἡ

φήμη

minatus sum: quæ quum me
reuocaret, hostium magna
classe aduersus Libyam na-
uigante, parui, continuóq;
me hominem priuatum de-
di, & damnatus æquo ani-
mo tuli. Atque hæc egi
barbarus cùm essem, om-
nisq; Græcorum disciplinæ
expers: & neq; Homerum,
vt hic, edidici, neq; Aristo-
tele sophista magistro eru-
ditus fui, sed solùm meæ na-
turæ optima sum vsus. Hæc
sunt quibus me meliorem A-
lexandro esse puto. Si verò
ea causa mihi hic præferen-
dus est, quòd caput diade-
mate ornauerit, id decorum
forsan apud Macedones est:
non tamen ob id præstantior
hic videri debet generoso
duce, & viro qui mentis sen-
tentia magis quàm fortuna
est vsus: MIN. Hic certè
orationē neq; ingeniosam,
neque vt Libycum decebat,
dixit: tu verò Alexander
quid ad hæc inquis? A-
LEX. Oportet quidem, ô
Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Sola enim re
fama

φύμην διαδέξασθαι, οἵος μὴ ἐγὼ βασιλεύσω, οἵος δὲ οὗτος γενέσθαι ἐμόχθουν. ὅμως ἆρα εἰ κατ' ὀλίγον αὐτοῦ διαμάχομαι, ὃς νέος ἔτι, πρωτόθρονος ἐπὶ τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀρχὴν τετραγμένην κατέσχον, καὶ τοὺς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβήσας τὴν Βοιωτῶν ἀπόστασιν, ἐφ' ἑαυτοῦ γενόμενος; οὐκ ἀξιοῖς τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν ἐμοὶ ἐπιτρέψαι, δορυφόρων ἄρχειν ἐπέσθαι τὸν πατέρα καταλιπόντα, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐπινοήσαντα τὴν γῆν. καὶ λέγε, ἐννοεῖσθε, εἰ μὴ ἀπάντων κρατήσαιμι, ὀλίγους ἄγων, ἐμβαλὼν εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ἐκδεξαμένου μεγάλῃ μάχῃ. καὶ τὴν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν ποσὶν ἀεὶ χειρούμενος, ἤλθον ἐπὶ Ἰσσόν, ἔνθα Δαρεῖος ἐπέμενε, μυριάδας πολλὰς ἑαυτοῦ ἄγων. τί δὲ ἂν εἴποιμεν, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν ἐκεῖνος ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γοῦν ὁ Χαρώνης,

fama satis edocere potest, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parùm ipsum superauerim, qui cùm adolescens adhuc essem, rem aggressus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicium sumpsi. At quùm Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab eis dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sitiui: durumque putans, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna vici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiugans, veni ad Issum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus secum agens. Posthæc, ô Minos, vos ipsi scitis quot ad vos vno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc si-

bi sca-

μὴν, μὴ ἀρκέσαι αὐτοῖς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ σχεδίας διαπηξαμένους, τοὺς πολεμίους αὐτῶν διαπλεῦσαι, καὶ ταῦτα ἀκίνδυνον, αὐτὸς πολλοὺς κινδυνεύσαι, καὶ τιμωρήσασθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διεξέλθωμεν, ἀλλὰ καὶ μέχρις ἐκείνου ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀκαταφρονήτους ἄνδρας, διαβὰς τὸν Ταναΐν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεοὺς ἐλόγουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοὶ ἐκεῖνοι, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, ὑφ' ὧν τοιοῦτόν τι πεισθέντες περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ὄν τι λοιπὸν, ἐγὼ καὶ βασιλέως ἀνώτερον: οὕτως ἐν φυγῇ, πρὸς Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πανουργότατον καὶ ὠμότατον ὄντα. ὃς γὰρ δὴ ἐπράττησε τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ὅτι γὰρ ἰσχύι,

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc confeci me ipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud [t] Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque [u] ad Indos veni, atq; [x] Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac [y] Porum captum abduxi. Scythas verò homines certè non ſpernendos, [z] Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici: ac amicos meos remunerauí, inimicos autem vlꝰ ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. A Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, vt crudeliſſimo & peſsimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere: nam

ἀπὸ

ἀρὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. κόμιμον ἦ προφανῶς εἰπεῖν. ἐπεὶ δέ μοι καὶ ἐπιδιατρίψαι δοκῶ, ἐπιλελῆσθαί μοι δοκῶ πολλὰ ἐπὶ Καπύης, ἐπαίρας γυναικῶν, καὶ τὸν ἐν πολέμοις κατὰ τὸ θαυμάσιον καθυστερήσαντα. ἐγὼ γοῦν, ἃ μὲν μικρὰ τὰ ἐν Καπύῃ λόγου, ἐπὶ τοῖς ἐκεῖ μαλθακοῖς ὥρμηται, τί ἂν μέγα ἔπραξα, Ἰταλίαν ἀναιμωτὶ λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενος; ἀλλ' ἐπεὶ ἀξιόμαχά μοι ἐπράχθη, καὶ πολλάκις τοσαῦτα ἤδη, καὶ διαπόντιον ὁμολογοῦντα. ἄρκεσον. σὺ δέ, ὦ Μίνως, δίκασον ἱκανὰ γὰρ καὶ πολλῶν καὶ ταῦτα. Σκ. μὴ πρόσθου, ἢν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ἱερᾶς; Σκ. Παλιώτης Σκηπίων, στρατηγὸς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ στρατήσας Λιβύων μεγάλοις μάχαις. Μί. τί δὲ καὶ σὺ ἱερᾶς; Σκ. Ἀλλ'

nam non virtute, sed malitia atq; perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, versus Oriẽtem me impulissem, quidnam adeò magni perfeciſſem? Qui Italiam absq; sanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vsq; ad Gades sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna nõ putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominũ me agnoscentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. nam & hæc è multis protuliſſe satis est. SCI. Non, nisi me quoq; prius audias, ô Minos. MIN. Quis tu, vir optime, es, aut vnde, quod hisce claris ducib. te cõferre audes? SCI Scipio Romanꝰ, q Carthaginẽ deleui, C & Afros multis magnis prælijs deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἔλαττον ἂν, ἐμὲ δ' Ἀννίβᾳ δὲ μείονα, ὃς ἐκεῖνόν τε διώξας νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγῇ καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς οὖν ἂν ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐμιμήσατο, ὃν ὁ Σκιπίων ἐγὼ, ὁ νικήσας αὐτὸν, παραβαλλοίμην ἀξιῶ; Μι. νὴ Δί' ἔγωγέ φημι, ὦ Σκιπίων, ὅτι πρῶτος μὲν κριθείη Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν δὲ σύ, ἔπειτα ὁ δεῦρο, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος καταφρονητέος ὤν.

SCIP. *Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim?* MIN. *Per Iouem aqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atq; tũ, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertia parte totius orbis, quam & Africam dicimus, vnde Libs ventus flat. Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris filium Libycum vocat.* b Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* c Vicissim.] ἐν μέρει *i.* μεθ' ἡμᾶς. *seorsim aut vicissim.* d Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.* e Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem sibi Titum Sempronium consulem apud Trebiam profligauit. Flaminium consfudit ad Trasimenũ lacum cæsis* 15000. *Romanorũ. Liu.* 4. *Eutr.* 3. f Eridanum.] *Italiæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus.* g Romanos cecidi.] *Præter illos ad Trasimenum, ad Cannas, ad quadragesima millia peditũ, & duo millia*

illia supra septingentos equites, cæsa dicuntur. *h* Ammonis
lictus filius.] *Alexãder Macedo Iouis Ammonis filius fa-*
ulosè creditus, de quo in sequenti Dialogo Diog. & Alexãdri.
Medos aut Armenios.] *Populi sunt Asiæ à Media &*
rmenia regionibus, de quibus pòst in Dial. Philip. & Alex.
Regni patris successor.] *Philippi Macedonum regis. Di-*
ntibus autem pueris Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater.
uid profuerit, inquit Alexander, si multa possidens agam ni-
l? *l* Dario.] *Darium Persarum regem subegit.* *m* In cõ-
uijs amicos interemit.] *Clytum, Callisthenem, & alios.*
Barbarus cùm essem.] *Hìc colligere licet, omnes gentes,*
ęter Græcos olim barbaros fuisse habitos. *o* Neq; Home-
um edidici.] *Adeò delectatus est Homero, vt illũ ad ver-*
um edidicerit, ac dormiens etiam ceruicale supposìtum habe-
t. *p* Thebas quum subuertissem.] *Thebanos vicit ac*
endidit. Diod. Iustin. Plutarch. *q* Totum terrarum orbẽ
tiui.] *Cùm Anaxagoram audisset dissentem, innumera-*
les Mundos esse, illachrymasse dicitur, addẽdo, annon videor
perìtò flere, qui cùm Mundi sint innumerabiles, nos nondum
nius domini facti sumus. *r* Granicum.] *Granicus Bithy-*
iæ fluuius, illa pugna nobilis, in qua sexcenta millia Persarum
æsa fugataq́; sunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta
millibus peditum, & equitum millibus quatuor & quingentis.
Ioniam.] *Asię minoris regionem vt Phrygia.* *t* Tyrum.]
Qui in mari rubro fuit. Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. lib. 4.
s Ad Indos veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum In-*
dia quinq; millia oppidorũ fuit, & elephãtis abũdat. *x* Occa-
nũ.] *Oceani nomine propriè intelligitur vastissimũ illud ma-*
re, quo vniuersus ambitur orbis terrarum. *y* Porum.] *Indiæ*
regem miræ proceritatis, à suorum postea dolo interemptus.
Tanaim transiens.] *Scythiæ fluuium, Asiam ab Europa*
diuidentem. *A* Tandem me regẽ mors occupauit.] *A*
Pyrrho occisum. *B* Vsq; ad Gades.] *Insulas, vltra finem*
Beticæ prouinciæ, & in extremo nostri orbis versus occidentẽ,
vbi Europa ab Africa dirimitur. *C* Afros.] *Scipio nihil è*
tantis victorijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedẽs, quàm
Africani cognomen retulit.

Ἀγωνιστὰς, ἢ ἱεροσυλοῦς περὶ τοῦ προκρίτου, καὶ οἷον περιβολίσιος.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O LIBYCE.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] ἐξέλεγξις τοῦ δικαστοῦ. Iudicet ergo Minos.] ἔπαινος καὶ διάσκεψις τοῦ ἱεροῦ. De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] προκατάσκευη τοῦ συγκρίσεως. Dicat ergo.] προέκθεσις. Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κρύγχησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Porrò illos maximè.] *Maior γνωμική.* Ego igitur cũ paucis.] προσυλλογισμὸς τοῦ ἰλιάδου καὶ προτάσεως κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων συνόδων καὶ αὐτῶν. Quæ hæc omnia.] αὔξησις *rerum à se gestarum, quas proprias sibi vendicat.* Non aduersus.] *Comparatio.* Alexander.] ἀντιπόδοσις, *id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigan-te.] *Minor propositio.* Atq; hæc egi.] αὐλικὰ ποιητικὰ continens σωίρεσμα καὶ αὐτέλειαν. Hęc sunt.] *Conclusio.* Si verò.] *Occupatio.* Id decorum.] λύσις. Hic certè orationem.] *Iudex ἐπιεικὴς laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exordiatur à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] ἀξίωσις. At cùm Thebas.] διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν. Neque dignum putaui.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] ἐπιμερισμὸς ἐν τῇ ἐπιβολῇ κατ' ἀποφορὰν. Atque hæc confeci.] αὔξησις. Et vt quæ.] παραλείψει *continuat narrationem.* Si verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à causa.* Hic autem Hannibal.] ἀντιπόδοσις λοιδορίαν ἴσχυσα. Nõ virtute.] παράλειψις. Sed quoniam.] *Occupatio per*

ἀπαλλα-

ἀλλὰ μὴν ἀλλ' ἔγωγε. Ego verò.] *Redit* κυκλοδρόμος *ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoq;.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsio.* Alexandro quidem minorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.* Qui ipsum persecutus.] ἐξήγησις. Quomodo igitur.] *A maiori ad minus.* Per quem.] *ἐπίκρισις Minois. suum enim fert iudicium de singulis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ καὶ Ἀλεξάνδρου.

DIOGENIS & Alexandri.

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

ΔΙ. Ζῦζ, ὦ Ἀλέξανδρε, καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; ΑΛ. ὁρᾷς, ὦ Διόγενες. ὑπερφυὲς ἄρα οὐδὲν ἄνθρωπός ἐστιν, ἐπειδὰν ἀποθάνῃ. ΔΙΟ. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐκεῖνος, λίαν ἐαυτὸν ἐπαίρων ὡς δὴ σὸν πατέρα, σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; ΑΛ. Φιλίππου δηλαδή· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν, Ἄμμωνος ὤν. ΔΙ. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλῆσαι αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ κοίτῃ, εἶτα ἔπειτα σὲ τεχθῆναι·

QVid hoc rei[a] Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cùm fuerim, defunctus sum. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hãmon mẽtiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras? ALE. Haudubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hãmone parẽte fuissem progenitus. DIO. Atqui de Olympiade etiam consimilia quæ dam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te.

ξ. Φίλιππον ἐξαπατῆσθαι, οἰόμενον πατέρα σε εἶναι. Αλ. καὶ ἐγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νῦν δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐκ ἦν ὑγιὲς ὅτι ἡ μήτηρ, ὅτι οἱ τοῦ Ἀμμωνίου προφῆται ἔλεγον. Δι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν ἂν ἄχρηστον ἦν, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγγύθεν. πολλοὶ γὰρ ἐπλήσσοντο, θεὸν ἔναι σε νομίζοντες. ἀτὰρ ἀπίμοι, ἵνι τῶ τοσούτῳ ἀρχῆς καταλέλοιπας; Αλ. οὐκ οἶδα, ὦ Διόγνης· ὁ γὰρ ἔφθασε ἐπισκῆψαί τι περὶ αὐτοῦ, ἢ τὸ μὲν μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, Περδίκκᾳ τῷ δακτύλιον ἐπίδωκα, πλὴν ἀπὸ τί ἔλαθες, ὦ Διόγνης; Δι. τί γὰρ ἄπορ, ἢ ἀναμιμνήσθην οἷα ἐποίουν οἱ Ἕλληνες, ἄρτι σε πρεσβυτέρου τῆς ἀρχῆς, διαδεξαμένου, μὴ περιόντως αὐτοῦ ἀμφίβολοι, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἔνιοι δὲ καὶ θεὸν Περδίκκαν θεοῖς προστιθέντες, καὶ νεὼς οἰκοδομοῦντες, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος ἐκγόνῳ; ἀλλ'

porrò Philippum errare, falliq́, qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video, neq́ matrem neque [b] Hammonios illos vates sani quicquā aut veri dixisse. DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexāder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebatq́, quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam [c] ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes. celerius enim è vita submouebar, quam vt esset ocium de illo quicquā statuendi, praeter id vnum quòd moriens [d] Perdiccae annulū tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? annon meministi quid Graeci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq́ ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim [e] deorū numerum referrēt, ac phana constituerent, deniq́ sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

ω' ἀπί μοι, πῦ σε οἱ Μακε-
δόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βα-
βυλῶνι κεῖμαι, τρίτην ταύτην
ἡμέραν. ὑπισχνεῖται δὲ Πτολε-
μαῖος ὁ ὑπασπιστὴς, ἢν ποτε
σχολὴν ἄγῃ τῶν θορύ-
βων τῶν ἐν ποσίν, εἰς Αἴγυ-
πτον ἀπαγαγὼν με, θάψειν
κεῖ, ὡς γνοίμην εἷς τῶν Αἰ-
γυπτίων θεῶν. ΔΙ. μὴ γελάσω,
Ἀλέξανδρε, ὁρῶν σε ἔτι
τι σὲ μωραίνοντα, καὶ ἐλπί-
ζοντα Ἄννυβιν ἢ Ὄσιριν γενέ-
σθαι; πολλοῦ ἀπὰ ταῦτα μέν, ὦ
βέλτιστε, μὴ ἐλπίσῃς. ἀνὴρ θνη-
τὸς ἀνιλθεῖν ποτὲ ἄπαξ ἐκ-
πλεύσαντα τὸν λίμνην, καὶ
εἰς τὰ ἄνω τοῦ στομίου περιελθόν-
τα, ἀνὴρ ἀμήχανος ὁ Αἰακὸς,
καὶ ὁ Κέρβερος ἀνυπόφορος.
ἐκεῖνα δὲ ἐγὼ σε ἄν μά-
θοιμι πρὸ σοῦ, πῶς φέρεις, ὁπότ'
ἂν ἐννοήσῃς, ὅσων εὐδαιμο-
νίαν ἐπὶ γῆς ἀφεῖσαι, ἀφι-
κόμενος, σωματοφύλακας, καὶ ὑπα-
σπιστὰς, καὶ ἀκρόπολις, καὶ χρυσὸν
ἄπειρον, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα,
καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βακτρα,

Sed illud mihi dicito, f vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. *Etiã dum in* g *Babylone iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille fatelles meus, si quando detur otium ab his rerum tumultib. qui nunc instant, pollicetur in* h *Aegyptũ deportaturũ me, atq; inibi sepulturũ, quò videlicet vnus fiã* i *ex dijs Aegyptijs.* DIO. *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, speranteq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime?* k *neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est* l *Aeacus, neq; contemnendus* m *Cerberus. Verùm illud abs te discere perquam uelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis qui te adorabant: prætereà Babylone,* n *Bactris:*

καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ τιμλιὼ, καὶ λόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον ἔναι ἐλαύνοντα, διαδιδεμένον ταινίᾳ λευκῇ τὼ περὶ κεφαλῆ, πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. ἀλλὰ ταῦτά σε ἐκεῖνα τὼν μνήμων ἰόντα; τί δακρύεις. ὦ μάταιε; ἢ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσε, μὴ οἴεσθαι βέβαια ἔναι τὰ παρὰ τῆς τύχης. Αλ. Σοφὸς, ἀνάλυτων ἐκεῖνος καὶ κολάκων ἐμπιπλότατος ὤν. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλους ἀδήλια, ὅσα μὲ ἤτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δὴ ἐπίσημος, ὡς δὴ διαστηρίτό με τῇ περὶ παιδείαν φιλοτιμίᾳ, θαυμάσων καὶ ἐπαινῶν, ἄρτι μὲν εἰς τὸ καλὸν, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' εἰς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' ἔναι, ὡς μὴ ἀσχωλοῖτο καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γόης, ὦ Διόγενες, ἄνθρωπος, καὶ τεχνίτης.

immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conſpicuus, dum vectareris, dum ° amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpura circumamictus eſſes: nunquid hæc te diſcruciant, quoties recurſant animo? Quid lachrymaris, ſtulte? an non id te ſapiens ille docuit P Ariſtoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? Ad. LEX. Sapiens ille? quum ſit aſſentatorum omnium perditiſſimus. Sine me ſolum Ariſtotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quæ mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob ᵠ formam, tanquam & ipſa ſummi boni pars quædam eſſet; nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidem erat, ac fraudulentus,

τυς. πλὴν ἀλλὰ ζῶντό γε ἀπολέλαυκα αὐτῆς τῆς ϕρονήσεως, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατηξιώμην μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀλλ' οἶσθα ὦ θρασύτατε. ἔκ τοι γάρ σοι φάρμακον ὑποθήσομαι, ἐφ' ἃ ἐνταῦθά γε ἐλήλυθας καὶ ἀπαλλαγήσῃ τῆς ἀνοίας. σὺ δὲ λαβὼν τὸ Λήθης ὕδωρ χανδὸν ἐπισπασάμενος πίε, καὶ αὖθις πίε, καὶ πολλάκις· οὕτω γὰρ ἂν παύσαιο ἐπὶ τοῖς Ἀριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. καὶ γὰρ καὶ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὁρῶ, καὶ Καλλισθένη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ σὲ ὁρμῶντας, ὡς διασπασομένους, καὶ ἀμυνάσονταί σε ὧν ἔδρασας αὐτούς. ὥστε πλὴν ἐπείγου σὺ λαβὼν τὸν βάδιζε, καὶ πίνε πολλάκις, ὡς ἔφην.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi [r] summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorâsti. DIO. An scin' quid faciesi? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [s] veratrum non prouenit, fac vt [t] Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterúmque ac sæpiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim [u] Clitũ etiam illũ & [x] Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnásq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni poteſtate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentiſſimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum eſt nomen. A nonnullis tamẽ traditum eſt, ſed fabuloſo quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui ſub ſerpentis ſpecie cum matre conſuetudinem habuerit, eum genitum fuiſſe. Iupiter autem in ſpeciẽ arietis in Libya colebatur, quòd ſitienti Libero patri in Arabiæ deſertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, quo terram concutiens pedibus fontem oſtenderit. Quamobrem tẽplo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc eſt, Arenario conſecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5. Lucianus li. 9. & Curt. lib. 4.* *b* Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigioſi tuditorij miraculum eſt, geſtantes ſimulachrum ſacrificorum quò Dei nutus monſtraret, eò ſua ſponte, vel (vt Curtius ſcribit) impetu ferri. Hos ſequuntur matronæ virgineſq; pęanas & inconditum quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari credũt, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus eſt ad ſacrarium Hammonis. inde in deſerta Libyæ & inaquoſa progreſſus, arenoſam & vaſtam eam ſolitudinem offendit. In ſacrario à vatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò ſacerdotum, cùm adumiem Alexandrum Græcè cuperet ſalutare, ac παιδίον, id eſt, filiole vellet dicere, per barbarum πάϊ διὸς inquit, id eſt, Iouis fili. Vnde cœleſtis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Aſtrologia.* *c* Ingens illud imperium.] *Græciæ Imperator dictus eſt, Thebanos vicit, Darium Perſarum regem ſubegit, Babyloniam & Suſam accepit, Perſepolim diripuit, Coſſaos fregit, cum exercitu in Aſiam traiecit, ad Granicum Perſas ſuperauit: Sardum, Miletum & Halicarnaſſum cepit. Terris omnibus vſq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæſtionis funere*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partẽ successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, vt leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia historia. De eo etiã in lib. de nõ temerè credẽdo calũniæ. e* Deorũ numerũ.] *Alexander non solùm Iouis filius haberi voluit, sed & Deus dici atq; adorari: vt fusiùs proximè sequenti Dialogo audies. f* Vbi te sepelierũt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin, & inde paucis pòst annis Alexandriam translatũ est, omnisq; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum. post cuius mortẽ Aegypto, & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobilissima, Chaldææ totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit. Hanc Strab. lib. 16. à Semiramide conditã tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur. h* Aegyptũ.] *Ea est regio inter Asiam & Aphricã sita, Nilo circundata, quę quũ nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremẽto facũdatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatũ obtinet, ab Alexãdro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurã condita. i* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenûm Deûm monstra; vt inquit Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felẽ, canem, lupum, cæpam, crocodilum, Anubim filium Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterũ filiorum Macedonem lupi simulachra venerabantur: Osirim solem, Isidem terram credebãt. Non recipiebant intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos, precibus tantùm & thure litabãt. Fana extra pomœria posita erant. k* Neq; enim fas est.] *Huc migrantibus reditus ad superos via in æternum præclusa est & ab inferis redire ad superos. quod poëta 6. Aeneid. dicit:*

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærēda erit vitæ cōmutatio, atq; hinc quápiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse. l Aeacus.] *Eum tanię iustitię fuisse dicūt, vt apud inferos animarū creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoë & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

—tuasque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

id quod Lucianus dixit, nō indiligens. m Cerberus.] *Cerberū τριτίφαλον κυνα, id est, tricipitē canē, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aūt inferorum peruigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorū à Bactro amne. Bactrum oppidum anitè Zariaspe vocatum, regionis caput.* o Amiculo.] *Diademate regū insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis, &c.* p Aristoteles.] *Docuit, ne res eas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quę nō pertinēt propriè ad hominē, ducamus: inter quę extremæ sunt opes, & reliqua quę à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio elevatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorū princeps, patre Nicomacho medico, matre Phastiade, ob summā eruditionē socius, præceptor & secretarius Alexandri factus, illi vsq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit.* q Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, prævalidum, eū non semouent quidē è numero felicium: sed ita vt nihil secius primas teneant diuitię, proximas nobilitas, animi postrema cura est.* r Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusiùs in Vitarum auctione annotauimus.* s Veratrum.] Ἐλλέβορος λαμβάνεται, vterq; satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atrā bilem remedium est efficax. vnde prouerbio, qui parū animo cōstat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: & elleboro-

elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

s Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab obliuione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præ. cap. 22.*

u Clitum.] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quē Alexander post cœnā ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnātem ab ictu lethali sese obiiciens defendit.*

x Callisthenem.] *Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele cōdiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandū esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumque truncatis membris, abscissisq; auribus ac naso labijsq; deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuq; tortum tandem necauit. Hæc latiùs habētur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc vita functus se videt esse minas.

QVID hoc rei.] *ἰδοὺ τοῦτο δωμοφοιχή.* Vides nimirum.] *Μῶν τῷ δωμοφοιχῷ à coniugatis,* Num ego Iupiter.] *Obiectio.*

Ctio. Haud dubié.] *ἀπόκρισις.* Atq; de Olympi.] *Ab exemplo ſimili.* Audieram.] *ἀντίφασις.* Attamen.] *Rogerit ab vtili.* Præter id vnũ.] *ἐξέτασις.* Sed age quid.] *ἀπορία.* Quid ni rideam.] *Irriſio ἀναπύσεως Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius ſepulchro.* Porrò Ptolemæus.] *ἀφήγησις.* Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius ſepulchri.* Non poſſum nõ.] *Irriſio.* Quin tu.] *ἀνάγκη.* Neq; enim fas eſt.] *γνώμη.* Verùm illud.] *Cõparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] *ἀπάτησις.* Ne res eas quę.] *συγχώρησις.* Sine me ſolum.] *Alexandri defuncti de Ariſtotele ſuo magiſtro iudicium.* Quanquam illud.] *Clauſula.* Quandoquidem.] *Conſilium ἀναιρετικόν.* Verumenim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit.* Quare fac in alteram.] *Concluſio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epiſtolas prius relatæ fuêre: nonnullę quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠὶ μίσθῳ συνόντων. *DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea ſit homine, preſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit: cõfutatis etiã cauſis ijs, quib. ſeſe tuẽtur qui hoc vitę genus ſectãtur, & in ſeruitutẽ vltrò ſeſe precipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdo rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ perſona qui in eadẽ vita aliquãdiu vixerũt. Mox & benenolentiã captat Timoclis, eius ad quẽ ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hęc propterea illi ſcribere, vt quia illũ iã olim de hac vita ſuſcipiẽda cõſilia agitare intellexerit, ne quid

ne quidolim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quādo sciat hāc vitā nō per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; denicq; disciplinarū genere docto, minimè cōuenire. Exordio in hūc modū peracto, confutationē statim subiūgit earū causarū, quibus sese tueri solent q hoc vitę genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostēdens ea maximè vel sequi, vel negāri, quæ illi cū primis euitare vel cōsequi student: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quib⁹ dicturus sit. Principiò igitur recēset, quanta incōmoda, quantæq; molestiæ perferēdæ sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quāta tolerāda, atq; adeò deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitū, paulatim in cōtemptum adducit, & ad adulandū impellit. Prætereà & metu periculisq; inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitę mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hæc omnia nō domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi interim multò sordidiora ministeria imponūtur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandū est. Post hæc & circa munerū compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus pleroſque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita, breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Καὶ τί ϭοι πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστατον, φασὶ, καταλίξω τούτων, ἃ πάσχειν ἢ ποιεῖν ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ μισθῷ οἰκέτας ἄλλων τοῖς τῶν ἐυδαιμόνων τούτων φιλίαις ἐγκαταλυμένους; ἢ χρὴ φιλίαν τινὰ ϭιαύτην οὐκ ἀπεικότως ὑπονοεῖσθαι. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τοῦ ϭιαύτου πεφευγώς. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοι ἦν πεῖραν ἐγγενέϭθαι (μὴ ἅ, ὦ θεοὶ γένοιϭο) ἀπὸ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλωκότων, ἐξηγόρευον πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν τῷ λαιτῷ ὄντες, ἀφλυρόμενοι, ὑπόϭα καὶ ὁποῖα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀφρόντες, νῦν ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν: ἅπαντα γὰρ ἐυφραίνουϭα,

Quid tibi primum, ac nunc, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognôrim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque voluptate

φρόνησιν, ἀναλογιζόμενοι οἷα ἐπεπόνθεσαν. ἐξιστόρουν δ' ἕκαστα οὕτω, ὡς πάσης, ἧς ἀπῆν, ἐπιλησίας, ἐξιλυθέντος, μὴ πάντα ἐξ ἀρχῆς εἰς τέλος ἐποιήσαντο. ἐπαρέργως ἦν, ἀλλ' ἀμελῶς ἐπύνθανον αὐτῶν, καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων· οἷοί εἰσιν οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἐξευρημένοι τὰς λιφαλὰς, σὺν ἅμα ποιοῦντες τὰς πρυμνησίας καὶ βάλας, καὶ ἀπρωλίαν καὶ ἐκβολὰς, καὶ ἱστῶν κλάσεις, καὶ πηδαλίων ἀφαιρέσεις διεξιόντες, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοὺς Διοσκόρους ἐπιφανομένους (οἰκεῖοι γὰρ δὴ τοιαύτης παραφορᾶς οὗτοί γε) ἤ τιν' ἄπορον ἐκ μηχανῆς θεὸν, ἐπὶ τῷ καρχησίῳ καθεζόμενον, ἢ πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, καὶ πρός τινα ἀϊόνα μαλακὴν ἀπευθύνοντα τὴν ναῦν, ἢ προσνηχθῆναι ἐμποιοῦντα αὐτὴν καὶ ἠρέμα καὶ κατὰ σχολὴν διαλυθήσεσθαι, αὐτοὺς δ' ἀσφαλῶς ἀπερείσεσθαι χέρσου

luptate recordabantur, commemorabantq; ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligẽter, nec oscitãter audire soleo, velui naufragiũ quoddã, ac præter spẽ obiectam salutẽ enarrãtes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis de raso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, procellas, sublatos in cœlũ fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: [b] in primis aũt geminos Castorẽ & Pollucẽ apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiam repẽtè (quèadmodum in fabulis fieri cõuenit) exortũ, summisq; antennis insidientem, aut iuxta clauum adsistentẽ, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt & ipsa paulatim ac lẽtè solueretur, et ipsi tutò in solũ descenderẽt, idq;

καὶ εὐμενείᾳ τῶν θεῶν ἐκείνοις, μᾶλλον οἶμαι τὰ ποικίλα ταῦτα πρὸς τὸν παραυτίκα χρείαν ἐπιφαγεδαίνοντα. ὡς παρὰ πλείονων λαμβάνοιεν, ἀλυσχᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ θεοφιλᾶς τινὸς ἂν δοκοῦντος. οἱ δὲ τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ πρυμνησίας, καὶ νὴ Δία πρωταυμίας τε καὶ δεκαυμίας, ἃ δεῖν τε ἀπεῖναι, διηγούμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀσπασάμενοι, γαλήνῃ ἐπιφανομένῃ τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἢ διψῶντες ἢ ναυτιῶντες, ἢ ὑπερανταλούμενοι τῇ ἅλμῃ. καὶ τίλος, ὡς πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόρρηκτον, περιρρήξαντος τὸ δεινὸν σκαφίδιον, ἄθλιοι μακρὸς ἐξενήξαντο γυμνοὶ, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ἐν δὲ τῷ τόδε, καὶ τοῦτον διηγεῖσθαι, ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ οὐδὲ ὑπ' αἰσχύνης ἐπιπρέπειν ἂν, καὶ ἑκόντος ἄν μου ἐπιλαθέσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἴσως

idq; ope fauoreq; diuino. Atque isti igiti permulta id genus ad præsentē cōmoditatē exaggerantes commemorāt: quòd videlicet à pluribus stipem accipiant, si non calamitosi modò, verumetiā diis chari esse videātur. Porrò ij dum eamquas in tectis tulerūt tēpestates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfundumtur? denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso fractóq; miseri ægrè enatārint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi si sint permulta præ pudore subticere, volentesque ac scientes oblīuisci. At

ego

ἐγώγε κἀκεῖνα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυντιθεὶς, ἐνεῖναι μοι δοκοῦσα τοῖς τοιούτοις ξυνουσίαις· ἃ ἐκ ὀκνήσω σοι πάντα, ὦ ἑταῖρε Τιμόκλεις, διηγήσασθαι. δοκῶ γάρ μοι ἐκ πολλοῦ ἤδη καταγνῶναί, σε τὸν τοῦ βίου ἐπιβουλεύοντα. καὶ πρῶτόν γε, ὁπηνίκα περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐνέπεσεν, εἶτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὴν τοιαύτην μισθοφορὰν, τοὺς εὐδαίμονας εἶναι λέγων, οἷς μετὰ τοῦ τὰς φίλους ἔχειν τὰς ἀείκους ῥωμαίους, καὶ λαμπρὰν λαῖναν πολυτελῆ καὶ ἐσθῆτα, καὶ οἰκίαν ἐν καλῷ, καὶ ἀποδημίαν μετὰ πάσης ῥᾳστώνης καὶ ἡδονῆς, ἐπὶ λευκοῦ ἅρματος, εἰ τύχοι, ἐξηλιάζοντας, προσῆν καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν τῷ πάσχουσι, τούτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον ὄφελος· ἀτυχίας γὰρ ἄσπορα καὶ ἀνήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε

ego etiam illa, præterea alium & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. c Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quũ his de rebus sermo incidisset, mox ex his q præsentes erant, quispiam mercenariũ hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptatéque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, ỏbque commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim hauddubiè, d citra sementem ac cultura (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὑπότι ἦν ταῦτα καὶ τὰ ζιαῦτα ἄκουσθ, ἑώρων ὅπως ἐπιχάνας πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δέλεαρ ἀναπεπτάμενον παρῆχθε τὰ σόμα. ὡς οὖν τόγε ἀμίτορον ἀσαῦθις ποτὲ ἀναίτιον ᾖ μήδ' ἔτι ἔχοις λέγειν, ὡς ὁρᾷς ὅτι σε τηλικοῦτο μετὰ τοῦ καλοῦ ἄγκιστρον καταπίνοντα, οὐκ ἐπιλαβόμεθα, οὐδὲ πρὶν ἐμπεσεῖν ὃ λαμβάνει ἀνεσπάσαμεν, οὐδὲ προσδηλώσαμεν, ἀπὰ πα ειμένανθ' ἑξελκομένου καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συμφόρητον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀφῖγθον ὁρᾶν, ὅτ' ἤδη ὄφελος, ἑτῶντ' ἐπιδακρύομεν. ὅπως μὲν ταῦτα λέγῃς ποτὲ, πάνυ οὐλογα, ἴσως λέγῃσι, καὶ ἄφυκτα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀδοκοῦμεν, μὴ προμωμύσανθ', ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἁπάντων, καὶ τὸ δίκαιόν τι αὐτὸ, καὶ τῶν κύρων τὸ ἀδιέξοδον ἔκθωσιν ἐπὶ σχολῆς, ἀπὰ μὲν ἔνδοθεν ἐκ τοῦ μυχοῦ προεπισκόπουν. καὶ δ' ἀκίστρε δὴ τὸ ἀγκύλον, καὶ

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad eſcam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in poſterum poſsis imputare, neque expoſtulare queas, quod quum te conſpiceremus tantum vnà cum eſca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priuſquam in guttur demergeretur, reuulſerimus, neque præmonuerimus, verùm poſteaquam ceſſaſſemus, donec eo iã adacto atq; infixo, trahi iam ac vi duci conſpiceremus, tum quum nihil opis afferri poſsit, fruſtra adeſſe nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando poſsis dicere (quæ ſi dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli poſſent, quo minus percaſſe videremur, vt qui prius iſta non indicaſſemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipſum cuiuſmodi ſit, quámque nullum habeat exitum; non intus mediis in ſinibus inuolutus, ſed foris tutò

atq;

ἢ τὴν ἐς τὸ ἔμπαλιν ἢ σκόλο
πος ἀναστροφὴν, ἢ ἢ τριαίνης,
τὰς ἀκμὰς ἃς τὰς χεῖρας λα=
βὼν, καὶ πρὸς τὴν γνάθον πε
ρονημένῳ ἀπτόμενος, ἢν
μὴ πάνυ ὀξεῖα, μηδ' ἄφυκ]α,
μηδ' ἀνιαρὰ ἐν τοῖς προσώμα=
σι φαίνη]αι βιαίως σπῶν]α καὶ
ἐμάχως, ἀντιλαμβανόμενα,
μᾶς ἢ ἐν τοῖς ἁλοῖς, καὶ ἀλ
ἔτο πνεῦσιν, ἀνάγραφε, σαυ=
ὴν παρακαλίσας θαῤῥεῖν, ἐπι
χείρει τῇ ἄγρᾳ, ἁ βιλὰς, κατά=
πεμπε ὁ λάρος, ὅλον πνευχανὲν
τὸ δίλιαρ. ῥηθήσ]αι ἢ ὁ πᾶς
λόγ@, τὸ μὲν ὅλον ἴσως διά
σει, πλὴν ἀπ' ἔγε περὶ τῶν
φιλοσοφούν]ων ὑμῶν μόνων,
ἀλλ' ὁπόσοι σπουδαίο]ερον τὴν
προαίρεσιν προείλονθο ἐν τῷ
βίῳ, ἀπὸ καὶ περὶ γραμμα=
τικῶν, καὶ ῥητόρων καὶ μουσι=
κῶν, καὶ ὅλως ἅτ ἐπὶ παιδείᾳ
σπουδάσαι, καὶ μισθοφορεῖν ἀξι=
ωμένων. λοιπὸν δ' ὡς, ἐπί=
σαν ὄν]ων, καὶ ὁμοίων ἅπ ξυμ
βαινόν]ων ἅπασι, δῆλον ὡς
ἐκ ἐξαίρε]α μὲν, ἀσχίον δὲ τὰ
αὐτὰ ὄν]α γίγνε]αι τοῖς φι=

atq; per otium antè contem=
plator, vnci æris aculeũ, re=
flexã hami aciem, ac triden=
tis cuſpides manu tentãs ma=
læq; admotas f *experiens.*
Quod niſi vehementer acu=
ta, niſi ſic illigantia, vt effu=
giendi nulla ſit facultas, niſi
dira vulnera factura videan
tur, acriter trahentia, & inex
plicabiliter retinentia: nos
quidem inter formidoloſos,
atq; ob id etiam pauperes fa
melicoſq; adſcribito: ipſe ve
rò ſumpta fiducia, venatum
iſtum, ſi videtur, aggreditor,
& Lari in more totam eſcam
hiatu deglutiens. Atq; in v=
niuerſum quidem forſitan
tua cauſa omnis hic ſermo
dicetur: h *quanquã nõ ſolùm*
de vobis philoſophis, aut his
quicunque vitæ inſtitutum
ſibi delegerunt cum virtutis
ſtudio coniunctius, verume=
tiam de grammaticis, rheto=
ricis, muſicis, breuiter de om
nibus, q in doctrinæ profeſ=
ſione verſari, quæſtumq; fa=
cere propoſuerũt. Cæterùm quum omnia ſint inter iſtos com=
munia, eademq; prorſus accidant omnibus palàm eſt, phi=

λοσοφοῦσιν, ἃ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦνθ, καὶ μηκέτ αὐτὸς συμφόρτερον οἱ μισθοδότας ἄγοιεν. ὃ, τι δ' ἂν οὖν ὁ λόγ@ αὐτὸς ἐπιὼν ἐξανείσῃ, τότε τὴν αἰτίαν μάλιστα μὲν οἱ ποιοῦντ@ αὐτοί, ἔπειτα δ' οἱ συμφονθ@ αὐτὰ, δίκαιοι ἔχειν. ἐγὼ δ' ἀναιτί@, ἂ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμον τί ὄφ. τὸς μέντοι τοῦ ἄλλ@ πλήθους, οἷον γυμνασάς τινας, ἢ λόλακας ἰδιώτας, καὶ μικρόνους τὰς γνώμας, καὶ ταπεινὸς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτι ἀφορίζειν ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (ἐκ γὰρ ἂν πάθοιεν) ὅτι μὴν ἀτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀγανακτοῦντας τῶν μίσθωτῶν, εἰ καὶ πάνυ πολλὰ ὀφείλοιν' ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ οὐκ ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε ἐκ

loſophorum conditionē nō eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius iſta contingere, quum ſint cum alijs communia, ſi ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiló; magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpam potiſsimùm in ipſos conferre pareſt, qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos qui talia ſuſtinent. Ego verò culpari non debeo, niſi fortè veritas & libertas in commemorando reprehēſionem mereatur. [i] Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidó; animo ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpreciū quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rurſum æquum ſit illis vitio vertere, quòd non relinquant ſuos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. ſunt enim ad eam vitæ rationem accommodati facilió;, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem

σχοῖμ ἄμ τι ἄλλο, πρὸς ὃ, quidem aliud quippiam ad
μὴ ἀφελίναυλας αὐτὸς, quod seſe conuertant, & in
μείχαμ αὐτὸς ἐνεργὸς, ἀλλ' quo seſe exerceant, adeò vt si
ὔ τις αὐτῶμ ἀφέλκ τοῦτο, quis eam vitam illis adimat,
τιχνοι αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, ignaui illicò, consiliiq; in o-
καὶ πιεσθοὶ εἰσιμ. ἀλλ' οὐ pes, desidiosi atq; inutiles red
ῳ' αὐτοὶ λαγὸμ πάσχειμ dantur. Quamobrem nec i-
μ, ἔτ' ἐκεῖμοι ὑβρεσαὶ λο- pſi rem aliquam indignam
ῖμ, ἐς τὼ ἀμίδα, φασὶμ, patiantur, nec illi contume-
ουροῦτ. ἐπὶ γάρ οἱ τὼ liosè facere videantur, si
λευμ ταύτωμ ἀρχῆς πα- (quod aiunt) in matellã im-
χουλα ἐς τὰς οἰκίας, καὶ minxerint. Etenim ad eas i-
τίχνυ φέρειμ καὶ ἀνέχεσθαι pſas contumelias iam inde
ὲ γιγνομένα. περὶ δ' ἂμ initiò præparati, conferunt
ροῦπορ τῶμ πεπαιδευμέ- seſe in familiam, atq; hæc so-
μμ, ἄξιομ ἀγανακτῆμ, καὶ la illis ars suppetit, ferre &
μαρᾶδαι, ὡς ἔνι μάλιστα, με- perpeti quicquid acciderit.
ήγ ἀὐτὸς, καὶ πρὸς ἐκεῖ- Cæterùm eruditorum nomi-
λείαμ ἀφαιρᾶδαι. δικαῖο δὲ ne, de quibus institueram lo-
οι καλῶς ἂμ ποιοῖμεν, ἐκ τὰς qui, meritò indignandum,
ἰτίας, ἀφ' ὧμ ἐπὶ τὸμ τοιῦ- [k] enitendumq; vt quã maxi-
μ βίομ ἀφικνοῦνταί τινες, mè fieri potest, eos inde reuo
παρεξελθόμτας, λέξαιμι ἃ πά- catos, in libertatem vindice-
μ βιαίους, ἀλλ' ἀναγκαίας. mus. Videor autem rectè fa-
τω γὰρ ἂμ αὐτοῖς ἡ ἀπολογία cturus, si quibus de causis se
ροαναιροῖτο, καὶ ἡ πρώτη ὑ- quidã ad hoc vitæ genus cõ-
πόθεσις τῆς βουλοδουλείας. οἱ ferunt, eas causas excussero,
μὲμ δὴ πολλοὶ τὼ πενίαμ, καὶ parumq; idoneas atq; effica-

ces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præri-
pietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suã spontaneã ser-
uitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

πλὴν τῶν ἀναγκαίων χρείαν προβάλλοντο, ἱκανὸν ἡγοῦνται τὸ προκάλυμμα, ἴουσαι προβεβλῆσθαι πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀρχὴν αὐτοῖς νομίζουσιν, ἢ λήξουσιν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλὴν πενίας ἀφυγεῖν ἡγησάμενοι. εἶτα ὁ Θεόγνις προχείρως, καὶ πολὺ τὸ, Πᾶσι γὰρ ἀνὴρ πενίη δαμάζει, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται ὑπὲρ τῆς πενίας οἱ ἄριστοι τῶν ποιητῶν ἐξωλισθάνουσιν. ἐγὼ δ', ἢν μὲν ἰδωμεν αὐτοὺς φυγήν τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας ἐπεισκομιζόμενοι ἐκ τῶν ἐναντίων ξυμπτωμάτων, ἐκ ἂν ὑπὲρ τοσαύτης εὐπρεπείας ὀλίγα προλογισάμενος πρὸς αὐτοὺς, ἐπεὶ δὲ (ὡς ὁ καλὸς ποιητὴς ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίοις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βεβουλεῦσθαι δοκεῖν αὐτοὺς, ἀεὶ μὲν ὁμοίας αὐτοῖς τὴν ὑποθέσεως τοῦ βίου πενίαν

rerum neceſſariarum inopiam proponunt, atque eam umbram ſatis idoneam exiſtimant, qua ſuum factum prætexãt, quòd vltrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quum aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſsimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea [l] in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore. [m] Nã quemcunq; virum paupertas enecat. & ſi qua alia terricula abiectiſsimi quique Poëtæ de paupertate prodiderunt. [n] Equidẽ ſi viderẽ ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod verè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem. At poſtea quam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodũ egregius ille dixit orator) qui queant effugere, quò minus in hoc ipſum parũ rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento?

πενίαν

πενία γὰρ ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθετον οὐδέν, οὐδὲ περιττὸν εἰς φυλακήν. ἀλλὰ τὸ δοθὲν, κἂν δοθῇ, κἂν ἀθρόως ληφθῇ, πᾶν ἀναλίσκεται, καλῶς ἔχει, καὶ διαῦτας τινὰς ἀφορμὰς οἰνοῦν, αἱ τὴν πενίαν τηρεῖν, παραβοηθῆσαι μόνον αὐτῇ, ἀπ' αἰτίου ἐξαρήσειν. καὶ τοιούτου, καὶ εἰς βαθυκύτια πόντου ἴσως ῥιπτέον δή, ὦ Θεόγνι, καὶ πετρίων, ὡς φῂς, καὶ ἀπιβάτων. ἃ δ' ἴσως ἀεὶ πενίης, καὶ ἐνδεὴς καὶ ἀπόλοιθ' ἂν, οἴεται πενίαν αὐτὸ τοῦτο διαφεύγειν, ἐκ οἵας πῶς ὁ τοιοῦτος ἐκ ἂν λόγου φαίνοιτ' ἐξαπατᾶσθαι. ἄλλοι δὲ πενίαν μὲν οὐδὲν ἂν φοβηθεῖεν, δεδεῖσθαι δὲ καταπονεῖσθαί φασιν, εἰ ἐθέλοιεν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως πονεῖν, ἐπιτρέπειν τὰ ἄλφιτα, νῦν δὲ (πεπονῆσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ ὑπὸ γήρως, ἢ ὑπὸ νόσων) ἐπὶ τοῦ δὲ βάσιν οὖσαν,

Semper enim manet paupertas, semper accipiēdi necessitas: nihil quod seponatur, nihil supersit quod reseruetur: verū quicquid datū fuerit, vt detur, vt vniuersum etiā capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamē, vt ne id quidem in vsus sufficiat. ° *Rectius autem futurū fuerat, si nequaq̄ causas eiusmodi cōminiscerētur, quæ paupertatē seruāt alunt q̄, atq̄ eatenus duntaxat opitulantur, verū quæ illam tandē aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, quū diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quòd si quis semp pauper, semp egens, cū semper mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupertatē: non video quī fieri possit, quò minus hic ipse sese fallere videatur.* ᵖ *Rursum alij negāt sese paupertatem formidaturos, si modò reliquorum hominum in morem possint suo labore suaq̄ industria sibi victum suppeditare: at nunc sibi fractas esse corporis vires, seu senio, seu morbis: eoq̄ ad eam vitam*

τὴν μισθοφορὰν, ἀπλωτηρίαν. φέρ' οὖν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ λέγουσι, καὶ εἰκὸς τοῦ φάσκειν αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ δὲ πλείω τῶν ἄλλων πονοῦσιν. εὐχὴ γὰρ ἂν εἰκότα ἔν τοιούτοις, μὴ πονήσαντα μὴ δὲ ἱδρώτα, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δὴ καὶ ῥᾳθῦμα κατ' ἀξίαν ἀθωίαζον, τοιαῦτα πονοῦσι, καὶ ἱδρῶτα ἐν τοῖς στρατοπέδοις. ὅτι πλείονος ἐντεῦθεν, καὶ ἐπὶ τοῦτο μέλιτα τῆς ὑγείας δεῖσθαι, μυρίαν ὅλην ὁσημέραι τῶν ἐπιτηδευμάτων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἰσχάτην ἀπόγνωσιν καταπονούμενον. λίαν δ' αὐτὰ ἐν ὧν προσήκει καιρῷ, ἐκκλίνει καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν ἀνοχλήσεις διεξιόντι. τὸ δὲ νῦν ἔναγχος, ἵνα μὲν ἴδωμεν εἰ ἀληθῆ, ὡς οὐδ' οἱ ἐπὶ τούτῳ λέγοντες αὐτὸς ἐκδιδόασι τὴν πρόφασιν, ἀληθεύοιεν ἄν, λοιπὸν δὴ

mercenariam, facilè videlicet atque commodam confugere. Age igitur, inſpiciamus num vera prædicēt, & num ea quæ dantur, ex facili illis ſuppetant, ac non multò, neq; adeò maiore labore conſtēt, quàm vulgo ſuus victus. Nā id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra ſudorem, nullo negotio paratum argētum accipias. Verùm quàm hæc abſint à vero, iſtud profectò vt dignum eſt, ne dici quidem ſatis poteſt: tantum laborum, tantum ſudorū in huiſmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id parſit, quippe quum quotidie ſexcenta nō deſint negocia, quæ corpus conficiant, adq; extremam vſque defectionem delaſſent. Verū hæc ſuo loco dicemus, quū etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. ¶ In præſentia ſat erit oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſa in ſeruitutem addicere ſeſe, ne iſtos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam cauſam referamus, quæ quidem vt eſt veriſſima, ita ab illis minimè profertur: nempe

διὰ τὴν ἀληθινὴν ἡδονὴν μὲν, ἣν ἔκπυστα διὰ τῶν ἐρωμένων λεγόμενον, ἐπὶ τοὺς ἴσους, καὶ τῶν πολλῶν ἐπ' ἀφθόνων ἐλπίδων, ἐσπουδάκασιν αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐυδαιμονίσαντας δ' ἐπὶ τοῖς δείκνυσι, καὶ τῇ ἄλλῃ τρυφῇ, ἐλπίσαντας δ' ὅσον αὐτίκα χαλκὸν ἐδωδὸς ἐπισωμίσοντες, πίνειν τοῦ χρυσίου. ταῦτα ἀπάγει αὐτοὺς, καὶ δούλους ἀντ' ἐλευθέρων ἴθησιν, οὐχ ἡ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ἣν ἔφαμεν, ἀλλ' ἡ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἐκείνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ ἐλευθέρωτας αὐτοὺς, καὶ κακοδαίμονας ἱρασὰς ἔνιοί τινες, καὶ πρόθυμοι ἱρώμενοι, παραλαβόντες ὑπερφυῶς θεραπεύουσιν, ὅπως ἀεὶ ἱραθήσονται αὐτῶν ὑπερπόντιοι, ἀπολαύσαι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μίκρου φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες. ἴσασι γὰρ ἐν ὧν τυχεῖν τὴν διάλυσιν τῶν ἐρωτος χρησομένων.

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis ſpebus incitatos, vltrò inuadere familias diuitum, auri argentique vim & copiam admiratos: præterea quòd felices ſibi videantur ob conuictus, & reliquas eius vitæ delicias: ſperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum ſunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis ſeruos conſtituunt: non rerum neceſſariarum vſus, quem prætexebant: ſed rerum non neceſſarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuerò quemadmodum miſeros iſtos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij recipiant, & faſtidienter ducunt, lactant'q, videlicet quò iugiter amantes ambiant ipſos, atque inſeruiant: cæterùm ex amoris fructu ne ſummo quidem oſculo impertiunt. Intelligũt enim, copia facta diſſoluẽdum amorem.

ταύτῃ οὖν ἀποκλείουσι, καὶ ξηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδι ἀεὶ τὸν ἐρασθὲν ἔχουσι. διδίασι γάρ, μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαμβλύνῃ τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, καὶ ἀνέρασθον αὐτοῖς γένηται. προσραδιοῦσιν ὄψε; καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ἐπιμελήσονται τοῦ πλουτίζειν. ἕως ἂν ἄπαυστον ἄφνω γηράσωσιν, ἑκάτεροι γιγνόμενοι, καὶ οὗτος μὲν ἱερᾶν, ἐκείνη δὲ μισθαδιδόναι. ἐπὴν δὲ ταῦτα αὐτοῖς ᾖ, ἐν ἅπασι τῷ βίῳ, πέρας ἐλπίδος. τὸ μὴ δὲ ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ὑπομένειν, ἀνάνεως ὑπάρχον, ἐμοὶ συγγνώμη, ἅτις ἡδονῇ χαίρει, καὶ ταύτῃ ἐξ ἀνωμάλου βραχύ, ὅπως μὴ ἐξ αὖθις, καί τοι ἀσχολὸν ἴσως, καὶ ἀνθαποδῶσθαι, ἀποδόσθαι δὲ ταύτην ἑαυτόν· πολὺ γὰρ ἐλευθερίας ἡδονή. ὅμως δ' ἂν ἔχοι τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, ἐπὶ τυχάνουσι. τὸ

id igitur ne fiat, praecauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amatem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amatemq; abse alienet. Proinde semper arridet, pollicenturq;, semper facturi sunt, semperque gratificaturi: semperq; ingentium sumptuũ rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq; iam praeterierit aetas, huic adamandũ, illi ad dãdum: atq; ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ vsqueadeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq; consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quod voluptas quae ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur.

τὸ Verum-

ἡ δὲ ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον πολλὰς ἀθλίας ὑπομένειν, γελοῖον οἶμαι καὶ ἀνόητον, καὶ τοῦθ' ὁρῶντας ὡς οἱ μὲν πόνοι σαφεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἀκριβές, ὅτι δὲ πολλοῖσι τὸ ἡδύ. ὅπου δ' ἐγένετό πω τοσοῦτος χρόνος, προσέτι δὲ οὐδὲ γενέσθαι εἰκὸς ἦν, εἴ τις ἐκ τῆς ἀληθείας λογίζοιτο. οἱ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκεῖά τινα καὶ λωτὸν ἐσθίοντες, ἀμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἡδύ, τ καλῶς ἐχόντων καὶ σφῶν, ὥστε καὶ πάντη ἄλογον καὶ παράλογον τὸ καλόν, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀφαιρούσης. τὸ δὲ μεμῶ ξυνοῦσα, ἁρπασθῆναι ἄν τῷ λωτῷ ἐμφορουμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἀλλ' ἐλπίδος μόνης τοῦ λαβεῖν αὐτὸ παραγόμενον αὐτῇ πόθεν, τ καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἐπιλελησόμενον, Ἡράκλεες ὡς καταγέλασον, καὶ πληγῶν τινων Ὀμηρικῶν ὡς ἀληθῶς ἀξίωμα. τὰ

t *Verumenimuerò ob ſolam voluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & deridiculũ arbitror & ſtultum, maximè quum videant labores certos eſſe, manifeſtos, & ineuitabiles: porrò illud quod ſperatur, quod quidem nihil aliud tandem eſt quàm voluptas, ne tam lõgo quidem tempore contigiſſe, præterea autẽ nec veriſimile videri vt cõtingat aliquãdo, ſi quis modò rem recta reputet uia. At u Vlyſsis quidem ſocij, dulci quadã guſtata loto, reliqua negligebant, ac p̃ſenti voluptate deliniti, honeſta conẽnebant, vt nõ prorſus cum ratione pugnãrit in illis honeſtatis obliuio: nimirum animo voluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi qs famelicus alij cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti aſſiſtat, idq; ſolã ob ſpem, quòd credat fore ut & ipſi aliquãdo deguſtandam lotum porrigat: aſſiſtat inquam ad hunc modum, recti atque honeſti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planéq; verberibus quibuſdam Homericis dignum.*

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἐφ' ἃ μάλιστα αὐτοὺς φέροντες ἐπιτρίψουσι τοῖς πλουσίοις χρῆσθαι πρὸς ὅ,τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἃ ἔστι ἐγγύτατα τούτων. πολλὰ, ἃ μὴ κρείττων τις μνήμης ἄξιόσαι, τῶν καὶ μόνης τῆς δόξης ἐπαιρομένων τοῦ ξυνεῖναι ἀκριβέστερόν τι καὶ ἐπιμελέστερον ἐνθήσουσιν. εἰσὶ γὰρ οἳ καὶ τοῦτο ἐπιδεικτικὸν, καὶ ὑπὲρ τὰς πολλοὺς νομίζουσιν. ὃ δ' ἔγωγε τοὐμὲν ἴδιον, οὐκ ἄκων ἂν μηδέπω αὐτὸ μέγα σεμνῦναι, καὶ σωφρόνως ἔχειν ἀπολαύων τῆς ξυνουσίας, δικαίως ἄν. τοιαῦτα δ' αὐτοῖς τῆς ἐπιδημίας ὄντα, φέρε ἤδη πρὸς ὑμᾶς αὐτὰς ἐπισκοπήσωμεν, οἷα μὲν πρὸ ἧς ἀσπάσεσθαι τυχὸν ἐπομένους, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντας πάσχοντας ἐπὶ πᾶσι δὴ, εἴ τις αὐτοῖς ἡ παραλαμβανομένη φάσκοις γίγνεσθαι. ὑ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε ἀπὸ ἐστὶν,

Ergo quæ istos ad diuitum cōuiuium adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunq; lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi × Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicat, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum, supràq; plenum esse existiment. Nam ego quidē, quod ad me proprìè attinet, recusārim vel Y cum Perſarum rege conuiuere duntaxat, conuictumq; videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferenda priusquam obtineant: × deinde, cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò, quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possimus,

hæc

ὃς ἂ μὴ πονηρὰ ταῦτα, ἴνλει-
πλεονᾶν, μὴ ἐ πολλῶ δεόμε-
μη, ἀπὸ θυρῶν λᾶ μόνον, ἂ
σοι πάρεστι τὸ πᾶν ἀπ
παρῶς. ἀπὸ πολλῶν μὴ δὲ
δομῶς, φωνῆς δὲ θυραω
λίας, ἑωθινὸς ἐξανιστάμενος,
πεμένειν ἀθύμενος, μὴ ἀπ
λιόμενος, μὴ ἀναίσχυντον ἐ
νίοις, μὴ ὀχληρὸν δοκῶν εἶ ὑπὸ
νρωπῶ, κακῶς συνίσοντι, μὴ
νομαχλύτοις λιβυκῷ παρόν
μενος, μὴ μᾶλλον τιμῶντα τῆς
μνύμης τὸ ὄνόματ. μὴ μᾶλλ
κοὶ ἰσθῆτος ὑπὲρ τὴν ὑπάρχε
σαν λαμπρὸν ἐπιμελούμε
νὸν, πρὸς τὸ τῶ θεραπευομένο
ἀξίωμα, καὶ χρώματα πρέπ
δαι, οἷς ἂν ἐκεῖν ἥδιστα, ἵν
μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ προσκρέκ
βλητόμεν, καὶ φιλοπόνως
ἔχειν, μᾶλλον δὲ ἠγᾶσθαι,
ἀπὸ τῶν οἰκετῶν προσθούμε
σον, καὶ ὅσπερ τινα πομπὸν
ἀναπληροῦντα, ὁ δὲ οὐδὲ πρὸ
βλητέ πολλῶν ἐξῆς ἡμερῶν.
ἂν δέ ποτε μὴ τὰ ἄριστα πρά
ξῃς, μὴ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέ
σας ἔρηταί τι, ἂν ἀπαντύχῃ.

haec tametsi moleſta ſint, tamen aſſueſci facilè, neq; ad id multo opus eſſe labore: A ſat eſſe ſi velis modò, poſtea reliqua oĩa facilia fore. Imò neceſſe eſt vt B primùm diu ſurſum ac deorſum curſites, manè excitatus aſſiduè foríb. obuerſeris, vt perdures quũ protruderis, quũ excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus videris, cùm ianitori malè Syriſſanti, ac nomẽclatori Libyco ſubijceris, quũq; nominis tui mo riã mercẽ . cogeris. Quinetiã veſti as tibi eſt apparãdus ſupra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius cõuictũ ambis: deligẽdus color quo ille potiſſimũ gaudeat, vti ne diſcrepes, néve oculos illius offendas. C Poſtremò vti gnauiter affectãre neceſſe eſt, vel antecedas potius, à famulis protruſus, ac veluti pópã quãdã expleas, at ille interim cõplures iam dies ne aſpicit qdẽ te. Quòd ſi qñ

ues tibi feliciſſimè verterit, ſi te reſpexerit, ſi accerſuerit, dixerit q, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam veneris-

tum

τότε δὲ τότε πολὺς μὲν ὁ ἐκ-
θρὸς, ἀθρόος δὲ ὁ ἴλιγγος, καὶ
φόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως
τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀποείᾳ.
καὶ πολλάκις ἀπειναθὴ δέ-
ον, τίς ὦ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀ-
χαιῶν, ὅτι χίλιαι νῆες ἦσαν
αὐτοῖς, λέγειν. τοῦτο οἱ μὲν χρη
σοὶ ἀσθῶ ἐπάλισαν, οἱ δὲ ζηλο-
μυροὶ δειλίαν, οἱ δὲ κακοήθει-
αν ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν
ἀσφαλισάμενος παραβὰς τῆς
πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπὸν
δὲ καταθικάσας σεαυτῷ πολ-
λὴν τὴν ἀπόγνωσιν, ἐπειδὰν
δὲ πολλὰς μὲν ἀύπνους νύκ-
τας ἰαύσῃς, ἅμαξαν δ' αἱμα-
τόφυρτα ἄγαγες, οὐ μὰ Δία
τῆς Ἑλένης ἕνεκα, οὐδ' ἢν Πει-
σάμου Πριάμου, ἀλλὰ τῶν ἐλ-
πιζομένων πλέον ὀβολῶν, τύ-
χῃς δὲ καὶ τραγικοῦ τινος
θεοῦ σωτῆρος, ἐξέτασις
τοίνυν τοῦτο, ἃ οἶδα τὰ μαθή-
ματα. καὶ ἐγὼ μὲν πλησίον ἂ
ἁμαρτὼν οὐκ ἀνδὴς, ἐπαινου-
μένου καὶ εὐδαιμονιζομένου
τοι

tum denique, tum plurimus fudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum fannæ eorum qui adsunt hæsitantiam tuam ac perplexitatem ridentium. Qua quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciciã. Ita fit, vt tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas vt tantam animi tui imbecillitatẽ ipse condẽnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidẽ Helenæ gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: Diam illud restat, vt explorereris, excutiarisq; num literas noris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse praedicatur.

Caterùm

τοι δικὸ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνα, καὶ ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ βίου πρόκεισθαι δοκεῖ. ὑποψία γὰρ ἀκώτως τὸ μὴ δικαίως ἅπαξ ἂν καταδεχθῆναι πρὸς τῶν πρότερον ἀπεβλήθησαν, καὶ δόξαν ἂν ἀδόκιμον. ἀνάγκη δίνων, ἐν μέσῳ διατρίβων λόγοις, οἷς μὴ ἀντεξεταζομένοις φθονεῖσθαι (τιθεὶ γὰρ καὶ ἄλλους ἐν τῷ αὐτῷ ἀντιποιουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἀρκεῖν νομίζοντα, φοβούμενον δὲ, μὴ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ εἰ μὲν ἐπαινεῖσθαι τῶν λεγομένων, ἀσπαζόμενον, εἰ δὲ μεμφιῶν ἀκούσῃ, γενηθότα, καὶ ὑπόληψιν λαβισάμενον. ἀκὸς δὲ πολλοῖς ἐν τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντὶ σοῦ τιθεμένους. ὧν ἕκαστος, ὥσπερ ἐκ λόχου τοξεύων, ἀληθῆ ἔτ' ἐννόησον ἄνδρα ἐν βαθεῖ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ἐξεταζόμενον, εἴ τι εἰδὼς ὠφέλιμον, καὶ οἷς μὲν δοκοῦντα ἀδύνατα, οἷς δὲ μὴ, μέτος

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortunarum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, idq; meritò, futurum vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dũ inuides iis qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint cõpetitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantẽ, ac miserè de illius vultu pendentẽ, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, perîsti. Si arridẽs auscultat, hilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneũ est, E esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuũ locum velint inducere. Horũ vnusquisq; clanculũ velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud considera, quale sit, virũ promissa barba, cana coma, examinari num quid bonarei didicerit: & alijs quidem didicisse videri, alius secus.

μίσος ἐν τοῦτο χρόνος, καὶ πολυπραγμονεῖταί σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος. κἂν μέν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γέ των ἐκ τινος ἐντελοῦς αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀνακεινόμενος ἅπτῃ μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς πλῶν ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξῆς ἐπαίνωσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ δεδιδασμένοι, καὶ τοίνυν πομπὰ ἐντυχεῖσα, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιοῦνται: μόνως γὰρ ἂν ὅτε κρατήσας. ἔτι, καὶ δὴ ἐντύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μείζονος· καὐτός τι γὰρ ἐπῄνεσε τοὺς λόγους, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μάλιστα πιστεύεις τὰ τοιαῦτα, οὐκ ἀπέτρεψαν, ἔτι δὲ καὶ ἐγὼ βούλεται, οὐκ ἀνεπιτήδειος δὲ δὴ ὁ ἐπίτροπος, ἔτι ὁ οἰκονόμος· οὐδέ τις ἐμέμψατό σε τὸν βίον, ἀλλὰ πάνυ αἴλιω, καὶ πανταχόθεν ἄσια τὰ ἱερά. νενικήκας δὴ, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ὀλύμπια, μᾶλλον ἢ Βαβυλῶνα ἔληφας,

Superior interim vita, & omnis enteacta ætas tua curiosiùs disquiritur. ¶ *Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leui quapiã de causa prouocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastẽ: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redẽpti videbantur. Nam admodũ omnia tibi consentire oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: aliaq; nunquam obtinueris.* ¶ *Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserũt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vidit etiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam intersimulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis*

ἐλλιφθῆς, ἢ τὴν Σάρδεων ἀκρόπολιν καθείρηκας. καὶ ἔξεις τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξας ὀρνίθων γάλα. ἔξεστί σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μίγιστα κλίνα γενέσθαι τἀγαθὰ, ἵνα μὴ φόνιον μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ τόν τι μισθὸν οὐκ ἀκαταφρόνητον ὀφθῶσι, καὶ ζῦτον ἐμπαιρῷ ἐκ χρείας ἀπραγμόνως ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ ζοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἐκείνων καὶ πλοῦ, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναπαῦσθαι, καὶ τοῦζο δὴ τὸ τῆς ὠκῆς, ἀρτείναντα τὼ πόδε καθεύδειν μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν παρελήφθης, καὶ ὧν ἐμισθοῦ εἰ, ἐκεῖνα μὲν οὕτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ οὐδὲν ἂν ἦν μέγα κακὸν, ὑποκύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μίγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλῆ, μᾶλλον δὲ τῇ παντὸς δεῖ. μυεία

magis cepisti, aut Sardium arcem occupâsti. Habebis H Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam sanè par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul vt merces haudquaquã contemnenda præstituatur, eáq; commodè ad vsum citráq; negocium persoluatur, vtq; reliquus itẽ honos tibi præter mimstrorum vulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigilijs, in otium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias nihilq; iam facias præter ea sola quorũ gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurũ, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μυεία γὰρ δὴ ἀφόρη, τὰ ἐν λευτέρῳ ἀνδρὶ, ᾧ αὐταῖς ὕβρε τᾶς σωφροσύνας γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, ἃ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι δύναιτο, παιδάρια μὲν ἴσως ἐλάχιστον ὠμιλικῶς, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου δείπνου, ἂν δοκῇ, ὅθεν καὶ δεδειπνήκασιν τὰ προτέλεια τῆς μιμούσης ξυνουσίας. ἐνθὺς οὖν πρόσεισί σοι παράγγελών τις ἥκειν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἷος κίτυος, ὃν χὴ πρότερον ἴλεων ποιήσασθαι, παραβύσαντα ἐς τὼ χεῖρα, ὡς μὴ ἀδήλως ἔνα δοκῇς, τοὐλάχιστον πέντε δραχμιάς. ὁ δὲ ἀκροασάμενος, καὶ ἅπαξι, παρὰ σοῦ δὲ ἰὼν; καὶ Ἡράκλεις, μὲν γίνοιτο ἰπαπὸν, τίλος ἐπείθη, καὶ ἅπασί σοι πλατὺ ἰγχανών. σὺ δ' ἰωθῶτα καθαρὰν προσεισάμενος, καὶ σαυτὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, δεσάμενος ἥκεις, δεδιὼς μὲν πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο, ἀκαρό-

Siquidem in mediis ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum.

1 Primùm igitur adest tibi quispiam qui te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui tibi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmis. At ille Acciſſans, seſe quum maximè cupiat, cupere diſſimulans: Apage, inquit: Egone quicquam abs te? Addit & illa: Absit, dij prohibeāt. Tandem flectitur atque obtemperat ac diſcedit, te laetè diducto rictu ſubſannās. Tu porrò nitida ſumpta veſte, mundiſſimèque cultus, lotus accedis, ſolicitus interim ne prior alijs aduenias: namid inurbanum: quemadmodum poſtre-

ἀπαρόπαλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ἕτερον ἦκαν, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀναπλήνθας, καὶ σὺ σάνυ ἐντίμως ὑδέξαντο. καὶ παραλαβών τις κατέκλινεν μικρὸν ὑπὲρ τὸν πλούσιον, μετὰ δύο πως σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων, σύ δ' ὥσπερ τὸν Διὸς τὸν οἶκον παρελθών, πάντα τεθαύμακας. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μετέωρος ἄ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα, καὶ ἔτι οἰκειότερα εἰς σὲ ἀφλίπτῳ, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι πράξας ἐπιτηροῦσιν. οὐδ' αὐτῷ δὲ ἀμελεῖς ὢν πλουσίῳ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προσέτι τισὶ τῶν οἰκετῶν ἐπισκοπεῖν, ὅπως εἰς τοὺς παῖδας, ἢ εἰς τὴν γυναῖκα, ἃ πολλάκις ἐκ πλειόνων ἀποβλέψας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντός σε ἐκπεπληγμένον, εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν δρωμένων ἀποσκώπτουσι, τιμιώτερον ποιούμενοι τὸ μὴ παρ' ἄλλῳ πρότερόν σε δεδειπνηκέναι

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quàspiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inusitata sint omnia. Interim familia tuspectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, deridentclanculùm, conniclantes te nunquam antea apud alium quempiam

ἀδέκπνοίναι, καὶ τὸ καινὸν ἔναί σοι τὸ χαρόμακτρον τιθέμενον. ὥσπερ οὖν ἀκὸς, ἴδίαν τι ἀνάγκη ὑπ' ἀρείας, καὶ μήτε διψῶντα πιεῖν ἀτῆν τολμᾶν, μὴ λόξης οἰνόφλυξ τις ἔναι, μήτε τῶν ὄψων παρατιθέντων ποικίλων, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, ἀδέναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ ὕστερον τὴν χεῖρα ἐνέγκῃς. ὑποβλέπειν δὲν ἐς τὸν πλησίον διὰσε, κἀκεῖνον ζηλῶν, καὶ μανθάνειν τὸ δέπνε τὴν ἀκολαβίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλ☉ ἔ, θορύβε πλέας τὴν ψυχὴν, πρὸς ἕκασα τῶν πραττομένων ἐκπεπαγμέν☉. καὶ ἄρτι μὲν ἐυδαιμονίζεις τὸν πλούσιον τοῦ χρυσὸ καὶ τὸ ἐλέφαντ☉, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' οἰκτείρεις σαυτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ὤν, ἅπερ ζῶ ἐπολαμβάνε. ἐνίοτε δὲ καὶκεῖνό σε ἐπέρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐντρυφήσων, μὴ μιθὲ

ξων

coenasse, nouumq; tibi esse vt mantile apponatur. proinde, sicuti verisimile est, præhæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque varijs appositis opsonijs, & K in ordinem quendam extructis, scire possis, cui pri⁹ aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. L Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantâsque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctarúmque ex æquo

futurus

ξων αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ὅσας Διονύσια ἑορτάσων. καί σε κἀμὲ παράκλια ὡραῖα διανούμφα, καὶ πρίμα προσμαδιῶντα, γλαφυρωτέραν ἐπογράφει σοι τὸ μίσησαν δυσπρίβλυ, ὥς τι σωιχῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθέγγεσθαι, Οὐ νέμεσις, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Ἀχαιὰς Πολλὰ μοχθήσαν ὑπὲρ κεδνῆς Ἑλένοιο. φιλοτησίαι τὸ ἐπὶ τούτῳ, καὶ σκύφον ἀμυχίθη τις ἀτήσας, προὔπιέ σοι ὧν διδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι δίποτε προσαπών. σὺ δ' λαβὼν, ὅ, τι μέν τι σε καὶ αὐτὸν ὑπεπῆρε ἴδῃ, ἀγνόησας ὑπ' ἀπειρίας καὶ ἀγροικίας δόξαν ὄφλῃς. ἐπίφθονος δ' οὖν ἀπὸ τῆς πρὸ πόσεως ἐκείνης τοῖς παλαιῶν φίλων γενήσαι. καὶ πρότερον ἐπὶ τῇ καλαθίσκῃ ἐλύπησας τινὰς αὐτ', ὅτι τύμβον ἔχων, πρὸς εἰθισμένους ἀνθρώπους πολυτελῆ δεῖπνον ὠνητικότερον.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præministrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet, si
Troïa pubes,
Armatiq; simul Danaï,
sub Marte laborum
Pondera tanta ferãt —:

ob tantam videlicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiuncula ad bibendum: ac postulatio perquàm ingeti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim Moporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignorat, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculùm vrebat, quòd modò cùm aduenerit, ijs anteponãre, quũ multorum amorum seruitutem exhauserint.

πότωρ; ἀθῦς οὖν καὶ τοιοῦτός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐτοῖς, τοῦτο ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνοήτοις ἐλέιπετο, καὶ τῶν ἄρτι εἰσπλευσάντων εἰς τὴν οἰκίαν ἀνατίρους εἶναι. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀνέῳκται ἡ ῥωμαίων πόλις. καίτοι τί ὄφελος ἐφ' ὅτῳ πεπιμῶνται ἡμῶν: οὐ ῥήματα λύπλωα λέγουσιν, οἰουσί τι παραμύθιον ὠφελεῖν; ἄλλως δέ, οὐ γὰρ ἄδηλον ὅσα μὲν ἔπιεν, ὅπως δὲ τὰ παραληφθέντα συλλαβὼν κατέφαγε; ἀπαρόμενος δ' ἄνθρωπος, καὶ λιμοῦ πόνος, οὐδ' ὄναρ λευκοῦ ποτοῦ μετασχών, οὔτι γε Νομαδικοῦ, ἢ φασιανοῦ ὄρνιθος, ἂν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλίποιεν· φίτος ἄμος, ὦ μάταιοι, φησὶ, πρώην οὐδ' ὅλαν ἡμιμῶν ὀφιδιαύλων ἐντεῦθέν που ἐν ἡμῖν τὰ ὅμοια πεπιόμενος. νεῶν μὲν γὰρ, ὅσων τὰ κατὰ τῶν ὑποδημάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἐπιμελείᾳ ἐσίν. ἐπὰν δὲ ἅπαξ τις πολλάκις, καὶ ὑπὸ τὴν πύλην ἀναπλαθῇ,

Protinus itaq; talia quaedam de te inter illos dicta ferumtur: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam ijs qui nuper in familiam cõmigrârunt, posthabeamur. ☞, Solis Graeculis patet vrbs Romana. ☞, Quid habent quãobrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam vtilitatem adferre videntur, quum verbula quaedã misera dicunt? Rursus alius haec: An' non vidisti quãtum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorârit? Homoinea legans, ac famè enectus, quì ne per somnium quidẽ vnquã fuerit o albo pane saturatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Fami, inquit, prius quã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, imprecis est, ☞ habetur charus verùm vbi crebrò iam fuerit calceatus, lutoq; deformatus, tum misere sub

πλαδῇ, ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀθλίως ῥιφήσῃ, κόρων, ὥσπερ ἡμᾶς, ἐμπλεως. ἐκεῖνοι μὲν ἔν τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φέρουσι, καί πως ἤδη καὶ πρὸς διαβολάς τινες αὐτοῖς παρασκευάζονται. τὸ δ' ὅλον συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο σέ ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλεῖστοι τῶν λόγων, σὺ δ' ὑπ' ἀνθρώπων πολλῶν καὶ ἱκανῶν ἡμπιὸν οἶνον πιὼν καὶ δριμύν, πάλαι δὲ γε μὲν ἐπιτέτηκας, πονηρῶς ἔχεις, καὶ ἔτι προσβασανίζῃ σοι καλὸν, ὅτι μένειν ἀσφαλές. ἀχθομένῳ τοίνυν καὶ πότου, καὶ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, καὶ θεάματος ἐπὶ θεάμασι παρεισόντων (ἅπαντα γὰρ ἐπιδέξασθαί σοι τὰ αὐτὰ βούλεται) κόλασιν μικρὰν ὑπομένεις, μήτε ὁρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων ὅ τις ἄδει, ἢ καθαίρεται πάντων ἀμέμπτως μεταλαμβάνων. ἀλλ' ἐπαινεῖς μὲν ὑπ' ἀνάγκης, ὅτε γε μὴ ἔστιν ἢ ἀπομῦξαι συμπεσεῖν ἐκεῖνα πάντα, ἢ συρραπίσαι τινὰ προσαγαγεῖν, ἵνα ποτὲ καὶ

sub lectica abiicietur, cunctis cibis, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ etiam ad calumniandum insimulandumq; te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinem plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eoq; iamdudum aluo tibi cita diſcruciaris: verùm neque decorum tibi ante alios è conuiuio discedere, neque rursus manere tutum. At producta interim in longũ potatione, dũ sermo alius ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferũtur in conuiuium (nã vniuersum fortunæ suæ strepitũ tibi cupit assentare) non mediocriter diſcruciaris, cui non liceat neque videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus: cæterum animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta diſcutiat, aut incẽdiũ aliquod renũciẽ, quo simul cõuiuiũ tandem

καὶ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον τοῦτο μέν σοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο λέγω, ὅτι ἐμοιγε τῷ θύμῳ, καὶ τῶν παντῶν ἀλῶν ἥδιον, ὁπλωίκα βάλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλευθέρως ἐθιομένῳ. ἵνα γοῦν σοι καὶ ὀξυρεμίαν τινὰ ἐπὶ τούτοις παρῶ, καὶ τὴν ἐν τῇ νυκτὶ ἔμετον, ἵνα θᾶττον λέγω περὶ τοῦ μισθοῦ ξυμβῆναι ὑμᾶς, ὁπόσου τε καὶ ὁπόταν ἔτους καὶ λαμβάνειν. παρόντων οὖν δύο ἢ τριῶν φίλων, προσκαλέσας σε, καὶ καθίσας ἐκεῖ κελεύσας, ἄρχεσθαι λέγειν, τὰ μὲν ἡμέτερα, οἷά ἐστιν, ἑώρακας ἤδη, καὶ ὡς τύφος ἐν αὐτοῖς οὐδείς: ἀπαγώγιμα δέ, καὶ πικρὰ πάντα, καὶ δημοτικά. χρὴ δέ σε ἔτως ἔχειν, ὡς ἀπάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. γελοῖον γάρ, εἰ τὸ κυβευτὸν, τινὶ ψυχίῳ σοι τινὶ ἴσως, ἢ καὶ νὴ Δία τῶν παιδῶν, (εἰ παῖδάς σε ἔχων αὐτῶν παιδεύσεως δεόμενοι) ἐπιτρέπων, τὴν ἅπασαν μὴ ἐπίσης ἡγοίμην δεῖν σοὶ κἀμοὶ κοινήν.

tandem aliquãdo dirimetur. Habes, amice, primum illud scilicet & suauissimũ conuiuiũ, quod mihi quidẽ haudquaquã suauius sit cepis, cãdidoq; sale, liberè quũ velim ex his, & quantũ velim edenti. Verùm vt ne tibi cõmemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnos vomitus, manè vobis erit de mercede pacto transigendũ, quantũ & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas velim, vt existimes omnia nobis fore cõmunia. Nam ridiculum profectò, si quũ charissimam possessionũ mearũ partem, puta meam ipsius vitam, aut per Iouem liberorũ etiã (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem existimem.

σπότων. ἐκεῖ δὲ δεῖ τι δᾶ,
ὁρῶ μὲν τὸ μέτριον καὶ αὐταρ
κὲς τῆς τρόπου. καὶ σωίημι,
ὡς οὐκ ἐπὶ μισθῷ ἐλπίδι προσελή-
λυθας ἡμῶν τῇ οἰκίᾳ, τὸ δ' ἄλ
λων ἕνεκα καὶ ξυνοίας τῆς παρ'
ἡμῶν, καὶ τιμῆς, ἣν παρὰ πᾶ
σιν ἔχεις. ὅμως δ' ἔν καὶ σκέ-
ψασθαί τι. σὺ δ' αὐτὸς ὅ, τι καὶ βέλ
τιστ', λέγε, μεμνημένος, ὦ φίλ-
τατε, κἀκείνων ἅπερ ἐν ἑορτῇσιν
ἑτησίοις ἀπὸ ἡμῶν παρίεσθε.
ἐγὼ γὰρ ἀμελήσω οὐδὲ τούτων,
εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ σωτηθέ-
ντα. οἶδα δέ, οἶδα, τῆς
δὲ τοιαῦτα ἀφορμαί. καὶ πρὸς
ἐκείνα τοίνυν ἀφελίπωμεν, μι-
κρολογώτερον δηλονότι ἐπιβά-
λοντες ἡμῖν τὸν μισθόν. ἄλλως τε καὶ
πρέπον ἂν εἴη, τοῖς πεπαιδευ-
μένοις ὑμῖν ἀρέσθαι ἐν χρη
μάτων. ὁ μὲν ταῦτ' ἔπων, καὶ
ὅλον σε ἀμαθήσας τῶν ἐλπίδων,
τεθαρσηκὸς ἑαυτῷ πεποίηκε· σὺ
δὲ πάλαι, τάπανθ' ὅσα καὶ μύριας
δὴ ὀνειροπολῶν, καὶ ἀγροὺς
ὅλους, καὶ οἰκετείας, οἰμώξῃ μὴ

stimè. Cæterùm quãdo certi quippiam eſt præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatẽ & animũ paucis cõtentum. Neq; non intelligo, haud mercedis adductũ ſpe te in noſtrã veniſſe familiã, verùm aliarũ gratia rerum, puta noſtræ in te beneuolentiæ cauſa, tũ honoris qui tibi præter omnes continget. Attamen præfiniendum eſt aliquid. Quin ipſe magis quod videbitur ſtatuito, habita ratione, vir amiciſſime, munerum etiam illorũ quæ quotannis feſtis diebus à nobis accepturus videris. Neq; enim vel iſta nobis fuerint neglectui futura, etiamſi nunc hæc pactione nõ complectamur. Scis autem complures per annum eiuſmodi munerum occaſiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmiũ nobis præſcribas. Prætereà decet etiã vos homines eruditos pecũniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te varia ſpe labefactãs, mitẽ ſibi ac tractabilẽ reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummûm millia ſommiãras, ſolidos agros, & familias, ſentis quidem

ἀρίμα ἀ μικρολογίας, σαίνει
ἢ ὅμως τὴν ὑποχὴν, καὶ τὸ
πάντα ἡμῖν μοιρὰ ἔσται. βέ-
βαιον καὶ ἀναμφίλεκτον νομί-
ζεις, ἐκ ἀδὸς, ὅτι τὰ μελλόντα,
κἂν μὲν τ' ἰδίοις, ἀπιστεῖς
ὢν ἐκ ἰδίων. τὸ δὲ πάσης ἀν-
θρώπου ἐκπεφευγὸς ἐπίπτωσας. ὁ δὲ
αὐτὸς μὴ ἔφησιν ἰσχύειν, τ φί-
λων δέ τινα τ παρόντων λα-
λοῦσ, μίσθωσιν ἀθόντα τ πράγ-
ματος ἀπεῖν, ὃ μήτ' αὐτῷ γέ-
νοιτ' ἂν βαρὺ, μὴ πρὸς ἀπὸ
τύτων ἀναιρούμενα δαπανῶν
τι, μήτι τῷ λαμβάνοντι ἐνοχλοῦν.
ὁ δὲ ὁμολογήσων τις, ἐκ παίδων
κοπανέας σωτῆρος, ἐς μὴ
ἐκ ἐνδαιμονίσεις ἄ, φησι, τ
ἐν τῇ πόλει ἀπάντων, ὦ αὐτὸς,
ἐκ ἂν ἄποις, ᾧ γένετο πρῶτον
ὑπάρχειν, ὃ πολλοῖς πάνυ γλί-
χομένοις μόλις ἂν γένοιτο πα
ρὰ τ Τύχης. λίγω δ' ὁμιλίαν
ἀξιοθέατον, καὶ ἑστίας κοινωνῆ-
σαι, καὶ ἐς τὸν πρῶτον οἰκίαν
τ ἐν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ ἐκλα-
χεῖν. τὸ γὰρ ἐκεῖ τὰ Κροί
σου τάλαντα, μὴ τ Μίδου πλοῦτον

tacitus apud te hominis for-
des ac parsimoniã: nihilomi-
nus blãditur tibi pollicitatio
tamẽ: atq illud, Cõmunia fu-
tura sunt omnia: ratũ et verũ
fore arbitraris, ignarus eius-
modi dicta, summis è labijs,
nõ imo è corde pfecta. Tan-
dem præ pudore ipse statuen-
di ius defers. Verùm ille fa-
cturũ sese negat: cæterùm ex
amicis præsentib. quempiã in
eo negotio veluti mediũ in-
tercedere iubet, q salarij mo-
dũ pronunciet, eũ qui neq ip-
sum grauet, vt cũ plurimas
tũ alias in res magnis his ne-
cessarias sumptus sit faciendus: neq rursus ei q laturus
est, sit omnino indignus. Atq
is seniculus quispiã diuitis æ-
qualis, vnà cum illo à pueris
adulando educatus: Eho tu,
inquit, num inficias ire potes,
quin vnus sis qui in hac vrbe
viuunt omnium fortunatis-
simus, cui primũ contigerit,
quod pluribus viserè cupien-
tibus, vix à fortuna dari possit, nempe vt in huius hominis con-
suetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in
familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum
tum Cræsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modò mo-

σωφρονᾶν οἶδα. ἄδον δὲ
καὶ τ᾽ εὐδοκίμων, ἐνιὰ-
λας ἄν, ἃ καὶ πρόσθεν ἐσπούδασε
τι μόνης δ᾽ ὄψης ἕνεκα συν-
ειναι τούτῳ, καὶ ὁρᾶσθαι περὶ αὐτὸ,
ἄρχειν καὶ φίλους ἂν δοκεῖν ἔχειν.
ἔχω, ὅπως σε δ᾽ ἐνοχλοίμην
ἀκαιρίαν, ὃς καὶ προσλήψῃ
μεθὲν ἐκ τοιαύτης εὐδαιμο-
νίας. ἀρκεῖν δέν νομίζω, ἂ μὴ
ἔνν ἄσωΘ᾽ ἅ, δοίη δ᾽ τι
καὶν ἐλάχιστον, καὶ μάλιστα
πρὸς τὰς σὰς ἐκείνας ἐλπί-
δας· ἀγαπᾶν δ᾽ ὅμως ἀναγ-
καῖον. ἐπεὶ δ᾽ ἂν φυγεῖν ἔτι
δύναιτ᾽, ἐντὸς ἀρκύων γενο-
μένη. δ᾽ἐχῃ τοίνυν τ᾽ χαλινὸν
νύξ, καὶ τὰ πρῶτα ἐνάγω-
Θ᾽ ἃ πρὸς αὐτὸν, ἐ πάνυ σε
ἀποπῶσ᾽α, ἐδ᾽ ἀξίως σπουδ᾽α,
μίχθις ἂν λάβῃς τέλεον αὐ-
δ᾽ σιωπώσης γενόμενΘ᾽. οἱ μὲν
δὴ ἔξω ἄνθρωποι, τὸ μετὰ
τοῦτο ζηλώσει, ὁρῶντΘ᾽ ἐντὸς
δ᾽ ἐλευθέρου δεχτείβουσα, καὶ
ἀκωλύτως ἀσιέντα καὶ τ᾽ πά-
νυ τινὰ ἔνδον γεγενημένον.

desitus esse noris. Equidè non paucos noui magni nominis viros, qui cupijssent, etiamsi quid vltrò dandũ fuisset, gloriæ duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hũc atq; amici videri. Quamobrem haud inuenio quibmodis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admiteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolẽs, si tantum aceipias. simulq; pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans ac dissimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facileq; sequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorsus præclaris illis opibus delicijsque domesticum quendam ac familiarem esse factum.

αὐτὸς δ' οὔπω ὁρᾷς οὔτε σὺ εὐδαίμονα ἐκεῖνα ἡγῇ, πλὴν ἀπὸ χαίρεις, καὶ σαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζεις. τὸ δ' ἔμπαλιν, ἃ σὺ ἐλπίζεις, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ παροιμία φησίν, ἐπὶ μανδραβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμέραν ἀποκναιόμενον, καὶ εἰς τὸ πίσω ἀναποδίζον. ἀρίμα οὖν, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον ἀρχῇ καταγνοεῖν, ὡς οὐ χρυσᾶ ἐκεῖνα ἐλπίδες, ἀλλ' ἃ φύσαί τινες ἔοικεν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπαραίτητοι καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνων φῂς, ἴσως ἐρήσῃ με. ἐγὼ ὁρῶ γὲ ὅ, τι τὸ ἐπίκουρον ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ὄφελος, ἢ τί νοῶν ἄτινα ἔφησθα τὰ καμάτου ἀφόρητα. ἀκοῦσον, ὦ γύναι, μὴ ἀ κάματον ἔστιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐξετάζων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀσχολὸν καὶ ταπεινὸν, καὶ συνόλως ὁπόσα λυπηρὰ, ἐκ ἐν παρέργου δ' ἀκροάσεως τιθέμενον. καὶ πρὸ-

At ipse nondum videre potes quam ob rem illi te felicem existimēt, nisi quòd gaudes tamē, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterùm contrà atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morē negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum despiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur, vir egregie, nō molestiā modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsusque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

ris ex eo tempore te iam neq; liberum neq; ingenuum posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatē, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addicēs in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusârit, ad vitā tam indignā, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verùm complurium, operamq; seruilem præstare cogêris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria

ino recursans, facitq; vt interdum resilire conêre, reluctęq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

Nisi

καλὸν ἀ μὲ ἀρχῆν σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίσας, τὸ μὴ Πυῤῥίᾳ, μηδὲ Ζωπυρίωνι ὄντα, μηδ' ὅσπερ τις Βιθυνὸς ἐπὶ μιγαλοφώνῳ ὠνῇ λύρυι ἀνυμπολᾶσθαι· ἀπ' ἀπόστας, ὃ βέλτιστε, τῆς νουμηνίας ἐκκλήσεως, ἀναμιχθὰς τῷ Πυῤῥίᾳ, καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προτείνῃς τὰν χεῖρα, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέτας, καὶ λαμβάνῃς ἐπάνω, ὅ, τι δώσουσι· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῷ διδόμενον, τοῦτο ἤδη ἐστί. λύρυν γὰρ ἐπὶ δεῖπνα ἑαυτὸν ἀρτηρύξαντα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησθησόμενον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. ἔτι δὲ κάθαρμα, φαίην ἄν καὶ μαλιστα πρὸς τὸν φιλόσοφον φασκοντα, ἐὰν μή σε τις ἐν πλοίῳ κατασκοπήσας σὺν λαβὼν, ἢ λῃστὴς ἀποδόσθαι, ἢ κλέψας ἄν σεαυτὸν, ὡς παρὰ τὴν ἀξίαν δυσχωρήσοντα. ἢ ὅ τις σε συναβόμενον, ἢ τὸν δοῦλον ἔχοντα λίθων, ἐβόας ἄν τοὺς νόμους, καὶ δεινὰ ἐποίεις, καὶ ἀγανακτεῖς, καὶ οὐ,

Nisi fortè illud tibi ad li
beratem sufficere putas
quòd non fueris Pyrrhia
aut Zopyrione patre pro
gnatus: aut quòd non sic vi
Bithynicum aliquod man
cipium vociferante præco
ne diuendaris. Atqui tum, vi
egregie, cum instante nouil
lumio Pyrrhÿs & Zopyrio
nibus immixtus, manum iti
dem vt alij seruuli proten
dis, capisq; quodcunque ill
lud tandem est quod datur:
hæc videlicet est auctio. Nã
præcone nihil opus erat ho
mini qui ipsius sui fuerit præ
co, quiq; ipse virò sibi mul
to tempore dominum am
bierit. Q Age iam, ô scele
ste (cur enim non dicã, præ
sertim in eum qui se philoso
phum esse dicat) si quis te
pirata inter nauigandum ca
ptum, aut si quis prædo in ser
uitutem tradidisset, teipsum
deplorares, tanquam indi
gnam fortunæ iniuriam pa
tientem: aut si quis manu in
iecta te duceret in seruitu

afferens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, O

ferr

γῆ, καὶ θαὶ μιχάλῳ τῇ φωνῇ ἐπικερᾴνας ἄν σαυτὸν ἢ, ὁ= ράω ἵνα ὀβολῶν, ἐν τοῖ= ς τῆς ἡλικίας, ὅτι καὶ ἀφύ= ν δοῦλος ἦθα, καιρὸς ἦν, πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ἐρᾶν καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπημπόλησας, ἀλλὰ τὸς πολ= λοὺς ἐκείνους λόγους ἀφῆκας, ὃς ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύ= σιππος ἢ Ἀριστοτέλης διεξι= ὼν λύθασι, τὸ μὲν ἐλευθέριον ἐπαινοῦντες, τὴν δὲ δουλοπρέπειαν καταβλασφημοῦντες. καὶ οὐκ αἰσχύνῃ, κόλακσιν ἀνθρώποις, καὶ ἀγο= ραίοις καὶ βωμολόχοις ἀνατι= θέμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξένῳ ὢν τοιβωνι, καὶ πονήρως τὴν ῥωμαίων φωνὴν βαρ= βαρίζων, ἔτα λευκὴν δέλ= τα θορυβάδη καὶ πολυάν= θρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτι= κῶς, καὶ οἴνου πρὸς τὴ με= τρίως ἔχον, ἕως δή τι ὑπὸ κώδωνι ἐξανασὰς, ἀφοσιά= μενος τοῦ ὕπνου τὸ ἄδικον, συμπεσὼν ἄνω καὶ κάτω, terra, ô dij, magno clamore vociferareris. nunc verò quum ipse te ob paucos obo los id ætatis in qua etiam ſi ſeruus natus eſſes, tamen tem peſtiuum fuiſſet iam ad li= bertatem aſpirare, cum ipſa virtute ac ſapiẽtia vltrò ad= dictum vendideris. nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chryſip= po, Ariſtotele diſſeruntur, quum libertatem laudant, ſeruitutem damnant: ánnon te pudet, quum inter homi= nes aſſentatores & empti= tios ac ſcurras verſans, ex æ= quo cum illis æſtimaris: quũ in tanta Romanorum turba ſolus peregrino in pallio ver ſaris, quámque Romanam linguam perperam ac bar= barè ſonas: prætereà quum agitas conuiuia tumultuo= ſa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam ſunt & improbi? atq; inter hos lau= das odiosè: bibisq; præter modum: deinde manè ad tintinabulum expergefactus, diſcuſſa ab oculis dulciſ= ſima ſomni parte, vnà ſurſum ac deorſum circumcurſas,

ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐπὶ ζεῦν σκιλοῦν. ἔτως ἀφεία μοῦ σι θέρμων ἔσχεν, ἢ τὰ ἀγρίων λαχάνων, ἐπίλοιπον δὲ καὶ σὲ λυπῶσα ῥίγεσιν τῷ ψυχρῷ ὕδατι, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ἐλθεῖν ἀμηχανίας; ἀλλὰ δῆλον, ὡς οὐχ ὕδατος, οὐδὲ θέρμων, ἀλλὰ πτισμάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνου ἀνθοσμίου ἐπιθυμῶν ἰάπλως, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμενον τούτων λαμὸν ἀφαρεῖς. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνίας ταύτης ἀπίχθυα, καὶ ὥσπερ οἱ πίθηκοι, πλοιῷ δικθεὰς τὴν πράχηλον, ἅμοις μὲν γίνεσθαι παρίχεις· σαυτῷ δὲ δοκεῖς πρυφᾶν, ὅτι ἔστι σοι τῶν ἐυχάδων ἀφθόνως ἐνπραγεῖν. ἡ δ' ἐλευθερία, καὶ τὸ ἀνυβρις, αὐτοῖς φυλίταις καὶ φρατορσι, φροῦδα πάντα, καὶ οὐδὲ μνήμης αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον τὸ ἀσχολὸν προσλιῶ ὧν πράγματι, δῆλον ἀντ' ἐλευθέ-

ρας

heſterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vſqueadeò ne te R *lupini aut holerum agreſtium tenuit penuria? Vſqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per deſperationem ad iſta deuenires? Haud pitto: quin potius palàm eſt, te non frigidæ aquæ, neque lupini, ſed bellariorum atque obſoniorum, viniq; odorati cupiditate captum eò veniſſe: quæ dum lupi piſcis immorem auidiùs appetis, tuo merito euênit, vt hamus tibi fauces transfixerit. Intaque præſtò ſunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde ac ſimia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus riſui es: at ipſe tibi delicijs affluere videris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipſis gentilibus ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atque iſtarum rerum memoria quidem vlla. quanquam hoc quoq; ferendum, ſi vita iſta cũ hac turpitudine duntaxat eſſet coniuncta, quòd è libero ſeruum*

videri

δουλῶν, οἱ δὲ πόνοι μὴ λα-
βόντες πάνυ, τούτοις οἰκίτας
ἂν ὁρᾶ σὲ μυριστήρα. Οἱ
δὲ οἰκίται τῶν Δρόμωνι
Τιβίῳ πεπταγμένων. ὧν
γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθημάτων
μαθημάτων φύσας, παρέλιφε
, ὀλίγον αὐτῶν μέλει· τί γὰρ
οἰνόν; φασι, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ;
πάνυ γὰρ, οὐχ ὁρᾷς, ἐκπεπλήκα-
σιν τόθ' ὁ Ὁμήρου σοφίας, ἢ
Δημοσθένους δεινότητος, ἢ Πλάτωνος μεγαλοφρο-
σύνης, ὧν ἐμοί τις ἐκ τῆς ψυχῆς
ἕνεκα τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύ-
ριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φρον-
τίδας, τὸ καταλειπόμενόν ὄκ-
νος, καὶ μαλακία καὶ ἀδυ-
σθεια, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρεις
καὶ ἀπαιδευσία. Λάτταλε λά-
βε ἐκ ἐκάνα μὲν ἐλάμβας, ἐ-
κεῖ δὲ πώγωνα ἔχεις βαθύν,
καὶ σεμνός τις εἶ τὸ πρόσ-
ωπον, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν
καλῶς περιβέβλησαι, καὶ
ἀντὸς ἵνα οἱ γραμματι-
κὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον,
καλὸν

videri facit: non labores etiã accederent, cũ illa seruorum colluuiẽ cõmanes. 5 Sed vide, num quæ tibi imperãtur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinæ quidẽ (cuius rei cupiditate simulârat te in familiam suã accersisse sese) perquàm exigua illi cura est. 7 Quid enim (vt dici solet) cõmercij asino cũ lyra? An' nõ vides videlicet quàm miserè macerentur immodico desiderio vel Homericæ sapientiæ, vel Demosthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ sublimitatis? Quorũ mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opẽ te. Verùm quoniam tibi barba ingens prope pendet à mẽto, quoniãq; vul-

ipso graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia illio Græcanico decenter amictus es, norunt iam omnes grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτῷ δοκεῖ, ἀναμεμῖχθαι κἀκεῖνόν τινα τοῖς πεζοῖσι καὶ προπομπεύσοντα αὐτῷ. δεῖ γὰρ ἐν τούτῳ καὶ φιλομαθῆ τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων, καὶ ὅλως περὶ παιδείαν φιλόκαλον. ὥστε μινδωνᾶς ὢν γραφεῖ, ἀντὶ τῶν θαυμασίων λόγων τὸν πώγωνα καὶ τὰ τρίβωνα μεμισθωκέναι. χὢν ὅμως σὺ αὐτὸν ὁρᾷς, κἀμοὶ μηδέποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ' ἵνα θᾶττον ἐξανασάντα παρίχωμεν σεαυτὸν, ὀρθοῦμενον ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ μὴ λιπαρῆ τὴν τάξιν. ὅταν δ' ἐπιβάλωμεν ἐνίοτε καὶ τὴν χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι, λαβεῖν, ἵνα ἐντυγχάνοντες ἐπιλανθάνῃ, ὡς ὀλίγου βαλίσωμεν, ἀμελὴς ὢν τῶν Μουσῶν, ἀλλ' ἐς καλὸν τὸν ἐν ᾧ πεπάτει διατίθεται σχολήν. σὺ δ' ἄθλιος, τὰ μὲν παραβαμὼν, τὰ δὲ βάλλων ἅπαντα ποσὶ, καὶ κατάντα (διαύτη γὰρ, ὡς οἶσθα, ἡ πόλις) περιελθὼν ἵδρω-

pulchrũ ille ſibi putat, vt & eiuſmodi quiſpiã anteambulonum ſuorum pompæ permixtus eſſe videatur. futurũ enim hac re, vt Græcanicarũ diſciplinarũ ſtudioſus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis eſſe putetur. Vnde fit vt in periculũ vir egregie, venias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam pallium q; cõductus eſſe videare: proinde vt perpetuus apud illum conſpiciaris oportet, neq; abſis vnquam, verùm vt diluculo relictis ſtratis in famulitio temet exhibeas conſpiciendum. Y neq; locũ in acie deſeras. Porrò ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid fortè imminentem incideritit, de hoc te admonebit, obuijs aſſentans quàm X ne per viam quidem ingredieus, incurius ſit literarum. quin vt illud ipſum etiam ocium quod inter inambulandum

datur, in re quapiam honeſta collocet. At tu miſer interim, nunc curſim, nunc gradatim, nunc ſcanſim plerunq; , nunc deſcenſum (nam ſcis huiuſmodi eſſe vrbem) obambulans,

tum

βραχάς τι, καὶ συναπᾶς· ἐκκάνε ἔνδον τινὶ τῶν φί-
λων, πρὸς ὃν ἔλθῃς, διαλεγο-
μένῳ, μηδ' ὅπου καθίσῃς ἔχων,
ῥθὸς ἀπ' ἀρχείας, ἀναγινώ-
σκεις τὸ βιβλίον πρόχειρόν τι
καὶ ἄποπον ἡ νὺξ καταλάβῃ,
συσάμενος πονηρῶς ἀφῖ,
περὶ αὐτό που σχολὴν τὸ μι-
νύσιον ἄκρας ἐπὶ τὸ δεῖ-
πνον, ἐκ ἴσ' ὁμοίως ἔντιμος,
δὲ παρόλιπε τοῖς παροῦσιν,
ἐπ' ἐμοῦ τις ἄν ἐπαισθῇ
καλέσας, εἰς τοπίσω σύ.
ῃ ὅτως εἰς τὸν ἀτιμοτάτῳ
ωνίαν ἐξωθεὶς, κατάκει-
σαι μάρτυς μόνον τῶν πα-
αφερομένων, τὰ ὀστᾶ, ἃ
ῥίκοις μίχρι ἐῦ, καθάπερ
ἢ κύων, παρεσθίων, ἢ τὸ
κληρὸν τῆς μαλάχης φύλ-
ων, ἢ τὰ ἄπια σωπαλῶσιν,
ὑπερφθείς ὑπὸ τῶν πρόσ-
κειμένων, ἄσμενος ὑπὸ
μοῦ παραψόμενος. οὐ μὲν
δὲ ἄπιθι ὕβρεως ἄπιστον,
ἐπ' ὅτι σὸν ἔχεις μόνος.

ὑγὲ

*tum ſudas, tum ſpiritum an-
helus trahis. Deinde illo in-
tus cum amico quopiam, ad
quem acceſsit, confabulan-
te, quum tibi interim locus
deſit, vbi vel aſsidere queas,
librum videlicet ſtans in ma-
num ſumis, quoq; falias te-
dium, legis. Poſt vbi ieiunũ
te ſitientéq; nox occupauit,
inconmodè lotus, intempe-
ſtiuè, puta nocte fermè con-
cubia, ad cœnam accedis,
haud perinde demceps in
precio habitus, neque con-
ſpiciendus his qui adſunt.
Verùm ſi quis aduenerit re-
centior, tu poſt tergum reij-
ceris. Itaque in angulum
aliquem abiectiſsimum re-
truſus accumbis, teſtis dun-
taxat ac ſpectator eorum
quæ apponuntur, canum
ritu oſſa circumrodens, ſi
fors ad te perueniat vel
aridum maluæ ſolium, quo
reliqua inuoluunt, ſi fa-
ſtidiatur ab ijs qui ſupra
te accumbunt præ fame li-
enter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ ge-
nus. Quid quòd ne ouum quidem ſoli tibi apponitur?*

οὐ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι τὴν αὐτὴν τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώστοις ἀνθρώποις ἀνθρωποειδῆ, ἀγνωμοσύνη γὰρ ἂν τοῦτό γε. ἔστι δὲ ὄρνις ὁμοία ταῖς ἄλλαις, ἀπὸ τοῦ μὲν πλησίον παχεῖα καὶ πιμελὴς, οἱ δὲ ἀνωφελὴς ἀμίζωμος, ἢ φάττα τις ὑπόσκληρος, ὕβεις ἄντικρυς, καὶ ἀτιμία. πομπάκις δ' ἂν ἐπιλίποι ἄλλου τινὸς, ἀφνεὸς ἄλλως ἐνὶ παρόντος ἀράμενος ὁ λέκτον, τὰ σοὶ παραπέμψα φέρων, ἐκεῖνο παρατίθεσθαι ὑποζυγοῦται, σὺ γὰρ ἀμείνων ἢ τιμωμένου καὶ γὰρ ἐν τῷ μέσῳ ἢ συὸς ὑποδρὰς ἢ ἐλάφου, καὶ ἐκ παντὸς ἢ τοῦ σφαίμοντα ἴλεων ἔχειν, ἢ τῷ Προμηθέως μοῖρα φέρεσθαι, ὀστᾶ λιπαλυμμένα τῇ πιμελῇ. τὸ γὰρ τῷ μὲν ἐπὶ σοὶ τῷ κοπέλα παρεστάναι, ἵν' ἂν ἀπαγορεύσῃ ἐμφορούμενος, σὺ δ' ἔτω ταχέως παραφαμεῖν, τίνι φορητὸν ἀνθρώπῳ ἀνδρὶ, ὃς ἂν ὀκνοῖεν ἂν ἔλαφοι τῷ σχολῇ ἐλθεῖν;

Neq enim cõuenit, vt tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq ignotis ministrãtur: quandoquidẽ hæc tua sit inscitia atq inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis aliis, verùm diuiti illi pinguis & succulẽta, tibi pullus dimidiatus aut pàlumbus aliquis aridus atq insipidus: non aùis videlicet, sed manifesta cõtumelia ludibriumq. Neq verò rarò fit vt si quãdo desit alibi, minister repentè te inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, aliis apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim discedetur vel porca fœta, vel ceruus: aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certè Y Prómethei partem feres, nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina sinitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq tam insit bilis, quantum vel ceruis adest?

ονλι; καί σοι ἤδιστα ἐκεῖνο ἔ-
λεο, ὅτι τὸ ἄκρατον ἥδιστόν τε καὶ
παλαιότατον οἶνον πίνοντος,
σὺ δὲ πονηρόν τινα καὶ
ἀχρὼ πίνεις, θεραπόντων ἀεὶ ἐν
ἀγύρτῳ ἢ χρυσῷ πίνειν, ὡς μὴ
ἀναχθείης ἀεὶ τὴν χόμαν, καὶ
τὸν ἄκριτον ἀεὶ ξυμπότην. καὶ
τοίνυν ἐκεῖνο ἐς λόγον
ἔτι πιεῖν, νῦν δὲ κομάκις αὖ-
σαντος, ὁ παῖς ὑπ' ἀΐοντι
μικρῷ, ἀνιᾷ δή σε πολλὰ καὶ
θρόα, καὶ σχολὴν τὰ πάντα,
καὶ μάλιστα, ὅταν σε παρα-
λαμβάνῃ διακόνου τις, ἢ ὀρχη-
στοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυ-
γγράμματ', Ἀλεξανδρωτικὰς ἀνα-
κρούσεις. τοῖς μὲν γὰρ τὰ ἱερω-
νικὰ ταῦτα ἀκουσομένοις, καὶ
γραμματιδίῳ ἐνὶ μόνῳ ἀκου-
σομένοις, πόθεν οὐ γ' ἰσότι-
μος καταπίμπλη; διὰ-
ρειν ἐν μυχῷ τὸ συμπόσιον,
καὶ ἐν αὐλῇ καταδεδυκὼς
ἔνας, ὡς τὸ ἀκὸς, καὶ σαυτὸν
ἀπ]άρας, καὶ αὐτῇ πλὴν τύ-
χλω,

est? Atq; illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper curas vt auro argentóve bibas, ne colore prodente palàm fiat te vsqueadeò contemptũ neglectumq; esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatẽ vsq; bibere liceret. At nũc vbi crebriùs popposceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te sit is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos cõtexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quî tibi speres tu vt in accubitu aquêris ijs qui voluptates & amatoria subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspiras, vti coniectandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam

χλω, ἀλ' ὀλίγα σοι τῶν παρόντων ἐπιψεκάσαιμι. ἀλλως δ' ἂν μοι δοκῇς μὴ ποιητὴς γενέσθαι τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ μᾶλλον ἀποτυγχάνειν, ἀλλοῖα δὲ ἄλλων ἀξίως· ὁρᾷς γὰρ οἱ τὸ προτιμᾶσθαι μὴ εὐδοκιμεῖν δοκῶσιν. εἰ δὲ μή, ἀλλὰ μάγου γε μάνδιν ἀποκείνασθαι δεῖ, τῶν πλουσίους πολυτελαίους, μὴ ἀργὰς, μὴ ἀθρόους τὸς πλούτους ὑποσχυνομένων. καὶ γὰρ αὖ μὴ τύτους ὁρᾷς εὐγενομένους ἐν ταῖς φιλίαις, μὴ πολλῶν ἀξιωμένους. ἰδοὺ γάρ τι καὶ τούτων ἀλλως ἂν γένοιο, ὡς καὶ ἀπόβλητος καὶ ἀνεμιαῖος ἄνης, ἀπ' ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ταῦτα ῥᾳθυμοῦντα εὖ ἔχει. δεινὰ γὰρ ἀνάγκη παθεῖν, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι ὑβριζόμενον καὶ ἀμυνόμενον. ὧ μὴ γὰρ λανθάνῃ σὺ τις ψιθυρος οἰκέτης, ὡς μόνος ἐκ ἐπαίνεις τὸν τῆς ἀντρούνης παιδίσκον ὀρχούμενον, ἢ λιθαρίζουσα, ἀνιδρωτὶ καὶ ἀμικρὸν ἐν τῷ πράγματι. καὶ

incusas tuã, quæ tibi ne paucillulum quidem lepôris ac venustatis asperserit. Ac prorsus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conscribas cantiones: aut sivid non contingit, vel eam assequi facultatẽ, vt possis ab aliis cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus situm est vt quis efferatur, plurimiq; fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoq; aut arioli personam (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicentur: quãdoquidẽ hos quoq; vides nõ mediocriter à diuitibus amari, plurimiq; fieri, eoq; vel vnũquodlibet horũ fieri percupias, vt ne prorsus reiiculus atq; inutilis appareas. At qui ne ad ista quidẽ docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, musitesq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium non laudaris puerum heræ saltantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue discrimen

καὶ ὅμ χρυσᾶν βαρβάκῳ λίαν λιπῶντα λιπαρυφᾶν, ὡς ἐπίσημόν ἐστιν ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ λαμπρᾶν, ἐπιμελήθητι. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπαπεῖν ἐπιτιμήσουσί τινα ἔπαινον, πολλοῦ τοῦ λοιπαίνου ἐμφανιοῦντα. τὸ μὲν γὰρ λιμῷ ξυνόντα, καὶ νῦν Διὶ λιπῶντα, μύρῳ χίνδαν, καὶ στεφανοῦσθαι τοῦ λιφαλοῦ, ἀρίμα καὶ γελοῖον. ἔοικε γὰρ τότε σήλῃ ἰόντι τινὶ ἐπιτυμβίῳ, ἄγουσι ἐναγίσματα. καὶ γὰρ ἐκεῖνα καταχίονται μύρῳ, καὶ τὸν στέφανον ἐπιβέντες, αὐτοῖς πίνουσι, καὶ ἐνεχοῦσι τὰ παρασκευασμένα. ἂν μὲν γὰρ καὶ ζηλοτυπός τις ᾖ, καὶ παῖδα ἐυμορφοῖ ἔσῃ, ἢ γυνὴ καὶ σὺ μὴ παντελῶς πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἦς, αὐτὴ ἐν εἰρωνείᾳ τὸ πρᾶγμα, οὐκ ὀκνήσουσι ὑβριστικῶς. ὅταν γὰρ μὴ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, ἀμόνον

crimen impendet. Quapropter terrestris in morem rānæ sitiens vociferereris necesse est, id operam dans vt in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cùm esurias interim, sitiasq; vnguentis collini, ac vertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis videre sepulchrali columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijsque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non vera solùm

ὐ μόνον τἀληθῆ ὁρῶν ζῆν, ἀλλ' ἀεί τι καὶ προσπαμπαρύνζων, ἵνα μὴ νυσάζειν δοκοῖεν. Δεῖ δή, ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δείπνοις, κάτω νεύοντα καθαπτῆναι, δεδιότα μή τις εὐνοῦχός σε ἴδῃ προσβλέψαντα μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἅπας γε εὐνοῦχος, ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρῶντα, διαπείρας ὧν οἶσθα μεταξὺ πίνοντος τοῦ γνάθου, εἶτ' ἀπιὼν ἐκ δείπνου, μικρόν τι κατίδαρτον, ἀνὰ δ' ὠδὴν ἀναπεπυρωμένον ἀνιχρόμενος, ὦ δείλαιος ἐγὼ φῂς, ἢ ἄθλιος, οἵας τὰς πάλαι διατριβὰς ἀπολιπών, ἢ ἐταίρους, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μεστόμενον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ στιβάδας ἐλαφίρας, ἐς οἷον βάραθρον φέρων ἑαυτὸν ἐμέσεσα; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐστιν; ἢ γὰρ καὶ ἄλλως μοι πλέα τούτων ἐπῆν εἴλαρ ἀνατόν, καὶ πολλῷ τὸ

vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulum, ne connuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis cōuiuijs fieri mos est, verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquā conijcientē oculos: mox q alter eunuch°, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululùm dormieris, ad galli cantum expergefactus: Ô me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & oēm plenam, somnū quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi? & Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem

ὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα
π' ἐξουσίας, νιῶ ἢ τὸ ζῆν ἀό-
ήτου, Δίων πρόχειρ ἀνθὺς, ἅπ-
ω καὶ κάτω περισύρομαι, τὸ
άντων οἰκτιστον, οὐδ' ἀν-
θρωπων ἀθλιώτατος, οὐδ' ἀνε-
ρεφῆ ἔνεκα δωροδόκον. ἐπ-
θέτης δὲ ἐγωγε τῶν ζών-
των, καὶ ἄτιμον, καὶ μάλιστα
παθαπόμενον ἀνθρώποις, ἐπι-
ῶν τὸ πρᾶγμα πεποιημέ-
νοις. ὡς ἢ καὶ ἀχαρίστους εἶναι,
καὶ ἄπειρα συμποτικὸς, οὐδ'
ῶν χίλιατα ποιῆσαι δωρο-
δόκον. συνίημι ἐγὼ ὡς καὶ ἐνοχλῶ
πολλάκις βλαπόμενον, καὶ μά-
λιστ', ὅταν ἀθλίων αὐτὸς αὑτ-
ῶν θέλῃ. σπουδαιότερος δὲ αὐτῶν
ἁπάντων, καὶ ὅλως ἐκ ἔχω ὅπως ἁρ-
μόσομαι πρὸς αὐτόν. ἐγὼ μὲν γὰρ
ἐμοὶ δ' σεμνῶ φυλάττω ἐμαυτ-
όν, ἀηδὴς ἔδοξα, καὶ μογεραὶ φαί-
νομαι. ἐὰν δ' μαλιάσω, καὶ ῥυθ-
μίσω τὸ πρόσωπον ὡς τὸ ἥδιον, κατα-
φρόνησον αὐτὸς,

καὶ

autem accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nūc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, a Leochordula vinctus sursum ac deorsum circūferor. Quòdque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam eo mereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus videor. In summa, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, valtúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illicò ille,

καὶ διάλυσις, καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίνοιτο, τραγικὸν πρόσωπον περιθέμενος. τὸ δὲ ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μωρὸς βιβλόμαι βίον, τὸν παρόντα τοῦτον ἄλλῳ βιβιωκώς; ἔτι σοῦ ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ κώδων ἦχησε, καὶ χρὴ τῶν ὁμοίων ἐχέσθαι, καὶ περιοστέον, καὶ ἱστάναι ἀναλείψαντα γε πρότερον τοὺς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, εἰ θέλεις διαρκέσαι πρὸς τὸν ἆθλον, εἶτα δεῖπνον ὅμοιον, καὶ εἰς πλὴν αὐτὴν ὥραν παρεσκευασμένον, καί σοι τὰ τῆς διαίτης, πρὸς τὸν παλαιὸν βίον ἀντίστροφα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δή, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ κάματος ἀρίδακα κλῆ ἐπορθήσουσι καὶ φθόην, ἢ πλευροπνευμονίαν, ἢ κόλου ἄλγημα, ἢ πλὴν παλαιὰν ποδάγραν ἀναπλάττοντες. ἀντέχεις δ' ὅμως, καὶ πολλάκις μὲν ταχέως ἀλιον, ἐπὶ δὲ συχνὸν μένεις.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſteaquam hanc præſentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſonuit tintinabulum, iámque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperiorique contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum valetudo poſcat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd aſſimulari

ρκτου. σκῆψις γὰρ, ὁ νόσος, καὶ φυγὴ τ καθηκόντων ἔλοξεν. ὧν ἐξ ἁπάντων ὠχρὸς ἀεὶ, καὶ ὄλον ἀδύπνοι θνήξομένῳ ἔοικας. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ νόλει ταῦτα. ἢν δέ ποι καὶ ἐκδημῆσαι δέοι, τὰ μὴ ἄπαντα ἔχοντ' ἂν γυνή, ὕστατα ἐπιβῆναι (ζεύγη γὰρ οἱ ἀποκεκλήρωται) καὶ τὸ ἡνίοχον πρεσβύτερον, ἢ τ' ἄν ὑπέστ' ὄσης καταγωγῆς, ὧν μαγείρῳ σοὶ, ἢ ὧν τ διασποίνης κομμωτῇ συμπραβεύσουσιν, ἐκ τῶν φρυγάνων λαφυλῶς ὑποβαπτόντων. ἐν ὀκνῷ δέ σοι μὴ διαγνῶναι ὅμοι θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διαγνώσεσθαι ξυμβὰν αὐτῷ πολὺ γελοῖον καὶ σὲ δι' ἐκ ἀνέλπιστον, ὡς ἄρα μὴ ἄπωθεν ταυτὸν συμβαίη σωλῆ μή ποι πλοίῳ τινὶ, ἐπὶ πρυμνήσιον γυναικὶ τῶν ἰατροφανῶν ἐν ὀλίγῃ πόλει. διὸ ἂν καὶ ἄρα διημῆσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παθεῖν ἔφη γελοιότατον, συγκαθίζεσθαι παρ' αὐτῷ πρα-

mulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò pallor, semperq; iamiam moritu rò vidêre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. b Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nã is locus tibi forte contigit) vehiculum operiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicꝰ narrauit, sibi accidisse, rẽ profectò mimisquã ridiculã, quæ tamen eadẽ posit & alij cuiuis accidere. Conuiuebat enim cũ opulẽta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum

πρωκαθίσθαι φιλοσόφου ὄντι, λινᾶδόν τινα τῶν πεπιλημένων τὰ σιλλη, καὶ τὸν πώγωνα περιξυρημένων. ὃς τιμῆς ἕνεκα αὐτὸν ἐπέγνω, ὡς τὸ ἀκριβὲς, ἔτι καὶ ὄνομα ἦν τῇ λινάδι ἀπομνημόνευον· Χελιδόνιον γὰρ καλεῖσθαι. τοῦτο δίνων πρῶτον ἐπίπονον, συνθρωπῇ, καὶ χαροντι ἀνδρὶ, καὶ σεμνῷ τὸ γένειον (οἶσθα δὴ, ὡς βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχει) παρακαθίζεσθαι φλεγματῶντα, καὶ ἐπιτετριμμένον τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ ἀμβλυωποῦντα τὸ βλέμμα, καὶ τὸν πρόχειλον ἐπικυλασμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δία, ἀλλά τινα γύπα, περιτετιλμένον δὲ πώγωνα τὰ πρὸς, καὶ ἄν τι μὴ πολλὰ διαβλῶσιν αὐτὸν, καὶ τὸν λιπαρὸν φαλακρὸν ἔχοντα, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἂν συγκαθίζεσθαι, τά δ' ἄλλα, παρ' ὀλίγον πλὴν ὁδὸν μυρίας ἐπὶ τὰς ἀηδίας ἀναχωρεῖσθαι, ἀφέλοντα καὶ τριβολίζοντα, ἃ δὴ μὴ ἐπέχειν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adsumpsisse cinædum quempiam picatis cruribus, deraſa barba: quem illa honoris (vt conijcio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcis autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſsidere nihili hominem & effeminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta cervice, non Chelidonem pro Iouem, id eſt, hirundinem, ſed vulturem magis, reuulſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futurum fuiſſe vt flammeum etiam in capite geſtans aſsideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cantillãte garrientéq, denum (niſi idem hominem coërcuiſſet) in rheda etiam

ἴσως ἂν καὶ ὀρχήσαιτο ἐπὶ τοῖς ἀναθήμασι. ἕτερον δ' ἔφη τι καὶ ἐπιτάττειν αὐτῷ παρακελεύεται: καὶ ἅμα δὲ αὐτὸν ἀναπείθει, Θεσμόπολι φησὶν, ἴσθι σοὶ, ἐάν μικρὰν ἐλπίδα λάβῃς, μηδὲν ἀντιποιήσειν, μηδ' ὅπως ἐπὶ πλεῖόν σου δεήσομαι, μεμνῆσθαι. τοῦ δ', ὅτῳ ἀνὴρ ἐπιτρέπει, πάντα προθύμως ποιεῖν, διομαί σου τοῦτ', ἔφη, ἐπειδὴ ὁρῶ σε καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ, καὶ φιλόπονον. τὴν διῶκα, ταύτην λαβὼν, τὴν Μυρρίνην ἀναβίβασαι ἐς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, μὴ ἐπιμελοῦ, ὅπως μηδὲν ἐνδεὴς ἔσται. βαρυύται γὰρ ἡ ἀθλία τὴν γαστέρα, καὶ σχεδὸν ὡς ἐπίτοξ ὄντι, οἱ δὲ ἐπιτάραλοι οὗτοι, μὴ ἀνεσθῶς οἰκίται, οὐχ ὅπως ἐκείνης, ἀλλ' ἐμοῦ αὐτοῦ πολλοῦ ποιοῦνται πόνον ἐν τοῖς ὁδοῖς, μὴ ζῶντα τὸ σμικρὸν οἰηθῆς ἂν ποιήσειν μοι, τὸ προσποιήσασθαί μοι, μὴ ἅλισθαι κωφίλιον ἀφροντίστως. ἀνίσχει ὁ Θεσμόπολις, καὶ ἐπιτάσεως,

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officiũ abs te requiram, quod caue recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficiũ facturum, si charissimã mihi iucundissimamq; caniculã

seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret,

ac pro-

καὶ μονονυχὶ καὶ δακρύσαι. τὸ δὲ πρᾶγμα παγγέλοιον ὦν, καὶ γνώριμον ἐκ τῶν ἱματίων πάνυ, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πώγωνα, καὶ κατυρῶν ποικίλως, ἐνίοτε μὲν ταῦτα ὁ Θεσμόπωλις πάντα. καὶ βαθεῖαν λιπὼν τὴν φωνὴν (διαῦτα γὰρ τὰ μειρακύλλια) καὶ τὸ γήρεον τοῦ φιλοσόφου περιλιχμώμενον, μᾶλλόν τι τοῦ χθιζοῦ αὐτῷ ξυμοῦν ἐκπεπαιμικώς. καὶ ὁ Κινησίας, ὁ ξυνωρὶς, οὐκ ἀμέσως ποτὲ καὶ ἐς τὸς ἄλλους, τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀφειδῶς, ἐπεπήδησέ ποτε, καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπωλιν καθῆκε τὸ στόμα, περὶ δὲ Θεσμοπώλιδος, ἔφη, τοῦτο μόνον εἰπεῖν ἔχω, ὅτι ἀνὴρ Στωϊκὸς ἤδη ἡμῖν γεγένηται. τὸ δ' οὖν κυνίδιον καὶ τιλκηφὰς ἐν τῷ τρίβωνι τοῦ Θεσμοπώλιδος ἐκεῖθεν μὲν διαῦτα ἐνυφῶσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίσουσι τοῖς ξυοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς ἀφαιθὰς τῷ ὕδατι πρᾶ-

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, canicula è pallio prominens prospectansq; paulò infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili voce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiam iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecissset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim vsque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, vnum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui canculam etiam pepeperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudūt, vel (vt verius dicā) huiusmodi cōtumelijs ac ludibrijs tractāt eos qui cū ipsis viuūt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias reddentes

βασκανείζοντος. οἶδα δ' ἐγὼ κἀ ῥήτορα τῶν Κραχάρων, ἐπὶ δείπνου κιλφωθέντα, μὴ πιτύοντα μὲν ἢ Δί' ἐκ ἀπεκλώτως, ἀπὸ πολὺ δὲ ὀρθῶς, καὶ μετρικρατημένως, ἐπαινέζοντα μὲν μεταξὺ πινόντων, ἐ πρὸς ἅλας μεμετρημένον, ἀπὸ πᾶς εἶναι ἀμφορία λέγων. καὶ τοῦτο ἐποιεῖτο τὸ τόλμημα ἐπὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἀλγίζε. ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια. ἂν δὲ ποιητικὸς αὐτὸς, ἢ συγγραφικὸς ὁ πλούσιος ᾖ, πρὸς τὸ δεῖπνον τὰ αὑτοῦ ῥαψῳδῶν, πότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγήσῃ χρή, ἐπαινοῦντα καὶ λοιδορούμενα, καὶ τρόπους ἐπαίνων καινοτέρους ἐπινοοῦντα. ἀνάγκη δ' ἐπὶ τούτοις θαυμάζεσθαι θέλουσι, καὶ λέγειν Ἀδώνιδας αὐτοὺς, καὶ Ὑακίνθους ἀπὸ τοῦ, πάντως ἐνίοτε τῷ ῥῖνα ἔχουσας. σὺ δ' ἂν μὲν ἐπαινῇς, εἰς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίου ἀνὴρ ἀφίξῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ἐπιβα-

reddentes. Praeterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortasis vtcunque toleranda. Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitalis hiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, maléque

ἐπιβουλεύων αὐτῷ. καὶ ἅ καὶ σοφὸς, καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτὸν, μᾶλλον ἔτι σολοικίζοντος τύχωσιν. αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μεστοὺς λοιδορεῖν τοὺς λόγους, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορητὰ ἴσως τἄττα τῶν ἀνδρῶν. ἀλλὰ οὖν γυναῖκάς, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἐπὶ τῶν γυναικῶν σπουδάζεται. τὸ εἶναί τινας αὐταῖς πεπαιδευμένους, μισθοῦ ἐπιτηδείως ξυνόντας, καὶ ὧν φορέσῃ πρεπομένους. εἰ γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων κοσμημάτων αὐταῖς λοιπόν, ἢν λέγηται, ὡς πεπαιδευμένη τις ἔστι, καὶ φιλόσοφοι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀπολείποντα. ἀλλὰ λὴ ταῦτα μισθωτοὶ καὶ αὗται πρισβύται ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πολλάκις (γελοῖον γὰρ καὶ τοῦτο) ἤδη μεταξὺ κοσμούμεναι, καὶ τὰς κόμας περιελόμεναι, ἃ πρὸ τοῦ λάτνιον.

ἄμοτε

maléque velis. Ad hæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forſitan queant: ſat verò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, vt doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quique ſeſe mercede aſſectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in comitio. Nam

aliàs

ηο τὸ γὲ ἐκ ἄγροι σχολώ. τοπαῖς δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ πρόσφορον τι διεξιόντος ἡ κα τοιαθτοῦ, ὥρεξε κατ τοῦ μοιχοῦ γραμματίον, δὲ περὶ σωφροσύνης ἐκεῖ οἱ λόγοι ἐσάσι πεμένοντα, τ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα μοιχῷ, ἐπαναβαλλομένοις τὴν ἀπόκρισιν. ἐπαλλὰν δὲ τις ἀπὸ μακροῦ τοῦ χρόνου, ροίοιν ἢ Παναθηναίοις ἐσ σαυτὸν, πίμπτηταί τί σοι ρυφίδιον ἄθλιον, ἢ χιτόνιον ὑπόθρον, ἐν ταύθα πάλιστα πολλοῦ δεῖ καὶ μεπάλλω γίνεσθαι τὴν πομπῆν, καὶ ὁ μὲν πρῶτος, εὐθὺς ἐπιχαλομένης πρακτόρος τοῦ δεπόζου, πεθόμενον καὶ πεθλωσάμενος ἀπέρχεται, μισθὸν ἐκ λίγον τῆς ἀγγελίας προσλαβών. ἕωθεν ὑπερκαίδεκα ἄλλοι νομίσαντες ἥκειν, ὡς παρὰ τοῦ, καὶ ὡς ὑπόμνησον, καὶ ὡς ἐπιτραπῆς, τὸ καθῆκον ἐπιδέξαθ διεξιόν. ἅπαντες δὲ ἓν ἀπαλλάτ-

aliàs non ſuppetit illis otium. Porrò ſæpenumero fit, vt interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittuntur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quando poſt multum temporis inſtãtibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiã vmbellã tibi mittatur, aut tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſſitẽtur oportet. Atq; aliquis quiſtatim ſubauſcultârit herum id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciârit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quiſque commemorat quam multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, et non

ἀπαμάλουσα λαβόντα, ἴτι κὴ βρυθυόμενοι, ὅτι μὲ πλέω ἔλαχας. ὁ μὲν γὲ μισθὸς αὐτὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ τέτταρας, κὴ βρὺς αὐτῶν σὺ κὴ ὀχληρὸς λαχᾶς, ἵνα δ' ὅν λάβῃς. κολακευτέον μὲν αὐτὸς, κὴ ὑπεντευκτέον θεραπευτέον ἢ κὴ ὁ οἰκονόμος, οὔτος ἂν μὴ ἄλλος θεραπείας πρότερος ἐπιλαμβάνηται καὶ ὁ ξυμβιβάσων, καὶ φίλος. κὴ τὸ λεγόμενον ἤδη πρωφίλιζε μαγειροπαιπάλῃ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτοτόμῳ τινί. ἄωρα οὖν οἱ τὰ ὦρα κὴ ἀνόνητα, πολὺς ἂ ῥοθέων. καί πε καὶ διάβολή τις ἀρίμα ἐπιξανίσταται πρὸς ἄνδρα ἤδη τὸν κατὰ τοῦ λόγου ἀδίκως ἐνδιχόμενον· ὁρᾷ γὲ ἤδη σε μὴ ἀπὸ τῶν σωμάτων πόνων ἐκτετρυχωμένον, κὴ πρὸς τὴν θεραπείαν σκάζοντα, κὴ ἀπευδηκότα τὴν ποδάγραν ἂ ὑπανιοῦσαν. ὅλως γὲ, ὅπως ἐῶ νοσημάτων ἐν τοῖ ἀπανθισθέντα, κὴ

sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi hero aduleris suppléxque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominé qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te

florem

καὶ τὸ ἐγκαρπότατον τῆς ἡλικίας. καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιτρίψας, καὶ ῥᾳδιουργὸν καὶ πολυσχιδῆ ἐργασάμενος, ἄλλην περιβλέπεται, ὅτι μὴ οἱ τῆς λύπου ἀπορρίψῃ ῥάκος, ἄπορον καὶ ὄνους τῶν πεπονημένων τῶν πόνους ἐπιφερεῖν πεπολύφιτον, καὶ ἄλλοι μαρσίππιον αὐτοῦ ὅτι ἐπέραστος τότε, ἢ γυναικὸς ἄβρας πρεσβύτην γέροντα ἀνὴρ ὀλοφυδάρας, ἢ ἀπότι δοῦλον ἐπιπληθὴς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ἐπὶ πρόχειρον ὠθεὶς, ἐξελήλυθας ἔρημος ἀπαλλοτρίων, καὶ ἄπορος, τὸν βιβλίδιον πολλαγραν αὐτῷ γὰρ παραλαβὼν, καὶ ἃ μὴ τίνος ἦλθες, ἐκμαθὼν ἐν τούτῳ πόνῳ, θυλάκῳ ἢ μείζονι τὴν γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀπράγμονα λαιμόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπαιτεῖ ἐκ τοῦ ἔθους, καὶ ἀκμανθάνων αὐτὰ, ἀγανακτεῖ. καί σε ἂν τις ἄπορος δίκαιος ἔξορον ἄλλη

florentissimum decerpsit, eamque partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iamque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositò crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, disertisque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam θ podagrã vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tãto temporis spacio dedidiceris, tũ vetrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddã & implacabile malum. Etenim gula, ea quibus assuenit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est

ἄλλῳ γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵπποις ὁμοιότατα, ἂν ἐκ τὸ λέγεμα ὁμοίως χρήσιμον, ἄπιστός τις, καὶ ἀνεπιτήδειος ὑποβολὴ, πρὸς τὸ μᾶλλον ἀπαξομένη, μοιχὸν ἢ φαρμακέα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο λοιδορῶν ποιεῖ· ὃ μὴ γὲ κατήγορον καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος. σὺ δ' Ἕλλην, καὶ ῥᾴδιος τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀπλανίαν εὔκολος. τοιοῦτος γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἶναι οἴονται, καὶ μάλα εἰκότως. λοιπὸν γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης λόγης αὐτῶν, ἣν ἔχουσι περὶ ὑμῶν, κατανοητέον τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ εἰς τὰς οἰκίας πρωθέοντες, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χρήσιμον ἀλγεινὰ, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑπισχνοῦνται, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα ἀναπείθοντες λέγοντου, καὶ πρίωνας, ἀμπεχόμενοι, καὶ πώγωνας οὐκ ἀκαταφρονήτους κεκτημένοι. ἀκότως

in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, & calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut veneficus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus lenibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, palliis amicti, barbisque nemiquã contemnendis onusti.

His

ἐκέτων οὖν τὴν ὁμοίαν πρὶ πάντων ὑπόνοιαν ἴσχειν, ὃς δοκοῦντας ὄντας, διδύμους ὁρῶντας, καὶ μάλιστα ἐπιτηροῦντος αὐτῶν τὰ ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ θολερὰν μίαν, καὶ τὰ πρὸς τὸ λίχνον καὶ λυπηρὸν ὑποπτεύσαντας· ὑποπεπτωκότες δὲ αὐτοῖς μισοῦσι, καὶ μᾶλλον ἐκόντος, καὶ ἐξ ἅπαντος τρόπου ζητοῦσιν, ὅπως ἄφνω ἀπολέσωσιν, ἐν λάθωσι ποιήσαντες. φοβοῦνται γὰρ, ὡς ἐξαγορεύσειν αὐτῶν τὰ πολλὰ ἐκεῖνα τῆς φύσεως ἀπόῤῥητα, ὡς ἅπαντα ἀδότος ἀκριβῶς, καὶ γυμνὸς αὐτὸς ἰδωκὼς αὐτόθι. τοῦτο δίκην ὑφίστασθαι αὐτούς. ἅπαντος γὰρ ἀκριβῶς ὁμοίους εἶναι τοῖς καλλίστοις τύποις βιβλίοις, ἐν χρυσοῦ μὲν ἡ ὀμφαλὸς, πορφυρᾶ δ' ἔκτοθεν ἡ περιβολὴ, τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης δὴ, τῶν τέκνων ἐν σκηνῇ, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνὼν, ἢ Τηρεὺς, δύο ἀδελφὰς ἅμα ἔνδον. τοιοῦτοι μὲν αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ καὶ πρόβλητοι,

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuijs reliquòque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, vt eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpureæ foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedès, aut Oedipus *matris maritus, aut* Tereus *cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: porrò intus*

λοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ πολλὴν τὴν τραγῳδίαν σύροντες. ἑκάστου γὰρ αὐτῶν ἂν ἐφάσῃς, δρᾶμα ὁ μικρὸν ἀφέσεως Εὐριπίδου τινὸς, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω πορφύρα ἀνυβὶς, καὶ χρυσοῦς ὁ ὀμφαλός. ταῦτ' οὖν ξυνειδότες μὲν ἑαυτοῖς μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἐρρωμένως ἀνεβᾶς, καταγνοὺς αὐτὰς ὑπαγορεύσει, καὶ πᾶσι πολλοῖς ἐρεῖ. βούλομαι δ' ὑμῖν ὑπογράψαι, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τῆς τοιαύτης αὐτῶν βίου γράψας, ὅπως ἐς αὐτὴν ἐμβλέποντες, ἐθέλοιτ' ἂν ἢ οὐ πρωτύτερον ἐπὶ τὴν θέαν ἐλθεῖν. ἐθέλοιμι μὲν γὰρ Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παρράσιον ἢ Ἀντίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐπιθυμῶν ἐπὶ τὴν γραφὴν· ἐπεὶ δ' ἄπορον πᾶσιν εὑρεῖν τινα ὅτῳ χρησόμεθα, καὶ ἀνεβᾶσι τὴν τέχνην, ψιλὴν, ὡς οἷον τε, καὶ ἐπιδείξω τὴν εἰκόνα. πρὸς γραφέως πανδαισίαν ἢ ὑψηλὰ καὶ ἐπίγυ-

rò intus ſub purpura ſanias occulunt tragœdias. Quorum vnumquemque ſi euolueris, explicueriſque, fabulam non mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum ſibi conſcij oderunt illos, atque inſidias parant ſi quis penitus ab illis defecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualeſq; ſint, euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Actionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur veſtibulum ſublime, atque

νηγυῖα, καὶ μὴ λαστὸν ἐπὶ
τῆς ἁλὸς φυὲς, ἀπ' ἄνω πως γῆς,
ἐπὶ λόφου κείμενα· καὶ ἡ ἄνοδος
ἐπίπονός τε καὶ ἀνώμαλος,
καὶ ὀλισθηρὰν ἔχουσα, ὡς πολ-
λοῖς ἤδη πρὸς τὸ ἄκρον ἐλπί-
σασι τὴν ἐπαναβολὴν ἐπαχθεῖ-
σιν, ἐκμαρτύρονται τοῦ πο-
νοῦ. ἔνδον δὲ ὁ Πλοῦτος αὐ-
τὸς καθῆσθαι, χρυσοῦς ὅλος, ὡς
φασὶ, καὶ ὑμορφος, καὶ
ὥρας. ὁ δ' Ἔρως μό-
λις ἀνιλὼν, καὶ θαμβησάσης
τῇ ὄψει, τηνικαῦτα ἀφορᾷ
ἐς τὸ χρυσίον. παραλαβοῦσα δὲ
αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, ἐπέρχεται
καὶ αὐτὴ, καὶ ποικίλαι ἀμπ-
ίσχονται ἐσθῆτες, σφίσι ἐκ-
πεπληγμένον τὸν ἀοίδιμον. τὸν-
δὲ λαβοῦσα ἡ καὶ Ἐλπὶς ἐπὶ πολ-
λοῖσιν ἐπάγεται. ἐκλάμψαν δ' αὐτὸν
ἔπειτα γυμνὸν, Ἀπάτη καὶ
Κακία, παραδίδοσι τῷ Πό-
νῳ· ὁ δὲ ποτὲ μὲν τὸν ἄθλιον κα-
ταγυμνάσας, τηνικαῦτα ἐγ-
χειρίσασθαι αὐτὸν τῇ Γή-
ρᾳ, ἤδη ἐπιτεθηκότα, καὶ
τηκεδόνι τὸν χρῶτα βεβα-
κυῖαν.

que inauratum, neque id hu-
me situm in solo, verùm pro-
cul à terra in edito collis
fastigio: præterea inacceſ-
sum fermè & abruptum, lu-
bricoq; aditu, ita vt plerum-
que qui se iam ad summum
vsque verticem peneuasse
sperant, lapso pede præci-
pitati ceruicem frangant.
Intus autem Opulentia se-
dear, tota (sicuti videtur)
aurea, maiorem in modum
formosa, atque amabilis.
Porrò Amator vbi vix tan-
dem conscendit, iámque ad
fores accessit, obstupescat,
oculis in aurum defixis: de-
inde Spes, quæ & ipsa specio-
so vultu est, ac versicolorib⁹
amicta, manu prehensa in-
troducat, mirè iam ipso in-
gressu attonitum. Atque
ab eo quidem tempore Spes
vsque illum antecedat, du-
cátque: tum aliæ mulie-
res illum excipientes, pu-
ta Fallacia, Seruitusq;, tra-
dant Labori. At is miserum
penitus defatigatum tan-
dem Senectæ tradat iam morbidum, colorecq; commutato.

τὴν ἡνίαν Ὕβρις ἐπιπαροιμένην, συμφίτω πρὸς τὴν ἀπόγνωσιν. ἢ δ' Ἐλπὶς, τὸ ἀεὶ τοῦτο ἀφανὲς ἐκπλάσθω. καὶ μηκέτι, καθ' ὃν ἀσῆλθε τὸν χρυσοῦν θυρῶνα, ἀλλ' ἄλλοθί τινα ἀφανῆ, καὶ παρόδιον ἐξόδου ἐξωθείσθω γυμνὸς, πωγωνίας, ὠχρὸς, γέρων: τῇ ἑτέρᾳ μὲν τὴν αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων. ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μεταμέλεια, λαμπρὸς ἐκ πολλοῦ ὀφλισκάνουσα, καὶ τὸ ἄθλιον ἐκκαπτομένη. τοῦτο μὲν οὖν ἔστω τοῦτον τὸν γραφῆς. σὺ δ' ὅρα, ὦ βέλτιστε Τιμόκλεις, αὐτὸς ἅπαντα ἀκριβῶς ἐπισκοπῶν ἑκάστην, ἐνὸς ἕκαστον, ἃ δὲ καλῶς ἔχει, προσλαμβάνων εἰς τὴν εἰκόνα κατὰ ταὐτὰ τὰς θύρας, ἐκείνην τὴν ἔμπαλιν εἰσιόντος ὅπως ἐκπεσῇ. ὅ, τι δ' ἂν πράξῃς, μέμνησο τοῦ σοφοῦ λέγοντος, ὡς θεὸς αἰτίαν ἐκτὸς ἀνατίθεται, αἰτία δ' ἑλομένου.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationē pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam confitens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm, Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter exeutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: v Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ σπουδόντων, id est, de mercede seruientibus & mercenario præceptore, vitæ incommoda cõmemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio qui fiat, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentẽ, quantũ dulcedinis suppeditet viuere λιθῶς μὴ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ: nec cuiquã gnatonicè & parasiticè χαμαὶ ἑκὼν manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferẽda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulationis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarũ assentationum, tum etiam ambullarum & verborũ sesquipedaliũ. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omnium maximè deceptus, falsus, impeditus, & prodi-tus. Itaq; ego sic statui, vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & suauiùs aliquẽ viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla auctoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum prę-mium virtutis, nullus honos literarũ: vbi pluris fit ἵππος eques quàm vir literatus & vitę integer: vbi in precio sunt centauri contemptis bonis: vbi primas tenent Turini illi fumorũ venditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti & reliquę pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis atroditur: vel clancularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiã datur præmij quàm viro graui & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc immensam vitiorũ lernam, aulã inquã, sum ingressus? quæ centũ Augeæ stabulis est fœdior & cõtaminatior: ita omnium vitiorũ stercoribus & merdis est oppleta,

vtne à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedũ à me paucis verbis deſcribi & pro dignitate depingi. Eraſmus multę vir eruditionis & facundię, huius libelli interpres, nõ oportere ait per inertiã atq; ſocordiam cibũ alienũ ſectari, ſed ſua quemq; induſtria neceſſaria ſibi cõparare, quãdo, ait, aliena ſit fœdum viuere quadra. Concludam igitur his ſuauiſſimis Senecæ verſiculis, quos in Thyeſte ſuo Chorus recitat:

Rex eſt, qui metuit nihil,
Hoc regnum ſibi quiſq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ, culmine lubrico.
Me dulcis ſaturet quies,
Obſcuro potius loco,
Leni perfruar ocio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum tranſierint mei
Nullo cum ſtrepitu dies
Plebeius moriar ſenex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur ſibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc initium ſumptum eſt ex Hom. Odyſſ. lib. 9. in quo Vlyſſes ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὔστατον ὑμνήσω: *hoc eſt,*

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã?

Significat autem rerum copiam tantam eſſe vt hæſitet vnde potiſſimùm exordiatur, perplexuq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expoſitione parat à perſonarum conditione. b In primis aũt,] *Amplificatio ex contrario.* c Quæ quidem omnia.] *Beneuolentiæ captatio, à perſonæ eius cui ſcribit inſtituto, & ſua erga illum beneuolentia.* d Citra culturam.] *Quę citra ſtudium & operam noſtrã nobis eueniunt, ἄκοπα καὶ ἀπόνως cõtingere dicunt Græci. Idem in Paraſito & in Rhetorum didaſcalo. Hic paulò pòſt dicit, citra laborem & ſuderem, nullo negocio.* e Cũ eſca.] *Hoc prouerbio etiam vſus eſt in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damippi.* f Experiens, &c.] *Aſſeueratio.* g Lari in morem.] *Larus auis auida, voraxq;. Hinc Larus hians dicitur, vbi quis auidiùs inhiarat prædę.*

h Quanquã non ſolùm.] *Amplificatio à perſona officio.*

i Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione perſonarũ, & cæterorũ qui in aula ſeruiunt.* k Enitendumq;.]

Accedit

recedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique dicti ferunt, institutumq; suũ defendũt. l In promptu cognis.] Lucianus in hãc Theognidis sententiam multa luxuriat. Vide Plutarchũ in libello cui titulus: πῶς ἄν τις τὸν ἑαυτοῦ ἐχθρὸν ἀναίσθητον. m Nã quęcunq;.] Paupertas prima causa. n Equidẽ si viderem.] Dilutio per inuersionẽ. o Rectiùs sit.] Commonitio à cõtrario. p Rursum alij.] II. causa. Concio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis. q In præsentia.] Dilutio per inuersionem. r Spebus incitatos.] III. causa. Species voluptatis, diuitiarum. s Enimuerò.] Dilutio prima: quod neq; hac neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato. t Verumenimuerò.] Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. u Vlyssis quidem socij.] Amplificatio per collationem à contrario. x Nisi si quis.] IIII. causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt. y Cum Persarum rege.] Epulantur enim Persæ exquisitè & sumptuosè, de quorũ epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyropedię & Athen. l. 4. c. 6. z Deinde cuiusmodi.] Propositio sequẽtis orationis. A Sat esse si velis.] Studium discendi voluntate conflat, inquit Quintil. quæ cogi nequit. B Primum diu.] I. Quæ facienda ferendaq;, antequam in familiam admittatur. C Postremò.] I. Salutatio & assectatio. D Iam illud restat.] II. Exploratio vitæ, & an idoneus satis sit. E Esse non paucos.] Inuidia competitorum & delatorum. F Quòd si quis.] Amplificatio à conditione personæ. G Age sanè.] Transitio cum amplificatione gratulationis. H Copiæ cornu.] Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluẽtia omnium rerũ bonarum copia compleuisse dicitur: idq; κέρας ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu prouerbiali figura vocatum est. ἔξεις ἀμαλθείας κέρας, id est, copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorũ præceptore recensuimus. I Primũ igitur.] II. Quæ in ipsa aula receptis iam suffinẽda sint. K In ordinẽ extructis.] In Græco ἐξῆς, i. ordinatè. L Atq; interim.] Amplificatio à consequentibus. M Oporteat respondere.] Ab æmulatione & inuidia aliorum. N Ne per somnium.] Luciano prouerbia-

prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod eleganter alluſit Theocritus ἐν βουκολίοις, apud quē Ennica puella ciuilis, rusticum, baſium dare conantem ab ſe repellit, dicens: tantum abeſſe, vt illi ſit danda baſium, vt hoc ne per ſomnium quidem oporteat ſperare. Vide carmen. O Albo pane.] *Græcis album panem in deliciis fuiſſe, locis aliquot teſtatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4. deſcribitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes λευκότεροι χιόνος, id eſt, albiores niue. Græci autem panes elegantiores λευκοῦς appellabant, ſordidiores φαιούς, hoc eſt, fuſcos ſeu nigros.* P Iamdudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q Age iam, ô ſceleſte.] *Obiurgatio amplificata à minori, & perſonæ qualitate.* R Lupini.] *Notat hic Lupini vtilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam ſi me toto laudet vicinia pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis. S Sed vide.] *Amplificatio ſeruitutis, ab accidentibus, & cauſæ inuerſione.*

T Quid enim.] *Adagium eſt, quod torqueri ſolet in eos, qui indecorè tentant artificium, cuius ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent.* V Neque locum in acie deſeras.] *λιπεῖν τὴν τάξιν, id eſt, ordinem deſerere dicitur, qui deeſt officio ſuo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui ſtant in acie. Ariſtophanes in Veſpis: φυλακὴν γὰρ τὴν μέσην νυκτερινὴν ἀφίεμαι, id eſt, deſerere nocturnam decet custodiam. Simpliciter vſus eſt Iſocrates in Oratione de pace, ἐπιτιμώτεροι γίγνονται τῶν τὰς τάξεις λειπόντων ἢ ἀπίστως ἀπολλυόντων: id eſt, magis infames fiunt ijs qui ordinem deſerunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epiſt. ad Atticum, de præſidio decedere dixit. in Finibus, honorum deſerere præſidium. In Catone, de ſtatione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicũt, λιπεῖν τὴν τάξιν. Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos verſiculos ex Archilocho:*

ἀσυμβούλῳ δείπνων γὰρ ἔσῃ ὑστερῶν,
τῶνδε τοιχέων νόμιζε τὴν τάξιν λιπών: *Id eſt,*
Ceſſando cœnæ quiſquis immuni deeſt,
Hic idem in acie facilè deſeret locum.

Latinis

latinis in ſua claſſe manere dicuntur qui non deſerunt vitæ inſtitutum, & claſſem ſuam deſerere qui mutant. Ariſtoteles lib. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id eſt, non deſerere ordinem, non fugere, non abiicere arma. Pœnam deſertoris aliàs commemorauimus in Nauigio ſeu Votis, Demoſthenem ψιψάαντα probro dictum, in Paraſito, & Tragœdo. κ Ne per viam quidem.] Idem in Hermotimo: Ne in via quidem ocioſus es, ſed animo intento, ſemper aliquid ſerij agens, modóque ad ſtudium tibi profuturum ſit. In Græcis ἐς καλόν. i. καλῶς. υ Promethei partem.] Feruntpoëtæ Prometheum carnium diſtributioni, quam vocant creonomiam, præpoſitum ſupidè admodum & feſtiuè Ioui adortum imponere: quippe nil ſpiritus diuinitatem ſummi Dei: ſibi quidem præpinguia & ſaporida ſubduxit, Ioui autem oſſa modò appoſuit, obducta ἀργίτῃ μηδῷ, vt Heſiodus inquit, id eſt, pinguedine candida. Quo nomine, ſimul quia homines finxiſſet, & ignem furtiuum hominibus dediſſet, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaſo ſuffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, vice proverbij vſurpat, Promethei portiunculam pingui contecta oſſa. ζ Regis plures ſunt oculi.] Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique ſunt exploratores atque ob id oculi dicuntur, complures auſcultatores, quibus velut auribus vtuntur. Idem refertur aduerſus ineruditum. Eiuſdem meminit Ariſtot. in 3. Polit. α Leo chordula vinctus.] Dicitur ſæpè quis exiguo commodo detentus, apud aulicos oſtentatur paſſim quòd princeps tantum alat virum. Hoc enim principes ſibi glorioſum ducũt, ſi doctos & excellẽtes viros cogunt ſua reliquere negotia, & aulicæ ſeruire pompæ. β Quòd ſi quãdo.] Tranſitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc ſub exemplo Theſmopolis Stoici cõmemorat. γ Non ad quæ.] In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priſcum iudiciorum morem, in quibus ad clepſydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis cauſarum forenſium certus aquæ modus per clepſydras infundebatur, vt ſuperuacanea verborum copia quum iudicibus tædium adferret, tum ipſi etiam cauſæ officeret: denique alijs agere volentibus aditum præcluderet.

δ Porrò

η Porrò si.] *Adulatio dominorum, doctos se videri volentium.* ι In lapidicinas Dionysiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracusanas omnes audistis, plenique nostis. Opus est ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum est è saxo in mirandam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem: Carcer ille est, qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis, quae Latumiae vocantur, in istius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat, in Latumias statim conijciebatur. Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiusdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudens vt alij, assurgeret: seu vt idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret, à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur. Historiã hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Plethon in priori suæ historiæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierum.] *Mulierum adulatio.* ϑ Tunicula semiputris.] *Hic χιτώνιον pro virili tunica obtrudit, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane.* ι Podagram.] *Podagra senectutis comes.* ι Calumnia.] *Exitus doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congressus propria cum matre Iocaste, liberos genuit quatuor: Polynicem, Eteoclem, Antigonem, & Ismenem. Tandem verò intelligens, se incestum patrasse, seipsum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm sequeretur Prognem vxorẽ & eius sororem Philomelam, ambæ versæ sunt in aues, teste Ouidio 6. Met. Pers. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *εἰκὼν totius vitæ suprà descriptæ.* ν Deũ in culpa non esse.] *Considerat enim id quod est in hominũ moribus vt cum ipsissima incogitãtia præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: vbi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita orditur*

ὦ πόπο

ὦ πόποι οἷον Δῆλον ἡμῖν βροτοὶ αἰτιῶνται.
ἐξ ἡμῶν γὰρ φασὶ κακὰ γίγνεσθαι, οἱ δὲ κὴ αὐτοὶ
σφῶν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,
Proh Dij, vt homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo nõ dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἐπὶ μισθῷ συνόντων.

APOLOGIA PRO ijs qui mercede conducti seruiunt.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cõducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptũ illud editũ, senior iam in aulã atq; familiã Cæsaris sese cõtulerat, & cõditionẽ procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factũ suũ, qa cũ superiore scripto prorsus pugnare videt, defendit primũ à diuisione seu diuersitate conditionũ, ꝙ lõgè alia res si principi operam suã locare, q̃ apud diuitẽ aliquẽ priuatũ seruire. Deinde ꝙ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q̃ prętextu doctrinę & literarũ seruiant: se verò alio pacto mercedẽ accipere q̃ illos, nempe cùm ꝓter salarium ingens, etiã in magna existimatione viuat, publicisq; rebus procurãdis prędstitutus, tam certam quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquãdo administrãdi, propositã habet. Deniq; ꝙ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonũ virum cõueniat certo alicui operi intẽtũ esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis venerit, vt omnẽ mercedem aut honorẽ prorsus cõtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationẽ per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtiliſſimè ſcripſerit: nunc autē contrà, quaſi mutata ſententia, idem vitæ genus ingreſſus ſit, perinde quaſi aliud lingua ſonare volucrit, aliud animo ſenſerit, exaggerata hac vitæ ſcriptorum q; diuerſitate ac repugnantia, multis varijs q; tum ſimilibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à ſimulatione admirationis, quam & ipſam à circumſtantijs ætatis & cauſæ amplificat.

Πάλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ φίλε Σαβῖνε, ὅτι νέῳ σοι ἐοικὸς ἐν πλεθάρῳ τῷ ἀπᾶν, ἀναγνόντι ἅμα τὸ σὸν πρὸς τὸν μισθῷ συγγράμμα βιβλίον. ὅτι μὴ γὰρ ἂν ἀγελαστὶ διέξιας αὐτὸ, μὴ πάντυ μοι πρόδηλον· ἃ δ' μεταξὺ μὴ ἐπὶ πᾶσιν, ἅπερ σὲ ἐλέγχετο, ταῦτά νυν ἐφαρμόσαι ζητῶ τοῖς ἀναγνωσομένοις. ἃ τοίνυν μὲ λανθάνεις ἐγὼ μανθάνω, δοκῶ μοι ἀκούειν σὺ λέγοντος· ἔστα τίς αὐτὸς ταῦτα γράφων καὶ παιδαγωγείαν ἔτω δεινὸν καὶ τὸ τοιοῦτο βίβλιον διεξελθών, ἕκαστα πάντων ἐλαθόμενος, ὀφάκης, φησὶ, μεταπιόντος, ἐκὼν εἰς αὖθις φέρων εἰς δουλείαν ἔτω πολυφανῆ καὶ πεπλεγμένον ἐνίκης;

I Amdudū [a] apud me ipſe cogito, præclare Sabine, quæ tibi noſtrū de ijs qui mercede conducti ſeruiunt, libellum legenti veriſimile eſt in mentem veniſſe; quæq; credibile eſt te dixiſſe. Nam quòd in eo legendo riſum nō tenueris, mihi vel in primis conſtet. Sed quæ inter legendum ad ſingula à te ſubinde ſint obiecta, ea nunc noſtris à te iam lectis cōnor accommodare. Quare ſi non fruſtra diuinandi artem didici, audire mihi videor te ſic tecum ſubmurmurantem: Ecquis hic tandem eſt, qui cùm hæc ipſe ſcripſerit, & graui adeò accuſatione aulicam vitam inceſſat, poſtea tamen omnium oblitus, velut teſtula, [b] quod aiunt transmutata, ſua ſponte in ſeruitutem manifeſtariam adeò & illuſtrem ſe ipſe coniecit?

Quot

ὅσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μιᾶς ἁπάσης αὐτὸν ἀφέλκειν μὴ τλῶ ἐκ τοσούτου ἐπὶ τοσοῦτον ἐλεύθερον καὶ σωτήριον ἐλευθερίαν, πρὸς αὐτῷ δ' ἤδη τῷ Αἰακῷ γενόμενον, καὶ μονονουχὶ τὸ ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρίχειν ἑαυτὸν ἑλκύσθαι καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ τὰ αὐχένια δεθέντα, οἷά δὴ τὰ τρυφώντων πλουσίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κυρήλια. πολλὴ γὰρ ἡ διαφορὰ τοῦ βίου πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τοῦ πολεμοῦ χωρεῖν, καὶ ἀνιέναι θαλάττης, καὶ πάλιν φέρεσθαι, πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' ἄρ' ἔστιν ὃ χαλεπὸν ἐλεύθερος, μὰ Δί' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπὶ Ἰλίῳ γενομένων, οὐκ ἔργῳ ἀναπεπομένων τοῖς λόγοις, καλῶς πρότερον εἰρῆσθαι δοκούντων, ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, λέλεκταί σοι· ἐπέξεις δ' ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβαλλόντα

Quot Midæ, quot Cræsi, quot Pactoli vel toti hūc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatē, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm nō [c] alterum pedem in Charontis cymba habet; tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, [d] quod prouerbio dicūt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerū ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nō Helenæ placandæ gratia p Iouem, neq; eorū quæ apud Ilium gesta sunt; nomine: sed quòd verba quæ antè probè dici sunt visa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

τινα ζιαίτλω ἐκ ἄκαιρον, ἀλ-
λὰ φυλικλῶ, καὶ οἵῳ ζοι χρησῷ
καὶ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπον ἂν.
λῶ ἦδη καὶ ἀξίαν ἐποδύσῃ
τὸ σὸν πρόσωπον ἐποκείνο-
μαι, ἵν' ἂν ἡμῖν ἔχῃ, καὶ ζῶ Λο-
γίῳ θύσομεν. ἐγὼ μὲν, ἀπὸ σὺ
προθάσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥρα
ζέ μοι μεταστησάσαντας ἐ-
μᾶς τλὼ σκωλλῶ, ἐμὲ μὲν σιω-
πᾶν, καὶ ἀνέχεσθαι τιμνόμενον καὶ
λοιδόμενον, ἃ δ' οἱ, ἐπὶ σωτη-
ρίᾳ, σὲ δὲ ὑπιτάττειν τ φαρμά-
κων, καὶ τλὼ σμίκλω ἅμα πρό-
χειρον ἔχοντα, καὶ τὸ καυτήριον
διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν
τλὼ ῥάβδον, σὺ ταῦτα πρός
με ὁ Σαβῖνος ἤδη λέγεις. πά-
λαι μέν, ὦ φιλότης, ὡς εἰκὸς,
εὐδοκίμηται σοι τοτὶ τὸ σύγ-
γραμμα, καὶ ἐν πολλῷ πλήθει
διαχθὲν, ὡς οἱ τότε ἀκροασά-
μενοι δικαίως, καὶ ἰδίᾳ παρὰ
τοῖς πεπαιδευμένοις, ὁπόσοι
ὁμιλεῖν αὐτῷ, καὶ δίκαιος
ἔχειν ἠξίωσαν. ὅτι γὲ τ λόγων

eius generis cõsilium adfer-
re, idq; non intempestiuum,
neq; importunum, sed ami-
cum & quale tibi viro cùm
bono tum erudito congruat.
Itaq; si tuam personã, quam
induere iam paro, feliciter
gessero, optimè quidem no-
biscum actum putabo, atque
in hoc e eloquentiæ præsidi
Mercurio sacrificabo. Si ve-
rò quod sequor, parum asse-
quor: tuæ partes erunt, quæ
mihi desunt, explere. Iam
ergo fuerit tempus, vt qua-
si scena transformata, & a-
ctoribus permutatis, ipse qui-
dem vocem teneam, méq; ti-
bi salutis gratia secandum,
& si & hoc necesse fuerit,
vrendum præbeam: tu verò
medicinas adornes, simulq;
acum vnà cum vstorio ha-
beas in promptu. f Nunc i-
gitur tu, ô præclare Sabine,
dicendi vice à me accepta
sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non
immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiue-
runt, nobis narrârunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam o-
stentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupabat,
quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpre-
cium ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidẽ præter-

παρασκευὴ, ἡ μίμησις, ἡ λέξις
εἰκὼν ποικίλη, ἡ ἐμπειρία τῶν πραγ-
μάτων, ἡ ὅτι ἕκαστα ἀφῶς ἐλέ-
γχει, ἡ τὸ μέγιστον, ὅτι χάρισι-
μα πᾶσιν ἔσῃ, καὶ μάλιστα τοῖς
πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ὑπ' ἀ-
γνοίας σφᾶς αὐτὸς εἰς ὀλεθρίαν
ἀπάγοις. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε
βελτίω ταῦτ' εἶναι, καὶ πολὺ μᾶλ-
λον ἀληθείαν μακρὰ χαίρειν
ἐᾶν, ἢ λῆσαι τὸ ἀγωνίσματον
ἐκεῖνο ἰαμβεῖον, ὅπου τὸ λίαν
δοῦλος, παρὰ φύσιν δουλωτέον.
ὅρα ὅπως μηδείς τι ἀκόσκε-
ταί σου ἀναγινώσκοντος αὐτὸ,
μηδὲ μόνῳ παράσχῃς τὴν
παρόψιδα τοῦ βίου ὁρῶντων,
ἐπιλαθοῦ τὰ γεγραμμένα. οὐχὶ
Ἑρμῆ τῷ χθονίῳ καὶ τῶν ἀπη-
νεόντων πρότερον ποιοῦ πει-
θὼ σεαυτὸν ἐξασκῆσαι, ἢ δόξεις
τῶν Κορινθίου μύθων ταυτόν τι
ποιεῖν θέων, ἐπὶ σαυτῷ ὁ Βελ-
λεροφόντης γεγραφὼς τὸ βι-

quòd ipse dictionis tuæ co-
lor culpa caret, & narratio
planè est varia, miráq; est re-
rũ experiẽtia: maximã quoq;
habet gratiã, quòd omnia à
te nõscitè solũ, sed & dilucidè recensentur. & sup omnia
verò est, quòd quæ scripsisti,
vtilia sunt cùm omnib. tũ ma-
ximè eruditis, videlicet ne p
rerũ insciitiã in seruitutẽ post
hac sese conijciãt. At cũ iam
sententia planè in diuersum
mutata, aulicã hanc viuendi
ratione præstare statueris, et
libertati longũ valere dixe-
ris, tum iambicũ illud seruile
nimis, et generoso animo in-
dignũ, sumpseris imitatione
exprimendũ (Vbi est lucrũ,
natura adacta seruies) viden
dum tibi erit, ne quispiã te id
libelli legentem fortè auscul
tet: imò summa ope curan-
dum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum no-
runt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ-
precium, si [h] à Mercurio illo inferorum legato, votis impe-
tres, quò is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam
audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quid-
dam tibi accidet, quod iuxta [i] fabulã illam Corinthiã Belle-
rophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu li-

βλίον. μὰ γῆ τὴ δι' ἐχ ὁρῶ τὴν ἀπολογίαν ἥ τις ἂν ὑπρόσωπός σοι γένοιτο πρὸς τὸς καλοκαγαθίας, οὐ μάλιστα ἂν σωτήριον λωτι αὐτὸ ποιῶσιν, ἐπαινοῦντος μὲν τὰ γελοιογραμμένα, καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς εἰλιγγιείαν, αὐτὸν δὲ τὴ συγγραφία δουλοῦντος ὁρῶντος, καὶ εἰκόνα ἐπιτιθέντα τῆ αὐχένα τῷ ζυγῷ. ὃς ἀπαγόμενος ἂν λέγοιεν, εἰ λέγοιεν ἥ σοι ἅπαξ γυναικὸς ἀνδρὸς ἐν τὸ βιβλίον, καὶ σὲ τὸν κολοιὸν ἀποτείοις πτεροῖς ἀγάμενον· ἥ ἅπερ σόν ἐστιν, ὁμοία σὺ τῷ Σαλαύθῃ ποιεῖν, ὃς πικρότατον κατὰ μοιχῶν τοῖς Κροτωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θεὼν μαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μικρὸν αὖτος ἁλὼς μοιχεύων τοῦ ἀδελφοῦ τὴ γυναῖκα. πικρὸν δὲ πόδα τοίνυν καὶ σὲ τὸν Σάλαθον ἑκάνον φαίη τις ἄν. μᾶλλον δὲ πολὺ μετριώτερος ἑκών, ἔστι μὲν ἁλὸς, ὡς ἔφασκεν ἀπολογούμενος, ἑκὼν δὲ μάλα ἐνέψυχως, εἰς τὸ πῦρ ἁλόμενος,

brũ aduerſum te ipſe ſcripſiſti. Quod ad me attinet, qua defenſionis facie, ſaltẽ æqua aduerſum accuſatores vti poſsis, non video, præſertim ſi actionem ſuã nonnihil iocis & ridiculis condiant: nimirũ vt ſcripta tua, atq; item libertatem, quam præ ſe ferũt, laudent: te verò ſcriptorem ſeruientem videant, & ſponte tua collũ iugo ſubdentem. Itaque non iniuria agerent, ſi libellum ipſum vel alteri, generoſiori ſcilicet aſſererent, te verò interim veluti graculũ alienis exultare plumis: vel ſi tuus eſſet, ſimilem quidem tuam eſſe cauſam diceret Salæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem duriſsimã Crotoniatis tuliſſet, & per hoc multis admirationi eſſet, paulò pòſt cum fratris ſui vxore in adulterio fuit deprehẽſus. [k] *Quare nõ ineptè quiſpiam te Salæthum illum diceret, niſi quòd illius factum non paulò eſt tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipſe dum cauſam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno*

inſiliẽs

λόμην δ' ἂν καίτοι ἐλεεῖσθαι ὑπὸ τῶν
ἐκεῖ Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνθένδε
φεύγειν, ἂν βούλοιο. τὸ
δὲ σὸν ἐκ παρὰ μικρὸν ἀτοπώ-
τερον ἀκεκίνηται δὴ ἐν τοῖς
λόγοις τὸν τοιοῦτον βίον ἀπο-
φαίνεσθαι, καὶ καταγορεῦσαι δ',
εἴ τις ἐς παῖδάς τινος ἐμπε-
σὼν, καὶ καθάρξας ἑαυτὸν, ἐνί-
οτε μυεῖσθαι τὰ δυσχερῆ πάσ-
χων καὶ ποιῶν, ἐν χάρᾳ δ' ἐν-
άτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ἐπὶ τὸν
τόδ' ὄν, ὅτῳ ἀγχοῦ λατρείαν ἐ-
πανηρημένος, καὶ μονονουχὶ καὶ
μετομπέχοντος αὐτῷ. ὅσῳ γὰρ,
φασὶν, ἐπισημότερ' ἂν ἄν-
δρ', ὅσῳ καταγελασότερος
ἂν δόξειας ἂν ἀνηφανῆσθαι δ'
ὑπὸ τοῦ βίβλιόν, καί σοι τί
δεῖ λυπεῖσθαι ἐπὶ σοὶ καταγελᾶν
ἑαυτῶν, μετὰ τῶν θαυμαστῶν
φαγεδαίνων λέγων δ', Μισῶ σο-
φιστὴν, ὅς τις οὐχ αὑτῷ σοφός;
ἐπ' ἀρρώστοισι δ' οἱ καταγορεῦσι
τοῦ καὶ ἄλλων παραδείγμα-
των

insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet exulandi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limẽ illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus appares, tantò te aiunt magis omnium risui obno-

xium: vita nimirũ tua tantũ scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationẽ aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

[1] *Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?*

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur accusatoribus

τῶν ἐπὶ σκ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς ἐικάσειεν, οἱ ἐπὶ μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἔκας ἂν αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς εἴη, ἔξω δὲ τῶν σκ ἢ Αἰσώπου, ἀριθμῷ τὰ πρόσωπα, γίγνονται ὑποκριθοὶ τραγῳδούμενοι, ἐκπίπτουσι καὶ συρίττονται, ἐνίοτε δὲ μαστιγούμενοί τινων αὐτῶν, ὡς ἂν ἔξω θεάτρου δόξῃ. ἄλλοι δὲ τὸ τῆς βύβλου ὑποκρούεσθαι σε φήσουσιν, ὃν Κλεοπάτρᾳ τῇ πάνυ φασὶ γενέσθαι. ἐκεῖνον γὰρ διαφανθῆναι τὸν μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως καὶ ἐμμελῶς, καὶ ἐπιπολὺ θαυμάζεσθαι μένοντα ἐν τῷ σχήματι, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς ἄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκινούμενον ὑμέναιον, ἐπεὶ δὲ ἐκ δεῦρο ἐχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον ὑποκεκαμμένῳ, μακρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς καὶ ὀρχήμασι σκωλοκράδα κατατρώγειν, ἀποῤῥίψαντα, μᾶλλον δὲ σωτείψαντα

tuis ſuppetunt. [m] Nempe alij ſimilem te facient Tragicis actoribus, quorũ quiſque in ſcena quidem eſt vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipſe: foris autem depoſitis perſonis fiũt Polus aut Ariſtodemus, ſcilicet ad agẽdas fabulas mercede conducti: qui vt viſum fuerit ſpectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cædũtur. Porrò alij idem tibi contigiſſe dicent quod ſimiæ, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuiſſe dicitur. Ea enim ſaltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cõpoſitè modulatéq; nõ ſine magna ſpectãtium admiratione ſaltantis habitum exhibuiſſet, ac decorum ſeruaſſet, iamq; Hymenæum voce ac cythara canentibus reſpondiſſet, poſtea quàm carycásne an nucem neſcio, procul iacentem conſpexiſſet, perſona abiecta, imò præ feſtinatione diſcerpta, modulis & ſaltationibus longùm valere iuſſit, nucem verò correptam arrodere

τείψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ σὺ
δίκαιον, φαῦλον ἄρα, οὐκ ἀποκείσῃ,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γενόμενος, ὑπὸ
ταυτησὶ τὴν ἰσχάδα παραφα
νεῖσης, ἡλίκην πίθηκον ἄρα,
καὶ ἀπ' ἄκρου χάλως φιλο-
σοφῶν, καὶ ἕτερα μὲν καθ' ὧν ἐ-
πὶ φρισὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς
ἀκόντως ἄν τινα ἐπὶ σὲ ἀπέλθοι,
ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, χάλια μέν σου
τὰ χείλη, ὑπόφαιον δ' ἀσχημό-
νως καταλείποις. τοιγαροῦν
παρὰ ποδὸς ἀνθ' ὧν ἐπράθης δί-
καιον, προκινδυνεύσας μὲν θρασυνά-
μενος δὲ πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μικρὸν ἢ μόνον
ἐπὶ τῷ κάρυξιν ἐξομοσάμενος
πάλιν ἐλευθερίαν. καὶ ἐώκεις Ἀ-
δράστειαν τότε καταπτήξειν σοὶ
δοκιμοῦντι ἐφ' οἷς καταγι-
νώσκεις τῶν ἄλλων, καταγε-
λᾶν, ὡς ἂν θεὸς ἀδύνατα πάλιν
ποιήσειν σοι ἐς τὰ ὅμοια μεταβο
λήν,

dere cœpit. Non aliter & tu non hiſtrio quiſpiam, ſed ipſe pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, oſtenſo alterius vitæ ſplendore quaſi nuce quadam, te ipſe ſimiam eſſe prodidiſti, vt qui [n] ſummis tantùm labijs ſis philoſophus. quiq; mihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ ſcribas, quibusq; te venditet, ea labra quidem tua rigaſſe, palatum autem interius aridũ reliquiſſe. Quamobrem ſtatim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam ſenſiſti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum neceſſitatibus inſultaris, ipſe tamen haud ita multò pòſt libertatem velut ſub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adraſteam iam tum tibi à tergo aſsiſtentem, ea quibus tu partim te ipſe venditabas, partim alios incuſabas, egregiè riſiſſe: quippe quæ, dea cùm ſit, non ignorârit futurum vt & ipſe mutata ſententia in ſimile vitæ genus tranſires, [q] tum quod non prius in tuũ ipſius ſinum inſpueris, quàm

λὰ, καὶ ὅτι αὖ πάλιν ἐς τὸν κόλπον τῆς τύχης πρότερον, ἀξίους καὶ τοιαύτης ἐπιτιμίας τινὰς τύχας τοιαῦτα πράττειν ἐπιφθόνους. ἂν γοῦν ἐπιβοᾷτό τις τῷ λόγῳ τῶν Αἰσχίνου, μετὰ τοῦτο κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγορείας, αὐτὸν ἁλῶναι, καὶ φαθλῶσι τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἶμαι παρὰ τῶν ὁρώντων γενέσθαι τὸν γέλωτα, ἀ Τίμαρχον μὲν ἤδη ἐπὶ τοῖς καθ' ὥραν ἁμαρτήμασι βαρέως, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρανόμηται δ' ὅλον ἐκεῖνο τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀφανῆ φύσας βηχὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα πεῖσαι τοὺς πάσχοντας ἐπιλανθάνεσθαι, αὐτὸς μὲν ταχὺ σπάσας τὸ βηχὸς ἐφαίνετο. ταῦτα μὲν καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα ἄποιτο ἂν, οἶος εὐ κατηγορῶν ἐν ὅτῳ ἀμφιλαφῆ τὴν ὑποθέσιν, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένην, ἐγὼ δ' ἤδη σκοπῶ λίαν τινα, καὶ πάνυ

eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Aeschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis videris illi pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam viam

φάτωμεν πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἆρά μοι πράτιστον ἰθιλοκακήσαντα, καὶ τὰ νῦν ἐπισφήλαντα, καὶ ἀδικεῖν ἐκ ἀρνούμενον, ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐκείνην ἀπολογίαν καταφυγεῖν; λέγω ἢ τὴν τύχην καὶ μοῖραν καὶ ἀναγκαίνην, καὶ παραιτεῖσθαι συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιτιμῶντας; ἀδύτας ὡς ἀδυνάτους ἡμᾶς κύειν, ἀλλ' ὑπὸ τινος κρείττονος, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν προηρημένων ἀγόμενα, οὐχ ἑκόντας, ἀλλ' ἀναίτιοι πανταπασιν ὄντας, ἃ ἂν λέγωμεν, ἢ ποιῶμεν, ἃ τοῦτο μὲν κομιδῇ ἰδιωτικόν, καὶ οὐδ' ἂν σύ μοι, ὦ Φιλότης, ἀνάσχοιο τοιούτων ἀπολογίαν προϊσχόμενον, καὶ σωφρονοῦντα τὸν Ὅμηρον παραλαμβάνωμεν· καὶ τὰ ἐκείνου ἔπη ῥαψῳδοῦντα, Μοῖραν δ' ὅ τινά φημι πεφυγμένον ἀνθρώπων ἐεῖν· καὶ τὸ, Γενομένῳ ἐπιγνοὺς λίνῳ, ὅτι μιν τέκε μήτηρ. ἃ ἢ

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malũ hoc mea voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; inexitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quod quíe potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contrà nostrã voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquã anniciissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiãsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantẽ:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

τηρ. ἀ δὲ τοῦτον ἀφὲς τὸν λόγον, ὡς ὃ πάνυ ἀξιόπιστον. ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε τὸ χρημάτων, μήτε τὸ ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἕνεκα θεραπεύειν, ἀλλὰ τὴν παροῦσαν συμφορὰν, ἀλλὰ τὴν σώφρονα, καὶ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐβουλήθην παινωνῆσαι πράξεων τῶν τοιούτων, δέδοικα μὴ πρὸς τῇ ἐπιφερομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αὐτίαν προσλαβὼν, κἄτα ἐνείσκωμαι ἅλφ, φασὶν, ἐκκρούων τὸν ἧλον. καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον, ὅσῳ κολακεία τῶν ἁπάντων κακῶν τὸ δουλοπρεπέστατον ἐστὶν, καὶ τοῦτο χείριστον νενόμισται. τί οὖν ἄλλο, ἢ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκεῖ, περιλοιπόν ἐστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ἐν ὑγιὲς ἡμῖν ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκείνη ἔτι ἄγκυρα ἔτι ἄβροχος, ὀφθῆναι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον, καὶ μὴ λέγειν τὴν πενίαν, πάντα ποιοῦν

Itaque si hac ratione tam quam parum proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia inescatum me, præsentem seruitutem ferre, [a] sed ipsius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hîc vereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium [b] maximè est seruile, & ob hoc pessimum censeatur. Quid ergo, si neq; hæc neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi vt ingenuè fateamur, nihil nobis esse sincerum ac sanum, quo deinceps vitium nostrum palliemus? [c] Vna forsan anchora ad hæc nobis supereſt, quam

in aquam nondum demisimus, videlicet senectutem nostram ac morbum in miserationem vocare, paritérque paupertatem causari, quæ vt euitari queat, hominem nihil

non

τὰ ποιεῖν ἢ πάσχειν ἀναπείσασαν, ὡς ἐκφύγοι τις αὐτλίν· καὶ ἐν ᾧ τοιούτῳ ἐκ ἄκαιρον ἴσως καὶ τλὼ τὴ Εὐριπίδε Μήδειαν παρακαλέσαι, παριλθοῦσαν ἐπεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκεῖνα τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ παρῳδήσασαν· Καὶ μανθάνω μὲν οἷα φέρειν μέλλω κακὰ, Πγνία δ' ἱκρεῖσσον τῶν ἐμῶν βουλευμάτων. τὸ μὲν γὰρ τὴ Θεόγνιδ@ κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, τίς ἐκ οἶδεν, ἐκ ἀπαξιῶντας καὶ ἐς βαθυκύτια πόντον σφᾶς αὐτὸς ῥίπτειν, καὶ κατὰ κρημνῶν γε κλιβάτων, εἰ μέλλοι τις οὕτως ἀφροσύνῃ τλὼ πρᾴαν; ταῦτα μὲν ἂν λοιπὰ, ἅ τις ἂν ὡς ἐν τοιούτῳ ἀπολογήσασθαι ἔχοι, οὐ πάνυ ἀπρόσωπον ἕκαστον αὐτ. οὐ δέ μοι θάῤῥει, ὦ ἑταῖρε, ὡς οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησομένου· μὴ γὰρ τοσοῦτός ποτε λιμὸς καταναύσοι τὸ Ἄργος, ὡς τλὼ κοίλων Ἀραβίλω σπείραν ἐπιχειρεῖν. οὐδ' ἡμεῖς οὕτω πόντου ἐυλόγου ἀπολογίας, ὡς ἐπ'

non tum facere tum pati perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit, Medeã illam quæ eſt apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progreſſa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nunc paro, Sed mẽtis imperio reclamat pauperies. Nam illud x *Theognidis quis ignorat, tametſi nullus citem: Non vitio dari, ſi quis ſe ipſe vel in profundũ mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò* y *paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere poſſet, etiamſi nihil eorum admodum decoram gerat perſonam.* z *Tu verò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defenſione id genus auxilijs nullis ſum vſurus. Neque enim ſpero, tanta fames vnquam*

vrgere poterit Argiuos, vt de cana Arabia ſerenda cogitent: Neque ipſi nos iuſta adeò excuſatione deſtituemur vnquam, vt ſi quando

ἐπ' ἀφελείας τὰ τοιαῦτα κρυπτάδια ζητεῖν πρὸς τὴν κατηγορίαν ἡμῖν ἐπιτάττει· ἀλλά μοι ἐκεῖνο ἐνθυμητέον, ὡς μάλιστα τὰ τοιαῦτα διαφέρει, εἰς οἰκίαν τινὸς πλουσίου ἐγγραφῆναι παρὰ τὸν νόμον δοῦλον καὶ ἀνίκητα δ', ὅσα μοι φασὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίῳ πράγματί τι τῶν κοινῶν, καὶ εἰς ἀνάκτορα ὡς κινητόμενον, ἢ τὰ τοιαῦτα παρὰ βασιλίως μισθοφορεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀφῶμεν, ἰδίᾳ καταβὰς ἐκάτερον, σκόπει· ἐφρόνησε γὰρ τὸ τῶν Μουσικῶν ἐκεῖνο, δὶς ἐπὶ πᾶσιν τὸ χρήσιμον, καὶ τοσοῦτον ἀποκέκρασται ἀπόλλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδῳ, καὶ ἄνθρωπος πίθηκος· μισθὸς μὲν γὰρ ἐκεῖ καὶ κἀνταῦθα, καὶ τὸ ἐπ' ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ δ' ὠφέλημα πανταχόθεν ἐλλιπὲς καὶ τὴν ἀφελίαν, ἐπεὶ μὴ δεῖ δικαίως εἰπεῖν, καὶ ἡ πολὺ τὰ ἀργυρώνητα ζῶα ἢ οἰκετικὸν ἐφεύροιμεν ἂν ἐπὶ

si quando accuſemur, eiuſmodi latebras quærere cogamur. A *Quin illud mihi conſidera, quàm magno hæc inter ſeſe diſcrimine diſtent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adſcriptum, ſeruire ſeruitutem, eáq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenſet: & publicè rem populi tractantem, ac pro virili remp. adminiſtrantem, hoc nomine ab Imperatore ſalarium accipere. Age contemplare hæc, & vtrumque per ſe ac ſeorſum perpende: reperies certè res ipſas, iuxta illud Muſicorum prouerbium,* B *dis ἐπὶ πᾶσιν, hoc eſt, longiſſimo interuallo inter ſe diſſidere: tum duas hæc vitæ rationes tantum inter ſe conuenire, quantum eſt affinitatis plumbo cum argẽto, æri cum auro, anemonæ cum roſa, homini cum ſimia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipitur: & accidit vtrobique, vt alteri ſit parendum. Cæterùm in ipſa negocij ratione ingens eſt diſſonantia: quandoquidem illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt, emptitijs*

οἱ ἐπὶ

οἱ ἐπὶ ᾧ τοιούτῳ προσιόντες. ἀλλὰ τὰ κοινὰ δεῖ χαρὰν ἔχοντας, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σῴας αὐτοὺς χρησίμους παρίχοντας, οὐκ ἂν ἀκότως ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ ἁβάσανα λοιπὰ, καὶ ἐξομοίωτα καὶ κοινωνίαν τῆς κατηγορίας καθίλκοιντο, ἐπεὶ ἐκ ἂν φθάνοι τις ἁπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιαύτας προσωδίας· καὶ οὔτε τι οἱ τοιαῦτα ἔθνη ἐπιτροπεύοντες, οὔθ' οἱ τὰς πόλεις ἁρμόττοντες, οὔθ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ὅλα ἐγχειρίζόμενοι, ὀρθῶς ποιεῖσθαι δόξειαν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν ὧν ἔργῳ πρέσβιον. ἀπ' οὐκ ἀφ' ἑνὸς, οἶμαι, χρὴ ἀναπρίπτειν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοστασίαν τῶν μισθοφορημάτων καθιστάναι. τὸ δ' ὅλον, ἐ ζῆν μισθαρνοῦντας ἄπαυστας ἐπὶ φαύλῃ βίῳ συνῆναι ἔφασκον, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ τοῖς αἰτίοις ἐπὶ πλεῖστα καὶ ἀσινῆ δόντας ὠφελείας. τοῦτό δὲ, ὦ ἑταῖρε,

emptitijs illis & mercenarijs seruis non admodum praestant. At qui reipublicam tractant, & in vsum ciuitatis nationumque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam vocari poterunt, inque crimen cum illis commune trahi. C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & praefecturae omnes exanclorentur, vt neque tot ac tantarum gentium praesides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sint praemia. D Caeterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, aequalem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miserè vitae obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinae praetextu in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam aerumnosos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἡμέτερον πρᾶγμα παντάπασιν ἑτερόλογόν ἐστιν. ἔστι τὰ μὲν οἰκοι ἴσα τιμια ὑμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωφρονοῦμεν: ἔγωγ' οὖν, εἰ σκέψαιο, δόξαιμ' ἂν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἡνιοχεύειν, τὰς δίκας ἀσάγειν, καὶ τάξιν αὐτοῖς τὴν προσήκουσαν ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἅπαντα ἐπανάγειν ὑπομνήματα γράφειν, καὶ τὰς τε ῥητορείας τῶν διαπολεμούντων ῥυθμίζειν, καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκριβέστατον, σὺν πάσῃ μηχανῇ διαφυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀκηκοσα. μένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ βασιλέως, οὐ σμικρὸς ὀλίγου οὕτως, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μὲν ταῦτα ἔστω φανῆναι ἱππεύσω,

sos miserabor. At nostrum negocium, ô amice, modis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, eiusque administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, superest spes, neque hæc contem-

ἀλλ', ἃ τὰ ἐκότα γίγνοιο, ἀπ' ἴλλυ & ἐπιτραπῶσι, ἔ τινας ἄλλας πράξεις βασιλικάς. ἐπίλαω γοῦν ἐκ πλείονος χρόνου μὲν & τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας ὧν ἐπιφερόμενον ἐγκλήματι, καθ' ὑπερβολὴν ἐξελέγξασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμισθὶ ποιεῖν, οὐδ' ἄν ζεὺς τὰ μέγιστα πράττοντας ἅπαντας, ὅπερ μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἄμισθός ἐστιν. ἃ φόρους λέγω, ἃ δὴ λασμοὺς, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπέτειοι φοιτῶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος & κάλλιστος, καὶ παρὰ πᾶσιν ὡμολογημένος, καὶ τὸ ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις προσκυνεῖσθαι. ἐκόντος δὲ καὶ νικῶντος καὶ τιμῶντος, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχοι, μισθοὶ καὶ ταῦτά εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ πόνων, ὧν ἐκφέρονται, προσκοποῦντος ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντος. ὡς δὴ μικρὰ μεγάλοις ἐκάζειν ὧν ἐθέλοις, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σώ-

conténenda videlicet, vt prouincię alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regium aliquod negociũ tibi demandetur. Etiam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Equidem apertè pronũcio, neminem quicquã facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obieceris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hîc dico tributa, nec vectigalia, quæ p singulos annos à subditis penduntur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomẽ eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirũ pro curis, proq; solicitudine

qua cõmune ciuium bonũ procurant, cunctaq; in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si initiò iam inde

ab ipsius

ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, p singula quibus compositus assurgit descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luce & de se det periculum, quanta fide, quâve diligentia, qua postremò animi beneuolentia negocia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus. Atqui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendant, haudquaquâ sibi res est cum

ρῦ κορυφῆς, ἐφ' ἑκάστῳ τούτων, ἀφ' ὧν σύγκειμαι καταβαίνων, ὄψει ὅτι μικρόν τι καὶ σμικρότατόν ἐστιν ἃ διαφέρομεν τῶν ἀκροτάτων· τὰ δ' ἄλλα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. ἐμοὶ μὲν οὖν τοῦτον ἐτεθείκειν ἂν νόμον, μηδένα μηδὲν πράττειν, ἵνα μὴ καὶ ἄκοντες ἐδόκουν τῇ παρανομίᾳ· ἀλλ' ἔστω μὲν ὅδε μοι ἐν βιβλίοις κείμενος, καὶ δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἄν τις εἰς δέον αὐτῷ χρῷτο, ἢ φίλοις συμπονῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, καὶ ἐν ᾧ μέλλει καθέζεσθαι πάρεργον αὐτοῦ δεῖσθαι, ὅπως ἔχοι πίστεως καὶ σπουδῆς καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγκεχειρισμένα, ὡς μὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο, Βάρος ἀρούρης ἄχθος εἶναι; πρὸς δὲ τὸν ὅλως μεμφόμενον καὶ τοὺς ἐπιλιμωνίζοντας, ὅτι σοφῷ ὄντι μοι, εἰ δή τις καὶ ἄλλος εἰσί που σοφὸς, ἐπιτιμήσουσιν, ἀπὸ τοῦ πολλοῦ δήμου λόγους μὲν ἀκούσαντι, καὶ τὰ μέγιστα ἐπαινουμένῳ ἐπ' αὐτοῖς, πρὸς

sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem

πρὸς δὲ τοῦτο ἄπαρα ἐκείνῳ τ
λεπτοφανῶν ἀριστῶν οὐ πάνυ
μνησμονεύω. καὶ μὰ Δί'
ἐπὶ τούτῳ ἀνιᾶσθαί μοι ἄ
ξιον, ὅτι μηδὲ ἅπαξ ἐγω' ὧν
ἐτύχησα, τοῦ τ σοφῶν ἀπό
σχισιν ἀποληροῦντι. σὺ μὲν
τοι γε θαυμάσαιμ' ἂν ἐπιτι
μῶντός μοι τῷ νυνὶ βίῳ, ἄγε
ἐπίλιμόν, ὃν πρὸ πολλοῦ ἔδης
ἐπὶ ῥητορικῇ λημοσίᾳ μιγίστας
μισθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὑπό
τε καλὰ θέαν τ ἰσοτίμοις Ὠκεα
νῷ, ᾗ τοῦ κυκλικοῦ ἅμα ἐπι
ὼν, ἐντύχοθ ἡμῖν, τοῖς μεγα
λομίσθοις τ σοφιστῶν ἐναεθε
μυμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑτα
ῖρε, καί τοι ἐν μυείαις ταῖς ἀπ
σχολίαις ὤν, ὅμως ἀπολογη
σάμην, ἐπ ἐν παρέργῳ θέμε
νος τοῦ κινδύνου παρὰ σοῦ καὶ
πλέον μοι ἐνεχθῆναι. ἐπεὶ
πρός γε τοὺς ἄλλους, κἂν σωφά
λια πάντων κατηγορῶσιν, ἱκα
νὸν ἂν εἴη μοι τὸ ὑφρονῖς
Ἱπποκλείδης.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illā virtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cùm in nullū vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari, quī iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidentalē Oceani ſpectaculū profectus, fortè fortuna in nos incidiſti, cùm inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obiicient tibi, quanquam mille negocijs diſtrictus, vtcunque reſpondi: Finis mirum vt videas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamen ſufficerit illud: & Haud curat Hippoclides.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* *b* Quod aiunt.] *Ab ostraciſmi, quo florentes hominũ fortunæ ſubitò vertuntur, ratione, manaſſe videtur adagium:* ὀστράκου στροφή, *teſtulæ conuerſio, quo etiã vſus eſt Eunapius Sardianus, in Chronographia in hæc verba ſcribẽs:* ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχόμενοι ῥωμαίων: *hoc eſt, Romanis fœlicius præter ſpem res cecidit, tanquã in diuerſum prolapſa teſtula. de Oſtraciſmo plura in Ariſtide & in Themiſtocle. Ariſtot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus in Geonialib. Bud. in cõment. Græcæ linguæ.* *c* Pedem in Charontis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; ſenectæ, non procul abeſſe ab Aeãco, & alterũ pedem in Charontis cymba habere, dicũtur hîc. In Votis verò, in nauí: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi ſunt ad inferos.* *d* Quod prouerbio.] *A' fine.* *e* Eloquentiæ præſidi.] *Mercurius eloquentiæ diſciplinarumq; parens eſt. Hinc Mercurij typus & catenæ, adagiales ſpecies, pro inſigniter eloquentibus, & omnibus doctrina numeris abſolutis. in Pſeudologiſta dicitur, Logius à diſciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentiſſimus. Hinc Horat. 1. Carm. Od. 10.* Mercuri facũde nepos Athlantis. *f* Nunc igitur tu.] *Accuſatio ſub perſona Sabini.* *g* Super omnia.] *A' collatione ſuperioris orationis & præſentis vitæ.* *h* A' Mercurio illo.] *Mercurius ſuperis & inferis ex æquo cõmunis: deniq; Deorum interpres & legatus.* *i* Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quam cõmemorant Græci fabulam, reperies apud Eraſmũ noſtrum Chiliadis ſecundæ centuria ſexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduerſus indoctũ, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia.* k Quare non inepté.] *Amplificatio à perſona Salethi.* *l* Sapientem eum odi.] *Vſurpat Cicero in epiſtolâ quadã ad Trebatium, oſtendens ex Tragœdia Medeæ eum verſum ſumptum: Qui ſibijpſe ſapiens prodeſſe nequit, nequaquam ſapit. Ennius eò reſpexit his verbis:*

Qui ſibijpſi non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quib. diuitiàs pollicẽtur, ab his dragmas ipſi petũt.

Extas

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. m Nempe.] A collatione tragicorum histrionũ. n Summis labijs Philosophus.] *i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs:* ἐπ' ἄκρου τῦ χείλους τῦς ὄρκους ἔχουσι, *summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorũ præceptore:* κὴ ὄρκῳ ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι. *i. semper in labijs summis periurium.* o Ante pedes.] A consilio & euentu. p Atqui apparet.] *Nemesim deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrănicè, sceleratè, perfidè, aut proteruè in vita versarẽtur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11. cap. 19. Plin. lib. 11. cap. 45. & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis, siue Rhamnusia Nemesis, sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarũ.* q Tum quod non.] Ab exemplo καθ' ὑπόθεσιν. r Num ergo.] Responsio per occupationem. s Sed ipsius principis.] A persona & qualitate principis. t Maximè est seruile.] Ab ætate & inopia rerũ. u Vna fortassis ancora.] *i. Illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus vsus est in Drapetis. i. fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena:* ἄγκυρα δ' ἡμῖν τ' τύχας ἐχεῖ μόνη. *i. Mihi ab vnica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna dũtaxat spes mihi superest.* x Theognidis quis ignorat.] *Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam.* y Paupertatis onus.] *Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus visum & miserum & graue.* z Tu verò, ô amice.] *Reiectio, qua ad veram & propriam defensionem facti transit.* A Quin illud mihi.] *Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum.* B Δις λέγε πάντων.] *Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad.* C Alioqui fieri.] *Amplificatio à consequentibus.* D Cæterùm vnius.] *Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat.*

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum esse debere.* *F* Nimirum vt videas.] *Non paruo æstimabo, si tuo candido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorum morem, cuius meminit Ouidius 15. Metam. Antiquitùs enim missis in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerent, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis.* *G* Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiam. Natum est ex Hippoclidis Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristæ excidit, sed respondit socero Clisthenì: Hippoclides non curat. Quã Herodotus in Eratone lib. 6. & Erasmus noster in Adagiorũ volumine pereleganter & doctè referunt. Idē eo iterũ vsus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ. *TYRANNICIDA.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentũ declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponit. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrãnicidæ, qui filium tyrãni occidit, an non. Incidit tamẽ legalis quoq;. nam & de eo qui tyrãnicida vocãdus sit, & de legis sentẽtia disputatur. Exordiũ attentione & docilitate cõparanda fermè consumitur, dum & summã petitionis & rei magnitudinẽ pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiã sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatẽ atq; sæuitiã tyrãnidis primùm persequitur, eiusq; omnẽ causam in filiũ tyrãni trãsfert, vt videatur videlicet certo cõsilio filiũ ante patrẽ aggressus esse: deinde & modũ peractæ cædis & consiliũ suũ exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quã cõfirmatio, in qua principiò petitionẽ suam cõmendat amplificatione euentus, & bonorũ quę ex hoc facto secuta sint,

cum

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere cõprobatã, puta quòd nõ solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimò locũ quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per cõparationem aut efficitionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autẽ locis patheticis constat. nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumẽto actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorũ ac factorum illius. Ad finem propositionẽ repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ανῆλθέ τις εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε, τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, καταλιπὼν τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αὐτεῖ ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀνελὼν, λέγεις, ὡς τυραννοκτόνος.

ΔΥο τυράννους ἀποκτείναντα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρηβηκότα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς ἅπασαν ἐπιχειρῆσαι τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἕνα μίαν ὅμως ἐπ' ἀμφοτέροις ἀτήσαντα δωρεάν. μόνος τ' ἐκ πολλῶν τυραννοκτόνων πλησὶν μιᾷ πληγῇ δύο πονηροὺς, ἀφανισάμενος, καὶ

QVum duos eodẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendam paratum: vnicũ tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus,

καὶ φονεύσας, τὴν μὲν παῖδα ἔσῳζε, τὸν πατέρα δὲ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν δὴ τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἐπανελθὼν ἡμῖν δίδωσι τιμωρίαν, ἕως μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαναιρούμενον παρὰ τοῦ τελευτοῦντος, τελευταῖον δὲ ἀναπασμένος, τὸ παραδόξοτατον αὐτὸς αὐτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος· ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τεθνάναι μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄμφω φόνω ζῶντι μὲν συμφορικῶς τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ πατροκτονήσας, ἐξεδύσατο. τοῦ μὲν οὖν τυράννου ἀπαλλάσας, ἐμὲ ἐγώ. καὶ τὸ ξίφος, ὃ πάντα ἤργασται, ἐμόν· τοῦ δὲ τάξιν ἐνέλαβα τῶν φόνων, καὶ τὴν πρόνοιαν ἐπανορθώσασθαι τῶν τελευτῶν. τὴν μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάμενον αὐτὸς ἀνελὼν, τὸν γέροντα δὲ μόνον παραχωρήσας ὧν ξίφει ἐπὶ μὴ δὴ τὴν ἐπιστρέψαι ἐπὶ τούτοις ὦ μοι γενέσθαι μοι παρ' ὑμῶν, καὶ

necique dederim, filium videlicet enſe, patrem indulgentiâ charitate, qua filiũ adamabat. Itaque tyrãnus pro his quæ cõmiſit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & vivus aſpexerit filium priùs morte ſublatũ, & quod eſt omniũ maximè novũ, compulſus ſit denique ipſe ſui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidẽ manu peremptus eſt, cæterùm occiſus alteram ad cædem operã mihi ſuam commodauit, dum qui vivo patri ſcelerum ſocius fuerat, eiuſdem poſt mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque ſum is qui tyrannidem ſuſtuli: pariterque mecum gladius, quo cuncta confecta ſunt, meus: tametſi cædis ordinem commutârim, ac morem modumque nouârim conficiendi ſceleratos: nempe hunc qui valentior erat, ac ſeſe defendere poterat, ipſe perimens, porrò ſenem ſoli gladio reſeruans. His igitur de cauſis & amplius quiddam à nobis me conſequuturum arbitrabar, præmiaque

καὶ ἀφειδῶς λύσασθαι ἐκείθεν τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς ἂν ὁ παρόντων ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδος. καὶ νῦν ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχὼν, ἀδῴους παραλειπόμενος κληρονόμους τῶν ἀδικημάτων. μεταξὺ δὲ κινδυνεύω, τὰ σαυτοῦ κατορθώσας, ἀγῶνας ἀπηλθεῖν παρ' ὑμῶν, καὶ μόνος τῶν παρὰ τὸν νόμον ἀμοιβῆς, ἣν διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν ἀντιλέγων ἐτοῖμος, δοκεῖ μοι ὑπονοήσειν, ὡς φησι, τοιοῦτον τόδε ποιεῖν, ἀλλ' ἐπὶ δὲ τοῖς τυραννικοῖς ἀναπεπτωκόσι, καὶ ἀμυνόμενος ἐκείνοις τὸ θανάτου αἴτιον γεγραμμένον. ὑμᾶς δὲ ἀνάγκη μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καὶ ὡς ἀδόκησιν ὑμῖν ἀκριβῶς διηγουμένου· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος οὕτω μάθοιτ' ἂν τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐμῆς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἐναφανεῖσθε, λογιζόμενοι ἅμα ἂν πλείω λαβεῖν. ὑπὲρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη σιτίοις πεπλήρεις,

præmiáq; laturũ, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote qui non præsentibus modò malis vos leuârim, verùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ pstituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis auctor extitit, vlcisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus sitis leuati malis. Neq; enim, quemadmodũ alijs quibusdã sæpenumerò accidit,

ἁπλῶς ἡμᾶς τυραννίδα, καὶ μίαν δυναστείαν ὑπομείναμεν, ἀλλ' ἑνὸς ἁπλοῦν καμὲ ἐπιθυμίαν δεσπότου, ἀπὸ μόνοι τῶν ὁμοίων ἀτυχησάντων, δύο ἀνθ' ἑνὸς τυράννους ἔχομεν, καὶ πρὸς διπλᾶ οἱ δυστυχεῖς ἀδικήματα διηρούμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ πρεσβύτης ἦν παραπολύ, καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ἐπιεικέστερος, καὶ πρὸς τὰς κολάσεις ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς ἂν ἤδη τῇ ἡλικίᾳ τὸ μὲν σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐκκόπτουσα, τὰς δὲ τῆς ἡδονῆς ὀρέξεις χαλιναγωγοῦσα. καὶ πρός γε τοῦτο ἀρχὴν τῆς ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἅπαν προσοῦχθαι ἐλήγετο, οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀπ' ἄκρου ἐκείνῳ φιλότεκνος· ἦρξε δὲ ἐπιβουλῆς ἐγείρας, ὡς ἔδοξε. καὶ πάντα ὁ παῖς τοῦτ' ἐποίει, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἀδικεῖ ὅσα πειθόμενοι, καὶ ἐκόλαζεν ὃς προσέταττε, καὶ πάντα ὑπήρετει. καὶ ὅλως, ἐτυραννεῖτο ὑπ' αὐτοῦ, καὶ

itidem & nos ſimplicem tyrannidem atque vnicam ſeruitutem ſuſtinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm ſoli omnium quos ſimilis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad ſupplicia ſegnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam aetas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad ſuſcipienda maleficia filij inſtinctu nolens impelli ferebatur, ipſe alioquin non admodum tyrannicus, niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium ſuprà quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi eſſet omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iuſſerat: ſupplicio afficiebat quoſcunque praeceperat, ac prorſus in omnibus illi obſequundabat. In ſumma, filius in patrem tyrannum quendam agebat: pater

καὶ δορυφόρων τῶν τοῦ παιδὸς ἐπιθυμιῶν τοῦ. ὁ γὰρ ἐκείνῳ, τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει διὰ ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνου ἐξίστατο τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνόματος· τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος, καὶ τὸ ἀσφαλὲς αὐτὸς εἶχεν. καὶ τὸ μὲν ἴσον καὶ ἀσφαλὲς ἀπ' αὐτοῦ παρεῖχε καὶ διανοίᾳ, τοῦ δ' ἀπόλαυσιν μόνος ἐκαρπεῖτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος τοῦ, ὁ τοὺς δορυφόρους σωίζων, ὁ τοῦ φρουρὰν κρατῶν, ὁ τοὺς τυραννουμένους ἐκπόλων, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναστῶν, ὁ ἐνυβείζων τοῖς γάμοις. ἐκείνῳ αἱ παρθένοι ἀνήγοντο. καὶ εἴ τινος σφαγαὶ, καὶ εἴ τινος φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἁφαιρέσεις, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα τοῦ νεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος ἐπολούθει, καὶ συνῳδίκα, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ πρᾶγμα ὑμῖν ἀφόρητον ἐποίει. ὅταν γὰρ ἡμεῖς ἐπιθυμίαι τοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ ἐξουσίαν

pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat. illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio po-

σίαν προσλάβωσιν, οὐδ' ὑπὲρ ὅρου ποιοῦνται τῶν ἐλλιπημάτων· μάλιστα δ' ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ ἐλεύθερον μακρὰν, μᾶλλον δὲ ἀίδιον τὴν δουλείαν ἐσομένην, καὶ ἐκ διαδοχῆς παραδοθησομένην τῇ πόλει, ἄλλοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα γενησόμενον τὸν δῆμον. ὃ γὰρ τοῖς γε ἄλλοις οὐ μικρὰν τινὰ ἐλπίδα ἄντικρυς, τὸ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ὀλίγη πάσχεται, ἀλλ' ὀλίγη τιμωρήσεται, ἀλλ' ὀλίγη τεθνήξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐκείνων δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐλπίζειν, ἀλλ' ἑωρῶμεν ἤδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπιχειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενναίων, μὴ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαιρούμενος, ἀλλ' ἀπίστως πανταπασιν ἐλευθερίᾳ, καὶ ἄμαχον ἐν τυραννίδι ὁρῶντα, πρὸς τοσούτους ἐσομένους τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς πράξεως λογισάμενον

testas accedit, nullum flagitijs modum imponũt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populúmque homini sceleſto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum tyrannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ob vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam multis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerũt, neq; perpensa negotij difficultate

μηδ' ἀπόκνησις, ἀλλ' πρὸς τὸν κίνδυνον ἀπιθανίας· μόνος δή, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους ἀνήρ τοῦ συμμαχημένου, καὶ τὸ μέρος συστατυραννοκτόνος, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὸν τύραννον ἔχων, ἀπαξόμενος ἤδη ὅμως τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ τρυφάμενος οὐ ῥᾳδίως τοὺς δορυφόρους, καὶ τὸν ἐνεδυχάνουλα ἐκτείνων, καὶ τὸ ἀνθιστάμενον πᾶν διαφθείρων, ἐπὶ τὸ διαφανὲς ἔργον ἤειμι, ἐπὶ τὸν μόνον τῆς τυραννίδος ἰσχυὸν, ἐπὶ τὸν τῶν ἀμυτήρων συμφορῶν· καὶ ἐπισὰς τοῦ τῆς ἀκροπόλεως φρουείου, καὶ ἰδὼν γυμνικῶς ἀμυνόμενον, καὶ ἀνθιστάμενον πολλοῖς τραύμασιν, ὅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῃρῆτο, καὶ πύρας ἔχει μοι τὸ τόλμημα· καὶ

ficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen trepidaui: verùm ſolus, ſolus inquam, aduerſus adeò validam variámque tyrannidem: vel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quũ mors mihi interim ob oculos obuerſabatur: at ediuerſò perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem. Ergo vbi in primam irruiſſem cuſtodiam, neque mediocri negotio ſatellites ſubmouiſſem: occidens interim in quem incurriſſem, & quicquid obſiſteret amoliès, ad ipſum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem ſeſe, multisque vulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum

erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντες μὲν ἐλεύθεροι. ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἄοπλος, ἀφῃρημένος τοὺς φύλακας, ἀφῃρημένος τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γυναίας ἔτι χειρὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὰ τοιαῦτα ἐλογιζόμην. πάντ' ἦν μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἂν ὁ περιλοιπος κολασθῆναι πρέπον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἔργῳ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γυναικὸς ἀνδρομεγοῦς, διαπεπρωμένον ἀφανίσαι τοῦ σοφιστοῦ. ἄξιον δή τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον· ἀπὸ μιᾶς τοῦ συμφορᾶς, μηδὲ τοῦ αὐτοῦ διαβλάψαι, ἵστατο, κολασθέντα παρακέλευσον ἴστατο τὸ ξίφος· ζῆτει τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ πολλῶν ἀπαλλάττομαι· ὁ δέ, ὅπερ ἐγὼ προὐμανθανόμην, διαπράττεται.

Ex eo tempore liberi omnes, niſi quòd reliquus adhuc erat ſenex ſolus, inermis, nudatus cuſtodijs, iámque amiſſo magno illo ſuo ſatellite deſertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipſe, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta ſunt, cuncta eò quò deſtinâram perducta: at eum qui reliquus eſt, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam eſt dignus, præſertim ſi poſt ſplendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus eſt illo dignus: verùm poſt calamitatem, ne vel hanc ipſam lucrifaciat. Videat, diſcrucietur, appoſitum habeat enſem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum ſtatuiſſem, ipſe quidem illinc diſcedo: at ille peregit id, quod ego prædi-

uinaue-

διατράξαϛ, καὶ τύραννον κτείνας, καὶ τὴν ἱπποθησίαν τῷ ξίφει ἐμῷ δραμὼν· πάρειμι οὖν νομίζων ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρεῖν ἅπασι προκηρύττων, καὶ τὴν ἐλευθερίαν εὐαγγελιζόμενος. ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. διὰ μὲν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἀκρόπολις· ἐπιτάττει δὲ οὐδείς, ἀπὸ καὶ τιμᾶν ἔξεστιν, καὶ διώκειν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' τὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ τοῦτον τὸν ἐκείνου φόνου, μεθ' ὃν οὐκ ἔτι ζῶν πατὴρ ἐδύνατο. ἄξιόν οὖν ἐστὶ τούτοις, τὸν ὀφλομένην μοι παρ' ὑμῶν μισθὸν, οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τις ὢν, οὐδ' ἐπὶ μισθῷ τὴν πατρίδα εὐεργετῶν προκρινῶ, ἀπὸ βεβαίων μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῇ δωρεᾷ, καὶ μὴ διαβληθῶσι, μήδ' ἄδοξον γένεσθαι τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτιμῶν, καὶ

uinaueram: tyrannum occidit, summámque meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctisq; bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo. quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, post quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque censeo, vt is pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur: nō quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cuipiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti,

præmioq;

καὶ γέρας ἀναξίαν λήψεσθαι μέλλω, ἐτοιμὸς δὲ ἀντιλέγειν, καὶ φάναι, οὐκ ἄδικον ποιεῖν με, τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ δωρεὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ ἂν τυραννοκτόνον, εἰ μὴ πράξειέ μοι τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδείας τι τοῦ ἔργου τοῦ ἐμοῦ, πρὸς ἀπαίτησιν τῆς δωρεᾶς· πεπυθάνομαι δέ σου καὶ ἄλλο τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην, οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή τις κωλύει; μή τις ἀπειλεῖ δεσπότης; μή τις μὲ τῶν κακούργων ἀφυγεῖν; οὐκ ἂν ἄποις, ἀλλὰ πάντα πρωΐης μετά. καὶ πάντες οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία σῴζεται, καὶ δημοκρατία βέβαιος, οἱ γάμοι ἀνύβριστοι, οἱ παῖδες ἀδειεῖς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα τὴν κοινὴν εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων ἅπαντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν ποιήσας, τὰ δὲ παρασχήσων; εἰ γάρ τις ἦν τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι ἄξιος,

præmióque indigni iudicentur. At hic contradixeit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea à me requiris? nónne volui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicamq; felicitatem solennibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore

λίκως, παραχαρῶ τοῦ γέ-
γους, ἐξίσωμαι τῆς λαμπρό-
τ. ἢ μόνος ἐγὼ πάντα
διαπραξάμενος, τολμῶν, διυ-
λιωνύων, ἀνιῶν, ἀναιρῶν,
διολάζων, δι' ἀπόλωρ τι-
μωρούμενος, τί μου δια-
βάλλεις τὰ κατορθώματα;
τί δὲ ἀχάεσον πρός με τὸν
δῆμον ποιᾶς ἔνεκα; οὐ γὰρ
αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραν-
νον, οὐδὲ νόμος τυραννο-
κτόνοις δίδωσι τὴν λαμπρόν.
διαφέρει δ', εἰπέ μοι, τί, εἰ
αὐτὸν ἀνεῖλες, ἢ τοῦ θανά-
του παρασχὼν τὴν αἰτίαν;
ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι·
ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομο-
θέτης ἤθελε, τὴν ἐλευθερίαν,
τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν
κακῶν ἀπαναγκῶ· τοῦτ' ἐ-
τίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς
ἐνόμισεν, ὅπερ οὐκ ἂν εἴη-
ποις μὴ δι' ἐμὲ γενέσθαι· ἐὰν
γὰρ ἐφόνευσε, δι' ὃν ἐκεῖ-
νος οὐκ ἐδύνατο, αὐ-
τὸς εἴργασμαι τὴν σφαγήν.
ἐμὸς ὁ φόνος, ἐμὲ χρὴ ἐκείνου.
μὴ τοίνυν ἀκεβολογοῦ ἔτι
περὶ

nore sit, eadem præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis vt populus parum erga me gratus existat? At enim non occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest virum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmia dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis

modo:

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τιμωρίας, μηδ' ἐξετάσῃς ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μὲν κεῖται θεμιτόν, ἢ δι' ἐμὲ τὸ μηδὲν ἧττον ἔσται. ἐπεὶ καὶ σὲ προσεξετάσαι μοι δοκῶ, καὶ συκοφαντήσαι τοὺς ἀνηγίτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ ὧτινι τρόπῳ ἀπώλεσεν. τί δέ, εἰ λιμῷ ἐξέπολιόρκησε τὸν τύραννον, τίνα ἀνάγκην τῆς τελευτῆς παρέχων, ἀπέτας ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τὸν σφαγέα, ἢ ἐνδεῶν ἔλεγχός μοι τί πρὸς τὸν νόμον, ἢ ταῦτα, χαλεπώτερον τοῦ βακούργου συμφορήσουν; ἴσμεν μόνον ἐξέτασιν, ζῆτει ἀκριβῆ, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν φονέων λέλειπται; ἢ τίς ἐλπὶς ζῆν φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ καθαρὰ πάντα, καὶ ἐρημικὰ, συκοφαντοῦντός ὅτι, ὧν

modo: ſique illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit: & an quod perijt, id à me ſit profectum: quandoquidem & illud excuſſurus mihi videris, atque his aduerſus benè de Republica meritos calumnijs vſurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignôve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò ſi fame tyrannum obſediſſem, ad mortis neceſſitatem compellens: num ibi quoque requiſiturus eras à me cædem meæ ipſius manu peractam? aut deſiderari adhuc quiddam dicerés ad id, vt legi factum à me ſatis videatur: atque id, quum ſceleſtum acerbius etiam atque atrociore mortis genere trucidaſſem? Vnum hoc duntaxat ſpecta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum veſtigium? Quòd ſi purgata omnia, ſi pacata, profectò ſycophanticum eſt modum

ὦ φήσῃ τῦ πεπραγμένου
χαριεῖται, ἀφαιρεῖσθαι ἐθέλειν
ἐπὶ τοῖς πεπονημένοις ἀθ-
λοις. ἐγὼ δ' οἶδ' τοῦτο μέμνη-
μαι λεγόμενον ἐν τοῖς
νόμοις ἐνίοις, ἃ μὲν ἴσως πάλαι
πολλὴν δουλείαν ἐπιλέλησ-
μαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημέ-
νων, αἰτίας θανάτου εἶναι
δύο, ἔάν τις αὐτὸς ἀπόκτει-
νῃ ἢ ἄν τις μὲν αὐτὸς μὴ ἀ-
πόκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔρρα-
ψε τὸ ἔργον, ἀναγκάσῃ δέ,
καὶ παρέσχῃ ἀφορμὴν τῦ
θάνατ, τὰ ἴσα καὶ τοῦτον ἀξιοῖ
ὁ νόμος αὐτὸν ἀντιπολέ-
σθαι μάλα δικαίως. ὁ γὰρ
βέλτιστα τῦ πεπραγμένου ἔδοξε
κρίνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας, καὶ
περιεῖπε λοιπὸν ἡ ἐξέτασις
τῦ τρόπου τῆς φονεύσεως. ἔπει-
τον μὲν ὅτως ἀποκτείνοντα
πολάζειν ὡς ἀνθρωφόνον, δι-
καίοις, καὶ ἀδαμῶς ἀφιέσθαι
δίκης. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ὑπ' πεποιη-
κότα τὴν πόλιν, ἢ τῶν ὁ-
μοίων ἀξιώσεις τοῖς εὐεργέ-
ταις; ἐκ γὰρ ἐκείνου ἀφῄρηνται
λίαν,

modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sunt debeatur. Ea quidem & illud memini dissertum in legibus (nisi forte propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus: ac posteà superuacaneum est cædis rationem viamq; spectare. Deinde hûc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud

λέγειν, ὡς ἐγὼ μὴ ἁπλῶς αὐτὸ
ἔπραξα, ἀκολούθησι δέ τι τέ-
λος ἄμεινον χρησὸν, ἐμοῦ μὲ θε-
λήσαν]ος. τί γὰρ ἔτι ἐδεδίειν,
τὸ ἰσχυροτέρου πεφονευμένου;
τί δ' ἂν λαπέλιπον τὸ ξίφος ἐν
τῷ σφαγῇ εἰ μὴ πάν]ως τὸ ἰσό-
μενον αὐτὸ προυμαν]ώμην;
ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦδε φὴς, ὡς ὁ
τύραννος ὁ τεθνεὼς ὢν, οὐκ
ταύτην ἔχει τὴν προσηγο-
ρίαν, οὐδ' ἂν δωρεὰς ἐπ' αὐτῷ
ποιμὰς, εἰ ἀφθάνοι, ἐδίως ἂν
ὑμᾶς ἐλάκατι. ἐπ' ἐκ ἂν ἄ-
ποις. ἔτα]ε τυράννου πεφονευ-
μένου, ᾧ τὴν αἰτίαν παρα-
σχοῦτι σφαγῆς ἐκ ἀρνοῖ-
σας τὴν δωρεάν; ὦ τῆς πολυ-
πραγμοσύνης. μὴ δέ σοι πᾶς
ἀπέθανεν, ἀρνοῦνται ἐλευ-
θερίας; ἃ τὸν τὴν δημοκρα-
τίαν ἀρεδωκότα, πειπλότε-
ρόν τι προσαιτεῖς; καί σοι
δοκεῖ νόμος, ὡς φὴς, τὸ κεφά-
λαιον ἐξετάζειν τὰ πεπραγμέ-
να, τὰ δὲ μέσα οὐ πάντα
ἐᾷ, ἢ ἐκ ἔστι πολυπραγμονεῖν.
νικᾷς; καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τὸν
τύραν-

dicere poſsis, me quidem im-
prudentē feciſſe, ſed exitum
quendam commodū fortuitò
fuiſſe conſequutū præter a-
nimi ſententiam. Nam quid
prætereà iam formidaſſem,
eo qui validior erat, interem-
pto? Cur autem gladium in
vulnere reliquiſſem, niſi pla-
nè quod erat euenturum, id-
ipſum prædiuinaſſem? Niſi
forſan illud dices, hunc qui
extinctus eſt, tyrannum non
eſſe, neq; hāc appellationē in
illum competere: neque vos
multum præmij hoc nomi-
ne, ſi ille fuiſſet occiſus, de-
creturos fuiſſe. Atqui iſtud
dicere non queas. An tyran-
no interempto, ei qui cæ-
dis cauſam miniſtrauit, præ-
mium negabis? O curioſi-
tatem: de illo laboras quo
pacto interierit, quum inte-
rim libertate fruaris? Aut
ab eo qui democratiam re-
ſtituit, neſcio quid ſuperua-
caneum prætereà requiris?
Atqui lex (vti fateris) ca-
put rei geſtæ ſpectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia
miſſa facit, neq; iam vltrà curioſiùs excutit. Quid enim? an ſi
tyran-

τύραννον, ἄλλη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μέλλα λιμένος, ἐλευθερίαν δὲ λαχὼν ἀντὶ δουλείας παρέσχηται· τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, ἀφυγὴ, ἀλλ' ἀντὶ φυγῆς ἐπανάστασιν ἐπὶς, ἀπὸ παντελοῦς καταίρεσις, μὴ φανερὰν ἀλλὰ παντὸς τ' γένους, μὴ ῥίζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἄλλη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς τ νόμον παραλειπόμενα, καὶ εἰ ἐνδεῖ τῶν προσόντων ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ γνώμην προθυμέρχεσθαι καὶ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, μὴ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, μὴ ὧν εἰκὸς θανάτου τοῦ τ πομπῶν σωτηρίαν ὠνησόμενον. ἆρ' ἦν πρὸς τοῦτ' ἐντέλεια, ἐμανιώδης, ἢ προδήλως τινα τῶν σφῶν μέτρων κινδύνων ἀπόκνησε; οὐκ ἂν ἔποις· μὴν

tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, omneq; malũ radicitùs exciſum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me, desideretur ex his quæ tyrannicidam oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet supetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recuset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere.

μέχρι τούτου ἐπὶ τούτῳ ἔτι μόνῳ, καὶ νόμιζε τῷ βουλῆσαι μόνον, καὶ βουλώσασθαι ταῦτα, ἀρκεῖν καὶ μὴ χρῆσθαι ἀφορμὴν, ἵνα τοι τῇ γνώμῃ αὐτῆς καταστάντα με, χάριτας ἀξιῶν, ὡς ἀνδρὶ τῷ καμβάνδῃ. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἀποθανόντι, ἄλλος δ' μετ' ἐμὲ τὸν τυραννοκτονηκότος, ἄλογον, εἰπέ μοι, ἢ ἄγνωμον ἐδόκει παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἔλεγον, ἄνδρα, βουλόμενον, ἀθλίως, ἐπιχειρήσαντα, ἐπαράθλιον τῆς γνώμης, μόνον ἄξιόν εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νυνὶ δὲ οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον, καὶ ἐκινδύνευσα, καὶ μυρία ὑπὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ὅτῳ ῥᾴδιον, μηδ' εὐχερὲς ἐπολάβητε εἶναι τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ὑπερβῆναι, καὶ δορυφόρων κρατῆσαι, καὶ πρίασθαι δοῦλους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μέγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ μεφέλκειν λαὸν τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν.

In hac interim parte tantum commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantum ista, ac statuisse præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum respondisses? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui. Neque enim vsqueadeò facilem, factuque procliuem esse rem existimetis; custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumquemque hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput.

Nam

ἐγὼ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραν-
νος, μέγα καὶ ἀνάλωτον
καὶ ἀνεπιτήδευτον ὄντα,
καὶ τὰ φρουρούμενα καὶ σωί-
ζοντα πᾶν τυραννίδα: ἅ
τις ἂν νικήσας, πάντα οὕτω
κατώρθωσε, καὶ τὸ λοιπὸν,
πλέον. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυ-
ράννων προσελθεῖν, οὐκ ἂν
ἐπῆρξέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν πε-
ρὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυ-
φόρων ἁπάντων ληστρικόν
τα, λῃστὰς ἅπαντας προνεν-
ικηκότι. ὀλίγα ἔτι πρόσθεμι,
ἀλλ' ἐπὶ τούτων αὖθις μενῶ.
φυλακὴν ἐκράτησα, δορυφό-
ρους ἐνίκησα· τὸν τύραννον,
ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν
ἀπέδωκα. τιμῆς ἄξιός εἰμὶ
τούτοις ἔργοις οἶμαι, ἢ ἔτι ἀ-
παιτεῖς παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον;
ἀλλ' εἰ μὴ φόνον ζητεῖς, δῆλον τοῦ
τό γε. ἀλλ' ἀναίμακτός εἰμι,
ἀλλ' ἔργασμαι μεγάλως καὶ
γενναίαν σφαγὴν νενίκηκα
ἀκμάζοντος, καὶ πᾶσι φοβεροῦ,
ἀλλ' ὃν ἀντιβλέπων ἀσφα-
λὴς ὢν, ᾧ μόνῳ ἐθαῤῥεῖ, ὃς ἀν-
τὶ πολλῶν ἦρκει δορυφόρων.
ἆρ' οὖν

Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu neq; cōfectu difficilis: verùm ea quæ tuetur cōtinentq; tyrannidē: quæ quidēsi quis superârit, is nimirū cuncta q̄ destinauit, peregerit, & perpusillū est id quod supereſt. Sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: verùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nō tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requires? Quin etiam si cædē quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quē ille ab insidijs tutus, cui uni fidebat, qui cōplurium satellitū instar erat.

ἆρ' οὖν ἐν ἀξίῳ, ὦ οὗτος, μισθοῦ, ἀλλ' ἀτιμίᾳ ἐπὶ τηλικούτοις γενόμενα; τί γάρ, εἰ δορυφόρον ἕνα; τί δ', εἰ ὑπηρέτην τινὰ τοῦ τυράννου ἀπολέσαντα; τί δ' εἰ οἰκέτην τίμιον; ἢ μέγα ἂν ἔδοξε καὶ τοῦτο, ἀνελόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νυνὶ δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ἴδῃ, οἷός ἐστι τοῦ τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ κολασὴς ὠμότερος, καὶ ὑβρεῶς βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅπλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ παραθήκη τὰς ἡμετέρας συμφορὰς διωάμενος. βούλει τοῦτο μόνον ὑπάρχειν μοι, ἵλεω δ' ἔτι τὸν τύραννον ἀφηρῆσθαι; χάρας δὲ ἐπὶ τούτοις αἰτῶ. τί φατε, οὐ δώσετε; οὐχὶ μισθὸν ὀφείλεσθαι; οὐ δεσπότης, οὐ βαρύς, οὐκ ἀφόρητος ἦν; νυνὶ

An'nã igitur, quaſo te, præmio dignus videor, ſed tantis rebus geſtis honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem unum, atq; adeò quid ſi tyrãni miniſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi ſeruum aliquem charum? an'nõ hoc quoq; magnum viſum fuiſſet, conſcendiſſe, mediáq; in arce, mediis in armis, aliquẽ è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyranni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias violẽtior: quódque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quíque in longum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectum eſſe, ipſum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An'non & illum verebamini? An'non dominus, an'non grauis, an'non intolerandus erat? Porrò

ῳῶ δ' ἐμὴ τὸ λιφάλεσον αὐτὸ
ἀνυσάζ]ι· ὁ γὰρ οὕτ@ ἁπλατῆ
περὶ ἐμὲ, τοῦδ, ὡς ἐνδῶ, ἄεισα
λιπραξάμλω, μὴ τὸν τύραν-
νον ἀπικ]ῆνα ἑτέρῳ φόνῳ, ὐχ
ἁπλῶς, ἀδ' πλαγῇ μιᾷ. ὅπερ
ἐντεαότατον λῶ αὐτῷ, ἐπὶ
πηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἁπὸ
σπῆς προβασανίζ@ς ποσῇ, καὶ
πρ ὀφθαλμοῖς δείξας τὰ φίλ-
τατα οἰκείως προπάθεα,
ἤδη ἐν ἡλικίᾳ, ἃ καὶ ποσυρὲν,
ἀπ' ὄν καὶ ἀπαμάξοντα, καὶ
ὅμοιον ὧν παρὶ, αἵμα]@ μὴ
πύθρᾳ ἐμπεπλησμένον. ταῦτ'
ἐστὶ πατέρων τὰ φαύματα,
ταῦτα ξίφη δικαίων τυραν-
νοκ]όνων· οὕτ@ θάνατ@
ἄξι@ ὠμῶν τυράννων. αὕτη
τιμωρία πρέπουσα τοιοῖσδε ἀ-
δικήμασι. τὸ δ' ἐνθὺς ἀπο-
θανεῖν, τὸ δ' ἐνθὺς ἀγνοῆ-
σαι, τὸ δ' μηδὲν τοιοῦδ' ἵεσθαι
δόξαν, οὐκ ἂν ἴχα τυραννι-
κῆς λυπάσεως ἄξιον. ἐ γὰρ
ἀγνόων, ὃ οὕτ@, ἐκ ἀχθέων,
δ' τῶν ἄπων ἐδέν, ὅσῳ
ἐκεῖν@ νόνοιαν πρὸς τὸν
ἐμὸν

Porrò nunc negocij caput denique ipsum perpedite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè cõfeci, tyrannumq; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatissimũ illi, videlicet tantorũ facinorum sibi conscio: sed posteaquam illum priusmulto dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso æui flore, tametsi sceleſtum quidẽ illũ, attamen & ætate vigentem, & patri similem, sanguine tabóq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentũ vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi vllum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignũ. Neq; enim ignorabam, vir egregie, nõ ignorabam inquã, neq; quenquam eliũ latuit, quãta illa charitate

ἡδὸν ἔχει. καὶ ὡς ὀυκ ἂν ἀξίωσεν ἐπιβιῶναι ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντως μὲν γὰρ πατρὶς ἴσως πρὸς τὰς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ καὶ πενθερόν τι τῶν ἄλλων ἔχων, ἐκπότης, ὁρῶν μόνον ἱκανὸν ἐνδιαμένα, καὶ φύλακα ἐκ τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα τῷ πατρὶ, καὶ πλὴν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε εἰ καὶ μὴ διὰ πλὴν εὔνοιαν, ἀλλὰ διὰ πλὴν ἀπόγνωσιν, τοῦτον ἐπισάμενος τιθυμένον αὐτῷ, καὶ λογιζόμενος, ὡς ἐκεῖ ἔτι τὸ ζῆν ὅριον, τοῦτον ἐκ τῶν παιδὸς ἀσφαλείας ἐκβιαζόμενος. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα παρίστησι, πλὴν φύσιν, πλὴν λύπην, πλὴν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνου, ἐπ' αὐτὸν ἐκ μεγάλου τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ πλὴν τελευταίαν ἐπανάγκην σκέψιν καταφάγηται. ἀπέθανεν ὑμῖν ἄτεκνος, ἀλυπήμενος, ὀδυρόμενος, ἀλαμπόν.

filium sit prosequutus, adeò vt illo extincto ne paulum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc admodum affecti sint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui conspiceret illum vnicum esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exitum è vita: perpensurum enim, iam nihil esse quur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci vt haec omnia illum agminatim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxilijs sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaq; vobis orbus, excruciatus, plorans, lachry-

λαμπρὸν, ὀικτρότατος πάν-
των, ὀλιγοχρόνιον μὲν, ἀλλ' ἱκα-
νὸν πατρὶ· διὰ τὸ δεινότατον,
αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅπερ θανάτων
ὀίκτιστον, καὶ πολλῷ χαλεπώ-
τερον, καὶ ἅμα ἅπασι γίγνεσθε.
ποῦ μοι ὁ ξίφος, μή τις
ἄλλος τοῦτο γνοείη; μή τι-
νος ἄλλου ὅπλον τοῦτο ἦν;
τίς αὐτὸ εἰς τὴν ἀκρόπολιν
ἀνεκόμισεν, τῷ τοῦ τυράννου
τίς ἐχρήσατο, τίς αὐτὸ ἐπ' ἐ-
κείνου ἀπέστειλεν; ὦ ξίφος
ἐπαινετὸν καὶ διαβόητον τῶν
ἐμῶν κατορθωμάτων, μετὰ
τοσούτους κινδύνους, μετὰ
τοσούτους φόνους ἀμελούμεθα,
καὶ ἀναξίοι δοκοῦμεν ἀπο-
φῆναι; εἰ γὰρ ὑπὲρ μόνου τοῦ
τοῦ τὴν τιμὴν ἔσεσθαι παρ' ὑ-
μῶν. εἰ γὰρ ἔπρεπον, ἄνδρες,
ἀφανῆ ἐπιθέσθαι τῷ τυ-
ράννῳ, καὶ ἀνέπλεω ἐπὶ τοῦ
βωμοῦ κατεπημμένος, ἵκετος
τοῦτο ἐμὸν ὑπερίτησα, καὶ πρὸς
τὸ τέλος τῆς ἐλευθερίας συν-
άρτησα παντὶ, τοῦτο τιμῆσαι
καὶ ἀφετῆς ἄξιον νομίσατε,
ἀποκτεῖναι

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ, verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem conscisuit: quod quidẽ mortis genus, præ cæteris miserrimum, multóque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eũ agnoscit? Num cui alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrãnum quis eo est vsus? Quis eũ ad illũ misit? O ensis particeps successorúmq; meorum egregiè factorũ: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrãnum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò

δημοτικοῦ σώματος ἐν ἅρμασθαι, οὐκ ἂν ἐμέμψασθε, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἀρχιτέκτοσι ἀναγράψατε; οὐκ ἂν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναθήματι, οὐκ ἂν μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο σεβασμιώτατε; νῦν μοι ἐννοήσατε, οἷα ποιοῦντα ἐκὸς τὸν τύραννον, οἷα δ' ἀρῆσθαι πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐγὼ γὰρ ὑπ' ἐμοῦ φονευόμενος, καὶ τιμωρούμενος πολλοῖς τραύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσαιμι τὸν γεγεννηκότα, ὡς ἂν ἐν τῇ πρώτῃ θέᾳ σφαγείην, ὁ μὲν ἀναβόητος οἰκτρὸν, ἐπιβοώμενος τὸν γεγεννηκότα, οὐ βοηθὸν, οὐδ' ὑπερμαχοῦντα. ἤδη γὰρ προβεβηκὼς ὢν, καὶ ἀσθενὴς, ἀπὸ θεατοῦ τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπημαλόμην, ποιητὴς μὴ τῆς ὅλης τραγῳδίας γενόμενος, καταλιπὼν δ' ὧν ὑποκριτὴς τὸν πατέρα, καὶ τοῦ σοφοῦ, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος. ἐπεὶ δὲ

domino tam popularis rei nō gratiam retuliſſetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis? Nónne gladium inter ſacra monumenta conſecraſſetis? Non illum ſecundum Deos veneraremini? Nunc mihi conſiderate, quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ magis, magisq; ſint oculis obuiæ, videlicet vt quammaxime mè diſcruciaret eum qui genuerat, quoq; primo ſtatim conſpectu perturbaret. miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: verùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.

Atille

ἐπισὰς δ' ἰκάνῳ, καὶ ἰδὼν ἥβην, ὃν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμαγμένον, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, καὶ τὰ τραύματα σωτικὰ, καὶ πολλὰ καὶ λαίαια, ἀνιβόησε τοῦτο· τίνων, ἀνηρέμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα· ποῦ ὁ σφαγεύς, τίνι με τηρᾷ, τίνι με φυλάττει, ὃς τοῦ, τέκνον, πεφονευμένον; ἢ μή τι ὡς γέροντος ὑπερφρονεῖ; καὶ τῇ βραδύτητι μολαλῆπερ δίκην, καὶ πρατέναι μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιᾶ; καὶ ταῦτα λέγων, ἐζήτει τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄοπλος ἦν, ὃς τὸ πάντα τῷ παιδὶ βαρέα. ἀπ' οὐκ τοῦτο ἦν· ἀλλὰ δι' ὃ μὲν καὶ πάλαι δ' ἦν ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦτο πεπροσκαιρούμενον, καὶ πρὸς τὸ μέτριον τόλμημα καταλιλαμμένον. ἀφοπλίζεται δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ τραύματος ἐξιλὼν τὸ ξίφος, φησὶ πρὸς μικρῷ μοι ἀπέκτανας, νῦν δ' ἀνάπαυλον ξίφος· παῦσαι

At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc admodum exclamauit: O nos te, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi fortè me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: produciatque mihi mortem, redditque mihi cædem lougiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait:

Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio.

Ades

παρὶ πενθοῦντι πραμυθίον
ἐλθὲ, καὶ προθυτικῇ χερὶ ἀυ-
τυχέσι σωαγώνισαι, ἀπό-
σφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ
τῶ πρεσβῦ ἀπαλλαξον. ἄθε
πρότερος ἐγὼ ἐτύγχανον, ἄθε τὸν
τάξιν πεῦπαδον ἐῦ φόνου.
ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' ὡς ἐκ τυ-
ράννου μόνον, ἀλλ' ἔτι νομί-
ζων ἔξειν ἐκδικον· νῦν δ' ὡς
ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς ἐκ φονέ-
ως ἀπορῶν. καὶ ταῦθ' ἅμα πί-
πτων, ἐπῦρε τὸν σφαγέα, πρέ-
μνον, ἐ δυνάμενος, ἐπιθυμῶν
δὲ. ἀσθενῶν δ' πρὸς τὸν ὑπ-
πηρσίαν ἐ ἐδυνήσατο. πό-
σοι πολάσεις ταῦτα; πόσα πρά-
ματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι
τυραννοκτονίαι; πόσαι δω-
ρεαὶ καὶ τιμαί, ἑωρᾶτε πάν-
τες τὸν μὴ νεανίαν πεπάμε-
νον, ἀλλὰ μικρὸν, ἀλλ' ἀνατε-
θνειὸν ἔργον· τὸν πρεσβύ-
τὴν δ' αὐτῶ πρικεχυμένον,
καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀναπε-
πραμένον, τὸν ἐλεύθεριον ἐκ-
πάντων καὶ ἐπινίκιον σφαγὴν,
καὶ τὰ ἔργα τῆς ξίφους ἐῦ ἐμῦ.
αὐτὸ

Ades patri lugenti ſolamen, ſenilemq́ manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te inciderim, vtinam in cæde priorem occupaſſem locum. Occidiſſem quidem, ſed tanquam tyrannus dumtaxat, ſed qui crederem mihi ſupereſſe vltorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui deſit etiam manducator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremens, neque ſat potens. Cupiebat quidem, verùm non ſuppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hîc ſupplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremò ſpectaſtis omnes iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac ſenem huic circumfuſum, atque amborum ſanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meíque gladij facinora.

At

αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεδυκὸς, ὡς οὐκ ἀναξίου γενόμενος ὁ δεσπότης, μὴ μαρτυρόμενον ὅτι μοι πιστῶς διηκονήσατο. τοῦτο δ' ἐμοῦ γενόμενον, μικρότερον ἦν, νῦν δὲ λαμπρότερόν ἐστι τῇ ἐκείνου τιμωρίᾳ. καὶ ἐγὼ μὲν καθάπαξ τὴν τυραννίδα ἔσχον, ἀμοὶ διαμεμέρισται δ' εἰς πολλοὺς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ὑπεκρινάμην, τὰ δεύτερα ὁ παῖς, τὰ τρίτα ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος ἅπασιν ὑπηρέτησε.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, testansq; quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratũ, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrannidẽ sustuli: cæterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

GILBERTI COGNATI
ARGVMENTVM.

QVidam in arcem ascendit vti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumque in vulnere reliquit. Aduenies tyrannus, vbi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi conscit. Is qui ascenderat, tyranniq́ue filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLA-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIdem versa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano versæ respondeat.

ARGVMENTVM.

EIusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandum tanquam tyrānicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidā esse, qui nō ipsum tyrannum, sed filiū tyrāni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona Iudicū: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi præmium dādum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis cōiecturalibus, eleuata interim illius persona, atq; ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordiū propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat: atq; inde ad cōfutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quę alter in argumento ab imo ad summum tractârat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac volūtati quidem opponit voluntatem legis, vt quę nō quid quisq; voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatū verò eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendēs diuersam esse rationem præmiorū & pœnarū. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmiū dari, nisi ei qui quod lex proponit, reipsa effecerit.

Postremò

Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò vt incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunque præbere. Idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neq; hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoq; sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non vt quisq; tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temerè verba legum huc aut illuc deflectēda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat: & vt alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic cōtrà neq; animum ad rem gerendam habuisse illium, neque recta via aggressum esse, neq; denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀναπεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quòque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud cõcionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci cõſueuit, eſſet agenda, ac nõ magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; : nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolosq; multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propiùs contemplantibus, videri fortaſſe poſsim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunius obſtrepere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditùs tollere ſolet, verùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel inanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

titiæ temulentia, dum gratulãdi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicẽdi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile plausibiléque videatur. Etenim postquam viderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi propriũ perpetuumq; facere vellent, & constabilire tuerique quod largiri non essent grauati, meminissemusq; ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia conueniat immeritis:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominē cō-
tulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum
priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeri-
tate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò
præbuerit, idq; adeò imprudens (vti mox docebimus) non
veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, si-
bi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius voca-
re: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc
felicitatem ferat acceptam. Nullum quidē, Iudices, facinus
speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: verùm hoc im-
pudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeri-
tus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod ty-
rannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spe-
ctandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,
permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo,
vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quo-
rum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus.
Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videa-
tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas de-
beat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: pe-
tere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum
ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti cre-
ditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iu-
re potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico per-
soluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obno-
xiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum
illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in
tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss imorum Iudi-
cum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia re-
tulit? Sensistis, Iudices, vt è corona plerique risum tenere ne-
quierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam

suam

suam nobis recitabat de sese ter & quater tyrānicida, de sa-
ciente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem
interemit: digno videlicet, qui inter sidera collocetur, domi-
no in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris,
quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum orna-
uit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm
Stentorea voce, quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus su-
percilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse vobis encomiū deto
nabat? Quæso, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum dili-
genter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dice-
re, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, in-
columi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui vel sine me
meas vices, vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam
ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidisset?
Hæc quoq; me causa, Iudices (neque enim inficiandum est)
commouit, vt huius obsisterem petitioni: vel magis vt immo-
deratam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem re-
tunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vni-
uersa ciuitas dijs libertatis auctoribus grataretur, vt hic se-
se ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit
victimas dijs seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem
eripi, sese vnicum esse restitutæ libertatis auctorem procla-
mabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáq; suæ dex-
træ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum de-
nique, Iudices, auguramini, si ad huius intolerabilem iactan-
tiam, vestra auctoritas, vestra comprobatio, si præmium
quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto al-
ter quidam huic ciuitati paretur, qui ventosæ linguæ, glo-
riæq; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie
nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dex-
tram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minite-

tur? Vtrum est hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succēses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) vti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiā in proscenio leges fieri vetāt) crimē tā atrox, tā capitale in ciuē impingere, tantùm ꝙ libuit, idꝙ apud Iudices iratos, in tā frequēti ciuiū corona, quod neque as vel leuissimo cōfirmare argumento. Siquidē quàm reliqua gloriosè, tam illud impudēter dicebas, mihi nullā fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem: nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neꝙ prorsus alia res vlla mihi cum tyranno interceſsit, quur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamꝙ meam vitam sic huīe Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me emixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem.

Non

Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolētius exprobrat beneficium, quàm qui quod nō dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitū sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: verùm etiam vehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitū tu conaris interuertere: vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis postulo, Iudices, vt vel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempub. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrociſsimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse vi-

dear, nisi certiorib. quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modò ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum subindè nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleràssemus, nunc optata libertate fruerentur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis, Iudices, quùm libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellendi genus simpliciss imum esse puto: sequarq, partes illas quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi conuiuatores ijsdem carnibus alio atq, alio modo coquendis cõdiendisq, efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirificè attollere, & in quibus identidem restitabat. Quòd si me deturbante, vel in vno quolibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus sum:

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscierit. Principiò quòd voluit, Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmiũ ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet [illegible] sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum [illegible] quid nolis aut velis. ab his præmium expectandum, [illegible] præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspicioſa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione fama; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimẽ vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantíque tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid volueris, sed quid feceris adfero. Quòd si nulla lex volli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multò-

que magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosiùs demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ voluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare possit, voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantùm hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: et qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt viciſsim bene velit Respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube constare. Rem tam eximiam, inquis, animo, versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. verùm illud interim præmij feres: velut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba precio redimat. At non volui tantum, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desiliſti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multò commodius constiteris. Nam etiamsi paulò minus absurdum videatur, haud ita multò minus impudens tamen est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne

hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid ſi quis ciuium tecum iniiſſet contractum, ita vt ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo vterque periculo, atque is nondum præſtita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: annon protinus impudenti homini reſpondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta, debeo præmium: ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non grauabor dare: ſint ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promiſſum poſtulet, non præſtita conditione: nemo tam ſtultus vt det, ſi quis poſtulet: & tu à Republica maximum omnium præmium poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers, donec illue vnũ audiam, quod te præſtare oportebat. Volui, inquis, aſcẽdi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quantulũ iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli debebatur præmium. An' non intellexiſti, in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet perſoluendæ mercedis, & præſtandæ cõditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm anguſta mihi res vnde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo: neq; mea quic-

quam intereſt quo ſudore, quo periculo ſit ea tibi præſtanda. Totam iſtam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd ſi ego iam præſtita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè proueniſſe ſegetes, merces naufragio periiſſe, nihil auelli à malis debitoribus, non ſine graui diſpendio conflari poſſe pecuniam quam tibi debeam: dic obſecro, nônne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo poſſe ſatisfieri tibi, ſi pecunia numeretur. Neque quiſquam eſt iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè ſatisfactum exiſtimas, ſi tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum ſudorum, quantum vigiliarum exhauſeris, dum ſtudes præſtare conditionem? Res eſt (mihi crede) calumnioſior ſcrupuloſiorq́, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos penſiculari conatus: quorum ſuos quiſq́ nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamuſſim perpendere. At facti facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq́ dolo coierunt, quid eſt quod à præſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circumſpice: & ſi potes vſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſedifti: cedo, num quando vidiſti quenquam tam impudentem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atq́ id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniumq́ ſplendidiſſimo negocio id tibi poſtulas, quod in

ſcenicis

ſcenicis illis pudeat vel impudentiſsimum tentare? Age quotiet & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſsimè doctiſsimé; geſsiſſet in curſu, is à præmio longiſsimè abeſſet, & ignauiſsimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod causetur: exeidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tantò præcellentiorem, quantò Therſitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullum habebit: fortunam ſuam incuſare licebit. Cæterùm agonothetæ non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione: id eſt, ita demum præmium ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatisq; gr[illegible] proponuntur, ſit interdum, vt victis quoq; præmia ſtatu[illegible], non honoris, ſed ſolatij gratia: verùm ſerijs in rebus, atq; adeò periculoſis, quænam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implêrit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruârit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt: Acriter contendi, Iudices, vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi cõſcenſo muro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim intempeſtate deſertam

ad littus

ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quorsum attinet hic tuã iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo naue in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquã ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, supplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audes & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sit aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: vtrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam: negabis

negabis æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ eadem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam inuentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam stetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putârint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Resp. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitale{que} ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem,

cem,

cem, qui ſua diligentia peritiáq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ, vt dum ipſe ſalutem dare conatur, illa vitam penitùs eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum præmio iudicas inuitandum eſſe: an potius pœna deterrendum, niſi quod conatus eſt quiſpiam, idem præſtiterit? Nec illud te ſubleuat, quòd mihi videbare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget ſimplici ſceleris molitioni, par eſſe vt multò magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multò propenſiorem videri ad compenſandam virtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; vide, quàm hîc tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis diſcedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta eſt, huius cum publico Reipub. diſcrimine copulata: vt temerè moliri tyrannicidium nihil aliud ſit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæſtionem venire ſinit: verùm in paucis duntaxat, quæ vel propter inſignem atrocitatem hoc odij merentur: vel eiuſmodi ſunt, vt prius exitium adferant, quàm conatus dent ſignificationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Poſtremò nõ vides nihil eſſe ſimile, totáq; natura rationeq; diſcrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quaſi quædam de iure conceſſio, legiſq; candor (vt ita dixerim) quidam eſt. Hoc ita habere, ſic demum intelliges, ſi reputes quàm multa ſint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, niſi obtemperâris, ſupplicium minitans: contrà vix vnum atq; alterum eſſe, ad quæ præmio ſolicitet. Quædam enim eiuſmodi ſunt, vt durum ac ſeruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de

genere

genere sunt, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex nimirū vrbaniùs ac verecūdiùs tecū agit: patris, nō magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere; nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandū est si attētior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idē fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem nē sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirādum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illicò tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commitas, nō potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cū officio feceris. Nā si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è

moribus

moribus natæ ſunt (id quod verè vulgò dicitur) ac pharmaci vice fungantur. Finge itaq; nullas eſſe leges, quemadmodũ de aureo Saturni ſeculo fabulantur poëtæ, ſuo quenq; ſponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex nõ minatur niſi improbis, ita nõ pollicetur, optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo, quũ virtus abſoluta abundè ſeipſa cõtenta ſit? Proinde petere quod illa nõ ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſsimũ eſt: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiſerit, ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris, paulò pòſt excutietur. Interim finge ſanè præcipuam quandã vtilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrum protinus clamitabis infrugiferum fuiſſe officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedem ex animi tui ſententia decernant: an potius ipſam virtutem abundè magnum ſui præmium iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hunc eſſe maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi non contentus iſtis, aliud adhuc neſcio quod præmium deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodum tuliſti. Quando metiris precio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Iſta inquam vel maxima præmij pars: nam pecuniã ſanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiſo tyranno, tamen velut tyrannicida celebraris, quæſo te, quantula pars abeſt à tuo præmio, quod laturus eras etiamſi tyrannum occidiſſes?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, spectante Republica, magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum meherclè præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliundè aliò fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verùm etiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidiùs isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm

ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, sic patri adamatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multò omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet seseleuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipublicæ sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater sine controuersia tyrannus occisus est, an fortunæ, superûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, nihilq;? Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulâsti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multò minus etiam causæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quũ tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempublicam, sed vltorem tui facinoris, & verum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturũ quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel priùs quàm refellantur? Vtrum senì mentem vllam fuisse putas, an' non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd vsque adeò diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitateque contineatur: quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in diuersum torques augurium? An' non illa ætas vsu rerũ callentior est? an' non altiùs dissimulat? an' non cauet diligentiùs? an' non prospicit oculatiùs? iracitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit?

His ſolis rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quantulum eſt illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quàm extinctus ſatellites quiſpiam audacior, quum arx ſupereſſet approbè munita, ſupereſſent opes, arma, ſatellitum ingens agmen, tot in ciuitate factioſi potentésque, qui non ſolùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem ſpero nunc nobis non eſſe metuendos (nolim enim infauſta ominari) at ita tamen, ne nimiùm ſecurè negligantur. Vſqueadeóne ſenem cruda viridiq; (quod omnes norunt) ſenecta, callidum, animoſum, ambitioſum, non ſtultum, vna filij mors conſternauit, vt rebus deſperatis protinus è vita ſibi migrandum duxerit, præſertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, ſed multò inuidioſiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis inſolentiam temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad ſtabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propius ad iuſti regni ſpeciem acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille ſolùm hoc augebat, quod maximè tyrannos ſolet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto poſſet ſupereſſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro ſene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego, Iudices, in eo ſermone argumẽtis coarguendo ſumam operam, quem ipſa natura, quem mos, quem communis omnium ſenſus repudiat? Quis vnquam iſtud audiuit, tyrannum vſqueadeò pio in liberos fuiſſe animo, vt non dicam commori voluerit, ſed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum iſti ſunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque

que

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum operæ ministerióq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrãnus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacârit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſſima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, finamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ cauſam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, muliercularum intem-

perantissimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: quî tibi compertum esse potuit, vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt senex naturâ ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes: vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatã irritatamq; Reipublicæ suppliciis saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autẽ senili animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigniq; contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua supplicio-rum fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendũ esse certissimus augur existimâsti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in delicijs esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram in hanc ciuitatem dilaniandam discerpendámque insiliret? Id si non euênit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige

nunc

nunc vtrum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: quæ niſi conſtiterit, non eſt quòd ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, vt præſciueris, & certum præſciueris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euentum quod euênit: doce quis deorum quando iſthuc tibi præiunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter euenisſe videres, tum demum poſt factum vates eſſe cœpiſti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos etiam ſapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te tranſmoueres, tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti, cauſas reperiſti, quibus præſciſſe videâre. Sed dij boni, quàm non bonum Poëtam te præſtitiſti, qui tam inconſiſtentia, tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſſimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugiſſe: ob vnius capitis necem tutum ſibi non putaſſe in vita commorari, quum omnia ſupereſſent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocârat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem vllum habent veri: ſi mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamârit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruaretq; : qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus ac ſeruiis ſti-

uis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, vt viuos esse pati non possent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum se tutos esse putarent, si quis illos e medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his vitam suam mauult committere, qui sua patria frui non possint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiumque tyrannidis multò tutissimum: hos si quis ademerit, causam videatur dedisse, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius quo tandem ratione dominatum sustinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi vnus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quò deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius violentus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyrannidis successionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem possidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præfa. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Nisi præter modum dilexisset filium, nisi diffisus est, cur sibi mortem conscisit? Isthuc verò me-

ritò

ritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amârit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannus, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem [a] Pan ille, aut ſi quis alius eſt Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſsitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira pereitum, paſsim viues ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium

agere, possessionibus exuere: quid hîc dices? Non sinet, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiendum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, Iudices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde descripsit, nimirũ vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præscisse se quod esset euentu consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quantò melius tuo commento, id est, fabulæ tuæ fides constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricto gladio ad senem ire destinasses, repentè à tergo affuisse Pallada illam Homericam, & iam eum te capillis reuocasse te: petuisse, ne tam luculentum facinus senili cæde obscurares: sese circa tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: dehinc abditum te per

rimam

rimam contemplatum, vel (quod eſt te dignius) repentè deam ſepſiſſe te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & ocioſus ſpectator aſsiſteres: nec prius illinc diſceſsiſſe, quàm negocium omne confectum vidiſſes. Hæc ſi confinxiſſes, paulò minus malum poëtam te præſtitiſſes. Sed ocium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ partes commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium poſtulandum rapiente. Nunc vel ipſa te prodit inconſtantia, figmentiq; coarguit. In arcem aſcendiſti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius videri vis. In medio negocio ſubitò neſcio quis Deus oculos tibi reſtituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò ſi veris fidem facere voluiſſes, narrare debueras quemadmodum nocturnus explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculum irrepſeris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, ſed vt experireris ſi quod tutò facinus poſſes deſignare: hæc molienti, commodùm fauiſſe fortunam, itaque quum adoleſcentem ſolum atque incuſtoditum offendiſſes (vt eſt ea nimirum ætas ſecurior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud ſcio (vt mores illius erant) multo vino ſepultum, atque immodica libidine defeſſum, fortiter iugulaſſe ſcilicet, & [a] ſomnum illi cum morte, id eſt, germanum (vt ait Homerus) cum germano coniunxiſſe: deinde vbi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotasq; mundi latebras animo circumſpectantem, in quibus abditus poſſes irritati patris ſæuitiam fallere.

Iamq;

Iamq; te ad ſpontaneum exilium accinctо, repentè in vulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen immutaſſe te animum: & qui priùs de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem erectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio, qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod vidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ conſentanea, vſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſeduló quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa comminiſceris, non dicam tota facie à vero diſtantia, verùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamaſſe, vt ſine eo viuere noluerit: ſic ob vnius mortem metu fuiſſe conſternatum, vt in vita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore fiſum, vt ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium reliquiſſes tuum, defuturum fuiſſet quo ſe iugularet. Non vides quàm non competat tam inſignis in tyrannum pietas, tam ſecura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præſidijs munitum, tanta conſternatio in hominem tot periculis exercitatiſsimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu ſenem illum tantopere contempſeris, vt indignum habueris qui tua iſta magnifica dextra iugularetur? Túne indignum iudica-

bas

bas quem occideres, quum eum Respublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas supersesse satellites, quorum vel vnus (si sensu vires deerant) sufficiebat ingulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validissimis sæpenumerò fuerit intolerãdum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos

Iudices,

Iudices, viros omnium perſpicientiſſimos, ſed vel è media plebe quenquam eſſe tam mucoſis naribus, cui non ſuboleat, imò qui non planè odoretur, præſentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëtæ ſolent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam diuinationem arte quadam induxiſti, quò præſenſionem tuam Iudicibus probares, ſine qua videbas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtraui paternæ mortis, quū gladium, quo ſe feriret, reliquerim: atque id ſolùm non modò ſatis eſſe putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum eſſe vt ipſe enſis inter arma deorum conſecretur, dominus pro Deo præſenti colatur. O hominem ſuauem, ſi has ſpes verè concepit: impudentem, ſi quum non ſperet, poſtulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcem arma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putâſti? Niſi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, vt vltrò ad mortis adegerit neceſſitatem. An verò nihil referre putas, quam præbeas occaſionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquiſti, quo nihil minus deeſt tyranno: nunquam ferrū abeſt, non in cubili, non in triclinio, nō in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua frōte eum gladium tuū auſis appellare, quē habueris pro derelicto. Metu, inquā, exanimatus reliquiſti, quem poſtea receptū optabas. Reliquiſti rem anceps. Quid ſi tyrannus illū eundem enſem in ciuium iugulos deſtrinxiſſet? quid ſi eodem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias mactaſſet? Si tyrannum occidiſti, quia tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euēnit, nihil ad te pertinet. nam anceps occaſio quam in partem cadat, id dijs in manu eſt. ſi bene verterit, nihil gra-

tia

tiæ debetur ei qui dedit imprudens: ſin malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa vacat, qui periculoſam miniſtrat occaſionem: quæ ſi feliciter, mirentur omnes: ſin infeliciter, meritò accidiſſe dicant. At quamò probabilius erat, futurum vt tyrãnus tuo enſe alios in vſus abuteretur? Scio me, Inquies, hæc pluribus refellere verbis, quàm neceſſe videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propoſitum eſt, nullum illius argumentum non excuſſum, non exagitatum, non reuinctum prætermittere. Quare quæſo ne pigeat, ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoſcere, dum hunc ab gradu firmiſsimo deijcio. Hic ſibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari poſſe, quin præmium deberetur, quòd patri necis cauſam miniſtraſſet, ſi non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus diſſertum aiebat, nihil intereſſe vtrum manu ſua quis occîdat, an mortis cauſam præbeat. Addebat, æquum eſſe, vt quum in maleficijs cauſam datam imputarent leges ad ſupplicium, multò magis idem obſeruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminiſſe ſeſe, in legibus eſſe diſputata: illud addens Thraſonicum, niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam obliteraſſet. Non tu legum oblitus propter diuturnam deſuetudinem, ſed numquam quid ſibi velint leges, inquiſiſſe videris. Bis enim hîc erras, qui neque cauſæ datæ rationem, neque dantis animum diſcernas, id quod legibus traditum eſt: nec animaduertis longè diuerſam eſſe rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne ſatis eſſe iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque cauſam dediſſe? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo ſe poſtea confodit? Atqui hanc laudem

laudem nunquam ille ſibi vendicaſſet: tametſi probabile videri poterat, in eum vſum hoſti ab hoſte datum fuiſſe ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut ſeruantur? Poſtremò quur hoc quod tu petis præmium, non enſis iſtius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poterus, niſi huius induſtria tibi miniſtraſſet. Age, ſi telo inter venandum temerè miſſo fortè tyrannum vicinum interfeciſſes, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inſcius iaculum torſiſſes? Imò in ius potius vocandus eſſes, qui miſsi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid ſi caupo vinum lene ac ſuaue, quale Polyphemo dedit Vlyſſes, tyranno vendidiſſes, atq; ille eius dulcedine captus, auidiùs ſeſe ingurgitaſſet, eaq; re concepta febri deceſsiſſet, auderésne caupo vini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinoq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem poſtulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat, vt ætas vinoſa tam illicibili vino auidiùs intemperantiúsq; frueretur, crapulam conſequeretur morbus, præſertim in ſene: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis cauſam dediſti, cuius nullum extat in hominũ memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem ſibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum eſſe, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens veſcatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupediisq; & condimentis magis ac

magis

magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò pater vltrò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quidquis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præsciisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

ſupplicio proſequitur, in benefactis ſemper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, ſi lex eſt diligentior in eo negocio ad quod vnum eſt nata atque inſtituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas ſibi ſumit partes. Ergo in vtroque communiter ſpectat, vt cauſa ſit idonea: deinde vt animus adſit, non tantùm caſus. Hoc rurſum intereſt, quòd in benefactis nec cauſa idonea, nec animus idoneus ſatisfacit legi, niſi his acceſſerit euentus item idoneus. In malefactis ſi quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec cauſa: ſed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad ſcelus defuiſſe præter fortunam: qua te ſubleuari, quod tandem ius ſit? In euentu ſimul & cauſam datam, & animum expendit. Si animum vitioſum comperit, nihil moratur cauſam, quàm ſit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam ſuffi-cere. Sin animo ſimplici data eſt cauſa mali idonea, & non conſequitur euentus: lex quaſi conniuet ad id, & non putat ad ſuam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus eſt conſequutus, etiamſi de animi vitio doceri non poteſt, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter ſuſpectam dantis voluntatem, partim vt hac latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: diſcantq; homines vel ſuo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & ſciens, certam atque euidentem noxæ cauſam dederit: eum perinde lex cenſet, quaſi facinus manu peregerit: veluti ſi quis hoſtem opibus copijsque iuuerit, perinde eſt ac ſi ipſius arma contrà ferat. Siquidem id ſupeditauit, ſine quo bellum geri non poterat. Aut ſi quis inimicum ſuum per dolum nauigio ſolutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue penſili teſtudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco

pharmaci

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantiâ absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu tecum exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterûm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat præsumeri. Vides quanto discrimine disiuncta sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data dijudicatur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam inuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conscisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenam discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene succesisit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, causam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: verum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis. atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt miserabilius sua dextra perimeretur, vt odium tuũ plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quantò sunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque omni suspicionem causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod fit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioquĩ futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe quam & impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi profutura

futura ad alterum crimen depellendum, & prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac cauſa valet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à voluntatis ſuſpicione, quòd cauſas parum idoneas dederis: hic ex cauſis multò minus idoneis propter perſonam tyranni, videri vis non modò quod euênit, fuiſſe ſe ſuſpicatus, verumetiam certum præſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari non poteras, propterea quòd tametſi vitio abſte data eſt cauſa, tamen idonea non ſit ad id quod euênit: imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, ſepultura prohibitus, quòd ciuitati citra cauſam idoneam ciuem vnũ ademerit. Tibi non niſi vnius filij mors imputabitur, etiamſi mater quoque, & filiæ, & ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, niſi feliciter euenisſet: quippe vbi ſummum Reip. periculum & verteretur, & prætimeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quàrtum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſsimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curioſè (vt aiebat) ſecum agam: vt quum poſsim in crimen ac pœnam vocare, ſat habeam ab honore non promerito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam ſi hunc euentum dij non dediſſent, vt ſenex ipſe vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrannum ſuæ furiæ non eſſent vltæ? Dij quidem potius dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tametſi ad

ſolam mentionem inhorreſcit animus. Túne inquam, occiſo filio, relicto ſene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipſe ſupereſſes, qui poſſit petere: nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet? Nam tu aut exquiſitis ſupplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis vtul deliteſceres: nos pro tyranno iam immaniſsimum carnificem pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patrẽ præter nane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulum mereretur. Quando autem antehac vnquam fando auditum eſt, duos vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiam naturæ repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In iiſdem diuerſoriis duo ſe reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris non conuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non vides neceſſariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Verum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduerſus ſenem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium poſtulas? Tyrannipartes adiuuiſti, non Reip. Sin patri ceſſit: quid tandem illum vocare potes, niſi tyranni vel præfectum, aut ſatellitem? Quandoquidem ſenori tyrãnicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, ſed prò cauſæ tuæ commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in perſonis ſuum eſt, nullam habuiſti rationem?

nem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore miteſcunt, & in alium abeunt succum. porrò iuuenem ferocem illo inolumi gerentem tyrannidem, iamque patriuiuo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non ferit filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non sinit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperio, negocium omne in adolescentem retegerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat? Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate miteſcere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera molleſcit, limus dureſcit: ita ætate plerique reddimur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: iisdem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò magis seneſcit, eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat; etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque [illegible]atis, præter vitiorum omnium incrementum adfer[illegible]ecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit senè propter ætatem ad voluptates

ſegnior, verùm erat faſtidioſior: vnde fit, vt imbecillior ſit ad coitum, ad raptum auidior. Portaſſe pauciores huic execrabantur ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur virgines, ſed exquiſitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò ſenile faſtidium optione & varietate vinceret? Hoc ita eſſe, quot ego tibi teſtes citare poſſem, qui quò nobiliores ſunt, quò fortuna præſtantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitioſiſſimi ſenis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus ſeneſcere libidinem? Multò ſecus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus non tam voluptatis vſus capit, quàm noſtra delectat contumelia. Vt frigeat in ſene tyranno Venus, certè feruet vigetq; malitia, ſæuitia, nocendi libido. Poſtremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum ſunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, ſuſpicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autẽ oportet omnia commemorare, nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at ſenectus, ſi quid pudoris, ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenij à natura inſitum eſt, id omne multo ac diuturno flagitiorum vſu penitus exuit, & prorſum in immaniſſimam quandam feram abijt. Id ita euenisſe, Iudices, in execratiſſimo illo ſene, quid ego conor argumentis docere, quum ſua cuique memoria abundè ſatis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolentiùs, videlicet patris ab[illegible]perio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide ſexaginta tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt

omninò

omninò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipſe penè tyranno ſit ferocior, violentior, ſceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuuntur, vel in eos potiùs, quorū opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibijpſi. Solum nomen ſibi propriè vendicat. Et in nullos eſt tyrānus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera ſentiat ſuum imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſatelles omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, ſi hoc quoq; conner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriā tam pauculi dies obliteraverunt. Neque enim eſſet res vſqueadeò miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot ſacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt, qui ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem excues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnem dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed iſthuc quantum abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuioſus, vt non poſſit experimento refellere? Ego tibi complures nominare ſatellites poſ-

ſum, filio inſolentiores. At hæc veriſimillimum eſt, nullius inſolentiam minùs approbaſſe ſenem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; ſibi conflari (callidiſſimi autem tyranni eſt, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis poſſit:) vel quòd pater etiam peſſimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis miniſteria alienis quàm ſuis vti mauult. Quòd ſi clàm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora deſignabat filius: profectò non tyrannum agebat, ſed inſolentem ſatellitem. Sin approbante patre, quaſiq; per illum exercente tyrannidem, viri tandè par erat imputari commiſſa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioque fiebant? Non arbitror obſcurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque virgines abripiunt, neque proſcribunt, neque bona diripiunt, neque phana diſpoliant, neque hæreditatibus manum injiciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam jugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per miniſtros exercent. In vnum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium inſtituit, in vnum ſtringendi ferri ius facit, illos ſuæ cognitioni reſeruat. Quorum vt quiſque ſua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum impoſi poteſt: certè tyranni vocabulum nemini congruit, niſi vni illi, ſub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſiſſimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, ſæpenumerò auditum eſſe, id quòd eleganter à doctiſſimis viris eſt ſcriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas eſſe ma-

ſe manus: plurimos oculos, eoſq; acerrimos: plurimas aures, eaſq; longiſſimas. Omninò prodigioſum quoddam eſt animal tyrannus, multoq; f Titanibus illis Briareo & Encelado portentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq;. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi conſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: itam tyrannide, vnum quippiam eſt, quod neque pes ſit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, contineat autem vniuerſa: at ita contineat, vt ab iis poſſit ſeparari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis dextram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate titulóq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: non ſinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam euemat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poëtæ, vt pro vno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcantur: pro vno excuſſo oculo, plures acriores ſuccedant: pro vna reſciſſa dextera, multæ robuſtiores ſubpullulent. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque conſtituit, qui ſibi ſit auſus tyranni vindicare nomen: quo ſublato, futurum ſit vt membra reliqua quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illicò tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnũ patris ſatellitẽ nominabas; non inficiabere. rurſum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupasse filium: solius appellationis ho
norem cessisse. Qui conuenit eundem & satellitem & tyran-
num appellari? Tum si cessit, non igitur vsurpauit tyranni
nomen. Contractus autem verbis aut rati sunt, aut rescindun-
tur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum oc-
ciderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia com-
memoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud esset
animal, quod tyrannus diceretur. Magnũ (vt ipse fateris) sa-
tellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est?
At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfe-
cĩ, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni domina-
tus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: hu-
ius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occi-
disti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem,
quàm sceleſtum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non
caput: aut si caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex
animi sententia largiamur: fuerit sanè res tota tyrannidis fi-
lius: pater nihil nisi vocabulum quoddam inane tyranni:
quemadmodum in fabulis habetur, & Echo nympham nihil
aliud quàm meram quandam fuisse vocem sine corpore. Qui
tibi licuit in re tanta à verbis legis discedere? præsertim ita
dilucidis, vt perspicuum magis nihil esse possit, & commen-
titiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adfer-
re? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum perni-
ciosius induci posse iudico, quàm si consuescant homines ca-
lumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento,
quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè ido-
neum comminisci queat, id iudicibus obĩcere. Quis autem
vnquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in
scripto quiddam apparet ambiguè obscuréve dictum: aut
quum ex verbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eáque

manife-

manifesta? In priore nō cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis verbis deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorū religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, pernicioſissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquā non elabetur è iudicio vestrò nocēs, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiuncularn queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasq; litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximoperè cauendum est, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsqueadeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit; Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

præmium

præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse vel tyrannis ipsis sceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, sed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi simpliciter parêre: neque eius verba quasi plumbeam quandam régulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hîc spectandum, Iudices, quàm inuisus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel vestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius sibi volet in ditissimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm vt huiusmodi ci-

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: siquidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiùsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis [h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltrò semet reum facere cogitur. Quod si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia, non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima videatur hostem in bello feriendi

facultas;

facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Niſi palàm hoſtis ſit declâratus, niſi in Imperatoris verba iurâris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpondebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exemplum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſſimis cauſis lex tot vinculis aſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impunè poſſe, quandoquidem ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis ſuum quiſque dolorem poſſit prætexere, ſi poſt occiſum hominem vlla cauſa recipiatur, præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe videtur, vt homini vitam eripiat? quàm competta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non niſi ſuo periculo vult accuſare? quantum ſpatij largitur ei, qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantũ igitur à mente legis abeſſe putes, vt cuilibet permittat, vel pro ſuo priuato dolore, vel domeſtica iuris interpretatione, hoc eſt, ſubuerſione, in cuiuſquam vitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres. quantum-

uis

ijs etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacri-
legum, inceſtum, proditorem, peculatorem, veneficum intere-
ci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis ty-
annis erat ſceleratior, peſtilentiórque ciuitati. Ad iſta tam
ulta crimina lex tibi verbo reſpondebit: Nihil moror
uàm fuerit ſceleroſus, qui periit: in vnum tyrannum tibi ius
eceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detuliſſes:
uditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dediſſet, om-
níq; Reipublicæ ſalubri exemplo fuiſſes. Nunc tu priuata li-
idine interficiens, pro ſaluberrimo exemplo pernicioſiſsi-
um in ciuitatem induxiſti, & legum inſtaurationem à le-
is violatione auſpicaris: hoc eſt, malis malo mederi ſtudes.
n me clam eſſe putas, quàm militi ſint in hac turba vita in-
igni, morte digniſsimi? At eos meæ cognitioni, non tuis
anibus ſeruo: ſunt fora, ſunt tribunalia, ſunt iudices, ſunt
arceres, ſecures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris?
ur nullo mandante magiſtratum occupas? & dum tyranni-
ida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine
antopere mihi eſt inuiſus ille, niſi quòd mihi parêre recuſat,
& præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius
anibus ego permiſero. Si iuuenem occidiſſes, quòd non alia
atuiſſet ad tyrannum via, darem veniam neceſsitati: nunc
ccidiſti non obſiſtentem, non auxilium ferentem patri, ſed
atris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus diſceſ-
iſti, tyrannum nec impetiſti, in quem vnum tibi ius feceram.
Meum erat expendere, vtrum ex vſu Reip. fuerit, an iuuenis
ccideretur: malueram illum exquiſitioribus excruciatum
upplicijs, exemplum omnibus edere. Nec hæc dico, Iudices,
uaſi parum gaudeam pariter cũ patre ſublatum filium: vtinã
adem opera ſimul omnes ſint oppreſsi, quibuſcunq; tyrannus
placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bo-

mitas nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committeri vt huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorū ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum fortè fortuna repertum manus tua trucidas. nam lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, causam æquitatemq; legis excutere: cæterùm recepta, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq;

enim

enim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicatis. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere [k] monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex extiterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atq; id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago: aget alius fortaſsis, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt graueis pœnas effugias. I nunc, & curioſum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te poſsim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſsis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſam ob oculos reuocemus? diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus,

natus, quum multa diceres etiam supereſſe? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt ſi quodlibet horum deſit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorũ ego nõ vnum aliquod, ſed vnumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, non eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid ſperaris, vel quid propoſueris. Nam ſi tyrannum per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm ſi quis tyranno amiciſsimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe videris: ita demum legi perſuaſum erit, te voluiſſe occidere tyrannum, ſi occideris. Non occidiſti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, vtrum tyrannicidij propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris, excutiamus. Quanquam iſthuc leges non ita valde curiosè penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occupares, vtrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem vlciſcerêris, tyrannum occidiſſes, atq; id eſſet palàm, num præmium auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncaſſent, num ad hunc honorem aſpirarent? Quid ſi quis tyranno priuatim infenſus, magna te pecunia conduxiſſet quò ei tyranno venenum dares, dediſſeſq;, num quæſo tyrannicidæ præmium poſtulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obſcurior eſt, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea auſus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tutò licuerit, nõ occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremũ exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatẽ: is aut priuatũ dolorem vlciſci voluit, nõ libertatem publicã vindicare: aut emolumentũ ſuum ſequutus eſt Reip. periculò, nõ ſuo periculo Reip. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò non poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam inſolenter ſe iactat. Non poteſt nõ videri lucrũ ſequutus, qui tam improbè præmium flagitat. Ain' non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ vitæ periculo ſua cauſa voluit occidere, eum tu nõ ſolùm volens præteriſti, verumetiam periculosè in Remp. irritâſti. qui ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo, tui compendij aut animi fortaſſe gratia iugulâſti. Sed fingete animum tyrannicidæ dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrẽ, in non tyranno tyrannum. Largioriſthuc, Delium aliquẽ tibi prædixiſſe, vt certũ præſcire potueris, quod ipſe etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrem occidere, ſi libuiſſet: verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem: idq; noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi, nec ſinã ferre præmium, propterea quòd ea via ſuſtuleris quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non ſit forti viro digna. Age quid ſi tyranni filium infantem in cunis iugulaſſes: & rurſum adfuiſſet Delius ille, per quem certum præſcire poſſes, fore vt necato puero pater ſibi mortem accerſeret, atque id euenniſſet: vtrum te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpubli-

ca, an

la, an potius tanquam immanem & ferum hominem execra-
retur, qui in eam sæuioris ætatem, cui etiam ab hoste armato
parcitur, quæ leonibus etiam miseranda videatur? Quem ergo
tetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudqua-
quam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille mise-
rè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens
contumeliæ, fugerit è vita: virum tyrannicidij laudem flagi-
tabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis?
Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si
tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum
sustuliſſes, virum vt veneficum oderit te Respub. an vt virum
fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti
rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus
familiariter vteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis
venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac
maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes,
virum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui ty-
rannidem vtcunque sustuliſti. Euentu gaudet lex: verùm
exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit,
vt consuescant ciues scelus vlciſci scelere, patrem in filio
iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viáque,
vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat,
non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulte-
rum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non
licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tra-
ctare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in
ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem vene-
no aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non
improbat maleficia lex: & veneno infecta tela etiam in bel-
lis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in
quibus nullum petitur præmium: quantò magis id fiet in his,

in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, ſed aquis & pabulo veneno tinctis: vtrum ciues hunc æquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potius ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabũtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in ſplendidiſsimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes, quòd te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, ſed maleficijs & incantamentis morbum exemiſſet: vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artibus datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua via, quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor: Medico te præmium eſſe pollicitum, non magno: neq; debere quicquam, niſi malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dediſſe quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare eſt incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiã & vincibilior eſt tecum cauſa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hîc de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hîc legi fraus facta, per quam cauſum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hîc nefario ſcelere (quur enim non ſic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum ſit?) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen adducta

Reſp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitârit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrum imperitia, an perperàm ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, finimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatè, vt maleficiũ omne secludat, in columitatè suã, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quacq; permittit via sustuleris: ne per rimam istã periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes; qui non vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui

vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendam, qui patriæ libertatem ſua vita bene emendat emi? Poſtremò autem, vt maximè tibi conſtet animus, vt conſtet via: id quod eſt totius negocij caput, non effeciſti. Tantum enim abes vt tyrannum occideris: vt, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempeſtiuam benuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt vt occideris tyrannum, vt ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum, vt ipſe ſemet occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex imputat? Magnum proinde tyranni ſatellitem, non tyrannum occidiſti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidiſti: in tyrannidem ſuccedit, qui prior, qui potior eſt in occupando. Verùm eſto ſanè, certum hæredem fuſtuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimiſti. Atqui quod futurum eſt, id nondũ eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui ſtatuam ex pacto debeat, & rudem truncum præſtiterit, fidem perſoluiſſe videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur ſunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi conſtet, quorum nihil oportebat deeſſe. Volui, inquis. Id demum voluiſſe te lex credit, quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitum eſt commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è curſu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui ſudauit in Olympijs,

ympijs, nec vicit. Sed occidisti demique: verùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõſulta in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges ſeruâſti, ſed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed nomen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienũ meritum inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipublicæ, ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ cauſa recuſârit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti: ſi fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poſcere, aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si cōtra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promerueris: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Isthuc fortasse ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorū munere læta, queas impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixisse nos: si monstrâris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; viuendum esse. Atq; altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonū mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum recognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tā diutinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placaui, cōmoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, vt mihi per te liceat saltem illorū beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati nostræ, & quòd Remp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam

pericu-

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitijq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè institutas, beneuerterit. A' legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam cõdonârint. A' ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpiùs exprobrandam, & breui forsasis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a PAN ille.] *De Pane capripede humana reliquum effigie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Echo.*
b Somnum.] *Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerum & Hesiodum in Theogonia fratres iudicantur & noctis filij. Virg.*

Tum consanguineus leti sopor, *& alibi*
Dulcis & alta quies, placideq; simillima morti.

Nam hi duo quia simul sunt, necesse est vt somnus qui omnia cum fratre Thanato natus maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescentes molestijs releuentur, quod vtrunq; præstat mors. c Impotentiùs.] *Matres filios impotentiùs amant.* d Alueari.] *Apes aliæ ἡγεμόνες seu βασιλεῖς, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere solet. sunt enim tanquã πρυτάνεις ἀλλ' ἐν. Sed apud Græcos propriè rex apum est ἴος λιὼ, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Rectè igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tu es naturâ rex, sicut apum rex est.* e Non longas modò.] *Videtur ad illud Ouidij in Helenæ epistola alludere:*

An nescis longas regibus esse manus?

Etiam vulgo in ore est: A' regibus cauendum, quòd eis prælonga sint brachia. Nimirum quòd per suos, quibus brachiorũ vice vtũtur, possint etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulant, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint, vel Homero teste Iliad. α. Non enim desunt regibus manus & pedes quamplurimi, fortassis ne ventres quidem. Vide cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijsq; emissitijs, tot auribus, ijsq; tam asininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta cõmemorem instructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduersus indoctum. f Titanibus illis Briareo.] *De Briareo illud apud Hesiod. legitur, qui Celi & Terræ filios facit Cottum, Briareum & Gygen, centenis singulos manibus,*

quin-

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Celus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimanos appellârũt, Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Briareum appellatum, à mortalibus verò Aegæonem, Iliad. a. Cœus apud Hesiod. κοῖος dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] *Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verùm hoc ipsi relictum est, vt vltimas voces auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane.* h Citra iudicium.] *Augustus post Solonem & Platonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare.* i Primùm adulterum.] *Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij.* k Monarchia.] *Tres formæ sunt Rerumpublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic verò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.*

ΑΠΟΚΗ-

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS,*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hęc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad preſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterũ abdicare cogitet. Hanc querelam perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens, à conſuetudine & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium Propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit: non tã exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legiſlatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu κατ' ἐπίνοιαν amplificat. Secundo, quo iniquum eſſe docet, ſe tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, *&c.* Poſtremo, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstãtiam, deinde ex sua persona, qui illã non impẽsis patris, sed tum cùm à familia alienus esset, didicerit: alioqui etiam necessitatẽ quandã rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporũ, morborum & medicinę in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuẽdum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrẽ periculi superioris: in quod ne itęrũ per irã & indignationẽ recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθεὶς ὑπ' ἰατρικὴν ἐξέμαθε· μανθάνει τὸν πατέρα, καὶ τὸν ἄλλων ἰατρῶν ἀπιγνωσμένον, ἰᾶται μὲν φαρμάκοις δοὺς, ἀναλήψῃ αὖθις εἰς τὸν υἱόν· μὴ ταῦτα, μεμνῆσθαι παρεγγυᾷ τῆς μητρυιᾶς ἰασαμένης, ἀποκηρύττεται.

OVκ καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐν ᾧ πρόσθεν γεγενόμενα, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀπὸ πρόχειρον οὕτω ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ἐπὶ τοῦτ' ἀφικνεῖται τὸ δικαστήριον. ἐκεῖνο δὲ καινότερον νῦν δυσχερές, ὅτι ἔγκλημα μὴ ἴδιον ἐκ ἔχω, καινὰ δὲ καὶ τιμωρίαν ὑποφέρειν ἐπὶ τῆς τέχνης, ἃ μὲ πάντα δυνατὰ πείθειν τοῦτο καινόν· οὔ τί γήσιος ἂν δεινότερον, θεραπεύειν ἐκ πρόσταγμα, ἐκ ἴσ' ὡς ἀτέχνως δυνάμενον

HAudquaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nũc primùm ad hunc irascitur modũ: verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamen in periculũ vocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti q omnia parêre possit. Quaqdẽ re qd fieri possit absurdius? vti curẽ ex præscripto, non iam

νη. λωίατα, ἀλλ' ὡς πατὴρ βούλεται; Ἐβουλόμην μὲν ἔγωγε τὴν ἰατρικὴν, καὶ εἰ τοιοῦτόν τι ἦν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μεμηνότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν ἐλεώη, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασαίμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτοῦ τέλεον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονεῖ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύοντος μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὁρᾶτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀπειπόμενος ὑπ' αὐτοῦ πάλιν καὶ τοῦ γήρους ἀπορίαν οἰκήσων δώτερον, ὥσπερ οὖν καὶ τοῦτ' ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον γένωμαι, πολλοῖς ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας. ἐγὼ δέ, ἐν μὲν οἷς ἄλλοις, οὐδὲν ἂν ἐνθλῶσα πρὸς τὸν πατέρα, πρόθυμος ἂν καὶ ἕτοιμος ἦν ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ὅταν δέ τι ἢ τελέως quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optârim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam præter æquum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterum iracundia magis etiam exasperatur. Quòdque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sæpiùs ejicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verùm vbi

πολλῷς ἀπηλπισμένον, οὐδ' ἐπιχειρεῖν βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης εἰκότως καὶ ἀβελμότερός εἰμι. λογίζομαι γὰρ, οἷα πάθοιμ' ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀτυχῶν, ὃς οὐδ' ἀρξάμενος τῆς θεραπείας, ἀπηγορεύκαμεν. ἔχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἔχοντος, χρηστὴ γὰρ ἦν· καὶ ἐπὶ τῷ πατρὶ δὲ ἐκείνῳ ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἰσχυρῷ ἀπηνεῖ λοιμοῦτι, καὶ ἃ πεπάθομαι, ἀπορεῖν οὐ δικαιοῦμαι, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης. πολλοῦ οὐ δίκαιον οἶμαι, ἀπηγορεύτισθαι τὸν, ἃ μὴ δυνατὰ ποιεῖν, μηδὲ τοῦ ἀρχεῖν ὑπισχνούμενον. δι' ἃς οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκήρυξέ με, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν πρόσθεν· ἐγὼ δὲ καὶ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς τοῦ μετὰ ταῦτα βίου ἀπελογησάμην καὶ τούτοις δέ, ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo, Iudices, non uercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς ἀμ οἷός τι ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσκολώτατος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια πολλὰ τοῦ γένους, τότε μὲν οὖν, τὰ πολλὰ ἱκανὰ βοῶντι, καὶ ἀγανακτοῦντι, ὀλίγα χαλῶντι ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀναλθὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαιότερον ἔσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκεῖνα ἀφεστηκότα, καὶ περὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀείσοις σπεύδοντα. προσῆκέν δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ἐπιπλῆξαι, μὴ δὴ, ὡς τὸ σφόδρα καθεστηκότος πατρὸς, ἀλόγως ὀργίσασθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ διὰ τοῦ σπουδάσαι. καὶ τισὶν, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπαλὸν τὸ ἀπροβούλευτον, οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιτελούμενα τοῦ κα-

pro virili ſum reſponſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca vobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac ſine fine occlamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi: Verùm domo cedens, exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicij inſtar fore, verumq; calculum, ita etiam deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm lõgiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudijs dediſſe operam, cũmque optimis viris habuiſſe conſuetudinem. Iam verò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam, ac ſuſpicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret, mihi ſine cauſa ſuccenſeret, falsáque in filium crimina ſtrueret. Neque deerant qui iſta morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòſt irruituri mali,

nempe

λαιοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπλωΐαν, καὶ βλασφημίας προχείρους, καὶ δικαστήριον πνυθρωπὸν, καὶ βοὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· ὅθεν δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δεήσεσθαι ποτὲ προσεδόκων. ἀποδημήσας δὴ, καὶ ἐν ἐσχατιωτάτοις τῶν ἐπὶ θαλάττης ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ προθυμίᾳ διπλῇ μηδάμοθεν, ἐξεμαθον τὴν τέχνην· ἐπανιὼν δὲ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ πατρίδα ἐφῶς ἤδη μὲν μεγάλα, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἐς βάθος ὀρύττοντα, καὶ ἀκριβῶς εἰλικρινοῦντα τὰς νόσους. πλὴν ὅτε γε ἀκὸς ἐμοὶ ποιεῖν χρεὼν ἦεν, ὅτι ἐμνησικάκησα τῆς ἀποκηρύξεως, οὔτε μετάπεμπτος ἐφοίτων πρεσβύτερα· οὐδὲ γὰρ ἔχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐμοὶ ἀλλότρια τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὅσῳ ἐφλεγόμην νόσῳ, τῆς νόσου. προσεδόκων οὖν ἄκλητος,

nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seuerami, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementiq; animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer opperiebar. Neque enim erat quicquam quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ ἀθὺς ἰασάμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἦν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σαφῶς, εἰ τι ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἢ τι ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβαίνηκε τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τηνικαῦτα, ἢν μὲν εὐμεταχείριστον ᾖ, ἐπιχειροῦμεν, καὶ πάσῃ σπουδῇ ἐφιέμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἰσχυρότερος ἴδωμεν, καὶ ὑγιεινότερος τὸ πάθος ἴδωμεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν προσβάλλομεν, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πρώτων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἱ φασὶ μὲν δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ἰσχυροτέροις. ἰδὼν οὖν ἔτι πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὲρ τὴν τέχνην, ἐπιπολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπεχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον πεπαρρησιασμένον ἐνίκων. καί τοι πολλοὶ τῶν πρόσθεν ἐπόθουν τὴν δόσιν, καὶ τὴν

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggredimur, totóque admittimur studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum administrationem pharmaci,

rant, suspectam habebant

λὼ ἰασιν δίβαλον, καὶ πρὸς κατηγορίας παρασκάζοντο. ἐβλῶ δ' καὶ ἡ μητρυὰ, φοβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῶ μισεῖν ἐμὲ, ἀλλὰ τῶ δεδιέναι, μὴ ἀκεβῶς ἀλγῶν πονήρως πάνυ ἀχθόμενον· ἐπίστατο γὰρ μόνη τὰ πάντα σαφοῦσα, καὶ ὁμοδίαιτος τῆ νόσω. πλὴν ἀπ' ἴσης οὐδὲν ἀφοβία (ἐπίσαμαι γὰρ οὐ φασόμενά μοι τὰ σημεῖα, οὐδὲ πεδήσουσα πλὴ τέχνη) ἐπῆγον πλὴ ἰασιν ἐν καιρῷ δ ἐπιχειρήσων. καί τοι ἐμοί τινες τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θρασύνεσθαι, μὴ καὶ διαβολήν τινα μείζω ἐνέγκω μοι τὸ ἀτυχῆσαι, ὡς ἀμείνω μὲν τὸν πατέρα φαρμάκω, καὶ μνησικακήσαντι ἂν ἐπιπόνθαν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ λυφάλεον, σῶος ἢ οὕτως ἀδεὴς ἐμοῦ, καὶ ἐσωφρόνα πάλιν, καὶ πάντα διεγίγνωσκον. οἱ πρόντες δ' ἐθαύμαζον· ἐπῄνει δ καὶ ἡ μητρυὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, ἐμοὶ

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerserem, quasi patrem veneno vlus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognouitque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem asseeuto,

λάμοι ἀδοκιμοιῶτι, λιᾳ-
νέν σωφρονοιῶτι. οὕτω
δ' οὖν (μάρτυρα γὰρ αὐ-
τὸν ἔχω) μήτι μικρόν μέ-
τι συμβουλον τινα περὶ τού-
των προσλαβών, ἐπειδὴ τὸ
πᾶν ἤκουσι τῶν πρόντων,
ἔλυσι μὲν τὴν ἀποκήρυξιν, υἱὸν
δέ με ἐξ ὑπαρχῆς ἐποιήσατό μι,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀπο-
καλῶν, ἀπειθῆ πᾶραν ἀλη-
θείαν ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν
ἔμπροσθεν ἐκείνων ἀπολογού-
μενον. ταῦτα γνόμενον οὐ-
φραινε μὴ πολλούς, ὅσοι πα-
ρῆσαν χαιρεν· ἀλλὰ δ' ἐκεί-
νους, ὅσοις ἀποκήρυξις ἡοῦ
ἁδίαν ἀναλύσιος. Ἔδον
γοῦν τότε οὐ πάντας ὁμοίως
ἅδομένους τῷ πράγματι,
ἀλλ' ἤδη τινὰ καὶ χόλον
προσμένω, καὶ βλέμμα τε-
τραγμένον, καὶ πρόσωπον
ἠλλοιωμένον, οἷον ἐκ φθόνου
καὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς
δὲ οὐ, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν εὐ-
φροσύναις καὶ θυμηδίαις ἦ-
μεν, ἀπάλους ἀναλαφότα.
ἀ μφι-

tum illi ad ſanam mentem
reuerſo. Atque hic qui-
dem (nam illud de eo te-
ſtari poſſum) neque conta-
tus, neque quopiam his de
rebus in conſilium adhibito,
ſimulatq; rem omnem è fa-
miliaribus cognouit: irri-
tam fecit abdicationem, ac
denuò me filium fecit, ſer-
uatorem ac beneficum ap-
pellans, cõfitens ſeſe certum
experimentum mei cepiſſe,
déq; illis antè factis ſemet
excuſans. Id factum com-
pluribus attulit voluptа-
tem, nimirum quotquot a-
derant probi. Cæterùm v-
rebat eos, quibus abdica-
tio filij iucundior fuerat re-
uocatione. Proinde videbam
tum non eodem modo ea
re gaudentes omnes, ſed e-
rat cuius & colorem illicò
verti ſenſi, & oculos turba-
ri, & vultum iracundum,
quemadmodum ex inuidia
odióque ſolet accidere. Nos
igit[illegible], vt eſt conſenta-
neum, in complexibus &
animi gaudijs verſabamur, vtpote vtroque alteri reddito.
Cæterùm

μπρηὰ ἢ μετὰ μικρὸν νὸν νοσεῖν ἤρξατο, νόσον, ὦ δικασταί, χαλεπὸν καὶ παράφορον. ἀρχόμενον γὰρ τοῦτο τὸ δαιμόνιον παρεφύλαττον. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' εὐπόλαιον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν, ἐνοικοῦρον ἐν τῇ ψυχῇ λαθὸν ἐπιῤῥήξει, καὶ εἰς ζόμφαις ἐξοίκησεν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ὑμῖν ἔστι σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμηνότων, ἐν δὲ ἐκεῖνο κοινὸν ἐπὶ τῶν γυναικὸς ταύτης παρεφύλαττε. πρὸς μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερωτέρα, καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ παρόντων, ἠρεμεῖν ἄλγα ἡ νόσος. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ ζῦτ' ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ ζῆν, ζῆν πονήρως καὶ ἀνηκέστως ἔχειν ἔστι τινὶ μεῖζον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἠνιώμην, καὶ τὴν γυναῖκα ᾤκτειρα, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον δυστυχοῦσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδιωτείας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, grauì & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius vetus quidam morbus, quì iampridem delituerat in animi domicilio, erupit, victorq; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruauì muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam grauì & insanabili teneri malo. Hæc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarq; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

πάσας (οὐ γὰρ οἶδεν οὔτε ἀρχὴν ζῶν κατίσχοντος κακοῦ, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ πάθους) ἰᾶσθαι, καὶ τὸ ὅμοιον ἐγχεῖν φάρμακον. οἴεται γὰρ εἶναι μανίας εἶδος, καὶ μίαν τινὰ νόσον, καὶ παρόξυσμα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν ἀνάπαυσιν διηγόμενον. ἐπὰν δὲ, ὅπερ ἀληθέστατον, ἀδιαλείπτως ἅπαντα φημὶ σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἑτοίμως ἔχειν τοῦ νόσου ὁμολογεῖν, ἀγανακτεῖ, καὶ ἀρχίζεται, καὶ φησὶν ἑκόντα με ὑβρίσθαι, καὶ προδιδόναι τὸν ἄνθρωπον, ἐγκαλῶν ἐμοὶ τὴν ἀδυναμίαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σύνηθες τοῖς λυπουμένοις, ἅπασι μέλλοντα χαλεπὰ τοῖς μετὰ παῤῥησίας ἀληθῆ λέγουσι· πλὴν ἴσως, ἂς ἄν δόξω τι ὦ, ἀπολογήσομαι πρὸς αὐτὴν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν οὗτός με ἀπο-

tiam, (*neque enim nouit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem*) iussu vti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniae genus, eundem morbum, eandem aegrotationem, quae similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verissimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fatéorque me morbo imparem esse: indignatur ac succensét, atque me studio detrectare, ac mulierem deslituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui liberè verum loquuntur. Tamen ego saltè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat abdi-

ἀπορρήξαι βούλεται, ἵν' ἀδῇ, οὐκέτ' ὁμοίαν οὖσαν αὐτῷ, νῦν τι καὶ πρότερον, ἀλλὰ ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας ἰσχύς, οὐδ' ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπορρήξαι συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσας αἰτίας· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ δικαιότατα ἐρίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕτω καὶ τῶν παίδων πρόνοησεν, ἵνα μὴ ἀδίκως αὐτὸ πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ ἐκφθείρᾳ ἔρᾳ γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' ἐπὶ δικασταῖς ἐκάλεσε, καὶ δοκιμασθέντας ἐκάθισε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβολῇ τὸ δίκαιον ἀνοσιοῦντας. ἤδη γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγους αἰτίας ὀργῆς παρεσπασμένας, καὶ τὸν μὲν ψευδεῖ τινι διαβολῇ πεισθέντα, τὸν δ' οἰκίᾳ πισθόντα, ἢ γυναικὶ ἐχθρᾷ. οὐκ οὖν ἠθέλησε δίκαιον γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ἐρήμης τὴν

abdicare: vt intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque cuilibet quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Noverat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa causa

τὸς παῖδας ἀλίσκε-
σθαι, ἀπὸ καὶ ὕδωρ ἐγχεῖται,
καὶ λόγος ἐκκέκλωται, καὶ
ἀνέξεταστον οὐδὲν λαταλεί-
πεται· ἐπὶ τούτῳ ἔξεσι, καὶ
τοῦ μὴ ἐκκαλεῖν μόνον ὁ πα-
τὴρ λύειν, τοῦ κρῖναι δ,
ἐγκαλοῦμι αἰτιᾶται, ὑμεῖς οἱ
δικάζοντες· αὐτὸ μὲν, ὅ μοι
ἐπφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νιῶ ἀ-
ποκαυλᾶ, μηδέπω σκοπεῖ-
τε. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξε-
τάζετε, εἰ ἔτι δοτέον ἀρχὴν
ῥήσεως αὐτῷ, ἅπαξ ἀπειπό-
ντι, χειρισμῷ τῷ πα-
ρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀ-
ποπληρώσαντι τὸν πατρι-
κὸν τοῦτον δυνασείαν, ἔπ'
αὐθις ἀναλαβόντι, καὶ λύ-
σαντι τὸν ἀπειπόντα. ἐγὼ
μὲν γὰρ ἀδικώτατόν ἔναι φη-
μι τὸ ζημίων ἀπεράντους γι-
νέσθαι τῶν παίδων τὰς τι-
μωρίας, καὶ πομπὰς τὰς ἐπι-
καλίνας, καὶ τὸν φό-
βον ἀίδιον, καὶ τὸν νό-
μον μὲν ἄρτι μὴ ἐπιορκεῖσθαι,
μετὰ μικρὸν δ' λύεσθαι,
καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυ-
ρὸν εἶν, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ
κάτω στρέφεσθαι τὰ πίναια.

causa liberos statim capi, vinciq; : verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur : quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes vos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamq; sit vsus facultate, quam lex concedit, atque hanc[b] paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum istud esse dico, vt liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus : vtque lex nunc irato inserviat, mox deinde faciat irritum quod actum est : rursum

ῶς τὸ ἐπὶ μικροῦ δοκοῦν
δὶς παρέσιν. ἁπλῶς τὸ μὴ
ρῶδον, ἄξιον ἐφιέσθαι, καὶ
γαναικδιῶτι συναγανακ-
τῆν, καὶ δόσιν τῆς τιμω-
ίας ποιῆν τὸν γνησιώτε-
ν. ἐπεὶ δ' ἅπαξ ἀναλάβοι
ὴν ἐξουσίαν, καὶ κατα-
ρυτον τὸν θόρυβον, καὶ ἐμπαθῆ
ὸν ὀργὴν, ὅταν μετὰ ταῦτα
ναλάβῃ, χαλεπὸν ἂν μετα-
ιθάσαι. ἐπὶ τούτων ἀνάγκη
ὴν μῆνιν, καὶ μηκέτι μετα-
ιθῆν, μηδὲ μεταβουλεύ-
θαι, μηδὲ μετανοεῖν τοῖς
ρίσιν. τοῦ μὲν γὰρ τὸν γνη-
ιώτατα, σωφρονεῖν ἢ χρηστὸν
ρεθήσεσθαι οὐδέν, εἰμαι,
νόεισμα ἐπεῖ. καὶ διὰ τοῦτο
ὸν ἀναιρέσεως τοῦ γήρους πα-
ατῆσθαι εὐηκριβωμένα, τοῖς
ότι ἀγνόουν ἀναφιλαμί-
ους. ὅταν δὲ μὲν κατ' ἀ-
ήχλω, ἀπ' ἐκ ἐξου-
ίας, αὐτόν τις ὑφ' ἑαυτῆ,
καὶ δοκιμάσῃς ἀναλάβῃ,
ὸν ἔτι μᾶλλον μεταβάλ-
σθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcumque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà essset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cum educarent, eiusmodi essent futuri, nescibant. Cæterùm

bi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate x sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit

mutare

ἀν, ἢ τίς ἔτι χρείσσων λοιπὸς τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἄν τις καὶ ὁ νομοθέτης, ἃ πονηρὸς οὗτος ἦν, καὶ τοῦδε ἀρημένος ἄξιος, τί παθὼν ἀπεκήρυξας, τί δ' αὖθις ἀνεκάλεσαι καὶ τὴν οἰκίαν; τί δὲ ἔλυσας τὸν νόμον; ἐπαθλητὴς γὰρ ἦσθα, καὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα λύειν. Οὐ γὰρ δὴ ἐπιτρεπτέον σοι λοιπὸν τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ λυείους εἶναι τοὺς νόμους, καὶ τοὺς δικαστὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σοι δοκούντων, ὁτὲ μὲν κολάζοντας, ὁτὲ δὲ ἀφιέντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ καὶ τὸ ἀπεκηρύχθαι ἀντὶ τέτταρων ἴσχυε. καὶ τότε, τότε μέν, ἐπ' ἀληθείας αὐτὸ ποιεῖν δοκῶν· τὸ δ' ἅπαξ τοῦτο,

mutare factum, aut quis legis vsus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignuſq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibi'que in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vt'que iudicia, vtcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant; iudices, interim teſtes ſedeant, vel vt rectius dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educâſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt frequen-

καὶ ἀίδιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μεῖζον ἤδη τῆς πατρικῆς ὑμῖν ἐξουσίας. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ κύριον τὴν ἀνάληψιν ποιήσασθαι, μηδὲ λύσαντι τὸν νόμον τοῦ πάλαι δικαστηρίου, καὶ ἀκυρώσαντι τὴν ὀργὴν, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τιμωρίαν ἀναπαλῶν, μηδὲ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν πατρικὴν ἀναρίχαν, ἧς ἔξωρος ἤδη, καὶ ἴσως οὐδὲ ἡ πρεσβυτία καὶ μόνον τοῦτο ἄκυρος, καὶ παλιλλαπαναιμένη. ὁρᾶτε γὰρ που μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἔστιν ὅτε τῶν μὲν παρόντων δικασῶν, ἄλλων τις ἄλλοσε οἴηται χρῆσθαι τὴν ψῆφον, λέγωμεν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖται δικαστήριον. ἂν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σωθῶσι δικαστὰς, καὶ προειλόμενοι ἐπιτρέψασι διαιτᾶν, οὐκ ἔτι. οἷς γὰρ ἐξὸν μὴ τὴν ἀρχὴν ἐμμένειν, εἰ τούτους τις αὖθαίρετος εἵλετο, κύριον δὴ καὶ τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt quæ sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatũ existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Itidem

ἔτι δὲ καὶ σὺ, ὃν ἐγὼ μηδέπω ἀναλαμβάνειν, ἃ μὴ ἄν ἄξιον ἐδόκει τοὺς γνησίους. Σὺ δὲ, ἃ χρηστὸν ὑπολαμβάνων εἶναι, πάλιν ἀνέλαβες, οὐκέτ' ἀποκηρύττειν ἔξεστι. Οὐ γὰρ οὐκ ἄξιον αὖθις ταῦτα, ἀφ' αὐτοῦ σοῦ μαρτυρήσαντα, καὶ χρηστὸν ὄντα ἀναμολογήσαντα. ἀμεταμέλητον οὖν τὴν ἀνάληψιν, καὶ τὴν διαλλαγὴν βέβαιον εἶναι χρὴ μετὰ τοσοῦτον, καὶ δύο δικαστήρια, ἐν μὲν τὸ πρῶτον, ἐφ' οὗ παρητήσω· δεύτερον δὲ τὸ σὲ μὲν πάλιν μετιβουλόμενον, καὶ ἀνάλαβον ποιήσασθαι, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσαντα, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τοῖς τελευταίοις, καὶ φύλαττε τὴν σαυτοῦ κρίσιν. πατέρα σε ἐχρῆν εἶναι, τοῦτο γὰρ ἔδοξε σοι· τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν οὖν ἃ μὲν φύσει παῖς ἦν, οὐκέτ' ἄν, ἀποκηρύττειν ἔθεσι λοιπόν, ἐξῆν ἄν σοι ὡμολογημένον.

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quãdoquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum feciſti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidé existimârim tibi licere.

Quod

γὰρ τὸν ἐξ ἀρχῆς ποιεῖν δι-
κατὸν ἦν, τοῦτ' ἄδικον γενόμενον
παυ γνώμην τὸν δ' ἐκ φύ-
σεως, καὶ αὖθις πρόσθεν
νόμῳ ἐσπεπαιμένον, πῶς
λογον ἂν ἀποβάλοιμι, καὶ
πολλάκις τῆς μιᾶς οἰκειότη-
τος ἀφαιρεῖν; ἀλλ' οἰκέτης
μὲν ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὴ πρῶ-
τον πονηρὸν οἰόμην ἐπίδη-
μον, μαστιγώσας δέ, ὡς οὐ-
δὲν ἀδίκημα ἐλεύθερον ἀφῆ-
κας ἄν· ἀφ' ἅπερ οὖν, πρὸς ἐμοῦ
τὸν ὀργισθέντα, αὖθις ἐξὸν εἰς
τὸν ὁμοίαν ἀλογίαν ἐπανά-
γειν; οὐδαμῶς· τὰ γὰρ δικαίως
ἅπαξ, βέβαια, καὶ ὅλως πάντος
μᾶλλον ὑπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦ-
σιν. ὑπὲρ μὲν οὖν τοῦ μηκέτ'
ἐξεῖναι τούτῳ ἀφαιρεῖσθαι, ὃν
ἅπαξ ἀφῃρημένος, ἐκὼν ἀνέ-
λαβεν, ἔτι πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἔχω,
ὅμως παύσομαι. σκέψασθε
δὲ ἤδη, οἷον ὄντα καὶ ἀφῃ-
ρημένα μοι, καὶ ἐθέλοντα τοῦτό φη-
μι, ὡς τότε μὲν ἐδικαίουν, νυνὶ
δ' ἀπρόσφορον· ἀλλ' γὰρ ἂν πρὸς
τοῦτο ἐπίχειρη συναγωνίσαιτο,

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm naturâ fuit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quaeso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nõ esse ius huic abdicare denuò, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen finem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud non dum dicam, me tum imperitum abdicatũ fuisse, nunc abdicare Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ἀδ'

ἀλλ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ σιτεῖον, οὗ μηδὲν ἀδικῆσαι ἂν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ οὗτος. ἀπὰ τότε μέν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ὑπ' ἐμοῦ ἂν ἔχοιμι φάναι, ἀπ' οὐδὲ εὖ πεποιηκὼς, παρητεῖτο τῆς οἰκίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγχος, καὶ εὐεργέτην γεγενημένον, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθεῖσα δι' ἐμὲ, καὶ τηλικοῦτον λύπης ἀμφιφορέα, τοῖς τοιούτοις εὐθὺς ἀμείβεσθαι θεραπείας ἐκείνης, οὐδ' ἕνα λόγον ἔχουσα, ἀπ' ἔτους ῥᾳδίως ἐπιλήσεσθαι, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐρημίαν ἐπαίνων, τὸν ἐρασθέντ' ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξεβλήθη, μὴ μόνον δ' ὑπομνησικακήσασαν, ἀπὰ καὶ σῶντα, καὶ σωφρονεῖν παρασκεύασαν; ὁ γὰρ μικρὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἀδικεῖ τὸ τυχὸν, εἰ πεποιηκὼς αὐτὴ, ὅπως τοιοῦτον νῦν ἀξιοῦμαι. ἀπ' ἃ καὶ οὕτω ἀγνοεῖ τὰ τότε, πάντως

tum iuuenem, nunc ætate prouectum, vt ætas etiam ipsa fidem faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortasse hoc quoque, verum tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, vt ego quidem dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cùm nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? vt mea seruauerim opera, tantóque elapsus discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis pensem, nulla meritorum habita ratione, sed vsque adeò facilè mandârit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cùm præter ius ejiceretur, neque solùm non memnerit iniuriæ, verumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo, Iudices, neque vulgari in hunc collato beneficio, tamen huiusmodi malis nunc videor dignus. Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit,

vos

πάντων ὑμᾶς ἴσε, οἷα ποιοῦν-
τα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα,
καὶ ὅπως σφακείμενον ἐγὼ
περιελαβὼν, τῶν μὲν ἄλ-
λων ἰατρῶν ἀπογνωκότων,
τῶν δ' οἰκείων φευγόντων,
καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι
τολμώντων, ζιοῦτον ἀπέ-
φηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν
ἐξεῖναι, καὶ περὶ τῶν νό-
μων διαλέγεσθαι· μᾶλλον δὲ
ὁρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδ-
ειγμα, ζιοῦτον ὄντα σε παρ'
ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνή ἐσε,
πρὸς τὴν ἀρχαίαν φρόνησιν
ἐπανάγαγον. ὅ δίκαιον, ζητεῖν
μοι γενέσθαι ἀντ' ἐκεί-
νων τὴν ἀμοιβὴν, οὐδὲ κατ'
ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅ-
τι γὰρ μὴ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ
ὠνῆσθαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν,
ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐσιν. ὃν
γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις οὖσαν
τὴν γυναῖκα, καὶ παμπόνη-
ρος ἔχουσαν, ἐκ ἰδιώτην μι-
σεῖς, πῶς ὁ πολὺ μᾶλλον, ὅτι
σε τ' ὁμοίων ἀπήλαξα νῦν
γαπᾷς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς,
τῶν

vos tamen omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim, ac Medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accuſare poſſit, vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cùm propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt vxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum, vt pro his officijs, huiuſmodi mihi gratia reponatur, vtq; in me vnum tantummodò ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauiſſimèque affectam non ſanem, qui fit vt eundem non multò potius chariſſimum habeas, quum ſimili morbo liberârim? non gratias agas,

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονίσας, εὐθὺς εἰς δικαστήριον ἄγεις, καὶ σεσωσμένου κολάζεις, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναπίπτεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκεις νόμον· καὶ λοιδορεῖσθαι τὸν μισθὸν ἀρνούμενος τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων εἰς τὸν ἰατρὸν, ὑγιαίνων μόνον. ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν οὕτω διακείμενον τούτῳ κολάζειν ἐπιτρέψετε, καὶ τὸν σώσαντα ἐξελαύνειν, καὶ τὸν σωφρονίσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀνασώσαντα τιμωρεῖσθαι; οὐκ, ἀλλ' εἴγε τὰ δίκαια ποιήσετε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἀλλ' οἱ τις οὐ μικρὰ προοφειλομένη χάρις, εἰς ἀβουλίαν ἂν ζῆν, καὶ εἰς μεμνημένον, δικαίως ἔχει, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, διὰ ἐκεῖνα δὲ πρόχειρον ἐμοὶ συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, εἰ τηλικαύτη τις ἡ εὐεργεσία τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem eſt ingratiſſimum, ſimulatque ad te rediſti, protinus in ius trahis, ſalute donatus: punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem perſoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduerſus Medicum tantùm ſanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas ſumat? at ſalutis auctorem expellat? vt eum qui ſanitati reſtituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciſcatur? Haud profectò concedetis: ſiquidem quod æquum eſt, facietis. Etenim ſi maximum aliquod flagitium in præſentia commiſiſſem, tamen ſuperioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius reſpectu memoriáque conueniebat hunc præſentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoſcere: maximè ſi tam ingens ſit beneficium, vt omnia

πα, ὡς πάντα ὑπερπαίαν
τὰ μετὰ ταῦτα, ὅπερ οἶ-
μαι μάλιστα πρὸς ζῶντα ὑ-
πάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς
τῷ βίου παντὸς χρέωστ' ἐμ-
οί, καὶ ᾧ τὸ ἄναν καὶ τὸ
σωφρονεῖν καὶ σωτηρίαν πα-
ρασχόμαν· καὶ μάλιστα, ὅτι
τῶν ἄλλοι πάντων ἤδη ἀπ-
ηυτόκεσαν, καὶ κἄλους ἔναν-
τι μολόγουν τῆς νόσου, ζοῦτο
γὰρ μᾶλλον οἶμαι ποιεῖν τὴν
μετὰ ταῦτα ὑπερβολήν, ὡς οὔτ'
ἐκ τῶν τότε, οὔτ' ἀναγ-
καίαν τῆς θεραπείας ἔχων
αἰτίαν, ἀλλ' ἐλεύθερος μα-
ρτὼς, καὶ ἀπότευκτος, τῆς
φυσικῆς αἰτίας ἀφαμιγής,
ὅμως οὐ παρεῖδον, ἀλλ' ἐβο-
ησάμην τε, ἄκλητος, αὐτοπάγ-
γελτος ἥκων. ἐβοήθησα, προ-
θυμηθείς, ἰασάμην, ἀ-
νέσησα, καὶ τὸν πατέρα ἐ-
μαυτοῦ διεφύλαξα, καὶ ὑ-
πὲρ τῆς ἀποκηρύξεως ἀπ-
ελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν
ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νό-
μον ἔλυσα τῇ φιλοσοργίᾳ, καὶ
τὴν ἄλλης εὐεργεσίας τὴν ἐς
ἐμὲ πάνοδον ἐπεδάμην,
ὃν ἔτως ἐπισφαλεῖ καιρῷ,

nia ſuperet, quæ poſtea poſſint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem ſeruaui, qui mihi totius vitæ debitor eſt: cui præſtiti vt ſit, vt ſapiat, vt intelligat: præſertim cùm cæteri omnes iam deſperarent, ſeque morbo impares eſſe faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis filius non eſſem, cùm nihil eſſet cauſæ, quæ me cogeret curationem ſuſcipere, verùm cùm liber eſſem, atque alienus, à naturali cauſa ſolutus, tamen haud diſſimulaui, ſed vltroneus, inuocatus, iniuſſus adij, ſuccurri, adniſus ſum, ſanaui, reſtitui, meum ipſius patrem ſeruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentiâ ſedaui, legem pietate ſuſtuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoſo fi-

τὴν πρὸς τὸν πατέρα φι-
λίαν ἐπιδεξάμενος, καὶ μι-
τὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐ-
πικοινῶν, καὶ γνήσιον ἐμὲ
ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.
πόσα γὰρ οἴει με παθεῖν μη-
χανώμενον πανοῦργα, ὅπη-
ρετοιῶντα, παρουλακτιῶ-
ντα, νῦν μὲν ἀκόντιστα τῇ ὀρ-
γῇ τοῦ πατρὸς ἐνδιδόντα, νῦν δὲ τὴν τέ-
χνην ὑπάγοντα, πρὸς ὀλί-
γον ἐνδιδόντος τοῦ κακοῦ;
ἔστι δὲ τῶν ὄντων ἁπάντων
τούτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπι-
σφαλέστατον, τοὺς τοιούτους
ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν, οὐ-
τω διακειμένοις· ἐς γὰρ τὸς
πλησίον πολλάκις ἀφιᾶ-
σι τὴν λύσσαν, ἐπίσασαν-
τος τοῦ πάθους. καὶ ὅμως
πρὸς οὐδὲν τούτων ἀτόπως-
σα, οὐδ' ἀπειθήσασα· ἀν-
νὼν δὲ, καὶ πάντα πόνον
ἀντιτασσόμενος τῇ νόσῳ,
τὸ τελευταῖον ἐπράτησα τῶν
φαρμάκων· μὴ γάρ, τοῦτ' ἀ-
πόσας, τὸ δόξαν καταλάβῃ τινὰ,
νοῖς δὲ, δεινὸς ὁ μάμα-
τος ἐγχεῖν φάρμακον. πρὸ-

dem erga patrem demon-
ſtraui, méque ipſum artis
auxilio inſinuaui, ac triſti-
bus in rebus legitimus filius
apparui. Quàm multa e-
nim me fuiſſe paſſum ar-
bitramini, quantum & ex-
hauſiſſe laborum, dum aſ-
ſideo, dum obſeruio, dum
opportunitates capto, nunc
cedens patris vehementiæ,
nunc artem admouens, ad
breue tempus concedente
morbo? Eſt autem hoc
omnium quæ ſunt in ar-
te Medicorum, periculo-
ſiſſimum, huiuſmodi me-
dicari, ac propiùs acce-
dere ad hos, qui ad eum
ſunt affecti modum. Fit e-
nim non rarò, vt exæſtuan-
te malo, rabiem in proxi-
mos exerceant. Me tamen
nihil horum piguit, neque
grauatus ſum, verùm ade-
ram modis omnibus cum
morbo luctans, poſtremò
ſuperaui pharmaco. Ne
verò quiſquam hoc audi-
to protinus apud ſe cogi-
tet: Quis aut quantus labor miſcere pharmacum? Etenim

καὶ

λὰ γὰρ πρὸς τούτου χρὴ ὠθεῖσθαι, καὶ προοδοποιοῦσα τῇ φύσει, καὶ προπαρασκευάζουσα ῥᾴδιον εἰς ἴασιν τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀπάσης ἕξεως φροντίσαι, λιγνοῦντα καὶ ἰσχναίνουσα, καὶ οἷς χρὴ τρέφουσα, καὶ κινοῦντα εἰς ὃ δεῖ χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐπινοοῦντα, καὶ ἀγωγίας μηχανώμενον. ἔστιν οἷς μὲν ἄλλο τι νοσοῦντες, ῥᾳδίως πείθοιεν ἄν· οἱ μαινόμενοι δὲ, διὰ τὴν ἀπόθεσιν τοῦ νοῦ δυσκάθεκτοι, καὶ δυσλυτώτατοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ἐπίφοβοι, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσκατάβατοι, ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν ἤδη πλησίον γενέσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἁμάρτημά τι μικρὸν ἁμάρτημα, ἐπανορθοῦντος τοῦ πάθους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἀνατρέψει, καὶ ἀνιτρόδιστον τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν τέχνην διέφθειρε. τὸν οὖν ταῦτα πάντ' ἐπομένως ὑπομένοντα, καὶ οὕτω χαλεπῷ νοσήματι προσπαλαίοντα, καὶ

nim multa priùs sunt facienda, præstruenda via, dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem; déque omni corporis habitu solicitus sit Medicus oportet, inaniens, extenuans, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insaniâ, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi'que Medico periculosi, neque qui facilè curâ expugnentur. Proinde sæpenumerò cùm effecerimus, vt iam speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit.

Eum igitur qui hæc omnia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθος ἁπάντων πα-
θῶν τὸ δυσαλωτότατον νική-
σαντα, ἵνα τοῦτο ἀφελό-
μενον ἐπιτρίψητε, καὶ τοὺς
νόμους, ὡς βούλεσθε ἑρ-
μηνεύεσθαι ὑπερχίτε συγ-
χωρήσητε, καὶ τῇ φύσει πο-
λεμεῖν αὐτὸν ἐάσητε; ἐγὼ
τῇ φύσει πειθόμενος, σώ-
ζω, καὶ φυλάττω, ὦ ἄνδρες
δικασταί, τὸν πατέρα ἐ-
μαυτῷ, κἂν ἀδικῇ αὐτός·
ἂν δὲ τὸν ὑπερχίτην
παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς φη-
σιν, ἀκολουθῶν ἀφῳρεῖσθαι,
καὶ τοῦ γένους ἀφιστᾷ, μι-
σόπαις οὗτος. ἐγὼ φιλοπά-
τωρ γίγνομαι, ἐγὼ τοῖς φύ-
σει ἀσπάζομαι, οὕτως τὰ
τῆς φύσεως παραφρῶ, καὶ κα-
θοσίως δίκαια. ὁ πατὴρ μι-
σοῦντος ἀδίκως· ὁ παῖς
φιλοῦντος ἀγαθώτερον. ἐγ-
καλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πα-
τρὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μι-
σῶ, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ
φιλῶ πλέον ἢ προσῆκεν. καὶ
τοῖς ἐν φύσει τοῖς παρά-
σι ταῖς παῖδας μᾶλλον. ἃ

τοῖς

qui malum malorum om-
nium expugnatu difficil-
limum vicerit, huic vt i-
terum abdicet, permitte-
tetis, vtque leges in be-
nemeritum interpretetur
suo arbitratu, concedetis,
atque eum cum ipsa na-
tura bellum gerere sine-
tis? Ego naturæ parens, Iu-
dices, patrem mihi ipsi ser-
uo, custodióque, etiam-
si hic quidem iniuria me
afficiat. Quòd si filium
benemeritum, leges, vt ait,
secutus, perdit, & à fa-
milia alienat: hic nimi-
rum liberorum osor erit,
ego pius in patrem. E-
go naturam amplector, i-
ste naturam contemnit,
fas que & ius violat. O
patrem iniustè prosequen-
tem odio. O filium in-
iustiùs amantem. Nam
mihi ipsi vitio verto, patre
compellente, quòd odio ha-
bitus, eum præter causam
amo, & magis amo, quàm
oporteat. Atqui naturâ
comparatum est, vt patres liberos ament magis, quàm

liberi

τοὺς παῖδας τὸν πατέρας ἐκ τοῦ τάφου φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἐμὲν καὶ τοὺς νόμους παρανομεῖ, οἳ τοὺς οὐδὲν ἀδικήσαντας παῖδας ὧν ἥκιστα φυλάττουσι, καὶ τῇ φύσει, ἣ τοὺς γεννήσαντας ἐπὶ πρὸς πόθον τῶν γεγεννημένων παροτρύνει, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ λοιπά μοι τῆς εὐνοίας ἐφήρμοσται, καὶ ἐπιδίδωσιν, ἢ τό γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου· ἀλλ' οἴμοι τῆς συμφορᾶς, προσίτι καὶ μισεῖ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ ἐνυβριζομένου ἀδικεῖ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκρύπτεται, καὶ τοὺς φιλοπαίδας νόμους, ὡς μισοπαίδας κατ' ἐμοῦ μετατεθείκασι. ὦ μάχης, λύων ἐᾷς πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς θὺ λας κακῶς ἐρμηνεύεις, ὦ πάτερ, καλῶς καμένους τοὺς νόμους. ἀλλὰ μὴν φύσις καὶ νόμος ἐν τοῖς εὐνοίαις, ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐν ταὐτὸ, καὶ σωσα-

liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tum naturam, quæ parentes ad vehementem natorũ deſiderium incitat. Non ſolùm enim cùm plures habeat in me beneuolentiæ cauſas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. ſed ô calamitatem, quin inſuper odit amantem, charitate proſequentem expellit, benemerentem ladit, complectentem abdicat, legesq; liberis fauentes, cum liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus mouet pater. Non ſunt iſta, non ſunt inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter ſeſe conſentiunt, & altera vtrique

συναγωνίζηται τῷ νόσῳ τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίζεις τὸν ἱκετεύοντα, ἀδικεῖς τὴν φύσιν. τί καὶ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς καλοὺς καὶ δικαίους καὶ φιλοπαίδας εἶναι θέλοντας οὐ συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παιδὸς, ὃς κατὰ πολλῶν κινῶν μάχεις, καὶ ἀνοχλήτους οὐκ ἐῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοίαις ἀνυχάλους θέλοντας, καίτοι γε καὶ ἐπὶ τοῖς μεθ' ἡμαρτημένοις μηδὲ παμένους. καὶ μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαρίστοις ἀπαξιοῦσι δικάζεσθαι δίδασι, κατὰ τῶν τοὺς εὐεργέτας μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμύνεσθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς ἂν πάσχοντι, πολάζειν ἀξιῶν, ἁψάσθαι ἄν τινα ὑπερβολὴν ἀδικίας ἐπιλείποιτο. ὡς μὲν οὖν οὐδὲ ἀκηκοέναι ἔτι τούτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν παρεμοῦ ἐξουσίαν ἀπαναλωσαντι, καὶ χρωμένῳ τοῖς νόμοις,

auxilio eſt ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum, offendis naturam. Cur legibus quoque ſimul cum natura facis iniuriam? Quæ cùm honeſtæ, iuſtæ, liberorum amantes eſſe cupiant, non pateris eſſe: quippe quas aduerſus vnum filium tanquam aduerſus multos ſæpiùs tentes. Nec finis in ſupplicijs quietem inuenire, quæ velint in benevolentia liberorum erga parentes conquieſcere: quanquam alioquine poſitas quidem aduerſus eos qui nihil peccârint. At ſanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiam. At qui non ſolùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ob ea ipſa quibus adiutus eſt beneficio: conſiderate num quicquam facere poſſit iniquius? Itaque non poſſe hunc iam abdicare denuò, qui paternam poteſtatem ſemel expleuerit, ac lege ſit vſus: præterea

μοις, οὔτι ἅπαξ δίκαιον, ἐνεργέτην εἰς τὰ μάλιστα γεγενημένον ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παραπέσθαι, οὐ κακῶς (οἶμαι) διέσκεπται. νῦν δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ αἰτίαν ἐλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν. ὁποῖόν ἐστιν. ἀνάγκη δὲ, αὖθις ἐπὶ τὸν νομοθέτην ἀναφαμεῖν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν βούλῃ, ἀποκηρύττειν, καὶ κατὰ γε τοῦτο ἐνεργέτου προσόντι τῷ ἐξουσίαν ταύτην συγχωρήσωμεν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀποκηρύξαι. οὐδὲ τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησὶν, ὅτι ἂν τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θυμῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι· τί γὰρ ἂν εἰδεῖ δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, σκοπεῖν, εἰ ἐπὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὀργίζεται, εἴτε καὶ μή. ἀκούσαντες τοῦτο νῦν ἐξετάσατε.

ἄρξομαι

tereà non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis causam veniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vtque præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vicumque criminatus fuerit pater, abdicato: vt satis sit tantùm voluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm vos istud expendere iubet, Iudices, num grauibus ac iustis de causis irascatur pater, nécne. Hoc igitur in præsentia consideremus.

Exor-

ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῶν μετὰ τὴν μανίαν εὐθύς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τοῦ πατρὸς, λύσις ἦν τῆς ἀφορμῆς ὡς, καὶ σωτὴρ, καὶ εὐεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ· καὶ δόξειεν, οἶμαι, τούτοις ἔγκλημα, προσεῖναι δυνάμενον. τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, τί τῶν πάντων αἰτιᾶται; τίνα βραπέαν, τίνα ἀκρασίαν ἐμοῦ παρῆκα; πότε ἀπόκειται καὶ ἐγκέκλεικε; τίνας πότους ἀκαίρους, τίνας κώμους ἐγκαθῆς; τίς ἀσωτία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρεως; τίς ἐτιάσατο; οὐδὲ εἷς. καὶ μὴν ταῦτά ὄφελεν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσῶν ἤρξατο μητρυιά. τί δῆτ' ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλεῖς, καὶ νόσον ἐλαύνω ἀπαιτεῖς; οὔ, φησίν. ἀλλὰ τί; ὅτι βραπέαν προσκαλούμενον, οὐ θέλων, καὶ διὰ τοῦτ' ἄρ' ἄξιος εἶμι ἀποκηρύξεως, ἀπαθὴς ὢν πάλαι. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν, εἰς προσάπτοντι αὐτῷ ἀπανθρωπίαν οὐ δυνάμενος, ἀπαθὴς

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi. Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsat? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit aegrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbíque pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem eiusmodi sint ipsa quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,

ἀπαγῆν δεκῶ, πρὸς ὀλίγον ἐμπεδώσομαι. πρότερον δ' ἔκπωϛ ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προσάπλαν οὔτε ζώντῳ δίδωσιν ὁ νόμ@, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πάθιοθαι πᾶσι πάντως ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν ζοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνόθωά ἐϛι, τάδ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια, ἐὰν μοοῖς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελᾶθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπῶν προσάπλῃϛ, ἐγὼ δὲ ὀμνῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνόγονς ἔχα τὰς προφάσας, καὶ τὰς μεμψιδς πατρικάς. τάδ' ἄμα ἐφ' ἡμῖν ἐϛι ζοῖς πολλοῖς, ὄντα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς ζώντων χρήσεως, καὶ μάλιϛα ἃ μηδὲν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀδικεῖζ. ἐπεὶ ζοι ἄν τῳ γράφειν πατὴρ προσάπλῃ, ταῦτα μὴ τέχνον γράφε, ταυλὶ δὲ μὴ, καὶ ὧ μουσικῶ, τλιῦδε μὲν τλὼ ἁρμονίαν κροῦε, τλιῦδε δὲ μὴ· καὶ ὧ χαλκεῦ, ζοιαῦτα μὲν χάλκευε,

τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata sunt huiusce modi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicióque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curãdam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa: fabro ærario, Ista cude,

τοιαῦτα δὴ μὴ, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ καλὰ τὰ ἐκείνῳ δοκιῦντα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ; οὐδεὶς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ ᾧ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἅπαντα προσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομείαν ἔχειν τῷ τέχνῳ δίκαιον, τῇ ἐξ ουσίας τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήθ' ὑπὸ δουλείαν χωρεῖσθαι νόμου, μήθ' ὑπὸ φόβον, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μήθ' ὑπὸ ψήφου, καὶ πατρὸς ἀπειλῆς, καὶ ὀργῆς ἰδιωτικῆς. ὥστε, καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς οὐ τωσὶ, καὶ διαῤῥήδην εἰπεῖν, οὐ βούλομαι, οὐδὲ βιαστὸς ἀναγκάσῃ, ἀπ' ἐμαυτοῦ μόνου τῆς τέχνης οἶδα, καὶ τοῦ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκά-

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. [e] Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitæque conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori panisque tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeò ferox, vt co-

ναγκάσαι ἄν τινὰ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἰατρείας καὶ δώσεις, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ δικαστηρίοις ὑπάγαν, οἶμαι, προσήκει. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, οὐ κελεύεσθαι· βούλεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἐπὶ τοῦτο θεραπείαν οὐ ἄγεσθαι. ἑκόντα δὲ ἰόντα δεῖσθαι. πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄρμοια μὲν, ἀτελὴς ἡ τέχνη, ὅπου γε καὶ τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ πρυτανεῖα δεδώκασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἄν ἔχοι ἀπᾶν ὑπὲρ τῆς τέχνης, εἰ καὶ σοῦ διδαξαμένου με, καὶ πολλὰ ἐπιμεληθέντος, καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοιμι, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, δυνατὴν οὖσαν, ἀνεστιλάμην· νυνὶ δὲ κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς παντάπασιν ἄγνωμον ποιεῖς, οὐχ ἑῶν με χρῆσθαι μετ' ἐλευθερίας ἐμῷ κτήματι· ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ ὑὸς ὢν σὸς ἐξέμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere, persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quãdoquidem ciuitates quoque publicitùs honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi patris liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

οὐδὲ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, καὶ ὅμως αὐτὰ μεμάθηκά σοι. καὶ πρῶτός γε αὐτὰς ἀπέλαυσας, ὀδὼν παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευὴν; οὐδὲν τοιοῦτον. ἀπὸ προόμενος ἐγὼ, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἀπορούμενος, καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ὑβριζόμενος, παιδευόμην. καί μοι τοιαῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη καὶ ὀρφανία, πενία καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀπεξοφλημένη συγγένεια. ἀντὶ τούτων τοίνυν χάριτά μου τῇ τύχῃ ἀξιοῖς, καὶ δεσπότης ἂν εἶναι τῶν, ὃτ' οὐκ ἦσθα δεσπότης, ὑποποιούμενον. ἀγάπα, εἴ τι σοι καὶ πρότερον ἔχων, οὐ προσφέρων, ἐν ἐποίησα, μηδεμίαν μηδὲ τὴν χαρὰν ἀπαιτήσασθαι δεινάμενος. οὐ δὴ δεῖ τοῦτο ἐνποιεῖν τοῦτο ἐμοὶ, ἀνάγκην εἰς τὸ λοιπόν μοι γενέσθαι, ὃν τὸ ἐκόντα ἐνεργεῖσθαι, ἀφορμὴν ἔ ἄκοντα

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem praceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparâsti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum viaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum aversatio. Pro istis itaque facilè f postulas vti arte mea, visaque earum rerum esse dominus, quas mihi parauit tum, cùm mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac vltrò, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens beneficio imi, vertatur in

ἄκουστα κελεύειν καταστῆσαι, ἀλλ' ἔθος ἐκφέρειν ἔσται, τὸ ἄπαξ τινὰ ἰασάμενον, πάντας εἰς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους ἂν ὁ θεραπευθεὶς θέλῃ· ἐπεὶ δυσπόρατος ἂν ἦν οὕτω καθ' ἡμῶν ἅπαξ τοὺς ἀπαλλαγέντας κακοπαθοῦντας, καὶ μισθὸν, τὸ ἀκέλευστον, αὐτοῖς, καὶ τὸ πάντα κελεύσειν ἐπιτρέπειν προδιδόντας. οὗ τί οὖν οἱ ἂν ἀδικώτερον, ἢ δι' ὃ νοσοῦντα χαλεπῶς οὕτως ἀνέσωσα, διὰ τοῦτο νομίζεις ἐξεῖναί σοι, καταχρῆσθαί μου τῇ τέχνῃ ταῦτα μὲν δὴ ἔχοντ' ἂν λέγειν, εἰ καὶ δίκαιά μοι δοκεῖ προστάττειν, ἐγὼ δ' οὐκ ἂν πάντως ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἀνάγκαν ἐπέσπευδον. νῦν δὲ ἔνδικα σκέψασθε καὶ οἷά ἐστιν αὐτοῦ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰᾶσθαι, φησί, μεμηνότα, μέμηνα δὲ καὶ ἐγὼ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (ἔστι γὰρ οἵτινα) καὶ ἐκεῖνο ἅπαν ἐμοίως ἀπέγνωσαι, δεδιὼς δὴ σὺ πάντα, ὡς ἔοικας· ἴθι καὶ ταύτην,

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit alium quem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. quare quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere poteram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodémq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: túq; potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάσας ἄδικα τῆς νόσου. τοῦδε δέ, οὕτως ἁπλῶς ἀκούσαι, πάνυ εὔλογον ἂν δόξαι καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. ἐὰν δέ μου ἀκούσητε μὴ περὶ τῆς τέχνης διαπολουμένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' αἱ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τότ' ἴσως δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δυνάσθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπαρόκαλον, μηδ' ἐξαγώνιον, μηδ' ἀκόπριον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσησθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐκ τῶν ὁμοίων συνεστάναι ὁμολογῶνται, ἀλλὰ τὰ μὲν τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχει. καὶ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρείων, ὡς

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artisque medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum intersit nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus virorum, quæ

neque

ὡς οὐκ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὅμοια, ὅτι μὴ κρᾶσις, ὅτι μὴ σύστασις, διάφορα καὶ μιγέντα καὶ ἄλλα· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἴσα γίγνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν ῥᾴω ἴσα ἔστιν, καὶ πρὸς τοῦτο ὑπερπεφυκότα, τὰ δὲ τούτου ἐπιγνωσόμενα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ δὲ οὕτω νοεῖσθαι, πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν φθόην, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ἢ γένει ὁμοίαν ἐπὶ παντὸς εἶναι σώματος, οὐσωφρονοῦντων, οὐδὲ λογιζομένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξηκριβωκότων ἀνθρώπων. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τούτῳ ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τούτῳ οὐκέτι. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, ἂν τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ βαθείᾳ καὶ ποτιζομένῃ, καὶ ἐυκοπίῃ καὶ εὐλωίμῳ καὶ ἐξηρασμένῃ ἀναφύεται, ἐνθαλὴς οἶμαι, καὶ εὔτροφος, καὶ

neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: vtque alia sanatu sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborârunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos ejcias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo, aprico, ventis salubrib. exposito, excolto, nimirũ vbere, læto,

καὶ πολύχυς καρπὸς, ἄλλως δ' ἐν ὄρει, καὶ ἐν πολίθῳ γῇ δίῃ, ἄλλως δ' ἐν ἀνοπλίῳ, ἄλλως δ' ἐν ἀκαρείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως καθ' ἑκάστους τόπους. οὕτω δὴ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τὰς ὑποδεξαμένας τόπους, ἢ ὑγρότερα ἢ ξηρότερα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. τοῦτο οἶμαι ἄμφω βάς ἐστε πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνιξιτάσομεν καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, τὴν ἐν ἅπασι σώμασι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην· πρὸς δὲ τούτοις, τοσοῦτοις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι νόσου διαφορὰν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ὑπαγῆ καὶ ἔντονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ὅλως θείῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἔκλυτα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ πλείονος ἐπιῤῥοίᾳ ἐναλωτότερα.

copioſoque fructu: rurſum aliter in montoſa petricoſaque terra, aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus: in ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, varie proueniet. Iiidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſare, vult quamuis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilemque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum diſferre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, nerueſa: laboribus, agitationibus, vita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, malè compacta, in vmbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloriſque penuriam, & humoris ſuperuacanei abundantiam.

τηρω. διὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς νόσοις ἐκκαίονται, καὶ τῷ ἄκοσμοι ὑπομένουσι, καὶ μᾶλλον πρὸς μανίας ἐυχερίσβα. ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ ἄῤῥωστον, καὶ ὀξυπόνηρον ἔχουσιν, ὀλίγῳ καὶ τῷ τῆς σώματος αὐτῆς διαφορᾷ, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος τοῦτο καταπίπτουσιν· ὥστε δίκαιον εἶναι, παρὰ τῶν ἰατρῶν τὴν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας ὡς πολὺ τὸ μέσον, βίῳ παντὶ, καὶ πράξεσιν ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς ἐυθὺς διαφερομένων. ὅταν οὖν λέγῃς, ὅτι μαίνεται, πρόσθες, ὅτι καὶ γυνὴ ἄσα μαίνεται. καὶ μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, ὡς τῆς μανίας ἑνὸς ὀνόματι ἑνὶ καὶ ὡς αὐτῷ λοιδορεῖσθαι· ἀλλὰ χωρίσας, ὥσπερ ἔδει, καὶ ὅτι τῇ φύσει, τὸ διαφέρον ἑκάστου σκόπει. καὶ γὰρ ἡμᾶς, ὅσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἀπῶν μέμνημαι, τοῦτο πρῶτον ἐπισκοποῦμεν, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ πράσιν, καὶ

dantiam. Quare facilius corripiuntur, quâ virorum: vis potè morbis expositæ, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad insaniam procliuiora. Nam cùm multum habeãt iracundiæ ac leuitatis, facilèq; cõmoueantur, porrò corporis exiguæ sint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtrisq; eandem à medicis sanandi rationem requirere: cùm intelligatis hæc ab illis longissimo distare interuallo, iam ab ipso protinus ortu discreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studijs atque exercitijs vniuersis. Quare cùm dicis, Insania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hîc, omnia sub vnam & eandem insaniæ referens appellationem: verùm discretis ijs, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari posit, considera. Nam nos, quemadmodum initiò dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τίνος πλέονος μετέχῃ, καὶ ἡ θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ παρηβηκὸς, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὴς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, ἄν τις αὐτὰ προϊὼν τάσῃ, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀποχινδυνεύσειν τι, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία εἴδη ἐστὶ, καὶ παμπόνους ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν, αἰτίαι τε τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἄλλαι, ταῖς δὲ γυναιξὶν ἕτεραι, καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλαι, τοῖς δὲ γεγηρακόσι διάφοροι. οἷον νέοις μὲν πολλῆς, ὡς τὸ πολὺ, γίνονται διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις καθ' οἰκείων ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξιν, ἔπειτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν περιίστησι.

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica fermè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

πρὸς γυναικῶν ἢ πολλὰ καὶ δεινᾶται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸν πόσον ἐμπίπτει, μάλισα ἢν μῖσος καί τιν' ὀργὴ πολὺ φέρῃ ἐπ' ἐχθρῷ ἀτυχοῦντι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. ταῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐμπιφόμενα, μανίαν ἀπήλασε. Τοιαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὴν ἀναγκαῖον· οὐδὲν γὰρ ἐκείνη μισεῖ, πολλὰ ἔχεται γε, καὶ οὐκ ἂν ἐν τῶν παρόντων ὑπ' ἰατρῶν θεραπευθῆναι δύναιτο. ὥς γέ τις καὶ ἄλλος τὸν ἀδικοῦντα ἐμέ. καὶ μὴν κἀκεῖνο, ὦ πάτερ, ὅτι ἂν ὀκνῶ σωμι ἀπεῖν, ὅτι ἃ καὶ μὴ τις λίως οὕτως ἀπεγνωκὼς, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφαίνετο, οὐκ ἂν οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως προσηγόμην, οὐδ' ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, δεδιὼς τὴν

Porrò mulierum corpora & multa res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vienti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberârit: tum me oderis licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus

τὴν τύχην, καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντες, ἔναί τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πᾶσαις μητρυιᾶς, κἂν ὦσι χρηστοὶ, καί τινα κοινὴν μανίαν τοῦτο γυναικείαν αὐτὰς μιμεῖσθαι. τάχα οὖν τις ὑπόπτως, ἄλλως χωρίσαντος τοῦ καιροῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ λωφησάντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετηρηκὼς λέγω, οὗ ποτε ῥᾷον ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ τὰ φάρμακα. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, ἃ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀπολυχεῖν με κατιστάντας, καὶ κακοδοξίαν περιβαλεῖν βίλτιστε. ἐάσων γὰρ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀρχαία ῥύξις πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἱερὸν γεγενημένον, ἂν καλὰ σοῦ δοκῇ ἔχειν μου. ἂν δ' ἄρ, ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπανθρωπεύσεται (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probae fuerint: easque hanc ceu communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc sese habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæprecium conari: nisi me in hoc solum vrges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deseror, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus:

(φιλῶ (*solent*

(φιλεῖ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐκ-
κυθίζοντα, πολυπραγμονῆν) τί
μοι πρᾶξαι δοκεῖς; θεραπεύσω
αὖθις, οὐκ οἶδα, καὶ τότε· καὶ ὃ ποτε
λείψω τὴν τάξιν, ἀλλὰ τὸν παῖ-
δας ἔταξεν ἡ φύσις, ἀλλὰ τῷ γέ-
νει τὸ ἐν ἐμαυτῷ ἐπιλήσομαι.
εἶτ' ἂν σωφρονίσῃς, αὖθις ἀν-
αλαμβάνειν πότερον δοκεῖ σοι δεῖ
σέ μοι δᾶ; ὁρᾷς ἤδη, μὴ ταῦ-
τα ποιῶν, ἐπισπᾷ πάλιν νόσον,
καὶ ἀναμιμνήσκεις τὸ πάθος.
χθὲς καὶ πρώην ἐκ τηλικούτων
κακῶν ἀνασφήλας, σπεύδεις,
καὶ βοᾷς. καὶ τὸ μέγεθος ὀργί-
ζῃ, καὶ πρὸς μῖσος πρόπετὴς, καὶ
τοὺς νόμους ἀναπαλᾷς. οἵμοι
πάτερ, τοιαῦτ' ἄρα σου καὶ τὰ πάν-
υ μανίας τὰ προοίμια.

(*solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere*) *quid erit mihi faciundum? Curabo, vt nosti, tum quoq; neq; vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quod in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, nũ credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascéris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui liberè loquũtur.] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* *b* Paternam potestatem.] *Lucianus appellat πατρικὴν δυνάστειαν, siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius διοικητικὸν & ius πατρικὸν, hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus, patrium.* *c* Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs: Excepta, inquit, Macedonum gente, nõ est in vllam data aduersus ingratum actio.* *d* Quãdo foris cubui?] *Ostendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsassent,*

sent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicantur filij, si voluntati paternæ repugnassent. e Atqui medendi ars.] *A conditione artis Medicæ, cuius studium olim erat cumprimis honorificum, vt Galenus in Exhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit: Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorũ leges cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, sed eos tantùm, qui liberos artibus erudiissent. Ita Plutarchus in Solone:* καὶ νόμον ἔγραψεν ὁ τὸν παῖδα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἀπαναγκες μὴ εἶναι, καὶ ὅπως μὲν εὖς τὰς τέχνας ἄγει τὰς πολίτας. *id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri nequaquã alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset. hoc pacto ciues ad discendas artes commonens.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ. ALEXANDER seu Pseudomantis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filiũ faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoquetulit, scelera atq; impostura deprehendi coarguiq; possunt. Procœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit.

Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur.

Cætera plana sunt.

Υ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι ἔτος, καὶ φαῦλον οἷα τὸ πρόσταγμα, προστάξαι τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, ζῶν γένηται βίον, καὶ ἱστορίας αὐτοῦ, καὶ ζηλήματα, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι· τὸ δ' εἴ τις ἐθέλοι πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἅπαντα ἐπεξιέναι, καὶ μέσον ὄντα, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτος εἰς κακίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος· ὅμως δέ, εἰ μὲν τὰ συγγνώμης ἀναγνῶσεσθαι μέλλοις καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἱστορουμένοις προσλογιεῖσθαι, ποιήσομαί σοι τὸν πόνον, καὶ πολὺ Αὐγέου βουσίαν, εἰ μὴ πᾶσαν, ἀλλ' εἰς δυνάμιν γε τὴν ἐμαυτοῦ, ἀναπαθήραθαι πειράσομαι, ὀλίγους ὅσους τῶν φίνων ἐκφορήσας, ὡς ἂν ἐκείνων τις μαίροιτο, πόση πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέτρητος ὢν ὁ κόπρος, εἰ καὶ χίλιοι βόες ἐν πολλοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδύναντο. ἀλλὰ

IAM quidem, charissime Celse, leuem fortè quandā ac facilem prouinciā tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiasq; libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenterq; legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore capessam, & [a] Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū vt ex his coniectura facias, quantus, quamq; immensus fuerit fimus vniuersus, quē ter mille boues multis annis reddere potuerit. Sed amborum

δεῖμαι μὴ ὄρ σοὶ ἀμφοῖν, ὑμῖν τι σὸ, καὶ ἐμοὶ τοῦτο δὲ μὴ, ἀξιοῦντ' μνήμης καὶ γραφῆς παραδοθῆναι ἄνδρα τελεωτάτου κακοῦργον· ἐμοὶ δὲ, οὐδαμοῦ ποιεῖσθαι ἐν τοιαύτῃ ἱστορίᾳ, καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, ὃν οὐκ ἀναγινώσκεσθαι πρὸς τῶν πεπαιδευμένων ἐῶ ἄξιον, ἀλλ' ἐν θεάτρῳ τινὶ μεγίστῳ θεάτρῳ ὁρᾶσθαι, ὑπὸ πλείστων καὶ ἀλογίστων σπαραττόμενον. ἀλλ' ἤδη τις ἡμῖν τοῦτο καὶ ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἔξεστι μὲν καὶ αὐτοὶ ἐς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀφορμᾶσθαι. καὶ Ἀριανὸς γὰρ, ὁ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγενόμενος, ὅμοιόν τι παθὼν, ἐκλογίσαιτ' ἂν καὶ ὑμῖν ἐμοῦ. Τιλλιβόρᾳ γοιῶ τῷ λῃστῇ λοιδορίαν βίον ἀναγράψαι οὐκ ἀξιώσας. ἡμᾶς δὲ, πολὺ ἀμοτέρᾳ λῃστῇ μνήμῃ ποιησόμεθα, ὃς οὐ μὰ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτω ἐλήστευεν, οὐ Μινύαν μόνην, ἀλλὰ τὴν

borũ interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memoriæ literarumq; monumentis tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui sumam operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptum: quamq; si quis hoc crimen nobis impegerit, poterimus & ipsi nos exẽplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos eũ primis laudatus, ac per omnem vitam in literarũ studio versatus, cùm simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respondebit. Nam is quidem Tilliborij latronis vitam describere non est grauatus. [b] Nos verò multum crudeliorem [c] latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in sylvis ac montibus, sed ipsis in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut

Idam

λην λεηλασίαν, ἀλλ' ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότερα αὐτῶν, ἀπὸ πάσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐπιλήσας ἐλθεῖν ἐπ' αὐτοῦ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ἐπιγράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἀπάσας τὴν μορφήν, ὡς ἂν φανῶμαι, καί σοι μὴ πάνυ γραφικός τις ᾖ. τὸ μὲν δὴ σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο λέξω, μέγας τε ἦν, καὶ λιπὸς ἰδεῖν, καὶ θεοπρεπὴς ὡς ἀληθῶς. κινεῖται δὲ τὴν χρόαν, τὸ γήϊνον ὑπάντων λάσι· κόμην τε τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ καὶ προσθέτην ἐπικάρηος, ἣν μάλα ἀκριβῶς τὴν τέχνην. ὄμματα δὲ ἐμοὶ δοκεῖ, ἀληθῆ. ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ἔνθεον διαφαίνοντες. φώνημα ἥδιστόν τι ἅμα, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, ἐξαμόθεν μιμεῖσθαι ἐμοὶ ταῦτά γε. τοιόσδε μὲν τὴν μορφήν. ἡ ψυχὴ δέ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίκακε Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες,

Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiē eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena: colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatā ascititiamq; esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinū quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterq; clarissima. Insumma, quo ad has res, nulla ex

parte poterat improbari. *Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Caterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristium Iupiter, seruatorésque*

ρῶ, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτό, ἢ συγγένεσθαι τοιούτῳ τινί· σωφροσύνῃ μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ ῥιμότητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων ἦν διαφέρει, καὶ τὸ γε φιλόπονον καὶ εὐμαθὲς καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυΐς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς ἐς τὸ χεῖρον. καὶ ὅρμανα ταῦτα γυναῖα ὑποβολιμαῖα ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ κακίᾳ δεδοκιμασμένων ἀνθρώπων ἀπεπλήσθη, ὑπὲρ τὸν Κίρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρασώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ ὦ γαμβρῷ Ῥουτιλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετρίως ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιός ἐστιν ἐξῆς. ἀπὰ ἴλεως μὴ ὁ Πυθαγόρας ἦν, σοφὸς ἀνὴρ, καὶ θεῖος ἀνθρώποις, ᾧ γε κατὰ τοῦτον ἐγγένωμαι, πᾶς ἄν, εὖ οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἔδοξα. καὶ πρὸς Χαρίτων, μή μοι νομίσῃς ἐφ' ὕβρει ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν,

que Dioſcuri, in hoſtes potius cõtingat incidere, quàm cum eiuſmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, ſolertia, acumine longè præſtabat cæteris animalibus. tum curioſitas, docilitas, memoria, & ad diſciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque ſuprà quàm dici poſſit, illi ſuppetebat, quibus tamen peſſimam in partem eſt vſus. Et quum haberet arma tam egregia ſibi ſuppeditata, illicò nimirũ omnium qui eſſent ſceleribus nobilitati, facilè ſuminus euaſit, vel ſuperior, [e] Cercopibus, Euryba-to, Phrynonda, Ariſtodemo, [f] Soſtrato. 8 Nam ipſe cùm aliquando Rutiliano ſcriberet genero, modeſtiſſimè de ſe loqueretur, Pythagoræ ſemet aſſimilabat. At-qui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem ſapiens, ac mente diuina: cæterùm ſi huius ætate vixiſſet, puer (ſat ſcio) præ hoc viſus fuiſſet. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagora con-

ραν, ἢ σωφάτλαν παρόμοιον
ὑτὸς εἰς ὁμοιότητας τῶν πρά
ιων. ἀλλ' εἴ τις τὰ χείρισα καὶ
λασφημότατα τῶν ἐπὶ δια-
βολῇ περὶ τὸν Πυθαγόραν λεγο-
μένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἄν πει-
θόμην, ὡς ἀληθέσιν οὖσιν, ὅ-
μως συναγάγοι εἰς τὸ αὐτὸ,
πολοσὸν ἂν μέρος ἅπανται
κεῖνα γένοιτο τοῦ Ἀλιξάνδρου δό-
ότητος· ὅλως γὰρ ἐπινόησόν
οι, καὶ ὧν λογισμῷ διαλύπα-
ον παικιλοτάτῳ τινὰ ψυχῆς
ρασιν, ἐκ ψεύδους καὶ δόλων,
καὶ ἐπιορκιῶν, καὶ κακοτεχνιῶν
συγκαμμένην, ῥᾳδίαν, τολμη
ρὸν, παράβολον, φιλόπονον
ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, καὶ
πιθανὴν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ἑτοί
μην ἐπὶ βελτίονος, καὶ ὧν
ναντιάτατον βελτίστου ἐπι-
κῆναι. εἷς γὰρ τὸ πρῶτον
συντυχὼν, οὐκ ἀπῆλθε δόξαν λα
βὼν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἄρα πάν-
των ἀνθρώπων χρυσότατος καὶ
ἐπιεικέστατος, καὶ προσέτι ἁ-
πλοϊκώτατός τε καὶ ἀφελέστατος.

rae contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarũ committere. Verùm si qs deterrima quaeque & probrosissima quae de Pythagora per calumniam ferũtur (quibus equidè haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamẽ conferat in vnũ, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. h Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacẽ, versatilem, & ad efficiẽdũ quæ cogitasset, nullũ refugientem laborem, appositã ad persuadendum, cuiq; facilè fides habẽda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; : ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur ἐπὶ

nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimúmque, præterea simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret.

Accedebat

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὲς προσῆν, καὶ τὸ, μηδὲν ἀεὶ μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νοῦν, μαράσιον μὲν οὖν ἔτι ἦν, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐνῆν ἐκ τῆς καλάμης τεκμαίρεσθαι, καὶ ἁπαλὸν τῶν διηγουμένων, ἀνιδρωτὶ ἐπόρευεν, καὶ σωλῶν ἐπὶ μισθῷ τοῖς δεομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις λαμβάνει τις αὐτὸν ἐρασὴς γόης, φ μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ὑπισχνουμένῳ, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς, καὶ κλήρων διαδοχάς. οὕτω δὴ ἀφνεᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν φ αὐτῷ πράξεων ἑτοιμότατον, ἐμοῦ ἐρῶντα φ καὶ κακίας φ αὐτῷ, ἃ αὐτὸς φ ὁρᾷς φ ἐκεῖνε, ἐξεπαίδευσέ τι αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῶν καὶ ὑπηρέτης καὶ συνόμῳ χρώμενος. ὁ δ'

Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. [i] *Ita quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente, id quod licebat partim è stipula conjicere, partim audire ex his, qui ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset.* [k] *Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendiq; thesauros, hereditatum successiones. Hic vbi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpotè qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: eruditum eum, semperq; deinceps pro adiutore ministróq; esi vsus.*

At

δ' αὐτὸς ἱκανῶς, δημο-
σίᾳ μὲν δὴ δήθεν ἰατρὸς ὤν, ἀπί-
στω δὲ κατὰ τὴν Θώνος τοῦ
Αἰγυπτίου γυναῖκα, Φάρμακα
πολλὰ μὲν ἰάσιμα, μιγέντα σφίσι,
πολλὰ δὲ λυγρὰ, ὧν ἁπάν-
των κληρονόμος, καὶ διά-
δοχος αὐτὸς ἐγένετο· ὧν
δὴ ὁ διδάσκαλος ἱκανῶς,
καὶ ἰατρὸς, τἀγχὼς Τυα-
νεὺς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ
Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων,
καὶ τὴν πᾶσαν αὐτοῦ τραγω-
δίαν ἐδόκουν. ὁρᾷς ἐξ οἵας
σοὶ διατριβῆς ἄνθρωπον λέγω.
ἐπεὶ δὲ πάγυ ὁ Ἀλέξαν-
δρος πωγωνίας, καὶ τῷ
Τυανεῖ ἐκείνῳ ἀποθανόν-
τος, ἐν ἀφείᾳ λαθιτὸς, ἀνε-
λωθητέας ἅμα τῇ ὥρᾳ, ἀφ'
ἧς πρίαπος ἐδόκει, ἐπ
ἔτι μικρὸν ἐπιφιτνόα, ἀπ-
ὸ δὲ κοινωνήσας Βυζαντί-
νῳ χρονογράφῳ, τῶν λαθικῶ-
των εἰς τὸς ἀγῶνας πολὺ κα-
ταβλητέρᾳ τὴν φύσιν, Κοκ-
κωνᾶς δ' ἐπικαλεῖτο, οἶμαι,
πανούργου γοητεύοντος, καὶ
τὸς πλείστους τῶν ἀνθρώπων
(ὅτῳ

At is publicitus quidem et apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autē apud Thoonis Aegyptij coniugē: [l] Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator nationē Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio [m] Apollonio Tyaneo illo erant versati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero? [n] Verūm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in ægestatem redactus, defloreſcente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descēdunt, omnium ingenij longè sceleratissimi: (Coccoenas, opinor, erat cognomen) circumibant impostoris ludificātes ac pingues homines

(ἔτω γὰρ αὐτοῖ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τὰς πομὰς ὀνομάζουσιν) ἀπεκάρουτο. ἐν δὲ τούτοις καὶ Μακέτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον μέν, ἐράσμιον δ' ἔτι εἶναι βουλομένῳ ἐξωρότατα, ἐπεθύμησαν τὰ ἀρκοῦντα παρ' αὐτῆς, μὴ ἀκολουθησάσης ἐκ Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν. Πέλλα δὲ ἦν ἐκείνη, πάλαι μὲν εὐδαίμων καὶ χωρία, κατὰ τοὺς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ ταπεινὸς καὶ ὀλίγους τοὺς οἰκήτορας ἔχουσα. ἐνταῦθα ἐλόντος δράκοντας παμμεγέθεις, ἡμέρους τάνυ, καὶ τιθασοὺς, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παζομένους ἀνέχεσθαι, καὶ θηλομένους μὲν ἀγανακτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, κατὰ ταυτὰ τοῖς βρέφεσι (πομποὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι εἰκὸς, ὁπότε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντί τινος, οἶμαι, τοιούτῳ συγκαθεύδουσα αὐτῇ)

(sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondētes. In his Macetim mulierē opulentā nacti sunt, natu quidem grauiorem illā, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret tamē dū amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā vsq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, q locus olim floruit sub Macedonicis regibus, nunc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. ¶ Ibi quū conspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neq; cōmouerentur si quis stringeret premeretq; denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent (namsunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illam de Olympiade fabulam increbuisse, quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi dracone quopiā opinor cū ea concūbente)

mercati

ἀνουῦτων τῶν ἑρπετῶν ἓν τὸ κάλλιστον, ὀλίγων ὑβολῶν καὶ κατὰ τὴν Θερυλίδιον, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ δύο μιαιφονώτατοι, καὶ πρὸς τὸ μιαιφονεῖν προχειρότατοι, εἰς τὸ αὐτὸ συνιλθόντε, ῥᾳδίως διατηρήσαν τῶν ἀνθρώπων βίον, ἂν δυεῖν τοῖν μεγίστοιν τυραννεύμενον, ἐλπίδος καὶ φόβε, καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ εἰς δέον χρήσασθαι δυνάμενον, τάχιστα πλουτήσαιεν ἄρ, ἐν ἀμφοτέροις ἦν, ᾧ τι δεδιότι, καὶ ᾧ ἐλπίζοντι, ἑνὸς τοῦ πρόγνωσιν ἀναγκαιοτάτου τι, καὶ σοφιστάτου ὄντος, καὶ Δελφοὺς ἔτω πάλαι πλουτοῦσα, καὶ ἀοιδίμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ δι' ὃς προεῖπον τυράννους, τοῦ ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων εἰς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα θυομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀνατιθέντων,

mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atq; (vt Thucydidis vtar verbis) [s] hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia prædi ti, neque non ad maleficia promptissimi, societatem inijssent, facilè perpenderunt, [t] hæc duo potissimùm in hominũ vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorũ vtroq; si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò diteſceret. Siquidem vtriq; iuxtà, vel eĩ qui metu laboraret, vel huíc qui spe teneretur, videbant præscientiam quammaximè necessariam esse, summeq; desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea [u] Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius rei gratia hecatõbas immolantibus, aureosq; dedicãtibus lateres.

ταῦτα πρὸς ἀλλήλους φέροντος καὶ λυκῶνθον, μαντεῖον συστήσασθαι καὶ χρηστήριον ἐνταῦθα· εἰ γὰρ τοῦτο πρωχωρήσειεν αὐτοῖς, αὐτίκα πλούσιοί τε καὶ εὐδαίμονες ἐσεσθαι ἤλπιζον, ὅπερ μείζονος, ἢ κατὰ τὴν πρώτην προσδοκίαν, ἀπλάστου σφισιν αὐτοῖς, καὶ μᾶλλον διαφάνη τῆς ἐλπίδος. τοιγαροῦν τὴν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, πότερον δεῖ, ἢ τινος ἀρχὴν, καὶ ὁπόθεν ἂν γένοιντο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα ἐπιτήδειον ἔκρινε, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦσαν, οὐ πόρρω δὲ τῆς Ασίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν περιοικούντων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Αλέξανδρος ἐμπαλιν τὰ οἰκοι προὔκρινε, πόλιν, ὅπερ ἀληθὲς λῶ, πρὸς τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώποις ἀβαθέσι καὶ ἀνοήτοις, τοῖς τὸν Παφλαγόνας ἔφασκεν, ἐμπροσοικοῦσι τὸ τοῦ Αβώνου

Hæc vbi inter seſe verſaſſent, vltroq́ ac citrò agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculumq́ cõſtituere. etenim ſi res ea proceſsiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq́ felices fore. Quod quidè negocium magnificentius etiã illis ſuceſsit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpe melius euênit. x *Hinc iam ſpectare cœperũt, primùm quidè de loco, deinde quónam exordio, quâ ve ratione negociũ oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, tum Thraciæ Bithyniæq́ confinem, neq́ longè diſsitam ab Aſia Galatiaq́, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorum auſpicationem aggreſsionemq́ hominibus opus eſſe craſsis & ſtolidis, & qui viderentur admiſſuri: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Abonimurum*

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibicinē aut tympanistā, aut qui cymbala pulsaret, secū adducens, Y cribro (quod aiunt) vaticinās, illicò vehemēter omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitū quempiā intueantur. Hac de re quū controuersiæ nōnihil inter illos fuisset, tandem cesit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum adtecturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Z Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerūt, vt A hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum.

ἢ τᾶχ, Λασιδαίμονας τὸς πολλῶς· καὶ ἁλιβίσς, καὶ μόνον, ἢ φανείη τις αὐλητὴν ἢ τυμπανιστὴν, ἢ κυμβάλοις κρούων ἦχον ἐπαγόμ, κοσκινον τὸ τῦ λόγυ μαντευόμ, αὐτίκα μάλα πάντα κιχᾶν ὁτας πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ ἐπουράνιον προσβλέποντας. ὀλίγης δ' περὶ τᾶτο φάσεως αὐτοῖς γενομένης, τὸν μ ἐνίκησεν ὁ Αλέξανδρ. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔλοξεν) ἐν τῷ Απόλλων ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐς Χαλκηδονίοις, κατορύττουσι δέλτους χαλκᾶς, λεγούσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ασκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Απόλλωνι, μέτεσιν ἐς τὸν Πόντον, καὶ καθίξει τὸ τῦ Αβώνυ τᾶχ. αὗται αἱ δέλτοι ἐξεπίτηδες εὑρεθῆσαι, διαφοιτῶσαι ῥᾳδίως τᾶν τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τῦ Αβώνυ τᾶχ. ἐκεῖνοι

ἐκεῖνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸς θεμελίους ἤδη ἐσκαμμένους, ἐνταῦθα ὁ μὲ Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι καταλείπεται, διπλόᾶς τινας, καὶ ἀμφιβόλους καὶ λοξὰς κωμῳδὰς συγγράφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. παρεισπέμπεται δ' ὁ Ἀλέξανδρος νομῶν ἤδη, καὶ στεφανούμενος καθειμένῳ, μεσόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸ λευκὸν ἀναβεβλημένῳ, ἅρπην ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενολογεῖ μητρόθεν. καὶ οἱ ὄλιβροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, ἀδόκητον αὐτῶν ἄμφω τὼ γονέα ἀφανεῖς καὶ ταπεινοὺς ἐπίστευσαν ὡς χρησμῷ, λέγοντι τῷ Περσείδῃ ἐγκλῄζ, Φοίβος φιλῶν οὕτως ὁρᾶται, Διὸς Ἀλέξανδρος, Ποδαλείριος αἷμα κεκορυθώς.

Οὕτως, ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάχλος καὶ γυναικομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας σὺν ὅλῃ τῇ

nam hi protinus statuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus B Coccocnas, ancipitia quædam atque ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulò pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsarieq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam veste amictus candida, falcem tenẽs exemplo Persei, à quo se maternũ genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Persides genere gratus
Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podalirii sanguine cretus.

H. nimirum Podalirius libidinosus erat, ac naturâ mulierosus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vsque in

Alexan-

λιξάνδρε μητέρα, ὤρηξε δ' ὁμοῦς ἄδην, ὡς Σιβύλλης μαντευομένης·

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠιόσι, πλησίον Σινώπης,
Ἐσσεῖ τις κατὰ Τύρσιν, ἀπ' Αὐσονίοισι θεσπίτης,
Ἐκ πρώτης λευκὴς μονάδος, τριάδων δεκάδων τε,
Πρῶθ' ἑτέρας μονάδας, καὶ εἰκοσάδα τρισσαείρμον
Ἀνδρὸς ἀλεξητῆρ' ὀνομαστὸν ἐπώνυμον τετράκυκλον.

Ἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ ταῦτης παραφορίας, ἅτε πολλῇ ἐν τῷ παρέργῳ, περιβλεπόμενός τι καὶ λαμπρὸν ἑαυτῷ, μεμυγμένα θεσπεσίῃ τινὶ ὀργῇ, καὶ ἀφρῷ ἐπιπλέοντα τὸ στόμα, ῥᾳδίως δὲ τῷδε ἐποίησε φύσει δ' ἀφρῷ ἐπιπλέοντα τῷ ῥίζαν ἀγριαθηρίου βοτάνης τῷ ἵππῳ ἀναμασσομένῳ. Ἦν δὲ βδέλυκτον τι, καὶ φοβερὸν ἰδόντι τὸ ἀφρός. ἐποίησε δ' αὐτὸς πάλαι, καὶ κατασκώψας ὑφαλὰ φάκους δράκοντος ἐννύμενος, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπιφαίνων, καὶ ἀγράφως, πάνυ ἀκριβῶς, ὑπὸ θώρηκι ἐπ-

Alexandri matrem sit incitatus illectusq. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam
Tyrside erit quidã Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq; alias monades, vicenaq; ter repetita
C Quadrorbe numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexãder itaq; multò pòst in patriam irruens cũ eiusmodi Tragœdia, cõspicuus erat ac splẽdidus: quũ interim furore affiatũ sese nonnunquã assimulabat, ore spuma cõpleto: id q̃ ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauãdis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinũ quiddã ac formidandũ spuma videbat. At multò antea sibi finxerãt parauerantq; è linteis confectũ draconis caput, quod speciẽ quandã humanam p̃ se ferret, colorũ fucis mirè adsimulatũ, quodq; pilis e-

πάντα ἀνοίγεσθαί τε καὶ αὖθις ἐπικλείεσθαι τὸ στόμα. καὶ γλῶτταν, οἵαν δράκοντος διπλῆν, μέλαιναν προέκυπτεν, ἣν καὶ τρίχων καὶ αὐτὴ ἐλκομένη. καὶ ὁ Πιτθεὺς δὴ δράκων προὔκειτο, καὶ οἰκοι ἐτρέφετο, κατὰ καιρὸν ἐπιφανησόμενος αὐτοῖς, καὶ συμπαραλήψεσθαι, μᾶλλον δὲ, πρωταγωνιστήσων ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἄρχεσθαι δέον, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὸς θεμελίους τοῦ νεὼ, ὃν ἄρτι ὀρυχθεμένους (συνέτυχε δὲ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ, ἢ αὐτόθεν πεφυκὸς συμπεσόν, ἢ ἐξ ὑπονόμου τινὸς) ἐνταῦθα κατατίθεται χλωρὸν ὄντα προκυφωμένον, ἔνδον φυλάττον ἐρπετόν τι ἀρτιγέννητον, καὶ βυβίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τῶν πυλῶν, ὅπισω αὖθις ἀπεμάξατο. ἔνθεν δὲ χυμενὸς ἐς τὸν ἀλοφὰν προπεδήσας, διάξωμα δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων, καταχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὸν ἄρτον ἐκεῖνον φέρων, σὺν ἅμα τῷ λόφῳ ἄνω, ὥσπερ οἱ τῇ quinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. Porrò D Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū res postularet, tum ab illis proferēdus, vnaq; in partē Tragœdiā acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea inde dem alicūde destillauerat, siue quòd ex æthere decide rat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns edium serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiliisset nudus, nisi quòd subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illā gestans, simulq; solutam ventilans iactansq; comā, eorū more qui à Cybele deorū matre

ματρὶ ἀχάροντές τι, καὶ ἐνθέα-
σεις, ἐξημιγόρει, ἐπὶ βωμόν
τινα ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ τὴν
πόλιν ἐμακάριζεν, αὐλίκα μέ-
λλοντα ἀξιοθέατον ἐσεσθαι θεόν.
καὶ πρόντων ἅμα (συνέθεε γὰρ
ἅπασα ἡ πόλις
ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέρουσι καὶ παι-
δίοις) ἐτεθάπτοντο, καὶ ἤυχοντο,
καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ φωνάς τι-
νας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἷα
φθέγγοιντ' ἂν Ἑβραίων ἢ Φοινί-
κων, ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους,
οὐκ ἀλόγους ὄντας, πλὴν τοῦ
τὸ μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐγκαλλωπί-
ζων τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκλη-
πιόν. εἶτ' ἐπὶ θρόνου ἐπὶ τὸν ἐ-
στόμιον νεὼ, καὶ ἐπὶ τὸ ὄρυγ-
μα ἐλθὼν, καὶ τὴν προφοδο-
μηθεῖσαν χρηνείαν πηγὴν,
ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε
ἦδεν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀπόλλω-
νος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκά-
λει τὸν θεὸν ἤκειν τύχῃ ἀγαθῇ
ἐς τὴν πόλιν. ἔπειτα φιάλην
αὐτῷ, ἀναδόντος τινὸς,
ῥᾳδίως ἐμβαλών. ἀνιμᾶτο
μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πη-
λοῦ, τὸν ὠὸν ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac
numine rapiuntur: conscēsa
sublimi quapiā ara cōciona-
batur, ciuitatē eam beatā es-
se prædicans, quæ mox Deū
ꝓpalàm esset ostensura mor-
talibus. Porrò qui aderant
(nā concurrerat vniuersa ꝓ-
pè ciuitas) vnà cū mulierib⁹,
senibus, pueris, admirabātur,
ac vota facientes adorabāt.
At ille voces quasdā sonans
incognitas, nihilq; significā-
tes, cuiusmodi sint Hebræo-
rū aut Phœnicum, attonitos
eos reddebat, vt qui nihil in-
telligerēt eorū quæ dicebat,
nisi solum hoc quòd Apolli-
nem Aesculapiumq; passim
admiscebat. Sub hæc ad in-
stitutum templum curriculo
fugiebat, accedēsq; ad fossā
ac fontē illū quē iam ante cō
ditū oraculū præstruxerant,
ingressus aquā, magna voce
canebat laudes Apollinis &
Aesculapij, inuitabatq; Deū,
vti dexter ac felix in ciuita-
tē adueniret. Deinde phialā
postulat. eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà
cū aqua lutoq; haurit & ouū illud, in quo nimirū ille Deum

αὐτῷ καταπλάσσω, κηρῷ λευκῷ καὶ ψιμμυθίῳ τὴν ἁρμονίαν τοῦ κρόταφου ξυγκικομμένον, καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας ἔχειν ἔφασκεν ἤδη τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ ἄφρονες ἀνέβλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πολὺν πρόσθεν θαυμάζοντες τὸν ὠόν, ἐν ᾧ ὕδατι εὑρημένον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ εἰς κοίλην τὴν χεῖρα, ὑπολίξας τὸ τοῦ ἔρπητος ἐκείνου ἔμβρυον, καὶ οἱ πρόσθεν ἄλλον κινούμενον, καὶ περὶ τοῖς δακτύλοις ἑλισσόμενον, ἀνέπραττον ὀβολούς, καὶ προσκυνοῦσι τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαλκὸν ἑκάστοτε ἐνέπιμπλα τῶν ἀχῶν, θησαυροὺς καὶ πλούτους, καὶ ὑγιείας, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ ἀπ' αὐτοῦ. ὁπότε δὲ ἀπομακρύνοιτο ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἴοι, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγέννητον Ἀσκληπιὸν, οἷς τυχθείς, ὅτι μὴ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἐκ κορωνίδος, μὰ Δί', οὐδ' ἐκ κορώνης, ἀλλ' ἐκ χηνὸς γεγεννη-

concluſerat, cădida cera eam ruſſúq; cōmiſſuram operculi ferruminans. Id quum manu cepiſſet, affirmabat iám Aeſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis defixiſq; intuebantur oculis, expectãtes quidnam eſſet futurum poſtea, iamdudũ admirantes ouum in aqua repertum. Porrò poſteaquam fregiſſet idê caua vola cõpreſſum, ac ſerpẽtis illius fœtum excluſum excepiſſet, ſimul atq; mouentẽ hũc ſeſe conſpicerẽt ij qui aderãt, ac digitis circumuoluentẽ, protinus vocem tollebant, deumq; conſalutabãt, ac ciuitatem eam fortunatã eſſe dictitabãt: ſingulióq; affatim votis implebãtur, theſauros, opes, proſperã valetudinẽ, aliáq; id genus ab illo flagitãtes bona. Hic ille rurſus curſim ſeſe domũ abripuit, vnà ſecũ aſportãs modò editũ in lucem Aeſculapiũ, binatũ ſcilicet, cùm ſemel duntaxat naſcãtur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id eſt, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, verùm ex anſere proge-

ἐγγυημένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντες ἔνθεοι, καὶ ἐκμανέντες ὑπὸ τῶν ἐλπίδων· μίαν μὲν δὴ οἴκοι ἔμενον, ἐπιστάμενοι, ὅπερ ἐγὼ, ὑπὸ τῆς φύσεως, αὐτίκα μάλα πανοικησίαν Παφλαγόνων σιωφαμένων. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπλήσθη ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἁπάντων τοὺς ἐγκεφάλους καὶ τὰς ψυχὰς ἐξηρημένων, οὐδὲν ὁμοίοτον σικύοις ἀνθρώποις ἦν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὴ ἔτι πρόβατα εἶναι διαφέροντων, ἢν οἰκέτῃ τινὶ, ἢ τὶ ἄλλο ἔχοντα θεραπεύειν ἐπαλμῷ, καμβάλειν εἰς τὸ λιμένα τὸν Πιτανᾶτην ἐκεῖσε Ἀσκληπιὸν, μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον ἐν αὐτῷ πρασιᾷ λευκῇ περιπλάσας, καὶ τὸν οὐραῖον ἔξω ἀφείς, (ἐδόκει δὲ ἐγὼ, ὡς καὶ ἐν τῷ προκολπίῳ πεκτίχθαι αὐτῷ, καὶ χαμαὶ τὸ μέρος ἐπισύρεσθαι) μόνον τὸν κεφαλὸν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ ἐκ-

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. E Ergo posteaquam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent, in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circumdedisset, caudam foràs prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem capui sub alis abditum teneret,

ἐκπρόσθεν, ἀντικρυς πάντα ἐκείνου, πρόφασιν τῷ ὀθονίῳ ἐμφαλῷ, κατὰ τὰ θάτερα τοῦ χιτῶνος, ὡς λίθῳ ἐκείνου τοῦ φανερωμένου πάντως δῆλον. ἔτα μοι ἐπινοῆσαι οἰκίσκους ὑπάνω φαύλους, ἐπὶ εἰς μόρον τοῦ φωτὸς ἀνεχόμενον, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων συγκεκλεισμένων, τεταραγμένων καὶ περικεκλυσμένων, καὶ τοῖς ἐλπίσιν ἐπαιωρουμένων, οἷς ἀσμενεῖσι τρέπεσιον, ὡς ἐκεῖσε, τὸ πρᾶγμα ἐφάνη τοῦ, ἐκ τίνος μικρᾶς ἀρχῆς, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, τοῦτον φάσκοντα πυρφυρίαν ἀνθρωπόμορφον, καὶ τοῦτο, καὶ τιθασσὸν ἐκείνου. καὶ τὰ μὲν τῶν ἔξοδον, καὶ πρὶν ἐκ πολλοῦ ἰδεῖν, ἐξεκαύνουν ὑπὸ τῶν ἐπεισιόντων. ἐπὶ πρόσω δὲ κατὰ τὸ ἀντίθυρον ἔσω ἔξοδος, οἷόν τι τὸς Μακεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆσαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦντι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceũ illud draconis caput, aliera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam verò mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem vsque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quiq; aliis ex locis alij concurrissent, tumultuãtes, ac prius etiam quàm ista viderent, mente attoniti stupefactiq;, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra pauculos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilémque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregionè ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone feciſſe ferunt in Alexandri morbo, quum

ι, λόγ Θ, ὅτι ὁ μὲν ἤδη πονέ-
ως ἔχῃ, οἱ δ' περιστάντες τὰ
βασίλεια, ἐπόθουν ἰδεῖν αὐτὸν,
καὶ προσαυδᾶν τὸ ὕστερον.
λλὰ δ' ἐπιδεῖξαι ταύτην,
ἢ ἅπαξ ὁ μιμῆσθαι, ἀλλὰ πολ-
λάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλι-
στα, εἴ τινες τῶν πλουσίων
ἀφίκοντο νεωτέροι. ἐνταῦ-
θα, ὦ φίλτατε Κέλσε, εἰ δεῖ τἀλη-
θῆ λέγειν, συγγνώμην χὴ ἀ-
νάγκην ἔχειν Παφλαγόσι, καὶ
Ποντικοῖς ἐκείνοις, καὶ ἀγροίκοις καὶ
ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ
ἐξηπατήθησαν ἁπλούστεροι ὄντες
καὶ ἐκείνου Θ (καὶ γὰρ τοῦτο πα-
ρέσχε τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέ-
ξανδρος) ὁρῶντες γε τὸν ἀμυ-
δρῷ τῷ φωτὶ καὶ ἀλλοκότῳ, δεῦ
ρον αὐτὸ ἀνειλκυσάν τι, καὶ
συγκλείσθησαν τὸ σῶμα. ὅτι πάν-
υ τὸ μηχάνημα ἐκεῖνο Δημο
κρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπι-
κούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλ
λου, ἀλλὰ μαντίνεω πρὸς ταῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα πολὺ γνώμων
ἔχοντ Θ, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅτ-
ως

bo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestus hic non semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, æquum est veniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui voluissent) quumq; conspicerent in dubia malignáque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus & adamãtinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet: quíque vel quid esset rei, coniectu-

ως ἐμὲ, ἀκούσας, καὶ εἰ μὴ ἐυρεῖν τὸν πόρον ἐδυνάτο, ἐκεῖνο γοῦν πεπυθόμενος, ὅτι λίθῳ αὐτὸ ὁ πρῶτος ἐμαγεύσας. τόδ' οὖν πάν ψεῦδος ἦν, καὶ γνῶναι ἀδυνάτον. ἐπὶ ὀλίγον οὖν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη συνέῤῥει, ἐκάστου τῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς τὸ ἀληθὲς, λίγοντος, ὡς καὶ γυνώμενον ἴδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἅψαιτο, μετ' ὀλίγον παμμεγέθους αὐτοῦ γεγενημένου, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνθρώπῳ ἐοικότος. γράφαί τι ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἀγάλματα, τὰ μὲν ἐκ χαλκοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἐκασμένα. καὶ ὄνομά γε τῷ θεῷ ἐπιτεθεῖται· Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ τοῦ μέτρου καὶ θείου πεπαλμαίου. ἀνεῖφθέγξατο γὰρ Αλέξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, πρόγονος αἵματος Διὸς, φάος ἀνθρώποισι. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, οὕτως ἔμελλε τὰ πάντα

coniecturis colligeret: vel sese viam etiam modumque præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem se modum rationemque præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negotij, prorsus simulatum fucatumque esse, ac ne fieri quidem vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabant, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primùm nascentem vidisse Deum, deinde paulò pòst eundem contrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Aſt vbi iam maturum esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant

ra ἐμιμήσαντο, καὶ χρᾶν
τοῖς ἀνομένοις, καὶ θεσπί-
ειαν, παρ' Ἀμφιλόχου τοῦ ἐν
Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόσιμον λα-
βὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος με-
τὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν,
τοῦ Ἀμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θή-
βαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπε-
σὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν Κιλι-
κίαν ἀφικόμενος, οὐ πονη-
ρως ἀπήλλαξε, πεθεσπίσων
καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλ-
λοντα, καὶ μὴν ὀβολοὺς ἀφ' ἑ-
κάστου χρησμῷ λαμβάνων) ἐκεῖ
θεν δὴ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, πᾶσι
τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντεύ-
σαιτο ὁ θεὸς, ῥητόν τινα προ-
φέρων. ἐκέλευσε δ' ἕκαστον, οὗ δ' ἂν
τύχοι ἄρα, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐ-
πιθυμοῖ, εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα,
καταῤῥάψαι τι, καὶ κατασημή-
ναντα λινῷ, ἢ πηλῷ, ἢ ἄλλῳ
τῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βι-
βλία, καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
κατελθών (ἤδη γὰρ ὁ νε-
ὼς ἐκέκλητο, καὶ ἡ σκηνὴ πα-
ρεσκεύαστο) καλέσας ἕκαστα,
κατὰ

fuerant excogitata) reſponſa quoque redderet ijs qui requiſiuiſſent, diuinaretque accepta videlicet anſa ab Amphilocho, qui apud Cilices vatem egerat (nam is quoque poſt patris Amphiarei interitum poſteáque quàm ille inter Thebanos extare deſijſſet, patria pulſus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem geſsit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro ſingulis accipiens reſponſis) ab hoc, inquam, arrepta anſa, prædicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore vt Deus ipſe reſponſa daret: eiúsque rei diem quendam certum prælocutus eſt. Iuſsit autem vt quiſque quod videretur, quódque maximè diſcere vellet, id in libello conſcriberet, eúmque funiculis obuinctum, cera, argilláve, aut ſimili re quapiam obſignaret. Se verò receptis libellis cùm ſubiſſet

adyta (id enim oraculũ erat extructũ, & apparatæ cortinæ) ordine

κατὰ τάξιν, τὸς διδασκάτας ὑπὸ κήρυκι καὶ θεολόγῳ, καὶ πρὸ τοῦ θεοῦ ἀκούσαν ἕκαστα, τὸ μὴ βιβλίον ἀποδώσειν σεσημασμένον, ὡς ἔχει, πλὴν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκεισιν, ὑπογεγραμμένῳ πρὸς ἔπος, ἀμφιβομένῳ τοῦ θεοῦ, περὶ ὅτου τις ἔμελλε. ὧν δὲ τὸ μηχάνημα τοιόνδε, ἀνδρὶ μὴ, οἵῳ σοί, κ μὴ φορτικὸν εἰπεῖν, καὶ οἵῳ ἐμοί, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ λορδὰ ζηλ μυσοῖς πλὴν ῥῖνα, τραχὺ, καὶ πάντη ἀπίστῳ ὅμοιον. ἐπινοούσης γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς πλοκὰς, ἀνιγίαι νωσκέ τι τὰς ἐρωτήσεις ἐκάλυπτε, καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς αὐτὰς ἀπεικείναζε, ἔπα καλλιλύζας αὖθις, καὶ συμπλάμενον, ἀπιδίδε μετὰ πολοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τόπου γὰρ οὗτος ἐπίσατο, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς συμπλάμενος, αὐτῷ ἐδώκα, ὑπὸ σφραγῖσι λυομι-

ordine per præconē ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc vbi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; argumento, Deo nimirum respondente, quacūque de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neq; difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibuśq; nares essent muco obsitæ, minimèque emunctæ, prodigiosum planè neque incredibile quiddam esse videbatur. Etenim quum varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ videretur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignatáq; reddebat, non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quī tandem scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quàm diligenter obsignata signis

λοσμιμήζοις, ἃ μὴ θεός τις
ληθῶς ὁ πάντα γιγνώσκων
ῶν; τίνος οὖν ἂν ἐπίνοιαι, ἴσως
ρώσεις με. ἄκουε οὖν, ὡς ἔχοις
πίσχειν τὰ ζιαῦτα. ἡ πρώ-
τη μὲν ἐπάνη, ὦ φίλτατε Κίλι-
ε, βιλόνην πυρώσας, τὸ ὑπὸ
πὸν σφραγῖδα μίρον ἧ λιπα-
ροῦ ἀφαπτόμενον, ἐξήρει, καὶ
ὐτὰ πάλιν ἀναγνώσεσθαι, τῇ
ελόνῃ ἄνθρις ἐπιχρίσασα
τὸν κηρὸν, τόν τι κάτω ὑπὸ
ὸν λίνον, καὶ τὸν αὖτις πάλιν
σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως
πυρπόμα. ἑτέρῳ δὲ τρόπῳ,
ὃ δὴ ἐκ λιχνομένου κομιεῖς,
πάσας δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ πίτ-
ης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου,
αὶ λίθου ζοῦ ἀφανοῦς τε
ριμμένου, καὶ κηροῦ καὶ μα-
ίχης. ἐκ γὰρ ζώντων ἀπάν-
των ἀναπλάσας τὸ κομιεῖ-
ον, καὶ θρμίνας πυρὶ, σιάλῳ
πάλιν σφραγῖδα πεχρίσας, ἐπ-
ετίθει, καὶ ἀπίμαλλι τὸν τύ-
πον. ἔπειτα αὐτίκα ξηροῦ ἐπεί-
ου γενομένου, πάλιν ῥᾳδίως,
καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo videlicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. K Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto priùs suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinùs)

καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιθεὶς τὸν κηρὸν, ἀντύπωσον ὅσῳπερ ἐκ λίθου τῷ αὐτῷ σφραγῖδα, εἰ μάλιστα τῷ ἀρχετύπῳ ἐοικυῖαν. τρίτον ἄπο τούτοις ἄκουσον· τιτάνου γὰρ εἰς ὕδωρ ἐμβαλὼν, ἢ κολλᾷσι τὰ βιβλία, καὶ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπιτίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφίλαν (αὐτίκα δ' ξηρὸν γίγνεται, καὶ λίπαρόν, μᾶλλον δὲ σιδήρου παχύτερον) τοῦτο δὴ ἐκεῖνο πρὸς τὸν τύπον. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιούτου ἐπινοήματα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μνημονῆσαι ἁπάντων, ὡς μὴ ἀπαρόκαλοι δόξωμεν λοιδορήμασι, καὶ μᾶλιστα σοῦ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ δικαιοτάτοις σωφρονίζων τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ πεπαιδευμένου, καὶ πολλῷ τούτου πλέονα. ἐ-

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, impositò cerae demùo, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post haec iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admonebat signo, stantemque detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò vti cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt praeter has & aliae complures viae, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum verecundus modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quique modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa retuleris. longéque his nostris copiosiora.

τα. ἔχρη οὖν, καὶ ἐθίσωσι, τοῖς τῆ σοφιστικῆ ταύτη χρῶμενον, καὶ τὸ ἀκὸς τῆ ἐπινοίᾳ προσάπλωμ, οἷς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρινόμενον, οἷς δὲ καὶ πάνυ ἀσαφῆ· χρησμῳδικὸν γὰρ καὶ τοῦτο ἐδόκει. τοὺς μὲν ἀπέτρεπεν, ἃ προέτρεπεν, ὡς ἄμεινον ἕλοιτο σωφρονοῦντι ἀκούοντι. τοῖς δὲ θαρσαλέοις προσῆλθε, καὶ διῆτας, ἀλλὰ, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ μὲν χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ ἀλοχίμοιν παρ' αὐτοῦ τὰ λυτμίδου, ἀκόπου τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίπους ἀρκίου συντεθειμένον. τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας καὶ τὰς εὐκοινίας, καὶ τὰ λιπαρὰ διαλογὰς ἀσαῦθις ἀεὶ ἀναβαλλόμενος, πεπιθὰς, ὅτι ἔσοιτο πάντα, ὁπόταν ἐθελήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου ἀληθῆ, καὶ αὐξητὰ ὑπὲρ ἡμῶν. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, δραχ-

ra. L Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quædam & ambigua respondet ad ea, quæ proponebantur, alijs penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quúmque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ λίτρα ὀβολοῖν. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγενῆσθαι τὸν πόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἐκάστου ἔτους ἥκοντα τοῖς ἀνθρώποις, ἀνὰ λίτρα καὶ πρωτικαὶ λίτραι χρυσοῦς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ἀπληστίας ἀναδιδόντων. λαμβάνων δὲ, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπετίθετο, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων σωφρονοῦς καὶ ὑπηρέτας, καὶ παθλιῶτας καὶ χρηστοποιοὺς, καὶ χρησμοφύλακας καὶ ὑπογραφέας, καὶ ἐπισφραγιστὰς καὶ ἐξηγητὰς, ἅπασιν ἴσον μέρος ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ πλοῦ ἀποστελῶν ἐξέπεμπε, φύσας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς θεῖοι, καὶ ἀνώροι θρᾶτται, καὶ κλίσπλας καὶ λῃστὰς ἐξελέγξει, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι πρὸ ὁδοῦ, καὶ νοσοῦντας ἰάσασθαι, ἐνίους

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsqueadeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. M Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuiq; pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes disiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi,

quosdam

quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnóq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eáq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: Niámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non vererentur in sese turpissimè maledicere, eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere

τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀνεφθέγξατο. ἐρομένου γάρ τινος, τί παθὼν ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἴσχεται πέδαις, ἐν βορβόρῳ κάθηται. εἶτα θαυμάζεις, εἰ ἐπὶ μέγα πρόεισι τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν προσιόντων συνετὰς, καὶ πανταχόθεν σοφάς; ὅλως δὲ, ἀσπονδος καὶ ἀκήρυκτος αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μᾶλλον εἰκότως. τίνι γὰρ ἄνδρι δικαιότερον πρόσεισι πόλεμα γόης ἄνθρωπος, καὶ τερατείας φίλος, ἀληθείᾳ δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καθορακότι, καὶ μόνῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθῆ ἰδόντι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἑταίρων βεβαίως πρὸς ἐκείνους ἦν. ὁ δὲ ἄτυχος Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὀνόμαζον) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitāti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudētes, quámque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro sæuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cùm Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quiq; vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alia cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inuisus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac

ludicra

ὑπὸ παιδιᾶς τιθέμενον. διὸ καὶ τῶν Ἀμαστρέων ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἐνίσκου τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμῴδησέ ποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρί. ὁπότε δὲ καὶ ἐτόλμησέν τις ἑαυτῷ συμπαντικοῦ χρησμοδοῦσαι, καταγελάσας ἐκέλευσε, οὐχ εὑρὼν οὔτ' αὐτὸς παραθέσθαι χρησμὸν ἁρμόδιον, οὔτε τὸν ποιοῦντα πρὸς καιρὸν αὐτῷ παρασκόμενον. μεμφομένῳ γὲ αὐτῷ συμπαθοῦντι ἑλκώσει, προσέταξε βουκόλῳ ὕπνον πόδα, μετὰ μαλάχης ἑψηθέντα ἐσθίειν, ἕως ἔφη.....

Μάλβακα χοιρείων ἰξὺν λιπαρὸν σιπύδνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἔδειξε τὸν δράκοντα τοῖς δεομένοις, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὴν οὐρὰν μάλιστα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβεβλημένος, τὴν κεφαλὴν δ' ἐν τῷ κόλπῳ ἀθεάτῳ φυλάττων.

ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acerperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cõsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculũ reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cùm ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet quĩ sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum særa cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconẽ ostendebat ijs qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponẽs: caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu ser-

των. ἐθελήσας δὲ καὶ μείζονος ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπέσχετο καὶ λαλοῦντα πρέξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, ἄνθρωπον ὑποφήτου χρησμῳδοῦντα. εἶτα οὐ χαλεπῶς χρήσας ἀρτηρίας σωλῆνας, καὶ διὰ τῆς φαλῆς ἐκείνης, τῆς μιμητικωτάτης πρὸς ὁμοιότητα, διείρας, ἄλλως τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς διὰ τοῦ ὀθονίου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσπιπτούσης. ἐκαλοῦντο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐδίδοντο, οὐδὲ ἀνεδην, ἀλλὰ τοῖς τὸν πρόφρονες καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σκωτιανῷ δοθεὶς, ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν ἐξόδου, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν. προφήτην γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τοῦτῳ ἐσβολῇ, ἔτως ἔφη·

Πάρθοις, Ἀρμενίοις τε θεοῦ ἐπὶ δεξιὰ λαμάσας,
Νοστήσεις Ῥώμην, καὶ Θύμβριδος ἄγλαον ὕδωρ,

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edentem oracula. O Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad eum promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neque quibuslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirétur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait: P Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, Romam vrbem repetes, & clarus Tybridis vndas,

Στίμ-

Vertice

Στέμμα φέρων κροτάφοισι, μεμιγμένον ἀπλίνοισιν.

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Εἶτ' ἐπειδὴ πεισθεὶς ὁ ἀλέκτωρ Κιλάτος ἐπέβαλε, καὶ ἀπήμαξεν, αὐτῇ στρατιᾷ ὑπὸ τῷ Οθρυάδῃ καταπεπτώκει, τοῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ἐξαιρεῖται τῶν μνημάτων, ἐντίθησι δ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ.

Deinde postea quam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenissetq; vt vnà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίους ἐλάαν στρατὸν, οὐ γὰρ ἄμεινον·

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.

Μή σοι θηλυχίτων τις ἀνὴρ τόξῳ ἄπο λυγρὸν

Πότμον ἐπιπροΐας, παύσῃ βιότοιο φάος τε.

Ne tibi fœmineis vir amictus vestibus, arcu

Exitium immittat, vitaq; ac lumine priuet.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο σοφώτατον ἐπενόησε, τοὺς μεταχρονίους χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν ἀκαίρως προτεθεσπισμένων καὶ ἀπεταγμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγίειαν ἐπηγγείλατο, ἀποθανόντων δέ, χρησμὸς ἄλλος ἕτοιμος ἦν παλινῳδῶν.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus substitutitijsq; responsis, ea quæ perperam maleq; euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpiùs enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oracullum illicò paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Μηκέτι λίσσεσθαι νόσιον λυγρῆς ἀπαορίης,

Πότμος

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Πότμος γὰρ προφανὴς, οὐδ' ἐκφυγέειν ἀλωτόν ἐστι.

Mors etenim manifesta nec euitare licebit.

Εἰδὼς ὁ τὴν τε Κλάρου καὶ Διδύμους, καὶ Μαλλοῦ, καὶ αὐτὸς δοκιμωτάτας ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτὸς ἐποιεῖτο, πολὺς τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτοὺς, λέγων·

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Malloq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his verbis:

Εἰς Κλάρον ἴθι νῦν, τὸν ἐμὸν πατρὸς ὅς κ' ἀκούσῃ. καὶ πάλιν·

Nunc Claron ito, meî vocem patris auditurus. Et rursus:

Βραγχίδιον δὲ δύσαι καὶ μάντιος, ἠδὲ λαβὼν χρησμῶν. καὶ αὖθις·

Brãchidica accedas adyta, atq; oracula quæras. Et iterum:

Εἰς Μαλλὸν χώρει, θεοπισμοὺς Ἀμφιλόχοιο.

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς ἤδη, μέχρι Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν διεφοίτησεν ἡ μαντικὴ τὸ λοιπόν, καὶ ἐς αὐτὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, ἤδη λέγειν ὅσις ἐν ἅπασι καὶ πᾶσι τοῖς ἐπιπολάζουσι, οἱ μὲν αὐτοὶ ἴοντες, οἱ δὲ πεμπόμενοι, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα καὶ πόλει ἔχοντες· ἔτι

Q Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; desig nauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat, qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij, qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant:

ὧν πρῶτος καὶ λουφᾶος ἐγένετο Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ νοσῶν, καὶ ἀληλοίκοτα περὶ αὐτῶν πεπεισμένος, ἃ μόνον ἀληθὲς μέγα που λίθον, ἢ ἱερεῖα στεμμένον θύσαιτο, προσπίπτων ἀεὶ, καὶ προκυνῶν, καὶ ἐπιπολὺ παρεστὼς καὶ εὐχόμενος, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὕτως οἶνον ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐμέλησεν, ἀφεὶς πλὴν ἐπικαισομένην τάξιν, ἃς τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος ἀναπλῆναι, ἔπεμπε δ' οὐ πάντας ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται, ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπανῆσαν, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμετροῦντες ἕτερα πλείω τούτων, ὡς ἐντιμότερος

bant: quibus princeps quasi quæ signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt sicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conspexissent, continuò procideret atque adoraret, ac diutiùs aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum deuolârit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decépti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo dominò

μότεροι εἴη παρὰ τῶν ἀσπότη. ἐξέπαυον γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ ἐς μανίαν ἐρρωμένως ἐνέβαλον. ὁ δέ, ὡς ἂν τοῖς πλείστοις καὶ δυνατωτάτοις φίλος ὤν, πρεσβύτης, τὰ μὲν διηγούμενος, ὡς ἀκούσαι παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐνέπλησε δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλπισεν οὕτως, ὡς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἱ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἐπέγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν καθ' αὐτούς. ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως προσδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ ταῖς ἄλλαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἱερατεύων αὐτῶν, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ἱερουργίας, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατεία ὑπὲρ τοῦ μαντείου καὶ αὐτοῦ ψευσομένους. καὶ μηχανᾶταί τι ὁ πρωτοπάτωρ οὐκ ἄσοφον, ἀλλὰ τῷ προσχόντι λύσῳ ἄξιον.

mino fierent commendatiores. Inflammârunt itaque senem infelicem, & in vehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quos habebat cùm plurimos, tum potentissimos, enarrabat partim ea quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modum iste compleuit vrbem, concitauitq; quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperunt, vt aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs alijsque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, vti non solùm renunciarent oracula, verumetiam Dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, déq; ipse mentirentur. Excogitârat autem ter scelestus ille quiddam neutiquam insci-

tum, & ingenioſius quàm vt in vulgarem competat latronē.

Etenim

λύων γὰρ τὰ συμπόμπα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι ἴδοι ἐπισφαλὲς, καὶ παρακινδυνευόμενον ἐν τοῖς ἐρωτήσεσι, διατάττων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ἐπιχειροῦντας, καὶ μονονουχὶ δούλους ὄντας τὸ δίκαιον ἔχοντας τοὺς πομφόρτας, μεμνημένους οἷα ἐκ τῶν ἔργων. σιωπήσει δ' οἶμαι αὐτὸς, τοὺς πλουσίους, καὶ μέγα δυναμένους τὰς οὐσίας παυθάνεσθαι. ὑπολαμβάνων οἶμαι τοιαῦτα παρ' ἐκείνων ἀκούσεσθαι ὅτι αὐτὸς ἐντὸς ἔχοι τοῦ ἀρκύος. βούλομαι δέ σοι καὶ τῶν Ρουτιλιανῷ λοιδόρων χρησμῶν ἐνίους εἰπεῖν. σιωπαζομένῳ γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ πρώτης γυναικὸς παιδείας ὥραν ἔχοντος, ὅ τινα προσήκοιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ἔφη·

Πυθαγόρην, πολέμων τε διάκτορον ἠδὲ ἀοιδόν.

Εἶτα

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in ijs quæ proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic scisciranti de filio ex vxore priore suscepto, qui iamper ætatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem prælia vatem.

Deinde,

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν ἔχων λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας οὗτος ἐπηλλάξατο τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ὁ βέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προλελογχέναι τὸν θεὸν, καὶ δι' αὐτὸ ζῶντα μὲν μηδένα διδάσκαλον ἑλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς ἀπὸς τὸ μαρέσιον ἐν Ἅιδου νεῦ συνεῖναι. τί δέοντα μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, εἰ τοιούτοις ἀνθρωπίσκοις ἐνεφρίβαν ἄξιον; αὖθις δὲ πυνθανομένῳ αὐτῷ, τινὸς ποτε ψυχὴ διεδέξατο, ἔφη·

Πρῶτον Πηλείδης ἦσθα, μετὰ ταῦτα Μένανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἔσσεαι ἠλιθάς ἀπτὶς.
Ζήσεις δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ δεῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ὁ δ' ἱδρωμένος ζώντως ἀπέθα-

Deinde, paucis post diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deū, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nūc es: pòst fax Phœbea futurus: —
Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interi-

rit,

μελαγχολήσας, οὐδὲ πιστεύσας τῷ τοῦ θεοῦ ὑποσχέσει· ἡ οὖν καὶ ἡ τοιαύτη μαντεία τῶν ψευδοφώνων ἦν. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ γάμου, ἐχρησεν.

rijt, in insaniam versus, haud expectato Dei promissio: quâ quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Γῆμον Ἀλεξάνδρου τε Σεληναίης τε θύγατρα.

Ducito Alexandro natâ Lunáq; puellam.

Διαδιδάσκει δὲ πάλαι λόγον, ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν ἔχει, ἐκ Σελεύκης αὐτῷ συγγενομένης, τῷ γὰρ Σελεύκῳ ἐρωτι ἁλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἔθος, κοιμωμένων ἐρᾷν τῶν καλῶν. ὃδ' οὐδὲν μελλήσας, ὁ σωφρονέστατος Ρουτιλιανὸς, ἀνδρὸς ἔπεμψεν ἐπὶ τὸν γάμον, καὶ τοὺς γάμους σωφρονίσας ἑξηκοντούτης νυμφίος, καὶ σωθεὶς, τῷ πρεσβυτέρᾳ Σελεύκῳ ἑκατόμβας θύσας ἱλασκόμενος· καὶ τῶν ἑσπερανίων εἷς καὶ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὃδ' ὡς ἅπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐκράτησε, μείζω ἀεὶ ἐπενόει καὶ πάντοσε τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς

Siquidem iam olim rumorem dissipârat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos amare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχῆς ἔπεμπε χρησμοφόρους, τοῖς πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς καὶ πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, καὶ σεισμὸς, καὶ ἀσφαλῶς βουλήσασθαι, ὡς μὴ γνόντα τό τι ζύτων αὐτὸς ἀκίνδυνα αὐτοῖς. ἵνα δὲ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, ἃς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν ᾧ λοιμῷ, διεκόμψατο. ἦν δὲ τὸ ἔπος ἐν·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλῃ ἀπερύκει.

καὶ δὴ ἦν ἰδεῖν τὸ ἔπος πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀλεξιφάρμακον. τόδε ἐς τἀναντίον ἔσῃ πλείστοις προὐχώρει· καίτοι γέ τινα τύχῃ αὐτοῖς μάλιστα οἰκίαι ἐπεγράφησαν, ἃς τὸ ἔπος ἐπεγέγραπτο. καὶ μή μοι νομίσῃς ζύτο λέγειν, ὅτι διὰ τὸ ἔπος ἀπόλωντο, ἀπὰ τύχῃ τινὶ ὅτως ἐγένετο. τάχα δ' οἱ πολλοὶ, καταθαρρήσαντες ἐπὶ σίχῳ ἀμέλησαν, καὶ ἐς θυμότερον διῆκαν, ὅκου

næ ditionis partes, quò perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, vnum quoddam tale oraculum, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodierat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interierint, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil aduersum

ὀλεθρεμῶ πρὸς τὸν νόμον σιω-
πᾶν ἅπαν, ὡς ἂν ἴχνος τι προ-
σαχορεύσας αὐτῶν συμβάλῃς,
ἢ τὸν ἀκριβοκόμην Φοῖβον
ἐκβοήσαντα τὸν λοιμόν. πολ-
λοὶ μὲν γοῦν τοι ἐν αὐτῇ Ρώ-
μῃ κατεσκεύασε, πάνυ πολ-
λοὺς τῶν συνωμοτῶν, οἳ τὰς
ἑκάστου γνώμας διήγγελον αὐ-
τῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις πρὸ-
κλύνον, ἢ ἂν μάλιστα ἐφίε-
το, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς
τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὶν ἥκειν
τοὺς πεμπομένους καταλαμ-
βάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τοιαῦ-
τα προεμηχανᾶτο. τελετλύ
τινα γάρ τινας συνίστασι, καὶ δι᾽
ἐνθουσιάσεως καὶ ἐποφαντίας,
πεῶν ἐξῆς ἀεὶ τελουμένων μυ-
ήσεων. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ
προῤῥήσεις λῦ, ὥσπερ Ἀθλίοις,
τοιαύτῃ· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χεῖ-
στιανὸς, ἢ Βασιλίδειος ἢ ἄλλο τι
πάσκοι τῶν ὀργίων, φεύ-
γέτω· οἱ δὲ πιστεύοντες τῷ θεῷ,
τελείσθω-

uersum pestem præter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ cõstituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquã oraculum adijssent, illi significarent quidnã essent percõtaturi, quidque potissimum cupere viderentur: vt etiam priusquam aduenissent ij, qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas vrbes præstruxerat. R Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus tradendarum gestationes, & sacrorũ ceremonias, quæ quidẽ tribus ex ordine diebus cõtinenter perage-

rentur. Ac primo quidem die Athenienſiũ ritu denunciatio fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorũ explorator accessit, discedat. Cæterũ q Deo

πιλάδωσαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. ἔπειτ' οὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐξιλασις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ἠγάτο λέγων, ἔξω Χειπανὸς, τὸ δὲ πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο, ἔξω Επικουρέους. ἔπειτα Λητῦς ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Απόλλωνος γονὰς, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ασκληπιὸς ἐτέκετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκωνος ἐπιφάνεια, καὶ γένεσις τοῦ θεοῦ. τείτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρίου τε τοῦ καὶ τῆς μητρὸς Αλεξάνδρου γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ δᾳδοῦχος ἐκαίετο. καὶ τελευταῖον, Σιληνοῦ καὶ Αλεξάνδρου ἔρως, καὶ τελουμένη τῇ Ρουτιλιανῇ κώμη. ἐφαίνετο δὲ, καὶ ἐπιφάνεια ὁ Ενδυμίων Αλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων ἐκεῖνος, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ· κατέβη δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σιληνοῦ, Ρουτιλία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Αλεξάνδρου, καὶ ἀντιρω-

credat & parent, ſacris feliciter initietur. Sub hæc protinus exigebantur, illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Chriſtiani. Tum multitudo acclamabat vniuerſa: Foràs pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum naſcebatur Aeſculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deiſq; exortus. Porrò tertio die Podaliriꝰ cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Poſtremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac naſcens Rutiliani coniunx. At verò facem geſtabat, myſteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens ſcilicet in medio iaceret: deſcenderet autem in eum è tecti faſtigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agens Rutilia quædam formoſiſſima, cuiuſdam è Cæſareæ domus præfecti vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum ita vi-

ciſſim

ἀντιφωμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀλεθρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐτίγνετο ἐν ᾧ μέσῳ, καὶ περιπλοκαί. εἰ δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ λαμπάδες, τάχ' ἂν τι καὶ τῶν ὑπὸ κόλπον ἐπράχθη, μετὰ μικρὸν δὲ, αὖθις πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος, ἐν πομπῇ τῇ αὐτῇ, καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἐκ Γλύκωνος· ἐπεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντες, εὐμοιρεῖσθαι δεῖν, καὶ λύρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίνας ὑποδεδεμένοι, πολὺ πλῆθος σκοροδάλμου ἐρυγγάνοντες, ἐκ Ἀλεξάνδρου. πομπὴ δὲ ἐν τῇ διαδοχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφάνη, δέρματος, ὡς εἰκὸς, ἐπιχρύσου περιτεθεῖσα, καὶ πρὸς πολὺ αὐγὴν τῶν λαμπάδων ἀφεῖλκεν. ὥστε καὶ γνωμένης ποτὲ ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ αὐτοῦ ἔ τε

cissim ab illo anabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idq; in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nonnihil & eorum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulò pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè cænori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria renudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conijcio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, vtrum

ὅτι Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι, διὰ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, ἔτι ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τὴν ξύνεσιν ταύτην αὐτῷ. Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρυσῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φοίνικα, ἄλλοτε δ' αὖξα,
Ἡ δὲ προφητεύει δίης φρενὸς ὄμμα ἀρηρώς,
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.

καὶ πάλιν·

Ἐς Διὸς ἔσι, Διὸς βλητέα σέλας ἀραυνῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς ζηλωτή τι ὁ γενάδας ἐπεχείρησε· τοῖς γὰρ πόλεσι τοῖς Ποντικοῖς, καὶ τοῖς Παφλαγονικοῖς ἐπήγγελλε βουλόμενος πέμπειν ἐς τριετίαν ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἓξ δοκιμασθέντας, καὶ προκεκριμένους τοὺς εὐγενεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ μάλα διαφέροντας τὴν μορφὴν. ὃς ἐγκλεισάμενος, ὥσπερ

Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritur & oritur & vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustis & pijs.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, qui Deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formaque eximios. Quibus inclusis perinde vt

empticijs

ὥσπερ ἀργυρωνήτοις ἐχρῆτο
γυναιξὶν, καὶ πάντα πρό-
τερον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον
ἐπιποιῆσαι, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαί-
δεκα ἔτη μηδένα τῶν αὐτῷ εὐ
δοκιμούντων προσιέναι, μηδὲ φιλήμα-
τι ἀσπάζεσθαι. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις
προτείνων τὴν χεῖρα λύσαι,
μόνους τοὺς ὡραίους καταφίλει,
καὶ ἐκάλουν οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ
φιλήματος. διαῦτα ἐνηρυ-
θρία τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυ
ναῖκάς τε ἀνιδρίως διαφθεί-
ρων, καὶ πᾶσι σωφρόν. καὶ δὴ
μέγα, καὶ ἐνύπνιόν ἐκάστῳ, εἴ τις
τῷ γυναικὶ προβλέψαιτο, ἢ
καὶ φιλήματος ἀξιώσαιτο, ἀν-
θρώπων τὴν ἀγαθὴν τύχην
ἔχειν ἐκάστῳ εἰς τὴν οἰκίαν
αὐτῷ εἰσρυήσεσθαι. πολλοὶ δὲ
καὶ ἤνεγκαν τιθηνεῖσθαι παρ' αὐτῷ,
καὶ οἱ ἄνδρες ἐπιμαρτύρουν,
ὅτι ἀληθῶς λέγοιεν. ἐθέλω
δέ σοι καὶ διάλογον διηγήσα-
σθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρ
δωτος,

empticijs ad libidinem abu-
tebatur, modis omnibus in
eos debacchari ſolitus. Prae-
tereà legem quoq; condide-
rat, ne quis maior annis o-
ctodecim ſeſe τ admoto ore
complecteretur, néve cum
baſio ſalutaret: ſed reliquis
manum duntaxat oſculan-
dam porrigens, ſolis aetate
formáq; floridis oſculum da
bat: atq; his quidem inde eo
gnomen inditum, vt intra o-
ſculum conſtitui dicerena-
tur. Atque in hunc modum
vecordibus ac ſtupidis mor-
talibus illudens, perpetuò
deinceps ſuas nequitias exer
cebat, paſſim conſtuprans v-
xores, paſſim liberis abu-
tens. Quin magnum quid-
dam, cunctiſq; optandum
videbatur, ſi cuius vxorem
vel aſpexiſſet modò. Porrò
ſi quam etiam oſculo digna-
tus fuiſſet, nemo non ita pu-
tabat, quicquid eſſet bonarũ
felicitatum, id omne ſemel in eam domum influxurum eſſe.
Erant inſuper, atq; eae non paucae, quae ſeſe etiam peperiſſe ex
illo iactarent: quod ita eſſe mariti ſuo teſtimonio confirma-
bant. v Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sa-

λατος, Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τὴν σοφίαν, ἔστιν ἐκ τῶν ἱερωσύνων. ἀνέγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῷ Διὸς Σαραπίδωνος οἰκίᾳ. ἆρά γέ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς εἶ; ἐγὼ, ἦδ' ὃς, Ἀσκληπιὸς νέος, ἄλλος παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε ταῦτά γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμενεῖς χρηματοδοτῶν τούτῳ πρὸς χιλίοις. εἶτα ποῖ μετανάστης; εἰς Βάκτρα, καὶ τοὺς ἐκεῖ γε, ἢν γὰρ ἀφελῶσι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρησθεία ἐστὶν ἐν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδῆ ἐστιν οἱ νεὼ ἐκπίπλουτοῦντι ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ ζῶντ' ἐθελήσῃς εἰδέναι· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νοῦν βίον; κάμηλος, εἶτα ἵππος, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ

cerdotis, viri cuiusdam Tianei, cuius sapientiam ex his quæ scisscitatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tij, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad milleſimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem aportet & barbaros meo conuictu meáque præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisq; redduntur, vtrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris, nefas enim. Cæterùm ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac vates

προφήτης ὁ μέσων Αλεξάνδρου. Διαῦτα μὲν ὁ Γλύκων πρὸς Σακέρδωτι διηλέχθη. ἐπὶ τέλει δὲ, χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγξατο, ἀφ' ὡς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα:

Μὴ πείθου Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

Πάνυ γὰρ ἐφρόντιζε τοῦ Ἐπικούρου, ὡς προεῖπον, ὡς τιμωρὸν ἀντίτεχνον, καὶ ἀντιβολιστὴν τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἵνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διαλέξασθαι αὐτὸν, ἐπὶ πολλῶν πρόσωπα, εἰς κίνδυνον οὐ μικρὸν κατέστησεν. ὁ μὲν γὰρ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μέντοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὸν Παφλαγόνα προσαγαγὼν οἰκέτας αὐτῷ ὢν τῆς Γαλατίας, τὸν ἐπὶ θανάτῳ ἀνέπεισας, ὡς ἀποκτενοῦντας τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παιδευόμενον. ὁ δὲ νεανίσκος ζῇ, καὶ ὑπανιστάμενος ἥκει, μετὰ τῶν οἰκετῶν ἀπόλεσαν, θηρίοις ἢ σὺ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbũ.

Mirũ etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superiùs dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostu-ris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimẽ adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occi-

dissent: atqui viuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestijs traditi

παραδοθέντων. Συνέβη δέ τι τοιοῦτον. ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον, ἄχει τῷ ποταμῷ, πλοῖα ἀναγομένῳ, ἐπείσθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι. ἐμπαθέστερον ἐβαρύνετο, οἱ δὲ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκέται αὐτοῦ, οἰηθέντες ἢ ἐν τῷ Νείλῳ πλέοντα διεφθάρθαι τὸν νεανίσκον, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ τότε) ἀνῃρῆσθαι, ἵνα μὴ λοιπὸν ἀπαγγέλωσι αὐτῷ τὸν ἀφανισμόν. ἔπειτα ὁ χρησμὸς, ἡ δὲ ἀλάστωρ, μετὰ τοῦτο ἐπέστη ὁ νεανίσκος, διηγούμενος τὴν ἀποδημίαν. ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἐλέγχῳ, καὶ μὴ φέρων τὸν ὀνείδους τὴν ἀλήθειαν, ἐκέλευσε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ἢ μὴ αὐτὸς ἐναγὴς ἔσεσθαι, καὶ Ἐπικούρους ὀλεθέσθαι. τῶν δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, δαιμόνιός τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ, πρῶτος πυθόμενος ἐρρύσατο τὸν ἄνθρωπον, θανάτου

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subducto nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renunciãtes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coarguereturr, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alioquin & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subduxit,

νον, μικροῦ δεῖν καταλιθοβολῆσαι, πάνυ δικαίως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτοὺς ταῦτα. ἄλλῳ τινὶ προσκαλουμένων, κατὰ τάξιν τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ τοῦτο τοῦ θεσπίσαι ἐγίγνετο,) καὶ ἱερέως τοῦ κήρυκος, εἰ θεσπίσοι, ὧ δεῖνι ἀποκρίνασθαι ἔνδοθεν, εἰς κόρακας οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε σίγα τις ὑπεδέχετο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ' ἤδη γοῦν πρὸ τῆς αὐλαίας ἐφαίνετο, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον, ἅπερ ἐμοὶ ἡ μεγίστη λοιδορία. ἐν τοσοῦτῳ καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. ἑωρῶν γὰρ τὰς Ἐπικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς οἶσθα, τῶν βιβλίων, καὶ κιφαλαιῶδες, περιέχον τῆς τἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας εἰς τὴν ἀγορὰν μίσθιον ἕκαστον

xit, alioquin lapidibus obruendum, idque iure optimo: quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem haec euenerunt. Caeterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) praecone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verum erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureae disciplinae decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἅπαντα ἐπὶ ξύλων συκίνων, ἐκ δὲ λίθου αὐτὸ καταφλίξω, καὶ τὴν σποδὸν εἰς θάλασσαν ἐξ-βαλῶ, ἵνα καὶ χρησμὸν ἐπιφθέγξωμαι.

Πυρπολίαν κέλομαι δόξας ἀπαοῖο γέρον.

Οὐκ εὖ δ' ὡς ὁ κατάρατος, ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυγχάνουσιν αἴτιον γίγνεται, καὶ ὅσαν αὐτοῖς ἀρήνην, καὶ ἀταραξίαν καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργάζεται, λήμας τε μὴ καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων κατοκώκυτον, καὶ ψευδῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ δὴ καὶ ἀληθείαν ἐντίθησι, καὶ καθαίρον ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ὑπὸ λαμπάδι καὶ σιδίνῳ, καὶ τοῖς τοιούτοις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔστι, καὶ μέγιστον τέλεσμα τῆς μιαροῦ ἀνδρὸς ἄκεσσον. Ἔχων γὰρ ὁ μιαρὸς ἐπίβασιν ἐπὶ τὰ βασίλεια ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν ὀθόνιον μετὰ

ac Σ lignis ficulnis exuſſit, tanquam auctorem ipſum exureret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo inſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Haud perpendit ſceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo verſarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; páreret, propterea quòd à pauoribus, ſpectris ac prodigijs liberaret: tum ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac veritatem inſereret, planè luſtraret animum, non tæda quidem, aut ſquilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, vero ac libertate. a Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, vnum inter omnia multò impudentiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, inque aulam Cæſaream, præſertim Rufiliano rem adiuuante, atque

μοπᾶτα πάροδον, ἀφ' ἡμῶν καὶ χρησμὸν, τῶν ἐν Γερμανίᾳ πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτι θεὸς Μάρκῳ καὶ τοῖς Μαρκομάννοις καὶ Κουάδοις συνιπλέκεσθαι. ἦν δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέοντας ἐμβαλεῖν ζῶντας εἰς τὸν Ἴστρον, μετὰ ποικίλων ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χρησμοῦ·

Ἐς δίνας Ἴστροιο, δίκπιτνί τ' ἐς ποταμοῖο,
Ἐμβαλέειν κέλομαι δοιὼς Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσκῴους, καὶ ὅσα τρέφει Ἰνδικὸς ἀήρ,
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας εὐώδεας, αὐτίκα δ' ἔσαι
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἠρινῇ ἐραλεινῇ.

Γνωμίνων δὲ τάτων, ὡς προσέταξεν, τοὺς μὲν λέοντας, ἐκνηξαμένους εἰς τὴν πολεμίαν, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατειργάσαντο, ὡς τινας λύκους ξυνικοὺς, αὐτίκα δ' τὸ μέγιστον πρᾶγμα ζῶις ἐμ-

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, duo Marco cum Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: mox fu-
tura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quos spiam aut lupos esse rati, fu-

stibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

βιβλίοις ὑπνῶν, δυομένων σχεδὸν ἀθρόων ἀπολλυμένων. ἔστι ἀπολείπεσι τὰ περὶ Ἀκυλήαν γενόμενα, ἢ μικροῦ τῆς πόλεως ἐκείνης ἁλῶναι. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἔμπροσθεν ἀληθὲς μὲν Δελφικὴν ἐκείνην ἀπολογίαν, καὶ τὸν τῶ Κροίσω χρησμὸν ψυχῶς παρῆγε, νικᾶν μὲν γὰρ προεπεῖν τὸν θεὸν, μὴ μέντοι ἀπλῶσαι, Ῥωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν θλιβομένην, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχόντων, ἐπινοεῖ τὸν νυκτερινὸν καλούμενον χρησμόν. λαμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶται, ὡς ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεκρίνετο, ὃ μέντοι σαφὲς τὸν πολλὸν, ἀπὸ καὶ ἀμφιβόλους, καὶ τεταραγμένους, καὶ μάλιστα, εἴ τινα θεάσαιτο ἐπιπροσθοῦν τὸ βιβλίον καταφρασσόμενον. ὑγὲ

est consequuta, viginti ferè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat vt vrbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Crœsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in vrbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos.

Ad

γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ
πιπτὸν ἅπαξ ἐπίγραφε,
χνομοῖς πρέπον καὶ τοιοῦ
ρ οἰόμενος. καὶ ἅσάρ τινος
ξηγητὰς ἐπὶ τούτῳ καθέμεν
οι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους
λίγοντο, παρὰ τῶν τοῦ Διοῦ
νους χρησμὸς ἀναμβανόν-
των ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ ἁπλώσει
ὰ αὐτῶν, καὶ ζῦτο αὐτῶν τὸ
γον ἐπώμισθον ἦν. ἐπίπαν
γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ ὧν Ἀλιξάνε
ρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἐκά-
ρος, ἐνίοτε δὲ, μήτε ἐρομέ-
νου τινὸς, μήτε συμφοιτῶντος,
ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησ-
μῴδει πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀ-
νοήτων, οἷον καὶ τόδε·

Δίφρα ὅπως σὺ ἄλοχον, μάλα παχυλιανθέα,
Καλλίνδαν ἐπὶρ λιχίων σαλάγῃ, καὶ δῶμα,
Δῆλος πρωτογονὸς, ὃν δὲ σύγε πάντα πέποιθας.
Ὧπυιε γὰρ ἐκεῖνον, ὃν' ἄνθος σὸν παράκοιτιν,
Ἀντίδοσιν ταύτην ὕβρεως ἰδίας ἀποτίνων.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. β Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq́: atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis: imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam: tamen oraculum edebat, vt ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuã qui, teclus in ædibus, ac te
Clam, prorſum, vxorem vultúq́ oculisq́ decoram
Stuprat adulterio, ſeruum tũ ex agmine primus,
Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia dea
mem. Eius enim florem libâſti. hoc dedecus ille

Nunc-

Ἀλλ' ἤδη σοι δὴ φάρμακα
ἀπ' αὐτῆς πυγὰ τίτυκται,
Ὡς μήτ' ἐσαίοις, μήτ' ἐπ-
φοράας, ἃ ποιοῦσιν,
Εὑρήσεις λιχάτω, ὑπὸ σῷ
πλινθίῳ, ἀγχόθι τοίχου,
Πρὸς λιφαλῆς, ἣ σὴ θεράπαινα σανίσιν Καλυψὼ.
Τίς οὖν ἂν Δημόκριτος οὐ λίαν ἐρράθη, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς; εἶτα μετ' ὀλίγον καταπλαγῆναι ἂν, σωθεὶς τὴν ἐπίνοιαν αὐτῆς; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πολλάκις ἔχρησεν, εἴτις τῇ πατρίῳ ἴροιζ φωνῇ, Συρίστι ἢ Κελτιστί, ἐρωτῶν ἐξαίφνης ἐπιδημίας ὁμοεθνὰς τοῖς ἀνθρώποις. διὰ τοῦτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ἕως τι δόσεως βιβλίων, καὶ τῆς χρησμῳδίας, ὡς ἐν τούτῳ καὶ τὰ σχολῇ νοούμενόν τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐνείκοιντο οἱ ἑρμηνεύσοντες λεγόμενοι ἕκαστα, οἷος καὶ ὁ τῶν Σκύθης Λοθὰς

Nunc tibi compensant, cum coniuge dormit herili.
Quin ipsi tibi iam pridem lethale venenum
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tecte furtimq; parârunt.
Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub cerniculi condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.
Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illicò despuisset, simulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur.
Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nanciscì qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cuiusdam

ὰς χρησμὸς λῶ·

Μόρφι ἐβάργουλις ἐς σκιλὼ
χνίγχιπραγκ λάψῃ φάος.

ἦκως πάλιν, οὔτι παρόντι,
τι ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη, ἄνω
ίτρου, ἀναστρέφων ὀπίσω·
γὰρ πέμψας σε, τέθνηκεν
ὸ τοῦ γάτου Διοκλίους
ήμερὸν, λῃστῶν προσπεσόν-
των, Μάγγου καὶ Κίλιφος καὶ
Βουβάλου, οἳ καὶ ἤδη δεδέν-
ται λῃφθέντες. ὀλίγους δὲ καὶ
τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἄκουσον·
ρομένου γάρ μου, ἃ φαλα-
κρὸς ὢν Ἀλέξανδρος, καὶ
παλασημηναμένου πειείργως
καὶ προφανῶς, ὑπογράφε-
ται χρησμὸς νυκτερέσι,
Σαβαρδαλάχου μάλαχ' Ατ-
τις ἄλλος λῶ. καὶ πάλιν ἐ-
μου ἐρομένου, ἐν δύο βιβλί-
οις διαφόροις, τὰ αὐτὰ ἐπ-
ρώτησεν, πόθεν λῶ Ομη-
ρος ὁ ποιητὴς, ἐπ' ἄλλου καὶ
ἄλλου ὀνόματος, ὡς ἑτέρῳ
μὲν ὑπέγραψεν, ἐξαπατη-
θεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ παιδίσκου.
ἐρωτηθεὶς γὰρ, ἐφ' ὅ, τι ἥκει,
θεραπείαν, ἔφη, ἀσθενοῦντος πρὸς
ὁδωλῶ

iusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quũ nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito vnde venisti, siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. ✠ *Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihỹpsi respondit. Scisciato an caluus esset Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, responsum nocturnũ subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus*

latrum

ἐδωίλω πλωτῇ.

Κυ]μίδι σι χρίσθη κέλο-
μαι, δροσίλω τί κι Λη]τῦς.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦ ζ
ἀκκικόδ, ὡς ἐρομένῳ ζῦ πίμ-
ψαν]ος, ἄτι μοι πλεῖσαι ἐπ'
Ιταλίαν, ἄτι πεζοπορῆσαι
κῶμον, ἀπεκείνατο ὐδὲν πρὸς
τὸν Ομηρον.

Μὴ σύ γι πλωίμενα, πε-
ζὸς δὲ πατ' οἶμον ὁδοι.

Πολλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ αὖ-
τὸς ἐπεμηχανησάμην αὐτῷ,
οἷον καὶ ἐκεῖνο μίαν ἐρώτη-
σιν ἐπερωτήσας, ἐπιγραψα ζῷ
βιβλίῳ, κατὰ τὸ [illegible], τοῦ
δεῖνος χρησμοὶ ὀκτὼ, ψευσά-
μενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκ-
τὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμε-
νον ἔτι πρὸς ταύταις πίμ-
ψας, ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ ἀπο-
πομπῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπι-
γραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν
ἐρώτησιν (ἦν δὲ αὕτη, ποτὲ
ἁλώσεται μαγγανάων Α-
λέξανδρος) ὀκτὼ μοι χρεσ-
μοὺς ἔπεμψεν, ὅτι γῆς φασιν,
οὔτε οὐρανὸν ἁπτομένους, ἀ-
νοήτους,

laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi ſciſcitanti ei dictum eſſet, vtrum mihi ſatius eſſet in Italiam nauigio, an pedeſtri itinere proficiſci, reſpondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, rate ne ſulcaueris undas.

Multa id genus aduerſus illum ſum machinatus, quarum de numero fuit & illud, vnica rogatione propoſita libello pro more inſcripto, talis cuiuſdam rogationes octo, nomen eius quod emētitus, miſsis drachmis item octo: præterea quod fieri ſolitum eſſet, addidi ingens. At ille perſuaſus partim miſſa mercede, partim inſcriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiuſmodi, quando deprehendendus eſſet impoſtor Alexander) octo miſit oracula, ſed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm abſurda, & in-

νόντες δὲ καὶ ἀναγνόντες ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἐμαθόμην, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν μὲν ἐκ πατρίδος τοῦ γάμου, καὶ τῶν πάνυ προσηκόντων τοῦ κηδεικοῦ ἐλπίσιν, ἀμισῆ, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἔχθιστον ἡγεῖτο, καί μοι περὶ ἐμοῦ προμάντιν τὸν Ρουτιλιανὸν ἔφη, Νυκτιφοίτοις ὀάροις χαίρει, κοίταις καὶ λυσάγνοις. καὶ ὅλως, ἔχθιστος καὶ εἰκότως ἦν ἐμοί. λάβρα δὲ ἐσηλθόν μοι ἐς τὸν πόλιν ἤθελε, καὶ ἔμαθον, ὡς ἐμὲν ἤδη ὁ Λυκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ στρατιώτας δύο, τοξοφόρον καὶ κοντοφόρον, παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος αὐτῷ, ὥς μοι παραπέμψαι μέχρι πρὸς τὸν θάλασσαν) αὐτίκα μεταπέμψασθαι δεξιῶς πάνυ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πολλοὺς παρ' αὐτῷ, συνεπηγόμην δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι δεῖπνον

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, præterea quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibiq; acerrimũ hostem iudicabat. Quodam itaq; tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meq; Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatũ, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq; cum humanitate.

Ego quum aduenissem, cõplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαν τὴν δεξιὰν, ὅσπερ ἔωθε τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δάγμασι χρυσῷ, πάνυ μικρᾷ δεῖν, χωλὴν ἀνέσπασα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πάνυ ἐπαρῶντο, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες, ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀπὸ μὲν προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως καταπτήσας, κατέκαυέ τε αὐτοὺς, καὶ ὑπισχνεῖτο τιθασεύσειν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ δείξειν τὴν Γλύκωνος ἀρετὴν, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ πραχυομένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μεταπεμψάμενος ἅπαντας, ὁμολογεῖ τε πρός με, λέγων πάνυ με ἀδίκως καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλιανῷ συμβουλευόμενα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά με ἀφανίσω, δεόμενος· ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ μέγα προαχθῆναι πάρ αὐτῷ· καγὼ ἄσμενος ἤδη ἐδεόμην τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδυνεύοντα καὶ θαρσήσαν,

porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. ego admotus perinde atq; osculum daturus, acri morsu corripio, ita vt parũ abfuerit quò minus illi manũ mancam reddiderim. Itaque quũ præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentque, sibi redderet amicos. Mox ab legatis omnibus mecum expostulauit, negans se clam esse quæ suasissem Rutiliano: ecquid me læsisset vt ista in sese facerẽ, quũ possem illius opera apud illũ magnas res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmodè eamq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periculo com-

βασίλειαν, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἔδοξεν, οὕτω μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. ἅτε δή μου ἐπὶ πλεῖν πρασπερονμένου, ξένια καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δ' ἦν ὁ Ξενοφῶν τυχὸν ἐπιδημῶν, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐς Ἀμασεῖαν προπεμφθέντας) ὑπισχνεῖται καὶ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν, καὶ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ὤμην ἁπλοῦν τι εἶναι, καὶ ἀληθές. ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν Πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τὰ ἀντίλογα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχον περὶ τῶν πλόντων τὰς ἐλπίδας. ἦν δὲ αὐτοῖς ἐπεσταλμένον ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀραμένους ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. ὅπερ εἰ ἐγεγένητο, ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπεπολέμητο τὰ πρὸς ἐμέ· ἀπὸ δακρύων ἐκείνος ἅπασι καὶ τοῖς σωναύταις, μηδὲν

lo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xenijs ac muneribus permultis (eram autem fortè ſolus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo) pollicetur & nauim præbiturum ſeſe, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo ſimplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio eſſemus mari, videremque gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod ſi contigiſſet, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuiſſet: ſed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσα-
σθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, ἔτη ἑξή-
κοντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπιλήπτως
βίον καὶ ὅσιον προβεβιωκώς,
οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τῇ
ἡλικίᾳ, καὶ γυναῖκα καὶ τέκ-
να ἔχων, μιᾶναι φόνῳ τὰς χεῖ-
ρας, δι' ἁπλῶν ἐφ' ὅτῳ ἡμᾶς ἐπε-
μήφει, καὶ τὰ ἐπὶ τῷ Ἀλεξάν-
δρου προσταττόμενα. καταβλέ-
πειν δὲ ἡμᾶς ἐν ἀγιαλοῖς,
ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμνη-
ται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα
ἐγὼ παραπλέοντας εὑρὼν Βο-
σπορανούς τινας πρέσβεις, παρὰ
Βυπάτορος τοῦ βασιλέως, εἰς
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ
κομιδῇ τῇ ἐπιτεθείσῃ φυγάξεως,
καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τὰ πε-
ρὶ ἐμαυτὸν κίνδυνον, καὶ
ὡς ἐξιὼς αὐτῶν τυχὼν, ἀνα-
πλεύσας εἰς τὸ πλοῖον, διασώ-
ζομαι εἰς τὴν Ἀμάσειαν, πα-
ρὰ ζωσοῦτον ἐλθὼν ἀποθα-
νεῖν. τοντεῦθεν καὶ αὐτὸς ἐ-
πικορουσόμην αὐτῷ, καὶ πάν-
τα κάλων ἐκίνουν· ἀμυδα-
δὸν

ne quid in nos grauius pa-
trarent. Ac mihi quidem ita
loquutus est: Annos natus,
vti vides, sexaginta, quum
antehac piè atque inculpa-
tè vixerim, haudquaquam
velim in hac tam grandi ae-
tate, præsertim quum vxo-
rem & liberos habeam, ho-
micidio manus impiare: in-
dicans videlicet, cuius rei
gratia nos suscepisset, quæq;
sibi mandasset Alexander.
Expositis aũt nobis in Ae-
gialos, quorum etiam egre-
gius meminit Homerus, re-
trò legit cursum. ibi fortè
nactus prætermauigantes le-
gatos quosdam Bosporanos,
Eupatoris regis nomine in
Bithyniam proficiscentes,
deportandi vectigalis gra-
tia, quod in singulos pende-
batur annos: cùm exposuis-
sem illis, quod me periculum
circumuallaret, atque illi se
mihi cõmodos facilesq; præ-
berent, receptus in nauigium, incolumis in Amasitrim perueni. tamillum abfuerat ne perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam fumem, quo

θαι βουλόμενος, καὶ πρὸ τῶν ἐπιβουλῶν ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἔχθιστον ἡγούμενος, διὰ τὸν τρόπον μιαρίαν. καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ἦρα μόνον, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς ἀπὸ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου. ἀλλ' ἃ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε, μονονουχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀντιβολῶν παύσασθαι· δεδιὼς γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλιανὸν ἔννοιαν, μὴ ἄρα δύναιτο, καὶ ἐφανερῶς λάβοι ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπην τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαυόμην· οὐκ ἐνδεχόμενόν τι θρασυνόμενος, ἐφ' οὕτω δικαστῇ δεδεδιώς. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐφ' ὑμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αἰτῆσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετωνομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, τῷ

quo hominem vleiſcerer, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias aderam, proóq; ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iámque ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ ſchola philoſophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoóq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans vti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quæ ſibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam poſſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, méque repreſſi, non in tempore rem aggreſſurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? ánnon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare vt Abonu murus, communato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; numiſma nouum ſignaret,

μὲν τοῦ Γλύκωνος, καὶ θάτερα δὲ Ἀλεξάνδρου, σύμμαλά τι ἔχων πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τῷ ἄρπῃ ἐκείνῳ ἔτι πατρόθεν ἔτι Περσέως ἔχοντος, προεπῶν δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ξύσαι εἱμαρται αὐτῷ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν, ἔπειτα κεραυνῷ βληθέντα ἀποθανεῖν, οἰκτίστῳ τινὶ καὶ οὐκ ἐβδομήκοντα ἔτη γεγονὼς ἀποθανεῖν, ὡς Ποδαλειρίου υἱὸς, ἀφικόμενος τὸν πόδα, μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σκωλήκων ἔσας. ὅτε περ καὶ ἐφωράθη φαλακρὸς ὤν, παρέχων ἑαυτὸν ἰατροῖς ἐπιβρέχειν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, ἀφ' ἧς ὁδύνης, ὃ οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐδυνάμην, μὴ οὐχὶ τὸ φοβερὸν ἀφελόμενος. Τοῦτο τέλος τῆς Ἀλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ οὕτως τὸ παντὸς δράματος εὐκαταφρόνητον ἐγένετο, ὡς ἀκάρεν προνοίας τινὸς τὸ τοῦτο, εἰ καὶ μικρὰ τύχῃ σωίζει. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ἄξιον γενέσθαι

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia gerit Aesculapij, ac falcem illam Perſei, vnde maternum ducebat genus, tenens: Porrò cùm eſſet de ſe vaticinatus, oraculo proditò fatis decretum eſſe, vt annos viueret centùm & quinquaginta, deinde fulmine ictum, interitu maximè miſerando periturum: nondum ſeptuaginta natus annos interijt, videlicet (vti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen vſque putrefacto, & vermibus eſcatus. Quo tempore ſimul & illud deprehenſum eſt, quòd calluus eſſet, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuiſſent, niſi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ cataſtrophe: vt res videri poſſit prouidentia quadam eſſe geſta, quum caſu nimirum ad hunc modum euenerit. Reſtabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei conſtitue-

κρίσιν τοῦ βίου, καὶ ἀγῶνα τινὰ συνήσεσθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου, τῶν σωφρονούντων καὶ σοφῶν τούτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. ἀνιόντων ἐπὶ δικαστὴν τὸν Ῥουτιλιανὸν, τίνα χρὴ προκεκλῆσθαι αὐτῷ, καὶ δεδόχθαι τὸ μανθάνειν, καὶ σφᾶς στεφανοῦσθαι τῷ προφητικῷ καὶ προφητικῷ στεμμάτι. ἦν δὲ ἀνὴρ καὶ Πᾶτος, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολίτης ὤν, ὅτι ἰατρῷ πρέπουσα, οὔτε πολιῷ ἀνδρὶ ταῦτα ποιοῦν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ῥουτιλιανὸς ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτὸς τὴν προφητείαν φυλάττων, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποχώρησιν. ταῦτα, ὦ φίλότης, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματος ἕνεκα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μὲν χαριζόμενος, ἀνδρὶ ἑταίρῳ καὶ φίλῳ· καὶ ὅμως ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἐπί τε σοφίᾳ, καὶ ᾧ πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπου πραότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ

constitueretur: nèque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in vaticinium coniurauerant, videlicet impostorib⁹ insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali prophetica què corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista facie bat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quò degustamentum hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vtì tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quem'q; ego vnum omnium maximè suspicio, id'q; plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorē veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαλιὰν βίον, καὶ λιχιότητα πρὸς τοὺς συνόντας· τὸ πλέον ἢ, ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Ἐπικούρου φιλιμωρῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεοπρεπεῖ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ γνωκότι, καὶ παραδιδόντι, καὶ ἐλευθεροῦντι τοὺς ὁμιλήσαντας αὐτῷ γνώμης. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ἡ γραφὴ, τὰ μὲν διεξελέγχουσα, τὰ δὲ ἐν τοῖς τῶν φρονίμων γνώμαις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem; postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibus cum viuis: tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vlciscerer, virum verè sacrũ, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ verè sint honesta, & nouerit & tradiderit, quiq; solus extiterit qui liberos redderе solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasq; quorundam impostoras, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, alijsq; id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Porrò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuũt, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, quæ etiam vsus est in Fugitiuis, vbi historiã Augeæ adscripsimus,*

ad

ad quam alludit. *b* Nos verò multum.] *Collatio vtriusque argumenti.* *c* Latronem memoriæ prodemus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium.* *d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem paulatim ascendit.* *e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. *Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transierit appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster retulit in adagio: Ne in Iampygum incidas.* *f* Sostrato.] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis.* *g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem.* *h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio.* *i* Ita quum esset.] *Quæ adolescẽs gesserit.* *k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versatus fuerit.* *l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in Medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant.* *m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lõnius scripsit. Hunc Herocles Christo æquiparauit: contra quem Eusebius Cæsariensis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apolloniana vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur. quia non ideò historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philan-*

der Castilionius in suo in Vitruuium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano nostro adscribere videtur. n Verùm vbi iam.] *Quæ sub virilem ætatem peregerit.* o Amoribus esset idonea.] *Causa & occasio rei gerendæ.* p Pella.] *Macedoniæ ciuitas est, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque æstate frigoris causa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro somno consopito Draconem, quem Olympias mater alebat, visum esse ostendere radiculam, quâ sanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulnerato in Oritis Ptolemæo sagitta venenata, quondam Alexandro secundùm quietem visum esse, qui radicem, quâ Ptolomæus sanaretur ostenderet: Draconis nihil meminit.*

q Ibi quum conspicerent.] *Consilium ex effectu spei ac metus.* r Olympiade.] *De Olympiade Magni Alexandri matre, latè satis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri.* s Hinc iam bellum oritur.] *Erasmus: Hinc belli initium dicit esse adagium, quod ad varios vsus potest accommodari, siue cùm ad incipiendum negotium accingi significabimus, siue cùm aliundè natam simultatem inuenemus, ac tumultum rerum exortum.* t Hæc duo potissimùm.] *Metus & spes, vt eleganter & verè scribit hîc Lucianus, diuinationem & auguria repererunt. Qui impensè cupiunt, suis votis vndecunque blandiuntur, & quidquid in omnem optati euentus trahunt. Rursum qui miserè metuunt, quauis ex re solatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt nos afficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, siue Contemplantibus, & in Demonacte.* u Delum.] *Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græcis, sed etiam exteris gentibus erat.* x Hinc iam spectare.] *Consultatio de loco.*

y Cribro vaticinans.] *Id est, stultè de rebus occultis diuinans. Paræmia sumpta à diuinationis genere, quod suspenso circumactoque cribro peragebatur.* z Ex tabellæ.] *Principium impostura.* A Hic rumor in omnem.] *Rumor est sermo quidam in populo sine certo autore, de re aliqua recenti siue bona, siue mala.* B Cocconas.] *Cocconæ mors: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœptus.* C Quamobrem numerum.] *Idque propter* A. A.

E. E. *cum*

Ε. Ε. cum quibus literis αἰὼς compositum Alexandrum constituit. Significat autem A 1. Λ 30. E 5. Ξ 60. *qui numeri additi* 96 *constituunt, numerum in quatuor & viginti quater diuisibilem.* D Pellæus ille draco.] *Instrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ sita est ad Pelij montis radicem, Aesculapius dicitur educasse. Et quanquam plura Draconum genera esse dicantur: vnum tamen est, referente Pausania, quod sola fert Epidaurus, mansuetum, & colore sufflauum: à Plinio Anguis vocatur, veneno carens, nisi per mensem Lunâ instigatus.* E Ergo posteaquã.] *Proœmium actionis, quo sibi viam ad cætera strauit.* F Iam verò mihi cognita.] *Fidem facit narrationi, ex circumstantijs loci & hominum.* G Adamantina.] *Quicquid inuictum, atq; inexpugnabile, id adamantinum vocamus. Est adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere posse, cuius vires sunt inuictæ. In Polo:* ἢ ῥα μ' ἴσως ποτὶ δῆθεν ἰὼν ἐπὶ οὐκ ἀδαμαντίνα ἐστί. *Id est,* Et fortè me aspiciet, quoniam non adamantina est. H Astvbi.] *Principium actionis & consilij ab exemplo captum.* I Amphiarei.] *Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquam reuersurum, hac de causa sæpè renuit: sed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus est eò proficisci, vbi occubuit. Sed vxor misera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmnestra.* K Eam ceræ partem.] *Qua arte obsignatas literas resoluerit.* L Reddebat oracula.] *Modus respondendi.* M Cæterùm ea.] *Quibus socijs & auxilijs vsus.* N Iámque paulatim.] *Qua arte aduersarios & Philosophos resuderit.* O Deinde non magno.] *Autophona responsa, quæ & quomodo data.* P Parthis Armenijsque.] *Exempla responsorum.* Q Et hactenus quidem.] *Transitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris externis acta.* R Nam præter.] *Sacra & ritus peculiares ab eodem instituta, & quę circa eadem flagitiosè commissa.* S Qui Deo dicarentur.] *Consecratio puerorum.* T Admoto ore sese complecteretur.] *Donatus in Eunuchum tria osculandi genera discernit: Oscula officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum.*

num. quæ his exemplis confirmari poſſunt. Cicero ad Atticum: Atque vtinam ad complexum meæ Tulliæ, & oſculum Atticæ venire poſſem. In Somnio Scipionis: Ille me amplexus & oſculatus flere prohibebat. In Oratione pro Muræna: Scientiam iuris tanquam filiolam oſculari. Baſia & baſiationes vſurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotârit: Quæris quot mihi baſiationes tuæ Lesbia ſint ſatis? *alibi:* Baſia multa baſiarem. *alibi:* Da mihi baſia mille. *Homerus:* Κῦσε δὲ βαρὺ κεφαλῆ, ἠδ' ἄμφω φάεα καλά. *Catullus:* Iucundum os oculosque ſuauiabor. *Græcis autem φίλημα tantùm, & κύσον pro oſculare. κύσε oſculatus eſt.* ϒ Lubet etiam.] *Exemplum dialogi Sacerdotis cuiuſdam & Glyconis.* X Siquidem adiens ille.] *Aliud periculoſum Epicurei cuiuſdam.* ϒ Atque Epicureo.] *Epicurus ſummum bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Ariſtippus, ſed animi, hoc eſt, in abſentia omnium dolorum. Traditur fuiſſe vitæ continentiſſimæ, nomen tamen voluptatis illud, in qua ſummum bonũ ponebat, effecit, vt ab eo homines voluptuarij, Epicurei dicantur. Sed neceſſe erat, inquit Lucianus, eũ ſubinde vertere ſolum, tanquam impium, nullam vim cœleſtem numénve diuinum exiſtimantem.* Z Lignis ficulnis.] *Ex ligno ficulno fumum exiſtere acerrimum, ac moleſtiſſimum, Plutarchus in Sympoſiacis perhibet. Si qua igitur ratio eſt, Alexandrum Pſeudomantem impulit, vt Epicurei κυρίας δόξας, ficulnis cremaret lignis: ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius precij philoſophum iudicaret.* Κύριαι porrò δόξαι propoſitiones dicuntur, & axiomata rata & firma, cuiuſmodi erant Epicuri.

α Accipe iam facinus.] *Alia reſponſorum exempla, quorum euentus omninò diuerſi fuêre.* β Erant autem.] *Interpretes oraculorum.* γ Inſuper.] *Exempla barbaris redditorum.* δ Cæterùm pauca.] *Exempla eorũ, quæ ipſi Luciano reſponſa ac facta.* ε Ego quum.] *Congreſſus Alexandri & Luciani.* ζ Aegialos.] *Aegialeus Phoronei, ſeu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cùm in Aegyptum traijceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ poſtea à Pelope Peloponneſos dicta eſt.*

TOΞA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. Μνησίππου καὶ Τοξάρεω.

TOXARIS, SIue Amicitia.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ venerantur, ſumpta eſt, altero videlicet mirante, & cauſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſecuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare ſeſe, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Inter-

Interlocutores: Mneſippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φῂς, ὦ Τόξαρι, θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμεῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς αὐτοὺς νομίζετε; Τόξ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, ἀλλὰ θεοὺς μὲν οὐκ οἰόμεθα εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνήσ. νόμος ἦν ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί οὖν ὄφελος παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δήπου ἵν' ὠφελίᾳ θύητε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χεῖρον μέντοι ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ὑμῖν εὐμενεῖς εἶεν, οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ πρὸς ζῶντας ἄμεινον οἰόμεθα πράξειν, μεμνημένοι τῶν ἀείσων. καὶ τιμῶμεν ἀποθανόντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ὑμῖν πρὸς

QVid ais, Toxaris? Sacrificatis? [a] Oreſti ac Pyladi [b] vos Scythæ, deosq; eſſe illos creditis? TOX. Sacrificamus, Mneſippe, ſacrificamus inquam: haud tamen deos eſſe arbitrati, ſed viros bonos. MNES. An verò mos apud vos, etiam bonis viris, poſteaquam vita defuncti ſunt, perinde vt dijs ſacra facere? TOX. Non iſtuc modò, verùm eoſdem feſtis diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNES. Quid captantes aut ſperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam ſint mortui. TOX. Nihil officiat fortaſſis, ſi & eos qui mortui ſunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis exiſtimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita ſunt, eſſe facturos, ſi præſtantium virorum memoriam celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui vita defuncti ſunt. Siquidem hac ratione

futurum

πολὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐκλῆσαι γράφεσθαι. Μνήσιπ. Ἐπὶ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γιγνώσκετε, Ὀρέστην δὲ καὶ Πυλάδην, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες, ἰσοθίους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα, ἐπάλυσας ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μίσος πολεμίους; οἱ γὰρ ἐκ τῆς σφαγῆς, ναυαγίᾳ περιπεσόντες, οἱ τότε Σκύθαι συναβόντες ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιθέμενοι τοῖς δορυφύλαξι, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὸν ἱερέα παραλαβόντες, ἀναλαβόντες καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν προσυλήσαντες, ᾤχοντο ἀποπλέοντες, καταγελάσαντες τοῦ ζεύγους τοῦ Σκυθῶν νόμου. ὅστις ἂν δὴ ταῦτα τιμᾷ τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοις πολὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενος. καὶ τὸν σκυθρωπὸν ἤδη πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπῶν, ἐκ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολὺς ἐς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν.

ΜΝΗΣ. ἐμοὶ

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiãt. MNES. *Ista quidem rectè iudicantis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt dijs eos æquaueritis, idq; adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio èiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abducti q, vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubijs & regem trucidárunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiã Orestes ac Pylades appellere.*

Nam

ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάχιστα ἀφ' ὅτου ἀσεβεῖς αὐτοὶ, καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τῶν παρελοίπων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἐκπεφευγότων. ἔστ' οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἁπάντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐτῶν τῶν ἱκετῶν ἄνδρας ἐκθεάσεσθε, καὶ ἱερεύσιν ὑμῶν ἔσεσθε θύσιμοι, ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστου καὶ Πυλάδου τιμᾶτε, ἀπ' ἄλλου τινὸς ἄλλου, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσασθε, ἀνθ' ὅτου πάλαι θεοὺς εἶναι διεπεπείκατε αὐτοὺς, νῦν τὸ ἐναντίον θύσεσθε αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νομίζοντες, καὶ ἱερείοις ὀλίγου δεῖν τότε γενομένοις, ἱερεῖα νῦν προσάγετε· χλοῖα γὰρ ἂν ταῦτα δόξειε, καὶ ὑγιαντία τοῖς πάλαι. Τοξ. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γενναῖα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ διατέλε-ξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, οὕτω μέγα τόλμημα τολμῆσαι, καὶ ζοῦτον ἀφ' τῆς αὐτῶν ἀπαράξαντας, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον,

Nam mihi quidem iſto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui ſunt, ad eundem modum è regione veſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in vos fuerunt, iis tanquam diis ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquàm horum gratiâ Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam Toxaris, in vos beneficij contulerunt, quâ gratiâ quum olim non eſſe deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis: & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, iis nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula videantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis pugnantia. TOX. *Et iſta quidem, Mneſippe, præclara ſunt virorum illorum facinora, quæ commemorâſti: videlicet, duo cùm eſſent, tam ingentẽ auſum audere, vt tã procul à ſua patria profecti, mare*

λόντων, ἀπείρατον ὅτι τοῖς
λλησιν ὄντα, πλὴν μόνων
ῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν
Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ
καταπλαγέντας, μήτε τὸν
μῦθον τὸν ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν
προσηγορίαν ὑποπτεύσαν-
τας, ὅτι ἄξενον ἐκαλεῖτο, οἷα,
οἶμαι, ἀγείτων ἐθνῶν πλεοι-
κούντων, καὶ ἐπειδὴ ἐάλω-
σαν, ἔτως ἀνδρείως χρήσα-
σθαι τοῖς πράγμασι, καὶ μὴ ἀ-
σπάσαι, εἰ δι' ἀφυλάξοντα
μόνον, ἀλλὰ τιμωρησαμέ-
νους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως,
καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἀναλαβόν-
τας ἀπαλιῦσαι. πῶς ταῦτα
θαυμαστὰ, καὶ θείας τινὸς τι-
μῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὁπό-
σοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ ἃ
ταῦτα ἡμᾶς Ὀρέστῃ καὶ Πυλά-
δῃ ἐπιβάλλων ἔρωσιν αὐτοῖς
ἐρώμεθα. Μνή. λέγοις ἂν ἤδη
τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο
ἐξεργάσασθαι. ἐπὶ ὅσον ἐν
τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀφιξίᾳ,
πολὺς ἂν οἱ θεοπρεπεῖς ἐκεί-
νων ἀφελέξαιμι τοὺς ἐμπό-
ρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνι-

mare transmitterent, Græcis ad id vsq; temporis intactũ, nisi solis bis, qui Argo in Colchidẽ traiecerũt exercitũ: nihil expauefactis, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neq; appellationẽ veriti quòd inhospitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerẽt: deinde quũ iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciũt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus.

MNES. *Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrârint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, non paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœni-*

ces, qui non in Pontum, ne
ad Mæotidē vſq; aut Bospo
rum tātùm enauigāt, verùm
quaquauersus Græcum a
Barbarū mare permetiuntur
Hi ſiquidem omnem oram
& omne littus (vt ita dixe
rim) perſcrutati in anno
ſingulos, extremo demum
autumno in ſuam patriam
reuertuntur: quos ſcilicet ad
eandem rationem pro dij
habeto: idq; etiamſi com
plures illorum caupones ac
ſalſamentarios eſſe reperies.
TOX. Audi nunc, ô vir ad
mirande, conſideraq; quanto
nos, qui Barbari vocamur,
rectiùs vobis de bonis viris
ſentiamus. Siquidem in Ar
go atq; Mycenis ne ſepulchrū
quidem vllum inſigne vide
re eſt Oreſtis ac Pyladis,
apud nos verò & templum
oſtenditur ambobus illis
communiter ſacrum, ita vt
par erāt amicis: & ho
ſtiæ offeruntur, reliquis
que omnis honos. Porrò
quòd hoſpites erant, non

Scythæ, id verò nihil obſtat quò minus boni viri iudicentur.

neq

ἀλλ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθοὶ ἄνδρες ἐπαινοῦντες ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπεργων ποιούμεθα. ὃ δὴ μάλιστα καταπλαγήτου, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι ἀλλοι, ἄριστοι ἁπάντων γενέσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετῆσαι καταστῆσαι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν, καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων θεραπεύεσθαι. καὶ ἄγει μετ' ἀλλήλων, ἢ ὑπὲρ ἀπόλλωνος ἔπαθον, ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποίησαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τοῦτο στήλη τοιαύτη, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα ἀπομνημονεύεσθαι. θᾶττον γὰρ τὸ ὄνομα ἔκαστος αὐτῶν ἐπιλάθοιτο τοῦ πατρὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν. ἀλλὰ καὶ νῦν ἔστιν ἐν βόλῳ τοῦ ναοῦ τὰ αὐτὰ, ὁποῖά τις ἐπὶ στήλης λευκοῦ, γραφὰς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπεσμένα λείψανα.

neq; enim perpendimus eos viros esse viros honestos ac probos: neq; inuidemus, si cū amici nō fuerint, res egregias gessērūt: quin magis admirātes ea quæ patrārunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimꝰ. Quod aūt potissimū stupentes in illis viris efferimus, illud est, q̄ nobis visi sūt amici inter sese longè optimi extitisse, atq; alijs exēplo fuisse, quasiq; legē statuisse, quēadmodū oportet amicos omnem inter se cōmunicare fortunā: simulq; promeruisse vt à Scythis, q̄ in amicitiæ laude primas tenerēt, colerētur. Itaq; quæcūq; alter cū altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colūna ærea reposuerūt in tēplo Orestis: ac leges statuerūt, vt ea colūna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent q̄ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomē citiùs obliuiscereturꝰ, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadē quæcūq; in colūna notātur, priscorū picturis adūbrata visuntur:

πλίαν Ορέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἔπειτα ἐν ταῖς λεγομέναις, ἀμφοτέρους αὐτῶν τῆς νεὼς, σωτηλημμένους, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρεσκευασμένους, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη κατάρχεται αὐτῶν, καταστικτὸν δὲ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ τοίχῳ, ἤδη ἐκδυομένους τὰ λευκὰ ἱμάτια, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τέλος, ἀφεστηκότες, ἤδη τὸν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν ἀδελφόν. οἱ Σκύθαι δὲ ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τῆς σκάφους ἤδη πλέοντες, ἐπιπρωμνίδιοι τῶν σφετέρων, καὶ ἐκνεύσαντες παρέρχονται· ἔστ' ἂν δὲ ἀνύσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν πραγματίαι, οἱ δὲ καὶ, ἅμα τέτε, ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἄν, ὁπόσον ἀλλήλων ἔνοιαν ἐπιδείκνυνται, ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῦσι γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενα μὲν τὰ κατ' ἑαυτὸ πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ἐπιφερομένους βαλίρῳ, καὶ πρὸ ἑκάτερου ἀκοντίζων, παρόντων τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Oreſtes cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue comprehenſus, ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Exaduerso verò in altero pariete idem iam ſimilis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multoſq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde re fruſtra tentata, alij quidem ex eis ſaucij, alij verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præſtiterit in cõflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hoſtibus in ſemet ruentibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrentem conantem:

καὶ

pro

καὶ παρ' ἑκὰν τιθέμενον, ἀ ἀφοβανάτως, φάναι δ' φίλον, καὶ τὸν ἐν ἑκάτερον φερομένω πληγὴν προαρπάσας τῷ αὐτῷ σώματι. τὰν δὲ τοιαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ τὰν ἐν τοῖς ἀνοῖς κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλίτερον, καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τὸ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα ταῦτα ἐνόμιμεν ἔν, ἀπό τινος θείας γνώμας βελτίονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τότε ἀνθρώπους. οἱ μέχρι μὲν κατ' ὄρος ὁ πλοῦς ἄν, τοῖς φίλοις ἀγανακτοῦσιν, ἀ μὴ ἐπ' ἴσης κοινωνοῦσι τῶν ἐσθλῶν. ἀ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσας αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοῖς κινδύνοις ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ σὺ καὶ τόδε ὅπως ἀδῇς, ἐκὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται ἔν. ἐκὲ ἴσον ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύσαιτο, ἢ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεόντων. ὥσπερ ἐκὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ὑμῖν, τὸν προδόντα φιλίας γίγνεσθαι δοκεῖν.

pro nihiloq; ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, deniq; constantiam alterius in alterum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodum neque probrum apud nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri.

διὰ ταῦτα Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμῶμεν, ἀείσους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διαφερόντας, ὃ πρῶτον ἡμεῖς ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθίμοθα, κοράκους καλεῖσθαι, τοῦτο ἂν δέ που ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. Μνή. Ὦ Τόξαρι, ἐμόνον ἄρα τοξῶναι ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥῆσιν ἀπεῖν, ἁπάντων πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοιῶ τίνος ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν δοκεῖτε, οὕτως Ὀρέστην καὶ Πυλάδην ἐκθειάσαντες, ἐλελήθεις δέ μοι, ὦ γενναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν. πάνυ γοιῶ ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ ἀνδρῶνι μάχας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμφοῖν πραύματα. πλὴν ἀπ' ἐκείνου ἐθέλω ἂν ἔτι ποτὲ πιεσπέδασον ἐν φιλίαν ἐν Σκύθαις

Has ob res Oreſtem ac Pyladē veneramur, quòd præſtãtes extiterint in Scytharũ virtutibus atq; in amicitia præcellẽtes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex his illorũ factis impoſuimus, vt Coraci vocẽtur, quod quidẽ noſtra in lingua perinde ſonat, at ſi qs dicat dij amicitiæ præſides. MNE. Hui Toxaris, profectò nõ arcu modò valuerunt Scythæ, bellicis̃q; in reb. cæteris antecelluerunt, verùm vidẽtur & ad orandũ perſuadendumq; omniũ aptiſſimi: vndè mihi quum dudum ſecus videretur, nunc eidẽ meritò feciſſe videmini, qui ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerũ retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtẽdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, pictaras pugnamq; virorum, alteriq; pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putãram amicitiã vſqueadeò cultã fuiſſe quondã apud Scythas:

magis

τι δὲ ξένους καὶ ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἄχθος μὲν τὸ σιωπᾶν, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπιτηρεῖσθαι, τιμωρεῖσθαι δὲ τοῖς τοὺς αὐτῶν ἀποκτείνασι, καὶ ὅτι καταθύουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας. τόξ. ἐμοὶ μὲν καὶ πάνυ ἐστὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ διαφέρει τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιώτεροι δοκῶ, οὐκ ἂν ἐγὼ τῷ παρόντι φιλοτιμοίμην πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μου ἀκούσητε, ἢν ἅπαξ τὸ ἐμὸν καταγνώσεσθε, πολλὰ ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγενόμενος. ὑμεῖς γάρ μοι δοκεῖτε, τοὺς περὶ φιλίας λόγους ἄριστον ἄνδρα ἁπάντων ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς ὀλίγον τι κατ' ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agrestes, simultate quidem, ira, rabieq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; conijciens quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos vita defunctos deuorant. TOX. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores magisq; pij simus, in præsentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multum iam temporis apud vos versatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factaq; illius adeò non solùm pro ser-

γὰρ ἐμμιγῆτε, ἀπ' ἀσόχου ὑμῖν παντάπασι αὐτοῦ, καὶ δῆξα, ὅπως ἂν ἀγαθόν ὄν, ἐμ δὲ τῶν χρείας παραδόντες ζώσας λόγους, φασπτάνετε, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ἐπειδὰν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναβιβάσαντες δακτύλοις, ἐπαινῶσι, καὶ ἐπιρρωτῶσι καὶ διαμαρτύρονται αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ νόμοι, καὶ ἐπιδαμρύτι, αὐτοὶ δὲ ἐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἂν' ἐύτε φίλοι δεῖσθαι τύχῃ, αὐτίκα φεύγετε, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οὐχρόντα ὑμῖν ἐκ τοῦδῶν ὡς πλείστων ἂν νομὴ ἐπάνω τραγῳδίαι, ὑπὸ κωφοῖς ὑπο-ζύξι, καὶ κωφοῖς προσωπείοις ἐκλιπόντας ὑμᾶς ἀφανισθῆναι, ἀ διηρημένον τὸ σῶμα, καὶ παμμίκτοθεν ἐκκρεμάτα ἀντὶ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι ὑμᾶς ὑπομεῖναι, ἄδηλον ἢ δὴ λεπτόμισθα ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὑπολειπόμεθ' ἂν ἐνῶ λοιπὸν, ἔτω νῦν ποιῶμεν·

monum dignitate non exercere, vt fat vobis fit prædicare eam, & quantũ fit bonum, oſtidere: at vbi ſumenit, deficientes à ſermonibus, neſcio quomodo è medio negocio aufugitis. Caterùm quum Tragœdi in ſcenã progreſſi, iſtiuſmodi amicitias vobis repræſentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro ſe mutuò periclitantibus illis laetamatis, ipſi verò nihil dignum laude pro amicis præſtare auditis: quinſiquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non ſecus atque inſomnia procul auolantes euaneſcunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vosq; ſimiles relinquunt manibus iſtis ac mutis perſonis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quò ſumus in dicendo de amicitia poſteriores, hoc in præſtanda ea præcedimus. Quare, ſi videtur, ita in præſentiarum agamus, priſcos

πὰς μὴ παλαιὰς φίλους ἀπομιμῆσθαι, ἢ τινας ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς τ πάλαι διαλαβόμεν ἐξετάζειν, ἐπὶ διατάγι γε τῷ παλαιοτάτῳ ἄν, ποιητὰς μάρτυρας, τὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὴν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις ξαφθείσαν. ὧν δέ τινας προχειρισώμεθα καθ' ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμεθα, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις ἀριστεύῃ, καὶ ἡμᾶς πράσσηται τοὺς φίλους, αὐτός τε ὑφηγησάμενος ἔσται, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀναπυθόμενος, καλλίστων ἀγώνων καὶ συμποτάτων ἀγωνισάμενος. ὡς ἔγωγε πολὺ κάλλιον ἂν μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀποτμηθῆναι τὴν δεξιάν, ὅστις γε Σκυθικῆς ἐπετιμήθην, ἢ χεῖρον ἅπαντος φιλίαν κεκρικέναι, καὶ ταῦτα Ἕλληνος Σκύθης αὐτὸς ὤν.

Μνή.

priſcos illos amicos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenſere valemus, quãdo iſte quidem parte vos nimirum ſuperaueritis cõplurib⁹ ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Theſei Pirithoiq́, neque non aliorum neceſſitudinem, pulcherrimis verſibus carminibuſq́ contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorũ memoria fuerunt, atq́ eorum res geſtas exponam⁹: ego quidẽ Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter ſuperârit, melioráq́ produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſi⁹ victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimúmque certamen decertârit: adeò vt ego q̃dem nõ paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim.

Μνή. ἐπὶ μὲν τόξῃ, ὦ φαῦλε, τὸ ἔργον ἀνδρὶ, οἷος σὺ, πολεμίοις μονομαχῆσαι, πολὺν δεδόχους καὶ τεθωρακισμένους ὑφιστάμενον λόγους, ἃ μὲν ἀφύκτους καὶ αὐτὸ καταπροΐεντα ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ἐπιχειρεῖσθαί σοι. καὶ γὰρ ἂν ἄν πολὺ δεινὸν, καὶ δυοῖν μὲν ἐκείνοιν ἀπηβλῶσι τοσοῦτον τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἵ τε μῦθοι λαμπαίνει, καὶ αἱ ὑμέτεραι γραφαὶ γεγράφασι, δι' μιᾶς πρόδηλον καὶ μᾶλλον ἐξηπατῆσθαι. Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσούτους ὄντας ἔθνη, καὶ τοσούτους πόλεις ἐρήμους ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. ἃ γὰρ νῦν γίνεται, οὐ τὴν ἀρχὴν, ὅσῳ ἐν μέσῳ, ἀλλὰ τὴν τελευταίαν ἀποκρεμᾶται, λοιπόν. πότερον δὲ ἀξιοῖς ἐκ τοῦ ἀπροσδοκήτου τῶν πραγμάτων τούτων πραξιν, ἢ ὁπόσῳ ἄν τις πλείονα ἔχῃ λόγον, τοσοῦτο ἀποφέρεσθαι δόξαν ἂν πρὸ τοῦ νικᾶν. Τόξ. οὐδαμῶς, ἀλλ' ἐκεῖνο μὴ ἐν τῷ τελέᾳ αὐτῶν τὸ κράτος, ἀλλ'

MNE. Quàquam eſt haud mediocris negocij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, ſingulari certamine congredi, tũ admodum inſtructo miſſilibus ac penetralib⁹ narrationibus: hauctamẽ vſquedeò ignauiter tã citò vniuerſam deſerens Græciam, tibi ceſſiſſero. Etenim vehemẽter abſurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuiſſe declarant tum fabulæ, tum vetuſtæ veſtræ picturæ: quas paulò antè ſcitè admodum repræſentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vinci abs te. Namiſtuc ſi fiat, non dextram, quemadmodum apud vos ſolet, ſed linguam execari conueniat. Sed vtrũ ſpectare nos oportet, numerúmne eorum quæ amicè quis geſſerit: an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine nis horũ ſpectetur, verùm

ἀ' ἀμάυρους; καὶ ἃ ἐμοὶ δοκεῖ καὶ φαίνεσθαι καὶ σοὶ τῶν ἐναντίων, ἴσως τὸν ἀεὶ μὲν οὖσαν, μειράκιον δὲ ἔτι λογισμὸν οὖσαν, ἀλλ' ὅμως ἐνδώσω τοῖς λόγοις πάντως. ΜΝΗ. οὐ λίγος, καὶ ἐνδώσομεν, ὅσον ἱκανόν. ΤΟ. πάνυ ὀρθῶς λέγεις. ΜΝΗ. ἴσμεν δοκοῦντα. ΤΟ. ἐμοὶ μὲν οὖν ἱκανῶς ἔχειν δοκεῖ, ἂν ἑκάτερος ἡμῶν εἴπῃ τὰ ἐπιτήδεια, καὶ οὐ πάνυ χαλεπὸν, καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. ἐὰν δὲ ὀμόσαι, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν. ΤΟ. ἀλλὰ μὴν ὀμούμεθα, εἴ τι καὶ ὄρκου δεῖν νομίζεις. ΜΝΗ. τίς δὲ οὐ τῶν ἡμετέρων θεῶν, ἂν ἱκανὸν ὁ φίλιος; ΤΟ. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ἐπιχώριον ὀμοῦμαί σοι ἐμὲ ἐξ ἐμαυτοῦ λόγῳ. ΜΝΗ. ἴσθι δίκαιον ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, ἃ μὲν ὑπόσα ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἢ αὐτὸς εἶδον, ἢ παρὰ ἄλλων, ὑπόσον οἷόν τε ἦν, δι' ἐκεῖ-

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MN. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. TOXA. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla. MNE. Itidem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem. TO. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. MN. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? Ego quoque tibi nostratem

TOXA. Et maximè. iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirũ vel quæ viderim ipse, vel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

ἀκριβέστατα ἐπιστησάμενον ἐγὼ, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιπλάττοντα. καὶ πρῶτόν γε τοῦ Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀξιόλογον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ νεώτερος τοῦ πατρὸς ἐγένετο, ἄνευρος μὲν εἰς φιλίαν, ὡς ἔλεγε, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε εἰς τὸ χρῆσθαι, οὔτε εἰς τὴν ἄλλην περιουσίαν, Δινίᾳ δὲ τῷ Λυσίου Ἐφεσίῳ φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δινίας ἐπλούτει ἄρα ὑπερβολήν, καὶ ὅσων ἀνὴρ πόπλουτος ὤν, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ αὐτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπίνειν, καὶ τοῦ ἰδιωτεύειν σωτῆρας, φιλίας δὲ πλῆθος ὅσον ἀπὸ σκοπιᾶς. τίνας μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξητάσθη, καὶ σκωλῶν, καὶ συμπότην αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ διαίτῃ διατρίβῃ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Dinïaeque amicitiam referam, quae apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem praecipuus, ita vt re declarauit: caeterum reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo praestantior, neq; genere, neque caeteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercesserat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad computandum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alieniſsimos.

Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & computabat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem,

Dinias

ὁ Δενίας οὐδὲν αὐτὴν
τιμότερον ἔχει τῶν λοιπῶν
ν. τελευταῖον δὲ καὶ
βάλλουσι, τὰ πολλὰ ἐπιτι-
ῶν, ὡς φορτικὸς ἐδόκει, ἐν-
χλοῦσαν καὶ τῶν πρε-
ύτων, καὶ φυλάττειν πα-
γγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν
μαίτων ὁ παῖς αὐτῷ κα-
λιφθὼν, καταλιπὼν. ὅσο-
δὲ ταῦτα, οὐδὲ ἐπὶ δεῖ-
δμους ἐκεῖνον ἔτι αὐτὸν,
λὰ μόνον μετ' ἐκείνου ἐ-
δμαζε, λανθάνειν πειρώ-
ν τὸν Ἀγαθοκλέα.
ὲ δή ποτε ὑπὸ τῶν λοιπῶν
ων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀνα-
είθετο, ὡς ἐρᾷη αὐτῆς Χα-
κλέα, Δημοναχτος γυνὴ,
ὑφὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώ-
ου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά.
ὲ γραμμάτιά τι ἀσυφοί-
α πρὸς τῆς γυναικὸς αὐτῶν,
ὲ σφαιρεῖ ἀμιμάρτυροι, καὶ
ῆλά τινα ἀπολελυγμένα,
ὲ ἄλλα, ὑφ' ὧν μαρο-
ται ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶν-
αι, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπι-
ιχνώμενα τοὺς ἐρωτας, καὶ
ναφλέγουσα τὸ πρῶτον ἐ-
ρέθεια

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Charicléa Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primúmque hac incendant opinione,

ραδια νομίζοντας. ἐπαγω-
γόταλον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μαλ-
λιστα ταῖς καλαῖς ἄνια οἰομέ-
ναις, ἄχρις ἂν λάβωσιν ἐς τὰ
λίνια ἐμπεσόντα. ἡ Χαρί-
κλεια δ', ἀστεῖον μὲν γύναιον,
ἐπαγωγὸν δ' ἐκτόπως, καὶ
τοῦ πλουτοῦντος ἀεί, καὶ ἐ
πάνυ ἐπ' ὀλίγῳ ἐθελήσαί τις.
καὶ ἐ πρόσοιδοι τις μόνον, ὡ-
θοῦς ἐπῆγεν. καὶ δὴ καὶ ὅλη
λῦ, μᾶλλον δὲ ἀντάπαντα Χαρί-
κλεια. ἀλλὰ δ' ἦν τάλαν τις ἐ-
πιτις, παρὰ λῦ τινα βουλῇ τῶν
ἑταίρων, ἐπισπάσασθαι ἱμα-
τίῳ, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἐποιήσασθαι, καὶ ἐνι-
σχόμενον ἤδη ἐπιτεῖναι, καὶ
προσκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
τὰ μικρὸν ὑφοφίᾳ, καὶ ὡς
πρὸς ἕτερον ἀποκλίνειν δο-
κεῖν. καὶ ὅλη συγκικρότηκε
ἅπανταχόθεν ἡ γυνὴ, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα προσκεῖσθαι
κατὰ τῶν ἱματίων. ταύτῃ
γὰρ τότε οἱ Δρύας ἐλήλατο πα-
ρελαμ-

pinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præsertim eos qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem [c] Charicléa vrbana quidem & elegans muliercula, at supra modum meretricia, semperque illius, quicunque fortè adijsset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat, protinus adnuebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibúsque omnigenis in amantem instructa. Hanc igitur tum Dinia adulatores accersiue-

ran-

λαμβάνειν ἐπὶ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ἐπικαλῶν, συνωθοῦντες αὐτὴν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Χαρικλείας. ἡ δὲ πολλοὺς ἤδη νέους ἀπηγχονικυῖα, καὶ μυρίους ἐρωτας ἐπεπλασμένη, καὶ οἴκους πολυτελεῖς ἀναστρέψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυμήχανον, καὶ δυσεκβίαστον κακὸν, ἐμπεπλεγμένον εἰς τὰς χεῖρας ἀφῆκε τὸν, καὶ ἄνδρον τῶν ζώντων ἀνήκεστον ἀτυχημάτων ναυσιπόρον, ἐξ ἀρχῆς ἐν τῶν ὀνύχων. ἀπὸ δὲ πρώτης ἐπιστολῆς, καὶ πρώτης ἐπιβολῆς, ὅτε ἤδη παντάπασιν ἐκράτει, αὐτή τε ἀπεβλήθη ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ δυσδαίμονι Δινίᾳ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν πρῶτον ἀθῦσα ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν καθὶ τὰ γράμματα, καὶ συνεχῶς ἐπιπομπεύσασα τὴν θεράπαιναν, ὡς ἀλάτρευσι, καὶ ἐπηγορεύσει, καὶ τέλος, ὡς ἀπάγξαιτο ἐαυτὴν ἡ ἄθλια ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείσθη καλὸς ἂν, καὶ ταῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ πρέπόθητος, καί πως συνηνέχθη

rant in adolescétulum, mulctáque asimulabant quo eum in amorem Charicléæ impellerent. Illa porrò quæ complures iam adolescentes iugulârat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat, varium quoddam atque inexpugnabile malum: vbi nacta manibus est simplicem & huiusmodi artium imperitum adolescentulum, haudquaquam amittebat ex unguibus: sed vndique oppugnans tentánsque, vbi iam omnium esset compos, tum ipsa dum captat, capta perijt, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit causa. Nam primùm quidem statim literulas illa ad illum dat, ac subinde missitat ancillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt vigilaret, postremò vt misera præ amore suffocatura esset sese: donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus esse videretur, atque Ephesiorum

moribus præter cæteros adamabilis. Ac tádem in cõgressum adductus

νίχθη πολλὰ ἐκτεθεὶς, καὶ τὸ εὐπρόσωπον ἅδικον ῥᾷον, ὡς τὸ ἀληθὲς, ἀλλόσοιόν ἐμιμεῖτο τὸν γυναικὸς ἁλοῦσαν, μὴ πρὸς ἄλλου τι ὁμιλοῦσαν ἐπισταμένην, καὶ ἐν καιρῷ δακρῦσαι, μὴ μιγεῖσαν πλόκοις ἐλεεινῶς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἅδην λαβέσθαι, καὶ ἀσπασθούσῃ προσφιλῶς, καὶ καλλωπίσασθαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι δύναιτο, καὶ πρὸς ἅπασι, καὶ μισθοῖσαι, οἷς ἅπασι καὶ τὸ τοῦ Διονύσου ἐκέχρητο. καὶ ἐπὶ ἅδοντος πολλάκις ἴσχυσα καὶ διάβροχον ἅδην δακρύσαι, καὶ παρὸν ὑπεστεμένον, ἅμα ἐπὶ τοῖς ἐπῳδοῖς, καὶ τὸ ἄθλιον ἀπόπνευστον ἔτι γὰρ ἐξ αὐτοῦ σκιρτῶσα, ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλάπτα ἱμείρειν προσπορῶσαι, καὶ ἐπὶ τι ἐροῖτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι τὸν τ' ἀνδρὸς λέγειν, πιπρασκόμενόν τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐπὶ τοῖς τοιοῦτόν τι ἐφέρων τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἐνεάζετο, μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐλέγετο, καὶ τὸς κόλακας ἐρέσσειν τι, καὶ ζῆνομα τῆς Χαικλέας ἐπιβοᾶ-

adductus eſt, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat cōiectura, fore vt caperetur à muliere formoſa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquēdum miſerabiliter ſuſpirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam colere ſic vt maximè placitura eſſet: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Diniam vſa eſt. At vbi ſenſit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac ſub iugum eſſe factum: aliud ad hæc excogitat, quo miſerum ſubuertat: grauidam ſe ex eo ſimulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum ſtultum amantem.) Neque poſtea commeabat adillum, affirmans à viro obſeruari ſeſe, qui iam amorem per-

ſenſiſſet. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aſpiceret: ſed lachrymabatur, adulatoresq; ad ſeſe accerſebat, ac Chariclēa

nomen

ιβολὸν· καὶ τῷ εἰκόνα περι-
πλαβὼν αὐτῆς (ἐποίησε γὰρ
λίθου λευκοῦ) ἐκάλει. καὶ τέ-
λος, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς
ὕδαφος, ἐκυλίετο, καὶ λύτ-
α ἦν ἀκριβὴς τὸ πρᾶγμα.
τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, ὡς κατὰ μέ-
α, καὶ στέφανους ἀντιδίδοσ
ωτῇ, ἀλλὰ οἰκοπέδου ὅλου, καὶ
γροὺς, καὶ θεράποντα, καὶ ἐ-
θῆτα ἀνθεῖς, καὶ χρυσὸν,
πόσον ἐθελήσαι. καὶ τί γὰρ,
ν βραχεῖ ὁ Λυσίου οἶκος,
ὀνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ
οἰκιῶν, ἐξεύτηλος ἦλθε,
καὶ ἐξικνοῦτο. ἔνθα ὡς ἤδη
ἄν καὶ ὧν, ἀφλιπονῦντα αὐτὸν,
πόρ τινα, Κρῆτα νεανίσκον
ἐποχούσων, ἐθύρα, καὶ μετέ-
βαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἦρα ἤδη
αὐτῷ, καὶ πάνυ ἐπίστευεν. ἀμελεῖ
μὲν δὴ ὁ Δεινίας, οὐχ
ὑπὸ Χαρικλείας μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων (καὶ
πάνυ γὰρ ἐπῄεσαν τὸν Κρῆτα ἤδη
ἐρώμενον μετειληλυθότες) ἔρ-
χεται πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα,
καὶ πάλαι ἐλέτα ὡς ἔχοι πρα-
γμάτων τὰ πράγματα αὐτῷ. καὶ

nomen inclamabat: imagi-
nemq; illius amplexus (can-
dido enim lapide fecerat)
eiulabat. Demum in fo-
lum abiiciens ſeſe, iactaba-
tur: planéque res extremæ
dementiæ ſpeciem obtine-
bat. Siquidem munera red-
dita ſunt mulieri, non pro
malorum aut corollarum
precio, ſed ſolidæ domus,
agri, famulæ, veſtes floru-
lentæ, auri quantum opta-
ret. Quid multa? Breui
Lyſionis domus antea in-
ter Ione nobiliſſima, ex-
hauſta eſt, atque eximani-
ta. Deinde vbi iam exuccus
eſſet, eo relicto alium quem-
piam adoleſcentulum Cre-
tenſem bene nummatum ve-
nata eſt, atque ad illum de-
ſciuit. Iam videlicet illum
adamabat: atque is quidem
credebat. Itaque Dinias ne-
glectus non à Charicléa
modò, verùm etiã ab aſſen-
tatoribus (nam iſti quoque
ad Cretenſem amatorem iã
deſciuerant) abit ad Aga-
thoclem, iampridẽ nõ inſcium quàm illi res miſerè haberent.

καὶ αὐλοδμῶ τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀπείρατον, τὴν ὑπερηφανίαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντρασεὶν τὸν Κρῆτα, καὶ τέλος, ὡς οὐ βιώσεται μὴ ἐχὶ σιωπῇ τῇ Χαικλέᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον εἶναι νομίσας ἐν τῷ τοιούτῳ ἀπομνημονεύειν τῷ Δεινίᾳ διότι ἐποίησε μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀπὸ τοσούτου λόλακας αὐτοῦ πεντήκοντα, τότε μὲν τῷ μόνῳ ἔχει, πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, ἔχων, αὐτῷ τῷ τιμῷ λομίζων, τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δεινίας, οὐκ ἀφανὴς αὐθὶς ἦν τῇ Χαικλέᾳ, καλὸς ποθεν ἄνθις γεγενημένος, καὶ ἄνθις ἡ ἄβρα, καὶ τὰ γράμματια, καὶ μίμψις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ λόλακες συνέθεσαν, ἐπιπαραμυθούμενοι, ὁρῶντες ἐλλιμον ἔτι ὄντα τὸν Δεινίαν. ὡς δὲ ὑπέσχετο ἥξειν παρ' αὐτὸν, καὶ ἤδη περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν ὁ Δημώναξ, ὁ τῆς Χαικλείας ἀνὴρ, εἴτε καὶ ἄλλως ἀνθόμενος, εἴτε

Ac pudefcens quidem initiò tamen expoſuit omnia: amorem, egeſtatem, arrogantiam mulieris, rivalem Cretenſem: in ſumma, non victurum ſeſe niſi cum Charicléa conſuetudinem haberet. Ille verò intempeſtiuum eſſe ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum ſeſe non admiſiſſet, ſed tum quidem aſſentatores ſuos ſibi antepoſuiſſet: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ ſimulatq; recepiſſet Dinias, haud clàm erat Charicléæ rurſus ſubitò formoſus factus: rurſus ancilla, & literulæ, & expoſtulatio, quòd iam diu ſeſe non adiſſet. concurrerũt item adulatores applaudẽtes, vt viderunt Diniæ adhuc eſſe quod daret. Cùm aũt pollicitus eſſet ſeſe vẽturum ad illã, veniſſetq; primo ferè ſomno, eſſetq; int' Demonax Charicléæ maritus, ſiue quòd alioqui præſenſerat, ſiue

ἔτι καὶ ἀπὸ σωθήματος τῆς γυναικός, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐκπηδήσας ὥσπερ ἐκ λόχου, τινὰ τε αὐλαῖον ἀρπάσας ἐπέλασι, καὶ συναμβαλεῖν τὸν Δεινίαν, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ σιωπῶν οὐ λαθεῖν ἐῶν, μοχλόν τινα πλησίον λαβόμενον ἁρπάσας αὐτόν τε ὃν ἔτυχε Δημώνακτα πατάξας εἰς τὸ ὑπόταφον, καὶ τὴν Χαριτέαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. εἱ δ' οἰκέται τινες μὲν ἐκπλαγέντες ἄφωνοι, τῷ παραλόγῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἔπειτα παρόντες συναμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπήει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὴ ὑπέφευγον· ὁ Δεινίας δ' ὑπεξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τῆς ἕω πρὸς τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενος τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι ἀρθή-

siue de compoſito proditione neque vxoris (nam vtrumque fertur) exiliens velut ex inſidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis eſſet: vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipſum occîdit Demonactem in tempus adigens: tum Charieléam. atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte ſæpiùs, & poſtea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti ſtabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehẽdere conati, quum in hos quoque ferro inſiliret, ipſi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm ſeſe ſubduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vſque apud Agathoclem diuerſabatur: paritérque & quæ facta eſſent reputabant, & quid in poſterum eſſet euenturum,

ἐρβίσιται, σκοπουῦτες. ἔνθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ πρῶτον (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συναβόντες τὸν Δανίαν, οὐδ' αὐτὸν ἔτι ξένον ὄντα μὲ οὐχὶ πιφοβημένα, ἀπαλγοῦσι πρὸς τὸν ἅρμοστὴν, ὃς ἤρμοστε τηνικαῦτα τὴν Ἀσίαν τότε. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δανίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγων εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἄλλα μὲν σιωπῇ, καὶ συναπῆρε εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνεσπλεῦσε εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνεδίδου. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφευγε ὁ Δανίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. κατασκάπτει δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβε ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγεν αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ πανταπασιν ἐπέρρεον τῶν ἀναγκαίων, πᾶσι δὲς ἑαυτὸν εἰς πορφυρεῦσι, συγκα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad praefectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multò pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Postrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte spõte damnatus versabatur in Gyaro, simúlque cum illo exulem agebat. At quum iã rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurarijs,

vnà

μηχαλιδίζω, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀναφέρων, ἔτριφεν τὸν Δανίαν, καὶ νοσοῦντα ἐπὶ μέγιστον ἐθεράπευσεν. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καταλιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἕλληνος, ἀπὸ πολλῶν γνόμενον· ἔτι γὰρ οὐκ οἶδα ἀπαγγεῖλαι εἰσελθόντα, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανεν. Τόκ. καὶ ἄθικτε, ὦ Μνήσιππε, ἀνὴρ μοχθηρὸς ὢν ταῦτα εἴληφεν, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν ἄν ἐδικαίωσε αὐτοῖς, ὅτῳ Σκυθικόν τινα φίλον. εἰ Ἀγαθοκλέα τοῦτον ἀπηγόρευσα, πολλοὺς μὲν ἄλλους καὶ ἄλλον ὅμοιον ἔφυγες αὐτῶν. Μνή. ἄκουε τοίνυν καὶ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. ἀπηγγέλη δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἐπομνύμενος καὶ αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας. Ἀθήναζε, περὶ δύσιν Πλειάδων

vnà cum alijs vrinabat, quódque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ità pridem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At vtinam iniuratus ista, Mnesippe, dixisses, videlicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum describisti. quin vereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarensis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim naui-gauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum,

δὲ, συνομιμήτας τινὰς ἀνθρώπων, λομίζων ἐν δὲ τούτοις εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ ἕτερον ἑταῖρον αὐτοῦ. ἡλικιώτας δὲ εἶναι, τὸν μὲν Εὐθύδικον, ἐρρωμένον καὶ ἁβρότερον, τὸν δὲ Δάμωνα, ὑπωχρον καὶ ἀσθενικὸν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνισάμφον. ἄχρι μὲν δὴ Σικελίας εὐτυχῶς διαπλεῦσαι ἔφη ὁ Σίμυλος. ἐπεὶ δὲ τὸν πορθμὸν διαπεράσαντες, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ ἦσαν πλέοντες, χάλαζαν μεγίστην ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί ἂν τις λέγοι, πρημνίας τινὰς, καὶ σφοδίλους καὶ χαλάζας, καὶ ἅπερ, ὅταν χειμῶν ᾖ μεγάλη; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Ζάκυνθον εἶναι, ἀπὸ ψιλῆς τῆς ἁψίδος πλέοντας, ἔτι μὴ σωτήρας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ δόβιον ἐπιδίκτιδι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷον ἐν ζάλῃ τοιᾷδε σκεύη ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐγκεκυφότα εἰς τὸν θάλασσαν.

collecticios quosdam homines vehentem. in his fuisse Euthydicum, vnâque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æquales fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque: Damonem contrà subpallidum atque valetudmarium, quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, prætereà & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonē, qui in tãta iactatione nausearet, vomuisse in mare propenden-

κόναρ. ἔπτα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, ἐς ὃ λαμπρὰ μέρος, ἐπικλιθάσης, καὶ τοῦ κύματος συναράντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν μὲν τὴν κεφαλήν, ἐς τὸ πέλαγος, οὐκ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον ἀνάσχοι νεῦν· ἀθὺς οὖν βοᾷν πνιγόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἀνασχόντα τοῦ κλύδωνος. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσεν (τυχὸν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ ἐννῇ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δαίμονα, ἤδη ἀναφερόμενον (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπεριέχεσθαι καὶ συγκουφίζειν. ὀφθῆναι δὲ ἐπιβοηθεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνθρώπων, μὴ λαίφεσθαι δὲ μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πάλιν ἐκεῖνά γε ποιῆσαι, φησίν τι γὰρ πολλοὺς ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐντῶν τινας, ὡς ἐπὶ σφῶν ἀφνύξαντο, ἤ τινι αὐτῶν πρίτυχοιεν.

propendentem. Deinde, vt coniicio, naue vehementiùs in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento praualido raperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt

χαμψ, καὶ τίνα, καὶ τὰ ἀποβαθρα αὐτῶν, ὑ μικρὰν οὖσαν. ἐννόησον δίνυσον πρὸς θεῶν, ἴν τινα ἄρ τις ἄλλων ἐπιδεξιν ἐπιδέξαιτο ἀνειας βεβαιοτέραν, πρὸς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα ἀς πέλαγος οὕτως ἀγεμονέον, ἢ διανυκτέρευσε ἢ θανάτου. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβε τὰ ἐπανάστασιν τῶν κυμάτων, τὸν ἦχον ἢ ὕδατος ἐπικλυσμένου, τὸν ἀφρὸν συνεστῶτα, τὰ νέφη καὶ τὰ ἀνέγνωσιν, ἅτα ἀφρισμένον ἰκανὸν, καὶ μόγις ἀναπνέοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα ὧδε ἑταίρῳ, τὸν δὲ ἐπιπηδῶντα ἐνθὺς, καὶ σωσόμενα, καὶ διδιόντα μὴ πρὸ ἀπόπληξα αὐτοῦ ὁ Δαίμων. οὕτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγεννῆ ἔτι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν Εὐθύδικον διηγησάμενον. Τέ. πότερον δ' ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ προσδόκητου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε οὐ μετρίως δέδοικα ὑπὲρ αὐτῶν.

Μνή. ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem fortè ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quiſpiam edere queat in hominem amicum, qui noctu decidiſſet in mare vſqadeò ſæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorẽ aquæ ſeſe agglomerãtis, ſpumã vndiq; efferueſcentem, noctẽ, ac deſperationem, ad hæc illũ iam præfocari incipientem, vixq; vndis extantẽ, manusq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter inſilientẽ, ſimulq; nantẽ, prorſusq; ſolicitum ne ſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cognoſces quod haud ingeneroſum hũc quoque amicum, videlicet Euthydicũ, retulerim. To. Vtrum perierunt viri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis nõ mediocriter timui.

Mnb.

ύι. θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἰσῶ-
σαμ, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἐσίν
θλώμενοι, ἄμφω φιλοσο-
φοῦντε· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος
ταῦτα μόνα ἔχει λέγειν, ἃ
νυκτὸς ἦν τῆς νυκτὸς τὸν μὲν
ἀπίσλοντα, τὸν δ' ἐπιπηδῶν-
τα, καὶ νηχομένους, ἐς ὅσον
ν νυκτὶ λαθορᾶν ἐδύνα-
το, τὰ δὲ ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ
τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διη-
γοῦνται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φελ-
λοῖς τισι φελλοφόρτας, ἀν-
ίχεσθαι ἐπὶ τούτων ἑαυτούς,
καὶ ἀρτέχεσθαι πονήρως, ὡς
ικρον δὲ, τὴν ἀρβάβαν
θλόντας, ἤδη πως ἴω, προσ-
κέχαδαί τι αὐτῇ, καὶ τὸ λοι-
πὸν ἐπιβάντας, εὐμαρῶς
προσνηχθῆναι τῇ Ζακυνθῳ.
μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύ-
λους ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἄν
ἀποιμι, ἄκουδον ἤδη πρί-
ζον ἄπορ, εἰδέναι τι χείρονα
αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορίν-
θιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ
καὶ Χαρξένῳ τῷ Σικυωνίῳ,
φίλοις ἐκέχρητο, εὐπόροις
ὖσι, πλουσίοις αὐτὸς ὤν.
ἐπεὶ δ' ἀπέθνησκε, βιοθέντας

MNE. *Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodieq́ Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq́ nantes quàtenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidè suberas quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq́ ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq́ illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum*

ἀπέλιπεν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοῖόν τι, ἐμοὶ δὲ, οὐκ οἶδα ὅπως τοῖς ἐμοῖς λόγοις, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐνήγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς· ἐκλείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηροκομεῖν, Χαρικλεῖ δὲ, τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ τιμῆς, ὑπόσου ἂν πλείστου ἐπιδῶναι παρ' αὐτῆς δύνηται. τῷ δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ἀμφοῖν ἥδη γάμου. ἐν δέ τι ἄρα καὶ τούτων ἐν τοσούτῳ πάλαι, καὶ τὴν ἐκείνου μειρακίαν, φησὶν, ἐξήτει ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθέντων ἢ δεδηχότων, οἱ μὲν τὴν ψυχρίαν ἢ ἀλόγιστον τῆς Εὐδαμίδος, τὴν φιλίαν δὲ, ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῇ ἠγνόουν, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἦλθε, ἅπερ ἐκ γελῶντος ἐκινδύνευτο, οἷον Ἀρεταῖόν καὶ Χαρίξενον εὐδαίμονας ἐκ τοῦ παραλόγου δεξομένους, λέγοντες, ἅτε ἀποτί-

reliquit, aliis quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quique vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam collocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alteutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo iocoque ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atque ita aiebant: Siquidem persoluent

ριόσουσιν Εὐδαμίδα, καὶ
ὗτοι αὐτοὶ κληρονομη-
θέντα ὑπὸ τοῦ νεκροῦ. οἱ
κληρονόμοι δέ, οἷς ταῦτα
ἐπελέλεκτο, ὡς ἤκουσαν,
ἦλθον εὐθύς, διαιτῶντο τὰ
ὑπὸ τῶν διαθεμένων. ὁ μὲν
οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας
ἡμέρας ἐπιβιούς, ἀπέθα-
νεν. ὁ δὲ Ἀρετεῖος, ἄμα
τε κληρονόμος γενόμε-
νος, τοῦ τε ἐκείνου, καὶ τοῦ
αὐτοῦ μειζόνα παραλαβὼν,
μέρος μὲν τοῦ Εὐδαμίδα
τῇ μητρὶ, καὶ τῇ θυγα-
τρὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδέ-
δωκεν, ἐκ ταλάντων πέν-
τε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ
αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ
τοῦ φίλου ἐπιδούς, καὶ τὸν
γάμον γε αὐταῖν ἐπὶ μιᾶς
ἡμέρας ἀξιῶσι γενέσθαι. τί
σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρε-
τεῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον
παράδειγμα φιλίας παρισχῆ-
σθαι, τοιαῦτα κληρονομήσας,
καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθή-
κας τῷ φίλου; ἢ τίθεμεν καὶ
τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψή-
φοις, μίαν τῶν πέντε ὄντα;

Τόξ.

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes rataq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obiit. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptoonere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? númnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος μὴ καλὸς, ἐγὼ δὲ τὴν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔχει πρὸς τοὺς φίλους. ἁπλοῦν γὰρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐκ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν ὀλίγαις θήκαις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν χρημάτων. Μνή. εὖ λέγεις. τέταρτον δὲ σοι διηγήσομαι, Ξενοθέμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιώτην. ἐδόκει μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ καὶ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ ἁμάξης ἀλλοπροσώπου, τάτι ἄμα ἀδικοῦσα, καὶ ξυρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένην, παντάπασί τι, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. ἔτα ἐκεῖ ἐθαύμαζον, εἰ καλὸς οὕτως, καὶ ὁρᾶσθαι ἄξιος, ἀνέχεται παροχουμένου τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὁ δέξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο πλὴν ἀνάγκην

TOX. *Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus taliũ hæres.* MNE. *Probè dicis. Sed quartum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Assidebat illi vxor in rheda iter facienti, quùm alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteróq; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum cõmonstrabat, causam exponit*

quare

ἄγχλω τῇ γάμῳ, ἀπειβῶς ἀ-
ος ἴκασα, Μασσαλιώτης γὰ
τὸς λῶ. Μενικράτει γὰρ, ἔφη,
παρὰ τ' ἀνομόρφα ταύτης
νος λῶ ὁ Ζηνόθεμις, πλου-
νῇ τιτωμένῳ ὁμότιμῶ ἄρ-
ήνῳ δ', ὁ Μενικράτης ἀφε-
θη λῶ ἰσίαν ἐκ καταδίκης,
κ πρὸ γὰ ἄτιμος ἐγένετο τὸ τ
ακοσίων, ὡς ἀφηνάμην
ώμην παράνομον. ὅτω δ' οἱ
ασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη,
τις παράνομα γράψαν.
ὑπῆρ γὰρ ὁ Μενικράτης κὰ
ὶ τῇ καταδίκῃ κὰ ἐπὶ ἐκ πλει-
ω πόνης, κὰ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος
ν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα δὲ
τ' λωΐα θυγάτηρ αὐτῇ, ἐπι-
αμῶ ἤδη, κὰ ὀκτωκαιδεκέτις
ς ὅσα, λῶ ὅτ' μετὰ πάσης τῆς
σίας τ' πατρὸς, λῶ γε πρὸ τῆς
καταδίκης ἐκέκτητο, ἀξίωσεν
ἄν τις τ' γε ἐνγενῶν κὰ πόνε
των ῥᾳδίως παραλαβεῖν, ὅτε
ακοσάμονα ὅσαν λῶ ὄψιν.

ἐλέγε-

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim compertè omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse ijſdem rebus par. Deinde aliquanto pòſt facultatibus exutus eſt ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcentis viris, tanquam qui ſententiam iniquam pronunciaſſet. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maſſilienſes mulctamus, ſi quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repentè factus eſſet inamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat lia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam e cum omni quidem patris ſubſtantia, quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus c pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δ' καὶ καταπίπλειν πρὸς τὸν σκληρὸν ἀνέμον. ὡς δ' ταῦτα πρὸς τὸν Ξενόθεμιν ἀπωλύρετο, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἀπρεπῆ ποιήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους εὑρήσει νυμφίον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα λέγων, λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν, πολλὴν οὖσαν, ἐνέφαινε πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖπνον παρασκευασθῆναι κελεύσας, εἶτα τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενέκρατη, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων μικρὸν ὑποστῆναι τῆς ὁρμῆς τὸν γάμον. ἐπεὶ δ' ἐδεδείπνηντο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μικρὸν αὐτῶν τὴν φιάλην προτείνας, δεῦρο, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, ἵνα καὶ σοὶ γαμβρῷ φιλοτησίαν. ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν σὴν θυγατέρα Κυδιμάχην, τὴν πρῶτα δ' πάλαι ἄληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δ', ἄναγε, λέγοντος, μὴ

Quin & concidere diceba
tur, idq; circa lunam cre
scentem. Hæc vbi apu
Zenothemin deploraret: Bo
no, inquit, animo es, Me
necrates. Neque enim ip
egebis necessarijs, & fili
tua dignum aliquem fu
genere sponsum inueneri
Atque hæc eloquutus, statim
apprehensa illius dextra
deduxit domum: ibiq; ope
quæ illi multæ erant, par
tituseſt cum illo: ac cœn
parari iussa, conuiuio ac
cepit amicos, & in his Me
necratem, veluti iam è ne
cessarijs cuipiam persuasis
set vt puellam in matrimo
nium acciperet. Postea
quam autem conuiuium per
egerant, libassentque dig
tum verò plenum illi cali
cem porrigens: Accipe, in
quit, Menecrates, à gener
symbolum affinitatis po
culum: nam hodie ducturu
sum ego filiam tuã Cydima
cham: dotem autẽ iam olim
accepi talenta quinq; & vi
ginti. Illo verò respondente

Absi

σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ
τω μανείης, ὡς περιϊδεῖν
νίον καὶ καλὸν ὄντα, καὶ
σχρᾷ καὶ κακοδαιμόνι
καταξαγνύμενον. ὁ δὲ,
ῦτα διηξιώσατο, ἀράμενος
ὶ νύμφιον, ἀπῆγε ἐς τὸν θά-
μον, καὶ μετ' ὀλίγον προ-
λθε, δεξιωσάμενος αὐτὸν, καὶ
ἀπ' ἐκείνου σπουδῇ ὑπε-
γαπῶν, καὶ πάντα, ὡς ὁ
ῆς, περιαγόμενος αὐτόν.
καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνε-
ται τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμ-
υνομένῳ ἔοικεν, ἐπιδεικνύ-
ενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν
ῶν ἐν σώματι καλῶν ἢ πλού-
ων, καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον,
αὶ τὸν Μενεκράτη δι' οὗτο
αι χάριν πρὸς φιλίαν τὴν τῆς
ύφου τῶν ἑξακοσίων γενο-
ένην. πολὺ ἄλλη γε τούτων
πως αὐτὸν ἡμάψατο καὶ ἡ
ύχη· πολλῷ γὰρ πάγκαλον
ν τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης
ρέτο. καὶ πρόλω γε, ἐπεὶ ἀπ-
άμενος αὐτὸ, ἀσπάσιον ὁ
πατὴρ

Absit, ne feceris, ô Zenothemis, néve ipse vsque adeò insanlam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòst prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentum virûm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam

tulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est

quòd

πατὴρ εἰς τὸ βουλευτήριον, θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μίλανα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλεεινότερον φανέντα τοῦ πάππου, τὸ μὴ βίᾳ καὶ ἀγχίνοιαν πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σιωπῇ πρότερα τῷ χάριτι, ἡ βουλὴ δὲ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε τῷ Μγνησιπάτρα τὴν καταδίκην· καὶ ἤδη ἐπίτιμός ἐστι, τηλικοῦτο συνηγόρῳ χρησάμενος πρὸς τὸ συνέδριον. διαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν ἐργάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, ὐ μικρὰ, ὐδὲ ἁπλῶν ποιῶν ἂν Σκυθῶν γυναίκα, οἵ γε μᾶλλον τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τῶν λαμίδων ἐπίστασθαι λέγονται. λοιπὸς ἡμῖν ὁ πέμπτος, καί μοι δοκῶ οὐκ ἄκομψον ἐρεῖν, Δημητρίῳ τῷ Σουνιέως ἐπιπλαθόμενος. συνεπλώσας γὰρ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνηφήβῳ σωλῶν, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὴν κυνικὴν ἄσκη-

quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quò plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemin amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti vides, neque qualia passim Scythæ facilitant, qui concubinas formosissimas summa curâ diligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiã debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigârat in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecensi, qui cùm illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipse quidem Cynicam

disciplinam

πησιν ἀσκήμων, ἐπὶ τῷ
λίῳ ἰκέσθαι ἔφετο, ὁ δ' Αντ
φιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμε-
τα. κατὰ δὲ τοῦτο τὸ μὴν Δημή-
ος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον
ρήσων, κατὰ θέαν τῶν πυ-
μίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος.
κεν γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔ-
ας, μὴ παρίχεσθαι σκιάν,
δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς
νατέλλοντα τὸν ἥλιον: τούτ-
ων ἐπιθυμήσας Δημητρίος,
λας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀ-
ρεάσιος δὲ τοῦ Μέμνονος,
πιπλεύκει κατὰ τὸν Νεῖ-
ον, ἔλειπεν ἤδη μιῶα, ὀργώ-
ενα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ
άλπος ἀπολιπὼν τὸν Αντί-
ιλον. ὁ δ' ἐν τούτῳ συμ-
ορᾷ ἐχόμενος, μάλα γυναίῳ
τινὸς φίλης ἀνομένης. οἰκέτης
γὰρ αὐτοῦ, Σύρος καὶ τὸν ὄ-
μα καὶ τὴν πατρίδα, ἱεροσύ-
οις τισὶ κοινωνήσας, συμπα-
σκεύῃ τι αὐτοῖς ἐς τὸ Ανυβέ-
ιον, καὶ ἀφυλήσαντες τὸν
εὸν, χρύσας τε φιάλας δύο,
καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦ-
το, καὶ κυνοκεφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum a Pyramidũ, b Memnonisq. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sexto iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quae singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, iniuncta societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,

καὶ ἅπαντα τοιαῦτα, κατέθηντο πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπειτα ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπιμπολῶντες) ἅπαντα ὡμολόγησαν ῥιβλίμενοι ἐπὶ τῷ προικί. καὶ ἀπήγοντο ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φθέγματα ἐξεφέροντο, ὑπό τινι κλίνῃ τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κρύφα, ὅ, τι σωὶ Σύρῳ ἰδίδου ὠθούς, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀντίφιλος. οὕτω μὲν καὶ μεταξὺ ἀπροσώπτως τοῦ διδασκάλου, ἀνασπαθάς· ἐκ βούλης δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ οἱ τέως ἑταῖροι ἀπεστρέφοντο, ὡς τὸ Ἀνουβάδιον συνηκότα. καὶ ἀδίκημα αὐτῶν ἡγοῦντο εἶναι, εἰ συνίσμόν ποτε, ἢ συνασιάθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐδίδετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολλὴν ἤδη χρόνον, ἁπάντων, ὅσοι ἦσαν ἐμπεδοι τοῦ δεσμωτηρίου, μιαρώτατος

atque id genus alijs, omnia apud Syrum deposuerat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinùs confessi sunt, districti in rota: deportatique venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, eúmque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auubsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, aduersabantur hominem, tanquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: seseque impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesserunt. In vinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, sanctius

τα]ς ἐν δεσμῶν. καὶ ὁ ἐπὶ
τῶν δεσμῶν Αἰγύπτι]ς, δει-
σιδαίμων ἄνθρωπ]ς, ὡς ἔ-
οικεν ὢν θεοῖς καὶ τιμωρήσειν τῶ
τῷ, βαρὺς τῷ Αντιφίλῳ ἐφε
στώς. ἃ δ' ἀρνοῖτό τοτε, λέ
γων ὡς οὐδὲν τοιοῦτον ἔργασαι,
ἐναισχυν]ς ἐδόκει, καὶ πο-
λὺν πλείονα ἐπὶ τούτῳ ἐμισεῖτο.
ἐπεφύκει τοι χαρᾷ μὲν οὐδὲ, λύ πο
νος δ' ἔχειν, οἷον εἰκὸς χαμαὶ
καθεύδοντα, καὶ δ' νυκτὸς οὐδὲ
τὰ τότε τὰ σκέλη δυνάμε-
νον, ἐν τῷ ξύλῳ κατακεκλεισ-
μένα· τῶν μὲν γὰρ ἡμέρας, ὁ
μοίως ἔρρετο· καὶ ἡ ἑτέρα χεὶρ
ἐπεδημένη, ἃς δὲ τὸ νῦ νέ-
κλα, ἔδει ὅλον κατακεῖσθαι.
καὶ μιὰ καὶ τοῦ οἰκήμα]ς ἡ
δυσοσμία, καὶ τὸ πνίγ]ς ἐν
ταυτῷ πολλῶν δεδεμένων,
καὶ ἐσφοχωρημένων, καὶ μό-
γις ἀναπνεόντων, καὶ τοῦ σι-
δήρου ὁ ψόφ]ς, καὶ ὕπν]ς ὀ-
λίγ]ς, ταῦτα πάντα χαλεπὰ
ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἵῳ ἀνδρὶ ἐ-
πάνω ἀΰπω, καὶ ἀμελετήτῳ
πρὸς ὅτω σκληρᾶν τὸ δίαι-
ταν. ἀπαγορεύο]ς δ' αὐτὸς,
καὶ μηδ' οἷόν τ' ἀρέσθαι βίλονλος,

tium sceleſtiſſimus. Porrò
præfectus carceris Aegy-
ptius, homo ſuperſtitioſus, ra
tus ſeſe gratum facere Deo,
atq; illius vlciſci vices, gra-
uis Antiphilo imminebat.
Quòd ſi quādo defenderet,
affirmans ſe nihil eiuſmodi
patraſſe, impudens habeba-
tur: atque hoc nomine multò
etiā magis erat inuiſus. Sub-
ægrotabat itaq; iā, maleq; ha
bebat: nec mirū, quippe q hu
mi cubaret, idq; etiā noctu,
neq; crura ſineretur proten-
dere, f ligno incluſa. nam p
diē cataſta ſtringebatur, alte
ra manu vincta ferro: at no-
ctu cogebatur totus in vincu
lis eſſe. Ad hæc inſuper do-
micilij pædor ac præfoca-
tio, multis ibidem vinctis, lo-
cumq; anguſtū prementibus
adeò, vt vix reſpirarent, tum
ferri ſtridor, ac ſomnus exi-
guus, hæc omnia moleſta e-
rant, atq; intoleranda: & ni-
mirum homini eiuſmodi re-
rū inſueto, minimeq; ad tam
durū vitæ genus exercitato.
Quum verò iam deficeret, ac ne cibū quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖται πότε καὶ ὁ Δημέας τος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἔλαθε νύκτωρ εἰς τὸ δεσμωτήριον θρομεὺς ἐληλυθώς, τότε μὲν οὐκ εἰσῆλθεν· ἑσπέρα γὰρ ἦν, καὶ ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν θύραν ἐκάθευδε, φυγεῖν δὲ οἱ δέοι τοὺς παρακαθεσόμενον. ἕως δὲ ἀφῆκαν, πολλὰ ἐκτήσατο, καὶ παρελθὼν, εἰς πολὺ μὲν ἦλθε τὸν Ἀντίφιλον, εὕδοντα ἤδη τῶν κακῶν γεγενημένων. καὶ πειρῶν ἀνέσχετο καθ' ἕκαστον τῶν δεδραμένων, ὥσπερ ἀάθησαν οἱ τὰς οἰκείας νυκτὸς, ἤδη ἐκλαμπούσης ἡμέρας, ἀναζητοῦντος ἐν τοῖς παρατάξεσι. καὶ ἔγνω μὲν ζητοῦντα ἰδόντος, Ἀντίφιλον Δεινομένους, οὐδὲν ἐπὶ πολὺ ἔγνόησεν ἄν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἅπαξ ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀσθόμενος ἀνιδόντος, καὶ προσιόντος, σχεδάσας τὴν κόμην, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον ἀφυμηρὰν

reuersus est tandem & D
metrius, nihildum sciens e
rum quæ acciderant. Vt a
tem cognouerat, quo in l
co res esset, statimq; curr
culo ad carcerem venisse
tum quidem admissus no
est, propterea quòd vespe
ra iam esset, & carceris cu
stos iamdudum occlusis fo
ribus dormiebat, ministri
excubias agere iussis. A
manè quum esset ingressus
multis videlicet precibu
admissus accedès multo tem
pore, quærebat Antiphi
lum: quippe malorum mul
titudine sic immutatum, v
cognosci non quiret. Cir
cumiens igitur, è vinctis v
numquenque contemplaba
tur, eorũ more qui familia
rium cadauera iam marci
da facta requirunt in stra
gibus. Quòd ni nomen fuis
set eloquutus, Antiphilun
Denomenis filium: ne lon
go quidè tempore potuisse
agnoscì quisnam esset: vsqueadeò præ malis erat transfigu
ratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque ad
mente illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidan

atqu

συμπαλυμῴλω, ἴδια
αὐτὸν ὅπως ἔχοι· ἄμφω μὲν
τίνα πίπτουσιν, ἐκπλήττει
υτὸν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ
θέᾳ, χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν
τόν τε καὶ τὸν Αντίφιλον
ημήτριος, καὶ σαφῶς ἐπι-
σκεψάμενος, ὡς ἔχει, ἐκπυθόμε-
νος παρ' αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε
παρακελεύεται, καὶ διελὼν
τὸ τριβώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ
τὸ ἀναβάλλεται, τὸ λοι-
πὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ ἔτυ-
χεν ὑπαρὰ καὶ ἐκτετυχωμένα
ῥάκη περιεσπάσας. καὶ τὸ
ἀπὸ τούτου, πάντα τρόπον συ-
νῆν, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ, καὶ
θεραπεύων. παρασὰς γὰρ ἐκεί-
νοις ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις,
ἐνθένδε εἰς μέσον ἡμέρας, οὐκ
ὀλίγον ἀπέφερεν ἀχθοφο-
ρῶν· ἔστ' ἐπανιὼν ἐκ τῆς ἐρ-
γασίας, μέρος μὲν ἀπὸ τοῦ μι-
σθοφύλακι καταβαλὼν, τιθασ
σὸν αὐτῷ, καὶ ἥμερον ἀπερ-
γάζετο αὐτὸν, τὸ λοιπὸν ἔχ, εἰς
δὲ τὸν φίλον θεραπείαν, ἐκα-
τέρῳ αὐτῷ δίκην. καὶ τὰς μὲν
ἡμέρας, σωλῶν τὸν Αντιφίλου,

παρα

editabat. Atque interdiu

atque impexam, ostendit se-
se quis esset. Hic ambo col-
lapsi sunt, oculis obortа ca-
ligine in tam inopinato spe-
ctaculo. Verùm aliquantò
pòst, posteaquam & ipse si-
bi redditus, & Antiphi-
lum recipiens Demetrius,
de singulis esset illum dili-
genter percontatus, bono a-
nimo esse iubet. Tum disse-
cto pallio, dimidiato quidem
induitur ipse, reliquum au-
tem illi donat, detractis illi
putribus atque detritis, qui-
bus erat opertus panniculis:
atque ex eo die modis om-
nibus illi aderat, curam eius
agens, inseruiénque. Lo-
cans enim sese ijs, qui versa-
bantur in portu mercatori-
bus, à mane ad medium vs-
que diem oneribus gestandis
non parum lucri faciebat.
Deinde ab opere reuersus,
mercedes partem carcera-
rio in manum dabat, quo illi
mansuetum hûc ac pacatum
redderet. De reliquo autem
in amici curam affatim sup-
quidem aderat Antiphilo,

παραμυθούμενος, ἐπεὶ δὲ νὺξ
κατελάβοι, ὀλίγον ἀπὸ τῆς θύ
ρας τοῦ δεσμωτηρίου, σιβάδιόν
τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑπο
βαλόμενος, ἀνεπαύετο. χρόνον μὲν οὖν τινα ὅτῳ διῆγον,
ἀσινῶν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκω
λύτως, ῥᾷον ἤδη φέρων τὴν συμ
φορὰν ὁ Ἀντίφιλος. ὕστερον
δὲ ἀρθανόν]τος ἐν ᾧ δεσμω
τηρίῳ λῃστή τινος ὑπὸ φαρμά
κων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκ
ριβὴς ἐγένετο, καὶ ἔνειτι πα
ρήει τις εἰς τὸ οἴκημα τῶν κε
κλυμένων, ἐφ' οἷς ἀφῆκαν, καὶ
ἀνιέμενος, ὅτε ἔχων ἄπως πα
ρεῖναι τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλ
λει, ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ
σωφρονοῦντι, ὡς ἂν μετασχοι
νώσειε τῆς ἐπὶ τὸν Ἄνουβιν ἐπι
βουλῆς. ὡς δὲ τοῦτο ἔπραξε, ἀπῆγε
το ἄνδρα εἰς τὸ δεσμωτήριον,
καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφι
λον. τοῦτο γοῦν μόλις, πολλὰ
ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλα
κα, ἐξεργάσατο παρὰ αὐτοῦ,
πλησίον τῷ Ἀντιφίλῳ, καὶ ἐπὶ
τῷ αὐτῷ ξύλῳ δεδέσθαι.
ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἐδή-

quo illum consolaretur: vbi verò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec h extincto in carcere latrone quopiam, idq; vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè obseruatæ: neque deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia vita non pateret, quâ liceret amico adesse: addito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vincirentur. Hic igitur vel maximè declarauit,

ξι

τῷ δύναιτο, ὧν ἔχει πρὸς αὐ
τὸν μνήμην μὴ τῶν καθ' ἑαυτὸν
κακῶν· καί οἱ ἐνόσησε καὶ
αὐτὸς ἐπιμελούμενος. ὅπως
μὲν οὖν μάλιστα καὶ καθεύδοι
εἴη, καὶ ἥδιστον ἀναπαύοιτο. ὥστε
μόγις ἔφερον, μετ' ἀλλήλων
ἀποπαθοῦντες. χρόνῳ δὲ τῷ
δόντι τι προσποιοῦν, ἔπαυσε
μὲν ἐπὶ πλέον αὐτοὺς δυσ-
χεραίνοντας, ἐς γὰρ τῶν δεδε-
μένων, ὅτῳ οἶδ' ὅπῃ, ῥίνας
διορύξας, καὶ σιωπώντας
πρώτους τῶν δεσμωτῶν προσ-
λαβών, ἀφεῖναί τι τῷ ἄλλῳ
ἔδοξε, ἢ ἐλύθησαν ἅμα τῶν
ἄλλων ἐς αὐτὸν διαρραγέν-
των, καὶ ἀφῆλθον ἅπαντας. οἱ
δὲ ἀφεθέντες ὑμᾶς, ὀλί-
γους ὄντας τοὺς φύλακας,
ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκεῖνοι
μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἐν-
θα ἐδυνάτο ἕκαστος, διεσπα-
ρέντες, ὕστερον συνελέχθη-
σαν οἱ πολλοί· ὁ Δημήτριος
καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώ-
ραν ἔμειναν, τῷ Σύρῳ λαβό
μενοι κἀκεῖνα ἐπιόντες. ἐπεὶ δὲ
ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τῷ
Αἰγυ-

declarauit quanto in illum fuerit amore, quum ſua ipſius incommoda negligeret, cùm & ipſe interim aegrotaret: illud autem curaret, quo pacto fieri poſſet vt ille & quamplurimùm dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipſos malis: donec aliquantò pòſt tale quiddã accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quiſpiam haud ſcio vnde nactus limam, adiunctis cõiuratis captiuorum pleriſque, catenam inſecuit, quaſeriatim erant adſtricti, cyphonibus in hanc inſertis, ſoluitq; omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe pauciis) cuſtodibus, conglobati proſiliêre: atque hi quidem illicò quò quiſque poterat, diſſipati: poſtea pleriq; ſunt comprehẽſi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanſerunt, Syro quoq; retento, qui eum aufugere parabat. Vt autem diluxiſſet, Aegypti præfec

δὲ γνόντες ἐπεστράφησαν καὶ τὸ συμβὰν ἔπασχον, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἐκπεμψαι τοὺς ἀκολουθήσοντας, μεταπεμψάμενοι δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσαν τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσαντες, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἠξίουν ἀφιέναι σφᾶς, ὅτως ἀφίεσθαι· ἐβόα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ δεινὰ πάσχειν ἔφασκεν ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, ἃ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἀλλ' ἐπαίνου τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεθῆναι καὶ τιμωρίας, λύσασθαι τὸν δικαστήν, ἀναιδῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ἔφη, ἐπεὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς πρὸς Δημήτριον καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφεῖναι, παραμυθησάμενος ἐπὶ τοῖς παθήμασιν, ἵνα λύσηται, ἀδίκως δεθέντα, καὶ ἑτέρων παρασκευάσηται παρ' αὐτοῦ, φρονιμωτέρους μὲν μνείσεσθαι τὸν Ἀντίφιλον, οὐκ τοσούτους δὲ τὸν Δημήτριον, ὁ μὲν δὴ Ἀντίφιλος ἔτι νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστίν· ὁ δὲ Δημήτριος, τὴν αὐτοῦ διαφυγὴν ἐκείνῳ κατα-

cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem iis, qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulêre iudicem, vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quin etiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico,

κατα-

πλαιπὼν, ψχιὸ ἀπιὼν ἐς
ὼ ἰνδικὴν, παρὰ τὸς Βρα-
μάνας, ζοσοῦτον ἀπὼν πρὸς
ὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνω-
ὸς ἂν ἀκότως νομίζοιο, ἄθυ
πολιπὼν αὐτόν. οὔτι γὰρ αὐτῷ
δὲ λᾶσθαι τῶν χρημάτων,
ὲ' ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ἦν,
χρᾶσθαι ὀλίγοις λιωάμε-
ν, οὔτι ἐκείνῳ ἔτι λᾶν φέ-
ν, ἀμαρῶν ἀυτῷ τῶν πρα-
μάτων γιγνομένων. τοι-
οῦδι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλλησι
φίλοι. ἃ δὲ μὲ προδιεβ-
βλήκασ ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμα-
σι μέγα φρονοῦντας, καὶ ἀν-
γὸς ἂν σοι τοὺς λόγους δι-
ξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς
ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος ἔ-
πεμψεν ἐν τῷ διπασκείῳ, ὑπὲρ
αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογού-
μενος, ὑπὲρ τοῦ Αντιφί-
λου δὲ, καὶ δακρύων προσέ-
τι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν
ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος,
ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος,
ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτός.
ἐγὼ μὲν ὖν τούτους ὀλίγους ἀπὸ
πλειόνων, ὡς πρώτους ἐμνήμη
ἐβαλε, διηγήσομαί σοι,
ἀγαθοὺς

amico, concesſit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum videri quòd tum ab eo discederet; neque enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, videlicet qui posſit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Graeci. Quod ni initiò notasſes nos tanquam qui verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quũ interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo verò lachrymas funderet, atque etiam supplex esſet: totamq; causam in seſe reciperet, donec Syrus flagris caesus, ambos eos liberos fecit. Flos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggeſsit, tibi narrauerim

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. πρᾶγμα δὲ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἐκ τοῦ λόγου, σοὶ τῷ ῥήτορι φασὶ δεῖν παραδίδωμι. σὺ δέ, ὅπως μὲν χείρους ἱερεῖς τοὺς Σκύθας, ἀπὸ τοσούτων τούτων ἀμείνους, οὐδὲν σοὶ μελήσει, εἴ τι καὶ ὑπὲρ δεξιᾶς ὑπερφύλιξας, ἵνα μὴ ἀκρόπους θείης αὐτῷ. ἀπὸ χειρὸς ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι, ἐπεὶ μὴ γένοιτο ἂν πάθοις, Ὀρέστῃ μὲν καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. Τὸ. ἔοικε Μνήσιππε, ὅτι μὴ παροτρύνεις με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ ὑπάνυ σοὶ μέλον, ἀπολυθείης ἤδη γλῶττάν τραπεθεὶς ἐν τοῖς λόγοις. ἀλλὰ ἄρχομαί γε ἤδη, μηδέν, ὥσπερ σύ, καλὰ διολογησάμενος. ἐπεὶ δὲ Σκυθικὸν μὲν ἔδος, μὴ μέλισσα, ἐπεδείξατο τὰ ἔργα ὑπερφυῶς ἐγγύθεν τοὺς λόγους. προσδοκήσας δὲ μηδὲν τοιοῦτο παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας, ἐπαινῶν εἴ τις ἄπροικον ἔγημε γυναῖκα, ἢ ἄ τις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi prædicatur. Verùm oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si eum Orestem ac Piladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TO. Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis, ne tibi lingua execetur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phalerans atque exornans (neque enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis, cuiusmodi in commemorando laudib. extudisti: puta si quis sine dote duxerit deformem mulierem:

τις ἀργύριον ἐπίδωκε γα-
μοῦντι θυγατρὶ φίλου ἀν-
ὴρ, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί',
τις παρέσχεν ἑαυτὸν δε-
δόμενον, ἐπὶ προδήλῳ τὸ
μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι.
πάνυ γὰρ εὐτελῆ ταῦτα, καὶ
μεγαλουργὸν ἐν αὐτοῖς, ἢ
χρήσιμον ἔνι οὐδέν. ἐγὼ δέ
σοι διηγήσομαι φόνους πολ-
λοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θα-
νάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν'
εἰδῇς, ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά
ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξετά-
σεσθαι. καί σοι οὐδὲ ἀλόγως
οὕτω πεπόνθατε, ἀλλὰ εἰκό-
τως τὰ μικρὰ τοῦτα ἐπαινεῖ-
τε· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἔσθ' ὑμῖν
ἐφορμὰ ὑπερμεγέθης, πρὸς
ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν εἰρήνῃ
βαθείᾳ βιοῦσιν. ὥσπερ οὐδ'
ἐν γαλήνῃ μάθοις, ἂν ἀγαθὸς
ὁ κυβερνήτης ἦ· χειμῶν δὲ
γὰρ δεήσει σοι πρὸς τὴν δόξαν
γνῶσιν. παρ' ὑμῖν δὲ σωτη-
ρίας οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπιλαύ-
νομεν ἄλλοις, ἢ ἐπιχωροῦμεν
ἐπιοῦσι, ἢ συμπεσόντες, ὑπὲρ
νομῆς ἢ λείας μαχόμε-
θα.

lierem: aut si quis amici fi-
liæ nubenti pecuniolam do-
nauerit, duo talenta: ac per
Iouem si quis sponte eat in
vincula, quum certò sciat se
paulò pòst esse soluendum.
Admodum enim leuia ista,
neque quicquam inest in his
vel magni negocij, vel viri-
le quod sit. Cæterùm ego
tibi referam multas cædes,
belláque & mortes, amico-
rum causa susceptas, vt in-
telligas vestra ista lusum es-
se si cum Scythicis confe-
rantur. Neque tamen ist-
huc sine causa facitis, sed
meritò parua ista miramini,
propterea quòd non sumus vo-
bis admodum graues occa-
siones declarandæ amicitiæ,
quippe in alta pace viuenti-
bus: quemadmodum nec in
trãquillitate queas scire, bo-
nus sit gubernator, nécne. tẽ-
pestate enim tibi opus fuerit
ad hoc vt dignoscas. At a-
pud nos bella perpetua, &
aut inuadimus alios, aut ce-
dimus inuadentibus, aut ve-
bi fortè concurrimus, pro pascuis prædáque pugnamus.

Hic

θα. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. καὶ δὴ τοῦτο ὡς βεβαιότατα σωτηρίμενθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον ἂν νομίζοντες. πρότερον δέ σοι ἅπερ βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμενθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' ἂ συμφορβός τις, ἢ γάστωρ ἐστίν, ἀπ' ἐπαλλάγην τινὰ ἄνωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μνηάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τῶν φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπιπολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὑμῖν πράττοντες, ὡς μὴ δόξωμεν ἀμελεῖν τῆς φιλίας, μηδ' ἂν νόθοι δόξωμεν εἶναι. κἂν παθὼν τις ἀδικηθείς τι ὑπὸ φίλου ἢ συνειδῶμεν τὸ ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ ὁρῶμεν ὀλίγιστον, ἢ μικρὸν καὶ βιώσασθαι μετ' ἐκείνων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου ἢ ἕτερον, καὶ ὅτου ποιῶμεν. ἐφ' ᾧ δὴ ἐνίοτε ἄπρακτος τὲς

Hic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quamfirmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis æqualis sit, aut vicinus: verùm vbi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, neve reiecti esse videamur. At vbi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppeituros, si sit opus, alterum pro altero. Atque ita facimus. [k] *Etenim simulatq; incisis digitis*

ς δακτύλους, ἐπιπλάξωμεν
ὲ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξί-
ῃ ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμ-
ότεροι ἐπιόχόμενοι, πι-
ωμεν, ἐκ ἴσμεν ὅ, τι τὸ μετὰ τοῦτ'
μὰς διαλύσαιμεν ἄν. καὶ ἐφ' ἅ-
ᾳ δὲ τὸ μέγιστον ἄχει τριῶν
ς τὰς συνθήκας ἀσπάσεται, ὃς
ἂν πολύφιλος ᾖ, ὅμοιος
μῖν δοκεῖ τοῖς κοινοῖς τοί-
τοις, καὶ μοιχευομένοις γυ-
αιξί. καὶ οἰόμεθα ἐκεῖθ' ὁ-
μοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν
ὐτῶν εἶναι, πρὸς πολλὰς ἐννοί-
ας διαιρεθεῖσαν. ἄρξομαι δὲ
ὰ τῶν Δανδάμιδος πρόλε-
γομένων. ὁ γὰρ Δάνδα-
μις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας
συμπλοκῇ, ἁπαχθεὶς ὑπὸ αἰχ-
μαλώτου Ἀμιξόκα, τοῦ φίλου
αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον
ὀμοῦμαί σοι τὸν ἐμέτερον
ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦδε ἐν ἀρχῇ
διωμολογησάμην. οὐ μὰ τὴν
Ἄνεμον καὶ Ἀκινάκην, ἐλθὼν
πρὸς σὲ, ὦ Μνήσιππε, ψεύσο-
μαί σοι περὶ τῶν φίλων τῶν
Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐ
πάνυ σε ὀμνύοντος ἐδεόμην,

digitis ſanguinem in cali-
cem deſtillauerimus, ſum-
misque intinctis gladijs ante
bo pariter admouentes bi-
berimus, non eſt quicquam
quod deinde nos queat diri-
mere. Admittuntur autem
ad huiuſmodi fœdera ad
ſummum tres. [l] Nam qui
multis ſit amicus, is eo loco
habetur apud nos, quo com-
munes iſtæ atque adulteræ
vxores: arbitramurque iam
non perinde firmam illius a-
micitiam fore, poſteaquam
eſt in plures partes diſſecta.
Exordiar autem ab his quæ
nuper Dandamis fecit. Dan-
damis enim hic in conflictu
cum Sauromatis, quum eſ-
ſet captiuus abductus eius
amicus Amixocas. Quin
potius antè tibi iurabo no-
ſtrum iuſiurandum, quan-
doquidem iſthuc imitiò ſum
pollicitus. [m] Non enim
per Ventum & Acinacem,
quicquam mentiturus ſum
apud te de Scythicis ami-
cis. MNES. Equi-
dem tuum iuſiurandum haud magnopere deſiderabam:

promde

σὺ δὲ ὅμως εὖ ποιῶν, ὀλίγα θεῶν ἐπαμύσω. Τὸ. τί σὺ λέγεις; ἃ σοὶ λοκῶσιν, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μεῖζον οὐδὲν ἐστὶ ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν δὲ ἀκινάκην δέ, ὅτι ἀφθόνως ποιεῖ. Μνή. καὶ μὰ Δία γε τοῦτ', καὶ ἄλλους, ὧν ἔχοιτο πολλοὺς θεούς, οἷος ὁ ἀκινάκης ἐστί, τὸν ὀϊστὸν καὶ τὸν λόγχην, καὶ κώνειον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεός, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρίχεται ἀγούσας ὁδούς. Τὸ. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐμπλεὸν ποιεῖς καὶ δικανικὸν, ὑποκρούων μεταξύ, καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἡσυχίαν εἶχον, σοῦ λέγοντος. Μνή. ἀπ' ἐκ ἄνθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας. ὥστε θαρρῶν τό γε ἐπὶ

proinde rectè facis, qui nullū deorū iures. To. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. Mnes. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem varius est ille deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. To. Vide quàm cõtentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. Mnes. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

περὶ τούτου λέγει, ὡς μηδὲ παρόντος ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σοι παρέσομαί σοι. Τῇ δὲ τετάρτῃ μὲν οὖν ἡμέρᾳ τῆς φυγῆς Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀπόλωρ ἄμα συνεπιπώκεσαν. ἦκον δὲ μὲν ἐπὶ πλὼ χθαμὰ Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν, πεζοὶ δὲ, πρὸς τοσούτοις ἱππεῦσι πεζοὶ ἀκολουθέοντες. οἱ δὲ προσδομένοις πλὼ ἦκον αὐτῶν ἐπιπεσόντες, ἄπαντας μὲν τρέπουσι, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος ἐς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν, οὕτω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. αὐθὶς οὖν ἤ τι λέα περικλαύστατο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνήγετο, καὶ τὰς ἁμάξας διήρπαζον, καὶ τὰς

quod reſtat dicere: perinde quaſi nec adſim dum loqueris, adeò tibi ſilebo. TOX. *Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum ſanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem noſtram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem tertantùm aduenisſe ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruiſſent imparatos, neque expectantes illorum inſultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, niſi ſi quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis caſtra fueramus metati, haud ſcio quo conſilio Archiplanorum, id eſt, ducum noſtrorũ, ad vtramque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abi-*

ebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας καὶ λαμβάνοντες, ἀνατάνδρας τὰς πλείστας ἁλισκομένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμᾶς δὲ λανθάνει ταῦτα πράγματι, ὁ δὲ Ἀμφίνομος ἀγόμενος (ἐλαύνετο γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστί, κακῶς ἀδικούμενος, καὶ ὑπεμίμνησε τῆς κύλικος, καὶ τοῦ ἅματος. ὃν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις, οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἁπάντων ὁρώντων, διαγίγνεται ἐς τοὺς πολεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διαφθείροντες τοὺς ἀκοντίστας, ὥρμησαν ἐπ' αὐτόν, ὡς καταπατήσαντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δέ τις ἄρα, ἐπεὶ τρονώσειν αὐτόν, ἀπὸ δίκονται, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὲ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα τούτων, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ λύτρα ἤτει· μὴ γὰρ προέσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ἐπὶ αὐτῷ λάβοι. ὁ Δάνδαμις δέ, ἃ μὲν ἔχόμην, φησίν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, εἴ δέ τι δύναμαι γυμνὸς ἀπο-

curribus potiebantur, atque ijs plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas uxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus, simulque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam conatus, spectantibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis forte intellexerit, postea non interimit, sed recipiunt, tanquam dedentem sese precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis precium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quæ possidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare

ζηλώσω, ἕτοιμός εἰμι πεί-
θειν ὑμῖν· καὶ πρόσταξόν ὅ, τι
θέλεις· εἰ βούλει δέ, ἐμὲ
ἀντὶ τούτου λαβὼν, κατάχρη-
σαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ
Σαυρομάτης, οὐδέν, ἔφη, δεῖ
σε κατέχεσθαί σου, καὶ ταῦ-
τα, ζέμενον ἄκοντα. σὺ δέ, ὦ
ἄνερ, μέτριος καὶ καλὸς ἀνὴρ, ἄφες
μοι τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάν-
δαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λα-
βεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἔφη, ὁ δὲ αὐτίκα παρέ-
σχεν ἐκκόψαι αὐτούς. κἀπει-
δὴ ἐξεκέκοπτο, καὶ ἤδη τὰ
ἔργα εἶχον οἱ Σαυρομάται,
ἀπολαβὼν τὸν Ἀμιζώκην
φανερὸς ἦν. ἐπιστρέφεται δ' αὖ-
θις, καὶ ἅμα διανεύσαντες,
ἐπανέθεσαν πρὸς ἡμᾶς. τῶν
γενομένων παρεμυθοῦντο
πάντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι
ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὃ-
τι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγα-
θῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέ-
μιοι, ἀπ' ὅτι ἔτι παρ' ἡμῖν ἦ
ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς
φίλους πίστις. τοὺς τε Σαυρομά-
τας ἔτι τὸ αὐτὸ ἐμπλεῖον ἐφόβη-
σε,

præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum tete met dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent excisi, iamque precium persolutum esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitens illi: vnáq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σι, λογιζομένους, πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοιῶτο, ἀ καὶ ἐν ᾧ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερίσχον, ὥστε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιζώκης οὐκέτι ἐδύσχιτο βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ ᾧ Δανδάμιδι, ἀπὸ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, ἃ καὶ ἄλλους σοι δέκα δοίη τις ἐπὶ τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι ἀνωμότους, ἐὰν βούλῃ, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψώδοιο αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γνησίως τὸ ἔργον διηγήσομαι, εἰ δέ σύ τινα τοιοῦτον ἤλεγξις, οὐ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας ᾧ λόγῳ, οἷα ἐποίησεν ὁ Δάνδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ

non mediocrem meuebat reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent esſent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiſo superaſſent. proinde ſub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incenſisque curribus, fuga ſeſe ſubduxerunt. Porrò Amizocus non tulit diutiùs, vt videret ipſe, amico cæco Dandamide, ſed ipſius ſemet exoculauit. Atque ita ſedent ambo, omniq́ue honore à populo Scytharum publicitùs aluntur. Quid tale, Mneſippe, vos referre poſſetis, etiam ſi quis tibi donet vt poſsis vel decem alios ad iſtos quinque adiungere, etiam citra iuſiurandum ſi ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam expoſui. Tu verò ſi quem talem narraſſes, non ſum neſcius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum ſupplicârit Dandamis: & quomodo ſit excæcatus, &

qua

ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ἀπέδυ
σαν αὐτὸν ἐπευφημοῦντες
οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα
ὑμᾶς μηχανᾶσθαι πρὸς
τὸ ἀπρόσοπον. ἄκουε γοῦν
καὶ ἄλλον ἰσότιμον, Βελίτ-
ταν, Ἀμισάκου τούτου ἀνε-
ψιόν. ὃς ἐπεὶ καθασπασθέντα
ἐκ τοῦ ὄπου ἀπὸ λέοντος εἶ-
δε Βάσθην, τὸν φίλον (ἔτυ-
χε γὰρ ἅμα θηρῶντες) καὶ
ἤδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐ-
τῷ ἐνεπεφύκει τῷ λαιμῷ, καὶ
τοῖς ὄνυξιν ἐσπάρασσε, κα-
θαπτόμενος καὶ αὐτὸς, ἐπι-
πηδήσας καθόπιν τῷ θηρίῳ, καὶ
περίσπα, πρὸς ἑαυτὸν πα-
ροξύνων καὶ μετάγων, καὶ
διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ
διείρων τοὺς λαιμίνους,
καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν
τε ἦν, ἐκπιλεῖν παρόμε-
νος τοῦ δήγματος, ἄχρι
δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον, ἀ-
μυνῆται ἤδη, ἐπὶ τὸν Βε-
λίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμ-
πλάκεις ἀπέκτεινε κἀκεῖνον.
ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ γοῦν
τοσοῦτον ἔφθη, κατάξας
τῷ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα εἰς τὸ
στῆθος.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amixoçæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus lauiaret: desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertensq́, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è riclu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimor tuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Ita-

εἰρνον. ὥστι ἅμα πάντ[ας] ἀπίθανον, κὴ ἡμᾶς ἐθάψαμεν αὐτὰς, δύο τάφους ἀναχώσαντες τοῦ πλησίον, ἵνα μὲν τ[ῶν] φίλων, ἵνα δὲ καὶ ἀντικρὺ τοῦ λέοντ[ος], πρίτῳ δέ σοι διηγήσομαι, ἣν Μνήσιππε, πρὸ Μακέτου φιλίαν κὴ Λογχάτου καὶ Αρσακόμα. ὁ γὰρ Αρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μαζαίας τ[ῆς] Λευκάνορος, τ[ῆς] βασιλεύσαντος τ[οῦ] ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρέσβευεν ὑπὲρ τ[ῶν] φόρων, ὧν οἱ Βοσποριανοὶ ἀεὶ φέρειν[ται] ἡμῖν, τότε ἤδη πρίτον μῆνα ὑπερήμεροι ἐγεγένηντο. ἐν ᾧ δὲ λείπεται τὴν ἰδέαν τῆς Μαζάρας, μεγάλη κὴ καλὴ παρθένος, ὥρα, κὴ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν δὴ περὶ τ[ῶν] φόρων διεπράξατο ἤδη, κὴ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, κὴ εἰστία, ἤδη αὐτὸν ἀπιέναι μέλλοντα. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τὰς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας κὴ λέγειν, οἵτινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ κὴ τότε ἔτυχον ἐν

que pariter examinati sint omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorũ, altero eregionè leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macétæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tũ quum legatione fungereꝰ super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazæam vidisset proceram atq; decoram virginem, amore captus est, graniterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi aderant

in

ῦ λάκυω πολοὶ μνησῦ-
παρόντος, βασιλεῦς, καὶ
σιλέων παῖδες. καὶ Τιγρα-
της ὧν, ὁ Λαζῶν δυνάστης,
Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυέ-
ς ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολ-
έ. λέγει τῶν μνηστήρων ἕ-
στον προσαγγέλλεσθαι ἰσον-
ν, διότι μνηστευσόμενος
, λαμπρᾶν ἐν τοῖς ἄλλοις,
ζακέμενον ἐφ' ἡσυχίας.
ὰν δὲ παύσωνται λα-
ούντες, αἰτήσασθαι φιάλην,
σπεῖσαι, κατὰ τῦς πατέρ-
ς, καὶ μνησθῆναι πλὴν
ῦδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα
ν ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ
λούτου ἢ δυνάμεως ἔχοι.
ρῶν οὖν κατὰ τόνδε τὸν
όμον σπεισάντων καὶ αἰ-
σάντων, καὶ βασιλείας
αὶ πλούτους καταριθμη-
αμένων, τελευταῖος ὁ Ἀρ-
ακόμας αἰτήσας πλὴν φιά-
λην, οὐκ ἔσπεισεν. οὐ γὰρ
θος ὑμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶ-
ον, ἀλλὰ ὕβρεως ἕνεκα δοκεῖ
οὖσ' εἰς τὸν θεόν. πιὼν
δὲ ἀμυστί, δός μοι, ὦ βασι-
εῦ, ἔφη, πλὴν θυγατέρα σου
Μαζάαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij: in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, alijq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse indicatur in Deum) sed hausitim bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαζάαν, γυναῖκα ἔχειν, πρὸς τὴν ἐπιτηδειοτέρῳ τούτων ὄντι. ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ ζεῖς κτήμασι. ζεῦ δὲ Λευκάνορ θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πτωχὸν τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἔχει, πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμεῖς πλουτεῖτε. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῳχήθη, καὶ μεθύειν ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ προκεκριμένος τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἔμελλεν ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μεμύθει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα

Mazæam vxorem, quàm multò sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq́, Quantum pecorum, aut quantum habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus vos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq́, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuiq́ habitus, visusq́ temulentus: manè verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq́ sponsam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quemadmodũ reiectus esset à Rege, risuiq́ habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lonchatа atque

καὶ Μαχλύλα, καὶ τῷ ὄν-
μαρ τῷ ὑμετέραν πολὺ ἀσ-
φαλεστέραν καὶ βιβαιοτέραν τῶν Βο-
σπορανῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐκ-
ταῦτα διεξιόντας, ἡμᾶς μὲν
κατέσχεν, καὶ κατεφρόνει Ἀδύρ-
μαχος δὲ τῷ Μαχλυΐ παρέδωκε
τὴν ἀπάγειν τῷ νύμφῃ, ὅτι
χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν
δέκα, καὶ ἁμάξας τε τρα-
χείας ὀγδοήκοντα, καὶ πρό-
βατα καὶ βοῦς πολλούς. ὅτως ἄρα
τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἀγα-
θῶν βοσκήματα πολλὰ, καὶ
στρώματα πολλὰ, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δέ, ὦ φίλοι, δι-
πλῶς ἀνιῶμαι· καὶ γὰρ ἐρῶ
Μαζαίας, καὶ ἡ ὕβρις ἐμοὶ δοκεῖ
εἰς ἀνθρώποις ἀμετρίως μοι
προσπεπτωκέναι. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἐπ'
ἴσης ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ τρίτον
μέρος ἑκάστῳ ἡμῶν τῆς ἀτιμίας
ἦν, εἰ γε οὕτω βιοῦμεν, ὡς ἀφ' ἑνὸς
σώματος ἁπάντων, ἑνὸς ἄνθρωπος
ἕκαστος, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. ὅ μόνον
ἦν, ἐπάρχων ὁ Λαγχάτης, ἀπὸ
τοῦ ἑκάστου ἡμῶν ὅλος ὕβρισται,

ὁπότε

ta atque Macenta: vestramq; beneuolentiam longè præstare e multioq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me subsannauit, contempsitq; : & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter excrucior : nam & Mazæam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nó mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnúquenq; è nobis tertia cótumeliæ pars pertinebat : si modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur : nimirũ ve vnus homo simus, ijsdem dolentes, ijsdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnusquisque è nobis totus iniuria afficiebatur

ἐπότι οὐ τοιαῦτα ἔπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακίνης ἔφη, χρησόμεθα ταῖς παρούσαις διπλώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον· ἐγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμα τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκάνορος, σὺ δὲ χρὴ τὴν γύμφην ἐπανάγειν αὖθις. ἔστω γινέσθω, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (ἀπὸς γὰρ ἡ σφα τέας καὶ πολέμου τὸ μετὰ ταῦτα λύσαι ἡμᾶς) αὖθις πειρῶ σωφρόνως, μὴ παρασκεύα ζε ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην. ῥᾷστα δ' ἂν πολλὰς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὤν, καὶ ἡμῖν ἐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων μάλιστα ὄντας, ἐπαθύσοι ἐπὶ βύρσης βοός, ἔδοξε ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς ἔχων, εὐθὺς ἐπὶ τὸν Βοσπόρον ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίνης δὲ ἐπὶ τοὺς Μάχλυας, ἱππότης ἐκάτερος. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἶκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὅπλοις δύναμιν παρὰ τῶν οἰκείων, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. τὸ

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atq; ego quidem recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma mihi hæc (nã his peractis verisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò contrahas & apparares arma, equos, atq; aliarum rerum vim quãtam potes maximã. Facillimè autem plurimos adiunxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sunt familiares: maximè verò si desederis in tergore bouis. Hæc vbi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macẽtes, ad Machlyenses, equestri erque. At Arsacomas domi manens, & cum æqualib. cõtulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & ipse in tergore bouis desedit.

Consue-

ἐστὶ δὲ παρ' ἡμῖν, τὸ περὶ τὸν βοὸς δέρμα, ὅταν ἔχῃ· ἐπεὰν γάρ τις πρὸς ἑτέρου ἀδικηθεὶς βούληται τιμωρεῖσθαι, ἰδίᾳ καθ' αὑτὸν οὐκ ἀξιόμαχος ὢν, βοὸς σφάξας, τὰ μὲν κρέα κατατέμνει, ἕψησιν, αὐτὸς δὲ, ἐκτεμὼν χαμαὶ τὸν βύρσαν, διέρχεται ἐπ' αὐτῆς εἰς τετράπουν πάλιν τὸν χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐπ' ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτο ὄρκος παρ' ἡμῖν ἐστὶ μεγίστη ἐπιτήδεια. παρακαμόντων δὲ τῶν κρεῶν τοῦ βοὸς, προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἑκάστου λαβὼν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑπισχνεῖται κατὰ δύναμιν, ὁ μὲν πυγμὴν ἐπάξειν, ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας πλείους, ὁπόσους ἂν δύνηται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πυκνότατον. ἀθροίζεται δὴ ἐπὶ τῆς βύρσης πολὺ πλῆθος· ἐνίοτε καὶ τὸ τοιοῦτον σώματα βιβαιότατον· ὅτι συμμένειν, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Conſuetudo autem de ſedendo in tergore bubulo, huiuſmodi eſt apud nos: Vbi quis ab alio læſus eſt, cupitóq; vlciſci, neque par eſſe pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes fruſtulatim conciſas igni torret. Dehinc ipſe porrecto humi corio, ſedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti ſunt. Et hoc quidem apud nos maximum eſt ſupplicandi genus. Appoſitis autem bouis carnibus, adeuntibus domeſticis, præterea ſi quis alius velit, quiſq; partem ſibi ſumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum ſe quinque ſuopte cibo, ſuóque ſtipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot poſſit: atq; qui pauperrimus, ſeipſum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiuſmodi quidem exercitus & certiſſima fide cohæret, & hoſtibus expugnatu difficillimus eſt: non aliter

ἐχθραῖς, ἅτε μὴ ἐνόρκων ὄν. τὸ δὲ ἐμβλῶσαι τὸ βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. μὴ ἐθορυβοῦντο αὐτῷ, ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ μὴ πλείους, συμμαχόμενοι δὲ καὶ μείονες. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος παρῆλθεν ἐς τὸν Βόσπορον, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, διοικοῦντι τὰ τῆς ἀρχῆς. μὴ φησίν, ἥκειν μὲν ἐκ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν, ἐπὶ δίκῃ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα τὰ κομίζων. ἐπεὶ δὲ λίαν ἐπείγοντο, οἱ μὲν Σκύθαι, φησί, τὰ μὲν κοινὰ ταῦτα, μὴ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ὑπερβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν ἐς τὸ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι τοῦ Τράχωνος νέμειν. τοὺς δὲ λῃστάς, οὓς αἰτιᾶσθε, ἐᾶν κατέχουσας ὑμῶν τὴν χώραν, ἃ φασιν ἐκ τοῦ κοινοῦ ἐπιτρέπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ τῷ κέρδει κολαπεύειν· ἃ δέ τις ἁλίσκοιτο τῶν αὐτῶν, εἰ μείζων ἐν κολάσει. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπιτάττουσιν. ἐγὼ δὲ μᾶλλόν σοι μεγάλην ὀφλὸν ἡγοῦμαι ἐφ'

quàm si iureiurãdo esset ad-ac-tus. Nam in tergum ascendisse, instar iuriurandi est. Arsacomas igitur his in reb. procurandis satagebat: coierunt́q; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus peruenit in Bosporũ. Regẽ adit, tractantem quidã de regni negotijs, aitq; venire quidem sese publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inqt, negotijs, hæc in præsentiarum denunciant Scythæ, ne vestri pastores in planiciem vsq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant, Cæterùm latrones, de quibus expostulatis, quòd regionẽ vestram incursent., negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quemque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehẽdatur: tui arbitrij esse vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insultũ futurũ

ab

ὑμᾶς, ὑπ' Ἀρσακόμα τοῦ
εἰάντα, ὃς ἐπρέσβευσε πρώην
ρὰ σέ. καὶ οἶμαι, διότι οὐκ
σας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυ-
παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ἐπὶ
σύρσης ἐβδόμην ἡμέραν κα-
κάθηται, καὶ σιωπᾷ σφα
ς οὐκ ὀλίγῳ σὺν αὐτῷ πλήθει, ἐπ-
ὴ ὁ Λογχάτης, καὶ αὐτὸς, ἀκ-
οἰσθαι δοκάμιν ἀκὴ βύρ-
σης· ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς στρατεύ-
ται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐπ-
ιτάνων ὄντων, κινδύνων. ἀλλ' ἐπὶ
μοὶ, ἔφη ὁ Λογχάτης, ἡ παρα-
σκευή. ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσα-
κόμας ὅτι, καὶ ἄχθεται, διότι
προτιμῶμαι αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν πε
νθερῶν, καὶ ἀμείνων τὰ πάν
τα δοκῶ εἶναι. ἃ δὲ μοι ὑπο-
σχοιο τὴν ἑτέραν σου θυγατέ-
ρα Βαρκαίτιν, ὅτι τὰ ἄλλα ἀξ
ναξίῳ ὑμῶν ὄντι οὐκ εἰς μα-
κράν σοι ἥξω, τὴν κεφαλὴν αὐ
τοῦ κομίζων. ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ
βασιλεὺς, μᾶλλα πειθοῦς γε
νόμῳ σοι. ἴσμεν γὰρ τὴν αἰ-
τίαν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀρσακόμα,
τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἅπως

ab Arſacoma Mariantæ fi-
lio, qui nuper legatum egit
apud te: idq; opinor, quum
filiam tuam poſtulârit, non
aſſequutus ſit abs te: ob id in-
dignatur, ſedetq; in tergore
taurino ſeptimum iam diem,
contractusq; illi eſt exerci-
tus haud exiguus. Audiui
(inquit Leucanor) & ipſe,
cogi uim copiarũ in tergum
bouis. Quòd autem aduer-
ſum nos cogerentur, quodq;
Arſacomas huius rei dux eſ-
ſet, id verò me fugerat. At
qui in te, inquit Lonchates,
hic apparatus conſtituitur.
Mihi autẽ inimicus eſt Arſa-
comas, grauiterq; fert, quòd
ſibi præferar à natu maiori-
bus, & quòd in omnibus il-
lo videar eſſe præſtantior.
Quòd ſi mihi ſpoponderis
alteram filiam tuam Barce-
tin, alioqui nec indigno ve-
ſtra affinitate, breui tibi re-
uerſus caput eius apportaue-
ro. Spondeo, Rex inquit, vi-
delicet ſupra modũ formidi-

ne correptus, propterea quòd nõ ignoraret quam ob cãuſam iratus eſſet Arſacomas, nimirũ ob nuptias: tum aliàs quoque

metuerat

μεθήσοσθαι τὰς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, μοι φυλάξειν τὰς σωθήκας, μὴ ἀπαρνήσασθαι, τότε γὰρ τούτων γενομένων, καὶ ἐπὶ ἀνατείνας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν. μὴ σύ γε ἐνταῦθα, ἔφη, μὴ καί τις ἐπίθηται τῶν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὀμνύομεν· ἀπ' εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεως τινὶ εἰσιτέον, ἐπικλείσαντας τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δείσας μὴ προθύσηταί μου τοῦ πολέμου, χεῖρα ἔμπρακτον ἤδη περιβεβλημένος. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε, ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίτω εἰς τὸ ἱερὸν, ὅν τινα μὴ ἐγὼ καλέσαντα· δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, πάλιν παρὰ τὸν μαστόν. ἔπειτα ἀποτεμὼν τοῦ λιφαλοῦ, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων ἐξέπεσε, μυλαξὺ διαλεγόμενος αὐτῷ, καὶ

metuerat ſemper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præſtiturum pacta, neque inficiaturum. Id quum fierct, iámque reſupinatus in cœlum iurare vellet: Abſit, inquit, vt hic: ne quis ſpectantium conïciat quâ gratiâ iuremus: quin potius hoc templum Martis ingreſſi, occluſis foribus iuſiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam ſi quid horum inaudierit Arſacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem abſiſtite quàm longiſſimè: neque quiſquam ad templum adeat, quem ego non accerſiuero. Poſteaquàm igitur ipſi quidem introgreſſi ſunt, ſatellites autem procul abſtiterunt: vibrato gladio, ſimúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput deſectum, ſub chlamyde tenens prodibat, quaſi confabulans interim cum illo,

breuiſq

ὰ δὴ ταχίστην ἔξειν λέγων, breuiq́ ſeſe dicens affuturum, tanquam ad negotij
δὲ ἐπί τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκ- quippiam emitteretur ab il-
είνου. καὶ ὅτως ἐπὶ τὸν τόπον ἀ- lo. Atque ita reuerſus eò vbi equum vinctum reliquerat, conſcenſo illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo eſt eum inſequutus, quippe diu ignorantibus Boſporanis quod acciderat, tum vbi reſciſſent, factitiosè de regno decertantibus. Hæc itaque geſſit Lonchates, præſtititq́ promiſſum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior ſuper his, quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primúsque illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, genter cùm ſis, ad regnum vocat. Proinde fac, vt ipſe prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te ſequatur à tergo in curribus. Facilè enim iſthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Boſporanorum, vbi Leucanoris

πόμπῳ καὶ πάντα παραδοὺς τῷ Ἀνφα-
λῆ τὴν Λευκάνορος κεφαλήν. ὁ δὲ Μακέ-
ται δέ, ἅτε ὁδὸν ἀπέσας τὰ
περὶ Βοσπόρῳ γεγενημένα, ἔρχεται εἰς
τοὺς Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγ-
γέλλει αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ
βασιλέως, καὶ πόλις δέ, ἔφη, ὦ
Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα
ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ. ὅσα
οὖν μὴ προϊδόμενος, παραλάμ-
βανε τὴν ἀρχὴν, ταραττομέ-
νοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφα-
νὴς, ἅ μόρῃ ἂν κατόπιν σοι ἐπὶ
τῶν ἁμαξῶν ἑπέσθω. ῥᾷον γὰρ
οὕτω προσάξεις Βοσπορανῶν
τοῖς πολλοῖς, ἰδόντας τὴν Λευ-
κάνορος

πάνορ & θυγατίρα. ἐγὼ δ' Α-
λανὸς τί εἰμι, ἢ τῇ παιδὶ ταύ-
τῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἐ-
μῶν γὰρ ὅσαν τὴν Μάσεραν
ἠγάγετο ὁ Λεωκάνωρ. καὶ νυνὶ
δι' ἐκεῖνα παρὰ τῶν Μασείρας
ἀδελφῶν, ἐν Ἀλανίᾳ παρα-
γενόμενος ὅτι τάχιστα ἐλαύ-
νω ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ
πρεϊδεῖν ἐς βύβλον πρᾶγμα-
θοῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελ-
φὸς ὢν νόθος Λεωκάνορος,
Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἦν,
Ἀλανοῖς δ' ἀπέχθεται. ταῦτα
δὴ ἔλεγεν ὁ Μακεδὼν ὁμό-
σιον, ἢ ὁμόγλωσσος ἦν τοῖς Α-
λανοῖς· ἦν γὰρ καὶ ταῦτα Α-
λανοῖς καὶ Σκύθαις κοινὰ ὅτι ὁ
πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλανοί, ὥσ-
περ οἱ Σκύθαι. ἦν δὲ ὁ Μα-
κεδὼν καὶ τοῦτο ἅπασιν αὐτοῖς,
καὶ ἀπεκεκάρητο τὴν κόμην,
ὁπόσον ἐγὼ ἴδοιμι ἐλάττω κο-
μᾶν τὸν Ἀλανὸν τῶν Σκύθων,
ὥστε ἐπεπύστο δὴ ταῦτα, καὶ
ἐδόκει Μασείρας καὶ Μαξαίας
συγγενὴς εἶναι. καὶ νυνὶ, ἔφη,
ὦ Α-

ris filiam conſpexerint. Eg
porrò nō ſolùm Alanus ſum
verùm etiam ſponſæ tuæ co
gnatus maternus; ſiquide
noſtra è gente Maſtera
Leueanor aſciuit vxore
Et nunc tibi adſum, miſſ
à Maſteræ fratribus, qui ſu
in Alania, denunciantibu
vt quàm potes ocyſſimè re
cipias in Boſporum, neq
per negligentiam commit
tas, vt imperium ad Eubi
tum deueniat, qui tamet
frater nothus eſt Leucan
ris, tamen Scytharum pa
tibus ſemper fauit, cum A
lanis ſimultates gerit. Ha
quidem dicebat Macente
Erat autē eodem cultu e
démque lingua cum Alani
Commune enim horū vtru
que Alanis cum Scythis, n
quòd non magnoperè com
ti ſunt Alani, quemadm
dum Scythæ. At Macentes
hoc quoq; illis erat aſſim
lis, videlicet detonſa com

quatenus conueniebat Alanum minùs eſſe comatum, quà
Scytham. Itaq; his rebus factum eſt, vt illi fides haberetur,
taretur q; Maſteræ ac Maxææ cognatus eſſe. Et nunc, inqui

ô Ady

Ἀδύρμαχε, ἑλκύσαι ἕτοι-
μός εἰμι καὶ ἅμα σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον,
εἰ δὲ θέλεις, μένειν τι, ἢ θέλοι, μὴ
λύε παῖδα ἄγων. ἔστω, ἔφη,
ἀλλὰ μᾶλλον, ὦ Ἀδύρμαχε,
βουλεύσασθαι, ἄρα, ἀφ' ἅμαξ]ν
γ]α σὺ Μαζάαν ἄγων. ἢν μὲν
γὰρ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ἐπὶ τὸν Βό-
σπορον, ἐπεὶ ἑνὶ πλείους, ἂν
φοίμεθα. εἰ δέ μοι τὴν γυ-
ναῖκα ἄγοις, ἀντὶ πολλῶν ἂν
μύριοι. ταῦτα ἐγένετο, καὶ ὁ μὲν
ἐπέλαυνε, παραδοὺς τῷ Μα-
κύτῃ ἄγειν τὴν Μαζάαν,
παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέ-
ρας μὲν, ἐπὶ τὰ ἁμάξης ἔχων αὐ-
τήν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν,
ἀναβιβάσας, ἐπὶ τὰ ἵππου (ἐπι-
θεραπεύειν δὲ ἄλλον ἵνα σφί-
σιν ἱππέα ἔπεσθαι) ἀνεπήδη-
σας καὶ αὐτὸς, ὀπίσω παρὰ τὴν
Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀπ' ἄκρης
πόλεως ὡς τὴν μεσόγαιαν
ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιτραίων
ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ τὴν
παῖδα, τριταῖος ἐτέλεσεν ἐκ
Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ
ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficiscī tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidē, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidē cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, impositā equo (nam id curârat, vt alius quidam eques sese conjungeret) tū insiliens & ipse, nequaquā deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσαλο τοῦ θρόμου, μικρὸν ἐπισὰς ἀρθυόσκε. ὁ δὲ Μακηδόνης, ἐγχειρίσας τῷ Μαζάκαρ τὸν Ἀρσακόμαν, ἀκόλουθε, ἔφη, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦτο κομίσῃ. τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγεὶς καὶ χάριν ὁμολογῶν, παῦε, ἔφη ὁ Μακηδόνης, ἄλλον μοι ποιῶν σαυτόν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, τοιόν ἐστιν, ὥσπερ ἂν εἰ ἀσπάσαιτο χάριν εὐθὺς τῇ ἀριστερᾷ, ὅτι πρόθυμός σοι αὐτῷ ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμνόντος. γελοῖα τοίνυν καὶ ἡμᾶς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε ὄν, εἰς ἓν συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν ἂν, εἰ τὸ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραξε μέρος ὂν τοῦ ὅλου, ἵν' πάσχον]. ὅτω μὲν ὁ Μακηδόνης ἔφη τὸν Ἀρσακόμαν, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδόρμαχος, ὡς ἔκυρσε τῷ ἐπιβουλῷ, εἰς μὴν τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἦλθεν. ἤδη

vbi deſtitiſſet à curſu, paulliſper aſtans exanimatus eſt. Porrò Macentes Arſacomæ Mazæam in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod ſum pollicitus. At illo ad inſperatum ſpectaculum ſtupefacto, gratiasq; agente: Deſine, inquit Macentes, ac noli me alium à teipſo putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde eſt, ac ſi ſiniſtra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ ſibi ſubminiſtrauit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, ſi iam dudum commiſſi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc eſſe credamus, ſi qua pars noſtri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro ſe ipſo fecit, quum pars ſit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arſacomæ gratias agenti, Macentes reſpondit. Cæterum Adyrmachus vbi ſenſit inſidias, non perrexit ire in Boſporum:

iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπι-
θεὶς τῶν Σαυροματῶν, παρ'
ἀλήτριβον. εἰς ὃν τὸν αὐτὸν ἐ-
πανελθὼν, τὴν στρατιὰν πολλὴν
ἀναγαγὼν, διὰ τῶν ὀρεινῶν ἐσέ-
βαλεν εἰς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ
Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ οὗτος
ἐπῆλθεν, ἄγων πανδημεὶ τὴν
τε Ἑλλάδα, Ἀλανούς τε καὶ
Σαυρομάτας ἐπικλήτους, ἱκα-
νοὺς δυσμενεῖς. ἀναμίξαντες
τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος
καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυ-
ριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ
ἔτι τὸ πρόσω, ἱπποτοξόται.
ἡμᾶς (καὶ γὰρ κἀγὼ μετέ-
σχον τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπιδὸς
ἐμαυτὸν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὖ-
θις ἐλαύνειν ἐλαζών) ὁ πολὺς ἐλαύ-
νων τῶν τριακοντέρων σὺν
τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες,
ἐπεμψόμεθα τὸν ἔφοδον ἱππο-
κράτη δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ἐπει-
δὴ προσιόντας εἴδομεν αὐτοὺς,
ἀντεπήειμεν. προεπαφέντων
δὲ ἱππικόν. γενομένης δὲ
ἐπὶ πολὺ μάχης καρτερᾶς,
ἐνδίδοσαν τὰ ἐμέτερα,

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: verùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, paulòq; pòst irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; poterat secum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos, vtrinq; vicies milenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atquè Adyrmachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleramus, addens ijs qui in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque vbi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri,

καὶ παρερρύηνε ἡ φάλαγξ, καὶ τίλος, εἰς δύο διηκόπη τὸ Σκυθικὸν ἄπαν. καὶ τὸ μὲν φεύγειν, οὐ πάνυ ἀφρως ἐπλημμύρα, ἀλλ' ἀναχωρήσεις ἐδίδοσαν ἡ φυγή· ὡς γὰρ οἱ Αλανοὶ ἐτόλμων ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δ' ἥμισυ, ὅπερ ἦν ἀσθενέστερον, περιεσχόντις οἱ Αλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἐκοπτον παντακόθεν, ἀφθόνως ἀφίεντες τῶν ὀϊστῶν καὶ ἀκοντίων. ὡς πάνυ ἐπονοῦντο ὑπ' αὐτῶν οἱ περιεσχημένοι, καὶ ἤδη προίεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα, ἐν τέλει δὲ ὁ Λοχχάτης καὶ ὁ Μακεδών τις ἔτυχον ὄντες, καὶ ἐπέρασε ἤδη προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν συναχθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ Λοχχάτης· ὁ Μακεδών τις δὲ, πελέκει εἰς τὸν ἰνίαλον, καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὦμον. ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Αρσακόμας, ἐν ἡμῖν ὢν ἔτι τοῖς ἄλλοις ὤν, δεινὸν ἡγησάμενος, ἐξάπασι, καταλιπὼν τὸν φίλους προσβαλὼν τοὺς μύωπας ἵππῳ ἐμβούσας ἤλαυνε διὰ τῶν πολεμίων, καὶ πίδα διερμένος, ὡς

interrupta phalange. Postr
mò in duo dissectum est vn
uersum agmen Scythicum
pars subduxit sese, non om
nino palàm victa: verùm it
fugiebat, vt locum dare vi
deretur: adeò vt Alani a
multũ tempus insequi nõ au
derẽt. partem alterã, quæ ea
dem erat imbecillior, cingẽ
tes Alani ac Machlyẽses vn
dequaq; cædebant, confertim
iaculis emissis, atq; sagittis
sic vt vehemẽter laborarẽtu
à nostris, qui tenebantur ob
sessi. Et iam plerique arm
proiecerãt, quorũ in numer
fortè erat Lõchates, & Ma
cẽtes: iamq; ambo vulnus ac
ceperãt, dum ante alios sese
periculis obijciunt: hic quid
adusto femore, puta Lon
chates: porrò Macẽtes securi
sauciato capite, tum conto
in humerum impacto, Quod
simulatque sensit Arsaco
mas, quum in altero agmi
ne esset nobiscum, turpe
ratus si desertis amicis non
adesset, subditis equo calca
tibus, cum clamore in hostes tendere cœpit sublato gladio,

adeò

τὸν Μάχλυας μὴ ὑπο-
μεῖναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ,
ἀλλὰ διαφθείρουσι τὴν ἔλασιν
αὐτῶν διεξιέναι. ὁ δὲ ἀ-
ναστησάμενος τοὺς φίλους,
καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ
τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ πα-
τάξας τῷ ξιφιδίῳ παρὰ τὸν
αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης δίε-
τεμε. πεσόντος δὲ ἐκεί-
νου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν
στῖφος, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ'
αὐτὸ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ
τούτοις. ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ
ἀρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλ-
θομεν ἄν, ἐπὶ πολὺ κτείνον-
τες, εἰ μὴ νὺξ τὸ ἔργον ἀ-
φείλετο. εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν,
ἥκειν παρὰ τῶν πολεμίων
ἔφασαν, ἱκέτας καὶ ἐδέοντο φιλίας
ποιεῖσθαι. Βοσποριανοὶ μὲν ὑ-
ποτελίσειν διπλάσιον τὸν
δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μά-
χλυες δὲ ὁμήρους δώσειν ἔ-
φασαν· οἱ Ἀλανοὶ δὲ, ἀντὶ
τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδια-
νοὺς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέ-
σχοντο, ἐκ πολλῶν δὴ χρόνων.
ἐπὶ τούτοις ἐπαύσαμεν, δόξαν

adeò vt Machlyenſes vim
amnis non ſuſtinuerint, ſed
viam illi fecerint, vt trāſiret.
At ille receptis amicis, tum
aduocatis & alijs, impetum
fecit in Adyrmachum: im-
pacto in ceruicem gladio,
ad zonam vſque diſſecuit.
Quo fuſo diſſipata eſt om-
nis acies Machlyenſium, pau-
lò pòſt & Alanorum: deni-
que tum his Græci quoque.
Atq; ita redintegrato præ-
lio nos ſuperiores extitimus,
diúq; ſumus inſequuti truci-
dantes, donec nox finem
impoſuit. poſtero die ab ho-
ſtibus venerunt legati; qui
ſupplices pacem atque ami-
citiam orarent. Boſpora-
ni duplicatum tributū pen-
ſuros ſeſe pollicebantur:
Machlyenſes obſides datu-
ros ſe confirmabant: Alani
ita eam inuaſionem compen-
ſaturos ſeſe ſpondebant, vt
Sindianos noſtro nomine
vellent aggredi, quibus
cum multo iam tempore no-
bis fuerat ſimultas. His de
rebus auditis ſuffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Αρσακόμας καὶ Λογχάτης, καὶ ἐγγύς ἁρελεύη, ἐπαίνων πρὸς ἀνώντων ἕκαστα. διαῦτα, ὦ Μνήσιππε, διὰ μῶσι ποιεῖν Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων. Μνή. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως μὴ ὁ ἀκινάκης καὶ ὁ ἄνεμος ἔσιν, ὡς ὅμοσας, εἴ γέ τις ἀπιστοίη αὐτοῖς, ἐπάνυ μεμπτὸς ἂν δόξειεν ἄρ. Τό. ἀλλ' ὅρα ὦ γύναι, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πολὺ ἂν ἐμὲ ἀπεπρίψας ἀπιστῶν καὶ ἅπερ διαῦτα ἀπῆν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄνες, μηδ' ὅτως ἀφιέναις χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διαθέων, καὶ ἐς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, ἔπειτ' ἐπανιὼν, πάνυ μὲ κατιχνέσω τῇ σιωπῇ. Τό. παθέτω καὶ ταῦτά γε νοσοθετοῦντι, καὶ διὰ βραχέων λιπτέον, μὴ καμῇς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπεριπολῶν.

in primis autem Arſacoma & Lonchatæ, paxinita, duobus illis cuncta pro arbitratu ſuo moderantibus. Huiuſmodi, Mneſippe, audent Scythæ amicorum cauſa facere. MNE. *Tragica prorſus, ô Toxari, fabuliſq; ſimilia. Et propitius ſit Acinaces & Ventus, per quos iurâſti: ſi qui iſta non credat, non admodum reprehendendus eſſe videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia veſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia his conſimilia referam, quæ noueram à Scythis eſſe geſta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vſqueadeò admiſſis vagiſq; vtare ſermonibus, vt nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiſcum audiendo circumcurſitans.*

Quin

λλον δ' μὴ ἄκουσον, ἐ-
οὶ αὐτῶ οἷα φίλ', Σι-
ννης τοὔνομα, ὑπηρέτη-
μ. ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἀπίοι
ποθεν, ἐπιθυμία παιδείας
ς Ἑλληνικῆς, διαπλεως ἐς
μαστρίν τὴν Ποντικήν. ἐν
δὲ ταύτῃ δὴ ἔτι, ἔστι δὲ
ληθείας πεπλέουσιν, ἀ
ολὺ τῆς Καράμβης ἀπέ-
ουσα ἡ πόλις. ἔπιτο δὲ ὁ
ίσιννης, ἑταῖρός τε ἐκ παι-
ὸς ὤν. ἡμῖς μὲν οὖν διατα-
ξάμενοί τινα ἐπὶ τῶ λιμένι
ιμψάμενοι, καὶ τὸν πλοίων
ν αὐτὴν μετασκευασάμε-
οι, ἀνοράξομεν, ὀλίγον πονη-
ὸν ὑφορώμενοι. ἐν τούτῳ δέ,
λλοπίς τινες ἀνασπάσαν-
ες τὰ λλήσιον, ἐκφέρουσιν
ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐπέ-
ειαν τὴν ἡμέραν ἀρκοῦντα
διαλιπεῖν. ἐπανελθόντες οὖν
οἴκαδε, ἐπὶ τὸ γιγνόμενον μαθόν-
ες, ἐδικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτο-
σι, πολοῖς ὄσιν, ἢ τῶν ξέ-
ων, οὐκ ἐβουλόμεθα, ἐνδιό-
τον μὴ συκοφάνται δόξωμεν
τοῖς πολλοῖς, λέγοντες ὡς
ὑφέλοιτο ἡμῶν τις Δαρει-
κὸς

Quin magis auſcultа, quæ in meipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſceretur, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Ea eſt vrbs haud procul à Carambe diſsita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eumq; è naui ſubduxiſſemus, emimus nihil ſuſpicantes mali. Interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerunt vniuerſa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non viſum eſt in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hoſpitem, veriti ne pleriſque ſycophantæ videremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſſe Da-

κὸς τετρακοσίους, καὶ ἱ-
ματια πολλὰ, καὶ τάπιδας
τινὰς, καὶ τἆλλα, ὁπόσα ἔ-
χομεν, ἐσκοπούμεθα ἡ περὶ
τῶν παρόντων, ὅ, τι πρά-
ξομεν, ἄποροι παντάπα-
σιν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ γιγό-
μενοι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει, ὡς
ἔχον, αὐτὸν παραβύσαντα
ἑαυτὸν πλησίον τὸν ἀκινά-
κην, ἀπιέναι τὸ βέλτιον, πρὶν
ἀηδές τι ἐπαθεῖν, λι-
μῷ ἢ δίψει τελευτῆσαι· ὁ δὲ
Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ
ἐκέλευεν μηδὲν τοιοῦτον
αὐτὸν ἢ ἐπινοῆσαι ἄλλο
γε, ὅθεν ἔξομεν εὐπορῶς τὰς
τροφάς. καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ
τοῦ λιμένος κομίσαντες, καὶ
ἔσχεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπι-
σιτισάμενον. ἑωθεν δὲ πρωΐας
κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἔλεπομ-
πόν τινα, ὡς ἔφη, γραφέων
καὶ καλῶν νεανίσκων. μο-
νομαχεῖν δὲ οὗτοι ἐπὶ μισθῷ
ἀνθρολογηθέντες, ὡς τρί-
της ἡμέρας ἀγωνιεῖσθαι ἔ-
μελλον. καὶ δὴ τὸ πᾶν, ὡς
ἔχει,

se Daricos quadringentos, tum veſtium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus quid eſſet faciundum omnium verum egenis, idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in ilia acinace vitam fugere, priuſquam ignauum quiddam aut indignum eſſet fenendum vel fame vel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrans ne quid tale facerem. Aiebat enim, excogitaſſe ſeſe vnde nobis victus ſuppeteret. Et eo quidem die baiulandis è portu lignis, allata mercede victum ſuppeditauit: manè autem obambulans in foro, pompam quãdam aſpexit iuuenum (quẽ admodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum viritim lecti, vt mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes huius

negocij

ηρ, ἀμφ' αὐτὸν γενόμ-
ον, ἐκθὲρ ὅτι ἐμὲ μηκί-
ι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν
ήνητα λίγειν· ὡς γὰρ τριτῶν
ίραν, πλούσιόν σε ἀφεθή-
ν. ταῦτα ἔλεγε. καὶ γενόμενος
μεταξὺ ἀφίσαντο, ἵνα
ίσης ἅδην τῆς θέας, ἐθεά-
θημεν καὶ αὐτοί. παραλαβὲν
γάρ με, ὡς ἐπὶ τερπνόν τι,
ἐπὶ παράδοξον θέαμα τῶν
Ἑλλήνων, ἄγει ἐς τὸ θέα-
τρον. καὶ καθίσαντος, ἐν-
θάδε τὸ μὲν πρῶτον, θη-
ρία καταποντισθέντα, καὶ
ὑπὸ κυνῶν διαπόμενα, καὶ
ὑπ' ἀνθρώπους διαλελυμένους
ἐφιέμενα, κακούργους τι-
νὰς, ὡς ἐικάζομεν. ἐπὶ δὲ
ἐσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί
τινα παράγων ὁ κῆρυξ
ἐμεγάλῃ φωνῇ κομιστὸν, ἔφη·
ὅστις ἂν ἐθέλῃ τούτῳ μονο-
μαχῆσαι, ἕκαν ἐς τὸ μέσον,
δραχμὰς λαμβάνων μυρίας,
μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα
ἐξανίστατο ὁ Σισίννης, καὶ
καταπηδήσας, ἑτοῖμος μα-
χέσθαι,

negocij conditiones audiſ-
ſet, accedens ad me: Cau-
poſthac, inquit, Toxari, ne
teipſum pauperem dixeris.
ſiquidem tertio ab hinc die
diuitem te reddidero. Hæc
ait, atque interea ægrè para-
to victu, quum iam ſpectacu-
culum eſſet inſtitutum, ſpe-
ctabamus & ipſi. Etenim
aſſumptũ me duxit in thea-
trum, tanquam ad iucun-
dum aliquod nouumq; ſpe-
ctaculum Græcorum. Ergo
vbi conſediſſemus ſpectaba-
mus. Ac primò quidem fera
partim iaculis confixæ, atq;
à canibus agitatæ, partim in
homines quoſdam vinctos
emiſſæ, nocentes quoſpiam,
ita vt coniiciebamus. Vt
autem prodierunt qui erant
ad ſingulare certamen con-
ducti, ac producto iuuene
quodam prægrandi, dixiſ-
ſet præco: Si quiſquam ve-
lit cum hoc ſingulari cer-
tamine congredi, prodeat
in medium, præmium pu-
gnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus aſſurrexit Siſinnes deſiliens, pollicetúrq; ſe dimicatu-

χεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ἄγειν, καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας ἐμοὶ φέρειν ἐπιχείρει. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπαιρόμαι, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἅμα ἄριστα, καὶ ἐφοδιαζόντων τὰ ἀρκοῦντα. ἢν δὲ πέσω, θάψας με, ἐπανάκαμψον ἐπὶ Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐμάνην. ὁ δὲ λαβὼν καὶ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα σιδήρια ἐνέδυτο, τὸ μέτωπον δὲ ἐπιτυχὸν, ἀπ' ἀρχῆς γυμνὸς τῆς περιφαλαίας κατασὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, καμπύλῳ τῷ ξίφει ἐπιτμηθεὶς τὸν ἰγνύλιον, ὥστε αἵματος ἐρρύη πολλοῦ, ἐγὼ δὲ προεθνήκειν ἤδη τῷ δείματι. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τυπήσας τὸν ἀντίπαλον, παίει κατὰ τὸ στέρνον, καὶ διέπασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπιπεσεῖν κατὰ τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικρὸν δεῖν ἀφῆκεν καὶ τὴν ψυχήν. ἀπ' ἐγὼ προσδραμὼν ἀνέστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δὲ ἀφεῖτο ἤδη νενικηκὼς, ἀράμενος αὐτὸν,

rum: simulq; poscit arma. Tu acceptā mercedē, decē millia mihi deferēs, in manū dat: Si vicero, inquit, Toxaris, vnà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluaret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq;: ita vt protinus ad pedes illius procumberet. Ille fessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò vbi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum domum

ὁμιλ& ἀς τὴν οἰκίαν· κ) ἐνὶ
ολὺν βρασωθὰς, ἐνίζησεν
, κὴ ἔτι μίκρι νυῦ ἰν
λθοας, γάμας τὴν ἐμὴν ἀδ
λφὴν, χωλὸς δὲ ἔτι ὅμως
ὸ ὑῦ τραύματ&. Ζῆλ,
Μνάσιππι, οὐκ ἐν Μάχλυ-
σιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγήνε,
ς ἀμάρτυρον εἶν, κὴ ἀνι-
κῶδη λυάσθαι, ἀπὸ πολ-
λοὶ πάρασιν Ἀμαστριανῶν,
μνημονεύοντι τὴν μάχλυ Σι-
σίννου. πάμπολυ ἔτι δι τὸ Α-
βαύχα ἔργον διηγησάμενος,
παύσομαι. ἤδη ποτὲ οὗτ& ὁ
Ἀβαύχας ἀς τὴν Βορυσθενι-
τῶν πόλιν, ἐναγόμ& κὴ
γυναῖκα, ἣν ἦρα μάλιστα, κὴ
παιδία δύο, τὸ μὲν ἑνὶ μα-
σκύλιον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον,
κόρην ἐκλιπὼν ἐν. σωματικὰ-
μὲν δὴ καὶ ἑτῶρ& αὐτ Γυν-
δανης, οὗτ& μὲν καὶ νοσῶν
ἀπὸ τὸ τραύματ&, ὁ ἐτέτρω-
ο καλὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν,
ἐπιτιθέντων σφίσι. διεμαχό-
μ& γὰρ πρὸς αὐτὸς, ἐλαύνε-
ται ἐς τ μηρὸν, ὥστε δὲ ἐς ἅπαν
ἰδιώτ

domum deportaui: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Hæc res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquãdo Abauchas hic in Borysthenensiũ ciuitatẽ, secũ adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterũ quidẽ masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è vulnere laborãs, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem pos-

ἐλωΐαζ ὑπὸ τῆς ὀλιγίης. νύκτωρ δὲ καθυδόντων (ἐν τυχόν γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ καταγινώτω) πυρκαϊὴ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιπλάζ, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἅπαντα χόρτον τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὲ ἀνιγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπεπληγμένην, καὶ σὺν αὐτῇ περιπλανώμενον, ἁρπάσας τὸν ἐν ταύτῃ, καπῆλθε, καὶ ἔφθη διανήξας, καθὸ μηκέτι τινὶ ἀντικίνδυνος ὑπὸ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, καὶ φέρουσα τὸ βρέφος, ἔπεσε, ἀκολουθοῦσα καὶ τῇ κόρῃ. ἡ δὲ ἐμφανὴς, ἅμα τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις ἀφικνέομαι τὴν φλόγα, καὶ ἡ πᾶσι σὺν αὐτῇ, περαμικρὸν ἐκθοῦσα ἐφικέσθαι. καὶ ἐπειδὴ ἀνέκλιδέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, λέγει προλοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδανίνων ἐξεκόμισεν, ἀπὸ πάλαι

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus repulsa vxore quæ inhærebat, ipsaq; vt ipsa seſe seruaret, amicto in humeris sublato descendit, perrumpensque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulum vt seſe consequeretur. Ea verò semiusta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque vxore, * Gyndanem extuliſſet: Imò liberos,

τιδας ἢ, ἔφη, νῦν ἄνδρα φιλόσοφόν μοι ῥᾴδιον, νῦν δὲ λόγον ἢ ἀγαθοὶ ἔσονται οὗτοι· φίλον δ' οὐκ ἂν ῥᾳδίως εὕροιμι, λόγον ἐν πολλῷ χρόνῳ διοῦναι, οἷος Γυνδάνης ἦν, οὗ πολλοῖς τεκμηρίοις μοι πεπείρασται. εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἐκ πολλῶν πέντε τούτους προκεκριμένους. ἤδη δὲ καιρὸς ἐκκρίνειν, ὁπότερον ἂν τοῦ γλώττης, ἢ τῆς δεξιᾶς ἀποτμηθῆναι δέοι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἡμῖν; Μνή. οὐδείς· οὐ γὰρ ἐπὶ διαιτητοῦ τινα δικαστὴν ἦλθομεν. ἀλλ' οἶσθα ὃ δρᾶν χρή; ἐπειδὴ νῦν ἄσκοπα πεπαύμεθα, ἄνδρα ἑλόμενοι ἕκαστος, ἄλλους ἐπ' ἐκείνῳ ἄνωθεν φίλους. ἔπειτα ὃς ἂν ἥττων γένηται, ἀποτμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τῆς γλώττης, ἢ σὺ τῆς δεξιᾶς. ἢ τοῦτο μὲν ἄπροικον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δ' ἐκεῖνο ἄπαντος ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τοῦτο κτῆμα ἄμεινον ἢ κάλλιον,

liberos, inquit, demùo parare haudquaquam difficile: tum incertũ, an hi boni ſint futuri: porrò amicũ diu fuerit priuſquam inueniam talem, qualis eſt Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis eſt exploratus. Dixi, Mneſippe, è plurib. his quinque propoſitis iam tẽpus eſt pronũciari, vtri noſtrũm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus eſt iudex? MN. *Nemo. Neque enim conſtituēramus narrationis arbitrum. Sed ſcin' quid agemus? Quandoquidem in præſentiarum* P *nullo propoſito ſcopo ſumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter ſuccubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At ſi hoc crudele, quando tu amicitiam admirari viſus es: ego nihilo ſecius puto nullam eſſe mortalibus poſſeſſionem hac præſtantiorem,*

λογ, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνθέμενοι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτόθεν ἅπαντα, καὶ ἀεὶ ἴσασθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντε, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντε, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκατέρῳ ἐπικτησάμενοι, καὶ πόδε τε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως διπλᾶ πάντα; διοὔτόν τι γάρ ἐστι, συνιόντων δύο ἢ τριῶν φίλων, ὁποῖόν τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐναλίγκιόν τινα, ἄνθρωπον ἐξαμάχαρα, καὶ τριπίτταλον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἐκεῖνοι ἅμα συνόντες πάντα, ὅσων δὲ δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τόξ. εὖ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν.

Μνή. ἀλλὰ μήτι αἵματί γε, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεόμεθα, πρὸς θεῶν ἡμῖν βεβαιώσεως. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρῶτος, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis potiti præmijs: videlicet pro vnica lingua, vnàque dextra binas vterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nanque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternísque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis. atque ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus, id multò

λὺ πισότερα τῆς ὑδρίας ἐκείνης, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα οὐκ ἀνάγκης, ἀλλὰ φιλίας δῶρα δοκῶ. Τό. ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦτα. καὶ ἄλλη ὥρα ὑμῖν καὶ ξένοι· ἐμοὶ μὲν οὖν ταῦθα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, σοὶ δέ γε, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. Μνή. καὶ μάλα ἴσθι, οὐκ ἂν ἀνύσαιμι καὶ ἐπὶ πορρωτέρω ἐλθεῖν, ἂν μέλλω τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σύ, ὦ Τόξαρι, διαφάνης ἐμοὶ ἐκ τοῦ λόγου.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. *Placent ista: iamó amici atque hospites sumus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel lõgiùs etiam proficiscì, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus amicitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt barbarissimis etiam nationibus olim fuerit veneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis tum est. Nam Mnesippi Græci sermo, quàm totus, Græcanicum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ prędidiũ plus momẽti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atq; Agamemnone nati, inquit Ouid. 1. de Ponto, indissolubili amicitiæ vinculo coniuncti adeò, vt alter pro altero mori non recusaret, de quibus Cicero de Amic. & Statius 2. Syluarum. b* Vos Scythæ.] *Qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasßÿ dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt. c* A' Charicléa.] *Claudia nimirum quadrantariâ Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. [redacted] Marco Cælio. Charicléa autem nobilis matrona corollas magn[redacted]x parte flaccidas, & ambesa quædã mala, morsúve tacta in amoris indicium Diniæ cuidam dono misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippe facientia. d* Pyramidum.] *Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molem erectæ: ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. e* Memnonisque.] *Huius cineres in aues Memnonidas transmutati feruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus. f* Ligno incluſa, nam per diem cataſta ſtringebatur.] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymnis, 1. & 5. περὶ στεφάνων. Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua serui vincti tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio:* Ruptis catenis diſſilit, *alij* cauernis *legunt. i. foraminibus cippi, qui erat instrumenti quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabãtur & stringebãtur. g* Nimirũ homini.] *οἷον ἀνδρὶ, i. ὅτι ἀνδρὶ, vtpote viro. h* Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerẽ vindicẽ esse nephariorum scelerũ: Sentiẽt, inquit, in hac vrbe esse cõsules vigilãtes, esse egregios magistratus, esse fortem senatũ, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nephariorum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carceravius, carceris præfectus. Carcerem Sallustius in Catilina vocat vincula. i* Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Droſæ: τὰ μὲν ἄλλα ἡ λύσις σκυθῶν μόνη, id est, reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & sæua. Laërtius in Anacharside*

harside Scytha. Præstitit prouerbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] Scytharum amicitiæ vt concilientur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum sit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppetituros, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisque intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos diuimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumtulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita suus sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, feciissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt. l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. lib. de Amicitia & Plutarchus in Commentario περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] Iusiurandum Scytharum νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ νὴ τὸν Ἄρεα, id est, per ventum & acinacem, id est, gladium, tanquam vitæ & mortis authores. Tametsi ἀκινάκης vocabulum sit Persicum, ensem significans, vt tradit in Polymnia Herodotus: καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand. Σκυθῶν οἱ Σαυρομάται, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τοῖς περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβονται. Ammianus lib. 13. i. gladium barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; verecundius colunt. Lucianus in Tragœdo: Σκύθαι μὲν ἀκινάκην θέοντες καὶ θρᾷκες ζαμόλξιδι. n In tergore bo-

uis

uis desedit.] *id est, supplex implorat auxilia. natum adagiũ à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim dissecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus.* o Gyndanem extulisset.] *ex incendio.* p Nullo proposito scopo iaculati.] *Prouerbium, quod de eis dicitur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti cõsiliȝ; sui rationes referant. Metaphora à sagittarijs sumpta, quippiam habentibus, quo arcum tendunt & aliquid in quo eum dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers. Sat. 3:*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui trium Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. duarum, & Ebusi, quæ res locum fecit fabulæ, vt tricorpor diceretur. Sed Iustin. historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vlt. lib. sub finem. Hunc Hercules interfecit, boues q; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. lib. 8. Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερνεφέλης, Μεσίτης καὶ Διαιτητής.

ICAROMENIPPUS, siue Hypernephelus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineãt. præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidẽtia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam

uædam tradere, quæ neq; viderint ipſi, neq; aliunde
gnouerint. Atque hæc omnia ſub Menippi nomine,
uem aliàs quoq; vt philoſophis infeſtũ atq; inimicum
hibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominũ res in-
rtas & ridiculas eſſe, cuperetq; veritatem naturæ ac
rtutẽ cognoſcere, ad philoſophos ſeſe contuliſſe. Qui
m multa quidẽ ac ſpecioſa habitu ac verbis pollice-
ntur, doctrina autẽ inter ſe diuerſa atq; aliena quædã
aderent, neq; ipſi ſibi conſentirent, pro veritate nugas
uaſdã docendo: poſtremò conſilij inopẽ, de cœlo cõ-
endendo, ac ipſarũ illarum rerũ experimẽto capiẽdo
gitaſſe. Aſſumptis igitur & affictis alis, Dædali exem-
lo in cœlũ ſubuolaſſe: vbi primùm circa Lunam facto
eu diuerticulo quodam, cõtemplatũ eſſe omnia quæ-
unq; in terris ſiue publicè ſiue priuatim & in occultò
uoq; geruntur, nõ modò à regib. & principibus, verũ-
tiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde
ũt in cœlo ea vidiſſe quæ ſtultè ac ridiculè Iupiter cir-
a hominũ vota, ſacrificia, iuramenta & cætera officia
ſpenſanda exercet, quæq; itẽ alij dij in cõuiuijs, in cõ-
ionibus, & cæteris, non quidem ipſi agere ſolent, ſed à
ultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq;
ũt grauẽ de philoſophis querelã audiuiſſe. Nã Lunam
uidẽ de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, conqueſtã
ſſe: ꝓpterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab a-
ijs ceu ſpeculũ ſupra Oceanũ ſuſpẽſa eſſe diceretur. Io-
pem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, ſectas, habitũ, doctri-
nã, facinora domeſtica, & linguæ petulantiã accuſaſſe:
præcipuè aũt cõtra Epicureos, vt q̃ Deos omnino vllos
negarent eſſe, incenſum fuiſſe. Porrò tituli ratio hęc eſt,
quòd vt Icarꝰ alatus in altũ ſubuolaſſe dicit̃, ita hic Me-
nippus quoq; cœlũ alatus cõſcẽdit, vnde & alter titulus
ὑπερνεφέλης additur, quaſi dicas, eius q̃ ſupra nubes aſcẽ
dit. In primis memorabilis & ꝓpria deſcriptio illa Phi-
loſophorũ eſt, qua Iupiter in cõcilio deorũ illos depin-
git. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus q̃dẽ re-
uera Cynicus philoſophus, natione Phœnix ac ſeruus
natus, de quo Laërtiũ vide.

MENIPPVS.

Υχῦν μυριάκιλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς σάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. ζεύξαντι δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, πρασάγγαι εἰσὶ πρισχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανόν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γέγονοι ὀλίγου δεῖν ἡμέραι. ΕΤ. τί ταῦτα, πρὸς Χρίστου, ὦ Μένιππε, ἀστρονομᾷς, καὶ ἀσυχῇ πως ἀναμετρᾷς; πάλαι γὰρ ἐπαιρόμαί σε παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας· ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας, καὶ πρασάγγας ἐξευρίσκοντος. ΜΕΝ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ ὑψαύχενα λογῶ· οἱ γὰρ ἐναέριοι πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. ἄτα δ' ἆρα, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμαίρου τὴν ὁδόν; ΜΕ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄστροις ἐγενόμην τὴν ἀποδημίαν.

AMICVS.

Er [a] mille ig-
gitur erãt ſta-
dia à terra
vſq; ad lunã
vbi prima nobis fuit [b] man-
ſio. Porrò hinc ſurſum ad ſo-
lẽ paraſangæ fermè quingẽ-
tæ. Rurſum ab hoc vſq; ad
ipſum deniq; cœlũ, arcemq;
Iouis in edito ſitã, tantũ ferè
ſpacij fuerit, quãtum aquila
probè ſuccinctè atq; expedi-
tè queat vno die peragere.
AMIC. Dic mihi per Gra-
tias, Menippe, quæ ſunt iſta
quæ de aſtris loqueris, ac ta-
citus tecũ ſupputas? Etenim
iamdudũ te affectans audio
ſoles & lunas: præterea autẽ
& magnifica iſta, manſiones
ac paraſangas, peregrina
quædam commemorantem.
MEN. Ne mireris, amice, ſi
ſublimia aëriaq; tibi videor
loqui: nam ſummã apud me
reputo nuper actæ peregri-
nationis. AMIC. Nimirum
Phœnicum exemplo viã ſtel-
lis notâras. ME. Haudquã-
quam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis fuit peregrinatus.

AMIC.

ΑΜΙC. *Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ totas edormísti parasangas insciens.* ΜΕ. *Quid ais? somniũ tibi referre videor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum?* ΑΜΙC. *Quid audio? Itáne Menippe nobis à Ioue delapsus ades è cœlo?* ΜΕ. *Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & cõspectis. Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cùm supra fidẽ esse video meã felicitatẽ.* ΑΜΙC. *Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm sim ac terrestris, queam non credere viro qui nubes superârit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam sis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut vnde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris.*

Βτ. Ηράκλες, μακρόν γε τὸ ὄνειρον λέγεις, εἰ γε σαυτὸν ἔλαθες, καταπονηθεὶς πρὸ τοῦ ἀφικέσθαι ὅλους. Μι. ὄνειρον γὰρ ὦ τὰν Διὸς ἔοικα σοὶ λέγειν ὑμῖν ἄρτιος ἀπὸ τοῦ Διός; Βτ. πῶς εἶπας; Μενίππος ὑμῖν Διοπετὴς πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ; Μι. καὶ μὲν δὴ ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου, τοῦ πάνυ Διὸς, ἥκω τιμῶρον, θαυμάσια καὶ ἀκόρεστα καὶ ἀπίστως ἔχοντα ἰδὼν καὶ ἀκούσας· εἰ δὲ μὴ πιστεύεις, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑπερφέρομαι τὸ μὴ πιστεύεσθαι ὑπ' ἐμοῦ τὰ θαυμάσια. Βτ. καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θειότατε, καὶ ὁλυμπιώτατε Μένιππε, γνησίως αὐτὸς, καὶ ἐπίδοξος ὤν, ἀπιστῶν μὴ ὑπερφιλοφρονοῦμαι, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τὸν οὐρανιώνην ἐνί; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον εἰ λοιπὸν, τίνα τρόπον ἤρθης ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐποιήσω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος; τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν ὦμον, ὁ πάνυ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγί, ὥστε καὶ ὑμᾶς ἀναλαβεῖν, καὶ σὲ οἰνοχοήσοντά που, ἀνάρπασον γενόμενον πρὸς τοῦ ἀετοῦ.

V 2 ΜΕΝΙ.

Μί. οὐ μὴ πάλαι σκώπτων ἀπῆλθες, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἴ σοι τὸ πρόσλογον τοῦ λόγου μύθου δοκεῖ πεφορῆσθαι. ἀτὰρ οὐδέν ἐδίωκόν μοι πρὸς τὸν ἄνδρα. οὔτε τῆς ἐλίμακος, οὔτε παιδικὰ φρόνημα ἦν· οἰκεῖα γὰρ ἐμοὶ τὰ πτερά. Ετ. τοῦτο μὴ ἄλλη τις ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἐφρύαξε, εἴγε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡμιλλᾶτο ἡμᾶς ἐμπαίξας τις, ἢ ἐκ τοιούτων ἐξ ἀνθρώπου γεγόμενος; Μφί. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ἔπαξας· τὸ Δαιδαλικὸν γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἔτα, ὦ ταλαιπώρατε πάντων, οὐκ ἐδειδοίκεις, μὴ καὶ σὺ που τῆς θαλάττης καταποθῇς. Μφίπ. παῦρόν τι πίλαγος ἡμῖν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἐπεδείξας ἐπὶ τῷ σαυτοῦ ὀνόματι; Μφίπ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ικαρος, ἅτε κηρῷ τὰ πτερὰ ἁρμοσαμένος, ἐπειδὴ

MENI. *Non me clam eſt te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ videtur aſſimilis. Cæterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neque vti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi eſſent propriæ.* AMIC. *Iam verò iſtud quod narras, vel ipſum Dædali factum ſuperat. Siquidē præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiam aut gracculus ex homine factus es.* MENI. *Rectè, amice, neque procul à ſcopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipſe quoque ſum machinatus.* AMIC. *At interim, omnium audaciſſime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapſus, Menippeū aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium?* MENIPP. *Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáque quam-*

πολὺ τοχίστα πρὸς τὸν ἥλιον ἐλθεῖν & ἐτάκη, πλειόρρυτος, πότερα διατήκεσθαι· ἡμῖν δὲ ἀπόρατα ἦν τὰ ὠτόπλαστα.

ΜΕΝ. πῶς λέγεις; οὐδὲ γὰρ οἶδ' ὅπως ἀρίμα μοι προσέχεις πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς διηγήσεως. ΜΙ. ὦδέ πως· ἀνὰ μνήμην σοι βάθη συμβαίνει, ἔτι δὲ γυμνὰ τὰ βαρβάρω, ἀετὸν μὲν καὶ γυπὸν ἐξάρξαι τὴν πτέρυγας ὑπολύσας τὰ πλησίον. μᾶλλον δὲ καὶ παρὰ ἐξάρχης τὴν διήγησιν, εἴ σοι σχολή, διήμι.

ΜΕΝ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μισθωτός εἰμι τοῦ πλέονος, καὶ πρὸς τὸ τέλος οὐδὲ διάνοια ἀκροάσεως. μὴ, πρὸς Διός, μὴ παρίδῃς, ἄνω που τῆς διηγήσεως, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον.

ΜΙ. ἄκνει δίνειν· ὁ γὰρ ἀετὸν τὸ θέαμα, διαχηνότα φίλον ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ τοχίστα ἐξεταῖσω τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα καὶ ταπεινὰ, καὶ

quamplurimùm ad ſolem eſſet, liquefacta: defluxis alis non mirum ſi décidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. *Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras.* MEN. *Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachijs præſecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo.* AMIC. *Mihi quidem vel maximè vacat, adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem.*

MEN. *Auſculta igitur.* [d] *Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, eúmque quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendens ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas*

καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα ἐνεσκόπουν, πλάνους λέγων, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τῷ περὶ ταῦτα σπουδάζειν, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ὑπολαβών, ἀνακάθαρσίν τε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀναβλέπειν ἑτοιμότητα. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα παρῆκε τῷ ἀπορίας, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ εἶχον εὑρεῖν, οὔτε ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχήν, οὔτε ὅ, τι τὸ τέλος ἕξειν αὐτός. ἔπειτα κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην· ζώων τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε λῷ ἄρα, ἐπύθοντο ἀλφίσται. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄζωστά μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων· ἀπορίᾳ τόν

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. e Atque hic mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui viderem stellas temerè per cœlum dissectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabâmque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τόν

ἄρ τινα τὴν αἰτίαν ἴχνη ἐ-
νοικμάζων. οὐ μὴν ἀπὸ τοῦ
τραχὺ σχήματος, καὶ βρον-
τὴ καταῤῥαγῆς, καὶ ὑετὸς
χιὼν, ἢ χάλαζα κατῳκισθέν-
τ, ἢ ταῦτα ἅπαντα πανν-
τα, καὶ αἰτιώματα ἐῶν. ἐγωγε
ἐμοὶ δοκῶ οὔτω δυσχερῆ,
ἄδηλον ἂν ὑπολάμβανον, πα-
ὰ τῶν φιλοσόφων τότων ταῦ-
τα ἕκαστα ἐκμαθεῖν. ὅμως γὰρ
πάνυ πᾶσαν γνῶναι ἂν ἐπ
ῶν τὴν ἀλήθειαν. οὕτω δὴ
ὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος
ὐτῶν, ὡς ἐμοὶ τιμώρασθαι
σθόπου τι σκυθρωπότητι,
καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γε-
νείου βαθύτητι (μακρὰ γὰρ ἐ-
φαγέρων ἴνις, καὶ ὑρανογνώ-
μονες οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι
καταφανῆς) ἔδοξε ἐγχεῖ-
εἰς ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀρ-
γύριον, τὸ μὲν αὐτίθυρ ἤδη
καταβαλὼν, τὸ δ ἀσαῦθις
ἀποδώσειν, ἐπὶ μισθῷ τ δι-
θείας διομολογησάμενος, ἐξί-
ων

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur haec quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quidtum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, éq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebãt) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigiò præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset) non grauabar

σω μετεωρολέσχης τὰ ἀλλοκοσμεῖσθαι, καὶ τῶν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμαθεῖν. οἱ δὲ ζῶντα ἄρα ἐλήσαντο με τῶν παλαιῶν ἐμπόνως ἀγνοίας ἀναπλήσαι, καὶ ἐς μείζονας ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὁσημέραι μου καταχέοντες. ὁ δὲ πάντων ἐμοὶ γ' οἰῶ ἐλεεινότατον, ὅτι μηδὲν ἄτερος θατέρῳ λέγοντα τὸν ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀσφαντία, ὅμως πείθεσθαί τέ μοι ἔφασαν, καὶ ἐς τὸν αὐτῶν λόγον ἕκαστος ἐπειρῶντο. ΕΤ. ἄξιον λίγελε, ἃ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον. ΜΕΝ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ, ἀκούσας τὴν τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τραυλοφωνίαν. εἴ γε πρῶτος μὲν ἐπὶ γῆς βεβηκότος,

erectus ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent insciitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam, quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter sese de rebus factiosè dissidebant, neque de ijsdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm huni ingrederentur,

ντω, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ
χομένων ἡμῶν ὑπερίχον-
τω, ἀλλ' ὑπὸ ὀξύτερον τὸ πλη-
σίον διαλορκότω, ἔνιοι δ' ἤδη
ἄρας ἢ ἀρχὰς ἀμβλυώττον-
τω ὅμως ὑρανῦ τε πείρατα
μορᾶν ἔφασκον, καὶ τὸν ἄξο-
νον περιμέτρουν, καὶ ζῶς ὑπὲρ
λῦ σελήνης ἐπιβάτανον. καὶ
ὅσπερ ἐκ τῶν ἀστέρων διατα-
νύοντω, μικρόν τι αὐτῶν
καὶ σχήματα διεξίοναν. καὶ
γομάχιὰ, ἃ τύχοι, μυδὲ ὀπό-
σοι σάδιοι Μεγαρόθεν Αθή-
ναζέ ἀσιν, ἀκριβῶς ἐπισά-
μενοι, τὸ μεταξὺ ἥ σελήνης
καὶ τῦ ἡλίυ χωρίον, ὁπόσον
ἄν τυχῶν τὸ μικρόν, ἐτόλ-
μων λέγειν, ἀέρ τε ὕψη,
καὶ θαλάτης βάθη, καὶ γῆς
περιόδυς ἀναμετρωῦντω, ἔ-
τι δὲ κύκλυς διαγράφον-
τω, καὶ τρίγωνα ἐπὶ τετρα-
γώνοις διαγραμματίζοντω,
καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας,
τὸν ὑρανὸν ὅλον αὐτὸν ἐπι-
μετρουῦντω. ἔπειτα δὲ ἐκ
πάνο πῶς ἐκ ἄχνυμον αὐτῶν,
καὶ

derentur, nihiloſq; præſtan-
tiores eſſent nobis qui ſuper
terram ambulamus, ne cer-
nentes quidem acutiùs quàm
quiuis alius adſtans, non-
nulli cæcutientes etiam ſe-
nio atque inertia: tamen
& cœli terminos perſpi-
cere ſeſe profitebantur: ſo-
lem quoque ipſum dime-
tientes: & ea quæ ſupra lu-
nam ſunt, aggredientes.
Ac perinde quaſi ex ipſis
delapſi ſtellis, ita & magni-
tudinem illarum & figu-
ram explicabant. Ac ſæpe-
numerò cùm fortè ne illud
quidem certò ſcirent, quot
ſtadijs à Megara abeſſent
Athenæ: tamen ſpaciũ quod
intereſt inter ſolem & lu-
nam, quot eſſet cubito-
rum, audebant pronuncia-
re: tum aëris altitudinem,
maris profunditatem, terræ
ambitum dimetientes. Ad
hæc circulos depingebant,
ac triangulorum, figuras
ſuper quadrangulos indu-
centes: neque non ſphæras quaſdam picturatas, cœlum
ſcilicet ipſum metientes. Iam verò illud an non inſulſum,

καὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὸ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς ἐπὶ βέβαιον προφέρεσθαι, ἀλλ' ὑποστοχάζεσθαί τε, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀφιμπάναν, μονονουχὶ διομνυμένους, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, λεπτύνεσθαι δὲ τῷ σιλλύβῳ. ὑδροποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ἱμονιᾷ τινι, τῷ ἰκμάδα ἐκ τῆς θαλάττης ἀναστῶντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντος; τῷ μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ἐνίοις τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, καὶ σκόπει πρὸς Διὸς, ἂν ἐν γοῦν τούτοις δόξῃ τὰ δόγματα, καὶ μὴ πάνυ πολὺ διηνεκότα· πρῶτα μὲν γὰρ, αὐτοῖς ἐκείνοις περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, ἄτε γε τοῖς μὲν ἀγήρατός τε καὶ ἀνώλεθρος δοκῶν, οἱ δὲ καὶ τὸν ἀπολοῦσθαι αὐτόν, καὶ τῆς καταστροφῆς τὸν τρόπον ἐτόλμησαν. οὕτω καὶ μάλιστα

ἐναντία

& insignis arrogantiæ, quòd cùm de rebus vsqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum alijs relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incolã Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disita interuallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloquio sint ausi. Quos

ἐναντία equidem

α ἐθαύμαζον, θεὸν μέν
να, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπ
σάντας, οὐ προσθήκας
οὔτε ὄθεν ἦκεν, οὔτε ὅ-
ν ἐσῆς, ἱκανὰ ἐπικταίνι-
. καί σε πρό γε τῆς σοῦ
υτὸς γενέσεως, ἀδεᾶ ἐ-
ν καὶ χρόνον καὶ τόπον ἐ-
νοεῖν. ΕΤ. μάλα τινὰς, ὦ
ένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυ-
αζοποιοὺς ἄνδρας λέγεις.
ί. τί δ' ἂ ἀκούσεται, ὦ
ριμάσιε, περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ
σωμάτων, ἃ διεξέρχονται,
τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε
καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ
οὖ καὶ αὕτη ναυμαχία αὐτοῖς
μάχη, τοῖς μὲν τέλος τὸ
πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δ'
ἐντεῦθεν τοῦτο οὐκ ἐπιλαμ-
βάνουσιν. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ
πομπόλους τινὰς ἐν τοῖς
κόσμοις ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν
ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλε-
γομένων κατεγίγνωσκον. ἔ-
τερός δέ τις, οὐκ ἀρεσκὴς
ἀνὴρ, πόλεμον, τῶν ὅλων πα-
τέρα ἐν ἐδόξαζε. περὶ μὲν
δὲ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, non illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam, Menippe, homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. ME. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij finem circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus pacis, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de

dijs

ἢ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν ἀεὶ θεὸς εἷς τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ κύνων καὶ χηνῶν καὶ πλατάνων ἐπόμνυον. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντος, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῇ ἀπεγίνοντο, ὥστε ἐμοὶ καὶ ἄχθεσθαί μοι, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δ' ἔμπαλιν ἐπιδαψιλεύόμενοι, πολύς τις αὐτοῖς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὰ μέν τινα, πρῶτον θεὸν ἐπικάλουν, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνειμον τῆς θειότητος. ἔτι δέ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦνται εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δέ, ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διαγωνίζονται. εἶτα καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἅπασιν οὐκ ἐδόκουν οἱ θεοί, ἀπ' ἴσου τινὲς, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὅσπερ ἡμᾶς ἀβάσκου τινὸς ἀπαλλάττειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς παρηβηκότας· ἦν γὰρ, ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς ἀορυφορήμασιν

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, uni [k] soli rerum omnium imperium tribuebant: ita vt mecum etiam animo discruciarer cùm tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, vt putarent dijs esse curæ res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

σιν ἰοικότας αὐτὸς ἐσά-
σιν. ἔνιοι δὲ ταῦτα πάντα
ρβάντω, ἀλλὰ τὸν ἀρχὸν
θεός τινας ἐπίστευον, ἀλλ'
ἔσπορον καὶ ἀνηνεμόνως
φέρεσθαι τὸν βίον ἀ-
πίπανον· οἱ γὰρ οἱ ταῦ-
ἀκόων, ἀπιστῶν μὴ ἐκ
άλμων ὑψιβρεμέτας τὰς τε
ἀθυγνώσεις ἀνθρώποις, ἃ
ὧν ἔχον γνῶναι τῶν λόγων
πόμην, ἀνεπίληπτόν τι
τῶν εὑρεῖν, καὶ ἐπὶ θατέ-
μυδαμῆ πειστικόμην.
ἀλλὰ τὸ Ομηρικὸν ἐπάνο
πνοῦς ἔπασχον· πολλά-
μὴ γὲ ἀνόρμητα πιστεύειν
νὶ αὐτῶν, ἕτερα δέ μοι
μὸς ἔρεσσε· ἐφ' οἷς ἅπα-
ν ἀμηχανῶν, ἐπὶ γῆς μὲν
κέσθαί τι περὶ τούτων ἀ-
θεὶς ἀπεγίγνωσκον. μίαν
τῆς συμπάσης ἀρείας ἀ-
παλλὰ ῥᾳδίως ἔσεσθαι, ἐ
ὐτὸς πληρωθεὶς πᾶς, ἀ-
ήλθοιμι εἰς τὸν οὐρανόν. τοῦτο
δέ μοι παρῆκε πρῶτα ἐλπὶς
άλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία,
καὶ

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nulloque duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumerò animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid interris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ra-

one additis, *in cœlum ascenderem.* [1] *Eius rei conciendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde*

καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ καρθάροις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀεροφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πτεροφυῆσαί ποτε, οὐδαμοῦ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο, ἢ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτεύσαντι πτερὰ (ταῦτα γὰρ μόνα δυνατὰ πρὸς μίμησιν ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν προχωρῆσαι. καὶ δὴ συναβὼν τὰ ὄρνια, θατέρου μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς καὶ τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον ἐν μάλα. ἔπειτα δεδεκώς, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους πλαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς πτερυγίοις λαβάς τινας τοῖς χερσὶ παρασκευάσας, ἐπῆρμαι ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες, ἔτι χαμαιπετῶς ἐπαρόμενος, καὶ ἀπροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτύσεως. ἐπὶ χρόνον δέ μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum ſcriptor
m Aeſopus: n qui aquilis ac
ſcarabeis, interdum & ca-
melis cœlum adiri potuiſſe
demonſtrat. Verùm vt mi-
hi ipſi alæ prouenirent ali-
quando, id nulla ratione
fieri poſſe videbatur: cæte-
rùm ſi vulturis aut aqui-
læ alas induiſſem) nam has
ſolas ſufficere ad humani
corporis modum) futurum
forſitan vt mihi ſuccederet
experientia. Itaque o cor-
reptis auibus, alteri dextram
alam, porrò vulturi ſini-
ſtram amputaui: idq; admo-
dum ſcitè. Deinde quum
obligaſſem, humeriſq; lo-
ris validis accommodaſ-
ſem, tum ſummis pennis an-
ſas quaſdam manibus inſe-
rendis addidiſſem: mei i-
pſius periculum faciebam,
primùm ſubſiliens, ac ma-
nibus interim ſubſeruiens,
& anſerum exemplo pau-
lùm adhuc à terra volatu
me ſuſtollens, inter volan-
dum ſummis interim pe-
dibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuc-
cederet,

ρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη
ἐς πέρας ἐπῆλθον, καὶ ἀν-
ηλθον ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν
κεφάλαια ἐμαυτὸν κατὰ τὸν
ἀριμνοῦν, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ
θέατρον. ὡς δ' ἀκινδύνως
κατεπήλθον ὑψηλὰ ἤδη καὶ
μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄ-
ρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ
Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐ-
πετόμην, ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ
τὸν Ἀκροκόρινθον ἄνω, ἔπει-
τα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ἐρυμάν-
θου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον.
ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμή-
ματος μεμελετημένου, τι-
θανός τι καὶ ὑψιπέτης γεγό-
νειν, ἐνθυμοῦμαι ἐπὶ τοῖς νεοττοῖς ἐφρό-
νουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ὄλυμπον
ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνεῦθεν μάλιστα
ἀφανὴς ἐπισιτισάμενος, τὸ
λοιπὸν ἔτανον ἐνθὺ τὸ οὐρα-
νοῦ, τὸ μὲν πρῶτον, λιγγιῶν
ἀπὸ τοῦ βάθους, μετὰ δ', ἔφι-
ρον καὶ τοῦτο ἐυμαρῶς. ἐπεὶ δ'
ἐκατὸν αὐτοῦ ἤδη τοῦ σταδίου
ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νε-
φῶν ἀποπάσας ἐῤῥόμην ἀάμ
νουσος ἐμαυτῷ, καὶ μάλιστα
κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáq; arce demisi meipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui; deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non ampliùs de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & posteà ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumq; pubium essem emensus; sentiebam me defatigatum, maximè in

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τὴν χυτίνην. περιλάσας οὖν, καὶ καθιζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεπαυόμην, ἐς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀποβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορῶμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δέ, εἰ δόξειέ μοι, τὴν Βακτρίαν, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. ΒΤ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀποστερώμεθα τῆς ἀποδημίας. ἀλλ' εἴ τι σοὶ καὶ ὁπωσοῦν πάρεργον ἰδόντι τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματός τινος, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις, διότι, ὡς οἶόν τε, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, ὡς λόγῳ σοι ἀποδώσομαί τι, καὶ

ximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur P diuerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quadam voluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur; quin potius ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, déq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas, amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſimulq;

σωπισπόπα τὼ ὄλιμ τ
ἰ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον
μοι πάνυ μικρὰν ἐδόκουν
νὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λίαν
ν τ σιλιώνης βραχυτέραν,
ι ἐγὼ ἄφνω καταπύθας, ἐπὶ
ολὺ ἀπόρουν, πῶ ἔχη τὰ τηλι-
ῦτα ὄρη, καὶ ἐν τοσαύτῃ θά-
λασσα. καὶ εἴ γε μὴ τ Ῥοδίων
ολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τ
ὶ τῷ Φάρῳ πύργον, οὗ ἴσθι,
αντελῶς ἄν μι ἡ γῆ δίηλαν-
ι. νῦν δ ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ
περανεσηκότα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς
ῶμα πρὸς τ ἥλιον ἐκπλη-
ων, διεσάφουν μοι γῆν εἶν
ὶ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὼ
ψιν ἐς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεσά-
μην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων
ὶ δὴ μοι διατριφάνιτο, ἃ
ατὰ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις
ὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς, οἱ πλέον
δν, οἱ πολεμοῦνδν, οἱ γεωρ-
ῦνδν, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γέ-
ια, τὰ θεῖα, καὶ πάνθ' ἁ-
λῶς ὁπόσα πέφυκε ζέδωρ
ρρα. Ετ. παντελῶς ἀπί-
ανα φῆς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς
ἀπιστα-

múlque mecum contempla-
re totam terræ ſpeciem, ha-
bitúmque. Atque initiò qui-
dem admodum puſillam
quandam terram mihi vide-
re videbar, multò, inquam,
luna minorem: ita vt ego re-
pentè intentis oculis diu du-
bitarem, vbinam eſſent tan-
ti illi montes, ac tantum
mare. Quòd ni Rhodio-
rum coloſſum conſpexiſſem,
tum Phariam turrim, haud
dubiè prorſus vbinam eſſet
terra, me prorſus latuiſſet:
verùm iſta quòd ſint ſubli-
mia, præſq; cæteris eminen-
tia, prætereà Oceanus pau-
latim ad ſolem reſplende-
ſcens, indicabant terram eſ-
ſe id quod videbam. Mox
vbi fixiùs intenderem ocu-
los, iam mihi omnis mor-
talium vita cœpit eſſe con-
ſpicua, non ſolùm ſingulæ
nationes atque vrbes: ſed pla
nè videbam nauigantes, bel-
lantes, agricolantes, litigan-
tes, mulieres, feras, & vt
ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMIC. Iſta
quæ nunc dicis, haudquaquam ſunt veriſimilia, ac ſecum

ὑπεναντία. ὅς γε ἄρτιος, ὦ Μένιππε, τλὺ γῆν ἰδὼν, καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν διαστήματος ἐς βραχὺ συνισταμένην, καὶ ἄν τι μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμεμόνου σοι, τάχα ἂν ἄλλο τι ᾠήθης ὁρᾶν, πλὴν γῆς, καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γενόμενος, ἅπαντα διαγινώσκειν τὰ ἐπὶ γῆς, ὄρη, ἀνθρώπους, τὰ θυεία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπόρων νεωτερίας; Μέν. εὖ μοι ὑπεμνήσθης· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, τοῦτο τὸ, οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. καὶ γὰρ αὐτὸν μὴ ἐγνωκέναι τλὺ γῆν ἰδὼν, τὸ δ' ἄλλα οὐχ οἷός τε ἦν καθορᾶν διὰ τὸ βάθος, ἔτι τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνεῖσθαι μήκους, πάνυ μ' ἐῴκει τὸ πρᾶγμα, καὶ πολλὴν παρεῖχε τλὺ ἀπορίαν. καταφανὲς γάρ ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν δακρύειν ἐφεστᾶναι κατόπιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακιάς τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ κατακεκαυμένος, καὶ ἐγὼ μέν, ὡς ἔδον (ἀρκέσει γὰρ) ὑπετα-

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terra requireres propter inge in medio interuallum in a ctum contractam, adeò n nisi coloſſus tibi feciſſet in dicium, forſitan aliud quid dam videre te credidiſſe qui repentè factus Lyn ceus, cuncta quæ ſunt in ter ra, dignoſcis, homines, fe ras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP Rectè tu quidem admones nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomo do præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram con ſpectam agnoſcerem, cæte rum reliqua non poſſem per ſpicere propter altitudinem nimirum iam non pertin gente oculorum acie: gra uiter ea res me diſcruciabat ac vehementer perplexũ ha bebat. Ego quum ad hun modum eſſem ſolicitus, a propemodum etiam lachry

mare: adeſt à tergo ſapiens ille Empedocles, ea ſpeci vt carbonarium quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, at que exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim

nonni

ταράχθω, καί τινα σιλλη-
σον δαίμονα ὠήθω ὁρᾶν.
Ἀ, θάῤῥει, φησίν, ὦ Μένιππε·
Οὔτις ἐγώ τι θεός εἰμι τί μ'
ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;
ἀρχαιικὸς οὗτός εἰμι, Ἐμπεδο-
κλῆς. ἐπὰν γὰρ ἐς τὸν κρατῆρα
μαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ μα-
κρός με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρ-
πάσας, πύρῳ ἀναγκαίῃ νεω-
στὶ τῇ σελήνῃ κατοικῶ, ἀέρο-
βατῶν τὰ πολλὰ, καὶ σιτοῦμαι
δρόσον. ἥκω δ' οὖν, σε ἀφελό-
μενος τῆς παρούσης ἀρχείας. ἀ-
χθῇ γάρ σε, οἶμαι, καὶ φέρει
τὸ μὴ ἔτι σὲ τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν.
Εὖ γε ἐποίησας, ὦ δαιμόνιε, βέλ-
τιστε Ἐμπεδόκλεις· ἐμοὶ γὰρ
τάχιστα καταπλῶσαι πάλιν
ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσο-
μαί σου ἐπὶ τῷ καπνοδόχῃ, καὶ
ἐς τὰς νου-
μηνίας, πρὸς τὴν σελήνην
βοῦς ἐγχανὼν, προσεύξομαι.
ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα,
ἦλθ' ὅς, ἐκεῖ σοῦ μισθοῦ χάριν
ἀφῖγμαι, πέπονθα δέ τι πρὸς
ψυχὴν, ἰδών σε λελυπημέ-
νον. ἀτὰρ οἶδα ὅ,τι φράσας,
ὀξυδερ-

nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarẽ videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe:

* *Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas?*

Sũ Empedocles ille physicꝰ. etenim vbi me præcipitem in crateras iniecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nũc lunam incolo, aëriuagus plerumq; ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istã tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi primùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γενέσθαι; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, ἂν μὴ σύμοι τὴν ἀχλὺν ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νυνὶ γὰρ δὴ λαμπρῶς οὐ μετρίως δοκῶ. καὶ μὴν ἀδύνατόν γε, ἔφη, ἐμοῦ ἀφόντος· τὸ γὰρ ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἔφη, ἐκ γῆθεν ἅπαν ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν ὃ καὶ σὺ ἴσως οἶσθ', ἔφην. ἐὰν οἶσθα, ἔφη, καὶ ὅτι ἀετοῦ πτερὸν τὴν δεξιὰν πτέρυγα πέπαται; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί οὖν πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινόν ἐστιν; ὅτι, ἔφη, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετὸς ὀξυωπέστατός ἐστι μόνος ἀντίον ἀφορᾶν ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ γνώσει ἀετὸς, ἦν ἀσπαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, καί μοι ἤδη μεταμέλει ὅτι δεῦρο ἀνιὼν, ἀλλὰ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ αὐτῷ ἐνιθέμενον, τοὺς ἐμοὺς ἐξελών. ὡς νυνὶ γε ἀμείνοσιν ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάνυ βασιλικῶς ἐσκευασμένος, ἀπ' ἴσης τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀκριβύζης. καὶ μὲν δὴ

quò perſpicax fias? Non pe
Iouem, inquam, niſi tu mi
hi forſitan caliginem amo
ueas ab oculis. nam in præ
ſentia videor non mediocri
ter lippire. Atqui me, inqui
ille, nihil erit opus. Etenim
vt acutè videas, id ipſe te
cum è terra allatum ha
bes penes te. Quid igitur
eſt iſtud? inquam: neque e
nim noui. An ignoras, in
quit, te dextram aquilæ a
lam indutum eſſe? Scio, in
quam, maximè: ſed quid a
læ cum oculo? Quoniam,
inquit, aquila inter anima
tia cætera acutiſſimi viſus
eſt: vnde ſola ſolem aduer
ſum obtuetur: atque ita de
mum eſt rex, & ingenua a
quila, ſi non conniuentibus
oculis aduerſus radios aſpi
ciat. Ita quidem aiunt, in
quã. quare iam me pœnitet,
qui nõ meis exemptis oculis
aquilinos inſeruerim, cũ hu
aſcenderem. Nam nunc ſa
nè dimidiatus aduenio, ne
que omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin ma
gis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen

in ti

λὰ παρὰ σοί, ἦν δ' ὅς, αὐτίκα
ἔλα τὸ ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔ=
ον βασιλικόν. ἢν γὰρ ἰθιλήσ
ς, μικρὸν ἀνασὰς, ἐπισχὼν
χυπὸς τὴν πτέρυγα, θατέρᾳ
όνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον
πτέρυγ&, τὸ δεξιὸν ὀφθαλ=
ὸν ὀξυδερκὴς ἴσῃ· τὸν γὰρ ἕ=
ερον, ἀδημία μηχανὴ μὴ ἐκ
υβλύτερον διορκίναι, τῆς
κείσ& ὄντα τὸ χεῖρον&. ἄ=
ις, ἐμοὶ δ' ἐγὼ, ἐὰν καὶ ὁ δεξιὸς
όν& ἀκριβῶς βλέποι. ἐδόκ
ῶ ἂν ἔλαττον γνώσεσθαι, ἐπὰ καὶ
ὺς τέκτονας πολλάκις ἑωρα=
κέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν
φθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τὸν
ανόνας ἀποβλώσκοντας τὰ ξύ
α. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίει ἅμα
ὰ ὑπὸ τῆ Ἐμπεδοκλέους παρῃ
ιμμένα. ὁ δ' κατ' ὀλίγον ἅπα
ὼν, ὡς καπνὸν ἠρίκα διε=
ῦσε, μικρὰ δὲ τάχιστα ἐπτέρυ=
άμην, ἀντίκαμι φῶς πάμ=
υγα περιλαμψέν, ὡς τὰ τίνες
ανθάνοντα πάντα διαφανῆ
ποιῆσαι. κατακύψας γοῦν ἐς τὴν
ῆν, ἑώρων ἅπαντας τοὺς πόλας,
ὺς ἀνθρώπους τὰ γινόμενα,
αὶ ὅ τὰ ἐν ἀφανεῖ μόνον,
ὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἕκαστος

in te eſt, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges, velisq; cohibita vulturis ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione ſuocurri poteſt, propterea quòd ad partē pertineat deteriorem. Mihi, inquā, ſatis eſt, ſi vel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilo enim fuerit deterius, cūm mihi nō rarò vidiſſe videar fabros, altero oculo meliùs etiā ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, ſimul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim ſubducens ſeſe, ſenſim in fumum euanuit. At ſimul atque mouiſſem alam, ingens lumē mihi circūfulſit, adeò vt cuncta fierent in conſpicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque ſolùm ea, quæ ſub dio, verumetiam quæ domi faciebant,

ζον, οἱ ὁμῶν λανθάνειν· Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ δὲ τὴν ἐπιβουλεύοντα τὸν Σελεύκου Ἀντίοχον Στρατονίκης ἀγανάκτου λάθρα, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τὴν γαμετὴν, καὶ Ἄτταλῳ τὸν ὑὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἐπὶ τούτοις δ' αὖ, Ἀρσάκῃ φονεύοντα τὸν γαμβρὸν, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὴν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων ἕλκετο ἔξω τοῦ πόδος, σκύφῳ χρυσῷ τὸν ὀφρυῶν λαπαττόμενος. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶ γινόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, δολοφονουμένους. καὶ τὰ μὲν βασιλέων τοιαῦτα παρέσχε μοι τὴν θέαν. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γε-

ciebant, rati seſe à nemine videri. Ptolemæum vidi cum ſorore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculùm innuentem, Theſſalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio ſtuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs protrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cõſimilia tũ in Libya tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat venere, nempe adulteratores, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regũ quidem negotia huiuſmodi mihi ſpectaculum exhibebant. Caterũ quæ factitabant plebei, longè magis

erant

γελοιότερα· καὶ γὰρ οὐ μᾶλλον ἐώρων, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, περὶ μισθῶν ὧν μαθητὴς ἐλήλυθε, Κλινίαν δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπιείου φιάλην χρυσῆν ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ λυπηρὸν Ἡρόφιλον, ἐν ᾧ χαμευνίᾳ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοῖς παρυχοιῶντας τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαιτοῦντας; ὅλως γὰρ ποικίλη καὶ παντοδαπή τις ἦν ἰδέα. ΕΤ. καὶ μὰ καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς ἔχει λέγειν· ἴσως γὰρ ἂν καὶ τῶν τυχόντων τερπνὸν ἦν παρισχεῖν. ΜΕΝ. πάντα μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ Φιλότης, ἀδύνατον, ὅτι γε καὶ ὁρᾶν κατὰ, ἔργον δυσχερὲς ἦν. τὰ μέν τοι ὑπερέχοντα τῶν πραγμάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο, εἰκὸς φύσιν Ὁμηρικὴν καὶ τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. οὐ μὴν γὰρ ἐκεῖνά γε ἀλαπίναι καὶ γάμοι, ἑτέρωθι δὲ δικασίαι καὶ ἐκκλησίαι. καθ' ὁμιλίαν, πυρίεφ, altera ex parte iudicia, & concionesque

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Climiam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in formice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerent? Nam varium quoddam, & undique mixtum erat spectaculum. AMIC. Atqui rectè facies, Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem. MEN. Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant

ἄλλον ἱερεύοντά τινα, ἢ γεωργοῦντα κατόπιν ἂν ὁρᾶν ἐφαίνετο. ἢ ὅτι μὲν εἰς τὴν Γετικὴν ἀποβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας. ὅτι δὲ μεταβαίλω ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἐνόμιζον. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοῖνιξ δὲ ἐπορίζετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῄστευε. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἁπάντων τούτων ἅμα τὸν αὐτὸν γινομένων χρόνον, ὥρα σοι ἤδη ἐπινοεῖν οἱονεῖός τις ὁ λυκιὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παρασκευάμενος πολλοὺς χορευτὰς, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς, εἶτα προσάξειε τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ, πλὴν σωφρονίας ἄφωνα, ἴδιον ἄδειν μέλος, φιλοτιμουμένου ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον ᾄσαντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἆρα ἐνθυμεῖ, πρὸς Διὸς, οἷα γένοιτ' ἂν ἡ ᾠδή;

rursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Porrò quum ad Geticam respicerem, videbam belligerantes Getas: Rursum ubi [x] ad Scythas deflecterem, cernere erat errantes in plaustris. Mox ubi paululùm in diuersam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabitur, Lacon loris cædebatur, Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visa fuerit rerum confusio. Non aliter quàm [y] si quis producat multos saltatores, vel potius multas choreas: deinde præcipiat vt omisso concetu propriâ quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat vnusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, vocisque magnitudine vicinum superare contendat: cogitâ tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi cantus.

AMIC.

πανταπασιν, ὦ Μένιππε, γελοῖος καὶ τετραμμένος. Μένιππ. καὶ μὴν, ὦ φίλτατε, τοιοῦτοι πάντες ἐσμὲν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, καὶ πάντες ἀναρμοσίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀποδὰ φθεγγόμενον, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίως τὰ σχήματα, καὶ τἀναντία κινουμένων, καὶ τοῦτον οὐδὲν ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἅπαντων ὁ χορηγὸς ἐπιλάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἐῶν δεῖν ἄδειν λέγων. τοὐντεῦθεν δὲ ὁμοῖοι πάντες, ἤδη σιωπῶντες, οὐκέτι τὴν συμμιγῆ ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπᾴδουσιν. ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μὲν γελοῖα ἀπεδείκνυτο τὰ πραττόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπ' ἐμοὶ γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι

AMIC. *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confuſaneus.* MEN. *Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisque mortalium vita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verùm & ornatu ſint diſſimili, diuerſaque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem.* [z] *Verùm in vario ipſo ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quique ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoen, aut quòd in Acarna-*

ὁ πλέθρα κεκτῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Βραδύτητος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, λακτύλων οὔσης τὸ μέγιστον καὶ τεττάρων, κατὰ λόγον, οἶμαι· ἡ Ἀττικὴ πολλοστημόριον ἂν εἴη λοιπόν, ὅσον ἐνενόουν ἐφ' ὁποίῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν καταλείποιτο. σχεδὸν γὰρ, ὁ πολυπλιθρότατος αὐτῶν, μίαν τὴν Βασιλικὴν ἄτομον ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἐκβλέψας δὲ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, ἔπειτα τὴν Κυνοσουρίαν γῆν ἰδὼν, ἀνεμνήσθην περὶ ὄνου χοιρίου, κατ' οὐδὲν φασὶ τοῦ Λιγυστίνου πλατυτέρου, ὁποῖοι Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὲν δή τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τι ἔχων ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἂν ἐγέλων· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὄρος ἅπαν, καὶ αὐτοῖς μετάλλοις, κεῖται

nia iugerum mille possideret: cũ A vniuersa Graecia, quemadmodum id temporis mihi è sublimi despicienti videbatur, quatuor digitorum spacium habere videretur. Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agrì possidebat, vix vnam ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Cæterùm vbi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuræ subiectam aspexissem, veniebat in mentem, præ quantula regione, quæ nihilo esset latior lente Aegyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porrò si quem conspexissem æquo superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Parnassum vniuersum vnà cũ ipsis metallis, vix

χαῖον ἦν τὸ μέγεθος.
ὦ μακάριε Μένιππε,
παραδόξου θέας. ἀλλ'
πόλεις, πρὸς Διός, καὶ
ἄνδρες αὐτοί, πηλίκοι δοκεῖ
μόνον ἄνω; ΜΕ. εἶεν
ἐγὼ τοιαύτας ἤδη μυρ
μήκων ἀγορὰν ἑωρακέναι,
τοὺς μὲν ἀπιόντας, ἐνίο
τε, δ' ἐξιόντας, ἑτέρους δ'
παντόθεν ἄνθρακας πῶ πόρ
ρω. καὶ ὁ μὲν τις τὴν κόπ
ρον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἁρπάσ
ας ποθέν ἢ κυάμου λέπος,
ἢ πυροῦ ἡμίσμορον, θᾶττον φέ
ρων. ἀκούσειας δ' ἂν καὶ ἀν'
ὁδοῖς, κατὰ λόγον τοῦ μυρ
μήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγω
γοὺς καὶ πρυτάνεις, καὶ
μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους.
πλὴν οὔ γε πόλεις αὐτοῖς
ἀνδράσι, τοῖς μυρμηκίοις
μάλιστα ἐῴκεσαν. ἀλλ' εἰ
σοὶ δοκεῖ μικρὸν τὸ πάρα
δειγμα, τὸ ἀνθρώπους ἐκά-
στοις τῆς μυρμήκων πολιτείας
τοὺς

vix erat magnitudine micæ.
AMIC. O' te felicem,
Menippe, qui tam nouum
ſpectaris ſpectaculum. Sed
age, dic mihi per Iouem, ci-
uitates, atque homines ip-
ſi, quanti videbantur ex
alto contemplanti? ME-
NIP. Equidem arbitror
te ſæpenumerò formicarum
concionem vidiſſe, aliquas
in orbem obambulan-
tes, nonnullas exeũntes,
rurſum has in ciuitatem re-
deuntes. Atque hæc qui-
dem ſimum exportat, hæc
alicunde raptam fabæ tu-
nicam, aut dimidiatum fru-
menti granum currens ap-
portat. conſentaneum eſt
autem pro ratione C vitæ
formicarum eſſe apud illas
& ædium fabros, & con-
cionatores, & magiſtratus,
& muſicos, & philoſophos.
Sed vrbes ſanè cum ipſis vi-
ris formicarum nidis ma-
ximè videbantur ãſſimiles.
Quòd ſi tibi videtur humi-
lius exemplum, vivos cum formicarum republica conferre,
vetuſtas

τοὺς παλαιοὺς μύθους ἐπισκοπῶν τῶν Θετταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωράκειν, καὶ καταγέλαστα ἐδόκει μοι, διακόσας ἐμαυτὸν ἀναβεβηκὼς Δώματος ἐς ἀγλαὸν χθιὸς Διὸς, μετὰ δαίμονας ἄλλους. οὔπω σάφα μοι ἀνειλυθάνην, καὶ ἐ σιλωΐη, γυναικέαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄνομα, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἔφην ἐγώ· βαρὺ γὰρ οὐδὲν, εἰ μή τι φέρειν δέοι. πρόσθιάν, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὴν, καὶ δέησιν ἀπένεγκαι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ· ἀπόρρητα γὰρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούσας, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τἀμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς ἐμί, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν διχόθεν ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατρικᾶσθαί τί με φασὶν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην,

ἐπικρί-

vetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim D Myrmidonas, gentem belicoſiſſimam, è formicis viros natos eſſe. Iam poſtea quam ſatis ſpectaſſem omnia, ſatisq; reſiſſem, excuſsi meipſum, ſubuolaui ad reliquos dinos Iouis altitonantis in ædes. Nõdum ſtadium aſcenderam cum B Luna, fœminea ſonans voce: Menippe, inquit, ita tibi continganc quæ optas: inſerui mihi in re quapiam apud Iouẽ. Dic, inquam: neque enim erit moleſtum, niſi ſi quid oneris ſit portandum. Nuncium, inquit, quendam haud grauem, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Eneccor, Menippe, & multa & intoleranda ab iſtis philoſophis audiens, quibus præterea nihil eſt negocij, niſi vt curioſi res meas exquirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſam diſſecer, dimidiatáque fiam, curque vtrinq; gibboſa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra ma-

re ſuſpen-

περὶ μεσοῦσης τῆς θαλάσσης. οἱ
δ', ὅ, τι ἂν ἴκας & ἰκινοῦ-
, τοῦτό μοι προσάπλου-
. τὰ τελευταῖα δ', καὶ τὸ
τῆς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τι καὶ
βουν ἔναι φασί μοι, ἄνω-
ν ἴχον, παρὰ τοῦ ἡλίου.
καὶ οὐ παύονται καὶ πρὸς
οὗτόν με, ἀδελφὸν ὄντα
ου, συγκρεῦσαι καὶ στασιά-
αι προαιρούμενοι· οὐ γὰρ
κανὰ ἐῶ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐ-
τοῦ ἀρέσκει τοῦ ἡλίου, λίθον
αὐτὸν ἔναι, καὶ μύδρον διά-
πυρον. καίτοι πόσα ἐγὼ συ-
νεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράτ-
τουσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ
καὶ κατάπλυτα, οἱ μιθ' ἡμέ-
ραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδρώ-
δης τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆ-
μα σεμνοὶ, καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων
τῶν ἀφελομένοι, κἄγὼ
μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιω-
πῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέ-
πειν ἀνακαλύψαι, καὶ διαφω-
τίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας
διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς
σκιᾶς ἑκάστου βίον. ἀλ-
λὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοι-
χεύοντα ἢ βαλλάντιον, ἢ
ἀνέ-

re ſuſpenſam eſſe. Alij rurſus quod quiſque ſecum excogitârint, hoc mihi tribuũt. Poſtremò ipſum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum eſſe, & adulterinum. quodq; ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ferere conantes: neque ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſexum eſſe illum, & maſſam candentem. ¶ Et tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quæ noctu patrant turpiſſimas & execrandas, cùm interdiu tetrici ſint, & aſpectu virili, habituque graues, & imperitorum oculos in ſe conie-ctos habentes. Atque ego cùm iſta videam, ſileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quiſq; in operto viuat vitam. Quinetiam ſi quem cõſpicerem adulterantẽ, aut furantem, aut

aliud

ἀλλότι τολμῶντα νυκτιεινότατον, ὃθὺς ἐπισπασαμένη τὸ εἷμα, ἐκκαλυψάμην, ἵνα μὴ λάξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐνασχημονοῦντας. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιῶσι, διαπαρέλκοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὸν νύκτα, πολλάκις ἐβουλησάμην μιζῦξαι ὅτι πορρωτάτω, ἵν' αὐτῶν τὸν πικρὸν ἅμα φυγοῦσα. μέμνησο οὖν ταῦτά σοι ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι δ', ὅτι μὴ δυνατὸν ἐστί μοι, καλὰ χωρὰν μένειν, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ἐπιτρίψῃ, καὶ τὸν διαλεκτικὸν ἐπισυρίσῃ, καὶ τὴν Στοὰν κατασκάψῃ, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ πάσας τὰς ἐν Περιπάτῳ διατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν ἀρτίως ἄχθομαι, ὁσημέραι πρὸς αὐτῶν γιγομιτρούμενη. ἴσως ταῦτα, τῷ δ' ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἀναντες ἔτεινον τὴν ὄψιν εἰς τὸν οὐρανόν,

alind facinus quàmmaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni esset decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè demigrare quòpiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies, simulque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc demùm modum fiet, vt mihi paretur quies, desinantque me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulque rectò ad ipsum cœlum tendebam.

Eυθα

Nulli

Ἔνθα μὴν οὔτε βοῶν, οὔτ' ἀνθρώπων φαίνετο ἔργα.

Nulli vbi cóparent homi-
númve boúmve labores.

Μετ' ὀλίγον γὰρ καὶ ἡ σελήνη βραχέά μοι καθυπεφαίνετο, καὶ τὴν γῆν ἤδη ἀπεκρύπτε. καθὼν δὲ τὸν ἄξονα ἐν δεξιᾷ, καὶ τῶν ἀστέρων πετόμενος, ῥιτῶς ἐπεπόμφειν τῷ οὐρανῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡδύ μοι, ὡς ἔχον ὁδὸν οὐκ ὀλίγην πεπεράνθαι, ῥᾳδίως γὰρ ὤμην. ὅμως δὲ ἔλεγον, ἀτιμασάμενος ὧν ἐκεῖνος τὴν μὲν ἀετοῦ ἐπισάμην καὶ παλαιοῦ σιμίθου τῷ Διΐ. ἔπειτα δὲ ἐλογισάμην, ὡς τάχιστα καταφωράσουσί με, γυμνὸς τὴν ἀετοῦ πτέρυγα περικείμενον. ἄμεινον γοῦν εἶναι τὰ μὴ παρακινδυνεύειν, ἔκκλοπον προσελθόντα τὴν θύραν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα ἐπυνθάνετο, ἀκμὴ κατὰ σπουδὴν, φράσαν τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἀσκληθέν, πάνυ δεδιὼς καὶ τρέμων· καταλαμβάνω τὸ πᾶν θεὸς ἅμα συνκαθημένους. ἔδει αὐτοὺς ἀφρόντιδας ὑπολάβειν

Nulli vbi cóparent homi-
númve boúmve labores.

H Etenim paulò pòst ipsa e-
tiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tan-
dem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas I tertio die ad cœlum perue-
ni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erã, introire : ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe di-
midia mei parte aquila. por-
rò aquilam sciebam iam o-
lim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimùm deprehen
suros esse me, qui alteram a-
lam vulturinam indutus es-
sem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè ve-
nisse in periculum, adiens pul
sui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen per-
contatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst intrò sum accersitus, magnopere pa-
uitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter con-
sidentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim

ραπλη γὰρ ἡσυχῆ τὸ παράδοξόν μὲ τ' ἐπιδημίας, καὶ ὅσον οὐδέπω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπληρωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, βριμύ τι καὶ Τιτανῶδες ἐς ἐμὲ ἀπιδών, φησὶ, Τίς, πόθεν ἦς ἀνθρώπων, πόθι τοι πόλις, ἢ δὲ τοκῆες; ἐγὼ δ', ὡς τοῦτ' ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἐξέθανον ὑπὸ τ' ἄλγους, ἀσύκαμον δ' ὅμως ἀχανὲς, καὶ ὑπὸ τ' μεγαλοφωνίας ἐμβιβροντημένος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μέγιστα ἐκμαθεῖν, ὡς ἦλθοιμι περὶ τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι διασπώμενον ὑπὸ τῶν λόγων, ἔπειτα ἐξῆς τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὰ πτερὰ, καὶ τἆλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσεθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπισταλέντα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανεὶς τῶν ὀφρύων, τί ἂν λέγοις,

animos illorũ turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quanũ antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox adueuirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu toruoq; & Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & vnde venis? vbinám vrbs tibi, quive parentes? Hoc vbi audiſſem, propemodum metu fui exanimatus. Attamen constiti ſtupidus, præ vocis magnitudine Lætonius. Aliquãto pòſt ad me reuerſus, omnia dilucidè expoſui, ab ipſo exorſus capite, quemadmodum cõcupiſſem ſublimia illa cognoſcere: quemadmodum acceſſiſſem ad philoſophos: quemadmodũ pugnantia loquentes audiſſem: quẽ admodũ deſperâſſem diſtractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquaque omnia vſque ad ipſum cœlum. Poſt omnia addidi quæ Luna mãdâret.

Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum ſupercilijs:

Quid

ποις, φησὶν, Ὦτον τὸν, καὶ
Ἐφιάλτου; ὅπου καὶ Μίνιππος
ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν
ἀναβῆναι. ἀλλὰ νυνὶ μὲν
ξενίᾳ σε καλοῦμεν, ἄνευ
δὲ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις, χρη-
σάντες ἀφήσομεν· ἡνίκα
δὲ ἐξανύσῃς, ἐνδήσομεν ἐς
ἐπηκοώτατον τοῦ οὐρανοῦ.
πρὸς γὰρ τῷ ἐπὶ τῶν ἐνεχθέντων
βίᾳ ἦν. μεταξύ τι προϊόντων,
ἐκρινόμεθα περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ
πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν
ἥδεως, πόσον νιφετὸν ἐν
τῷ ἔτει ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος,
καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πέρυσι
χειμὼν καθίκετο, καὶ εἰ τὰ λάχ-
ανα δέεται πολέος ἐπομ-
βρίας. μετὰ δὲ ταῦτα, εἴ τις ἔτι
λοιμὸς ἢ ἀφ' φαδίης, καὶ δι' ὧν
ἑορτὴν ἐπέσχον Ἀθηναῖοι τὰ
Διάσια τοσούτων ἐτῶν, καὶ εἰ τὸ
Ὀλύμπιον αὖθις ἐπιτελέσαι δέ-
σουσι, καὶ εἰ συνελήφθησαν οἱ
ἐν Δωδώνῃ νεωστὶ συλλήβδην
ἱερόσυλοι. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρι-
νάμην, Ἀπόκριναι μοι, Μίνιππε, ἔφη, περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialte, cùm ausus sit & Memppus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij cõsuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat vt vobis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc venit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquid adhuc supereſſet è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent. Et num in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliâssent. Ad ea cùm respondissẽ: Dic mihi (inquit) Menippe, de me

περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἦν δ' ἐγώ, ἄλλην, ὦ φίλε, ἢ τὴν ὑπερβεβηκυῖαν τὰ ἀνθρώπινα, βασιλέα σὲ εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ φιλόνεικον αὖ τοῦτο καὶ ἐριστικόν· ἀλλὰ σὲ μὲν ἐάσω· ἐγὼ γάρ σου καὶ πρόσθεν ᾔδη, ὅτι καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ἐγὼ, μετὰ τοῦ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ἀπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς ὁ Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγγὺς ἐν Θράκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβείειον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ ταῦτα μὲν ἅπαντες θέουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας πανδημὶ ἐμοὶ δὲ, ὥσπερ παρηβηκότα, ἱκανῶς τετιμῆσθαι νομίζουσιν, ἂν

de me verò quam habent homines opinionem? Quam inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego o contentionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenæ erant & viæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac conspiciendæ omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinæ officinam Pergami, simul atque Bendidiũ natum est in Thracia, Amuntis templum in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant,

si solida

δὲ πρώτη ὅλων ἱτῶν θύσω
ν ἐν Ολυμπίᾳ. τοιγαροῦν
χοτέρους ἄν μου τὰς βω-
νὰς ἴδοις τῶν Πλάτωνος
μων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλ-
γισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διε-
λθόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ
ειον, ἔνθα ἴδρυτο αὐτὸν καθη-
μενον ἀκροᾶσθαι τῶν ἐυ-
χῶν. θυρίδες δὲ ἦσαν ἐξῆς,
ὡς ὁμοίοις τῶν φρεάτων ἐ-
πῆμα, στόμαλα ἔχουσαι, καὶ
ὑπὲρ ἑκάστην θρόνος ἦκεν χρυ-
σοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐ-
ὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀ-
ραλὼν τὸ στῶμα, παρεῖχε τοῖς
υχομένοις ἑαυτόν. ἤκουε δὲ
ανταχόθεν τῆς γῆς διάφο-
α καὶ ποικίλα. συμπαρακύ-
ας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον
μα τῶν εὐχῶν, ἅσαν δὲ ἐοι-
κότα· ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι
γένοιτο· ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά
μοι φυῆναι, καὶ τὰ σκόροδα·
Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι τα-
χέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις ἄρ
ραίη, ἔνθα κληρονομήσαιμι
ῆς γυναικός· ἔνθα λάθοι-
μι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ.
γένοιτό

si solido quinquennio sacrificârint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ feneſtræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes operacula. iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebam vota. P *Erant autem huiusmodi:* O' *Iupiter, contingat mihi regnum.* O' *Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire.* O' *Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres*

ræ vxoris. Vtinã nemo resciscat me struxisse insidias fratri.

γένοιτό μοι νικῆσαι τὸν δίαυλον, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειαν ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότον, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετὸν, ὁ δὲ λιναφεὺς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ἀγῶνα ἑκάστου ἀκριβῶς ἐξετάζων, οὐ πάντα ἐπισχνεῖτο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω ἀπὸ τοῦ στομίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ καταπίπτοντα φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφρυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀφροιῶτα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνθρώπων τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν. ὥστε δὴ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφαίνεσθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέχων ἔτι, καὶ διϊσταμένος. ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε τοῖς

Contingat mihi vincere lintem, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam; contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens, rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens, ne possint ad cœlum accedere. Super vno quodam vota videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accedebat, vt nihil statuere posset: verùm & exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quū iam satis R vota

τῶν

propo-

ις ἰυχᾶς, ἐπὶ τὸν ἑξῆς μετα-
βὰς θρόνον, καὶ τῷ δευτέ-
ρᾳ θυείδα καθακύψας,
ις ὄρχοις ἰσχόλαζε, καὶ τοῖς
μύουσι. κνηματίσας δὲ καὶ
ύζοις, καὶ τὸν Ἐπικούρειον
μόδωρον ἐπιπρίψας, μετε-
θίζω ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον,
δόσι καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς
σίξων, ἔστ' ἐκαθῆρε ἐπὶ τῷ
ν θυσιῶν θυείδα μετήιε, δι'
ὁ καπνὸς ἀνιὼν, ἀπήγγελλε
Διὶ τοῦ θύοντος ἑκάστου
ὄνομα. ἀποσὰς δὲ τούτων,
ροσίταξε τοῖς ἀνέμοις, καὶ
ῦς ὥρας, ἃ δεῖ ποιεῖν, τὰ
ρον παρὰ Σκύθας ὑέτω,
αρὰ Λίβυσιν ἀστραπέτω.
ὰρ Ἕλλησι νιφέτω, σὺ δὲ ὁ
ορίας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ.
ὺ δὲ ὁ Νότος ἰσχνίαν ἄγε.
δὲ Ζέφυρος ἡ Ἀδρίας δεῦ-
νμαινέτω. καὶ ἡ χαλάζης ὅσ-
ον μέδιμνοι χίλιοι διασκε-
λαθέτωσαν εἰς Καππαδο-
ίας. ἁπάντων δὲ ἤδη
χιδὸν αὖθις διακριθέντων,
πάμεν ἐς τὸ συμπόσιον,
δείπνου γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν.

καὶ

proponentibus dediſſet operam, & ad proximam digreſſus ſellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite ſcedera ferientibus ac iuramentibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſeſe tranſtulit, de diuinationibus omnibus & augurijs auditurus. T Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens denunciabat Ioui nomen vniuſcuiuſque qui rem diuinam faceret. V Rurſum omiſſis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modij diſpergantur. Tandem omnib. fermè ordinatis, diſcedebamus in eum

cum vbi compotant Dij. Iam enim X cœnæ tempus erat:

καὶ μὲ ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μιξοβίους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρεῖχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἐρίμην, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, διὰ φιλανθρωπίας, ἐθέασατό με ἀφθόνου ἀπολαύοντα τοῦ Διός, κατένευσεν ἄρα ἐκ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐπιχέαι μοι φέρων. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τὰκεῖ τε θεάμενοι, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀπὸ τοῦ ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῷ κνίσσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες περιχέουσιν.

méque. Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabaxium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim deguflabam. nam a optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, siquando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego, illic conspicatus, neque frumentum edùt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

ἐν

Cæterùm

ὠδὴν ἀείσῃ ὅτι Ἀπόλ-
λων ἐπιβάσει, καὶ ὁ Σειληνὸς
ὀρχήσεται, καὶ αἱ
Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, τὴν τε Ἡσιό-
δου Θεογονίας ἡμῖν ἀείσουσι, καὶ
τὴν πρώτην ἐξ Πινδάρου ᾠδὴν ὕμνων
ἀναπαυόμενοι, ὡς ἔχῃ ἕ-
καστος, ἱκανῶς ἀναψυξόμε-
θα. Ἄλλοι μὲν δὴ θεοί τε, καὶ
ἥρωες ἱπποκορυσταὶ, εὕδουσι
παννύχιοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχει ὕπ-
νος ὕπνῳ· ἀναλογιζόμενον
δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλι-
στα δὲ ἐκεῖνα, ὅσῳ ἐν τοσούτῳ
χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ὁ φύσει πώγω-
νος οὐκ οἶδα πῶς γένηται νύξ ἐν ὁρᾳ-
τῷ, καὶ ἥλιος παρόντος ἀεὶ, καὶ
χιὼν ἀχθομένη. τότε μὲν οὖν
ἐμοί τι καὶ ἔδαρθον. ἕωθεν
δὲ ἀναστὰς ὁ Ζεὺς, προσέτα-
ξε κηρύττειν ἐκκλησίαν.
ἐπεὶ δὲ παρῆσαν ἅπαντες,
ἐκεῖνος λέγει. Τὴν μὲν αἰ-
τίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὦ
βέλτιστοι θεοὶ ξένοι παρέσχηται.
ἄλλως δ' βούλομαι ὑμῖν κοινῶ
σαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλι-
στα

Cæterùm inter canendum & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium saturi requieuimus, quo quisq; sederamus loco, satis vsi dipotu.

At reliqui noctem diuiq; homines q; per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor altus habebat: verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum & illa præcipuè, quî fieret vt Apollini tãta iam tẽpore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quũ sol semper adesset, vnaq; conuiuium agitaret. Actum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic fari est infit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes

ic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi ucrit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

μά γε τὴν σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται προπαρασκευάσας, ἔγνων, μηκέτ' ἐπὶ πλέον παρατεῖναι τὴν διάσκεψιν· γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστίν, οὐ πρὸ πολλοῦ τῷ βίῳ ἐπιπολάζον, ἀρτὸν, φιλόκαινον, κακόδοξον, ὀξύχολον, ἀπόλιχνον, ἀπόμωρον, τετυφωμένον, ὕβρεως ἀνάπλεον, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον ἔπος, Ἐτήσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν ἐς συνάμματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ἑαυτοὺς ὀνομάκασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκούς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἅμα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἕτερα δὲ, ὀνόματα σεμνὰ, τὴν ἀρετὴν προσποιούμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάστῳ σχήματι, κατάπλασμα ἤθη περιτιθέντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ὧν ἤν ἀφέλῃς τὰ πρόσωπα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην σολήν,

méque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statui haudquaquam diutiùs prorogare consultationem. Est enim γ hominum genus, quod non itapridem in vita fluitare cœpit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, à stultum, fastuosum, contumeliosum: & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Isti igitur ε in sectas diuisi, ac varijs rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item vocabulis his multò magis ridiculis. Deindevbi venerandum illud ζ virtutis nomen induerint, tum adductis in altum supercilijs, promissaque barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes: simillimi nimirũ istis. η Tragœdiarũ histrionibus, quibus si personas stolamque illã auro sparsam detraxeris,

quod

καὶ παλαιστρόμορφόν τι χιλιοῖον ἀνθρώπιον, ἐπὶ δραχμῶν ἰς ἀγῶνα μισθωσόμενον. Ταῦτοι δ' ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἁπάντων καταφρονοῦσι, περὶ τῶν δ' ἀπόρρητα διεξέρχονται. καὶ σωφρονοῦσιν ἐξαπάντων μεράκια τινὰ πολυπράγμονα ἀρτιγένεια προφέρουσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀπορίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τὰς μαθητὰς καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πάντα καὶ ἡδονῆς καταπύθουσι· μόνοι δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς γνώμενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐσθίουσιν, ὅσα δ' ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δ' ἐπιλείχουσι τῶν ὀβολῶν τὸν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε κοινὸν μήτε ἴδιον ἐπιτελοῦσι, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ ἐπιπλοῦς καθιστῶντες, Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοι, ἔτ' ἐνὶ βουλῇ ὅμως τ' ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς ἐπὶ κρὸς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐπιμιλιτηπόντους,

quod supereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cùm ſint, ô mortales quidem vniuerſos aſpernantur, de dijs verò abſurda prædicant, contractiſq; cœtibus adoleſcentulorũ (quos nihil negotij ſit fallere) nobilem illam virtutem oſtentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud diſcipulos temperantiam ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi ſoli & i apud ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantoperè ſeſe ingurgitent, quàm immodici ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aſſum ſordes oblingant? Iam illud eſt omnium grauiſſimum, quòd cùm ipſi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, nuſquã numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac virulenta quædam κ dicta congerentes, neq; nõ maledicta quæ-

τῶν, ἐπιπλῆξαι, καὶ λοιδορῆσαι τῶν πλησίον. καὶ οὕτω αὐτὸν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκεῖ, ὃς ἂν μὲν μεγαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἀναιδέστατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καίτοι τὸν ἀπαγόμενον αὐτῶν, καὶ βαῦνα, καὶ ἅμα τιμωροῦντα τῶν ἄλλων ἰὼν ἔρῃ, σὺ δὲ δὴ τί πράττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον σωτηλᾶν; φαίη ἄν, ἃ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μέν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἤ τι ναυτίλλεσθαι μετιέναι, σκαιὸν δοκεῖ μοι δοκεῖν. λέπραγα δέ, καὶ ἀχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀνυπόδητος τοῦ χαμαῖ ὁτιοῦν εἰσέρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συκοφαντῶ. καὶ ἂν μέν τις ὠφώνηκε τῶν πλησίον πολυτελῶς, ἢ ἑταίραν ἔχει, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. ἂν δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑταίρων κατάκειταί νοσῶν, ἐπιμελείας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν

dà meditati obiurgãt, proximisq; conuiciãtur, adeo vt is inter hos primas tenere videatur, qui clamosissimus sit, & impudẽtissimus, & ad maledicendum audacissimus. At sanè si quis ipsum sine fine ista facientem, vociferantem, & cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu verò quid tandem facis? aut quid per deos dicemus te ad vitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta verâque fateri volet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi videtur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo: ac veluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior: ac si quis diuitum sumptuosiùs obsonârit, aut amicam habeat, id exquiro, atq; indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. λ Hoc genus

ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα
θρέμματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπι-
κούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μά-
λα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ ὑ
πτείως ἡμῶν καθάπτονται,
φάσκοντες μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀν-
θρωπίνων τοὺς θεούς,
μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπι-
σκοπεῖν. ὥστε ὥρα ὑμῖν λογί-
σασθαι, διότι ἐν παντὶ οὗτοι πεῖ
σαι τὸν βίον διαφθεῖσιν, ἀμέ-
τρως πανήσονται. τίς γὰρ ἂν ἔτι
θύσειεν ὑμῖν, πλὴν εἰ μὴ
ἕνεκα προσδοκῶν; ἃ μὲν γὰρ ἡ
σελήνη ἀδικεῖται, πάντες ἐκ-
πύσαντι τὸν ξένον κλέ-
ψαντα. πρὸς ταῦτα βουλεύσασθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις
γένοιτ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ
ὑμῖν ἀσφαλέστατα. ἐπόνησε δὲ
ταῦτα τὸν Διόν, ἡ ἐκκλησία διετυθρύπτετο. καὶ οὐδὲν ἐμ-
βόων ἔπαυσε, μυραύνωσε,
κατάφλεξον, ἐπίριψον, εἰς τὸ
βάραθρον, εἰς Τάρταρον, ὡς
τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ
Ζεὺς αὖθις παραγγείλας, ἔσαι
ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ
πάντες

genus sunt nobis, ô diij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs esse curæ res mortalium, neque omninò considerari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus est vt de his consultemus: propterea quòd si semel valeant hæc persuadere ijs qui sunt in vita, non mediocriter esurietis. Quis enim pòst vobis μ rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter & hominibus sint quamutiliſſima, & nobis quam minimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat concio. mox clamatum est ab omnibus: Esfulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rursum indicto silentio: Fient istà, inquit, quemadmodum vultis.

Omnes

πάντα ἐπιτρίψουσα αὐτῇ διαλεκτικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἔξεστι, εἰ θέμις κολασθῆναί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴστε, μηνῶν τεττάρων. καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐπηγγελμένην. ἐς νέωτα οὖν ἀρχομένου ἦρος, ἢν κακοὶ κακῶς ἀπολοῦνται ὑπὸ σμερδαλέῳ κτυπεῖ· εἶ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσι Κρονίων. περὶ δὲ Μηνίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὸν τὰ πτερὰ, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὴν γῆν κατενεχθῆναι τήμερον. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐμοὶ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τῇ δεξιᾷ ὦτος ἀπολαβόμενος, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἅπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ οὐρανοῦ· ἄπειμι οἴνω, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ συσκιάζουσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα ἀναγγελῶν.

Omnes communicetur cum ipsa sua dialectica. Quanquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte Vere, malima lè perdentur; formidando fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audísti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a TER mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit* πρὸς νεφίλην. *b* Mansio.] σταθμὸς, *q. itineris diurni spatium est, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria essent vndeviginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsulti viginti milliaria diuinis itineribus concesserũt.* *c* Quòd si non credis.] *Docilitas & attentio.* *d* Neque enim ciuile fuerit.] *Narratio, ac primùm quibus de causis ad Philosophos se contulerit.* *e* Atque hic mihi.] *Ignorantia & inscitia vulgi.* *f* Grauabar erectus.] *Causæ, quibus commotus cælum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe Philosophorum diuersa & incerta doctrina.* *g* Atqui rideres, amice.] *Hic Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur, vana curiositate ac insania: quorum innumeri, propè scelestissimis inuentis atque flagitijs, pro dijs habiti sunt.* *h* Quid autem.] *De infinito.* *i* Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum summam è lite progigni.* *k* Soli rerum.] *Anaximander cælestia sydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur.* *l* Eius rei conficiendæ [illegible] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cæperit.* *m* Aesopus fabularum scriptor.] *Sic Plutarchus in Solone,* ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος *dicitur.* *n* Qui aquilis ac scarabeis.] *Hic Apologus inter alios extat nõ inelegans.* *o* Correptis auibus.] *Hypotyposis volatum & ascensum meditantis.* *p* Diuerti.] *Diuersorium Lunæ, vnde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit.* *q* Rhodiorum colossum.] *Tacitè & hæc, vt ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: quâ sæpè Lucianus vtitur.* *r* Repentè factus Lynceus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abiit quòd videret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dialogo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedoclem hîc notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè nugatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in crateres Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ. hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione potens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, vt Vertumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nullum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. ϖ. ſub perſona Vlyſſis, loquẽtis ad Telemachum filium: quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus: Quo pacto quis intelligat ſe profeciſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vbi quis nos magnificentiùs quàm pro merito laudat.* u Altero oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricata linea opus diriguntꝫ vnoque oculo clauſo rectitudinem eius metiuntur, ne vago amborum oculorum diſcurſu norma rectitudinis conturbetur: vno enim oculo rectiùs cernimus quàm duobus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & quia radij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt. Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, tanquam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & iudicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſ. ſat. 1:*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: —& ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt, vno oculo clauſo: quo ictus certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur, qui vt rectiùs feriant, oculum claudere ſuperinducto cilio conſueuerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appellari, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis producat multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vario.] *Vanum atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuerſa Græcia.]

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* *B* In orbem obambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* *C* Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* *D* Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum catervam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo verò libro 8. Aeginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisque cauernis habitarent, hoc nomẽ accepisse memorat.* *E* Luna.] *Querela Lunæ, de Philosophorum contumelijs.* *F* Et tamen.] *Amplificatio immerito.* *G* Hæc igitur memineris.] *Epilogus.* *H* Etenim paulò pòst.] *Ascensus in cælum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quæ de dijs feruntur, eodem modo exagitat.* *I* Tertio die.] *In Græco est τριταῖος ἐπλησίασε τῷ ὡραίῳ, pro, τῇ τελέτῃ ἡμέρᾳ.* *K* Titanico vultu.] *Titanicum autem torum vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse ferunnt veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* *L* Attonitus.] ἐμβρόντητοι καὶ ἐμβροντημένοι à Græcis κυρίως appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. *Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur: vt hic. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus:* καὶ ὁ ἐμβεβροντημένος, ὁ ἔξω φρενῶν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὸν τυφῶνα καταφερομένων σκηπτῶν. *Demosthenes:* περὶ τοῦ στεφάνου, ἐμβρόντητον, εἶτα νῦν λέγεις. *Hos Latini attonitos dicunt. Celsus: Attonitos quoq; rarò videmus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdũ ictu fulminis, interdum morbo:* ἀποπληξίαν *hunc Graci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon ἀναβασ. γ. & ἐλλιπῶν δ. vſus eſt his dictionibus. M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Ioui cauſam aduentus ſui in cœlum.* N Nunc venit.] *Ridicula & inepta cura Iouis.* O Contentionem illorum.] *Eiuſdem expoſtulatio, quòd contemni incipiat.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro 11. capite 5. de Pyrrhonijs loquens ſcribit: Nihil enim decernunt, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus, operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſus ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſſis his.] *Quæ cuique ſublimium imperare ſoleat.* X Cœnæ tẽpus.] *Conuiuia Deorũ.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pane, in Bis accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundùm illud Terentij,* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Cum autem ab antiquis Dea iudicata ſit, quæ ve prima repererit, Plinius lib. 7. cap. 56. ſcribit.* α Optimus ille Ganymedes.] *Homerus eum à dijs raptum tradit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij, & alijs in locis.* β Illa præcipuè.] *Ridiculum.* γ Hominũ genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Doctrina.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos eſſe negẽt.* μ Rem diuinam faciat.] *A periculo exhortatio.* ν Comminuentur.] *Reiectio cauſæ.*

ANAXA-

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIſputant de gymnaſijs ſiue exercitijs adoleſcentum, Anacharſis & Solon. Cuius rei occaſio hęc fingitur. uum Anacharſis Athenas ex Scythia profectus, vt & olonem (qui temporibus illis pró ſapientiſſimo habetur) audiret, & Græcorum inſtituta ac mores cognoeret, fortè inter cætera iuuenes Athenienſes inter ſe luantes, ac mutuò in luto ac puluere ſeſe proſternentes volutantes aſpiceret, ignarus quid agerēt, aut quorm ea contentio pertineret, rem & cauſam à Solone erquirit: qui cùm exercitandi genus eſſe diceret, & laem ac præmia certaminum corollas ac poma quædā ommemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam ai ſtudio illos inter ſe contendere, pro ſtulto ac deridęo putat. Proinde altero inſtitutū hoc vt ſuū commenante, altero verò ceu ſtultitiam atq; dementiam quā am ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac rimùm quidem, quibus diſciplinis, quibusq; exemplis nimos ac mentes ciuium informent, commemorat: dende & corporum exercitium, & qui finis eorundem, uæq; vtilitas ſit, recenſet. atq; ea pars propria inſtitūti rgumenti eſt. Cæterùm quia finem, à diſſimilitudine erum & inſtrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad ſeia certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharſis iterum confutat, monetq; vt iuſta potius atporum exercitatione ad futuros caſus ſeſe parent. Solon ſolennium quoq; ludorum auctoritatē & inſtituta, leinde publicum morem, & poſtremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoiorum ludos, & puerorum verberationes, ita reſpondet Anacharſis, vt videatur Lucianus reprehendendi nagis cauſa illorū mētionem facere, quàm q inhuma-

pitatem atq; ſæuitiam iſtam laudet. Porrò videtur interim & illud voluiſſe Lucianus oſtendere videlicet rationem quandam qua iuuentus inſtitui atque informari ad rempub. bene ac rectè poſſit, cuiuſmodi & pleraque ea ſunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & inſtitutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui iſto Solonis ſermone omnia fermè ea Lucianus complexus eſt, quæ ille multis verbis & libris vix abſoluit.

Ἀναχάρσις ἢ Σόλων.

Anacharſis. Solon.

Ταῦτα ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀπάλαις ἐπισκιλίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυγίζουσι, καὶ ἐν ὀλίγῳ πηλῷ σπαναφύροντα καλινδοῦνται, ὥσπερ σύες. καί τοι κατ' ἀρχὰς ἀνδρὸς ἑκάστου ἀναδυομένου (ἑώρων γάρ) λίπα τι ἠλείψαντο, καὶ διατρίψαντε μάλα ἐρρωμένως ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα μετὰ δὲ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι πεπονθότε, ὠθοῦσί τε ἀπάλαις σπαραγμοῖς, καὶ τὰ μέτωπα σπαράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἐν ἴσῳ ἀράμενοι ἑκάτεροι τὸν ἕτερον ἐπὶ δίψαν σκιροῖν, ἀφῆκαν ἐπὶ τὸ ἔδαφος,

Aec verò [a], ô Solon, quamobrem veſtri faciunt iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò ſe ſupplantant, partim verò alius aliũ præfocat ac verberat, & cæno ſemet immiſcent, voluntanturq; perinde vt ſues. Atqui initiò ſtatim exutis veſtimentis (ſpectator enim aſſiſtebam) alter alterum viciſſim & raſit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò neſcio qua offenſa diſſociati, mutuò ſe de loco propulerunt inuentes, frontéq; arietantes concurrunt non ſecus atq; arietes. Et vide vt ille alterum ſublatum cruribus humi pro-

ρ Θ, ἂν ἐπικαλαπισθῇ, ἀν-
κύλῳ ἐκ ἰᾷ, σωωθῶν διά-
ἰς τὸν πηλόν. τίλΘ δ', ἅν-
πτυπλίξας αὐτῷ τὰ σκέλη,
λὰ τλὼ γαστέρα, τὸν πᾶχυ
βαλὼν ᾧ λαιμῷ, ὄγχνη
ηλιον. ὁ δ' παρακροτᾶ ἐς τὸν
μον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ
ηλον ἀφπνιγείη. ἢ δ' ἕ-
ύς ἕνεκα φείδοιτο, μὴ μο-
μένῃ, ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ
ῶμα, κὴ τῦ βορβόρε ἀνα-
λησθέντος, ἐν ἱφῶτι ἅμα
ομῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῶ
αρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέ-
νου ἐκ τῶν χερῶν διολι-
ύνοντες. ἕτεροι δ' ἐν ᾧ
θείῳ τῦς αὐλῦς τὸ αὐτὸ
ῦτο ῥῶσιν, ἐκ ἐν πηλῷ
ῦτοί γε, ἀπὰ ψάμμου ταύ-
λω βαθέως ἐποβαπόμενοι,
ν ᾧ ὀρύγματι ταράπλε-
ί τι ἀπάλους, κὴ αὐτοὶ ἐ-
όντος πάλουσι τλὼ ἐμ-
ιν, ἀλικρινόνων δίκλω,
ς ἀφικλότεροι ἔᾳν ἐν τοῖς
υμπλοκαῖς, οἶμαι, τῦς ψάμ-
μου τὸν ὄλισθον ἀφαιρού-
μενς, κὴ βεβαιοτέραν ἐν ξη-
ρῷ παρεχόμενς τλὼ ἀντίλη-

mi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatē non permittit, in cœnū deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius erura ſecundū ventrem cōplexus, circumiecto gutturi cubito, miſerū ærumnosè præfocat. Alter aūt eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidē gratia aguē modeſtiùs, ne luti aſpergine inquinarentur: verùm obſcurata vnctione, & luto cōpleti, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neq; tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubijcientes in foſſa cōturbant ſe mutuò: ipſiq; vltrò ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcludente, adherſarijq; comprehēſionem firmiorem in arida ſub-

ψιμ. οἱ δ' ὀρθοστάδιον λιπονυμφοι, καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀπλήστως καὶ παίονται, καὶ λακτίζουσιν. οὗτοί γοιῶ καὶ τὸς ὀλόντας ἔοικεν ἐρεθίσαι ὁ Λακεδαίμων, ὅτως ἄμαχος αὐτῶ καὶ ψάμμῳ ἀναπλησαι τὸ σῶμα, νὺξ, ὡς ὁρᾶς, παλαχθὼν ὑπ' ἐμοῦ νάθου. ἀπ' ἀλλ' ὁ ἄρχων ἔοικε διιέναι αὐτὸς, καὶ λύειν τὰς μάχας. τιμαίρομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι, τ' ἀρχόντων τινὰ εἶναι· ὁ δὲ καὶ ἱπποκρώτα, καὶ τ' παλάξαντα ἱππεῖ. ἄμοι δὲ ἀναχάθι πάντες ἱκανοῦσι. καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τὸν μέσον ἵστανται, καὶ ἐς τὸ ἄνω σωκαμόμενοι, λακτίζουσι τ' ἀέρα. ταῦτα δὴ ἐθέλω ἀλγῶν, τίνος ἀγαθοῦ ἂν ἕνεκα ποιῶσιν. ὡς ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὃν ἔστιν ὅπως ἂν ῥᾳδίως μεταπαύσειε, ὡς δὲ παραπαίουσιν οἱ ταῦτα φρονοῦντες. Σω. καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, διαῦτά σοι τὰ γιγνόμενα φαίνεται, ξένα γε ὄντα,

minißrante. Cæterùm[b] il
ßantes erecto corpore pulm
ribus pleni, & ipßi mutuis ß
met afficiũt verberibus, e
calcitrãt. Itaq; infelix ille e
dẽtes expuenti ßimilis eßе v
detur: adeò illi os totũ et ar
na & ßanguine oppletum eß
palma (vt cernis) in maxill
percuſſo. Sed ne præſes quid
ille inter eos pacẽ cõponit, a
pugnã inducta cõcordia diß
ſoluit. Etenim purpura cõie
ctura facio, hunc eßе vnũ e
illis principẽ. Quin animos
quoq; cohortat, & laudat e
qui alteri incuſſa in faciẽ pa
ma plagã intulit. Porrò ali
alibi omnes accelerantes i
puluere veluti currẽtes ſubßi
liũt, eodẽ in loco pmanentes
et in altũ proſiliẽtes, calce la
ceſſunt aëra. Quocirca iſta
libẽter ßcire velim, cui cõpẽ
dij aut vtilitatis gratia facti
tare ſoleant. Equidẽ omnim
hæc res mihi videtur eßе in
ſania: nec quenquam eßе arbitror, qui me facilè perſuaſum
ab iſta ſententia abducturus ßit, vt non credam hos inßignite
deßipere, quibus ßtudio eßt iſta facere. SO. Iſta mehercle,
Anacharßi, non iniuriâ ita tibi videntur, cũ & peregrina ßint

& multùm

πάμπολυ τὰς Σκυθικῶν ἐκ- & multùm à moribus Scy-
μὲ ἀπᾴδουσα, καθάπερ ἴσως ὑ- thicis abhorreāt: quèadmodū
μῖν πολλὰ ἂν ἴσως ἂν μαθήμα- & vobis non parū multas di-
τα καὶ ἐπιτηδεύματα, οἷς Ἕλλη- sciplinas & corporis exercē-
νες ἡμῖν ἀποδύσεις ἂν δόξαν- di studia esse verisimile est,
τες, εἴ τις ἡμῶν, ὥσπερ σὺ quæ nobis Græcis absurda et
νῦν, ἐπιτύχοι αὐτοῖς. πάλιν ἀπὸ aliena esse viderentur, si quis
τούτου ὦ γαθὲ· ἐγὼ μανία τὰ quemadmodū tu illis spectā-
νόμιμά ἐστιν, ἀλλ' ἐφ' ὕβρει dis arbiter assisteret. Atquī
τοῖς πάσιν ἀπάλυσις, καὶ λυ- bonū habe animum, ô amice:
σιν ἐν τῷ πηλῷ, καὶ ἐπισκίδ- neq; enim ista insaniæ sunt o-
νησιν ἀλλήλοις, ἀπ' ἔχθρα τινὰ pera, neq; impulsu cōtumeliæ
ἄλλην ἐκ ἀτιμίαν τὸ πρᾶγμα. hi mutuò se obuerberant, inq;
ἀκμὴν δὲ μικρὰν ἐπάγει τοῖς cœno volutantur, aut semet
σώμασιν. ἔστι γὰρ ἐν ἀφθο- conspergunt puluere: sed in-
νίᾳ, ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν τῷ est huic rei necessitas nō iniu
ἀθλητῇ, ἐκ εἰς μακρὰν ἰὼν καὶ cunda, neq; mediocrem vi-
ἐντὸς ἴσον ἑπταπλασίων, καὶ gorem adiungit corporibus.
ἐκπονησόμενον, ὅτῳ δοκεῖ τὸ πρᾶγ- Itaq; si diutius, vt te planè fa-
μα καλόν τι ἅμα καὶ λυσιτελὲς cturū opinor, in Græcia ver-
εἶναι δόξει. ΑΝ. Ἄπαγε, ὦ Σόλων, satus fueris, nō in longū & tu
ἡμῖν ταῦτα γε φοβοῦ τὰ ὠφέ- vnus ex eorum eris numero,
λιμα καὶ τερπνά· ἐμοὶ δὲ εἴ τις ὑ- qui cœno oppleti sunt aut
μῶν δοκεῖ τι ἀφελεῖν, ἄφετε puluere. vsq; adeò res tibi vi-
ὡς ἐμὲ μάτην λυπήσομεν τὸν debitur & voluptuosa, & vtilis. ΑΝ. Apage istà à me, ô
ἀνιάκλω. ἀτὰρ ἄπιθι μοι, τί ὄ- Solon. Vobis hæc oblecta-
νομα ἔθηκας τοῖς γιγνομέ- mēta vtilitatem afferāt: me si
νοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς; quidē qs vestrūm ea affecerit cōtumelia, sentiet me haud ne-
quicquā accinctū esse acinace. Veruntamē dic mihi, q̄d nomē
huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus?

Σόλ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκείου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ ἀνακλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα. ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μακροῦ ἀναπαύοντος δῆλόν σοι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκεῖνο, πάλη καλεῖται, οἱ δὲ ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ πυγμὴν ἀπὸ τοῦ ὀρθοστάδην, παγκρατιάζειν λέγομεν. καὶ ἅμα ἔστιν ἡμῖν δύο γυμνάσια διαῦτα, πυγμῆς καὶ δίσκου, καὶ τὸ ὑπερᾶλλεσθαι, ὃν ἁπάντων ἀγῶνας τοτίθεμεν. καὶ ὁ νικήσας, ἄειδε δὴ λοιπὸν τὸν καθ' αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα. Ανά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ολυμπιάσι μὲν στέφανος ἐκ μίτου, ἐν Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ

SO. *Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Certerùm exercitiorum alium quidem quod in cœno fit Lucta vocatur. illi verò pulueres quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, pugillatus, & disci, saltus, quorum omnia certamina solemus proponere quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. AN. Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

SO. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Ne-*

mea

ας ἐλαίου πεπλυμμένου, meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs pomã sacerdotes Apollinis proponere cõ
ὑπὲρ ἡμῶν ἐν τοῖς Πανα θηναϊκοῖς sueuerunt: cæterùm apud nos
ἔλαιον τὸ ἐκ μορίας. τί ἐ- Athenienses oleum ex oliua.
πλασας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι Quid aũt sublatis cachinnis
πρός σοι ταῦτα οὐκ ἄν δοκεῖ; ΑΝ. risisti, Anacharsi? an ea hæc
ἀλλὰ πάνσιμνα, ὦ Σόλων, tibi visa sunt esse modica?
καταγελάσας τὰ ἆθλα καὶ ἄξια ΑΝ. Nõ, sed præmia omnib.
οἷς τις ἀγαθοῖσιν αὐτὰ, φιλο- modis clara atq; præstantia
τιμίᾳ ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρίᾳ, καὶ percẽsuisti, ô Solon, cũ digna
τοῖς ἀγωνισταῖς αὐτοῖς, ὑπερ ἐσπου- ijs qui ea proponũt in certa-
δακέναι περὶ τῶν ἀναιρεσίμων minib⁹ ob munificentiã, tum
ἐγκρατέστερον, ὥστε μήλων ἕνεκα etiam athletis qui ista naui-
καὶ σικύων ὁσαοῦτα πονεῖν, ter consequi studeant. Itaque
καὶ κινδυνεύοντα ἀγχομένους πρὸς pomorum gratia atq; apio-
ἀλλήλων, καὶ καταπλωμένους, ὡς rum tanta antè laboriosè
ἔκ τινων ἀπραγμόνως δυνατῶν perferunt, & periclitantur,
ἔσται μήλων, ὅταν ἐπιθυμίᾳς, ἢ dum indignis modis præfo-
σικύου ἐστεφανωθῇ ἢ πίτυι, μή cantur mutuò, ac inhoneſtis
τις πηλῷ καταχριόμενον τὸ πρό- verberibus cæduntur: ita vt
σωπον, μή τις καπηλίζόμενον ἐς nõ liceat ſine negocio potiri
τὴν χαίρα ὑπὸ τῶν ἀνταγωνι- malis, ſi quem cepiſſet pomo-
στῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἐκ τῶν ψυ- rum deſiderium, aut corona-
χὰ τὰ διδόμενα ἡμῖν ἀποβλέ- ri apio, aut ſertis pineis, cu-
πομεν· ταῦτα μὲν γὰρ δῆλα σημεῖα ius nullo luto defœdaretur
τῶν νικῆσαι, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ κρατήσαντες· facies, neque aduerſarij eius
καὶ ἂν παρακολουθῶσι τούτοις ventrem pede calcitraſſent.

SO. *Atqui, ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſaltẽ ſigna ſunt atq; indicia victoriæ, q̃ quæ victores cognoſcũtur) cæterùm q̃ hæc comitatã*

δόξα, ἅπαντες ἀξία ζῆς νῦν πεπόσιν, ἀλλ' ἵνα μὴ λακτίσῃ καλῶς ἔχει ζῆς θυρομένοις πλὴ ἐνέπλασαν ἐκ τῶν πόνων. ὁ γὰρ ἀρετὴ προσχθοίσῃ ἂν αὐτῇ, ἀλλὰ χωὶ τὸ ἱδρῶτος αὐτῆς, πολλὰ τὰ δυσχερῆ. ἀναστρόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ δυσπλησίς καὶ ἡδὺ, τέλος ἐκ τῶν ἱματίων πεφυκός. Αν. Τοῦτο φῂς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ δυσπλησίς, ὅτι πάντες αὐτὸν ὁρῶσι στεφανωμένοι, καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαινέζονται, πολὺ πρότερον οἰκτείραντες ἐπὶ τοῖς πληγοῖς. οἱ δ' ἀνδραμονύσουσιν, ἀντὶ τῶν πόνων μέγα καὶ σίλινα ἔχοντες. Σό. ἄπορος ἔι, φημί, τῶν ἀμεινόνων ἔτι, μικὰ μικρὸν δ' ἄλλα σοι λέξω περὶ αὐτῶν, ἐπειδὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἔλθῃς, ὁρᾷς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συνειλόμενον ἐπὶ πλῆ θέᾳ τῶν τοιούτων, καὶ θέατρα μυριάνδρα συμπεπληρωμένα, καὶ τὸς ἀγωνι-

gloria, quauis re digna videntur esse victoribus: præsqua consequenda etiam in ventrem calcitrari, præclarum est venãtibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra sudorem atq; laborẽ contingit mortalibus, sed illius flagrantẽ desiderio, oportet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tantopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. AN. Hũcne finem ais, ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redimiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paulò antè nemo non ob indigna verbera miserius est, cæterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati pomis atque apĩs? SO. Nostrarum rerum etiamnum imperitus esse vidêre: non multò verò pòss' alia tua esse

vit super hisce rebus sententia, posteaquam in frequẽtissimos Græcorum conuentus profectus videris tanta hominum multitudinem collectam ad illorum confluxisse spectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athle-

tas

ἐπαινεμένους τ' ἂν μὴ νικήσαντα αὐτ', ἰσόθεον νομιζόμενον. ΑΝ. αὐτὸ τοῦτό γ', ὦ Σόλων, τὸ οἰκτιστόν ἐστιν, ἃ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα ποιοῦσιν, ἀλλὰ πρὸ τοσούτοις θεαταῖς, μὴ μεμφθῆναι τῆς ὕβρεως, οἱ μηδαμοῦ δικαμονίσασιν αὐτοῖς, αἵματι φοινομένους ὁρῶντες, ἢ ἀρχομένους πρὸς τ' ἀνθικάλων. ταῦτα δὲ τὰ δικαμονίσματα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν. παρ' ἡμῖν δ' ἔστι Σκύθαις, εἴ τις, ὦ Σόλων, ἢ παλαίσῃ τινὰ τ' πολιτῶν, ἢ ἐναρίψῃ πρόσωπον, ἢ βοιμάτιον περιρήξῃ, μιγάδας οἱ πρισβύται τὰς ξυμίας ἐπάγουσι, μέχρι ἐπ' ὀλίγων τ' μαρτύρων τὸ πάθος ἦν, ὅτι γε ἐν ἡμῖν δικάζοις βιάτροις, οἷα σὺ δίκην, τὸ ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν ὀλυμπίᾳ. ἐμοὶ μὲν ἀλλὰ τοὺς μὴ ἀγωνιστὰς οἰκτίρω μοι ἔμφυτον, ὧν πάσχουσι, τ' δὲ θεάτων, ὅς φῂς ἅπαν-

tas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodũ Deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti, ô Solon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tam infanda patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ cõtumeliæ testes sint oculatissimi, illi nimirum eos felices esse pronunciabunt, quos vident sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed enim apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è via detruserit, aut veste discinderit, graui mulcta in eum

animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum vel paucis præsentibus arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex

ἅπαντας ὁθὲν τὸν ἀέθλων παραγίγνεσθαι εἰς τὰς πανηγύρεις. καὶ πάνυ θαυμάζω, ἂ τέκνον, εἰ τοιαῦτα πράγματα σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐδὲ γὰρ ἐμαυτῷ δοκῶ μανθάνειν, ὅτι ποτὲ βλέπουσιν αὐτοῖς, ὁρῶν πολλοὺς μεγάλους καὶ διαπονουμένους ἀνθρώπους, πρὸς τὸν γυμνὸν ἀγωνιζομένους, καὶ σωτριβομένους ὑπ' ἀλλήλων. Σό. ἀλλὰ μὴν ἐγώ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Πανελληνίων, αὐτὸ ἄν σοι τὸ πραγμα ἐδίδαξεν, εἰ μάτην ἐσπουδάκαμεν ἐπὶ τούτοις· οὐ γὰρ ἔτω νῦν γε ἄν τις προσβιάσαιτό σοι τὴν ἡδονὴν τὴν ἐκεῖ θεωμένων, ὡς ἀ διαφέρει αὐτὸς ἐν μέσοις εἶναι τοῖς θεαταῖς, βλέπειν ἀρίστους ἀνθρώπων, καὶ διαπονουμένων σωμάτων, καὶ ἀνδρείας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας δεινὰς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀηττήτους, καὶ σπουδὴν ἄλυτον ὑπὲρ τῆς νίκης· τῷ γὲ

omnib. locis optimos quoſque ad ludos viſendos ais confluere, demiror magnoperè, ſi negoeijs neceſſarijs poſthabitis, hiſce rebus vacare non vereãtur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, ſi videant homines cædi verberibus atq; decertãtes tũ humi proſterni, inq; vicem à ſe mutuò cõteri. So. Si iã tempus eſſet, Anacharſi, aut Olympiorum, aut Iſthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipſa res perfacilè docuiſſet, quàm nõ fruſtra aut temerè harum rerum ſtudioſi ſimus. Neq; enim quiſpiã ita nudè percenſendo rerum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita perſuaſerit, quaſi ipſe in mediis ſedens ſpectatorib. virorum virtutes cernentes, & corporum excellentiã formoſitates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitioſam contentionem, & ſententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro cõſequenda victoria ſtudium.

Sed

ἴσθ' γὰρ δὴ οἶδα, ὡς οὐκ ἄν ἐπαύσω ἐπαινῶν καὶ ἐπιβοῶν, καὶ ἐπικροτῶν. Αν. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε πού τι, καὶ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ, ὅσα διηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, ἀλλοῖς μεγάλου ἕνεκα πρᾶγμονυμένας ὑμῖν, ὅτι παρίδιον κινδυνεύσεις, ὅτι χώρας πορθουμένης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ἥβην ἀπαγομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι ἄρ' ἂν ἔτι, ἄνισοι ὄντες, μάτην ἢ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ ἀσχολούμενοι τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑπνωτικοῖς, ὡς μάλα καὶ κοτίνου ἐγκρατὴς γένοιτο νικήσας. ἀλλ' ἐμοὶ γάρ ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ σοί, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; Σό. οὐδαμῶς, ἀλλ' εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν.

Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudēdi. AN. *Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidē hæc quæ enumerâsti, nempe virtutes, ac corporū habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferētes, talibusq; difficultatib. cōflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporū proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiātur. Semper verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Verumtamen dic mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia?* SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorū victor extiterit.*

ΑΝΑ.

ANA.

Ανα. Ἆρ' ὦ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀσαφεῖ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' ἀδότες ὅτι ὁ μὲν νικῶν, εἷς ἔσται πάντων, οἱ δὲ ἡττώμενοι πάμπολλοι, μάτην ἆθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ καὶ τραύματα λαμβάνοντες; Σό. Ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέπω τὴν ἐννομωτάτην πολιτείαν ὀρθῶς εἰδέναι μηδεμίαν· ὑπὲρ ἃ γὰρ τὰ βέλτιστα ἐν ἀνθρώποις ἐν ψόγῳ ἐτίθεσο, οὐκ ἂν δοκοῖ μοι ποτὲ ἀσφαλῶς, ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκοῖτο πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπανίσως ἔχειν πρὸς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ πλὴν φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἄσκησιν, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχουσιν ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, ἃ καὶ νῦν μάτην σπουδάζειν δοκοῦσι. Ανά. καὶ μήν, ὦ Σόλων, διὰ δόξαν ἄλλο τι τῆς Σκυθίας ἥκω παρ' ὑμᾶς, τοσοῦτον ἤδη χῶρον διοδεύσας, μέγα τε Εὔξεινον καὶ δυσχείμερον περαιωθείς, ἢ ὅπως νόμους τινὰς τοῖς

ANA. Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnũ prorsus ex omnib. fore qui victor declarandus sit, reliquos aũt vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera miserè susceptu ros? SO. Vidêris, ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim alioqui nostræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in vituperationem poneres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respub. tum qua ratione ciues in eã quamoptimi reddendi sint, laudabis hauddubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiunt. Scies quoq; permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur. AN. Atqui ego, ô Solon, mullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum tantũ emensus itineris, magno Euxino atq; tẽpestuoso traiecto, quàm vt

Græcô-

Ἑλλήνων ἐκ μάθοιμι, καὶ ἔθη παρ' ὑμῖν καταγνοίην, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμιμησάμην. διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων πεπτόμην καὶ ἑλόμην, ἐπειδὴ ἔγνων νόμων τὸ τιμιώτατον ξυγγραφέα ὄντα σε, καὶ ἐθῶν τ' ἀρίστων ἐξευρετὴν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὠφελίμων ἀνηγητὴν, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συνεστῶτος. ὡς ἐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἐγὼ ἐκόντως ἂν ἄοιστός σοι καὶ ἄπονος πρακαθήμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς δύνωμαι λέγων, ἀκροώμενός τε ἐπαχθοίμην περὶ πολιτείας τι καὶ νόμων διεξιόντος. Σω. τὰ μὲν πάντα ἐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ. ἀτὰρ κατὰ μέρη ἰόντα, ἅπερ ἔφασκε, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, καὶ περὶ γάμων, καὶ τῶν ἄλλων διατριβῶν. ἃ δὲ περὶ τὰ νέων γιγνόμενα μέν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα,

Græcorum leges perdiſcerē, ac mores illorū præſens perſcrutarer, tūm vt optimā Reip. formā multo ſtudio cognoſcerem. Quapropter te mihi potiſſimùm ex omnib. Athenienſibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, poſteaquam inaudiſſem & optimarum legum ſcriptorē, morumq; præſtātiſſimorum inuentorem te eſſe comperi, neq; non vtilium inſtitutorū interpretem: in ſumma, totius Reip formatorē. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; diſcipulum faciendi, quā ego ſum auidus diſcendi, adeò vt tibi & incēbatus & ſitibundus aſsidens, quoaduſq; tu docendi laborib. par eſſe poſsis, dictis tuis inhiās, audire te ſuper Reip. inſtitutis & legib. diſſerentem cōcupiſcam. SO. Equidē omnia breuiter perſtringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum eſt. Gradatim tamen ac pedetentim ingreſſus cognoſces ſingula, cuiuſmodi nobis de diis, aut parentibus, aut nuptiis, aut aliis viſa atque conſtituta ſint. Cæterùm quæ de iuuenibus deſcripſimus, tum quemadmodum illis vtamur,

vbi

ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται συνιέναι τι βέλτιον, καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζωνται, καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διεξιόντι, ὡς μάθοις, οὗ τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτιθέμεθα αὐτοῖς, καὶ διὰ τί τὸ σῶμα καταναλίσκομεν, οὐ μόνον ἵνικα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα λάβωμεν ἀναιρεῖσθαι (ἐπ' ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἁπάντων χωροῦσιν) ἀπὰ μείζονός τι κινδύνου τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ δόξης, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσπίπτοντος. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος, οὐ πίτυος, οὐ δὲ λοπίνου ἢ σελίνου, ἀπ' ὀλίγων αὐτῶν συναλλὰξ ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐνδαιμονίαν. οἷον εὐανθείαν λέγω καὶ ἐκτέτασιν ἡδίστην, ἡλίου τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν,

vbi iam primùm quod rectum eſt, ſapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatum eſt, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſoleamus, tum quamobrem aſſiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum ſaltem gratia, vt præmia queant conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuerſam manat Remp. & quo ipſi fruuntur conſimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnib. bonis ciuibus certamen eſt propoſitum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, ſed quæ in ſe comprehenſim vniuerſam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiuſque priuatim eſt, & communiter patriæ: prætereà diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſſimos, ſolennitatúmque patriæ fruitionem, rerum familiarium ſalutem

τυχείαν, ἢ σωόλως τὰ καλλίστα, ὧν ἄν τις ἔγχαιρε γένεσθαι οἱ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα ὡς σφόδρα, ὅν φημι, σοι ἀναπέπλεκται, καὶ ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκείνων παρεσκεύασται, ἐφ' ὃν οὐ ἀφικόμενος ἔοικας, ἢ οἱ πόνοι ἄγουσιν. ΑΝΑ. Ἀτὰρ, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἄθλα διεξίεναι, μῆλα καὶ σίλινα διηγοῦ, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγείας, καὶ πίτυν. ΣΟ. καὶ μάλ', ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά τοι ἔστι μόξα μικρὰ ἔσεσθαι, ὁπόταν ἃ λέγω, καταμάθοις. ἀτὰρ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεσθαι, καὶ μέρη πάντα ταῦτα δεῖ μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀέθλων, καὶ τοῦ σφόδρα, ὅν κατέλειξα τοῦ παναθλίου. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκβὰς τῆς τάξεως, ἐκείνων πρότερον ἐπεμνήσθη, τῶν ἐν Ἰσθμοῖ γιγνομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀλλὰ γὰρ σχολὴ γὲ ἄγομεν, καὶ σὺ,

lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu, ô multis modis admirãde Solon, cũm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio vero quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præposteró, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ocioſi,

& tu

καὶ σὺ, ὡς φὴς, πόθῳ ἀκούειν) ἀναθραμοῦμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι' ὃν φημι πάντα ταῦτα ἐπιτηδεύεσθαι. Ανα. ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω· καθ' ὁδὸν γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωροίη. καὶ ταχ' ἂν ἴσως ἀφ' ὑμῶν πεισθείην, μηδ' ἐκεῖνον ἔτι καταγελᾶν ἄ τινα ἴδοιμι σιμὸν καὶ σιμόμορον καὶ σιλανὸν ἐπιφανόμενον. ἀπ' ἀρχῆς, ἐπὶ τὸ σύσκιον ἐκεῖσε ἀπολβόντας, καθίσωμεν ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικερτομοῦντες τοῖς παλαίουσιν. ἄπως τι (ἀρκέσει γὰρ) οὐκ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέξομαι, ὀξὺ καὶ φλογῶδες, ἐμπίπτουσα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ· τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφιλέσθαι οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἀλλ' ὥρα τοῦ ἕπεσθαι, ὅτι πρὸ τοῦ πυρωδέστατόν ἐστι τοῦ ἀστέρος, ὃν ὑμεῖς κυνὰ φατὲ, πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ δριμὺν ἐργάζεται, ὃ τι

& tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius adminiculo omnia hæc parari confirmaui. AN. Præstat equidē ita facere. Inter eūdū verò in lōgū nobis profluxit ōratio. Et fortasse his citiꝰ iā persuadebor ne quem posthac ampliùs subsannem, quēcunque oleastro aut apio coronatum grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videtur, sub illam opacam progressi cōsideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiā Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hīc inter vos peregrino & insueto habitu obambularē. Et iā quoq; anni tempus est quo ᵈ sydus illud feruentissimū exoritur, quod vos Canem dicitis, omnia exurens, aēremque ariditate & calore infestum faciens,

Sole

ται. κατὰ μεσημβρίαν, ἤδη τοῦ ἡλίου ἐφεστηκότος ἐπὶ κεφαλῆς, φλογμὸν τοῖς σώμασιν ἐπιφέροντος, φιλῶ μὲν ὑμᾶς τὸν τρόπον τοῦτον ἐπαινῶ τοῖς πόνοις. ἀλλὰ καί σου θαυμάζω, ὅπως ἤδη ἀνθρώπων, οὐκ ἐν ἰδίαις πρὸς τὸ βαλανεῖον, ὥσπερ ἐγὼ, οὔτι ὅλως ἐνοχλουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεσθαί τι σκιερόν, ἔνθα ἐποδύσῃ, ἀλλὰ λίχνῳ τὸν ἥλιον ὑμᾶς. Σόλ. οἱ μάταιοι δὲ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ ἀεὶ σωτῆρες ἐν τῷ παλαίειν καὶ ἀεὶ ἀλειφόμενοι ἐν τῷ ψαλμῷ ταπεινωσείουσιν, οὗτοι ὑμῖν τὸ ἀμυντήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πίλου δεόμεθα, ὃς τοῦ ἀκτῖνα κωλύσει καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπείρηκε δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, καθάπερ νόμοις, πείσεις, οἷς ἂν λέγω πρὸς σὲ, ὡς ἐξάπαντος πιστεύειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν ἐνθύς, καὶ διαβιβάζειν τὸν λόγον. διοῖν

Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruore intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror quî fiat, vt tu, cùm ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari vidêris: neq; vspiam locum vmbrosum explorus quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras. SO. Inanes illi & supervacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subaëriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contêmamus: neq; amplius egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.

ἀνοῖμ γὰρ θατέρου παν-
τως οὐκ ἂμ ἁμάρτοιμι, ἢ
σὶ βεβαίως παθεῖν, ἐκεί-
νῃα ὑπὸ σοῦ ἀντειπεῖν
ἔνεα, ἢ ἐμὶ ἀναδιδαχθῆ-
ναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω
περὶ αὐτῶμ. καὶ ἐν τούτῳ
πᾶς ἂμ σοι ἡ πόλις ἡ Αθη-
ναίωμ, οὐκ ἂμ φθάνοι χάριν
ὁμολογοῦσα. ὅσῳ γὰρ ἂμ ἐμὶ
παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς
πρὸς τὸ βέλτιομ, ἐκείνῳ τὰ
μείζω ἴσῃ ὠφεληκώς. οὐ-
δὲμ γὰρ ἂμ ἀποκρυψαίμην
αὐτῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἐς τὸ μέ-
σομ καταθήσω φέρων. καὶ
διατεἰὰς ἐμ τῇ Πνυκὶ, ἐρῶ
πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Α-
θηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖμ ἔγρα-
ψα τοὺς νόμους, οἵους ἂμ ὦ-
μην ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι
τῇ πόλει. ὁ δὲ ξεῖνος οὗτοσί,
λέξας σὶ, ὦ Ανάχαρσι,
Σκύθης μεγάθει, σοφὸς δὲ
ἦν, μεταπαίδευσέ με, καὶ ἄλ-
λα βελτίω μαθήματα καὶ ἐ-
πιτηδεύματα ἐδίδαξεν.

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Athemensium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his verbis vniuersos compellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athemienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te, ô Anacharsi, digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis vitæque institutis longè melioribus imbuit.

ὅστ

Ita

ἀνὴρ γίγνεται ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγιγράφθω, καὶ χαλκοῦν αὐτοῦ ἀνασταθέντι πρὸ τοῦ ἱερωνύμου ἐν πόλει, πρὸ τοῦ Ἀθηναίων καὶ ἐν ἄστει, ὡς ἂν σώφρονι ἀνδρὶ Ἀθηναίων πόλις, πρὸ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες. ΑΝ. ἔδει γοῦν ὦ ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἔλεγον τοῦ Ἀθηναίων, ὡς ἄρα εἰσὶν ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν ἂν ἐγὼ νομὰς, καὶ πλάνης ἄνθρωπος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκὼς, ἄλλο τι ἄλλως γε ἐμεμβόμην, πόλιν ἢ ὅτι οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄστει, καὶ νυνὶ ἐωρακὼς, περὶ πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ καταστησαμένους, καὶ μάλιστα σὲ, ὦ Σόλων, ᾧ δὴ τοῦτο, ὡς φασὶν, ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἵοις τισὶ νόμοις χρωμένη εὐδαιμονοίη.

Itaq; e obſua in Rẽp. merita, ciuitate donetur, ac æneã illi ſtatuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Perſuaſiſſimum verò habe, ciues Athenienſes ſibi nequaquam dedecori fore exiſtimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiſcere, quæ ſunt ex vſu Reip. ANA. *Hoc equidem erat quod ego de vobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnem ætatem meam in plauſtris degens cõtriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquã in vlla ciuitate habitaui, neq; vnquam vllam niſi nunc primùm vidi, de adminiſtranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clariſsimã optimis legibus fundatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primis verò te, ô Solõ? cui hoc, vt phibent ſtatim ſub initiũ ſtudio ac curæ fuit, noſſe ab. procurationib. Reſp. q optimè adminiſtraretur, tũ quarũ legũ præſcripto vtés q florentiſsima atq; feliciſsima redderetur.*

σοι. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτό σοι νομοθέτῃ πειστέον ἐστί, καὶ ἀντερῶ, εἴ τι μοι δοκεῖ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι· καὶ ἰδοὺ δή, ἤδη ἐφευγότος ἡμῖν ἡλίου, ἐν ᾧ σοι περιφανῆ ἐστιν, καὶ καθίδρα μαλακὰ ἄλλα καὶ ὕπαιθρος, ἐπὶ ψυχροῦ τοῦ λίθου. λέγε δὴ τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοὺς νέους παραλαβόντες, ἐκ παίδων ἀνδρώδεις ἀπεργάζονται, καὶ ὅπως ὑμῖν ἔσονται ἄνδρες ἀρετῆς ἐπιμελούμενοι ἐκ τοῦ γυμνοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τί ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβιστήματα σωτήρια πρὸς ἀρετὴν αὐτοῖς· ταῦτα γὰρ ἐμὲ μαθεῖν ἐξ ἀρχῆς ἡδὺς ἐπιθυμοῦντα ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διαλείξῃ μοι, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει. ἐκεῖνα μέν σοι, ὦ Σόλων, μίμνει σόν μοι, πρὸς τοῦ ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἐρεῖς· λέγε δή, ὡς μὴ ψιμυθίῃς, μηδὲ ἐκμηχανήσῃ τὸν λόγον.

Δίδωμι

tur. Verumtamen & in hoc tibi vt legumlatori mos gerendus eſt. Itaque tibi contradicam ſi qua mihi parum ſcitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perdiſcam certiùs. Et vide vt iam euitato ſole ſimus in vmbra, neque deſunt ſedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorſus ab initio, quam ob rem ſtatim à pueris iuuenes exercentis laboribus. f Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiuſmodi euadant exercitationibus. Inſuper quid ad virtutem cõſequendã illis præſtet adminiculi puluis, & iſtæ in cœno volutationes. hoc enim vel omniũ cupientiſsimè ſtatim ſub initium audire deſiderabam. Reliqua verò in poſterũ me docebis, ſingula ſuo tempore. Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de induſtria orationem nectendo, obſcures, neque impendiò producas.

Vereor

φοβοῦμαι γάρ, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, ἃ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιρρήσει. Σ. σὺ μὲν δή, ὦ Ἀνάχαρσι, ταμιεύσῃ ἄμεινον, ἔνθα ἂν δοκῇ μὴ πάνυ σαφὴς ὁ λόγος εἶναι, καὶ πόρρω ποι δόξῃ πλανᾶσθαι ἀπὸ ῥητοῦ. ἐρήσῃ γὰρ μεταξύ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψεις αὐτὸ τὸ μῆκος. ἔξεστι γάρ σοι μὴ ἐξαγόντι, μὴ δὲ πόρρω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ἐᾶν λανθάνειν, οἶμαι, ἐὰν καὶ μακρὰ λέγοιεν, ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἣν δὴ τὰς φονικὰς καλοῦσιν αἰτίας δικάζειν, πάριον ἔστι ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνιλθόντες εἰς τὸν πάγον συγκαθίζωνται, φόνου ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς δικαζόντες, ἀκροδίδοται λόγος ἑκατέρῳ τῶν δικαζομένων, καὶ λέγουσιν ἐν ὑμῖν μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοί. ἢ ῥήτορας ἀναβιβάζονται, τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ εἰς τὸν ἄγον μὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα λέγουσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè meliùs constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quamquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò lõgiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsq; accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cognituri: deinde vtriq; iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

λέγωσιν, ἀνέχεσθαι καὶ βαλλ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούειν. ἢν δέ τις ἐν προοιμίοις ἤδη τοῦ λόγου, ὡς ἐυνοεστέρους ἀπεργάσεσθαι αὐτούς, ἢ οἶκτον ἢ δείνωσιν ἐξωθεν ἐπάγοι τῷ πράγματι, οἷα πολλὰ ῥήτορων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται, πρισθὲν ὁ κῆρυξ καταστόμωσον ἐνθύς, ἐκ τῶν ληρῶν τοὺς τῷ βουλῇ, καὶ πρίνεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγυμνασμένα ὀλ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε καὶ σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην ἐν τῷ πρόσθεν ποιοῦμαι ἔγωγε. καὶ κατὰ τὸ βουλῆς μὲν νόμον ἄκουε, καὶ σιωπᾶν ἐπίταττε, ἢν ἄωρα καταῤῥήγνυμι. ἄχρι δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξέστω ἐκμηκύνειν. ἐπὰν δὲ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἄχθεσθαι, ἃ δεήσεται ῥῆσις, ἀπὸ τοῦ τι σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν.

dixerint, perferūtur à Senatu, auſcultante cum ſilentio. Cæterùm ſi quis meditato proœmio orationem exorſus fuerit, vt iudicum animos aliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiā cauſæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigijs iudicum præſtringāt oculos: progreſſus actutū præco illi indicit ſilentium, nō permittens rhetori ad ſenatum nugandi libertatem, ac verbis cauſæ inuoluēdæ poteſtatē, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudè queant perſpicere. Itaq; & te, ô Anacharſi, in præſens quidem Areopagitā cōſtituo, ac iuxta ſenatus legē à me conditā auſculta, meq; ſilentio indicto compeſce, vbi extra cauſam inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu verò ea quæ ad cauſam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim ampliùs ſole ſub ardenti colloquimur, vt magnopere dolendum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

ANA.

ἀνάχρ. ἐγγνώμονα ὄν
τωῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἔγω
μ ἤδη χάριν οὐ μικρὰν
ἔχω ἐπὶ τοῖς, ὅτι
περίεργον τοῦ λόγου, καὶ
τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνό-
μενα διδάξω μι, θαυμά-
σια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγα-
θῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς
ἀλήθειαν εἰσόντων πρὸ ψή-
φου. ἐπὶ τοῖς οὖν ἤδη λέ-
γε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ
(τοῦτο γὰρ ἔθου μι) κατὰ
σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκουσο-
μαί σου. Σόλ. οὐκοῦν δεῖ
βραχέων προακοῦσαί σε, ἃ
περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν
ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡ-
μεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα
ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τείχη
καὶ ἰσθμούς, καὶ νεωοίκους, ἀλ-
λὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά
τι ἱδρῶον καὶ ἀνύγρον, ἵνα
περίκειται ἐπιδοχῆ. κατὰ
δὲ φαίνεται τῶν πολιτευο-
μένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος,
ἐν τοῖς πολίταις τιθέμενα·
ἔνιοι γὰρ ἄνευ τοὺς ἀ-
νανδρι-

ANA. *Perbenigna ſunt iſta quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digreſſiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri conſueuerunt, mihi humaniter expoſueris, admiranda profectò, ac bonorum ſenatorum opera, veritati ſuffragantium. Iam igitur de illis diſſere, ac ego Areopagita (hunc enim me eſſe voluiſti) pro more iudicum veſtrorum tibi dicenti dabo operam.* SO. *Proinde paucis tibi antè audiendum eſt, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa eſſe exiſtimamus, cuiuſmodi ſunt muri, delubra, & alia, ſed hæc tanquam corpus quoddam firmum eſſe atq; immobile ad receptum & ſecuritatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus ſitam eſſe arbitramur. hos*

πανηγυρίζωτας καὶ ἑορτάζοντας, καὶ ἐπιτελοίωντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ δεῖν ἡ ψυχή. ταῦτα δὴ ταῦτα νοοῦντες, ἐπιμελούμεθα μέν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατασκευάζοντες αὐτὸ, ὡς κάλλιστον ἡμῖν εἴη, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχεσι περιβόλοις, εἰς τὸ ἀσφαλέστατον περιφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαίρετον ταύτην πρόνοιαν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐκ πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναστροφὴν αὐτῶν, μητράσι καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, ἵνα παιδείοις ἐπιστήμαις ἅμα τε καὶ τρέφωσιν αὐτούς. ἐπειδὰν

enim esse qui cuncta implent, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quam maximè niteat, cùm intus visendis ædificijs adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. [n] Cumprimis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. [o] Primam itaque illorum educationem matribus atq; nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

ἐπειδὰν δ' σωφρονεῖν ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα λοιπὴ πρὸς τοὺς πόνους, παγκράτια γίγνηται, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωμασάμενα, σωφρονοῦντα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἅμα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προσφέροντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν δοκεῖ τὸ μόνον φῦναι, ὡς ἔφην ἔμπροσθεν, ἄλλο κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοῖς δεόμεθα, ἀφ' ὧν τὰ τὰ ἀφυῆ δεξαίμεθα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιντο ἄν, ἢ τὰ φαύλως ἔχοντα μεταποιοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νήπια ὄντα, σκέπουσι, καὶ περιφράττουσι

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsáq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. P Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas cõte-

ερρώσθωσαν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων: ἰκανὰ δ' ἤδη πεχύντα τὸ ῥεῦμα, πλοιοκοῦτα ἀνατίμονοί τε τὰ πνευστὰ, καὶ παραδιδόντα αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις δονεῖν καὶ ἄγειν σαλεύειν, καρπιμάτερα ἐξεργάζοντα. πλὴν μὴ τοίνυν ψυχὴν μονονοῦ τὸ πρῶτον καὶ ἀεθμηλικὴν ἀναῤῥιπίζομεν, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ τοῦς αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν. κἄειτα ἤδη, ἔφαμεν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ, καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις διαπεσημήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥᾳῴδοῖς μὲν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀρετάς τινας, καὶ πράξεις ἀοιδίμους, ἐρίζοντα κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπιχείρουσι, ὡς καὶ αὐτοῖ ἄλλοις, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον, οἷα πολλὰ Ἡσιόδῳ τε ἡμῖν καὶ Ὁμήρῳ

gunt atq; fulciunt, ne venti violentia accepto detrimento perfringantur. vbi verò iam iuſtum robur collegerint, tunc inutiles & ſuperfluos ramos amputant, eaſq; ventorum arbitrio motitandas atque agitandas permittentes, fructuoſiores efficiunt. Itaque ¶ mentem iuuenum primùm Muſica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, eaſdemq; excellenter pronunciare docemus. ¶ Deinde ætatis progreſſu adultioribus ſapientum virorum ſententias, res olim fortiter geſtas à maioribus, tum orationes quoque vtiles verſibus exornatas, quò tenaciùs atque fideliùs memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim iſta deſiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipſi celebrentur, & in cœlum ferantur à natis iunioribus poſt futuris: cuiuſmodi multa nobis ab Heſiodo atque Homero

Ομηρ@ ἱκοίησαν. ἐπειδὰν δ' πλησιάσωσι πρὸς τὰ πολιτικὰ, τότε δὴ αὐτοὺς ἤδη μετὰ χαρίεντος τὰ κοινὰ, καὶ οἷς ἔξω τ' ἀγαθὸς ἴσως ταῦτα. ὁ γὰρ ἄπους τὰς ψυχὰς αὐτ' ἀσκῶμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκαλο ἅπαν, ἀλλὰ διότι οἷς οἰκείοις πόνοις καταγυμνάζῃ αὐτὸς ἀξιοῦμεν, ὅτι αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προστάττω, ὑπομένας τ' ἐμύησα, ἀλλ' Ἀρεοπαγίτῃ σοι, ὃς ἐν ἀγαθοῖς, οἶμαι, ἀνίκητ' ἐμπεσόντα ἤδη ζοφοῦται, ἔξω τ' πράγματ@. Ἀνάχ. ἀπόκριναί μοι, ὦ Σόλων, πρὸς δὴ τί τὰ ἀναγκαιότατα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀπὸ ἀκροατὰς ὄντας, ἄλλ' ἢ βάλῃ πρόσωπον ἐπιγρόμενος; Σό. τί δ' τοῦτ' ἤρου μοι; ἄλλο γὰρ οὐδὲν. Ανά. ὅτι τὰ καλὰ, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρῆς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα λέγειν δίκαιος, γυμνάσια, καὶ ἀφαιρούμενος τῶν σωμάτων.

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autè vbi ad Reipub. procurationem seiam cõtulerint, illisq; publica officia obeũda sunt. [8] *Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentẽ excolere soleamus, sub initium dicere decretũ erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere digne arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti.* ANA. *Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes?* SOL. *Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo.* ANA. *Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis prætermittis, nempe quibus exornatur animus exercitia non perinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas.*

Σό. μηδ' ἐννοῶ.

SOL.

Σόλ. Μέμνημαι γάρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀρχῆς προρρήσεων, μὴ ἀποπλανᾶν σε βούλομαι τὸν λόγον, μή σοι ἐπιταράξω τὴν μνήμην ἐπιρρήσων. πλὴν ἀπὸ μὲν ταύτης ἐμὲ βραχέων, ὡς οἷόν τε τὸ μηκέτι εἶναι τῆς περὶ αὐτῶν διατυπώσεως, ἑτέρας ἂν ἔτι λόγου. ῥυθμίσομεν δὴ τὰς γνώμας αὖ, νόμοις τε τοῖς κοινοῖς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν, μεγάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, ἵνα πεύσηται ἅ, τι χρὴ ποιεῖν, μὴ ὧν ἐπύχηται, ἐν ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λήψεται τὰ δίκαια ἐκμανθάνουσι, μὴ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἁπάντων συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ἐρᾶσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι, σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ὑμῶν ὀνομάζονται. καὶ μήν τοι καὶ ἐς τὸ

SOL. *Memor ſum eorum, ô generoſe, quæ initiò præfatus ſum, ac orationem temerè ab inſtituto aberrare nolui, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriâ. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſſimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponũtur, quæ fugienda, quæque facienda ſint imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tum iuſta facere, tum ex æquo inter ſe verſari in Rep. neque vllam rem turpem peruersè appetere, ſed rerum honeſtarum tanquam deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus. t Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Prætereà ipſos quoque in*

theatrum

τὸ θέατρον συναγηγερθαι αὐτοὺς, δημοσίας παλαίομεν κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀρετάς τι ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ ἁμαρτίας θεωμένους, ὡς τῶν μὲν ἀφιστάμενα, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπεύδοντα. τοῖς μὲν γὰρ κωμῳδοῖς, καὶ ἀκρασελγίαν, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐξεστιν εἰς τοὺς πολίτας, οὓς ἂν αὐτοῖς δοκῇ, καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας ἀπαθανατίζειν, αὐτῶν τι ἐκείνων χάριν· ἀμείνους γὰρ οὕτω γίγνονται ὀνειδιζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν ὡς φεύγοιεν τὸν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἔλεγχον. Ανάχ. Ἔδον, ὦ Σόλων, οὓς φὴς τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, ἃ γε ἐκεῖνοί εἰσιν. ἐπιδήματα μὲν βαρέα καὶ ὑψηλὰ ἐπιδεδεμένοι, κνημῖδας δὲ ταινίας τῷ ἰσθῆτι ποικίλας ἐπηρμένοι, μορμόνεια δὲ ἐπικείμενοι παγγέλοια, διαφανέστατα, παμμέγεθες· αὐτοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τι ἐπιπράγματα, καὶ διάβουν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercētes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenijs per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnùm hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebantique nescio quomodo securè talibus

πῶς ἐν τοῖς ἐμβλήμασι. Διονύσου γ', οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐωρτάζεν, οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, μὴ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἔκλοπον ἐβόων· ἐφάνη γὰρ πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον ὅλον ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων γὰρ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦκουον, εἰσπέρονθε, οἶμαι, αὐτοὺς, κἀλας τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σω. ἐπ' ἐκείνοις, ὦ γαθέ, ὤκλαιον, ἀπὸ ποιητοῦ τινος ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδεικνύντος ταῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐπαγούσας πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν εἰς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. ἐικὸς δέ, σὲ μὴ ὠλοιῶτας ἐπαγαγεῖν τινὰς τότε, καὶ ἅπαντας σωφρονοῦντας, ἐν λύκῳ σωιζομένους, ἀλλ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ αὐλήματα. τούτοις δ' ὅμως ἅπασι, καὶ τοῖς αὐλοῖς παραθηγόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται. τὰ δὲ

libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos omnem theatrum risu prosequebatur. Sedebant alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahebatium. So. Non illorum, ô bone, miserti sunt, sed poëta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit visendam spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & vsum tibiarum inutilem esse censemus, verùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Cæterùm

τὰ δὲ λοιπὰ σώματα, ὅσῳ μάλιστα ἐπόθεις ἀκούσεσθαι, ταῦτα καταγυμνάζομεν· ἐκδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι σπαργανώδη, καὶ τὸ πρῶτον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζομεν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦσθαι αὐτὰ τοῖς ὥραις ἑκάστοις, ὡς μήτε θάλπει καυσοῦντι, μήτε πρὸς ψῦχος ἀπαγορεύειν. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονωτέρους γίγνεσθαι· ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακτέα, δυσραγίστρα, καὶ πρὸς ῥῆξιν διαρκίστερα γίγνεσθαι, σμικρά γε ὄντα, τὸ δὲ ἔτι ζῶν μετέχον σῶμα, μὴ ἂν ἄμεινον ἡγούμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατίθεσθαι. τοιαῦθ' οἱ ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστῳ ἐπισήσαντες, τὸ μὲν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τὸς τοὺς πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò [x] pancratio decertare docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pa-

καὶ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πληγαῖς, μηδὲ ἐκπλήττεσθαι διὰ τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδέστερόν τε παρασκευάζον ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀσφαλέστερον, καὶ πόνων εἰδέναι καὶ καρτερεῖν ἐθίζει. ὅσοι δὲ αὐτῶν μάτην σιωπηνικοῦ παλαίουσι, καταπίπλειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι εὐμαρῶς, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι δυνάσθαι, καὶ εἰς ὕψος ἀναβασάσας τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀσχέτως οὐδὲ οὕτοι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἐν μὲν τῷ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως ἐστερημένοι· δυσπαθέστερα γὰρ, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνοντα αὐτοῖς δεδοκούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, ἤ ποτε ἀφίκοιν-

riterq; ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auerſentur vulnera. Cæterùm hæc exercitia duas maximas vtilitates apportat iuuenibus: nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea & vt proſperâ valetudine, ſintq; per omnia robuſti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram vultu luctantur, & ſecurè procidere, & promptè exurgere eadem diſcunt opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſsint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed vnum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robuſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipſum modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando in

ρίποινθ ἀς χρεῖαν τῶν μα-
μάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
λον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ
ρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακείς,
ταῤῥίψει τὸ θᾶσσον ἅπασι-
σας, καὶ καταπεσὼν ἅσσον
ς ῥᾷστα ἐξανίσασθαι. πάντα
ὶ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐ-
κεῖνον τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι-
α, τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἃ
ύμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρῆ-
σθαι τοῖς ὅτως ἀσκηθεῖσιν,
ηδὲν πρότερον αὖτ' γυμ-
νὰ τὰ σώματα καταμαλά-
κυνθ' καὶ διαπονήσαντθ', ἐρ-
ωμέστερα καὶ ἀλκιμώτερα
ἐργασόμεθα, καὶ λεῖα καὶ
ὄντονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα
τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἐννοεῖς γὰρ,
ἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἵους ἀ-
κὸς σοὶ ὅπλοις ἔσεσθαι, τοὺς καὶ
υμνοὺς ἂν φόβον τοῖς ἀνο-
ρίσιν ἐμποιήσοντας, ὑπο-
νοσαρκίαν ἀργὸν καὶ λεπ-
κλοῦ ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρό-
τητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα
γυναικῶν σώματα, ὑπὸ σκιᾷ
μεμαρασμένα, τρέμοντα,

do in neceſſitatem adducti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in cónfeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus citiùs ſupplantatum proſternet, & prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharſi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéque in eam opinionem deſcendimus, vt certò putemus longè melioribus nos vſuros ita exercitatis, poſteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minùs lenia & habilia, eadémque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiam quoque

ἰσχνότητι

corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè ſunt mulierũ corpora ſub vmbra marceſcentia, trepidantia,

ἱδρῶτι· ἀθὺς πομφῷ ῥόμενα, καὶ ἀθμαίνοντα ὑπὸ τῶ κράνα, ἢ μάλιστα λεῦ, ἢν ὁ ἥλιος, ὥσπερ ναῦ, τὸ μεσημβρὺν ἐπιφλέγῃ. οἷς τί ἄρ τις χρήσεται διψῶσι, καὶ ἐλαφροτὸν ἐκ ἀνιχνεύσοις, ἢ ἃ αἷμα ἴδοιφ, ἀθὺς παραπλομένοις, ἢ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βέλους γένεσθαι, καὶ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δ' ὑμῖν ὑπήνυθροι, ἐς τὸ μεσάντιρον ὑπὸ τῶν ἥλιος ἐγχωμένοι, ἢ ἀῤῥῶστοι, πολὺ τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν ἢ ἀνθηρὸν ἐπιφαίνονται, τοσοῦτος ἰσχύος ἀνθαίνονται, ὅτι ῥικνοί, ἢ κατισκληκότες, ὅτι πιεπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον πιεγγραμμένοι, τὸ μὲν ἄχθος τῶν ὀρχεῶν καὶ πιεπλὸν τοῖς ἱδρῶσι ἐξανάλωκότες· ὃ δὲ ἰσχὺν ἢ τόνον παρέχῃ, ἀμίγες τοῦ φαύλε πιεσπλεσμένον, ἐῤῥωμένως φυλάττουσι· ὅπερ γὲ δὴ οἱ λικμῶντες

ac illicò multò sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem æstu supra modum calente feruerit. Cui enim rei quispiam vteretur sitientibus & puluerem ferre nequeuntibus, quique saltem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur, quàm intra teli iactum atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sedonim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque caloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neque nimio pondere *prægrandes, verùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra mali admixtionem conseruant. Quod enim ij, qui ventilando purgant

*prægrandes.

τὸν πυρὸν, ταῦτο ὑμῖν ἡ
γὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν
τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχυρα,
καὶ τοὺς ἀθέρας ἐκφυσῶντα,
καθαρὸν δὲ καὶ καρπὸν διαν-
ευοιῶντα, καὶ προσωφέλουν-
τα, καὶ διὰ ταῦτο ὑγιαίνειν
ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ μάκιστον
χρῆσθαι ἐν τοῖς καμάτοις,
ὥστε ἂν ἰδίᾳ ὁ τοιοῦτος
ἄρξαται, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀ-
σθενῶν φανείη. ὥσπερ ἂν, ἐ
πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβά-
λοι εἰς πυρὸν αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν
καλάμην αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν
ἄχυρα (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν
λικμῶντα ἐπάνειμι) θᾶτ-
τον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ κα
λάμη ἀναφλεγείη, ὁ δὲ πυρὸς
κατ' ὀλίγον ὅτι φλογὸς μι-
γάλης ἀνισταμένης, ὅτι ὑπὸ
μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καλαμι-
κρὸν ἐπιτυφόμενον, κρό-
νῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κα-
ταναυθείη. οὐ τοίνυν ὑπὸ
νόσου ὑπὸ κάματου, εἰς τοῦ-
το σῶμα ἐμπεσοῦσα ῥᾳδίως
ἐλέγξαι ἂν, οὐδ' ἐπικρα-
τῆσαι ἐνμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν
γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ·

gant triticum faciunt: illud
nobis præstant gymnasia in
corporibus, paleas ac spi-
cas inanes flatu propellen-
tia, purum autem fructum
separantia & accumulan-
tia. Quocirca iuuenes no-
stros firma prosperitate va-
letudnis uti, ac quamdiu-
tissimè in laboribus perdu-
rare necesse est. Quinetiam
talis serò sudare incipit, &
rarò admodum morbis af-
fectus decumbit: quemad-
modum si quis ignem alla-
tum in triticum, eiusq; stipu-
las & paleas iniceret (rur-
sus enim ad ventilantem re-
gredior) dicto citiùs, vt opi-
nor, conflagrarent stipulæ,
at verò triticum modicè, ne-
que flamma admodum ma-
gna exurgente, neq; uno im-
petu, sed sensim atque modi-
cè suffumigans, tempore tan
dem & ipsum incensum ab-
sumeretur. Ita neque mor-
bus, neque defatigatio tale
corpus corripiens, facilè ar
guerit, neq; superare potuerit.
Etenim ab internis probè præparatū, nec malè munitum est.

καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πίφρακται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ ραδίως ἐς τὸ ἔσω, μὴ δὲ παραδύεσθαι μήτε ἥλιον αὖτὸν, μήτε κρύος ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώματος. πρός τε τὸ ἐνδιαίτωσιν ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἔτι ἐν πολλῷ προπαρεσκευασμένον, καὶ ἐς πολὺ ἀναγκαίαν χρείαν ἀπειμένον, ἄφθονοι ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτους ἐπιπλεῖσον παρέχεσθαι· τὸ γὰρ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, οὐκ ἐς ἀπωσιν τοῦ ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεσθαι, καὶ ἀναῤῥιπιζομένων πλείων γίγνεσθαι. καὶ μὲν καὶ δρομικοὺς εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς, ἐς μῆκός τε ὁδὸν ἐνίοτε ἐκδίδοῦναι, καὶ ἐς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύτατον ἐπισκοπεῖν. καὶ ὁ δρόμος ἔστι πρὸς τὸ ῥᾴδιον καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ ἔνθα ὅτι βεβαίως ἀπερεῖσαι πού βάσιν, ὅτι

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circunsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem sustinere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influès, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illicò membra vigore irrigans eáque cumplurimùm nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque

ν ἐπισηρίξαι ῥᾴδιον, ὑπο-
χρομενὸς πρὸς τὸ ὑπᾶκον ζῦ
γολός. ἀπὸ καὶ ὑπερᾴπιδη
ἄφορ ἐ ἀλλοί, ἢ ἔ τι ἄλλο ἐμ
όδιον, καὶ πρὸς ζῦτο ἀσκῆν
αι ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδί-
ας χαροπλήθεας ἐν ταῖν χει-
σῖν ἐχοντ]ας. ἔτα πιρὶ ἀκον-
ίς βολῆς ἐς μῆκ]ος ἀμιλλᾶν-
αι. ἔδες δ' καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ
γυμνασίῳ χαλκοῦν, πιεφι-
ές, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς, ὅ-
λανον ἂν ἐχόσι, ἐκ τιλαμῶ-
νας, καὶ ἐπαράβης γε αὐτοῦ,
ἐμιζόν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐδό-
κει σοι βαρὺ, καὶ λύσκηλον
τὸ λαότη]ος· ἐκεῖνο τοίνυν
ἄνωτι ἀναρρίπ]ουσιν ἐς τ' ἀέ-
ρα, καὶ ἐς τὸ πόῤῥω, φιλοτι-
μούμενοι ὅστις ἐπὶ μήκιστον ἐξέλ
θοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερ-
βάλοιτο, καὶ ὁ πόν]ος οὕτ]ος
ὤμους τε αὐτ]ῶν κρα]ταιώτ]ους καὶ τό-
νον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ
πυλὸς δ' καὶ ἡ λόνις, ἅπερ οἱ
φιλοτίτρα ἐξάρχης ἔδοξεν,
ἄκοσον,

neque ſuffulciri promptum eſt, cedentib. ſubinde ad ſingulos paſſus pedibus. Poſſam quoque tranſilire, ſi neceſſitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde haſta quoque in longum proïcienda decertant. Vidiſti verò & alium quendam globum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum, neque balteum habentē. At illū quoque periculi faciendi gratiâ manu ſuſtollebas, iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis, & propter læuitatem comprehenſu difficilis. Itaq; illum ſurſum manu extortū iaculantur in aërem, inq; longum, contendentes quī nam ex illis eundem quàm longiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,

ἄπεσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ἐπιβεβλωται. πρῶτον μέν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κρατιστὸν ἡ πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀπ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοντι. ἔπειτα καὶ τὸν ὀλισθον ἀνάγκη πολὺν γίγνεσθαι, ἱδρωτων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ τοῖς ἐγκέλευσιν ἔοικας, οὐκ ἀχρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν, ἀπὸ καὶ τοῦτο ἰς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα σωτηλεῖ, ὁπόταν ἔτως ἐχόντων ἀπίλων, ἀναγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ σωίζειν διολισθάνοντας. ἄρισθά τι ἐν πηλῷ ἱδρωκότα, μετ' ἐλαίου ἐπισεῖσαι, καὶ διαῤῥῖψαι τῶν χερῶν ἀπανθάζοντα, μὴ μικρὸν ἔνια νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα ὥσπερ ἔφην ἐμποδὼν, ἐς τὰς πολίμους καὶ χρήσιμα, ἂν ἄλλοι φίλον τρωθέντα, ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολίμιον σωσαρκάσαντα λαβεῖν, μετέωρον νομίζοντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν, τὰ

nunc audi, ô admirande. Primùm quidem, ne in duro casus illis contingat, sed in loco molliore citra periculum prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametsi crebrò elabantur è manibus. Tenere etiam perunctum oleo, & sudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut mullius momenti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum est, in bello quoque non parum præstant vtilitatis exercentibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus

difficil-

χαλεπώτερα προτιθέν-
, ὡς τὰ μικρότερα μᾶ-
ᾷ ἀκολούθερον φέροιεν.
ὰ μέν δι κόνιν, τοῦναν-
ον χεσαίμην οἰόμεθα ἂν εἶ-
ς μὴ διολισθάνοιεν συμ-
πλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν
ῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι σωίχειν
ὰ διαδιδράσκειν ὑπὸ γλι-
ρότητος, ἐβίασαν καὶ ἐκ-
φύγειν αὐτοὶ λαφυρώτερ ἐκ
τῶν χειρῶν· καὶ ταῦτα, ἐν
ᾧ φόβῳ ἐχόμενοι. καὶ μὲν
καὶ τὸν ἱδρῶτα σωίχειν δο-
κῇ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχέ-
μενον ἐπιπαχλομένη, καὶ ἐπὶ
πολὺ διαρκεῖν ποιεῖ τὴν δύ-
ναμιν, καὶ κώλυμα γίγνε-
σθαι μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέ-
μων, ἀρτίοις τότε, καὶ ἀντε-
χομένοις τοῖς σώμασιν ἐμπιπλάν-
των, ἄλλως τε καὶ τὸν ῥύπον
ἐκκαθαίρει, καὶ λιπανότερον ποιεῖ
τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἔγωγε ἡδέως
ἂν παρασχοίμην ἐλαι-
σίου τῶν τε λευκῶν τινα ἐκέ-
νων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ διαιτᾶ-
μενον, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ, τῶν ἐν

difficilioribus propositis, vt hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse censemus, ne, dum complexibus implicantur, laborantur. Posteaquàm enim in cœno multo exercitio didicerunt compescere aduersarium, quò minùs elabatur è manibus, propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipse comprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cùm tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentem, arena quoq; mihi videtur comprimere, dum aspergitur: vtq; vis corporis par sit laboribus, efficere: estq; ventis obstaculo, quò minùs lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui semet

ἐν λυκείῳ γυμναζομένων, ἐκ-
ἀναιῶαι τὴν κόνιν, καὶ τὸν ἱκ-
κλὸν, ἱροίμεν ἄν σοι, ποτέρῳ
ἂν ὅμοιος ἀξιοῖς γενέσθαι. οἶδα
γὰρ, ὡς αὐτίκα ἅπαντα ἂν ἐκ πρώ-
της προσόψεως, ἃ καὶ νῦν ἐπὶ τ
ἔργων παραβάλλεις ἑκατέρα, συ
στηκὼς, καὶ συγκινδυνεύσαι ἐθέ-
λων μᾶλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ
διαῤῥεῖν, καὶ λευκὸν εἶναι ἀντ-
ἄκρας, καὶ φυγεῖν εἰς τὰ ἔσω τ αἵ-
ματος. ταῦτ' ἔστιν, ὦ Ἀνάχ-
αρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσκοῦ-
μεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν τ
πόλεως ἀγαθοὺς γενέσθαι, καὶ ἐν
εὐνομωτάτῃ βιώσεσθαι δι' αὐτούς,
ἡγεμονικῶν τ καὶ δυσμενῶν ἐπι-
κούρων, φοβεροὶ δὲ τοῖς πολεμι-
κοῖς ὄντες, ὡς ἀσφαλισομένῃ καὶ
ἀσφαλεστέραν ἡμῖν τὴν πλεύσιν
αὐτῶν. ἐν ἀριστόν τι αὖ πο-
λὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώ-
μεθα, περὶ μηδὲν τῶν ἀ-
σχρῶν φιλοτιμουμένοις, μηδ'
ὑπ' ἀργίας εἰς ὕβριν τρεπομέ-
νοις, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα
διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις
ἔσιν

in Lycéo exercent, eligeres, huc ſiſterem, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarē, vtrinam potius ſimilis eſſe optares. Satis certò compertum habeo, te primo ſtatim aſpectu electurum, tametſi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius eſſe ſimilem, quàm delicijs frangi atque diffluere, ac album eſſe præſanguinis inopia ad præcordia confugientis. Hæc ſunt ferè, ô Anacharſi, quibus iuuentutē noſtram exercere ſolemus, exiſtimantes eándem hiſce gymnaſiis optimā fore cuſtodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros ſperamus, ſemper de hoſtibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis exiſtentes, adeò vt illorū plurimi & potentiam noſtram pertimeſcant, ac nobis tributum pendere ſoleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitioſa contēdentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam ſe conuertentibus, ſed circa iſta verſantibus, inq; his ipſis exercitijs

occupa-

σθαι ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἔφην τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἐστὶ λέγειν, ὁπόταν εἴς τι ἀρτίως καὶ εἰς πόλεμον τὰ ἄριστα παρασκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἅμα σπουδάζουσα. Ἀνάχαρ. οὐκοῦν, ὦ Σόλων, ὡς ποτὲ ἡμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι ὠὸν ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόσιτε καὶ αὐτοὶ νῦν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, καμπύλοις ὅπλοις ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, δεδιότες μὴ σφίσι κιχήσῃ τὴν ψάμμον εἰς τὸ στόμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς καλὰ νέατον γένηται, περιπλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τὴν γαστέρα, καὶ διάγχητε, ἐπὶ τὸ κρᾶνος βαλόντες τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύουσι δηλονότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ἡμῶν δέ, ὥσπερ ἀνδριάντων, ὁ καθίξεται τὰ βέλη, κιχρωσμένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. *Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam.* ANA. *Proinde, Solon, hostibus vobis ingruentibus oleo perunctis, & oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructis aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdémq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem demigratos, ac*

πολὺ τὸ αἷμα περιεμένη-
νυμ. οὐ γὰρ κάλαμοι καὶ
ἀθέρες ὑμᾶς ἐστ, ὃς τάχι-
στα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πλη-
γάς· ἀλλὰ ὀψί ποτε ἄν, καὶ
μόλις κατατρυχόμενοι βα-
ρέσι τοῖς πρώμασιν, αἵμα
ὀλίγον ὑποδείξαντι· τοιαῦτα
γὰρ φῆς, ἃ μὴ πάνυ παρὼν
πυνθάνομαι τοῦ παραδείγματος.
εἰ τὰς παρασκευὰς ἐκείνας τέ-
τε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν νε-
κρῶν τε καὶ τραγῳδῶν,
καὶ ἂν πρότερον ὑμῖν ἔδο-
ξεν, ἐκάνα τὰ κράνη περι-
θήσεσθε τὰ κιγκλώτα, ὃς φο-
βερώτεροι ἔσεσθε τοῖς ἐναντί-
οις, μορμολυττόμενοι τοιού-
τοις, καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐ-
κεῖνα ἀλλαδί· φέρουσι γὰρ, ἂν δέῃ, πόδα, καὶ
ἂν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πο-
λεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μι-
κρὰ φαινόντων ἐπ' αὐτοῖς. ἀλλ' ὅρα, μὴ τοῦτο
μὲν ὑμῖν τὸ πομφὸ λῆρος
ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄκαιρος, καὶ διατρι-
βὴ ἀργοῦσι, καὶ ἐκθυ-
μεῖσθαι ἐθέλουσι τοῖς νεανίσκοις,

much blood abounding. For you are not reeds and ſtalks, that will preſently yield to the blows: but ſcarce, and hardly, when you are tired with heavy weapons, ſhall ſhew a little blood. For ſuch are the things I ſay, if I have not the example of you preſent before me. If you ſhall take up thoſe your ſtately armours, of the dead and tragedians, and if you ſhall put on thoſe helmets with viſors, which ſeemed good to you before, that you may be more terrible to your enemies, affrighting them with ſuch things, and if you ſhall bind on thoſe high buſkins, that you may run away, if need be, and that you may eaſily overtake your purſuers. Take heed, leſt this your ſtrutting be but folly, and unſeaſonable ſport, and idleneſs, and laughter to your enemies. Take heed, leſt your ſhining armour be but a mark for your enemies to aim at. Take heed, leſt your plumes be but a ſmoke, and a child's toy, and a terror to your enemies. But conſider rather, leſt this your curious diligence be but trifling, and ſuch exercitations as are fit for idle and effeminate youths.

εἰ δὲ

εἰ δὲ βούλεσθε πάντως ἐλεύθεροι ὑμῖν καὶ εὐδαίμοσιν εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀλλοίας, τῶν ἐν ὅπλοις. καὶ ἡ ἄμιλλα οὐ πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀντιφερομένους ἔσται, μετὰ κινδύνων μιλιτῶσι τῷ ἀγῶνι. ὅτε ἀφέντας τῷ κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν μὴ ἀκοντίζειν, μὴ χῶμα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρειν πρὸς ἢ ἄνεμον, ἀλλ' ἴσα λόγχη βαρεῖα, μετὰ συσσωμῆ ἐπιφερόμενα, καὶ λίθος χαροπληθὴς, καὶ σάγαρις, μὴ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ καὶ κράνος. ὡς γὰρ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος ὑμᾶς σῴζεσθαί μοι δοκεῖτε, εἰ μηδέπω ἀπλώτατα ὑπό τινων ὀλίγων ψιλῶν ἐπιπεσόντων. ἐγὼ γοῦν εἰ σπασάμενος τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ τῷ ζώνῃ, μόνος ἐπέσπιον ὑμῖν τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, ἐνέβαλόν ἂν ἔλοιμι τὸ γυμ-

Si verò vobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis vobis opus erit gymnasiis, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis comparandi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: prætereà lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistræ insertum, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruati esse videmini, quo minus nondùm perfectis à paucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si stricto saltem gladio, quo succinctus sum, solus in iuuenes vestros omnes irruerem, & eiulatu vnà cum clamore gymnasium haudquaquam caperem,

illis

γυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἂν περιϊστάμενοι, καὶ περὶ τοὺς κίονας καταπτυόμενοι, γέλωτα ἂν μοι παρέσχοιτε, λαμπρύνοντες οἱ πολλοί, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἂν ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀπὸ ὠχροῦ ἅπαντες αὐτίκα γενοίντ' ἂν, ἀπὸ τοῦ λίονς μεταβαλόντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ ἀρετὴ ἀγαθοὺς ἐποίησε, βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι λόγον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας. Σό. οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τινὲς ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἳ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄποροι, ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπῤῥάθυσαν. ἡμᾶς γὰρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπαιδοτρίβησαν ἔτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐπονοῦντες πρὸς τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους, ἀπ'

illis passim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aspicere audente: verùm post statuas aut columnas consistentes risum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc verò videres illos non ampliùs rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expallescentes transcoloratos præ formidine. Adeò multa pax vox eneruatos effœminauit, vt non facilè saltem cristam hostilis galeæ conspectam sustinerent. So. At nequaquàm talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessiuerunt: neq; vestræ mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus vrbem expeditionem instituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie vires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô beate, non hoc consilio nuda iuuenum corpora exercemus, vt propterea eos in aciem aduersus pericula producamus: sed

ἀλλ' ἐπειδὰν καθ' αὑτὰς ἄρι-
στοι γένωνται, ἀσκοῦνται τὸ μετὰ
τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺν
ἤδη χρόνον κέκασιν· ἐν αὐτοῖς,
ὅτῳ διακείμενοι. Αν. μὴ πρὸς τῶν
θεῶν ἔστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν
τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ ἔγωγε ἐν
τῇ πόλει τοιοῦτον οἶδα, ἅπα-
σαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελ-
θών. Σω. ἀπὸ ἰδοὺ ἐν, ὦ Α-
νάχαρσι, ἐπιπλέον ὑμῖν σοφὸς
διατρίψας, καὶ ὅπλα ἐκάστῳ μά-
λα πολλὰ, οἷς χρώμεθα, ὑπο-
λαβὼν ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ λόφους καὶ
φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας
σχεδὸν τὸ τέταρτον τοῦ πολι-
τεύματος. τὸ μέν τοι ὁπλοφορεῖν ἀεὶ,
καὶ ἀκινάκην περιζῶσθαι, περὶ τὸν
ἐν ἀγορᾷ οἰόμεθα εἶναι·
καὶ πρόσθεν γ' ἴσως, ὅστις ἐν ἄστει σιδηροφορεῖ, μισθὸν δίκην
ὤφλεν, ἢ ὅπλα ἐξεγείρεται εἰς τὸ
δημόσιον. ὑμᾶς δὲ συγγνωστέον,
ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντας. τότε
γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴ-
διον ἐπιβουλεύειν, καὶ οἱ πο-
λέμιοι μάλα πολλοί. καὶ ἅμα

sed vbi in hisce ludicris quã optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè prõptiùs vtuntur ad hunc modũ antè instituti. ANA. Et vbinam locorũ illud nobis est gymnasium, quod armorũ vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligẽter perreptassem. SO. Sed certò videbis, ô Anacharsi, multũ nobis tẽporis conuersatus, tũ vnicuiq; permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & cristas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriâ ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia: neque

ἄλλον, ὁπότε τις ἐπισὰς, καὶ μάρψας καταστάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσαι. ἔτι πρὸς ἁπάντων ἀπιστία, ἀβεβαίωτος, καὶ μὲν ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον ἐὸν ἀμυνοῦντα, ἤ τις βιάζοιτο. Ἀνά. ἆρα, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν ἡδέως ἀναγκαίου ὄντα, πιεῖσθον ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθαι, ὡς μὴ δεῖ χρεὼν ὄντα φθείρειν, ἀλλὰ φυλάττειν ἀχρεῖα, ὡς χρεόμενοι τότε, τὰς χεῖρας ἐπιόντος; τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, ἡδέως δοκεῖ ἐπαίοντας, καταπονεῖν παίοντες, καὶ ἀπορεῖν τῶν ἰσχάτων καταναλίσκοντες, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' ἀεὶ ἐν ᾧ πλῷ καὶ τῷ πόνῳ ἐκχέοντες; Σό. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιοῦδέ τι ἀνδρὸς ἰσχὺν οὐ πάνυ εἰδέναι, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ ὑγρῷ ἐμοί σε αὐτὸν ἔσαι. δίδυας οὖν, μὴ

neque illud certum, quo tempore aſsiſtens quiſpiam dormientem è plauſtro pertractum iugulet. Ipſa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërciti vnam remp. incolitis, ferrum vobis ſemper facit neceſſarium: vt in propinquo ſit ad propulſandam iniuriam, ſi quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò, Solon, ferrum geſtare nulla neceſsitate adigēte ſuperuacaneum eſſe cenſetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, ſed repoſita conſeruatis, vt neceſsitate vacante vtamini: ſedenim iuuenum corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quin etiam ſudore abſumentes, nulli rei magnopere neceſſariæ aut conducibili vires illorum expromitis, ſed in caſſum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris, ô Anacharſi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quaſi vino aut aquæ aut alii cuipiam rei humidæ ſimilitudine reſpondeas. Itaque metuis ne quem

ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμέου
κάλλη διαῤῥυῆσαι ἐν τοῖς πό-
νοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξη-
ρὸν οἴχεσθαι τὸ σῶμα καὶ ἀπο-
κόσα, καὶ μηδενὸς ἔνδοθεν ἀ-
ναπληρώμενον. τὸ δ' ἐχ ἕτως
ἔχει σοι, ἀλλ' ὅσῳ σὺ ἂν ἀφθο-
νώτερος ἐξαντλῇς τοῖς πόνοις, τοσού-
τῳ πλείων ἐπιῤῥεῖ, καὶ κατὰ τὸν Ὕδρας
μῦθον, εἴ τινα ἤκουσας, ὃς ἀν-
τὶ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης δύ'
ἀεὶ ἄλλας ἀνεφύετο. ἐν δὲ ἐκ-
γύμνασις ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἅτε
νέου ἔτι καὶ διαρκῆ τὴν ὕλην
ἔχοντος ὑποβεβλημένην, τότε τοσού-
τῶν καμάτων βλάπτοιτο ἄν,
καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι
ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίνε-
ται. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ φυσή-
ματος, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαύσει
ἂν, καὶ μᾶλλον ποιήσειας
ἐν βραχεῖ, παραβάλλων τοῦ
πνεύματος, καὶ τὸ τοῦ λύχνου
φῶς ἐκσβέσειας, οὐκ ἔχον ἐκ
προχωροῦν τῆς ὕλης τὴν χορη-
γίαν, ἣν διαρκῆ εἶναι πρὸς τὸ
ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχνο-
ῦς, οἶμαι, τῆς ῥίζης ἀνεφύετο.
ΑΝΑΧ. ταυτί γε, ὦ Σόλων, οὐ
πάνυ

ne quemadmodum ex vase Samio, robur elanculùm effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridũ discedendo relinquat, cùm à nemine intus repleatur. Atqui ad hunc modum res se non habet, sed quantò quis impensiùs exhauserit, tantò copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, siqua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, veluti in igne ac lychno vsuuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incẽdere, inq; breui maiorem facere, nimirũ inflammans spiritu: ac lychni lumẽ extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse posit. neque enim ab altiùs actæ radice productũ fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admo-

πάνυ σωίημι· λυσιτελέστερα γάρ, ἵνα κατ' ἐμὲ ἄρμηται, ἀκριβοῦς τινος καὶ φροντιδος, καὶ διανοίας ὀξὺ διαφορήσας διόμενα. ἰκανόν δέ μοι πάντως εἰπεῖν, τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπότε πομποί, ὡς φὴς, συνίασιν ὀψόμενοι τοὺς νέους ἀγωνιζομένους, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθαι τὴν ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰς τὸ μέσον παραγαγόντες, παλαίοντας καὶ πυκτεύοντας ἐπιδείκνυσι, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον διδόασι; ἄξιον γὰρ εἰδέναι τοῦτό γε, οὗ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. ΣΩ. ἡγούμεθα γὰρ ὦ Ἀνάχαρσι, τὴν εἰς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἴδοιέν τε μωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ δι' ἅ, ὡς εἰς τοῦτο ἀρθυσόμενοι, ἀνδρείας τε ἐπιμελοῖεν, ὡς μὴ ἀσχύ-

admodũ intelligo. argutiùs enim iſta tibi dicta ſint, quàm vt ego queam intelligentia aſſequi, exactã quandam curam & mentem acutè cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi reſponde, quamobrem tandem non etiam in Olympicis certaminibus, & Iſthmiacis, & Pythicis, aliiſq́, quando multi, vt ais, confluxerint iuuenes, certantes ſpectaturi, in ipſis armis certamen cõficiendum proponitis: ſed nudos in medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, oſtenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginam coronam præſtatis? Hoc enim ſcitu dignum eſt, cuius rei gratiâ factitare ſoleatis.

SO. Quoniam opinamur, ô Anacharſi, hac ratione gymnaſiorum deſiderium in iuuenibus magis accendi, ſi eos qui optimè ſeſe geſſerint, in illis honorari conſpexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exutis veſtimentis, optimi corporis æſtimandæ habitudinis curam non negligunt.

ne

ἀσχώνιστο γυμνωθῆτις, μὴ ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria
ξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸ ἀπεργάσηται. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθέν μου ἔπον, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificū & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimū, ac demonstrari prætereuntiū digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborū amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cōmuni hominū vita laudis & gloriæ amorem sublatum ejiceret, quidnam ampliùs præclarè rei nobis ille faceret reliquū aut quisnam facinus aliquod magnū & memorabile cōcupisceret? Iam ex ijs haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello protuenda patria, defendēdis liberis & vxoribus, & pro tēplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tāta cupiditate ad victoriam consequendā ferantur. Et quidnam dicturus esses,

καὶ τὸ ἐπισημότατον γένηται, καὶ τὸ ἐπισημότατον γένηται, καὶ τὸ ἐπισημότατον γένηται,

ἀ θιάσοιο καὶ ὀρ[ύ]γων καὶ ἀλεκ[ρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴ ἐπὶ τούτοις οὐ μικρά; ἢ γελάσει ἁπλουστί, καὶ μάλιστα ἢν μάθῃς ὡς οὐ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ πᾶσι τακ[τ]οῖς τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὁρᾶν [τ]ὰ ὄρνια ἀλλοπυκ[τ]ιόνια μίχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' ἴδῃ γε νοῦν· καὶ γάρ τις ἐρέμα τῆς ψυχῆς ὁρμὴ εἰς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγενέστεροι καὶ ἀλκιμώτεροι φαίνοιντο ἄλεκ[τ]ρύονων, μηδὲ ἀπαγορεύοιεν ἀπὸ τραυμάτων ἢ καμάτων, ἢ τι ἄλλο δυσχερές. τὸ δὲ ἐν ὅπλοις παρέδρους αὐτοὺς, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἀπαγές, θηριῶδες γάρ, καὶ λιαν ὠμὸν, καὶ προσέτι γε ἀλυσιτελές, ἀποφάσκειν τοὺς ἀείσους, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν ἀνομένων. ἐπεὶ δὲ οὐκ, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελεύσεσθαι,

si apud nos & coturnices & A gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harũ rerũ spectandarũ & adornandarũ studiũ non mediocre? Rideres videlicet: at túc maximè si resciscere lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus vt intersint imperatũ esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsq; ad extremam defectionem viriũ. Atqui ne hoc quidem institutũ risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenũ impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignauiores esse appareant; néve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Cæterũm vt in armis harum rerum periculum faciant, vtq; mutuis vulneribus semet conficientes spectemus, apage, ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorũ opera & virib. longè meliùs aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquã quoq; Græciam videndi gratia peragraturũ,

vide

μνησο, ἐὰν ποτὲ καὶ εἰς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσαι, μηδ' ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην πονεῖν αὐτοὺς, ὁπόταν ἢ σφαῖρας περὶ τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, πάσῃσιν ἀμύλοις, εἰς τὸ μεταξὺ ἀσυμβόλους, ὕδατι περιγραμμένον, εἰς φάραγγα διασάντες, τὰ πολλὰ ἀμύλους ἐργάσωνται, ἄμυνοί καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τοῦ περιγράμματος τὸ ἕτερον συνταγμα, ἢ ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ πάλιν σωσθέντες εἰς τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου ἤδη λοιπὸν, οὐδὲν οὐδὰς ἂν τι παίσειεν. μάλιστα δὲ, ἂν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς πρὸς τῷ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἂν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἱκετεύοντας ἐπὶ μέγιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτε-

vide vt memoria teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quandō aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circum circa aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars altera extra diuersam è loco aquis circundato ejecerit, nempe Lycurgi assectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolore capiant, sed minaciter interminantibus nisi verba perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoq; vt quandiutissimè labori tolerando sufficiant,

καρτερῶσιν ἐν τοῖς δεινοῖς. πολλοὶ γοῦν καὶ ἐναπέθανον ὑπ' ἀγωνίας, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ζῶντες ἔτι, ἢν ὀφθαλμοῖς τοῖς οἰκείοις, μηδὲ ἔξω τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὄφελε τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῶν Σπαρτῶν ἀνατιθεμένους. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς καλλίονα, μήτι μαίνεσθαι νομίσῃς αὐτούς, μήτι ἅπαξ ὡς ὀλιγωρίας ἕνεκα αἰτίας ἀναγκαίας ζημίαν παρῶσι, μήτι τυράννου βιαζομένου, μήτι πολεμίων ἐφεστηκότων. ἔστι γὰρ ἅ σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ εὔλογα, καὶ ἃ σωφρονῶν κολάζει αὐτούς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ διὰ μίσους ἀνδρὸς ὁρῶν, οὐδὲ τὴν πολεμίαν ἢ πόλεως ἀκμὴν παρανάλισκων, ἀλλὰ καρτερικοτάτους, ἡγούμενος τοὺς δεινοῦ κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καί τοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος ἔπῃ, ἐννοεῖς,

néve verberũ difficultatibus cedentes ſuccumbant. Itaq; permulti plagis ipſis immoriuntur, dedecoroſum exiſtimantes ſi etiamdum viuentes in familiarium cõſpectu verberibus ſuperati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam ſtatuis in memoriam illorũ erectis publicè à Spartanis honeſtatos videbis. Quãdo ergo iſta coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos inſanire temerè ſuſpiceris, neque dicas citra cauſam iuſtam ac neceſſariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius ſæua tyrannide, neq; hoſtib. imminentibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis tuendis tibi rationi valde conſentanea, quibúsnã cauſis impulſus B pueros iia verberibus affligẽdos ſtatuerit, neq; inimicus illis exiſtens, neq; inuidentia adductus hoc faciens, neq; ciuitatis iuuentutẽ nequicquã abſumẽs: ſed volẽs atq; cõtendẽs reddere quãfortiſſimos, ac omni difficultate ſuperiores eos, qui patriã ab iniuria eſſẽt ſeruaturi atq; defenſuri. Quãquã verò ipſe Lycurgus nihil dixerit,

facilè

μαι, ἢ αὐτὸς, ὡς ὀκ ἄμ πο[λ-
ηφθεὶς ὁ ζεῦτος ἐν πολίμῳ,
πόῤῥη[όμ τι ἐξείποι ἢ Σπάρ-
ης, ἀκηξομένων ἢ ἐχθρῶν·
μὰ κα[αγελῶν αὐτ, μαγι-
ῖτο, ἂν ἀμιπώμενος πρὸς ἢ
ταῦτα, ὡς πρότερος ἀπαγο-
ώσεσθαι. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ
αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμάσιγοῦτο
ἐ' ἀλικίας, ἢ ἐκπρόθυμος ἦν
ἥδη ἢ ἀγῶν, ἀσφαλῶς
ἀ τοιαῦτα ἐμανιώσα[ο; Σό.
οὐδύτης ἥδη ὅμ ἔγραψε τὸς
όμους αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀ-
ικόμεν. ἀφόδημός δὲ
αρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἤκου-
ον ἐννομω[άτους εἶναι, Μι-
ω ἢ Διὸς νομοθετήσαν[ος
ν αὐτοῖς. Αν. τί ὅμ ὁ σὺ, ὦ
όλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον,
μαστιγοῖς τὸς νέους; καλὰ γὰρ
αῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ὄντ.
ό. ὅτι ὑμῖν ἱκανὰ, ὦ Ανά-
αρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια,
ικεῖα ὄν[α. ἡμεῖς δὲ τὰ ξενι-
κὰ, ὡ πάνυ ἀξιοῦμεν. Ανάχαρ.

facilè tamen animaduertis; vt talis quispiam quòdam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, immò eis eundē diris tormentis torquentibus, sed illos falsè subsannās, flagellis cædebatur, cum verberāte infracta animi tolerantia contendens, vt ēternam citiùs viribus deficeret. ANA. *Num Lycurgus quoq; Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existēs, citra periculum talia iuueniliter cōmentus est?* SO. *Cùm iam prouectæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Aliquandiu enim apud Cretenses peregrè egit, quoniā eosdem audiuerat optimis legibus instructos viuere, quib.* C *Minos Iouis filius legū scriptor extiterat.* AN. *Quamobrē igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgū, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt instituta, & vobis nō indigna.* SO. *Quoniā nobis, Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariū existimamus peregrinorū æmulatores esse.* AN.

οὐκ, ἀλλὰ σωφρονεῖς, οἶμαι, οἷόν τι εἰκὸς μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, κενὰς τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε, εἰ μοὶ ἐπιδημήσαι τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δοκοῖ μοι τάχιστα καταλωβήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ἐπιχλευαζόμενος ἑκάστοις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους, καθάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτυχῶς γὰρ ἐλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, ὅτῳ καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα. ΣΩ. μὴ ἐρήμην, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνον αὐτὸς λέγων, ῥᾴου κρατεῖν. ἴσως γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοι τὰ ἀκόντα ἀντερῶν ἐν Σπάρτῃ· πολὺ ἄν', ἐπεὶ περ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξεληλύθα, σὺ δὲ οὐ πάνυ ἐρρωμένῳ ἐν τούτοις ἔοικας, οὐκ ἄδικα αὐτίσεσθαι ἔοικα

Nequaquam. sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nuda scapulas, palmas vtrasq; supplici ter extendentis, ex quo nulla proueniat vtilitas neq; priuatim ad eum qui cæditur, neq; item ad Remp. cõmuniter. Itaque si quando Spartam peregrè profectus venero, quo tempore ista facilitare solent, videor me statim lapidibus obruium iri ab illis publicè, singulos deridentem, si quando videro pueros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egêre helleboro, quæ vsquecadeò ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. *Ne desertam causam, ô generose, neque viris absentibus te solũ dicentem vincere, inducas in animum. Neq; enim deerit quispiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodum placuisse non occultè tulisti, videor mihi non iniqua postulaturus*

à te,

παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐμοῦ
ἀκροᾶ διεξίοιθης, πρός μι, ὃν
τρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι δια-
τρίβετε τοὺς νέους τοὺς παρ' ἡμῖν,
καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρέ-
φεσθε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγα-
θοὶ γίγνονται. ΑΝΑ. Δικαιότατα μὲν δή, ὦ Σόλων, καὶ
ἐγωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ὑπομνήσας σε,
εἰ καθ' ὑμᾶς, οἵ γε δὴ καλὰ
κἀγαθὰ παιδεύειν τολμῶσι.
οὐ γὰρ ἂν μίαν γνάθον, δεδοικότες γὰρ ἁπαλὰ ἀπαιδεύτως
καί γε, οἷα εἰκὸς ἐν ἀνέσει
μὲν ζῶσι, δοκεῖ, ὑπερβαλόμενα τὰ τῶν σωφρόνων, ὡς ἄρα τι ἀν-
δρὸς ἔφυς, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἃ τε χρὴ
ποιεῖν, συναγάγοιμι τῇ μνήμῃ ἐπιλαθόμενα. τὸ δὲ νῦν ἔχον,
ἀπίωμεν ἐπὶ τούτοις. ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

te, vt & tu vicissim me audiente percurras, qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insueficitis, & quonam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi cõmemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum vestris sunt respondentes. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim peruquàm meticulosi: sed tamen qualiacũq; sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vesper.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnaſiorum vanitatem hîc dignis excipit modis Anacharſis homo barbarus alioqui, ſed Athenienſibus, Soloneq; ipſo multò prudentior. Ex hoc porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exercitijs apud Athenienſes iuuētus exercitata, tū quanta diligentia inſtituta, adoleuerit. Præterea quāta ratio rectè educandorū iuuenū ſit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Chriſtianos extremè negliguntur: etſi nihil perinde interſit cuiuſq; Reipublicæ, quàm vt iuuentus quāoptimè ac ſanctiſſimè inſtituatur. Certè Plato philoſophorū ſapientiſsimus, iuuentutis primā curam debere eſſe cōtendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reip. plātæ quædā ac ſeminaria, quotū recta educādi ac inſtituendi ratio ſi neglecta fuerit, ipſiq; inculti in maturā & cōſtantē ætatē adoleuerint: qui fructus, atq; adeò quæ ſpes, aut quod ſpecimē bonæ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius, profectò ingratæ ſegetis, puentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nēpe, ſentes & ſpinę, neq; non ramorū inutilium ſuperflua materia, tantūmodò alendo foco accōmoda, hoc eſt, in omne vitiorū genus præceps temeritas atq; audacia. Sed iſta ab alijs iam perſæpè grauiſſimè ſimul ac luculētiſſimè diſputata ſunt: neque minus intelligit diligens lector, quantū detrimenti adferre ſoleat reb. humanis iuuentus data neglectui. Tantū hoc dico, digniſsimam hāc curā eſſe principibus, vt ſuis in ditionibus iuuentutis optimis ſtudijs inſtituendæ rationē habeant. Eſt enim puerilis illa turba, ex qua olim emerſuri ſunt Iudices, Cōſules, Principes, Reges, Epiſcopi, Parochi, Cōcionatores: q ſi non ſtatim à teneris (vt aiūt) vnguiculis liberalib. diſciplinis imbuti, q optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reip. functionē & adminiſtrationē quondā accedentes præſtabunt, quod illorū exiget officiū.

Qui

Qui enim æquitatem aut iustitiam in foro præstabit, ille pronunciandis sententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quę æquitatis aut iustitiæ sint partes didicit? Qui bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore sperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic. lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quintilianus lib. 2. Plato in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5. Aristot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆς γυμναστικῆς, in primis Fuchsius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a O Solon.] *Exordium ab occasione, ipsius rei præsentis actione.* *b* Cæterùm illi stantes.] *Tria erant apud Græcos certamina: Pancratium, palæstra & cursus. De pancratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vsi sunt, lege Budæi Annot. ad L. Athletas, De his qui notantur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliam. Gellius lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Sparten de ludis Laconicis.* *c* Exercitiorum.] *Certaminum species & nomina,* *d* Sydus feruentissimum.] *Canis sydus, quæ & Canicula, ardentissimo æstatis tempore exoritur, Sole primam partē Leonis ingrediente, qui dies xv. ante Augusti Cal. est. Plinius lib. 2. cap. 47. & lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas siccat.* *e* Ob sua in Rempubl. merita.] ἐπώνυμοι *prisci heroës fuerunt, à quibus Atticæ tribus sua cognomina acceperunt. His magni honores ab Athenienſibus collati, statuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina si quis desideret, Pausaniam in Atticis, aut Demosthenem ci ἐπιτάφιον consulat.* *f* Tu quemadmodum.] *Repetit propositionem seu petitionem.* *g* Tu quidē.] *Redit ad modum & legem disputationis, & ea à simili & more publico commendat.* *h* Areopagum.] *Augustinus de Ciuitate Dei lib. 18. cap. 10, Areopagus putatur nomen accepisse, quòd Mars, qui Græcis Ἄρης dicitur, quum homicidij causam diceret, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, sententijs sex Deorum absolutus est, & sex damnatus: verùm in paribus suffragijs, absolutio damnationi prælata est.* *i* Cæterùm si quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuisse*

affectus mouere, vt quibus iudicum animi à veritatis luce in falsitatis caliginem sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. lib. 2. cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expulsam, Athenis verò veluti reciſam orandi potestatem, vbi orator mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiusdem libri, Affectus, si aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, necessariò mouebit orator. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in concione, ne vel præfatione, vel affectibus vterentur, rem modò exponerent αὐτὸ πρόοιμίων, καὶ παθῶν: id est, absque proœmijs & affectibus. Idem in Prologo l. 5. lib. 6. capite 1. vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per præconem prohibebatur orator. Philosophos minùs miror, apud quos vitij est loco, affici: nec boni mores videntur, sic à vero iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitijs vti, necessarios tamen affectus fatebantur, si aliter obtineri vera & iusta, & in commune profutura non possint. Idem libro 10. de Demosthenis Ciceronisque comparatione loquens: Salibus certè, inquit, & commiseratione, qui duo plurimùm affectus valent, vincimus. Et fortasse epilogos illi mos ciuitatis abstulerit: lex, inquit, aut institutum Atheniensium Demosthenis orationibus commiserationem & amplificationem abstulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Erasmus noster libro Eccles. secundo. Porrò Stoicorum dogma nullos probantium affectus, non à Christianis modò, verùm etiam ab ipsis Stoicis paulò æquioribus, reiectum atque explosum est. Nam quod Atheniensis ab actionibus causarum secluserunt affectus, potest aliquo colore defendi. Tum ad clepsydras dicebatur, nolebant aquam non necessarijs absumi, nec iudicem nimiùm diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione astricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abstineri à mouendis affectibus, quòd ij sæpè nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, sed ex animi commotione ferat sententiam. k Verbis causæ inuoluendæ.] *ἐπικαλύπτειν enim velare, inuoluere, contegere, occultare significat.* l In Areopago fieri.] *De Areopago Plutarchus in Solone dicta sunt satis multa, quibus addi possunt quæ sunt apud Isocratem in Oratione de eo consilio scripta, & alios.* m Proinde

inde paucis.] *Accedit ad rem. ac primò quæ sit vera ciuitas, & quantum in ciuibus ponant, exponit.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primam itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque prætereà pingendi artem. Eius verba sunt:* ἴσι δὲ τέτταρες σχεδὸν, ἃ παιδεύειν εἰώθασι, γράμματα, καὶ γυμναστικὴν, καὶ μουσικὴν, καὶ τέταρτον ὅπλοις γραφικήν. *Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam illa mos institutus est, vt in conuiuijs post cænam circumferretur lyra: cuius cùm se imperitum Themistocles confessus esset, habitus est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequẽtare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum arripuisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus vsurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, vt miniores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius comitem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Eã verò non priùs adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib. 3.

lib. 3. de Orat. author est) tam cognatum mentibus nostris, & numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & langueſcimus, & ad hilaritatem & triſtitiam ſæpè deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adoleſcentes in Muſicis erudiendos eſſe voluerunt. Plutarchus in Muſicis refert ipſum Herculem Muſica vſum fuiſſe: item Achillem, de quo Homerus Iliad. 9. plurimosque alios, quorum eruditor ſapientiſſimus ille Chiron. r Deinde ætatis progreſſu.] *Quæ diſcenda proponantur.* s Sed hæc.] *Reiectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo propoſito dicere cœperit.* t Sophiſtæ atque philoſophi.] *Quum tam crebrò fiat ſophiſtarum philoſopharumque mentio, non inutile fuerit diſcrimen eorum explicare: idque ex Platone potiſſimùm, qui Sophiſtam his ferè coloribus depingit, vt ſit amarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummum ac propè vnicum virtutis & veritatis ſtudium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & ſapientiæ magiſter & exemplum. Ex his deſcriptionibus appareret, quanta ſit multitudo ſophiſtarum, philoſophorum paucitas. Vtrique tamen à fine ſunt iudicandi, præcipuoque totius vitæ ſtudio.* u Vſum tibiarum.] *Tibiarum artem non parvo in precio apud antiquos habitam fuiſſe ſcribit Athenæus libro 4. cap. 25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul. Pollux, Hermolaus in caſtigationibus Plinianis libro 34. cap 8. interpretantur quoque certaminis eſſe genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque neruorum contentione tranſigitur: talcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiaſtæ vtebantur, omnique impetendi prehendique modo. Pancratiaſtæ hominis habes pulcherrimam hypotheſin ex Panetij lib. 2. de Offic. apud Gell. lib. 13. cap. 26.* y Vt proſpera vtãtur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior inveniculo ciborũ fit cõcoctio, & apertis poris humores vitioſi foràs egeruntur, ac nutrimẽtum commodiùs per venas digeritur. Vnde cũ ſanguis ac ſpiritus purus naſcatur, hi per omnia membra æqualiter diſtributi, in cute venuſtatem, in neruis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitijs Plutarchus de Educandis liberis. Plautus in Bacchidibus, Valere pancraticè dicit, pro eo, quod est, firma esse valetudine. z Mulieres.] Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. A Gallos gallinaceos.] Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vilitatem agnouit & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione inijci nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compagnaturis, allium in cibis obijci solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri coo mœdia ἰσχοροδιόμυος, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assiliat, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura affixis. Cæterùm quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus. B Pueros ita verberari.] Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros instituto Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias. simúlque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hic, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet. refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vita Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagellis af-

lis affligũtur, astantibus parẽtibus & propinquis, & vti perseuerent adhortãtibus. C Minos Iouis filius legũ scriptor.] *Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post mortẽ ob iustitiam suam Poëtæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, vt quos ciuilitate & moribus erudijt, ad Iouem tanquã præceptorem itasse memorant, in Ida monte speluncam ostendentes, atque illi in nouum annum consuêsse, nec non didicisse quæ ad Rempubl. instituendam vtilia forent. Meminit huius Homerus Odyss. II. & Maximus Tyrius.*

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ἄξιόν γε παρατηρῆσαι τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γινόμενα ἢ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δηθεν αὐτοὺς αὖθις λεγόμενα. ἢ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι· ἢ ἐκείνοις, ὃς ὁ δύρονται. ἢ μὰ τὸν Πλούτωνα ἢ Περσεφόνην, ἐπ' ὀλίγον ἐπισάμενοι ἀφῶς, ὅτ' ἀ πονηρὰ ταῦτα, καὶ λύπης ἄξια, ὅτι ἀ τὸ καυτίον ἥδιον ἢ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ καὶ συνηθείᾳ τῷ λύπῃ ἐπιτρέποντες. ἐπειδὰν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, ἅτω ποιοῦσι. μᾶλλον δ' πρότερον ἐπιδείξω βέλτιον, ἅς τινας περὶ αὐτῶν τῶν θανάτου

Præpreciũm a sane fuerit obseruare ea quæ in luctu vulgo tum dicãtur, tũ fiant: item quæ dicantur ab ijs, quib eos consolantur scilicet: quam ñon ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, & sibiipsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malane sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráq; ijs, quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaq; cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hũc modũ. Quin priùs volo tibi narrare quas habeant de mor-

te in

κατὰ δόξας ἔχουσιν. ἔτω γὰρ ἔσται φανερὸν, οὗ τινος ἕνεκα τὰ μειζόνα ἐπιτηδεύουσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, ὡς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πεπόμφοι καὶ νόμον θέμενοι τοῖς ποιήσιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθεῖ ἄλλως ὑπαλύφασι, μέγαν καὶ πολύχωρον ἕτερον ἐόν, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνήλιον, ἐξ οἷς ὅπως αὐτοῖς φαίνεται λοχεύσασα πρὸς τὸ καθορᾶν ἑκάστων τὰ νοούμενα. βασιλέα δὲ καὶ χάσμασι καὶ ἀδήλοις Διὸς, Πλούτωνα καλλιμελῆ (ὡς μοι τὰ ζητούμενα δεινῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πολυτελῆ τοῖς νεκροῖς, τῇ πολυηλοείᾳ τιμώμενον. ἕτερον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὸν παρ' αὐτῷ πολιτείαν, καὶ ἑκάτω βίον κατασήσασθαι ἕνα τοῦτον. κληρώσασθαι γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν καταδεξάμενον αὐτὸς, καὶ παραλαβόντα κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, ἐδ' ἐπὶ τὸ παράπαν τῆς ἀνόδου ὑφιέμενον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ supervacanea ista molianturꝰ. Vulgi quidem hominũ multitudo, [b]quos sapientes isti vocãt idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poẽsim pro lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem [d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum, qui tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illic sunt introspiciãt. [e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mixtè peritus: ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ remp & manũ vitam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret. Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, & nulli prorsus permittens vt ad superos redeat,

præter-

πλὴν ἐξ ἄπαν[ος] ζοῦ ἀῶνος πάνυ ὀλίγων, ἐπὶ μιχίσαις αἰτίαις· πιεῤῥέεθη δὲ πλὴ χάραν αὐτῆ πο[α]μοῖς μιγάλοις τι καὶ φοβιροῖς, καὶ ἐκ μόνων τῶν ὀνομάτων Κωκυζοί γε, καὶ Πυριφλιγέθοντ[ος], καὶ τὰ τοιαῦτα λίκκλη[α]ι. τὸ δ' μίγιστον ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκει[α]ι, πρώτη δεχομένη τὸς ἁπαντῶν[τ]ας, λεῖα καὶ ἔνι διαπλεῦσαι ἢ ποταμὸν ἄνω τ' πορθμέως· βαθεῖά τι γὰρ πράσαι ζοῖς ποσὶ, καὶ διανήξαθη πολὺ, καὶ ὅλως, ἐκ ἂν αὐτὴν διαβαίη ἐδὲ τὰ νικρὰ τῶν ὀρνίων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ λαθόδῳ, καὶ πύλη ἐ[σ]τὶ ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδῆς τὸ βασιλέως Αἰακός ἐ[σ]τι, πλὴν φρυρὰν ἐπιτεταμμένος. καὶ παρ' αὐτῷ λύων τριπίφαλος, μάλα κάρχαρος, τὸς μὲν ἀφικνουμένους φιλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τὸς δὲ πειρῶντας ἀποδιδράσκειν ὑλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι διαλιπόμενος. πειρωθέντας δὲ πλὴ λίμνην ἐς τὸ ἔσω, λαμὼν ἐπιδέχεται μίας, ὡς ἀσφοδέλῳ λατάφυ-

præterquàm admodũ paucis ex vniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuijs & magnis, & horrendis, vel solo nomine. [h] Siquidem Cocyti, [i] Phlegethõtes atq; huiusmodi vocabulis appellãtur. Quódque est grauissimum, præiacet [k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quã nõ possis neq; trãsmittere neq; transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spacioſior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portáque, quæ quidem est adamantina, [l] Aeacus est regis patruelis, cui mãdata est custodia: iuxtáq; hunc [m] canis triceps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatéq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, [n] asphodelo consitum,

ον, καὶ ποτὲ μνήμης πο-
λέμιον, λήθης γοιῶ δὴ τοῦ-
το ὠνόμασαι, ταῦτα γὰρ ἀ-
ληθῆ διηγήσαντο τοῖς πά-
λαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι, Αλ-
κηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος,
ἡ Θετταλοί, καὶ Θησεὺς ὁ
τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ομή-
ρου Οδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ,
καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐ-
κεῖθεν λοκεῖν, οὐ πιόντες τῆς
λήθης· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο
ἂν αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλού-
τωνα, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν,
καὶ ἡ Περσεφόνη διοικοῦσι,
καὶ τῶν ὅλων δεσ-
ποτείαν ἔχουσιν ὑπουργοῦσι δ'
αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀρχῶν σω-
ματοφύλακες, ὄχλος πο-
λὺς, Ερινύες τε καὶ ποιναὶ,
καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ερμῆς. οὕτω
μέν γε ἐκ ἀεὶ συμπαρών.
ὕπαρχοι δ', καὶ σατράπαι
καὶ δικασταὶ τάττονται δύο,
Μίνως τε καὶ Ραδάμαν-
θυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ γοῦν
τοῦ Διός. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγα-
θοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ δικαίους,
καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας,
ἐπαλλὰν σωτηρίων πολ-

situm, ac fluuius memoriæ hostis: eóq; Lethe nomẽ est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrârunt, qui illinc redierant, nempe Alceſtis & Proteſilaus, Theſſalus vterq;, neque non Theſeus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his & in administrando principatu adiuuãt, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iuſtos viros, qui cũ virtute vitam peregiſſent, vbi iam mul-

λοι, καθάπερ ἐς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, ὡς ἀείσε βίον σωδαιμονέστατον. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, τοῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησόμενον. ἔνθα δὲ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, πριβλούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἰσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀναπυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἵσταται, διψαλεωτάτων ὑπὸ τῆς δίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ ζῶν μέσον βίον, πολλοὶ ὄντες οὗτοι ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, ἄνευ τῶν σωμάτων, σκιαὶ γεγενημένοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. φέρονται δὲ ἄρα τοῖς παρ' ἡμῶν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς ἂν ᾧ μὴ ἄλλῳ καταλειφθῇ ὑπὲρ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὕτως νεκρὸς, καὶ

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt: in campum Elysium, vitam optimam inibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum ejiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quæ sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus

ac

καὶ λιμόβλωψ, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεπαίκασι τοὺς πολλούς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀφ' ἑταίρων τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γενησόμενον. οὐ πρότερον ἐξετάσαντες, ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἀ δραχμὴ παρὰ τοῖς κάτω, καὶ ἃ λώβατα παρ' ἐκείνοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινᾶς ὁ ὀβολός· οὐδ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἄν, οὐ παραδεξαμένου τὸ πορθμίου, ἀναπόμπιμοι πάλιν εἰς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λούσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς δυσωλίαν ἔτι διαφόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, παρατίθενται, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶσιν ἀγυμνότι παρὰ τὸν ἕλων,

ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsqueadeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quam nectori daturus sit: nec illud priùs expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere: sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam. [x] Post hæc lotoreos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguentis optimis [y] vncto corpore, iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeant per viam,

μηδὲ γυμνοὶ βλέπωνται τῷ Κερβέρῳ. εἰσιοῦσι δὲ ἐπὶ τούτοις γυναικῶν, καὶ ἀνδρῶν τῶν ἀπὸ πάντων ὀλοφυρμοί, καὶ στέρνων τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, καὶ φοινισσόμενα παρειαί. ἀλλοις δὲ καὶ ἱματίων καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται· καὶ οἱ ζῶντες εἰσι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδούμενοι πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ εὐσχήμων καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. ἔπειτα ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δία ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (πρέπει γάρ τισι τοῦτο, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀπρεπεῖς καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρινεῖται ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατὴρ,

néve nudi conſpiciantur à Cerbero. [z] Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & veſtis diſcerpitur & puluis capiti inſpergitur, adeò vt viuentes miſerabiliores ſint mortuo. Nam illi humi volutantur ſæpenumerò, & capita ſolo allidunt: hic verò decorus ac formoſus ac diligentiſsimè coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progreſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam finge iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quo magis in hunc competat actio fabulæ) abſurdas ac ſtultas voces emittit, ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit, ſi contingat vocem recipere. [A] Ait enim pater, flebi-

ἀρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρέθης, μόνον ἐμὲ, ἔτι τὸν ἥλιον καταλιπών, ἄγαμόν, ἄπαιδα ποιήσαντα, ἄστρατευτον, ἄγεώργητον, καὶ οὐδὲ γῆρας ἐλθών, καὶ γαμέτην οὐκέτι, οὐδ' ἀραδήσοντα τέκνον, οὐδ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ ζηταῦτα φήσει, ὀλόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ πολὺ τυγχάνειν, ἀδύνατον δὲ μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνόχους ἐπικατέθαψαν, καὶ ἱμάτια, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρήσιμοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κἀκεῖ; ὁ δ' οὖν προθύτης ὁ ταφεὺς δύτωσι πάντα ταῦτα, ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτι τοῦ παιδὸς ἕνεκα τραγῳδῶν ἔοικεν

ter, flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, perîsti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parâsti liberos, non militâsti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed q̃d hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactârunt, qui vestem, B reliquumq; mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepeliêrunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, C hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dicit,

(οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μεῖζον ἐμβοήσαι τοῦ Στεντόρος, οὔτε μὴν αὐτοῦ φροντίδα γε οὔτω, καὶ γενέσθαι, ἱκανὸν ἦν, καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδὲν γὰρ δεῖ πρὸς ἑαυτὸν λέγεσθαι βοᾷν. λοιπὸν οὖν ὅτῳ, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα ληρεῖν, οὔθ' ὅτι πέπονθεν αὐτὸς ὁ παῖς ἀλόγιστα, οὔθ' ὅποι λιχθήσεται, μᾶλλον δὲ οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα, ὁποῖός ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν πω ἐξ αὐτοῦ μετάσασιν, ὡς τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέραινεν. εἶπον δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παραιτησάμενός τε τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, πρὸς ὀλίγον τοῦ σοφοῦ ὑπερκύψαι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι μαινόμενον τα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί λέγεις; τί δέ μοι παρέχεις πράγματα; παῦσαι τιμῶν τὸν νόμον, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξεπιτολῆς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄβλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολλοῦ δεῖ βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον; neq; filij causa iactare videtur, vt quem sciat non auditurum, etiamsi Stentore clamore vincat: neq; rursum suæ ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil enim opus est vt quis apud sese clamet. Superest igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cũ nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit, imò cùm ne suam quidem ipsius vitã, cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioquin ceu rem acerbam graviter ferret, illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respõderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: O Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatũ, qui iam sim te multò tum melior, tum felicior?

Aut

τί δι δεινὸν πάσχειν δοκῶ; διότι μὴ διευδοκῶ γήρᾳ ἐγχωρεῖν, οἷος σὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὴν ὄψιν ἐρρυτιδωμένος, κυρτὸς, καὶ τὰ γόνατα νωθρὸς, καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ χρόνου σαπρὸς, πολλὰς τριακάδας καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τηλωτικὰ δὴ ταῦτα παραπαίων, ἐπὶ τοσούτοις μάρτυρσι; ὦ μάταιε, τί δι χρηστὸν ἂν δοκῇ περὶ τὸν βίον, οὗ μηκέτι μεθέξομεν, εἰ τοὺς πόδας ἰδεῖν δοκῶ τοὺς ἀληθινούς, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑσθῆτα, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ δι' ἃ δι' ἃ μὴ τούτων ἐνδεὴς γεγόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δ', ὅτι τὸ μὴ διψῆν πολὺ κάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχονης εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ ἄοικος ἀγνοεῖς, διδάξομαί σε θρηνεῖν πρέπον. καὶ δὴ ἀναλαβὼν ἐξ ἀρχῆς, βόα, τέκνον ἄθλιον, ἔτι διψήσας, ἔτι πεινήσας, ἔτι ῥιγώσας. οἴχῃ μοι δακόδα-

*Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite calvo, facie rugosa, incurvus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: E denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum * vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia peream? F Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iámque denuò incepto luctu, clama, Fili miser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Perisli mihi*

* πόνους, computationes,

λαλάδαιμον, ἐκφυγὼν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι δεδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀγιάσει, οὐδὲ συνουσία παραμίξει, οὐδὲ σπαθήσας ἐπὶ τούτῳ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθεὶς, γέρων γενόμενος. οὐδ' ὀχληρὸς ἴσῃ, ἢν νέοις βαδίζῃς. ἂν ταῦτα λέγῃς, ὦ πάτερ, οὐκ οἶσθα πολὺ ἀληθέστερα καὶ γενναιότερα ἐκείνων ἐρεῖν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τόδε σοι ἀνιᾷ, καὶ δέδοικα τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον, καὶ τὸ πολὺ σκότος. ἤδη δὲ δεδιὰς, μή σε ἀφανίσω, καταπλαγεὶς ἐν ᾧ μνήματι. καὶ δὴ τοῦς ταῦτα λογίζεσθαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν δέδοται πυώντων, ἢ καὶ νὴ Δία, καὶ σφόντων μετ' ὀλίγον, ἄχρι καῦσαί με δυνηθέντι, ὅτι σκότος, ὅτι φῶς ὁρᾶν δυνησόμεθα. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως μάτια, τί δὲ μοι ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὠφελήσει, καὶ πρὸς τὸν αὐλὸν αὕτη συμφωνία, καὶ ἐν τῷ γυμνασίῳ

infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auocabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando cõspiciaris. Hæc si dixeris, pater, ánnon putas te multò veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modo? G At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnãq; cogitas caliginẽ: proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò pòst exurere me deberetis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortasis vtcunque fe-

renda: verùm H eiulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorũ ad tibiæ modos percussio? aut quid mulierum im-

πῶν περὶ τὸν θρηνῶν ἀμετρίας; τί δὲ ὁ ἐπὶ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; τί ὑμῖν δοκεῖ τὸν ἄκρατον ἐπιχεῖν; ἢ νομίζετε καταξέειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήκειν; τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν καταγισμῶν καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν παρεσκευασμένων, ὁ λαπὼς παραλαβών, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν οἴχεται, μηδέν τι ἡμᾶς ὀνήσας τοὺς κάτω. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἀχρεῖον, ἐκτὸς εἰ μὴ τῷ σποδὸν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεπείσκατε. οὐχ οὕτως ἄσπορος, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ τοῦ Πλούτωνος ἀρχή, οὐδ' ἐπιλείποι ἂν ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμπώμεθα. ὥστε μοι νὴ τὴν Τισιφόνην, πάλαι ἂν, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλέγετε, βαμμένοις ἐπῆα ἀναβοᾶσαι· δεινὸν δῆτα εἰ ὀδύνη, μὴ τὰ ἔρια, οἷς μου τὰς σφαγὰς ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μὲν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε.

rum immodica lamentatio? Quid autem saxũ quod sepulchro imponitur, I coronis ornatum? Aut quid velet quòd K merum infundi tis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimùm ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteũ ac lanæ, quibus mihi fauces obligástis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

πῶς Διὸς ἂν λίγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐπιστραφείς, ἀναπλασας αὐτὸν ἐπ' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰόμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μαλθακοὶ καὶ βοῶσι, καὶ μισθωσάμενοί τινα θρηνῶν δεῦρο ἐπὶ τὴν κοινὴν τῶν παλαιῶν συμφορῶν, ὅστις συναγωνιεῖται καὶ χορηγῷ τῆς ἀνοίας καταχρῶντας, ὅποι ἂν ἐκεῖνος ἐξορμᾷ, πρὸς τὸ μίλος ἐπαλλόντων. καὶ μίλος μὲν θρηνῶν ὁ αὐτὸς ἅπασιν νόμος ἐπὶ ἀβιοτηείαις. τὸ δὲ ἀφ' ἑτέρων, διειλόμενοι κατὰ ἔθνη τὰς ταφάς, ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ἐάλῳ πρίσας, ὁ δὲ Σκύθης κατεσθίει, ὁ δὲ Αἰγύπτιος, οὗτος μὲν οἶδα, λέγω δὲ ἰδὼν, ξηράνας τὸν νεκρὸν, σώδαπνον καὶ συμπότην ποιεῖται. πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλα μύρια κήδεα, ἀνθ' ἑνὸς Αἰγυπτίου ἴσως τῶν ἀφείαν, ἐνίκυρον, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γενόμενον ἐν καιρῷ. χρήματα

M Sed dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitens, annon videbitur rectissimè dicturus? Attamen vecordes isti vociferantur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cœperit ille, ipsi ad metos eiulatu respondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps N sepulturæ rationem in varios diuidunt modos. O Nam Græcus exurit, P Persa defodit, Q Indus adipe suillo oblimit, R Scytha deuorat, S muria condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem à me visam narro) desiccatum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter, vt Aegyptium aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater inopportune factus.

T Nam

χόαματα ἢ γῆς, καὶ πυραμίδων καὶ στήλας, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, σῶς ἐπιθῇ, καὶ παιδιᾶς πρόσοιπόνα; καί τοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διτθεύουσι, καὶ λόγους ἐπιτα φίους ἔπειτα ἐπὶ τῷ μνήματος, ὥσπερ συναγορεύοντες καὶ μαρτυροῦντες πρὸς τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ πάρεδροι οἱ παρόντες, καὶ τὰς γονέας παραμυθοῦνται τινες λοιδορούμενοι, ὡς οὐκ ἀηδῶς, μὰ Δί', ἀλλ' αὐτὰς ἀναγκαζομένους, ἀπ' ἄλλης ἐπὶ λιμοῦ τριῶν ἐξῆς ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι μού τινος, ὦ βέλτιστε, ὀλυρόμεθα; ἆρα ἀναπαύσεσθε τὰς μαινάδας ἀκούσαντες. εἰ δὲ μή, τὸ παράπαν ἀπόλλυσθε. ἀλλὰ τί τοῦτο ἕνεκα καὶ μακρὸν ἐστίν, ἵνα μὴ διατρίβωμεν πρὸς τὸν πόθον τὸ μέτρον; τότε δὲ, τότε πρὸς ἅπαντων ῥαψῳδοῦνται δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου τοιάδε·

Καὶ γάρ τ' ἤθελεν Νιόβη ἰδυπέπλου σίτου. καὶ,

Γαστὴρ

T Nam libationes, pyramides, columnæ, V tituli, ad breue tempus duratura, annon superuacanea & ludicris simillima? X Sunt verò qui ludos quoq; constituant ad sepulchrum, Y ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia superest Z exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquam illi per Iouem nō illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? β Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatū est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tāto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla. Tum illud,

Vita

Γασίᾳ δ' ὅ τως ὅτι νέκυω προθῦσαι Ἀχαιός.
οἱ δ' ἄρα οἱ [illegible], ἀσχωόμενοι ἧ τὰ πρῶτα, καὶ διδιότες, ἐφανῦνται, μετὰ πλὼ τιλωτλὼ τῶν φιλτάτων, ζοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμενόν[illegible]ς. [illegible]ῶτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα ἴνροι τις ἂν, ἐπ[illegible]ηρῶν ἐν ζοῖς πρόθεσι γιγνόμενα, διὰ τὸ ζὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

Vita defunctos flere haud sinit quos Achiuos.
At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentesq; ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruârit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hîc lugentium stultitiam, & inutilem curiositatẽ irridet, vt qui causa friuola & adhuc parum comprobata, sed solùm poëtarũ fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel malè ac variè torqueri, vel in Elysio bene atque beatè agere credãt: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequãtur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quę ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituãtur: cùm nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ ex lu-

ex luctu ſtulti ac malè curioſi homines, paſſim circa funera ac lamentationes, circa ſepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere conſueuerũt. Videtur autem voluiſſe hoc ſcripto illud oſtendere, videlicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam eſſe. Funerum quoque ſuperſtitionem, & lugentium ſtultitiam, vti rem ſuperuacaneam & inutilem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. Itidem Plutarch. in Orat. conſolatoria ad Apollonium. & Cic. 3. quæſt. Tuſc. In narratione autem, ſecundum poëtarum fabulas, deſcribit inferorum locum & pœnas, tanquam cauſam exiſtentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios ſuſtulit huiuſcemodi luctus, & funebres nænias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare conſueuit, magna ſpecie dementiæ, quaſi manium ſit vllus ſenſus: aut ſi quid ſentiunt, ijſdem rebus delectẽtur, quas in vita non iudicio, ſed animi vitio dilexerunt. Quin & ſepulchrorum vniuerſam ſuperſtitionem ſubmouit, permittens vt non ſolùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verumetiam vt monumenta templis vicina haberentur. Suſtulit & funebres expiationes, nec conceſſit vt quicquam vnà cum cadauere ſepeliretur. Nam alienationes, ſi quid fuiſſet viuo chariſſimum, id mortuo addebant in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione, quaſi mortui ſentiant aliquid: ſed in puniceo amictu, & oleæ folijs ex æquo poſitos omnes ſepeliri iuſſit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidiſſent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elyſijs Lucianus ſcribit, ex Homero plena deſcriptione tranſtulit: apud quem Odyſſ. xj. Vlyſſes Tyreſiæ vatis ductu ad inferos proficiſcitur. Quem imitatus etiam Virg. in 6. Aeneid. ſcribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter feciſſe illuc: vterq; Charontem portitorem vmbras traijcientem viderunt, à quo & ipſi in vlteriorem ripam

tranſpor-

transportantur. Posteà ad diuersa distincta aque damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, supplicio rum varia genera admirantur.

a OPERAE PRECIVM.] *Propositio.* *b* Quos sapientes isti vocant idiotas.] Ἰδιώτης, ὁ ἀπολίτευτος, καὶ ὁ ἀμαθὴς, ἢ ἀγεώμετρος: id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid mi, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atq; intelligentem, verumetiam quemuis nostrûm, quos iste idiotas appellat, delectare possent.* *c* Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit.* *d* Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub vtroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. lib. 2. verarum hist. vbi nos plura. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Calius libro 6. cap. 9. & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à ταράττω, id est, conturbo: quòd illic omnia plena sint perturbationis. vel ἀπὸ τοῦ ταρταρίζειν, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Seruius in Virg. 6. Aen.* *e* Tum regnare in hoc specu.] *Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam sonet, à πλοῦτος ditor, diues euado: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulæ locus datus est, vt creditus sit inferorum Deus.* *f* Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obuenere.* *g* Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium 6. Aen. Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos propter*

per virtutem adamârit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris: Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cælo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludēs ad Virg. — facilis descensus Auerni: *omnia procliuia sunt, facilè descenditur. h* Siquidem Cocyti.] *κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sentētia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:*

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tria inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontē. i Phlegethon.] *Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poetas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à φλέγω, ardeo, ras. Virg. in Culice:*

Nec timuit Phlegethonta furentē ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] *Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virgil. in 6:*

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis: vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.] *Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoë & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & vnicuique pro merito panam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m* Canis triceps.] *Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n* Asphodelo.] *Asphodeli mentionem & Homerus fecit, tradiditque manes eo vesci: decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus Ἔργα καὶ ἡμέραι:*

Οὐδὲ ὅσον τε μαλάχη τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνηται. id est,

& quàm

—& quàm
Magna sit vtilitas maluæ, asphodeliq; virentis.

Vide ea quæ annotauimus in Necromanthiam de Asphodelo. o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæo & alijs fit mentio. Poëtæ scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur. idcirco ἀπὸ τ̃ λήθης, hoc est, ab obliuione nomen creditur accepisse.* p Qui illinc redierant.] *Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Perilai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusauit. Vide Euripidem in Alceste.* q Protesilaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt.* r Theseus.] *Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur.* s Homericus Vlysses.] *Ad inferos viuus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia vate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ.* t In campum Elysium.] *Quæ autem, & vbi insulæ sint beatorum, cùm alij, tum maximè Plutarchus docet in Sertorio, quas vbi copiosè descripsit, eam etiam barbarorum opinionem mentes imbuisse ait, ibi esse campos Elysios, & fortunatorum sedes, de quib. Hom. cecinit. & August. l. 4. de Trin. ex Hortens. hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentiæ Tullius in Hortensio dialogo disputans: Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, in beatorum insulis, immortale æuum, vt fabulæ ferunt, degere liceret, quid opus esset eloquentia?* u Vectori daturus.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charontá faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, vt naulum soluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio.* x Post hos lotos.] *Lauabant autem Ethnici olim sepulturæ danda corpora. Euripides in Hecuba: ὡς παῖδα λουτροῖς τοῖς πατρῴοις λάσω. Ennius:*

Tarquii-

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.
Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod ſolet plerumque vitalis ſpiritus excluſus putari & homines fallere, nec non Chriſtiani. Tertullianus, rigere & pallere poſt lauacrum mortuus poſſum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. γ Vncto corpore.] *Moris erat apud priſcos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putreſcerent, vnguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud prineipes, ſicut alia pleraque gentilium, magno ſtultitiæ argumento durat.* ζ Accedunt ad hæc.] *Hypotypoſis eorum quæ à parentibus fiunt.* A Ait enim pater.] *Querela parentum.* B Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* C Hæc omnia.] *Amplificatio à cauſa.* D Homo infelix, quid clamas?] *Reſponſio filij, qua ſtultitiam lugentium, vti rem ſupernacaneam & inutilẽ coarguit.* E Deniq; ad iſtum modum.] *A conſequentibus.* F Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* G Vide ne illud.] *A falſa opinione.* H Eiulatus veſter.] *Ab inutili.* I Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc* Σ σελίνου ἄξιος *prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem innuebant aut vitæ periculum imminere.* K Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudiſſe veteres, ſunt teſtes, Homerus Iliad.* ψ. *& ω. Virg.* 6. *Aen. Calaber lib.* 3. *Catull. Auſonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. lib.* 14. *cap.* 12.
L Aſphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, aſphodelum herbam eſſe plebeiam ac vilem, atq; hac victitare manes, apud quos nullus luxus, nulla ſit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio ſeptimo, aſphodelus inter ruſticanas herbas commemoratur:* Κνύσα τ' ἀσφοδίλῳ τε, πολυγγάμπλῳ τε σελίνῳ. *Vide Dioſcoridem lib.* 2. *cap.* 64. *Galenũ lib.* 6 *ſimpl. medicam. Haſtula regia vocatur. eius radix olim eſui fuit, teſte Heſiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* M Sed dicito.] *Hactenus per proſopopœiam. iam ex ſua perſona ſtultitiam lugentium ridet, ex conſequentibus & effectu.* N Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum variæ ſpecies, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi morē, & illos cadauera combussisse, manifestius ex poëtis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patrocli funere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore exequiarũ honore afficiebantur: quã rem luculentissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circũlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepeliũt corpora Persæ cæra oblinentes: Magi verò insepultos auib. edẽdos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherẽtur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroes Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisq; animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ seruãt sepeliẽdi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneãt: neq; enim aut vrna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe suillo.] *Inungebãt cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

— corpusq; lauant frigentis, & vngunt.

In vulgatis Luciani codicibus malè, vt puto, ὐέλῳ pro μυέλῳ legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lancinanda exponunt. Indorum certè multiplex variaque sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis varia quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem trũcis af-*

eis affixa arborum ſuſpendunt: arbitrati, flagitium & ſcelus eſſe ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plauſtris impoſita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer ſuſcipientes, epulum ijs qui illud ſequuntur exhibent: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: poſthac humatur, ſi priùs tamen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] *Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum inteſtina educere, dein corpora ſalire: Chryſippus & Cicero, condire & domi ſeruare: Plutarchus in Sympoſio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco Soli exponere, inteſtina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus aſſeruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi ſeruari, ab alijs in vaſis fictilibus, alueolisque quibuſdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum ſecuti, ſcribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo eſt, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, inteſtinisque purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa diſcindi, odoramentis compleri, mox conſuto illij vulnere, nitro ſaliri, ſeptuaginta dies, quod vltrà non liceret, lugeri (quare Moſes cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto deceſſit, illum, ait, Ioſephi filij iuſſu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque ſeptuaginta fuiſſe) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc ſubdit idem Herodotus mediocrium ſepulturæ genus, tum & tertium: ſed quæ nihil ferè differant, niſi ſumptu. Fuit & illa apud Aegyptios conſuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: quæ qui non redemiſſet, perpetua infamiæ nota inurebatur. T* Namlibationes.] *Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, faciebant: quod à pleriſque hoc quoque tempore ſeruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, proceróſve coloſſos erigerent. Aegyptiorum in primis, in conſtruendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis ſumptibus, nullis quantumuis immodicis expenſis*

parcunt, vt illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltem temporis gloriam consequuntur: ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternùm. V Tituli.] ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunq; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies. X Sunt verò qui ludos.] Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus:

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Virg. & Statius desumpsêre. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt: vt ex Ticinio antiquissimo poëta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerẽtur, vt Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui vt esset conueniendi spacium indicebantur.

Y Ac funebres orationes.] καὶ λόγους ἐπιταφίους. Mos erat apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienses, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.

Z Exequialis cœna.] Afferebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam, vbi quoq; antiqui epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula:

quem

quem morem vix dum Christiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum, contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseuerat, vt domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & de mortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] *συγγενεῖς dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferãtur. Cic. Planco, lib. 13. Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide l. quamuis. 2. C. de adulterijs.* β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Larvæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse cibi Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post tot filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum diriguisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΠΡΟΣΑΛΑΙΑ, Ηρακλῆς. PRAEFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hîc reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur: studium atq; ætatem suam exemplo eo defendens, &, vt ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirū Herculis, eiusdemq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibētur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorū rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atq; aliorū poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie videri satius est, quàm hîc pluribus immorari.

Τὸν Ηρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος τῆς θεοῦ, πάνυ ἀπόκοπον γράφουσι. γέρων γάρ ἐστιν εἰς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκεραίως, ὅσα λοιπὰ τῶν τριχῶν, ξανθὸς τὸ δέρμα, καὶ δριμυπαυμένῳ εἰς τὸ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ ταλαιπωρηκότες γέροντες. μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ἀποτρόπων,

Herculē Gallī lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deū ipsum noua quadam atque inusitata figura depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster: reliquis capillis, si qui reliq; sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimū exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his

τρίαν, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ Ἡρακλέα ἄνακα ἂν ἀποδοῦναι. ἀλλὰ καὶ διὸς ὤν, ἔχει ὅμως τὴν σκευὴν τοῦ Ἡρακλέους. καὶ γὰρ τὴν δορὰν ἐνδέδυκε τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὴν φαρέτρην, καὶ τὸ τόξον ἐνδεδεμένον ἀεὶ πρὸς τὰ νῶτα, καὶ ὅλως, Ἡρακλῆς ὅτι. ταῦτα γὰρ ὤμην οὐκ ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλλήνων θεῶν δεῖν αὐτὰ παρανομεῖν τοὺς Κελτούς, εἰς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὴν τὴν δεινότητα γράφῃ ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λείαν ἐλαύνων, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἤλαυνε, καταδήσαντα τὰ σώματα τῶν ἐσπερίων γραφῶν. καὶ δὴ τὸ παραδοξότατον ἐδέησε ἔφην τοῦ ἀγάλματος· ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων παμπόλυτι πλῆθος ἕλκει, ἐκ τῶν πάντων ἠπείρων δεδεμένους. δεσμὰ δ' ἦν, οἱ σαρκὶ λεπτὰ, χρυσῷ καὶ ἠλέκτρου ἠργασμένα, δόρμοις

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidquid potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dexterâ teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædabundus, id temporis, quum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi,

id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt [b] *catenulæ tenues, auro electróve confectæ,*

ἄρμοις ἐοικυῖαι τοῖς ἐκείνοις, καὶ ὅμως ἀφ' ὅτου ἀσθενῶν ἀκούουσι, οὔτε φασμὸν βουλεύονται, δεινὰ πάσχοντες ἂν ἀμαρῶς, οὔτε ὅλως ἀνίστασθαι, ἢ τοῖς ποσὶν ἀνίστασθαι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπιάζουσιν, ἀπὸ φαύλοι ἕπονται, καὶ γηθόσυνοι, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες, ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ ὡς φθάσαι βίᾳ καὶ ῥυμῷ ἐπιχαλῶντες, ἐοικότες ἀχθοφορικοῖς, ἀναβάσταζαι· ὃ δὴ πάντων ἀπαράτατον ἔναί μοι δοκεῖ, οὐκ ὀκνήσω καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν. ὁ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάψηται τῆς σειρᾶς τὰς τῶν ῥυμῶν ἀρχάς, ἅτε δὴ δεξιᾶς μὲν ἔχων τὸ βάκτρον, τῇ λαιᾷ δὲ τὸ τόξον ἰσχύων, τοξεύσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκρατα, ἐξ ἐπάνω ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπεσπάσατο πρὸς τοὺς ἀγομένους μᾶλλον. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ ἐσιγῶν ὁρῶν καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν καὶ ἀγανακτῶν. Καλός τις πρεσβύς, οὐκ ἀπαιδεύ-

pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atqui quum vinculis vsqueadeò fragilib. ducantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinates: verùm alacres ac læti sequũtur, ducentem admirantes, vtrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor vnde catemularum summas ansas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuer-

tebat arridens. Hæc ego quum diutiùs assistens essem contẽplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propiùs

παίδωτ' τὰ ἐμίτερα, ὡς ἄλλοξφ, ἀκειβῶς Ελλάδα φωνὴν ἀφιὰς, φιλόσοφ', οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια· ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξεῖνε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ παραπλησίῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν μὲν οὖν ἡμᾶς οἱ Κελτοὶ, οὐχ, ὥσπερ ὑμᾶς οἱ Ελληνες, Ερμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀπ' Ηρακλέα αὖ τὸν ἀπάγομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερ' οὗτ'. ἀλλ' ἴσως ποιοῦντα, μὴ θαυμάσῃς· μόν' γὰρ ὁ λόγ' ἐν γήρᾳ φιλᾷ ἐντυγχάνειν ἐπιδείκνυσθαι. τῷ Ἡρακλεῖ, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι καὶ μὴ τῶν ἁπλοτέρων φρένας ἀπρίβουται, τὸ δὲ γῆρας ἴσχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέσορ' ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τῷ

propiùs adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos & [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

πλὼ ὄτα πλῶν λελειόσθαι ἀφιᾶσιν, ἰσανθῆ τινα λέξιν καλοῦσι, ἄνθη μίμημα, τὰ ἄνθη. ὥστε ἂν ὅταν ἐκλελιμένους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λάλος ἕλκῃ, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, ἀλλὰς πλὼ τὸ ὄτον μὴ γλώττης συγγένειαν, ὀλίγου δεῖς εἰς αὐτὸ, ἃ ταύτης τετρύπηται. μέμνημαι γάρ, ἔφη, μὴ ἰαμβικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ὑμῖν μαθών· Τοῖς γὰρ λάλοις ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσιν ὀπὴ τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὐτὴ ἡμᾶς ἡ Ἡρακλία λόγῳ τὰ πάντα ἡδέμενα ἐξεργάσασθαι, θρόνῳ γοργόμορον, μὴ παθοῖ τὰ πλέονα βιάσασθαι. καὶ τὰ γὰρ βέλη αὐτῆ, οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ ἰσχνοὶ καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τι τρώσοντες. πικρόγραμμα γὰρ τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατὲ εἶν. Τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δ', οἶνον πρὸ τοῦ δεῦρο παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτὸν, εἰ

lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribus vinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debet admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Néque verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdijs apud vos discere:

Siquidè viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodè hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confeciſſe putemus: utpote virũ ſapientem, ac perſuadendo pleraque ſi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ, miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: unde pennigera dicta vos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem quũ huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, num

decorum

μοι καλῶς ἔχοι, τηλικῷδ' ὄντι, καὶ πάλαι τ' ἐπιδείξωμαι παυσάμενος, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ λόγους διδόναι ζητοῦσι διὰ σοῦ κατὰ μικρὸν ἐπῆλθε ἀναμνησθῆναι τῆς ἀκόνος. οἷος μὴ γὰρ ἐλευθέρῳ, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι λογιδίῳ μανιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρὰ φλυαρίαν νεανιεύεσθαι, μή τίς Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξῃ μοι ἀπὸν τόδε· Σὺ δ' ἦ βίην πέλυται. καὶ· Χαλεπὸν γῆρας μαπάλυφέσι· Ἡφαίστοις δὲ μηδὲν ὑγιὲς ὑπάρχειν, βραδεῖς δὲ ζῶοι ἵπποι· ἐς τὸν πόδας τοῦτο ἐπονείδιστον. ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τῆς γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιεῖν προάγομαι· καὶ οὐκ αἰδοῦμαι, τοιαῦτα βλαμῶν, φλυαρότητος ἂν ἢ ἀκόνος. ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος καὶ κάλλος, καὶ ὅσα σώματος ἀγαθὰ, χαιρέτω, καὶ ὁ ἔρως ὁ σὸς, ὦ Τήϊε ποιητὰ, ἐσιδόντι μοι, ἀποπόλιον γήραος, χρυσοφαεννῶν, ἃ βάλεται, πτερύγων, ἢ ἀϊτοῖς παραπτίσθω,

decorum iam esset, vt tam grandis natu, quiq; iam pridē ab his doctrinæ certaminib⁹ memet abdicassem, rursum me tam multorū iudicū calculis exponerem iudicandū, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vēstrūm viderer hæc admodū pueriliter agere, quasiqúe præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam perijt tua.

tum illud:

Ac te corripuit carioſa ſenecta, miniſter
Inualidusq; tibi, et ſegnes tardiq; caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verūm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis addor vt faciam: neq; me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cumq; his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præteruolet,

ô neq;

καὶ ὁ Ἱπποκλείδης ἢ φροντιεῖ. Ὥστε νῦν ἄν μάλιστα ἀναβῆναι καὶ ἀνθῆσαι, καὶ ἀκμάζειν λαβὼν ὥραν ἔχει, καὶ ἱκανὰ τῶν ἄστρων, ὅσους ἂν πλεύσας λιμένας, καὶ τοξεύειν πολλὰ κἂν τύχῃς, ὡς οὐδὲν γε δεινὸν, μὴ λιγυρὰς λάθοι ὁ γηρυτὸς αὐτῶν. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ δὴ καὶ τοῦτό γε ἐτόλμησα, πάλαι ὑγιολκημένον τὸ ἀκάτιον λατασπάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι εἰς μέσον τὸ πέλαγος. ἤν δ' ὦ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπνεύσαι λιγέα, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησίον τι καὶ ἐοικὸς, καὶ ἑτέρου ἀνέμου δεόμεθα, ἵνα ἃ ἄξιοι φανοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκ πάνυ ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἷόν τε φαείνων ὁ γέρων ὑπογουνίδια φαίνει.

* neq; laborabis Hippocli-des, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit facun-dia repubescere, florere, vi-gere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpiùs arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quan-do quis præter spem phare-tram inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse cō-soler, animemq; adeò vt non sim veritus nauim iam olim in terram subductam, denuò reuellere, suisq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant au-tem à vobis, ô dij, afflatus se-cundi, quandò nunc vel ma-xime præsente bono atque a-mico vento nobis est opus: quo si digni modò videbi-mur, in nos quoq; dicat ali-quis † Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaq; effictum colebant, senem penè decrepitum, calvum, paucis capillis, colo-ratum, fusciúmve & rugosum, quales videlicet senieres nautæ Parini: leonina pelle indutum, rhopalon, id est, clava dextra, si-nistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, cate-nulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximam hominum multitudi-nem non invitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis tra-hentem. Huiusmodi verò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorũdam librorum, excusorum ab Andrea Fratandro Basilienſi. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congre-gasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atq; mansuetu-dinem transtulisse, & inuento diuino, & humano iure mani-bus obsepsisse.* b Catenulæ.] *Herculem Ogmium eundem cũ Mercurio existimauit religio Druydarùm, & Aegyptiorum Scholà. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercu-les sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Vi-derque inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio audito-res quoscunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus ex eo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bar-di, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare vide-tur eos, qui à Marcellino lib. 15. Eubages, à Diogene Laërt. ἐυαγεῖς, à Diodoro Saronidæ dicuntur. Ex quo genere philoso-phorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hic picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomẽ etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Pli-nius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

ſub Auguſto interdictam penitùs Claudium abolewiſſe auctoritatem. d Neſtoris lingua melle profluit.] *Cic. de Senect. Videtisne, vt apud Hom. ſæpiſſimè Neſtor de virtutibus ſuis prædicet? tertiam enim iam ætatem hominum viuebat: nec erat verendum ne vera de ſe prædicans, nimis videretur aut inſolens aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio,* &c. *de Neſtore Hom. Iliad. α & β. e* Nequ laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quoq; vſus eſt in apologia Pro mercede conductis. f* Homericum illud.] *E Odyſſeæ σ. de Vlyſſe certaturo cum Iro. Id Lucianus torqu ad ſenem ingenio facundiaque præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ-ΤΡΟΥ ἢ κύκνων.

DE ELECTRO, ſeu Cygnis.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſe ipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygni Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falſam præſens experientia oſtendit, ita ſe vereri quoque ait, ne conceptam de ſe opinionem, auditorum præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem ſuam, quòd ſimplex ſit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quod ad canoritatem ſpectet, ſimilis: neque etiam illorum fucatis ſcriptis, qui dum electrum atque aurum & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum ac cygnos poëticos vanitate ac fumo longè excedant.

Μάιαν

Λέκτρου περὶ καὶ ὑμᾶς λυ-
λαλὰ ὁ μῦθος πέπαγε, ὡς
ρος ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ ποτα-
ῦ λαπρύαν αὐτὸ, θρηνήσας
ν Φαέθοντα. καὶ ἀδελφὰς γε-
τὰς ἀγελίρος ἐκείνας τ Φαέ
ν]τ. ἔτα ὀλυρομένας τὸ
ρέκτριον, ἀπαγλύκα ἐς τὰ
ύρα, καὶ ἔρεσθαι ἔτι αὐ-
ῶν λάπρυον, λῦθεν τὸ ἤλεκ-
ρον. διαῦτα γὰρ ἀμῖλα καὶ
ὐτὸς ἀκόων τῶν ποιητῶν ἀ-
όντων, ἤλπιζον· εἴ ποτε γε-
μίμλω ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ὑ-
πιθὼν μίαν τ ἀγελίρων, ἐκ-
τάσας τὸ προκόλπιον, ἐπο-
ξιῶν τῶν λαπρύων ὀλίγα,
ς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ λὰ ὁ
τῷ πομπῷ κατ' ἄκρο μηχ ζε-
ίτ, ἔκρον δ ὅμως ἐς τὰ χω-
α ἐκεῖνα· καὶ ἔδα γὰρ ἀναπλεῖν
ατὰ τ Ἠριδανὸν, ὅτ' ἀγεί-
ς ἔδλον, πάνυ πρόσκαπῶν, ὅ-
]ὸ ἤλεκτρον, ἀπ' ὀ]ῦ τὄνομα
Φαέθοντ ἤλ-σαν οἱ ἐπι-
χοι. ἀναζητῦν]τ γὰρ ἐμὲ,

Vàm ſuper electro poëtæ cõmenti ſunt a fabulã, ea & nobis planè perſuaſis fidẽ fecit, eſſe ſcilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud deſtillarẽt, Phaëthontẽ lugentes, eaſdemq; Phaëthõtis ſorores fuiſſe populos: deinde iuuenis caſum luctu proſequẽtes, in arbores fuiſſe commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarũ electrum defluere. Hæc inquã cũ poëtas canentes audiſſem, in ſpẽ veniebã, vt ſiquando ad Eridani littora delatus eſſem, vnã accedens ex arboribꝰ ac recluſo ſinu & cortice, nonnullas me ſuſcepturũ lachrymas, vt ego quoq; electrũ poſſiderẽ. Et ſanè nõ multò antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traijciendus Eridanus: neq; tamen cùm diligenter omnia loca circumcircà oculis obiſſem atq; perluſtrãſſem, vt populos vidi, aut electrum conſpexi, ſed Phaëthontis carmen ne notum quidẽ erat incolis. Exquirente tandem me,

atq; inter-

καὶ ἐπανερωτῶντος, πότε δὲ ἐπὶ τὰς ἀγέρους ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκλιβούσας; ἐφίλουν οἱ ναῦται, καὶ ἄξιον ἀφίστορα λέγειν, ὅ, τι καὶ βούλοιμι. ἐκέλευον τὸν μῦθον διηγεῖσθαι αὐτοῖς, Φαέθοντα γεγονέναι ἥλιου παῖδα, καὶ ἔτι ἐς ἡλικίαν ἐληλυθότα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσαι καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν τῇ Διὸνυσῳ, τῇ ἀρχαίᾳ ἐκδιφρεύσαντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πεμφθείσας ἐνταῦθά που, ἔφην, παρ' ὑμῖν, ἵνα που καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῷ Ηριδανῷ, αἰγείρους γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμεῖς δὲ οὔτε νεώριόν τινα ἐκπίπλοντα ἤδομεν, οὔτε τὰς αἰγείρους, ἃς φῂς, ἴσμεν. εἰ δὲ καὶ τι τοιοῦτον, οἷα ὑμᾶς λυεῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέσσειν ἄν, ἢ ἵλεων τὰ πλοῖα πρὸς ἀνεμίου τὸ

atq; interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestiùs si quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaëthonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hūc aūt inter aurigandū è curru delapsum & deiectū periisse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquā, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanū in populos fuisse transformatas, & iam fratrē lugentes electrū lachrymādo emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanū eum hominē fuisse apparet: teq; dolis produxit, & mēdacijs. Nos verò neq; aurigam vllū delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas [b] duorū obolorū gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia aduersus

fluminis

ρ, οἷς ἐξὸν πλουτῆν, ἀ-
πιγοῦσας τῶν ἀγαθῶν τὰ
πρεα; ζῦτο λιχθὶν ἐμι-
ῶς μου καθήκοντο, ἢ ἰσιώ-
σα διαστχυθὰς, ὅτι πρὰ-
ῦ τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργον
πόνθη, αἰσθόμενος ζῆς ποιη
ῶς, ἀπίθανα ἅτα φαδομέ-
ις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρίσκε-
ν αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύ-
ης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευ-
μένος, λυπέμην, καθά-
ερ ἐκ τῶν χρῶν τὸ ἥλικ-
ον ἀφηλικιῶς, ὅς γε ἤδη
πλαττόμην, ὅσα καὶ οἷα χρή-
μαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πά-
ν ἀληθῶς ᾠόμην εὑρήσειν
αρ' αὐτοῖς, κύκνους πολ-
οὺς, ἅδοντας ἐπὶ τῶν ὄ-
θων ζῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις
ρώτων τὺς ναύτας (ἀνε-
πόμην γάρ ἔτι) ἆρ' οἵ γε κύ
νοι πλοίκα ὑμῖν τὸ λιγυ-
ὸν ἐκεῖνο ἅδουσιν, ἐφεσῶ-
ος τῷ ποταμῷ ἑνθεν καὶ ἔν-
εν; φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος πα-

*fluminis impetum tractu-
ros: quibus promptum esset
minori negotio & sudore
diteſcere, populorum la-
chrymas colligẽtibus? Hæc
cum dixissent, non media-
criter sanè nautarum dictis
sum pudore affectus. Con-
fusus autem obticui, quòd
reuera puerile quiddam pas-
sus fueram, habita fide Poë-
tis adeò monstrosa mentien-
tibus: quippe quibus stu-
dio est nihil sani dicere, aut
literis prodere. Vnica igi-
tur hac spe, nec illa modica,
turpiter deceptus, indolui,
non secus atque si è mani-
bus electrum deperdidissem:
nimirum qui iam mecum
deliberabam, quomodo il-
lo potissimùm vti velim. Por-
rò autem illud planè pro
certo apud illos inuentum
iri opinabar, c nempe cy-
gnos complures in fluminis
littoribus modulantes. Ac
rursus nautas interrogo, ad-
huc enim nauigabamus: Atqui cygni quãdo tandem propter
fluuium consistentes, dulcem illum concentum vobis absol-
uant, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis*

 assesso-

παρέφυσε αὐτοῖς ὄνλας, ὠδικὰς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ἐς τὰ ὄρνια μεταπεσεῖν, καὶ δὴ καὶ τοῦτο ἤδαν ἔτι, ὅτι ἐκλαθομένους τῆς μουσικῆς. οἱ δ' σαὶ γελάσαντι, σὺ, ἔφασαν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ πάππος τὸν μέτρον καταφωνόμενος τὰς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμᾶς δὲ καὶ πλανᾶσθαι, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ηριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζοντας οὕτω πάνυ ἄμουσον καὶ ἀσθενῆ, ὡς τοὺς κόρακας ἢ τοὺς κολοιούς, σπανίως μὲν εἶναι πρὸς αὐτούς. ἐδόκουν δέ πως, καὶ οἷον σὺ φῂς, ὀλίγον ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ἡμῶν. ποτὲ δὲ διαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιθανοὺς ὄντας τοῖς πρὸς τὸ μεῖζον ἐκάστα ἐξηγουμένοις. ἔστι

assessores fuisse perhibent homines canendi peritia & suauitate excultos & celebres, posti id in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiam nunc cantibus & moduli indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi verò sublato risu: Tu quidem, inquiũt, ô homo, nunquámne hodie finè facies patriam nostram & fluuium mendacijs infamandis? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ae penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incomptã & inamœnam vocem, & sonum parùm firmum edere solebãt, ita vt coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, & ne in somno quidem canentes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndenam ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiam alijs facile ac promptum est credentes decipere, ijs quibus singula quæque iusto magnificentiùs narrare atq; extollere moris est.

e Quare

ἐμαυτῦ, μὴ ὑμεῖς ἄρτι ἀφιγ-
μένοι, μήτ' ἄλλο πρῶτον ἀκηκοα-
τε μηδὲν ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα,
καὶ κύκνους ἐλπίσαντες εὑρή-
σειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀ-
λίγον ἀπιόντες καταγελῶν-
τες τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν,
ταῦτα πολλὰ καμπίλια ἐπ-
τὰ τοῖς λόγοις, ἀκούσεσθε μαρτύ-
ρομαι, ἐμοῦ διαῤῥήδην μεγα-
λορημονοῦντος περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι
μεῖζον, ὅτι κάλλιόν πω ἀκήκοεν,
οὐδ' ἂν ἀκούσαι ποτε. ἄλλοις
μὲν γὰρ ἐν ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν
εὐφανοῖς τισι, καὶ οἷς οὐκ
ἄκυκρον, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς
ἐκπέσῃ τῶν λόγων, πολὺ
τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν
λιγυροτέροις. τὸ δ' ἐμὸν ὀ-
ρᾶτε ἤδη, ὁποῖόν ἁπλοϊκὸν
καὶ ἄμυθον ὁδί τις ὡδὶ πρό-
σιμ. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι
πάθῃς, περὶ ὑμῶν ἐλπίσας,
οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν ᾠ-
δῇσι ὁρῶντες· οἱόμενοι γὰρ τε-
λικαῦτα

c Quare & ego nunc de me ipso in metũ venio, ne & vos, qui nuper venistis, ac nos primùm audistis, electra quæpiã aut cygnos apud me inuenturos sperantes, tandẽ nõ multò pòst abeatis, & eos q̃ vobis magnifica de me sunt polliciti, subsannetis, multas eiusmodi verborũ diuitias in orationib. meis reposítas affirmãtes. At ego Deos testor, talia meipsum de orationib. meis superbè & magnificè iactantem, neq; à vobis, neq; ab alio quoquã vnquã auditum esse, neq; pòst quenquam ita insolenter agentẽ auditurum fore. f Neq; tamẽ fieri potuisse nego, vt in alios non paucos incidas quospiã Eridanos, quorũ orationes non electrũ solùm, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos superant poëticos. Mea verò dicendi ratio quãsimplex sit, minimè fabulosa, videtis, neq; vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum est, ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod perpè solet accidere sub vndis aliq̃d spectãtibus. siquidẽ existi-

λιπαῦτα ἔναι αὐτὰ, οἷα δι-
φαίνῃ αὐτοῖς ἄνωθεν, ἀρ-
νυμένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὸ
αὐγῆι, ἐπεὰν ἀναστάσω-
σι, πολλῷ μικρότερα εὑέ-
σκοντο, ἀνιῶνται. ἤδη ἔν σοι
προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ
ἀφανὲς τὰμὰ, μηδὲν μέ-
γα προσδοκήσας ἀνιμήσεσθαι, μὴ
σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς
ἐλπίδος.

mantes tantæ magnitudini illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem: quibus iam subtractis, multóque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet: Phaëthon Solis filius cùm à patre petijsset, vt sibi eius equos regendi per vnius diei spatium faculiatem concederet: votique compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non priùs à sororibus quæri desiit, quàmillæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillârint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseôn libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum compererunt, qui res ipsas paulò diligẽtiùs scrutari voluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem nautes quandonam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse

,ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum olorum gratiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos stasse videtur Lucianus,* id est, *drachmæ tertiam. Xenophon vero libro* 1. *ἰλλυιχῶν, τριώβολον posuit.* *c* Nempe cycnos mplures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum defleret obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Idem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano peruerbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem arpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliquæ re iucunda frui licere.* *e* Quare & ego.] *Adoptatio existimationis & opinionis de se contemptæ.* *f* Neque tamen ri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & ipsæ qualitate.* *g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, quo sua extenuat.*

ΜΥΙΑΣ ΕΝ-κώμιον.

MVSCAE EN-comium.

ARGVMENTVM.

Declamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso gumẽto dicentem parum iuuantia: qualia statim abitio inde sophistas tractâsse, etiam ex Isocrate appaqui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac inmpestiuam in rebus friuolis, & à cõmuni vsu alienis, ligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam vitur Lucianus discipulorũ magis quàm sui ostentancausa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt hom exemplo etiã ad seria copiosiores, & ad inuenienm promptiores illos redderet. Et ex superiorib. prælionibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hęc beret, rhetoricã publicè professum esse, siue hoc in llia, vt quidẽ ex Hercule aliquo modo coniecturã ere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem ta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

muſca dici aut inueniri poſſunt, vt vix aliud copioſiù quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt explicare oratione, atq; amplificationib. illuſtrare ſingula voluiſſet, planè illud quod ipſe in fine vereri ſe ait ex muſca elephantem feciſſet. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad v ſum item eorum pertinent, ita ſingillatim perſequitu quæq;, vt nihil prętermiſſum poſſis dicere. Deinde ver & ad interiora, & ad animum tranſiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibiti etiam ad hoc teſtimonijs Homeri. Poſtremò neque il la intacta relinquit, quæ quaſi à fortuna accepiſſe vide ri poteſt, vt reminiſcentiam iſtam, ob quã cum Hermo timo Pythagorico confert quoque illam: deinde & vi ctus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hom nibus tranſmutata fuit, & eodem nomine etiam fœm næ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contex tu ac ſerie orationis facilè cuiuis apparent.

Μῦα ἐϛι ᾗ ὁ τὸ σμικρότα]ον τ ὀρνίων, ὅσον ἰμπίοι καὶ λέοντι, καὶ ϲὶς ἔτι λιπαροτέροις παραβάλλειν, ἀλλὰ ϲοσοῦτον ἐκείνων μικρότερα ἢ, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπε]αι. ἐπ]ί ρωται δ' ὁ λεπτὰ τὰ αὐτὰ ϲῖς ἄλλοις, ὡς ϲὶς μὲν ἀπαν]αχό= θεν λομᾶν τ σώμα]Θ, ϲὶς δ' ὠκυπτέροις χῆναι, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀκείδας, καὶ τέττιξας, καὶ μελίττας. ἔϛι μὲν ὑμενόπτερος, ϲοσοῦτον ἀπολείπει ἔχουσα τὰ

Vſca eſt ſ
[a] *minima vol*
crum, vt poſſ
[b] *cum muſce*
lis & [c] *culicibus compara*
ri: ſed tanto [d] *eſt maio*
quantũ ipſa ab ape relinqu
tur. [e] *Pennata eſt autem, no*
eo modo quo cæteræ volu
cres, quarum hæ quide
pennas in toto habent co
pore, hæ verò velocibus
tuntur & pernicibus al
ſed ex pelliculis ſunt illi p
næ, quemadmodum loc
ſtis & cicadis & apibus: ſed tantò molliores habet pe

πτερὰ, ὅσον ἡ Ἑλληνικῆς ἰσθῆ-
τος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα καὶ μα-
λακωτέρα. καὶ μὲν δὴ ἐὰν ἐπι-
σκοπῇ τις ἀκριβῶς τὴν μυῖαν,
κατὰ τὰς ταῦνας, ἅ τις ἀτε-
νὴς βλέποι ἐς αὐτὴν, ὁπόταν
ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκ-
τερύσσηται. ἡ δὲ πτῆσις ἔστι κοῦ-
φος νυκτερίδας, ἀρτίως σωμα-
τίων τῶν πτερῶν, ἔστι δὲ κατὰ τὰς
ἀκρίδας μετὰ κτύπου τινός, ὑπο-
δεᾶς οἱ σφῆκες μετὰ βομβήματος,
ἀλλ' ἀκαμπὴς, πρὸς ὅ, τι
ἂν μέρος ὁρμήσῃ τὸν ἀέρα.
καὶ μὲν καὶ κάνειν προσιὼν ἀν-
θρώπῳ, τὸ μὲν καθ' ἡσυχίαν, ἀπὸ
μετ' ᾠδῆς τινος, καὶ ἁπλῶς,
ἀλλὰ καινόπων καὶ ἐμπίδων, ἀλ-
λὰ βαρύβρομον καὶ μιαιφόνον,
οὐδὲ σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἀπε-
ιλητικὸν ἐνθουσιώσης, ἀλλὰ
θοερόν τινα λιγυρότητα, ὅσον
σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐ-
λοὶ μιαιχρότεροι. τὸ δὲ ἄλλο
σῶμα, καὶ μὴν καὶ κεφαλὴ λεπτό-
τατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔ-
στιν ὑπερεώγως, ὁ συμπε-
φυκὸς, ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων.
ὀφθαλμοὶ δὲ προπεπτῶτες πο-
λὺ τῷ κέρατος ἔχουσιν
εἰρηνον

nas, quantò Græca veſte te-
nuior & mollior eſt Indica.
Si quis muſcã diligenter in-
ſpiciat, quando in ſole alas
expandit & concutit, varijs
eam pictam coloribus ſ ve-
pauones videbit. Eſt illi vo-
latus non continuo penna-
rum remigio, & vt veſper-
tilionibus: neque ſaltu, vt
locuſtis: h neq; cum ſtridore, vt i veſpis & crabroni-
bus: verùm flexilis, ad quã-
cunque aëris partem ſe mo-
ueat. Adde quòd non volat
quietè & cum ſilentio, ſed
k cum cantu & melodia: nõ
item immitè & ſæuè, quem-
admodum culices & muſcæ
læ: neque cum graui fremitu
ápum aut veſparũ, horribi-
lem oſtentans ſonum, & mi-
nacem: ſed tantò volat his
ſuauiùs muſca, quantò ſunt
tuba & cymbalis tibiæ dul-
ciores. l In reliquo verò cor-
pore caput quidem tenuiſ-
ſimum collo continetur, &
eſt verſatile, non compactũ
& affixum humeris, vt eſt lo
uſtarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimũ habent.

κρυον ὑπαγὶς, καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες ὑπὸ τὰς σφῦρας πάνυ ἐσφιγμένοι. ὑγρὸς δ' ὢν ἁπτεται καὶ αὐτὸς, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μὲν δὴ καὶ αὐτὸς τῷ ὀρρωπύγιον, οὐ σφῆκι καὶ μελίσσῃ, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ᾗ καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὕτη ἔχει τι προνομαῖον, καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατέχει, ἐστυλωμένον καὶ τὸ ἄκρον ἐοικυῖα. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδὼς προκύπτει, ᾧ ἐσθιόμενος, πίνει τὸ αἷμα. πίνει δὲ καὶ γάλακτος. ἡδὺ δὲ αὐτῷ καὶ τὸ αἷμα, ὑπὲρ μετὰ μεγάλης ὀδύνης τῶν ἐσθιομένων. ἑξάπους δὲ ὅδε, τοῖς μὲν τέτρασι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις δυσὶ καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν ἔν αὐτῷ ἐπὶ τετράρων βιβῶντα, ἔχοντά τι ἐν τοῖν χερσῖν μετέωρον ἐδώδιμον, ἂν ῥωπίνως πάνυ, καθ' ἡμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ εὐθὺς τοιοῦτος, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον, ἤτοι ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ἐμψύχων ἀφανίζων, εἶτα μετ' ὀλίγον

Pectus eſt benè compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt vespis adſtricti valdè & cōplexi. Aluus autē minuta eſt & ipſa, & thoraci etiā ſimilis, zonas latas & ſquamas habens. [m] Vlciſcitur tamē [n] nō aculeo vt apis & veſpa, ſed [o] ore & proboſcide, quam et ipſa eodē modo habet vt elephanti: præpaſcituŕq & aſſumit, & inhærens continet concauo vaſe in ſummitate proboſcidis: ex ipſa verò dēs foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & ſuauis eſt ipſi, vel [p] ſanguis, non magno cum dolore hauſtus, eorum quos pupugit. Sexipes verò eſt: quatuor ſolis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videres igitur ipſam gradientē quatuor, atque edulium aliquod tenentem ſublime manibus, more valdè humano, atque vt nos. [q] Naſcitur autem non ſtatim talis, ſed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde ſenſim & pedes

λας τε ἐκφέρει, καὶ φύει
καὶ πῶρα, καὶ ἐξ ἑρπετῶν
μυῖαν γίγνεται. καὶ κυο-
φορεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώ-
ληκα μικρὸν, τὸν μυῖαν ὕ-
στερον. σώφρων δὲ ἀν-
θρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ὁμο-
δίαιτος καὶ ὁμοτράπε-
ζος, ἁπάντων γεύεται,
πλὴν ἐλαίου· θάνα-
τος γὰρ αὐτῇ, τοῦτο πιεῖν.
ὀλίγον μέν τοι ἀνύμορος οὖσα
(πάνυ γὰρ ἐς φῶς
βίος αὐτῇ συμμιμίσκε-
ται) ἐν φωτὶ χαίρει μά-
λιστα, καὶ τοῦτο πολιτεύε-
ται. νυκτὸς δὲ, ἀφιλύλω
χρῶσα, καὶ οὔτε πέτεται,
οὔτε ᾄδει, ἀλλ' ὑπίσχει,
καὶ ἀφυᾶ. σώφρονα δὲ
τὴν μικρὰν αὐτῆς ἀπεῖν ἔν-
νοιαν, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλο-
λον, καὶ πολέμιον αὐτῇ,
τὸν ἀράχνιον καθιδρόσκῃ.
λοχῶντά τε γὰρ ἐπιτυρεῖ,
καὶ ἀντίον αὐτοῦ ὁρᾷ, ἐκ-
κλίνουσα πρὸ ὁρμῆς, ὡς
μὴ ἀλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα,
καὶ περιπαρεῖσα τοῖς τοῦ θη-
ρίου πλέκανοις. πολὺ μὲν γὰρ

des effert, & producit a-
las, ſitque ex reptili vo-
lucris, & concipit par-
uum vermem, qui muſca
fit poſtea: conuiua autem
& contubernalis & [r] com-
menſalis hominum, degu-
ſtat omnia, præter oleum.
mortem enim ei affert epo-
tum oleum: & tamen bre-
uis eſt vitæ. valde enim
anguſta data eſt illi vi-
ta. Luce plurimùm gau-
det, & in hac ciuiliter
verſatur: nocte verò qui-
eſcit, & ſilentium agit,
& neque volat, neque can-
tat, ſed contrahit ſe, &
non mouetur. [s] Non par-
uam eſſe eius intelligen-
tiam queo dicere, cùm in-
ſidiatorem & [t] hoſtem
ſuum araneum effugiat. in-
ſidiantem enim & obſeruat,
& contrà intuetur, decli-
nans illius impetum, ne ca-
piatur irretita, & in beſtio-
læ incidens caſſes. Fortitu-
dinem enim & robur ipſius
non oportet dicere, ſed
ἀνδρίαν, καὶ τὸν ἄλκιμον αὐτῆς οὐχ ἁμαρτὴν λέγειν. ἀλλ'

ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄξιον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ συὶ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ ἀπάζει, ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς μάχης, καὶ τοῦ ἀτρέστου καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ πεφυέναι. καὶ γὰρ ἀργομένην, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ λήματος. οὕτω δὲ πάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὴν μάχαν, ὅτι οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἐπη μνημονευόμενα. ἄρτι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πτῆσιν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα διέρχεται· ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἐκπροΐεται, ὡς μὴ ἐς τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, ἀπάξων μητρὶ κηδομένῃ κοιμωμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὴν μάχαν αὖθις ἐπασάγεται ὧν παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ κάλλει αὐτὰς ἐκόσμησεν, ἀδινὰς προσαπτὰς,

[u] *Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quónam modo laudaret Heroũ optimum, non leoni, pardóve aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini, neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius volatum ad lac exponit: nunc autem Minerua curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atq; pulcherrimo eas* [x] *adiectiuo ornauit, cantatrices*

προσαπὸν, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνη καλῶν. οὗτο δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ὁπόταν τι λάκνη, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ἐς τὰς ῥυτίδας ἀναδυόμενα, καὶ τὴν ἐντὸς προνομάδα, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων πολλή τις ἐντοῖς ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τὰς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, ἅθὺς ἀποπήδησεν· ἀλλ' ἐποχεῖται τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολὺ, κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὸν ἐναέριον ἐκεῖνον μίξιν τῇ πτήσει μὴ διαφθείρουσαι. ἀποπνιγεῖσα δὲ τὴν κεφαλὴν μᾶλλον, ἐπὶ πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο λέγειν βούλομαι παρεῖναι. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον

conſertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis eſt, quòd mordens aliquid vulnerat, non hominis ſolùm pellem, ſed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingreſſa rugas, & pro magnitudine proboſcidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum eſt ipſis multa libertas. nec, vt galli, cùm inſcenderit mas, ſtatim reſilit, ſed vehitur à fœmina diu, ferturque illa ſponſum: conuolantque, nec aërium illum coitum volatu deſtruunt. Obtruncata verò capite muſca, plurimùm viuit parte reliqua corporis, reſpiratque. Quod autem eſt maximum in natura ipſarum, non eſt ſilentio prætereundum, quod Plato in ſermone De anima, deque animorum immortalitate ſolùm prætermiſſe mihi videtur.

ἀυτὸ παρεῖναι, ἐν ᾧ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας ἀυτῆς λόγῳ. ἐπ

χω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ἐπιχυθείσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πιπεῖσθαι πάντας, ὅτι καὶ ἐκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, εἴ γε καὶ ἀπολυθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πείθει τὴν μῦαν πτῆναι. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν. ἔπειτα ἐπανιοῦσα, ἐνέπιπρου ἄνθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. ἀρα γὰρ δὴ αὐτὴ καὶ ἄνιπτος οὖσα, τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρπεῖται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ πρόκειται. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἁμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἧττον μῦσι καὶ ἀνθρώποις ἐργάζεται. καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται· καὶ τοῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα, σωτηρίαν

detur. mortua enim musca, superinfuso cinere reuiuiscit, & noua ei generatio quædam, atque ab integro alia fit vita: vt verè persuasum sit omnibus, quòd illarum quoque immortalis est animus. siquidem [z] & digressa reuertitur iterum, & agnoscit & suscitat corpus, muscamque volare facit: & verificat [A] de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod sæpè cùm reliquisset eum anima, per se ipsam ibat peregrè, deinde reuersa implebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquam [B] ociosa & remissa est musca, vescitur tamen quæ laborantur ab aliis, & plena vbique est ei mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis non minus muscis laborat quàm hominibus: atq; huic ceci obsonia condiunt, & degustat antequam ipsi reges: & deambulansque per mensas,

τας

vnà

μετ' αὐτοῖς, καὶ συναπολαύει πάντων. νυκτὶ μὲν δὴ οὐ καλῶς μὰρ ἐν ἑνὶ τόπῳ κατιδρύσατο, ἀλλὰ πλάνητα τὸν πῶλον κατὰ τοὺς Σκύθας ἐπάγεται, ὅπου ἂν τύχῃ ἐπὶ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἰδίαν καὶ ἐνυλιὸν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μέν τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἄξιον λανθάνειν τι πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖται τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ φανὲν αἰσχύνει αὐτήν. φασὶ δὲ ὁ μῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα μῆμαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι, πάνυ καλὸν, λάλον μέν τοι ὄντα, καὶ κωμικὸν καὶ ᾠδικὸν, καὶ ἀντιπαθῆσαί γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ἐνδυμίωνος. ἔτι ἐπαδὴ κοιμώμενον τὸ μειράκιον σωιχῶς ἐπήγαγεν ἐρασχολοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀγανακτῆσαι· τὴν δὲ σελήνην ὀργισθῆσαι, εἰς τοῦτο τὴν μῆμαν μεταβαλεῖν. καὶ δὴ τοῦτο πᾶσι νυν τοῖς κοιμωμένοις ἀντὶ τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένην ἔτι τοῦ

Ἐνδύ-

vnà cum ipsis conuiuatur, & simul vescitur omnibus. Tugurium autem seu nidum non in vno loco constituit, sed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere existimat, quod in luce factum sit ipsi dedecori. D Ait verò fabula, perpulchram olim mulierem fuisse Muscam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum Luna ambas eodem tempore E Endymionis: deinde cùm dormientem adolescentulum assiduè excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens, ægrè illum tulisse: Lunam verò iratam, in hoc animal transmutasse Muscam: & nunc propterea omnibus inuidere somnum, qui dormiunt,

Endy-

Ἐνδυμίονος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀφροδίτης, ἀλλ' ἱμέρου ἐστὶ, καὶ φιλανθρωπίας. ἔστι γὰρ λιμὸς ἀνθρώπου, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπανθίσματα. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἑταίρα τῶν Ἀθηνῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἣ μέχρι ἐδάκνῳ αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας. οὔτε τοι οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπήλασεν τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μούσης ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ᾐδοῦντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία, καὶ σὺν μεγάλῃ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μούσης, ὡς ἐν τούτοις·

Δεινόν γε τἀν μὲν μέγαν ἀλκίμῳ σθένει
Μοῦσαν ἐπ' ἀνδρῶν σῶμα δαΐσσειν, ὡς πλακοῦσθαι φόνῳ·
Ἄνδρας δ' ὁπλίτας πολεμίου τε δορὸς πτόλιν.

Πολλὰ

Endymionis memorem, & adoleſcentulis præcipuè & teneris. Morſus autem ipſe & cruoris aviditas, non ruſticitatis, ſed amoris eſt & humanitatis ſignum. nam eo quo poteſt modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos F mulier quædam cognomento Muſca, poëtria perquàm formoſa & docta: & alia perinſignis Athenienſium meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor uſque eum Muſca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata eſt, neque muſcæ nomen excluſit à ſcena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de muſca meminit, ſicut in his:

Graue quidem & moleſtum eſt forti robore
Saltare muſcam in virorum corpora, vt cæde impleatur:
Viros autem armatos hoſtilem haſtam timere.

Πολλὰ

πολλὰ μὲν ἔχομ ἀπᾶν καὶ περὶ μίας τῆς Πυθαγορικῆς, ἃ μὴ γνώριμ ἐστὶν ἅπασιν ἀπὸ κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μίσχισαί τινες μῆκος, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κύνας, πρᾳύτατα τὸν βόμβον, καὶ τῇ πτήσει θᾶττον· ἃ γὰρ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τοῦ χρόνου ὅλου ἄσιτοι διαπαρτεροῦσιν, ἀντιπλαττόμεναι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ᾧ μὲν πολλοῦ θαυμάζομαι ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέων καὶ τὰ ἀῤῥένων ἐστὶν, βαίνοντος ἐν ᾧ μέρει, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Αφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλοῦν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἅπαν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύας ποιεῖν.

Multa etiam de Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. H *Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas militares multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd utrunque & fœminarum & mariũ faciunt, consrendunt-qúe vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma.* I *Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem facere.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encomio illarum materiarũ, quas Aulus Gellius lib.17. cap.12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit. i. infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiũ. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Therſitæ, de quo Hom.lib.II.β. & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib.de Repub. iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitium, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes, tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt, Græcè μυίαις fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomenio mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & externarum rerum.* *b* Cum muſcellis.] *Muſculis. Boëthius: Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat. Diminutiua.* *c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omnes vermiculos parvos, alatos.* *d* Illis eſt maior.] *A magnitudine.* *e* Pennata eſt.] *A volatu.* *f* Vt pauones.] *Hinc pauone picturatior. Expandit aduerſo maximè ſole pennas varijs coloribus fulgentes. Lucr. lib.2:*

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores. *maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. lib. 10. c.20 ait.* *g* Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vtrumque, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperam. Dentes habet, quod auium nulla veſpertilio nominis id accepit, quòd veſperi circumuolitet. Murium naturam & vocem habet, membra-*

membranæas alas habet. Solus hic volucrium animal parit, & ipse nutrit, vbera admouens, vt Plin. ait lib. 10. c. 61. h Neque cum stridore.] Plinius negat cicadæ vocem esse, sed stridorem cum tractu, eumq; sonum emitti non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam iis stridor simul cum volatu desinit, at cicadæ si presseris alas, vel vehementius etiam perstrepit. i Vespis & crabronibus.] Crabro insecti genus affine vespis, magnitudine tamen differunt: vtrisque aculei, asperi & pungentes, quorum ictus tumorem excitat. k Cum cantu & melodia.] Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur à Plinio. l In reliquo verò corpore.] Ab omnibus corporis membris. m Vicissitur.] Ἐχθρὰ ἡ μῦια τῇ λύσσῃ, & musca splenem habet, hoc est, inest & muscæ bilis. n Non aculeo vt apis.] Aculeus proprie apum est & vespatarum, & similium. Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferro non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde statim fugiunt. o Ore & proboscide.] Proboscis muscæ & elephanti rostrum, ita dictum quòd antè depascat. p Sanguis.] Varr. 3. de Re rust. c. 16: Non vt muscæ liguriunt, quod nemo has videt, vt illas in carie, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6: Quum Alexander dixisset, se morderi à muscis, sic vocabat parasitos, iamq; conaretur illas abigere: Cineas vnus eius ordinis, qui fortè aderat, profectò aliæ muscæ siticulosæ magis vrgebunt te semel gustato tuo sanguine. q Nascitur autem.] Generatio muscæ. Ex putredine sordibusq; æstiuo tempore nascuntur vermiculi ex quibus postea muscæ vulgares. r Cōmensalis hominum.] Aduolat enim hoc insecti genus ad cibum alienū, & agrè potest abigi, tantæ est muscæ improbitas & impudentia, de qua Homer. Il. ε: ἡ δ' οἱ μύης ἧάσσον ὀδ. Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ communionem, musca & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minoris ve intellectus. Non paruam esse eius intelligentiam.] Commendatio

ab intellectu, & animi magnitudine. t Hostem suum g
mancum.] *Araneus textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorum venatione sive aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Gelij Sedigandi Curionis, viri humanarum divinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum verè aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab auctoritate Homeri, qui Iliad. ε. inter prælia deorum ac heroum muscæ improbitatem describit: cumq; hac invictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & egrè potest abigi:*

Καὶ εἰ μήτης ἥρως ἀπὸ σπλήσιν ἐόντων
ἄντα ἰὼν ἐκέρσῃσιν μεγάλα πὰρ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἔγχεα δύπτων, — *id est,*

Arque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamuis de pelle viri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen. — *Idem alibi:*

— ὡς ὅτε μήτης
σμυδὸς ἰὼν μέμαα, ὅτ' ἀνδρὸς λεχέστιν ὄπνος: *id est,*

— non secus atque genitrix
Muscam arcet pueto somno mulcente cubanti. *Idem Græcorum & Troianorum exercitus muscis comparat inter se decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, illi vespæ quædam maiores, aut crabrones, aut scarabei erunt. Sic etiam Hector & Æneas, cæteri Græci & Troiani paruæ muscæ. Ægyptios verò impudentiam significantes, muscam pinxisse traditur Orus.* x Adiectiuo.] *Ab epitheto ἀδιάς enim, hoc est, assiduas frequentesq; appellat. Il.* β *Græcum Il.* α. y Obtruncata verò capite musca.] *Reuuisentia muscarij.* z Digressa reuertitur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimi Clazomenij anima a corpore discessus, & ad idem reditus: an hic fuerit ille, qui introducitur cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, atque Stoicæ philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Ociosa & remissa.] *Ab ocio victu & dieta.* C Deambulansq; per mensas.] *Cognatio hominum cum vsdem.* * More Scytharum.]

m.] *Scythæ nullis certis sedibus vtuntur, sed vagi feruntur in plaustris. Eamq; ob causam regio feris abundat. apud Q. Curt. l. 7. rerum ab Alexandro gestarum, Scytharum legatus ad hunc modum loquitur: Scytharum solitudines Græcis etiam proverbijs audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros sequimur.* Horat. *lib. 3. carm. Od. 24.*

Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos,
Vinum, & rigidi Getæ. *Od. 35. lib. 1. profugos appellauit. Strabo* ἁμαξοικοὺς: id est, *in plaustris habitantes, nequam in domibus.* D Ait verò fabula.] *Metamorphoseos.* E Endymionis.] *Endymionem à Lunæ adamatum fuisse, habes in Veneris & Lunæ dialogo, & in lib. 1. verarum hist.* F Mulier quædam cognomento Musca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Muscam poëtriam fuisse Lycam, quæ & epigrammata scripserit, & Lyricos nomos. Cæl. l. 8. c. 1. Vide Suid.* Hanc cum Corinna eandem plerique fuisse putarunt. *Thespiaca fuit, quæ Lyricos versus ad lyram coaptauit & suauissimè cecinit. Huius Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine mulieres, hoc est, Græcè μύιαι, duæ poëtriæ Thespiades illa, & altera Spartiatis, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conscripsit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famosa meretrix, altera Pythagorea.* G Musca Pythagoræ.] *Musca, Pythagoræ filia. Suidas.* H Nascuntur & maximæ.] *Species muscarum.* I Possem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod significat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑ-ΔΙως πιστεύειν ἀλη-θολῦ.

DE NON TEMÈ credendo calumniæ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumẽtum ac ſummam orationis titulus indica videlicet quòd non temerè credendũ ſit calumnia propterea quòd multi proprijs affectibus aut cõmo dis impulſi, innocentes ſæpenumerò & bonos viros apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fi dem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam a ſuaſoriũ genus aliqua parte pertinere videri poteſt vbi conſulit ac monet delatores non facilè admitten dos atq; audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntu diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calũni multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum mo lum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negociu accommodat: præcipuè verò addens, circa calumnii atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ce occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmi tit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eiu imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, def nit primùm calumniam, poſtea calumniatores quale ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtu dijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque a circumueniendos & opprimendos innocentes vtan tur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, qu & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo ol ſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur, a ditis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Po ſtremò & illũ depingit qui calumniatori aurem præ

t, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat;
ctata etiam per occupationem quæstione, an prout
isque vir dignior aut famæ spectatioris erit, ita ad-
ttendus atq; audiendus quoque magis sit, an pror-
nulli vni ac soli credendū. Digna sanè oratio, quæ
nobilium atque potentum parietibus & aulis vbiq;
ipta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εινόν γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, καὶ ἀχλύν τινα καταχέασα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν βίον ἀπισκιάζουσα. ἐμπίπτομεν γὰρ πλανωμένοις πάνυ εἰκαμεν. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, ὡς πρόσω βαίνοντος ἀλόγως, καὶ ὑπερβαίνοντος οὐδὲν ὁρῶντος, καὶ τὸ μὲν πλησίον, καὶ πρὸ πόδας οὐχ ὁρῶντος, δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ ἀπέχοντος, ὡς ἐνοχλοῖεν δηλαδή. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστου πραττομένων οὐ δεινά μὲν τὰ πολλὰ ὀλισθάνοντα. τοιγάρ τοι μυείας ἄξ τοῖς παγωδιοδιδασκάλοις ἀφορμὰς ἐς τὰ δράματα τὸ τοιοῦτον παρέσχηται, τοὺς

Ernicioſa res ignorantia eſt, & variis modis nocet mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quò fit, vt [b] *perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis* [c] *& ante pedes eſt ſitum, non videmus: formidolo eſt his capi, à quibus etiã quamlongiſsimè abſumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades,*

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβαινόντων κακῶν, ἔνιοί τις ἂν ὑπὸ τῆς ἀγνοίας, καθάπερ ὑπὸ τραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγημένα. ἐγὼ δὲ καὶ ἐς τὰ ἄπαντα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ ἐς τὰς πρὸς ἀλλήλους κατὰ τῶν συνήθων καὶ φίλων διαβολάς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγένηνται, καὶ πόλεις ἄρδην ἀπολώλασιν, πατήρ τι κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνίων, καὶ φίλος κατὰ τῶν γνησίων, καὶ ἐραστὴς κατὰ τῶν ἐρωμένων. πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκόπησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ὑπὸ τῆς κακῆς τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα ἐμπίπλωμι αὐτὰς, ὑποθέσθαι βούλομαί σοι λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐργάζεται. μάλιστα δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος πάλαι ταῦτα προὔλαβ

fata [d] Labdacidarum ac [e] Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignorantia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa [f] verò cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quando [g] in calumnias familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit: quibus solent & intestinis discidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus vrbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amans amanti [h] amicus item ab amico diuelli, turbari demum omnia, calumniæ vafricia [i] Itaq; quo pacto caueri facile possit, & qualisnam sit calumnia, vnde originē trahat, quantum ferè efficiat hac oratione velut in tabella depingam. [k] Porrò quam eius imaginē subijciam, [l] Apelli Ephesio pictori acce

pta

βούλαβε τὴν ἀπόνα· καὶ ἐν αὐ καὶ οὕτω διαβλη-
θὲς πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς
ἀντεχόμενος Θεοδότας τῆς συ-
νουσίας ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀν-
τιφίλης οὐκ ἑωράκει πω μὲν
Τύρον, οὐδὲ τὴν Θεοδότην,
ὅστις ἦν, ἐπέγνωσκεν,
πυθόμενον ἤκουεν Πτολεμαίου
μὲν ἔπαρχον εἶναι, τὰ καθ'
ἡμᾶς δὲ τὴν Φοινίκην ἐπιτραμ-
πόμενον. ἀπ' ὀλίγου τῶν ἀνα-
πιέχνων τις, Ἀντιφίλου
τοῦνομα, ἐπὶ φθόνου τῆς
παρὰ βασιλῆ τιμῆς, καὶ τῆς
κατὰ τὴν τέχνην ἡλοτυ-
πίας, κατέπεμψε αὐτοῦ πρὸς
τὸν Πτολεμαῖον, ὡς δὴ κα-
κοπραγμόνως τῶν ὅλων, καὶ
ὡς διάσαντό τις αὐτὸν ἐν
Φοινίκῃ σωτηρίαν Θεο-
δότᾳ, καὶ παρ' ὅλον τὸ
λοιπὸν πρὸς τὸ σὺν αὐτῷ
κοινολογούμενον. καὶ τέλ
ἐπέφυκε τὴν Τύρου ἀπόσα-
σιν, καὶ τὴν Πηλουσίου κα-
τάληψιν ἐκ τῆς Ἀντιφίλου συμ-
βουλῆς γεγονέναι. ὁ δὲ Πτο-
λεμαῖος, ὡς ἄν κάρτα, καὶ
πάνυ φρενήρης τὶς
ὤν, ἀπ' ἐν κολακείᾳ διαστροφῇ τεθραμμένος, ὅτως ἐξεκαύθη, ἢ

piam refero, dicatam, quum
is apud Ptolemæum regem
conjurationis [m] quæ in Ty-
ro auctore Theodota facta
est, insimulatus esset: quan-
quam neque Tyrum viderat
unquam, neque Theodotam
nouerat, nisi quantum fama
accepit. eum Ptolemæi præ-
fectum, Phœnicen adminis-
strare, [n] Verùm Antiphilus
quidam artis gratiâq; Apel-
leæ æmulus, illum apud re-
gem conjurationis Tyriæ
reum fecit, cum Theodotæ
principe factionis visum fa-
miliariter congredi, conui-
uari, [o] secretò item & in au-
riculam inter conuiuandum
colloqui. Paulò pòst & de-
feciſſe Tyrum, & Pelusium
Apellis consilio occupatum
esse. Tum Ptolemæus præ-
ter modum, cùm & aliàs
non satis animi com-
pos esset, assentatione in-
super tyrannica fractus,
adeò excanduit, adeò ad-
miratio-

σωνεπαράχθη πρὸς τὴν παραδόξον ταύτης διαβολῆς, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμενον, μήδ' ὅτι ἀνεπιτήδειον ἦν τῷ διαβάλλοντι, μήδ' ὅτι μικρότερον ἢ κατὰ τοιαύτην προδοσίαν ζωγράφον, καὶ ταῦτα, ὑφ' ᾧ πονηθεὶς ὑπ' αὐτῆς, καὶ παρ' ἑστιάσεσι τῶν ὁμοτέχνων τετιμημένον. ἀπ' ἐκείνης δὲ τὸ παράπαν, ὡς ἐξέπλωσεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, ἐξετάσας, ὑβρεις ἄφατι μανίᾳ, καὶ βοῆς ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια, τὸν ἀχάριστον κεκραγώς, καὶ τὸν ἐπίβουλον καὶ σωσωμότολμον. ἢ εἴ τις μὴ τῶν συναλγούντων ἐκείνῃ τις, ἀναγκάσας ἐπὶ τῇ Ἀντιφίλου ἀναισχυντίᾳ καὶ ἄθλιον Ἀπελλῆν καταλιπόντας, ἵνα μηδεὶς αὐτοῖς κοινωνικὸν ἄνθρωπον, ἀπιστήσας ἂν τοῖς κεφαλαίοις, καὶ παραπολιτεύεσθαι τὴν Τύρον κακῶν, ὁδὶ μὲν αὐτὸς αἴτιος γενόμενος. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος ὅτῳ λέγεται μεταγνῶναι ἐπὶ τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν Ἀπελλῆν ἐκάλεσεν ταλάντοις ἐδωρή-

miratione calumniæ percitus est, vt coniecturis quæ causæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apellæ artis æmulum esse: dein fortuna minori Apellem, quàm vt Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percontatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insolito rex perturbat: Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui capti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cum seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè cõscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis

λοιδόρησε, τὸν δὲ Ἀντιφί-
λην λοιδόρων αὐτῷ παρα-
κέλευσεν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ὧν πα-
ρακινδυνεύσας μεμνημένος,
τοιῷδέ τινι εἰκόνι ἐμφέρεται
τὴν διαβολήν. ἐν δεξιᾷ τις
ἀνὴρ κάθηται, τὰ ὦτα μεγά-
λα ἔχων, μικρὸν ἀπὸ τοῖς
τοῦ Μίδου προσοικότα, τῷ
χεῖρα προτείνων πόρρωθεν
ἔτι προσιόντι τῇ διαβολῇ. πε-
ρὶ δὲ αὐτὸν ἵστασι δύο γυναῖ-
κες, ἄγνοιά μοι δοκεῖν καὶ ὑ-
πόληψις. ἐπέρωθεν δὲ προσέρ-
χεται ἡ διαβολή, γαῦρον εἰς
ὑπερβολὴν πάνυ καλόν, εὐ-
θαρσοῦς δὲ καὶ παρακεκινδυ-
νευμένου, οἷον δὴ τὸν λύσσαν καὶ
τὸν ὀργὸν δεικνύουσα, τῇ μὲν
ἀριστερᾷ δᾷδα καιομένην ἔ-
χουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τι-
νὰ τῶν πρὸ τῶν σύρουσα, τὰς
χεῖρας ὀρεγόμενα εἰς τὸν οὐρα-
νὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς
θεούς. ἡγεῖται δὲ ἀνὴρ ὠχρὸς
καὶ ἄμορφος, ὀξὺ δερκὴς, καὶ
προσικὼς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς
διατεθληκόσι. τοῦτον γὰρ ἂν
τὸν φθόνον ἄν τις εἰκάσειε.
καὶ

lentis centum, addito inſeruitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali eſt imagine calumniam vltus. Ad dextram conſidet quiſpiam auribus prælongis inſignis, quales ferè illæ Midæ ferruntur. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circumſtant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suſpicio. Addit aliundè propera Calumnia, eximiè compta, vultu ipſo & geſtu corporis efferam rabiem, & iram æſtuanti conceptam pectore, præ ſe ferens, ſiniſtrâ facem tenens flammiuomam: dextrâ ſecum adoleſcentem capillis prehenſum, manus ad ſuperos tendentem, obteſtantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in ſpeciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs ſimilis, qui ſontico aliquo morbo contabuerunt. Hunc facilè conijcias Liuorem eſſe.

καὶ μιὰν καὶ ἄλλας τινὰς δύο παρομπτρεύσι, προτρέπουσαν καὶ συνεπομένας, καὶ καταπλουτοῦσαν τὴν διαβολήν· ὡς δέ μοι καὶ ταύτας ἐμφαίνοιεν ὁ ζωγράφος τῆς εἰκόνος, ἡ μὲν ἐπιβουλή τις ἦν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ἀνωλολύζουσα πάνυ πρόθυμός τις ἐπισπασομένη, μετανοίας καὶ καταπαρειμένης, μετάνοια δὲ καὶ αὕτη ἐλέγχῳ ἐπιστρέφῃ χοιῷ ἐς τὰ πίσω δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑπέβλεπεν. ὅτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ κίνδυνον ἐπὶ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὴ καὶ ἡμᾶς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὴν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διηθωμὲν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὅρον τινὰ ἐπιγράψαντες αὐτῇ· ἔστω γὰρ ἡμῖν ἡ διαβολὴ γνῶσις. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἐρημίας συναγομένη τὸν κατηγορούμενον παρεῖναι, ἐν τοῦ μονομερῶς ἀνταπολογήσεως πιστουμένη· τοιαύτη μὲν ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου. τῶν δ' ἑξῆς προσώπων,

Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est munus, dominam hortari, instruere, comere, interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata laceráque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hac Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [t] Principiò nobis effigianda est & explicanda finitione quædam, quæ vice iconis fuerit. [u] Est enim Calumnia, delatio ementita odio, clanculùm reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. [x] Quæ definitio personis perinde atque comicum argumentum.

κατὰ, καθάπερ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνηται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπισκοπήσομεν, οἷα ἂν δόξειε τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν οὖν, ἂν δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὕτω δὲ δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν οἶμαι γνώριμον· οὐδεὶς γὰρ ἂν ἀγαθὸς, λοιδορίαν ἕτερῳ ζητῶν πλησίαν. ἀπ' ἄλλων ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν εὖ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἀντιτίνεσθαι, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀθλιομέρειαν, λοξὰν φυσαίας προσλαβόντα. ἔπειτα δὲ, ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς θεοῖς ἐπίφθονος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν· τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τὴν μὲν ἰσότητα ἐν ἅπασι, καὶ τὸ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶναι· τὸ δὲ ἄνισόν τι καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας·

gumentum, tribus conſtat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc acturi fabulam. Y Omnium, ſi lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quaſi præſultorem, auctorem calumniæ. Is quidem quàm minimè bonus vir ſit, ignorat nemo. A Neque enim quiſquam vir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni viri eſt, hominum ſibi animos conciliare, ſtudio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniuſtum, ſceleratum, impium, in ſumma, damnoſum rebus communibus calumniatorem eſſe. B Nam quis eſt cui non videtur in vniuerſum iuſtitiæ penſum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium eſt, iniuſtitiæ?

Quæ

ὁ δὲ

ὁ δὲ τῇ βουλῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα γρώμενος, πᾶς οὐ πλεονέκτης ἐστὶν, ὅλον τὸν ἀκροατὴν ὑφαιρούμενος, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀφαιρούμενος, καὶ τῷ κατηγόρῳ λόγῳ παντελῶς ἄβατα κατασκευάζων αὐτά, τί τῆς βουλῆς προοιμιασαμένης; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὡς φασὶν ἄν καὶ οἱ ἄκροι τῶν νομοθετῶν, εἶον ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἔνορκον ποιησάμενοι τοὺς δικασταὶς τὸ ἑκατέροις ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τῶν ὑπεναντίων ἴσον τοῖς ἐγκαλουμένοις ἀπονέμειν, ἂν χρείς ἄρ' ὁ τοῦ κατηγόρου λόγος παρατεθῇ, θατέρου χεῖρον ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν δέ γε ἀντεξετάσαι τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἄνομον καὶ ἀνόσιον ἡγήσασθαι τὴν πεῖσιν. καὶ γὰρ ἔοικεν αὐτοὺς ἀγανακτεῖσθαι τοὺς θεοὺς ἀποιμῶ, ἃ τοῦ μὲν κατηγόρου μετ' ἐμοῦ

Qui verò clanculùm abſentem inſectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem ſibi totum aſſerit, aures eius anteuertit, obſtruit, & inuias reſponſuro, calumnijs refertas, efficit. C Ea ſanè extrema eſt iniuria, vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, D qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxêre, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius cauſam honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea, quàm cum accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi malè propitios deos reddunt iudices iſti, qui cùm accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegant, aut præſtigijs capti delatorijs muſſitantes

ἀ θέλει λέγειν, ἐπιτρίποιμι, ἀφαιρούμενος καὶ τῷ κατηγόρῳ τὰ ὦτα, καὶ τῷ σώματι σιωπῶντι, καταψηφιοίμεθα

μηδὲ δικάζειν πρότερον λόγον λυθῆναι. ὥστε οὐ κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, μιᾷ τινὶ ἂν γίγνεσθαι τὰς ψήφους. ἃ δὲ τῷ μὲν ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέται εἶναι, παρανοεῖσθαι ἔστω, δίκης καὶ ἀμοιρεῖς ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιητοῦ μοι δοκῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τῷ λόγῳ, οὗ μάλα περὶ ταύτων ἀκροάσεσθον, μᾶλλον δ' νομοθετήσαντα. φησὶ δέ, Μήτε δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μύθων ἀκούσῃς. ἁπάσῃ γάρ, οἶμαι, καὶ οὕτως, ἐστὶ πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικημάτων, οὐδὲν ἂν τις εὕροι χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώτερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδικάσθαι, ὅπερ ἐξ ἁπάντων ὁ διαβάλλων ἐπιχειρεῖ ποιεῖν, ἄκριτον ὑπάγων τὸν διαβαλλόμενον τῇ τοῦ ἀκούοντος ὀργῇ, καὶ τῇ ἀφροσύνῃ τοῦ πλήθους ἐκ καθηγορίας παραρρύμβων. καὶ γὰρ ἀπαρρησίαστος, ἢ δηλὸς ἅπας ὁ τοιοῦτος ἄνθρω-

tantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is longè optimi Poëtæ impendiò scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:

Nec F nisi librato dirimat sententia litem,
Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reũ committat, defensurum parteis suas clancularia sectiõe arceat. G Adeò enim hoc ho-

ἄνθρωπος, οὐδὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, ἀπ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν ζοξώσων, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν εἶναι, μηδὲ ἀντεπιστῆσαι, ἀπ' ἰσχνοίας καὶ ἀγνοίας τοῦ πολίμου διαφθείρεσθαι, ὃ μίγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπὰν δέ τις γε τἀληθῆ ἐλεγχόμενος ἑαυτῷ συνίστηται, οὕτως, οἶμαι, καὶ ὡς τὸ φαυλότατον διελέγχει, καὶ διαθυμεῖται, καὶ ἀντεξετάζει τὸν λόγον, ὥσπερ εἰδὼς ἄρα ἐν τοῦ προφανοῦς νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε καὶ ἐπάντη κρίνοιτο κατὰ τῶν πολεμίων. ἴδοι δ' ἄν τις τοὺς ζητοῦντας μάλιστα ἂν τι βασιλέων αὐλᾶς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας ἀποδοκιμῶντας, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑποψίαι, πάμπολλαι δὲ διαβολῶν καὶ διαβολέων ἐπιθέσεις. ὅπου γὲ δὴ

hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde sperant iaculatur, vt non sit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. H *Quod profectò minimè fallax indicium est; in calumnia nihil ineſſe veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est veri, prorsus dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iusta acie vincere hostem palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare.* I *At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentãdi criminandiq; occasio multiplex in promptu est.* K *Siquidem ibi quò*

μᾶλλον ἐπιτίθεται τοῖς ἐπιφερομένοις ἢ τοῖς ἀπιοῦσιν· καὶ τὸ μίσος ἐπιφαλέστερον ἢ ζῆλος γίνεται διαπολεμήσαι. πάντα οὖν ἀκμάσας ἐξῆν ἰδεῖν, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσί τινα μικρὸν διάστημα τοῦ σώματος· ἢ πρῶτον αὐτὸν ἕλκος ἂν βουλόμενος, παρωξύνεται, καὶ παραγκωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν ἀεὶ αὐτοῦ, ἀεὶ δώσων, ὥσπερ, καὶ ὑποκλίνει. ἵνα ὁ μὲν χεῖρον ἀτιμώτερος εὐθὺς ἀνατρέπηται, καὶ παρασύρηται, καὶ τὸ τιμωτάτου ἀτίμως ἔχωσι. ὁ δὲ κολακευτικώτερος, καὶ πρὸς τὰς διαύτας διακοπὰς θαρραλεώτερος, εὐδοκιμῇ, καὶ ὅλως φθάσας κρατῇ. τὰ γὰρ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύουσιν, ὅτι Ζεὺς ἐννάλιος, καὶ τὸν κλαυσίγελα διέκλα. διαγαροῦν ὡς ὁ περὶ μικρῶν τὸν ἀγῶν ὢν, ποικίλας καὶ ἀπείρους ὁδοὺς ἐπινοεῖ,

quò pluribus plura ſpes oſtentat, eò neceſſe eſt maiore inuidia, ſeuioribus odijs, emulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, quâ curâ obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore forte fortuna vndum aut male munitũ conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſi quis eſt vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. L Contrà qui aſſentandi paulò peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omninò iuxta M Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique commun ſæuitur Marte, pariq;
Victuſq; victorq; cadunt fato. —

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet, ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt

vt

ἂν ταχίστη καὶ ἀσφαλεστάτη
ὁδὸν ἡ τῆς ἀβολίας, τὸν μὲν
ἀρχὴν ἀεὶ φόβου καὶ ὑποψίαν
ἔχουσαν καὶ λαμβάνουσαν, οἰκτρότερον
δὲ καὶ φαγικὰ πάσχουσαν τὰ τύχη,
καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεω.
ἐ μὴν ἔστι μικρὸν, οὐδ'
ἁπλοῦν ὄντα τοῦτο, ὡς ἄν τις οἰη-
θείη, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης,
οὐκ ὀλίγης δ' ἀγχινοίας, ἀκε-
ραίου δέ τινος ἐπιμελείας δεόμε-
νον. ἐ γὰρ ἂν ἔσαιτα ἐλα-
θῇ ἡ ἀβολὴ, ἐ μὴ πιθανόν
τινα τρόπον ἐγίγνετο, οὐδ' ἂν
κατίσχυσε τὸν πάντων ἰσχυ
ρότερον ἀλήθειαν, ἐ μὴ πο-
λὺ τὸ ἀπαγωγὸν πιθανὸν
καὶ μυθία ἅπαξ παρδικάσασο
κατὰ τῶν ἀκουόντων. δια-
βάλλεται μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ
μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ
διὰ τοῦτο τοῖς ἀπολαπομένοις
αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντες
γὰρ ὥσπερ ἐπιτοξάζουσι, κα-
θάπερ τι λώλυμα καὶ ἐμπό-
διον προορώμενοι. καὶ ἔπα-
σχε οἴεται πρῶτος αὐτὸς
εἰδέναι, τὸ μορυφαῖον ἐκεῖνον
ἐκπο-

vt compendiariam, ijs minimè ſecurum. Principia inuidia debent, inter ſpémque metúmque fluctuanti: exitus nihil non miſerabile, tragicum, calamitoſum habet. N *Cæterùm quadruplatoris ipſum quoque ſtudium nequaquam facilè eſſe, ſimplexve, quanquam ita fortaſſe videatur: ſed arte multiplici, ſolertia peculiari, indefeſſa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia ſuerit calumnia, niſi in ſpeciem ſimilia vero narret: neque temerè* O *cunctarum alioquin rerum dominam Veritatem ſuperauerit, niſi auditorem argumentoſa & probabili actione, in ſumma* P *mille modis fallat.* Q *Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præſtat, nempe ijs inuidioſus, qui ſpe illius fruſtrati ſunt. Quòd fit, vt omnium telis affectetur, ceu obex qui viam aſſequendæ dignitatis alijs intereluſerit: ſéq; primos tum ſingulí fore confidunt, ſi ſublimem iſtum*

loco

ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φι-
λίας ἀφαιρεσάμενος, οἷόν
τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀ-
γῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γί-
νεται. ἅμα γὰρ ὁ μὴ ἀ-
γαθὸς δρομεὺς, τῆς ὑσπλη-
γγος καὶ εὐθὺς καταπτώσης,
μόνον τοῦ πρόσω ἐφίεται, καὶ
πλὴν διάνοιαν ἐκτείνας
πρὸς τὸ τέρμα, ἅμα τοῖς ποσὶ
καὶ ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῶν
πλησίον οὐδὲν μαχεται, οὐδὲ
τῶν κατὰ τὸς ἀγωνιστὰς
πολυπραγμονεῖ· ὁ δὲ κακὸς ἰ-
κανὸς, καὶ ἄναλκις ἀντα-
γωνιστὴς, ἀργυοῦς πλὴν ἐκ τῆ
πάχους ἐλπίδα, ἐπὶ πλὴν κα-
τοτυχίαν ἐφάπτο· καὶ τοῦ-
το μόνον εἰς ἅπαντας σκο-
πεῖ, ὅπως τὸν τρέχοντα ἐπι-
σχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισω-
μιεῖ, ὡς ἂ τούτου ἁμάρτοι. ἐκ
ἂν ποτε νικῆσαι δυνάμε-
νος. ὁμοίως δὲ τούτοις, καὶ
τῶν φιλίας τῶν ἐυδαιμό-
νων γίγνεται· οἱ γὰρ πλέιστοι
αὐτίκα ἐπιβολεύεται, καὶ ἀφύ-
λακτος ἐν μέσοις λησθεὶς τῶν
ἐναντίων ἀνηρπάσθη· οἱ δὲ ἀ-
γαπῶντες, καὶ φίλοι δοκοῦσιν,

loco demoliti ſint, ab amicis abalienârint. R *Tale quiddam in gymnico curſu fieri conſueuit, vbi ſi quis eſt curſor ingenuus, ſtatim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad ſtadij metas adijciens, ſpe victoriæ è robore ſuo concepta, S neque ſequentis incommodat, neque omnino laboris huiuſce ſocijs quicquam ſtruit remoræ. Contrà qui malitioſus, imbellis, eneruis contendit curſu cum alijs, deſperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuerſum hoc vnicum ſpectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni ſuccedat actus, non eſt vt vllo alio modo vincere poſsit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi ſi quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur inſidias, & incautus ab æmulis captus diſcerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt*

ἐς ἅπαντας βλάπτειν ἕλεξαν, τό, τι ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐπινοοῦσιν, ἀπ' ἐμοῦ τούτου τὸ πᾶν αὐτοῖς ὄφλημα, διαποικίλοντες τι προσάψαι ἀπιθάνου, μηδὲ ἀπόπιστον. ὡς γοῦν ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντες, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦνται τὰς κατηγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰατρὸν διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δέ, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δέ, ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μέν τοι καὶ ὁ ἀκροατὴς αὐτὸς ἐπιβάλλει τῆς διαβολῆς τὰς διαφοράς, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου τρόπον οἱ κατηγόροι αὐτοῦ ἁρμοζόμενοι, ἐνσχοῦσιν. ἢν μὲν γὰρ ζηλότυπον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, λιχνεύσει, φησί, τὴν γυναῖκά σου παρὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐτὸ ἀπαίρεται. καὶ ἂν σπανίκῃ πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀγαθῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ, καί τινος καὶ μοιχικὰς πρὸς αὐτὸν αἰτίας διαβολάς.

vel ob id vnum, quòd boni incōmodârint. Iam vti probabilem & dignam fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus ostendit, prehensant: sed in hoc toti sunt, vt accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. ¶ Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant veneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus suæ calumniis discrimina suppeditat, cum quo si veteratores isti & mugiuendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quòd si auditorem zelotypum norint; annuit, inquiũt, ille vxori tuæ inter epistolas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore duxit, vxor vicissim suauiquiddam & amatorium, alia item quæ ad suspicionem adulterij

μοιχεῖα. ἂν δ' ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονῇ, πρὸς Διὸς, ἐκλάσαι τὸν Φιλόξενον τὰ ἔπη, καὶ λέγουσι, καὶ ἄμετρα ἔπη αὐτὰ, καὶ κακοσώφρονα. πρὸς δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄθεον καὶ ἀνόσιον ὁ φίλος διαβάλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παροξυνόμενον, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενον. ὁ δ' ἀκούσας, ὑπὸ μύωπι δηχθεὶς τοῦ ὠτὸς τυφεὶς, διακέκαυται, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀπίσχναλλα τὸν φίλον, οὐ περιμείνας τὸν ἀκεισθῆναι λιτηχόν. ὅλως γὰρ τὰ ἰδιώτατα ἐπινοοῦσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν εἰς ὀργὴν ἀνθρώπου προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἔνθα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπιτήδειοι, ἐπ' ἐκείνων τοξεύουσι, καὶ ἀκοντίζουσιν εἰς αὐτὸν, ὥστε τῇ παραυτίκα ὀργῇ τὸν παραληφθέντα, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀπὸ μιᾶς βλητὸς ἀκροατοῦ, μὴ προσίεσθαι τὸν παραλέξαντα τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθῆ προκατεψευσμένον. ἀνυποπτή-

adulterij faciunt. *Si poëticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modũ placeat,* X *Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege ſolutum cenſetur. Ad religioſum: En ille de pietate, deq; dijs malè ſentit, ſacra deteſtatur prouidentiam vniuerſi gubernatricem pernegat. Tum auditor* Y *ceu œſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, vt pro re conijcere licet: & amicum ab ſe, impos animi, re ipſa nondum contentè cognita, miſſum facit.* Z *Talia ferè ſunt quæ ab impuris iſtis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgaturo non ſiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpecieſq; veri occupârunt.*

ἀνυσιμώτατον γὰρ ὂν τὸ ἅλ-
λο τῆς διαβολῆς, τὸ ἐναντί-
ον τῆς ἀκροώντων ἐπιθυ-
μίας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτο-
λεμαίῳ, τῷ Διονύσῳ ἐπι-
κληθέντι, ἐγένετό τις, ὃς
διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν
Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τι πί-
νοι, καὶ μόνος τῶν ἄλλων
γυναικεῖα ἐκ ἐνεδύετο ἐν
τοῖς Διονυσίοις· καὶ εἰ μὴ
μεθυσθείς, ἔωθεν ἐπινύττων, πάν-
των ὁρώντων, καὶ λαβὼν τα-
φαντινίδιον, ἐκυμβάλισέ τι,
καὶ παρωρχήσατο, ἀπολώλει
ἄν, ὡς ἐγὼ δέομαι τοῦ βίου
τοῦ βασιλέως, ἀπ' ἀντιθέ-
σεως ὤν, καὶ ἀντίτεχνος
τῆς Πτολεμαίου τρυφῆς. πα-
ρὰ δὲ Ἀλεξάνδρῳ μιᾷ πό-
τε ἂν ἁπασῶν διαβολὴ
ἔσχεν, εἰ ἔλοιτό τις μὴ σέ-
βειν, μηδὲ προσκυνεῖν Ἡφαι-
στίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡ-
φαιστίων, ὑπὸ τοῦ ἔρωτος Ἀ-
λεξάνδρου ἐβουλήθη πομπὴν
ποιῆσαι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγα-
λοργίᾳ, καὶ θεὸν χειροτονῆσαι τὸν τετελευτηκότα. ἐνθὺς
φασί τινες ἀνίσησαν οἱ πό-
λεις,

Etenim dici nō potest quàm
instructa sit, quantūq; valeat
calumniæ facies, si quando
α cum cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondam
apud Ptolemæum, cui Dio-
nysio cognomē fuit, quispiam
Demetriū Platonicū accusa-
uerat, quòd in Bacchanalibus aquā biberet, solusq; om-
nium muliebribus non vesti-
retur: de quo, nisi accersitus
ad regē manè palàm vino li-
bassset, & γ instita muliebri
amictus, ad numeros δ Di-
thyrambicos, cymbalorumq;
modos saliisset, planè actū e-
rat, quòd & regium exemplū
nō esset imitatus, & aspernare-
retur Dionysiorū mollitiem.
Apud Alexandrum grauissimi criminis reus fiebat,
qui colere & adorare Hephæstiona nollet: nam po-
steaquam is viuis excessit, a-
more victus Alexander, ef-
fuso animo ad reliquam fu-
neris magnificentiam addi-
tum voluit, vt mortuus inter
deos Hephæstion haberetur. Continuò ei templa ci-
uitates

κας, καὶ τιμὴν καθιδρύ-
το, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι
καὶ ἑορταὶ τῷ Ἡφαιστίωνι τού-
τῳ θεῷ ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ
μίτρης ὅρκος ἦν ἁπα-
σιν, Ἡφαιστίων. ἐπὶ δὲ τῇ
παραβάσει πρὸς τὰ νο-
μίμενα, ἢ μὴ φαίνοις πά-
νυ ἐσθίων, θάνατος ἐπί-
κειτο ἀμφοῖν. ὑπολαμβάνον-
τος δὲ τοῖς κόλαξι τὴν μα-
νίαν ταύτην τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου ἐπιθυμίαν, πρὸς
ἔριν ἰόντος, καὶ ἀνε-
γνώρισεν, ὀνείρατα διηγού-
μενοι τοῦ Ἡφαίστωνος, ἐπι-
φανείας τινὰς, καὶ ἰάμα-
τα προσάπτοντες αὐτῷ, καὶ
μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ
τέλος, ἔθνος παρίδρυ καὶ
ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος ἥδετό τι ἀκούων·
καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπίσευ,
καὶ μέγα ἐφρόνει, ὡσα-
νεὶ οὐ θεοῦ παῖς ἦν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιεῖν δυ-
νάμενος. πόσους δίκαιον οἰόμε-
θα τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον α-
πολαῦσαι τῆς Ἡφαίστου
θεότητος, ἀμβλυθυμήσας,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc vesania, fiùt assentatoribus occasioni arcendendi inflammandique regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis vmbræ, prædicabantur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus est, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturque quòd non modò à dijs genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæstionis diuinitas?

ὃς ὁ τιμῶσι τὸ λοιπὸν ἁπάντων θεὸν, καὶ οὐχὶ τοὺς ἐξελαθέντας, καὶ τῆς βασιλικῆς εὐνοίας ἐκπεσόντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιάρχων παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμενος παρ' αὐτῷ, μικροῦ δεῖν συγκαθείρχθη λέουσι, διαβληθεὶς ὅτι δακρύσαι παριὼν τὸ Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀπ' ἐκείνου μὲν οὐκέτι βοηθῶσι Περδίκκαι, ὀμοσάμενος καὶ ἅπαντας τοὺς θεοὺς, καὶ Ἡφαιστίωνα, ὅτι δὴ λοιμιῶντι οἱ φανέντα ἐναρχῆ θεὸν, ἐπισκήψαι ἄρα Ἀλεξάνδρῳ φύσασθαι Ἀγαθοκλέους· ὁ γὰρ δὴ ἀπίστους, ἀλλ' ὡς ἐπὶ νικηφόρῳ δακρύσαι ἀπὸ τῆς πάλαι φιλοτιμίας μνημονεύοντα. ἡ μὲν οὖν κολακεία, καὶ ἡ διαβολὴ τότε μάλιστα χώραν ἔσχε, πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρου πάθος εὐκαταθύμητον. καθάπερ γὰρ ἐν πολιορκίᾳ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόκρημνα καὶ ἀσφαλῆ τῶν χωρίων προσίασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur cõmune numen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tum Agathocles Samius; qui primos aliquãdiu ζ ordines η apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parùm abfuit θ quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset præteriens Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstiona iuratus, eum sibi in venatione augusta specie Deum clarè visum, mandasse vt Alexandro diceret, parcendum esse Agathoeli, qui non hoc lachrymasset, quòd aut vana sibi Hephæstionis diuinitas videretur, aut mortem miseratus esset communem: sed priſtinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. ι Nam perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ sunt alio, præcipitiae solido manium opere, hostes inuadunt: sed vbi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος καὶ ἄσφαλὲς ἀΐδωνται, ἐπὶ τοῦτο πάντες ἐπὶ πᾶσι δυνάμεσι χωροῦσιν, ὡς ῥᾷστα παρεσκευασμένα, καὶ ἐλαφρῶς δυνάμενοι ἔστιν οἷς ἐμβάλλειν· ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι ἴδιόν τῆς ψυχῆς, καὶ πρόσφορον καὶ ἐπιτήδειον, τοῦτο προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανάς, καὶ τὴν ἐπιπολιορκοῦσι, μηδενὸς ἀντιτασσομένου, μηδὲ τὸν ἔσοδον ἀποφράττοντος. ἔτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τειχῶν γένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ πάσοις, καὶ σφάλλουσι καὶ ἐξανδραποδίζονται, οἷα ἐπὶ πόλεως ἁλισκομένης ψυχῆς καὶ ἐξωθουμένης ἔργα ἂν εἴη. μηχανήματα δὲ καὶ ὄργανα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἕκαστα, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἡ ἐπιορκία καὶ προσπάθειαι καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιουργήματα. ἀλλὰ μὴν πασῶν ἀλαζονεία καὶ συγγενὴς, μᾶλλον δὲ ἀδελφή τις ἔσα τῆς διαβολῆς. ἀλλὰ γοῦν ἔστω γενναῖος ἐπεί,

sed vbi sentiunt quammi-
nimè defendi, muniri, mu-
ros accessu faciles, colla-
psos, hac omnibus viribus
certatim contendunt, quò
citra difficultatem irrue-
re, ac potiri rebus queant:
ita qui criminandis alijs de-
sudant, quod in audito-
ris animo languidum, fra-
gile, facile subactu vi-
dent, in eam partem tradu-
cunt coguntque machina-
suas. Demum quando in-
sultus hostileis nemo præ-
sentit, nedum non obniti-
tur, expugnant. Iam intra
muros cuncta igni ferrõ-
que deuastant, excidunt,
populantur: qualia vero
simile est capto & in ser-
uitutem redacto animo fie-
ri. Arma sunt istis ad-
uersum absentem, falla-
cia, mendacium, periurium,
supplicium, impudentia: de-
nique innumeræ impostu-
ræ, ac malicioſæ cautiones.
Omnium maximè præsens,

& longè efficaciſsima *Assentatio*, *Calumniæ* cognata, imò *soror*. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore,

σι, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένῳ. ὃς οὐκ ἂν ἐνδοίη πρὸς τὰς τῆς κολακείας διαβολὰς, καὶ ταῦτα ὑπορυττούσης, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαιρούσης τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐντὸς ταῦτα, ἔνδοθεν δ' οἱ πολέμιοι καὶ προδοσίαν συναγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὀρύττουσαι, καὶ τὰς πύλας ἀνατιτῶσαι, καὶ πάντα τρόπον τῇ ἀληθείᾳ ζῶν ἀποδύονται συμπροθυμούμεναι· πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἁπάντων ἁπλῶς θαυμαστὰ, καὶ πρὸς τὰς λεγομένας, καὶ μισὰς ἀκούοντος. οἶδα γοῦν τινας ὄντας ἁπλοῦς γαργαλιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ ὑπὸ τοὺς πτερροῖς ἐνυπνίους. ἐπειδὰν τοίνυν ὑπὸ τούτων ἅπαντων συμμαχούμενοι προσίωσι, κατὰ κράτος αἱροῦσιν, οἶμαι.

etiam adamantino ſeptus muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem aſſentatione vincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta ſuffodit ac ſubruit. Intus coniurati cum hoſtibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus committuntur vt auſcultatorem calumniæ ſibi ſeruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, nouandi cupido, natura humanis ingenijs conſita, præſentium item faſtidium, ſequax eorum animus quorum admiratione capitur. Neſcio enim quî fit, vt omnes amore ſui immodico admiratio furtim rapiat, & ſuſpicionibus illectet. Quoſdam equidem comperi ſtudio calumniæ adeò ſuauiter titillari auriculas, vt ſi pennis confrices. Proinde talibus adiuti ſocijs calumniatores cùm ceciderint, cuncta pro viribus euertunt:

μαι. καὶ οὐκ ἀνοχλοῦσι νίκη γίνεται, μηδενὸς ἀντιπαλαίοντος, μηδὲ ἀμυνομένου τὰς βολὰς, ἀπὸ δὲ μὴ ἀκούοντος ἑκόντως ἑαυτὸν ἐνδιδόντος, δὲ ἁλισκόμενος τοῖς ἐπιβουλεύουσιν ἀγνοεῖται. ὥσπερ γὰρ ἐν νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδοντες οἱ ἁλισκόμενοι φονεύονται. καὶ τὸ πάντων οἰκτιστον, ὁ μὴ εἰδὼς τὰ γιγνόμενα, προσέρχεται τῷ φίλῳ φανερὸς, ὅτι μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνειδὼς, καὶ τὰ συνήθη λέγει καὶ ποιεῖ, παντὶ πρόσω ὁ ἄθλιος ἐντυφόμενος. ὁ δὲ, ἂν μὴ ἔχῃ τι γενναῖον καὶ ἐλεύθερον καὶ παῤῥησιαστικὸν, αὐθὶς ἐξέῤῥηξι τὸν ὀργὸν, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχεε. καὶ τίνα; τὸν ἄκλοπα φίλον προσαθόμενος, ἔνια μὲν τῶν κατὰ τοῦ φίλου προσεξυμνύς. ἂν δὲ ἀγεννέστερος καὶ ταπεινότερος, ποιεῖται μὴ, καὶ πρὸς μειδιᾷ τοῖς χείλεσιν ἄκροις, μισεῖ δὲ, καὶ λάθρα τὰς ὀδόντας ἐκπρίει, καὶ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

Βυσσοδομεῖ δὲ

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormẽtorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile; & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facítque pro more, iam antè vndique circunuentus insidijs miser. o Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidénsque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscítque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, π & summis arridet labris: verùm odit, & clanculùm dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

ἐπεσκεδασμένα τὴν ὀργὴν. οὐδὲν ἐγὼ ἐμοῦ ἄλλο ἀνδρὸς ἀδικώτερον, οὐκ ἀπονηρότερον, οὐδὲ πικρότερον, ἐνδιδόντα τὸ χόλον, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάκλασον αὔξειν, ἔτι μᾶλλον ἐνιέντα φρονεῖν, ἅμα δὲ λέγοντα, καὶ ὑποκινοῦντα ἐλπίδι καὶ ἡδονῇ τινὶ ἐσομένῃ μᾶλλον πρόσωπον καὶ γέλωτος τραγῳδίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο πάσχοντι, ἐπειδὰν πάλαι φίλος ὁ ἐνδιαβάλλων δοκῇ καὶ ὡς ἐνδιαβαλλομένῳ, ποιοῦντα ἀμοίως. τότε γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκούειν ἔτι δίκαιον τῶν ἐνδιαβαλλομένων ἢ τῶν ἐγκαλουμένων, τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς παλαιᾶς δοκούσης φιλίας πρόσωπον. οὐκ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι πολλὰ πολλάκις ἐν ταῖς φιλίαις μῖσος παραπίπτουσιν ἀρτίως, ὑπ' ἄλλων λανθάνουσαι. καὶ ἐνίοτε ἐξ αὐτοῦ τινος ἐνοχὴν ὄν, τοιαῦτα ἐγκλήματα κατηγόρησε πολλάκις, ἵνα συγγνῶναι ἔτι πλημμελοῦντι

Extruit iræ fundamenta. Quo ego homine profectò nihil iniuſtius, nihil tetrius exiſtimo, qui admoto labro bilem intus alit, odiúmque intra ſe conceptum auget, aliud in pectore clauſum, aliud in lingua expromptum habet, agitéq; læta & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triſte patientem. Id ille maximè patitur, quum ſimili delator vecordia apud eum, cui parat inſidias, odium muſſando diſſimulauit, effecitq; vt amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defenſio audiri ſolet. Tantum fidei calumniæ facit, cõcepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò ſatius erat perpendere inter amiciſſimos non raro clam alijs graueis ſimultatũ cauſas intercedere. Sæpenumerò item, quorum ſeſe reum calumniator fieri metuit, ſocium inſimulat: vt quum anteuerterit accuſando, ſuſpicione culpæ ac crimine elabatur.

πλὴν διαβολῆ. καὶ ὅλως, ἐχθρὸν μὲν ἀδίκως ἂν ζημίοιτο διαβολῇ. ἄπιστος γὰρ αὐτόθι ἡ κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὴν αἰτίαν. ζῆς δοκῶσι δὲ μᾶλλον φίλοις ἐπιχαρεῖν, πλὴν πρὸς τοὺς ἀκούοντας ἴυνοιαν ἐμφανῶν προαιρούμενοι, ὅτι ἐπὶ τῷ κρείττονι συμφέροντι οὐδὲ τῶν οἰκειοτάτων ἀπέχονται. εἰσὶ δέ τινες, οἳ καὶ μάθοιμεν ὕστερον ἀδίκως διαβεβλημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως ὑπ' αἰσχύνης, ἂν ἐπίστωνται, οὐδὲ τὸ προσιέναι, οὐδὲ ζημιῶσι προσβλέπειν αὐτούς, ὥσπερ ἀδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦντας ἐπίγνωσαν. διαφανῶ πολλῶν κακῶν ὁ βίος ἐπλήσθη ὑπὸ τῶν οὕτω ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πιστευομένων διαβολῶν. ἡ μὲν γὰρ Ἀντία·

Τὸν Βελλεροφόντην, φησὶν, ὦ Πρῖτε, κτεῖνον, ἢ Πήγασον πῖνε φοίνιον δρόσον. Ὃς μ' ἔθελε φιλότητι μιγῆναι βίᾳ οὐκ ἐθέλουσαν.

αὐτὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa cõmoda salutemq; familiariũ amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poëtã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus——

Cùm

αὐτὴ πότερα ἐπιχαρέσσα, καὶ ὑπερφθέσσα· καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ἔπαθλον, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον ἀδελφοῦς ἔπαθλον μᾶλλον γυναικὸς ἐπιβουλευομένου. ἀλλ' Φαίδρα μὲν ἀχθέντι τὰ ὅμοια κατανοοῦσα τοῦ προγόνου, ἐπάρασον ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γνῶναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς, εἰ μὴν, ὦ θεοὶ, εἰ μὴν ἀνόσιον ἀργασμένον νοῦ, φησί τις, ἀπ' ἀξιόπιστος ἦν ἐνίοτε ὁ ἁλιεὺς ἀνὴρ, τά τε ἄλλα δίκαιος, καὶ σωτὸς ἐν λοιποῖς. καὶ ἐγὼ προσέχειν αὐτῷ, ἄν τι μηδὲν ἄρα ζητοῦντα ἀκριβέστερον εὑρεῖν. ἆρ' οὖν ἐστὶ Αἰσχίνης ἐστί τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως ἀκοῦσαι δεῖ καὶ τοῦ θατέρου, καὶ συμπροσέχειν τὸν νοῦν, φασὶν, ἵνα καὶ πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκριθῶμεν δίκαιοι κριταί, ὡς πρὸς ἅπαντας, Αἰσχίνης, ἄνθρωπος καὶ αὐτὸς ἦν, καὶ

Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, & contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parùm abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. ¶ Simile quiddam Phædra priuignum calumniata effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ¶ At, inquiet quispiam, annon dignus est fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, B éstne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiũt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat,

καὶ

nec

καὶ χολὴν ἔχει, καὶ μισάνθρωπος τινὰς, καὶ ἐμίσει. καὶ εἰ γε ἀληθὲς ἦν ὃ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφώτατος τῶν Ἀχαιῶν, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἄριστος, τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἐνέδραν ὑπὸ φθόνου φάσκεται σοφισθεὶς κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν λίνδυνον ἐκπίπτουσι. οὕτως ἔμφυτον ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμάρτια. τί γὰρ ἄν τις, εἰ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως πρὸς τοὺς Ἀθηναίους διαβληθέντα, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην, τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἐπάλλους γνωμένους; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη γνώριμα. τί οὖν χλιαίνει ποιεῖ τὸν νοῦν ἔχοντα, ἢ ἀρτίως ἢ ἀληθείας ἀμφισφηζοῦντα; ὅπερ, οἶμαι, καὶ Ὁμηρὸς ἐν ᾧ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἐνίξατο, παραπλέειν κελεύσας τὰς ὀλισθείους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, ἵνα ἀκροάσηται τὰ ὦτα, ἵνα μὴ

nec fellè caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Γ Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat Δ Socratem recensere, insimulatum apud populum Athenienſem seditionis & impietatis? Ε Quid Themistoclem, Ζ aut Miltiadẽ, tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? Η sanè opinor Θ quòd Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliũ sermonũ delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀνέλῃ αὐτὸ ἀναπεπταμέ-
νῃ τοῖς πολλὰ προσηγμέ-
νοις, ἀλλ' ἐπισύροντα ἀπει-
βῆ θυρωρὸν τὸν λογισμὸν ἅ-
πασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν
ἄξια προσιέσθαι καὶ πρα-
βεύεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀπω-
θεῖσθαι καὶ ἀποκλείειν. καὶ γὰρ
ἂν ἄτοπον γένοιτο, τῆς μὲν οἰκίας
θυρωρὸν καθίσαντα, τὰ δ' ὦτα
καὶ τὴν διάνοιαν, ἀνεῳγ-
μένα ἔχειν. ἐπειδάν τινων τοι-
οῦτον προσίῃ τις λόγων, αὐτὸ
μὲν ἀφ' αὑτοῦ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξε-
τάζειν, μᾶλλον δὲ τὸν λέ-
γοντα ὁρᾶν, μᾶλλον τὸν ἄλ-
λου βίον, μᾶλλον τὴν ἐν τοῖς πό-
νοις ἀγχίνοιαν· ὅσῳ γὰρ τις
πιθανώτερος, τοσούτῳ ἐπι-
μελεστέρας δεῖται τῆς ἐξετά-
σεως. οὐ δεῖ τοίνυν πιστεύειν
ἀπορίᾳ λείπεσθαι, μᾶλλον δὲ μι-
σεῖν τοῦ κατηγορουμένου· ἀλλ'
ἑαυτῷ μὲν τὴν ἐξέτασιν φυλακτέ-
ον, τῆς ἀληθείας ἀντέχοντα
καὶ τῷ διαβαλλομένῳ τὸν φθό-
νον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμε-
νον τὸν ἔλεγχον τῆς ἐκείνου
διαβολῆς, καὶ μισεῖν οὕτω,
καὶ

aperiat affectui cuipiam obnoxijs: sed ianitore sedulo ac fido adhibito, ratione videlicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles mugas obdito peſſulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio ſuo defungi, aures mẽtémque vulgo patêre. Poſteaquàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tutè apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciunt alienæ mores, nihil accuſationis acrimonia: quin eo maiore cura rem diſcute, quo inſtructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio: ſed ſuum veri examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, ſuæ item calumniatoris inuidentiæ partes dandæ: denique quod vtrinq; argumenta ſuaſerint, ſtatuendum. Tum vel odiſſe

vel

μὴ ἀγαπᾶν τὸν ἐκδοκιμαζόμενον. πρὶν δὲ ζῆλον ποιῆσαι, ἐκ τῆς πρώτης διαβολῆς ἀπαιτημένον, Ἡράκλεις, ὡς μὲν ἀνιαρόν, καὶ ταπεινὸν, καὶ παντὸς οὐκ ἄπιστα ἄδικον. ἀπὸ δὲ τούτων ἁπάντων αἰτία, ὅτι ἐν ἀρχῇ ἐκρύβη, ἡ ἄγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ τὰ πολλὰ τὸν ἀληθῆ πρόπον· ὡς ἄν τις θεῶν ἐκκαλύψειεν ἡμῖν τοὺς βίους, οἴκοι δ' ἂν φοιτᾶν εἰς τὸ βαραθρον ἡ διαβολὴ, χώραν οὐκ ἔχουσα, ὡς ἂν ἐπιφωτισμένων καὶ πραγμάτων καὶ ἀληθείας.

vel amare quem diligenter exploratum, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indigno viro, longeq; à iustitia semotum. At verò horum omnium causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ K lumen afferat, futurum est vt euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec vsquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam insinuat Lucianus, vt ornatu sit pulchro, forma egregia, adspectu ardente, lævâ ardentem tædam præferens, dextrâ supplicem adolescentem per capillos trahens.

a PERNICIOSA res ignorantia est.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt, Augustinus, De vnico baptismo contra Petilianum, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De viuendi forma. D. Erasmus in epistola quam præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus cap. 8. eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniuſtius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius li. 2:*

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: ſic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ ſunt metuēda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes eſſe dicitur, quod obuium, quodq; vel præſens adeſt, vel imminet. Idem in Pſeudologiſta:* καὶ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοεῖν, id eſt: *Et quòd hæc communia, quodque hæc paſſim obuia ignores.* *d* Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrem, ex Iocaſta Creontis Thebani filia.* *e* Pelopidum.] *Pelops Tantali potentiſſimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyeſtem, Lyſidicem & Phyliſthenem.* *f* Illa verò ùm aliás.] *Deſcendit ad hypotheſin. Locus eſt à genere ad ſpeciem, amplificandi gratia adiunctam.* *g* In calumnias familiares.] *Quanta peſtis humanæ vitæ ſit lingua calumniatrix, hoc eſt, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant* διαβολὴν) *Eraſmus ſcitiſſimè in Lingua ſua oſtendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num eſſet acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentiſſimam eſſe calumniam. Medius ex Alexandri paraſitis vnus, ſolebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit ſcelerato præcepto cauſam appoſitam: Vt maximè, inquit, ſanet vulnus qui delatus eſt, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam eſſe diabolum tam impium, qui rem magis nephariam poſſit ſuggerere. Et quò fœdius eſt crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis ſuſpicio, vel in innocentiſſimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demoſthenes:* ἢ μὲν χαυνότητι πρὸς τίμιον, ἢ διαβολὴ χωρίζει φίλων. *i* Itaque quo pacto.] *Propoſitio.* *k* Porrò quam eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Ptolemæo.* *l* Apelli Epheſio.] *Apellis pictoris Epheſij pictura, qua eleganter calumniam (hoc eſt, ſummum periculum vltus eſt.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninſula, vſu purpuræ notiſſima. Ouid. 15. Metamorph.*

Fluctu-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosque,
Et Phœnissa Tyros —.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apelleæ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationẽ conciliat quàm beneuolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, complurib⁹ metaphoris indicauit.* o Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus. vnde est illud apud Homerum aliquoties:*

Ἀγχι κάρη κεφαλὴν, ἵνα μὴ σάφα δαῶσι ἄλλοι. *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem —. *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurẽ auditis, prædicate super tecta:* id est, *quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate.* p Non satis animi cõpos.] *Ab adiacentibus.* q Vt coniecturis.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* r Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* s Liuorem.] *Græci inuidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingũt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nondum cõualescentis effingunt, vt hîc videmus. Nostri verò fœminæ formam formârunt, vt pulcherrimè Ouidius in* 11. *Metamorphoseôn ostendit, vbi & Inuidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur vnâ.
Suppliciumque suum est. *Sanè antiqui inuidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus inuideat.* t Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese ostendit artificem. Cic.* 1. *Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficiſci, vt intelligatur, quid ſit de quo diſputetur. *u* Eſt enim calumnia.] *Noſ ſic: Calumnia eſt accuſatio, quæ reo abſente & ignorãte facta, & altera tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed natura verbi* Διαβάλλειν *videtur eſſe amplior, quàm vt huius definitionis angustijs contineatur. Significat enim in genere criminari, ſiue id verè, ſiue falsò, clàm palámve fiat, maledicere, obtrectare, in odium atque inuidiam ſtudere adducere.* Συκοφαντίαν *Suidas exponit,* ψεύδη λόγον περὶ τινος: id eſt, *falſam alicuius accuſationem ſeu calumniam.* A *Cicer. lib. 1. Off. definitur, vt ſit callida & malitioſa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falſi accuſatores, & calumniari falſa crimina intendere. Dicta eſt autem à caluendo. i. decipiendo, vt Priſcian. ait. Vide Vallã lib. Elegant. 6. c. 50.* *x* Quæ definitio.] *A diuiſione.* *y* Omnium, ſi lubet.] *Calumniatoris deſcriptio.* *z* Is quidem.] *Ab efficiente.* *A* Neque enim quiſquam.] *Ab actibus.* *B* Nam quis eſt cui non.] *Argumentum ab efficiente.* *C* Ea ſanè extrema.] *Ab auctoritate & lege.* *D* Qui iureiurando.] *Demoſthenes in ipſo protinus exordio aduerſus Aeſchinem.* *E* Longè optimi poëtæ.] *A teſtimonio.* *F* Nec niſi librato.] *Hoc carmen eſt Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, niſi re vltrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epiſt. ad Atticum 7. Hunc locum copioſè iuxtà & luculenter explicat Eraſmus noſter adagio, Ne de lite pronuncies.* *G* Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo.* *H* Quod profectò.] *Epilogus.* *I* At hoc genus homines.] *Vbi potiſſimùm verſetur calumniator.* *K* Siquidem ibi.] *Argumẽta à cauſa.* *L* Contrà qui aſſentandi.] *Amplificatio.* *M* Homeri carmẽ.] *Hoc carmẽ ex Homericæ Ilia. 8. ſumptũ eſt, incertum & varium belli euentũ notãs.* Ἐνυάλιος *enim Mars dicitur, ab* ἐνυὸ, *quam belli fortunam eſſe putant. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris.* *N* Cęterùm quadruplatoris.] *Qualibus ſtudeat & intentius ſit.* *O* Cunctarum alioqui rerum.] *Eſdræ tertio capite, item tertiò: Fortè eſt vinũ, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autẽ vincit veritas.* *P* Mille modis fallat.] *Hactenus*

ctenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] *Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Inuident aũt homines maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent euolasse. Sed etiam superiorib. inuidetur sæpè vehementer, & eò magis, si intolerantius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt.* R Tale quiddã in gymnico.] *Amplificatio à simili.* S Neq; sequenti incommodat.] *Cic. 3. Offic. Scitè Chrysippus, vt multa: Qui stadiũ, inquit, cucurrerit, eniti & contendere debet, quàm maximè possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenq; petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est.* T Hi deinde amari.] *Redit ad studia calumniatoris.* V Adeò rationes eius.] *Distributio.* X Philoxeno.] *Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus De mercede conductis, vsque adeò non potuit carmina Dionysij probare, vt maluerit reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.*

Y Ceu œstro in auriculam immisso.] *Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomẽ inditum apud Græcos. nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Io in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti sint concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac veluti attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur: vnde οἰστροπλῆγα dictione composita, pro insano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire.* Z Talia ferè sunt.] *Epilogus distributionis.* α Cum cupiditatibus.] *Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat.* β Quondam apud Ptolemæum.] *Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adiuuant: præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus.* γ Instita muliebri.] *Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes: & cuius extremam partẽ ambibat insita assuta, quę erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in cõuiuio iussisset, vt singuli veste muliebri saltarent,*

tarent, id Plato facere recusauit his trimetris è Fabula quadam:

Muliebri ego haud quaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. δ Dithyrambicos.] *Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi, qui & ipse διθύραμβος dictus est: quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ε Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictu mirum, quàm appositè transtulit ἑξιαρχὸν, quem non parum multi vocant centurionem. Ordinem verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmisve præsunt.* η Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè iucundius dicitur:* φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. *sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cùm leonibus cõmitteretur.] *Imperatores Romani leones in vivarijs alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamãtinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio:* ἐμοῦμὲν ἀλλοτρίων, παρῶμὲν συγγενῆς: id est, *Alienum amamus, proximum contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius:* Cæcus, *inquit,* amor sui. *Id vitij Plato malorũ omnium fontẽ autumat.*

& Ne-

ꝑ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam ineuitabilis: quòd clancularius plerunq;. Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantę non est remedium.* ο Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* π Et summis arridet labris.] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρων χείλους φιλοσοφῶν: id est, *A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἐπ' ἄκρου ἔχειν τὰ χείλη τῶν ὅρκων ἔχοντι: id est, *summis in labijs iusiurandũ habentibus.* ρ Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* σ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad. 2:*

ἐχθρὸς γάρ μοί κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς κεν ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. *id est,*

Haud secus atq; Orci portas hominẽ execror illũ,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

τ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* υ Apud pœtam.] *Homerus Iliad. 2. Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap.* φ Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.* χ Contempta in hoc.] *Hoc est, pœnam pro pudicitia, suaque in hostem reuerentia referens.* ψ Simile quiddã Phædra.] *Quum Phædræ libidini cõsentire nollet Hippolytus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* ω At inquiet.] *Obiectio.* Α Age inquã.] *Dilutio ab exẽplis.* Β Est'ne alius Aristide iustior.] *A comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorũ potentia, quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi simultas cũ Themistocle. Huic cùm delectus esset collega ad peragendã legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montib. simultatẽ deponamus? Nam si videbitur, reuersi illã resumemus. Vide Plutarc. in eiusdẽ Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A Virg. li. 2. Aen. & Plin. lib. Naturalis*

historiæ 7. Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* Ε Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbaroruin imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidiæ cessit. Athenienses nihil causæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1. proditionis vnà cum Pausania inite, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vtilitate capienda ab inimico.* Ζ Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria cõtra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O' Miltiades, quum solus viceris, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Xantippo Ariphronis filio, author Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandẽ in carcere interijt. Lege Platonis Axiochum.* Η Sanè opinor.] *Consiliũ de non admittenda calumnia.* Θ Quòd Homerus in Sirenum.] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò iuxta Peloriũ, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebãt, vt alto somnò premerentur: & cùm sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cùm iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit, vt ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* Ι Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi, quo à principio vtitur.* Κ Lumen afferat.] *Aut, vt inquit ille:*

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam —.

ΠΑΤΡΙ-

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩ- PATRIAE ENCO-
μιον. mium.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipſe titulus expo-nit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocij, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare: & quantumuis humili & ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorũ inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

Τι μὴ ἁδρὺ γλυκιον τῆς πατρίδος φθόγγα προτεθρυμμένον, ἀρ' οὐ τοῦτο ἥδιον μὴ ἁδρὺ, σεμνότερον δέ τι, καὶ θειότερον ἄλλο; καὶ μᾶλλον ὃ ἂν σεμνὰ μὴ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, τούτων πάντων αἰτία καὶ διδάσκαλος,

Amolim vulgi ſermone detritum eſt, nihil eſſe patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hæc aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidẽ quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines eſſe exiſtimãt, horũ cauſa atq; magiſtra eſt

λ&, γλυκεῖαν μήτηρ ἀνάθρεμμα καὶ παιδοτρόφον. πόλιν μὲν οὖν μεγέθει καὶ πολυτελείᾳ κατασκευῶν θαυμάζουσι πολλοί, πατρίδας δὲ ἔργοις πάντες. καὶ τοῦτο ἐλέσθαι ἔξεστι πατρίδα τῶν καὶ πολὺ λιπαρεστέραν ἢ κατὰ τὴν θέαν ἁπλουστέραν, ὡς ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμάτων, λάθοι πεισθεὶς τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν σκοπεῖται πολίτης ἂν εὐδαίμονος πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκεῖ, τίνα χὴ τιμὴν ἀπονέμειν τῇ πατρίδι. καὶ ὁ ζηλωτὴς φίλος ὢν ἀκριβέστερον ἂν, εἰ μετριωτέρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δ' ἥδιον, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλεις μὲν γὰρ περιβαλεῖν πέφυκεν εὐδαίμονα, μέγεθος ἐξισάζειν καὶ κάλλος, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀφθονίαν. ὅπου δ' ἄριστός ἐστι πόλεως, ἐκεῖ

stra est patria, quæ nos genuit, aluit [b] atq; instituit. Enimuerò vrbium magnitudinem atq; splendorem, sumptuosos præterea variorum instrumentorum apparatus admirantur multi, [c] patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neq; quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter immodicam apud alios rerum cùm visendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrè patriã sortitus esset. Mihi verò iucundũ est ipsum nomẽ patriæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur, nemo

ὀλίγοις ἄρ' ἔτι τοῖς λαμπροτέραν, ἐάσας τὴν πατρίδα. ἀλλ' ὑπέρχεται μὴ ἄρ' ἔστιν καὶ τὴν πατρίδα τοῖς εὐδαίμοσι παραπλησίαν, ἔτι δ' ἄρα τὴν ὁποιανοῦν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ οἱ δίκαιοι τῶν παίδων πράξουσι, καὶ οἱ μὴ τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ καὶ καλὸς ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἄρ' παρίμενος τὸν πατέρα, οὔτε πατὴρ καταμελήσας τοῦ παιδὸς, ἕτερον ἄρ' ἔρχεται υἱόν. ἀπὸ δοκοῦντός γε οἱ πατέρες νικάσθωσαν, προσήκουσοι τοῖς παισίν, ὥστε μὴ ἐλάττους μήτε μείζους, μήτε τοῖς πᾶσιν ἄλλα φαίνονται διαφερόμενοι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὅστις δὲ μὴ τοιοῦτός ἐστι δίκαιος πρὸς τὸν, ὃν δοκεῖ μοι πατρὸς ἀφθαλμὸς ἔχειν. πατρὶ δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα, πρῶτον καὶ οἰκειότατον πάντων. ὃν γὰρ ἔστι τι τοῦ πατρὸς οἰκειότερον. εἰ δέ τις ἀφανίζει τὸν πατρὸς τὴν δικαίαν τιμὴν, ὥσπερ καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις διαλύει, πρόνοιάν ἄρ' τὴν πα-

nemo vtiq; posthabita patria splendidiorē electur' est: verū in optatis habebit, patriā quoq; suā quāmaximè cōformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamē, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nō patres, qui quidē fuerint nō mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescēs, aliū patri suo honorib' præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cōplexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tātum tamen filijs ex se genitis nō grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, appareantq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; ornati. Porrò q̄ tali erga filium suū non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomē patriæ primū est, & omnium familiarissimū. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò d iustū habebit honorē patri, e quemadmodū et lex et natura imperat, ille pa-

φίλα προλιμπάσαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, ἡ παλαίδος κλῆμα; καὶ ὁ ἡ παρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τέτων οἰκεῖοι πάντες ἀναπέφω, καὶ μέχρι θεῶν παρώων πρόσωπον ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάντα ἦ, ὡς ἑνὸς, ἐφορῶσι τὰ τ ἀνθρώπων, αὐτῶν ἀγόμενοι κλήματα πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν. ἐφ' ἧς ἕ ἵνας αὐτῶν ἐγγίζει, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις σεμνότερα, θεῶν παρρίδα. καὶ νῆσοι θειότερα, παρ' ἃς ὑμνῆται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν λεγόμενα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπαδὰν ἐς τοὺς οἰκείους ἵνας ἀφικόμενοι ἱερεῖ τόπους. ἃ δ' θεοῖς τίμιον τὸ τ πατρίδος ὄνομα; πῶς ἂν ἀνθρώποις πολὺ γε μᾶλλον καὶ ἔτι ἥλιον πρῶ-

triæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudet verò ipsi quoq; Dij sole natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus, quamuis florentioribus honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomẽ tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patria primũm

τοῦ ἥλιος ὃν ἀπὸ τῆς πατρίδος, οὐκ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ κοινὸς ἅπασι μέν ἐστιν ἀνθρώποις, ἀλλ' ἑκάστῳ νομίζεσθαι πατρῷος, διὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς χώρας αἴγλην. καὶ φωνὴν ἐνταῦθα ἄρξαιτο, ἐπιχώρια πρῶτα παιδὸς μανθάνοντος, καὶ θεοὺς ἐγνωκώς. ἐὰν δέ τις διαφύγῃ πατρίδος, ὃς ἑτέρας διψυθιῶσι, πρὸς τὴν τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οὐ διὰ ταύτην καὶ τούτων τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τὴν χάριν. ἀγνοήσει γὰρ ἂν ἐγνωκώς, οὐδὲ πόλεως ὄνομα μὴ διὰ τῆς πατρίδος πόλιν ἂν μάθοι. πάντα δέ, οἶμαι, παιδεύματα καὶ μαθήματα συνεργοῦσιν ἄνθρωποι, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἀπὸ τούτων τῇ πατρίδι παρασκευάζοντες· κεῖνται δὲ καὶ χρήματα φιλοτιμίας ἕνεκεν ἐπὶ τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος δαπανήματα. καὶ εἰκότως, οἶμαι. δεῖ γὰρ ἐκ ἀχαρίστου

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus eſt, non ſecus atq; Deum, qui tametſi omnibus gentibus communis eſt, vnicuique tamen patrius eſſe exiſtimatur, propterea quòd ſub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conſpexerit. Accedit his, quòd & vocem quiſque ſuam in patria auſpicatus eſt, primùm ſuæ gentis vernacula lingua amabili balbutie ſonare perdiſcens, Deósque cognouit. Porrò ſi quis talem ſortitus eſt patriam, quæ ad res maiores perdiſcendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen diſciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouiſſet vnquam, niſi patriæ beneficio & opera vrbes eſſe cognouiſſet. In ea verò opinione ſum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc ſibi parari omnium artium ac diſciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, ſed ſeipſos huic vtiliores informent. Inſuper opes etiam poſſidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impenſis patriæ inopiam ſubleuemus. Cōſentaneum enim

eſſe

ἐπὶ τὸς μεγίστων τυχόντας εὐεργεσιῶν· ἀπ' ἀ μὴ ὄντες καθ' ἕνα τινὰ ἀχάριστοι χάειν, ὥσπερ δὴ δίκαιον, ἐπαλλὰξ τῷ πάθει πρός τινα, πολὺ μᾶλλον προσήκει τὴν πατρίδα ὑπὸ τῶν καθέκαστον ἀμείβεσθαι. μετρίως μὲν γὰρ γονέων καὶ νόμοι παρὰ τοῖς πόλεσι· ὅσῳ δὲ προσήκει πάντων μητέρα τὴν πατρίδα νομίζειν, καὶ χαρίεντα προφῶν ἀφελέσθαι, καὶ τῆς τῶν νόμων αὐτῶν γενέσεως· ἄρθη δ' ἐλάχιστος ἀμύμων ἡ πατρίς, ὅς γε ἅπασι πόλει γνώμην ἐμπεσεῖν, ἀπ' οὐ τι παραπραγοῦντις ἐν τοῖς ἀφελήμασι, σωιχᾶς ἀναπαλοῦσιν, ὡς μέγιστον τ' ἀγαθῶν ἡ πατρίς. οὐ τι νὺ λανθάνουσιν, ἂν καὶ τὰ ἄπαντα ἐν πράξασι, τοῦτο γὰρ οὐδεὶς μέγιστον ἐνδεᾶν νομίσει, καὶ μὴ τὴν πατρίδα οἰκεῖν,

esse opinor, ne, cum maximis beneficijs affecti simus, & parùm grati esse reperiamur. Sed si est quì vni officiosè refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multò magis conuenit quamcumulatissimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum verò est, [h] communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; [i] pro nutricandi officijs ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterum vsqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica ætatem degens, omnem curam coleendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ fines non incolant,

ἀπὸ

sed

ἀλλὰ ξφιτώαν· ὅτιαδ⊙ ἥδ
ἡδὺ τ ξφιτείας. καὶ τὸς μᾶλλα τ
ἐ ἀτιμίας χρόνον λαμπρὸς
ἡγρομένους, ἢ δὴ χρημάτων
πλῆθος, ἢ δὴ τιμῆς δόξαν, ἢ
δὴ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι
ἀνδρίας ἔπαινον, ἔσιν ἰδίᾳ
ἃς πρὸ πατρίδα πάντας ἐπι-
γομένους, ὡς ἐκ ἄν ἐν ἄλλοις
βελτίοσιν ἐπιδιαξομένους τὰ
αὐτ μαλά. καὶ ζοίτο γε μᾶλ-
λον ἕκας⊙ σπεύδει λαβέσθαι
τῆς πατρίδ⊙, ὅσῳ πρὸ ἄν
φαίνηται μᾶζόνων παρ' ἄλ-
λοις ἀξιομένη⊙. ποθεινὰ μὲν
οὖν καὶ νέοις πατρὶς, ζῖς δ'
ἥδιον γιγνωσκόσιν ὅσῳ πλέον
τῦ φρονᾶν, ἢ ζῖς νέοις μέ-
τεσι, τοσύτῳ καὶ πλέων ἐγγί-
νεται πόθ⊙ ὁ τ πατρίδ⊙.
ἕκας⊙ γὰρ τῶν γιγνωσκό-
των καὶ σπεύδει, καὶ εὔχεται
μᾶλλον τ βίον ἐπὶ τ πα-
τρίδ⊙, ἵν' ὅθεν ἄρξατο βιῦν,
ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶ-

ſed extorres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos diſcruciat. Videmus quoq; eos qui per tẽpus quod peregrè agẽdo inſumpſerũt, nonnihil ſplendoris & gloriæ ſibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum poſſeſſionibus, aut dignitate & honoribus aut celebri diſciplinarum atque ingenij teſtimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quaſi nequaquã apud alios meliores ſua ipſorum bona eſſent cũ aliqua laude oſtenſuri. Ac tantò quiſque maiore ſtudio patriam comprehẽdere approperat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus eſt. Proinde iuuenibus quoq; deſiderabilis & amabilis iuxtà eſt patria. Porrò autem homines iam ætate ac ſenio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti ſunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac deſiderio trahuntur. Quare vnuſquiſque è ſenum numero & feſtinat, & in votis habet maximè, in ſolo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auſpicatus eſt, eodem iterum & cor-

pus

μα παραπλάθηται τῇ θρυψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρώων λοιπανέος τάφων. λανὸν γὲ ἑκάστῳ δοκᾶ ξυμίας ἀλίσκεσθαι, καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἀποτρίπτῳ πάμφορῃ. ὅσον δὲ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μέτεστι ζοῖς ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὲ ἐπήλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταναστάσεις, τὸ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε ἀδόντες, μήτε σίρνοντες, ἀγνῶμονες δὲ ἁπανταχῇ τῆ ἐπιτηδείων εὐπορήσαι, μέτρον εὐδαιμονίας, τὰς δ' ἀγαθὸν ἀδονὰς τιθέμενοι. οἷς οὐ γὴ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι τλὼ γλῶ, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐτράφησαν, κἂν ὀλίγα ἔχωσι, κἂν πράγματα μὴ λιπλόγων, κἂν ἀρεσθῶσι τῆς γῆς ἐπαινέσαι τλὼ ἀρετλὼ, τ γε ὑπὲρ τῆς πατρίδος

pus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ ſepulturæ participem ſe fore cognoſcat. Etenim graue & acerbum vnicuique eſſe videtur, peregrè agentem ſe deprehendi, ac demum poſt mortem in aliena terra reconditum cineſcere. Cæterùm quanta erga patriam ſit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut facilius quàm ex indigenis perdiſcitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non ſecus atque nothi aut ſpurij, paruo in diſcrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorſus ignotum eſt: neque vllo animi beneuoli argumento proſequuntur, exiſtimantes muſquam non rerum neceſſariarum copiam ſibi haud difficulter ſuppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus ſitum habentes. Veruntamen quibus mater eſt patria, terram illam ſingulari amore proſequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti ſunt. Quanquam modicam habeant, quanquam aſperam & ſterilem, quanquã vnde terræ virtutem collaudent non habuerint: attamẽ quo patria

καὶ ἐν ἀῤῥησίαις ἐγκωμίων, ἀπὸ λαμπρᾶ δόξαις ἐτέρας συμπνεομένας πολίοις ἀνεμμένοις, καὶ λαμπάσι φυλαῖς παντοδαποῖς διειλυμμένοις, καὶ αὐτοῖ τ' ἢ πατρίδος ἐγκωμίων ἐπ' ἐπαινεθάνουσαι. πλὴν ἐπαινοφόρον ἀπροφανῶς καὶ λαμπρόφορον ἐπαινῶσι. καὶ σπάνια τις ἐς τὴν πατρίδα, λαμπρᾶ νησιώτης ἦ, λαμπρᾶ παρ' ἄλλοις εὐδαιμονῶν δοκῇ. καὶ διδομένῳ ἀθανασίαν ὑποδύεται, προσιμῶν τ' ἐπὶ τῆς πατρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῶς λαπνὸς λαμπρότερος ὀφθήσεται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δ' ἄρα τίμιον ἐστὶν ἅπασι πρὸ πάσης πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς πάντας νοῦ νομοθέτας ἴδοι τις ἄν, ἐπὶ ζημίαις μεγίσταις ἀδικήμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβεβληκότας τῇ φυγῇ, τιμωρίαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται μὴ οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πεφοβημένοι τὰς στρατηγίας ἑτέρως,

tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriã superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnijugas: neq; ipsi tamẽ patrij soli laudis obliuiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudant. Ad hæc [l] maturat etiam rèditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel [m] patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet pretiosas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet: eorũ verò qui cũ imperio exercitibus præsunt, aliter.

neq;

ἀπ' ἐρ τοῦς μάχαις τὸ μίγι-
στόρ ἔδει τῶρ παραγγελμάτωρ
ἔχειν παραλαμβάνοις, ὡς ὑπὲρ
πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος.
πρὸ ὀλίγου ὅστις ἂρ ἀκούσας τό-
τε, λαπὸς ἂν θέλοι, ποιεῖσθαι πρὸς
τὸρ λαπόρ, ἀνδρεῖορ, τὸ τῆς
πατρίδος ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehemētiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est, qui his auditis ignauus esse sustineat. Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL esse patria dulcius.] *Propositio, & ratio ab effectu, à signo & collatione, à simili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma παλλαδᾶ ex Homero formatum, apud quem Odyss. nono sic Vlysses in conuiuio Phæacum loquitur:*

Ὡς οὐκ ἔστιν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκήων.
Γίνεται. *id est,*
Vt nihil est patriæ, propriisve parentibus vlli
Dulcius——.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipso Homeri loco exorditur: quo sententiam suam declarando, paucis quidem illis sed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda sit sua patria, quàm amanter colenda, quàm officiosè prosequenda. Illa enim nescio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Nec ferè vlla terra est, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ suo alumno non videatur omnium esse cultissima & amœnissima. Hoc verum esse, vel vnus pro teste productus multorum instar habendus est Ithacus, cuius cùm sapientia minimè esset dubia, illiq; concessum foret alibi felicem

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsquàdeò ferum naturâ existimo, quem natalis soli recordatio nõ aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitũ esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atq; instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Remp. siue patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccl. 3. Matth. 15. Ephes. 6.* f Dij solo natalitio.] *Ab exemplo & autoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patriæ ingrati impijssimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione causæ & effectus.* h Communẽ omniũ matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, elegãter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigãtes, eademq; fracta, periclitãtur omnes. Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis.* k Tametsi nõ ignorauerint.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intelligit, qui cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam anteposuit etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Telamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, vbicunque cuique esset benè, approbasset. quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumus.] *Apud Homerum Odyss. e. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vnde & ductum est hoc prouerbium, ad quod eleganter quoque alluſit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natũ, cui sua patria vel nõ optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi chariſſima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia viuẽdi debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Parad. Nescis exilium, scelerum esse pœnam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicit.* o Pro tuenda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2:* Dulce & decorũ est ꝓ patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hãc in prælijs cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον.

DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumẽti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cũ deambulatũ ijsset, in Thersagorã Poëtam inciderit, encomiũ Homeri meditantẽ. Ibi igitur cũ de Homero alter, alter autem

autē de Demoſthene laudando inter ſe agerēt, Therſagoras q̄; contenderet longè difficilius eſſe Homerū laudare q̄ Demoſthenem: nō quia id verſibus faciendum eſſet: ſed quia ipſa materia locorū ſterilior foret, idem hoc ipſa re cōprobare illū cœpiſſe. Eaq̄; encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddā operis proœmiū. Fingitur itaq; exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quę ad vtriuſq; laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tū cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomijs texendis potiſſimùm ſequenda. Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine Poëta perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ vocant, ſumitur: ſed quàm ſumma prudentia atq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac ſenò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagorę, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorādo, quæ hoſtes quoque de eloquētia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarū excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur, & virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν στοὰν, ἣν ἐντεῦθεν ἐξιόντων ἐν ἀριστερᾷ, τὴν ἀρχὴν ἐπὶ δίκα, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόρας παρατυγχάνει. τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίστανται· σμικρός τις ἄνθρωπος, χρυπός, ἀπλοῦς, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν, Θερσαγόραν ἔφην ὁ ποιητής. ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἴκοθεν, ἦ δ' ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δὲ, ἦν δ' ἐγὼ, διαβαδίσων; ἀμέλει μέν, ἔφη, καὶ τοῦτο δι' ἀμφότερα· ἀωρὶ γὰρ ἐξανέστην τῶν νυκτῶν, ἔδοξέ μοι χρῆναι τοῖς Ὁμήρου γενεθλίοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. καλῶς γε σὺ ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ προσήκοντα τῆς παιδεύσεως ἐκείνῳ τίνων. ἐνταῦθεν οὖν ἀρξάμενός δ' ὅς, ἔλαθόν ἐμαυτὸν, ἐς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκτρέψας. ὅπερ οὖν, ἔφην, δέδοικά μοι καὶ τοῦ περιπάτου. πολὺ μέν τοι πρότερον, ἔφη, προσπαίζων τουτονὶ διὰ μέσου ἦκα, τὴν χεῖρα τοῦ Ὁμήρου ἐπιδείξας.

Cum[a] in porticu deambularem, exeũti ad ſiniſtram [b] die 16. paulò ante meridiem, fortè ſe mihi Therſagoras offert. exiſtimo eum pleriſque veſtrûm notum eſſe. Puſillus eſt, naſo [c] aquilo, ferè candidus, virili ſpecie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Therſagoras Poëta eſt. Et interrogaui, quorſum aut vnde iret? Ille inquit, domo ſe huc veniſſe. Num, inquam, deambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempeſta ſurrexi, vt ad [d] Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes gratiam inſtitutionis referre. Hoc cùm inſtituiſſem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vſque produxiſſe. Tum ego: Et mihi opus eſt deambulatione. Sed ille: Multò antè, inquit, oportuit me illum ſalutare. monſtrabat autem manu Homerũ.

Scitis

ἴσθα δήπου τὸν ἐν Λυκείῳ τοῦ Πτολεμαίου νεὼ, τὸν καθημένον τὰς κόμας. προσιόντι τινὶ οἴομαι αὐτὸν ἀφικόμενον, ἔφη, καὶ προσευξόμενον, ἀρθόνως μεταδιδόναι τῶν ἐπῶν. ἐγὼ γάρ, ἔφην, ἐὰν ὑμῖν τὰ πράγματα ἔῃ, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλεῖν μοι δοκῶ τὸν Δημοσθένη, ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γνώθιον. εἰ οὖν ὑμῖν ἐπαρκέσει τὸ ὄφελος, συμβαλοίμην ἄν τοι κοινὸν γάρ ἐστιν ἡμῖν τὸ ἔρμαιον. ἰὼ μοί, ἔφη, καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τήμερον πεποιημένων, δοκῶ μοι τῆς ὀψοίας τὸν Ὅμηρον ἐπιγράψασθαι· θεὸς γάρ πως, καὶ μαντικῶς ἐς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην, ἀκούεις δ' αὐτός· ἐπίτηδες γάρ τοι τουτὶ τὸ γραμματεῖον περιηγοῦμαι, ἃ ἄρα τῇ σχολῇ ἀγωνίῃ τ' ἐταίρων πεπύσομαι. δοκεῖς ἔν μοι ἐν ἁλῷ σὺν σχολῇ εἶναι· μανάει δὲ γε, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ πέπονθας τὸ τοῦ τὸν δόλιχον νενικηκότος, ὃς ἤδη

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demosthenem obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratũ hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem ocioſum incidero. O te felicem, inquam, qui vidêris mihi perinde facere, atq; aliqs qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἤδη λιλαμένῳ τὴν λόγον, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ βίας ψυχαγωγήσῃ, μυθολογεῖν πρὸς τὸν παλαιστὴν διεγνώκατο, ἐπιδόξει λιμηθήσεσθαι τῆς πάλης ὕσης. ὁ δ', ἀλλ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἂν ἦν μυθολόγος, ἔφη. καὶ σὺ δή μοι δοκεῖς, νεανικῶς τὸν δόλιχον τῶν ἐπῶν, ὑπερφυᾶν ἀνδρὶ μάλα δὴ καταρρωδοῦντι τὴν ἐκ βίου τύχην. καὶ ὃς γελάσας, ὡς δὴ βαρὺ τὸ ἀπόρημα, ἔφη, ἐργασόμενος; ἴσως γάρ, ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐλάττων, ἢ κατ' Ὅμηρον εἶναί σοι λόγῳ καταφαίνεται· καὶ σὺ μὴ μέγα φρονεῖς, Ὅμηρον ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, ἢ τὸ μηδέν; συκοφαντεῖς, ἔφη. διαπειράσομαί σ' ἂν ἄρα τὸν ἥρωας, ἃ καὶ πλέον ἐμοὶ τῷ γράμματι πρὸς Ὅμηρον τετάχθαι. ἴθι νῦν, ἔφην ἐγὼ δ' οὐκ ἂν νομίζοις πρὸς τὸν Δημοσθένην; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτῃ τὸν λόγον ἀτιμάζεις καταβαλὼν τῷ ἐπαθείᾳ, δῆλον ὡς τῷ ποιητικῷ ἔρωτα ἔχεις μόνον, τὸν ῥητορικὸν

oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille: At paulò antè cùm è meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu velut in cursu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortassis, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudâsti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Benè, inquam: ánnon putas me Demosthenis magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & solutam

τὸν λόγον καταφρονεῖν ἀπει-
χνῶς, οἷον ἱππικὸν παρὰ πεζὸν
ἱππεύων. μὴ μανείλω, ἔφη,
ταῦτά γε, κἂν ὁ ποιητὴς δεῖ τ
μανίας ἐπὶ τὰς ποιητικὰς ἐλθεῖ
θύρας. δεῖ γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ τοῖς
καταλογάδην, ἔφην, ἐνθέου τι
νὸς ἐπιπνοίας, ἃ μίμησει μὴ
ταπεινοὶ φανεῖεν, καὶ φαύλης
φρενὸς. οἶδά τοι, ἔφη, ὦ ἑ-
ταῖρε, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλ
λων τε δὴ λογοποιῶν, καὶ τὰ
Δημοσθένους ἐγγὺς τ Ὁμήρου
τιθεὶς. οἷον λέγω νῦν σφοδρό-
τητα καὶ πικρίαν, καὶ ἐνθου-
σιασμὸν, καὶ τὸ μὴ οἰνοβαρὲς
πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ
κορυβαντισμοὺς, καὶ νῦν ἀσύν-
δετον. τὸ δ' Εἰς οἰωνὸς ἄριστος,
πρὸς τὸ, δεῖ γὲ τοὺς ἀγαθοὺς
ἄνδρας τὰς ἀγαθὰς προθυμέ-
νους ὑπὲρ πατρίδος. καὶ τὸ, Ἦκι μὲν
οἶμόξαι γέρων ἱππηλάτα
Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πηλέα μὲν
τὸ συνάξαι ἂν οἱ ἄνδρες
ἐπαῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ
ἐλευθερίας τελευτήσαντες;

tam orationem prorsus con-
temnere, sicut eques peditem
præteruectus aspernatur. Tū
ille, Dū prohibeant ne sic in-
saniam, tametsi f non leui fu
rore opus est ijs, qui ad poē-
ticas fores accedunt. Verùm
& oratoribus, inquam, opus
est afflatu quodā diuino ad
efficiendam orationem non
humilem aut frigidam. Nec
hoc, inquit, ignoro, ac sæpè
me comparatio cùm alio-
rum oratorum, tū Demosthenis
cum Homero, delectat, cùm
similem video vim, acerbita-
tem & impetum. Vt Home-
rus Agamemnonem appel-
lat violentum: ita Demosthe
nes in Philippi ebrietatem,
saltationes, petulantiam in-
uehitur. Et quale illud est
h apud Poëtā, Vnū augurium
optimū est, pugnare pro pa-
tria: tale illud est apud De-
mosthenē: Oportet bonos vi
ros bona cū spe suscipere de-
fensionem Reipub. Et illud:

παρα-

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerēt illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραβάλλω ὃ καὶ τὴν ῥέουσαν Πυθωνα πρὸς τὰς Ὀδυσσέως νηφάδας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

εἰ μὴ μιμοιμὴν ἀγήρω τ' ἀθανάτω τε ἔοιμεν,

πρὸς τὸ, πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ζωῆς βίος θάνατος, καὶ ἂν ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν ἐμβείρξας τηρῇ. μὴ μυείαν γιγόμενον αὖθις αὐτοῖς ἐπὶ ταυτὶ τὰ διανοίας ἐπιδρομάς. ἥδομαι δὲ καὶ φαθυμίᾳ διαθέσεως, καὶ προπάσης λέξεως ἐκταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρέσεις τὸ λόγου μὴ τραχυνούσας, καὶ τὰς ἐν τῷ παραπροπῶν ἐπανόδους, καὶ τὰς τῶν παραβολῶν σοὶ τῷ ἐμαυτῷ γλαφυρότητας, καὶ τὸ τῶν τρόπων μισοβάρβαρον πανταχῇ. καί μοι πολλάκις ἔδοξεν (οὐ χὴ ἂν τἀληθὲς ἀποκρυψαίμην) ὑπερπίπτειν μὴ ῥᾳθυμίας Ἀθηναῖος ἐκβάλλειν Δημοσθένης, ὁ τὴν παῤῥησίαν, ὡς φασιν, ἀνεμένον, τοῦ τοὺς Ἀχαιοὺς Ἀχαιίδας προσαγορεύοντος, διαπιπτόντα δὲ τόνῳ τινὶ καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀπαναπαύοντα τραγῳδίας, τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ἀκμαιοτάτης μάχης διαλόγους

Confero & magna vi fluentem [i] Pythonis orationem ad hybernas nues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur. & illud:

[k] Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti,

simile est huic loco: Omnes homines naturâ morti obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Deniq; infinitæ sunt similes vtriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates, & metaphoræ tædium læuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse [l] grauitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero, cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia

διαλόγους ἀναπλάττουσι, καὶ μάχαις τῶν φορέων σκιδαμφώτους. πολλάκις δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐκ ἴσου τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ δὲ Ὁμηρος ἐναντιώσεων καὶ παρισώσεων, καὶ σχημάτων τραχύτητος καὶ καθαρότητος. ἀλλ' ἴσως φύσει πως ὑπάρχειν τοῖς διανοήμασι τὰς ἀρετὰς ἐπιτηδείως ἔχειν. πόθεν γὰρ ἂν τις ῥᾳδίως ἐπαινέσειε τὸν σὸν Καλλιόπην, ταύτην ἢ γιγνώσκων; ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοῦτον ἀγωνισμα τῶν εἰς Ὁμηρον ἐγκωμίων διπλάσιον ἔργον. καὶ τοὺς σοὺς εἰς Δημοσθένην ἐπαίνους τίθημι, οὐ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημί, ὡς τοῦτον μὴ ἔχειν εὐπρέπειάν τινα κρηπῖδα ὑποβαλέσθαι τῷ ἐπαίνῳ, πλὴν γε ὡς ποιητικῆς αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. εἰ γοῦν τι σαφὲς αὐτῶν ἴσμεν, ὅτι ἴσμεν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις, πατρίδα μὲν διδόντων αὐτῷ Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, οἱ δὲ Κύμην, οἱ δὲ Χίον, οἱ δὲ Σμύρναν, οἱ δὲ Θή-

colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, compária, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ extitissẽt inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã,

ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δέ, Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν μὲν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τῶν ἐγχωρίων, ἀνθρωπίνου γένους ὄντος, χρόνον δὲ τὸν ἡρωικὸν ἢ τὸν Ἰωνικόν. καὶ μηδ' ὅπως πρὸς τὸν Ἡσίοδον ἔχει ἡλικίας σαφῶς ἐξεῖναι, ὅπου γε καὶ τοῦνομα πρὸ τοῦ γνωρίμου τὸν Μελησιγενῆ προκρίνουσι. τύχης δὲ μυρίας, ἢ πάθους ὁμμάτων, ἅπερ μὴ βέλτιον ἴσως καὶ τάχα ἦν ἐν ἀσαφεῖ κείμενα. περὶ σοῦ δέ μοι δοκεῖ τὸ ἐγκώμιον, ποίησιν ἄπρακτον ἐπαινέσαι, καὶ σοφίαν ἐκ τῶν ἔργων ἀναξομένην μνήσεσθαι. τὸ δὴ σὸν, ἔφη, κατὰ χεῖρας, ἑτοίμου τε καὶ λαβεῖν, ἐφ' ἃ μεμνῆσθαι τε καὶ γνωρίμοις, μόνον ὀνομάτων, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ἀλλομάτων παρὰ σοῦ δεόμενον. τί γὰρ μέγα καὶ λαμπρὸν ἡ τύχη τῷ Δημοσθένει προσέθηκε; τίδ' οὐ γνώριμον; οὐκ

quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Maeonem Lydum, aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquã nympham, siquidẽ humanũ genus ignoratur. Alij existimant eum temporibus heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen Melesigenæ fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de cæcitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint ignota. Valde igitur angusta erit encomij materia, si nullæ res gestæ, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus æstimanda. Tibi verò ampliſsima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratiſsimis: tantùm verbis opus est, tãquam condimento ad obsonium parato. Quid enim non magnum & splendidum fortuna Demosthenì concesſit? Quid

πὰς Αθλῶσι μὲν αὐτῶν παῖδες λιπαραὶ καὶ ἀοίδιμοι, καὶ ἐν Ελλάδι ἔρασμαι καὶ τοῖς λαβόμενοι ἄρ' ἐγὼ τῶν Αθηναίων, ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπιδεῖξαμ ἂν ἔρωτας θεῶν, καὶ νείκας, καὶ κατοικήσεις καὶ μοιρίδας, καὶ τὰ Ελευσῖνα. νόμων δὲ καὶ δικαστηρίων, καὶ Πειραιῶς, καὶ ἀκτικῶν καὶ προπαίων θαλαττίων τε καὶ χερσαίων ἐπισκημένων, οὐδ' ἂν εἷς ἐπ' ἴσης ἀξίως ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, φησὶν, ὁ Δημοσθένης, ἀφθονία μὲν ἐμοὶ πρειπεῖν πάντως. τόδ' ἐγκώμιον ἐκ ἂν ἀπαρτᾶν νομιζόμενον, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὂν, ἐκ τῶν παλαιόθεν ἐπικοσμεῖν τοὺς ἐπαινουμένους. Ισοκράτης δὲ, παριμπόρημα τῆς Ελένης φέρων, ἐνέβηκε τῇ Θησέως, τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῶς λοιπὸν, ἐλάθεσθαι· σοὶ δ' ἴσως ἐκλάβεται, τὸ τῆς παροιμίας σκῶμμα ἐπὶ τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγάγῃ, μή σοι μεῖζον τοῖς σκιοῖς τὸ ἐπίγραμμα τῶν θυλάκων. παρέντι δὴ τὰς Αθήνας, ἐκ δ' ἐχέτω λόγον πατὴρ πρύτανις, χρυσία

Quid non celebratiſsimum? Nónne patria Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd ſi mihi Athenæ contigiſſent, poëtica conſuetudine recitarem amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleuſinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra mariq; partis, ne Demoſthenes quidẽ ipſe pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia ſuppeteret. Idq; encomium non exiſtimarem prætermittendum eſſe, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulẽtur. Iſocrates Helenæ præconio inſeruit Theſeum. Poëtis verò cõceſſa eſt maxima libertas. Sed tu fortaſsis irrideri te metuis, ſi initium orationis iuſto grandius ſit: & vereris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius eſſe calatho. Itaq; etiamſi omittam Athenas, occurret pater pſpectus claſsis, aurum,

χρυσία κρηπὶς κατὰ Πίνδαρον. ἐγὼ γὰρ οὐ Ἀθήνησι λαμπρότερον τιμήματος πρυτανικοῦ. ἀλλὰ τὸ Δημοσθένους ἔτι κομιδῇ παιδὸς ὄντος, ἐπὶ τοιούτοις, οὐκ ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἐπιλητέον, ἀλλὰ δόξης ἀφορμήν, τὸ τῆς φύσεως γενναῖον ἀποκαλυπτούσης. Οὐ μήν μοι δοκοῦσιν οὐδ' ἔτι παιδίοις, οὐδ' ἀσκήσεως μνήμη καθ' ἡσυχίαν παρεληλύθαμεν, ἀλλ' ἀνάγκη τῶν ἐπαίνων ἀντιποιεῖσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων, ὑπὲρ ἐκείνου τῆς ποιητικῆς καὶ διδασκαλίας οὐκ ἔχοντας, μηδ' οὕτω ἐπὶ τοῖς Ἡσιόδου λάφυροις καταφυγόντας, τοῖς ῥαθύμοις καὶ ζῆν ποιμέσι τὸ ἱππικὸν ἐπινέμουσαν. σοὶ δ' ἐνταῦθα μέν πως, ποθὲν μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἴσαιος, Βουβουλίδης· μυρίων μὲν ἐφελκομένων Ἀθήνησι τὸ εὐδόκιμον καὶ τὰς παροινομίας ἀνάγκαις ὑπομενόντων, ταχέως δ' ὅσοις ζῆν μεταχείροις τὸ ἀλυσιτελὲς ἐς τὰς τέρψεις ἀφιλοπόνως, παρὸν δ' αὐτοῖς κατ' ἐξουσίαν κωμᾶν,

ἐκ

aureum, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas indicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cùm de educatione deq; studijs eius nullæ extent historiæ. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamãtem, Isocratem, Isæum, Bubulidem. Et cùm innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrum, cumq; adolescentia per se proclivis sit ad voluptatem, ac Demosthenis liceret propter tutorum negligentiam voluptates sequi,

tamen

τῦο τῶν ἐπιφόπων ὁλκὸν ἐνεῖαι, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς καπάχι πόθος, ὃς αὐτὸν ἤγαγε οὐκ ἐπὶ τὰς Φρυνὸς, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀνταῦθα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφοίης τὸν λόγον, διττὰς ἐν ἀνθρώποις ἐρώτων ἀγωγὰς, τὴν μὲν θαλαττίαν τινὲς ἔρωτες, παράφορόν τι καὶ ἀγεῖαν, καὶ κυμαίνουσαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης πανδήμου κλύδωνα, φλογμὸν νόσου χεῖμα ἁρμοῦς, αὐλόχρημα θαλάττιον, τὴν δ' οὐρανίου χρησῖς τινὰς σαφῆς ἵησιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθεῖσαν δυσαλθῆ νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦ κάλλους ἄγαλμά τε καὶ καθαρὰν ἰδέαν ἐξορμῶσαν. μανίᾳ σώφρονι τὰ ψυχῶν, ὅσαι ζηλωτὸς ἐγγὺς, καὶ βιωτὸν ἀγχίσποροι, φησὶν, ὁ τραγικός. ἔρωτι δὲ πάντα πόνιμα, κοῦφα, σπήλαιον, κάλλιθρον, ξίφος, γλῶτταν διαφθορῶσαι, μισηθεῖν ὄψει τὰ κλινικὰς ὑπείκειν, μνήμην ἀκεβῶσαι, θορύβου καταφρονῆσαι, σωφάτας νύκτας ἐπιτέροις ἡμέρας.

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorē esse in animis humanis: alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenū, naturam planè marinam. alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciāt lethalia vulnera, sed bonū furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantē ad natiuā & incorruptā pulchritudinis formā comprehendē dam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuū, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem.

ἐξ ἧς

ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδ' ὁποῖος ὁ Δημοσθένης, ἔφη, σοὶ τὴν ῥητορικὴν ἐπίνιζε, τοῖς μὲν ἐνθυμήμασι καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, τοῖς δὲ σχήμασιν ἐξακριβῶν τὰς μεταβάσεις; λαμπρὸς μὲν ὢν μεγέθει, σφοδρὸς δὲ ὢν σώματι, σωφρονίσας δὲ τὴν τῶν ὀνομάτων ἐκλογήν, ποικιλώτατος δὲ ἰδέαις σχημάτων. μόνον γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρέσχε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχίνην ὁ Καλλισθένης ἔφη τοὺς λόγους ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα καὶ ἀναβρυάνοντα τῷ ψυχρῷ, οὐχ ὕδατος ὁ Δημοσθένης σωρίτιδι πρὸς μίθλῳ τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων, ἢ καὶ ὁ Δημάδου φασὶν εἰς ταὐτὸν ἀνάγειν τὴν ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν πάντες πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ ῥήτωρ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπόζειν ἐφάνιζε τοῦ συστενοῦ λύχνου. καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κοινὸν

Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs ornauerit, argumentis adsperserit affectus, quantus in copia splendor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero viuam orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cùm vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, t aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi:

κοινὸν

μινὸν πρὸς τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν. οὐ γάρ τοι μάνον ὁ περὶ τῶν Ὁμήρου ποιήσεων ἔσται λόγος. ἀλλ' ἐπειδὰν εἰς τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὴν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τὴν πολιτείας τὴν ὅλην λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἔδ σωιέρων, ὡς τὰ λοιπὰ παθήσων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ἅπου γε, ἔφην, διὰ μοῦ καταχεῖν μου τῶν ὦτων, ὥσπερ βαλανεύς, καταντλήσας τὸν λοιπὸν λόγον; νὴ Δία γε, ἔφη, δημοθοινίας τε καὶ χορηγίας ἐθνους ἀνδρὶ, καὶ τάφρον, καὶ τεῖχος καὶ νέας ἁλκίμους, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστην πολιτείαν· καὶ πρεσβείας καὶ νομοθεσίας, καὶ μίγιστον πολιτεύματος ἔμπροσθεν, γελάσας ἔφασκέ μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς σιωπάζοντος, καὶ διδάσκοντος μὲν λόγοι τῶν Δημοσθένους ἄνδρα ἐργων ἐπιλήπτοις· ἴσως γάρ, ἔφη, ὃν ἐγὼ νομίζεις, ἐμὲ δὲ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βιβλιοκόλλων, καὶ διαπεφευγέναι τὰ ὦτα

qui cõueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed poſtea tranſibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica aſſecutus eſt. Hic cùm iret, connecteretqúe reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Hauríne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus virò factos, inſtructas naues, murum, foſſam, redemptos captiuos, virgines dotatas, conſilia optima in Republica, legationes, leges. Cumqúe incidiſſet in magnitudinem rerum geſtarum, cœpi videre hominem ſupercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus geſtis Demoſthenis. Ac, Fortaſſe me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audiſſe de rebus

ὥτα τοῖς Δημοσθένους πράγμασιν. ἄγε, ἔφη· περὶ τοῦ λόγου ἐπικουρίας τινὸς, ὡς σὺ φῂς, δεόμεθα. πλὴν εἰ μή σε τοὐναντίον κατέχει πάθος, οἷον αὐγῆς περιλαμπούσης, οὐκ ἔχοις πρὸς λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους δόξαν τὴν ὄψιν ἀπερεῖσαι. καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ὁμήρῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς πέπονθα. κατέβαλον γοιοῦν μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντιβλέπειν ὅμοι πρὸς τὴν ἐπίθεσιν. ἔπειτ' ἐγὼ μὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνελυόμην. δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν προσειθίζομενος, ἀντίον ὁρᾶν, καὶ μηδ' ἀποτρέπειν, ὥσπερ ἡλίου τὰς ὄψεις, νόθος τοῦτ' ὢν Ὁμηρικῶν γέ νους ἐλέγχεσθαι. σοὶ δὲ μὴν φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πολὺ ῥᾷον, ἢ κατ' ἐμὲ εἶναι. τῆς μὲν γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷον ἐπὶ μιᾶς ὁρμώσης τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, ἀθρόως ἐξ ἀνάγκης δεῖ ἀπάσης λαβέσθαι. σὺ δ' εἰ μὲν ἐπὶ τὸν Δημοσθένη ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ πράσοιο,

bus gestis Demosthenis? Immò, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non potui intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne formidarent aspectum, néve quisquam me accusare posset cæcutientem in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cùm in Homero nihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò, cùm totũ Demosthenem consideras, ingens copia se offert, vt dubites húcne

καὶ μάλα ἂν ἀπορήσαις πο-

ρεῖ τὸν

περὶ τὸν λόγον ἄλλων, οὐκ ἔχων ὅτου πρώτου τὴν γνώμην λάβοις. καθάπερ οἱ λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς Συρακουσίους παρίσας, ἢ οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθεάμονες, ἂν μυείας ἀκουσμάτων καὶ θεαμάτων ἅλονται ἀμφισόντες. οὐκ ἔχουσι γὰρ, ἐφ' ἃ ἔλθωσιν, ἀεὶ τὴν ἐπιθυμίαν μετατιθέντες. οἶμαι δὲ καὶ σὲ μεταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι σαίης, ἐν κύκλῳ σε περιελκόντων, φύσεως μεγαλοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπόρου βίου σώφρονος, λόγου δεινότητος, τῶν ἐν τοῖς πράξεσιν ἀνδρίας, κατορθωμάτων πολλῶν καὶ μεγάλων, ὑπεροψίας, δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος σωφρόνως, ἑκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολιτευμάτων. ἴσως οὖν ὁρῶν ἵνα σὺ μὲν ψηφίσματα, πρέσβεις, δημηγορίας, νόμους, ἐκκλησίας, Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χῖον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἴσθι ὅποι τὴν γνώμην ἀποκλίνῃς, συμπε-

húcne an illuc te vertas: nec posſis ſtatuere quid primum ſumere velis, ſicuti delicati in [u] *Syracuſanis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores; cùm varia ſpectacula & carmina offerunt tur, dubitant quò potiſsimùm applicent animum. Ita quoque opinor te ex alio in aliud deſilire, nec poſſe in vna re commorari, cùm te ſubinde alia ad ſe rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ deſpicientia, iuſtitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, ſingulæ actiones in Republica. Fortaſſe hinc intuens decreta, legationes, conciones, leges: inde claſſes, Eubœam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Helleſpontum, Byzantium, dubitabis quò te potiſsimùm vertas in tanta co-*

ἐφιρόμην ζῆς πλουτικὰ τύμασιν. ὥσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλὰ ζῶν νῷ παπόμην, οὕτω πως ἐπέρχομαι, λιμνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μηλίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν πυανάμπυκα Θήβαν, ἢ τὸ πάνδημον σθένος Ἡρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου πολυανθῆ τιμὰν, ἢ γάμον καλλιπλοκάμου Ἁρμονίας ὑμνήσομεν; οὕτω δὴ καὶ σύ γε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορεῖν, πότερον ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὸν θάνατον τἀνδρὸς ὑμνήσιον. ἔπι δ' οὐδὲν ἔρχομαι ἐκφυγεῖν, ἔφη, τὴν πλάνην, ἀλλ' ἑνὸς ὅτου δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὴν, ἃς ταύτην κατάθου τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανή γ' ἄρ σοι οὐδ' ἡ Περικλέους. ἐκείνου μέν γε τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, καὶ παθοῦς τι κίνητρον λόξη παραλαβόντες, ἀλλ'

ta copia, cùm in unaquaque re emineat peculiare quidam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nymphan,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus saeui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésve pugnas
Herculis? seu Bacchei tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniae puellae
Dicam hymenaeos?

Idem tibi accidet, vt dubites vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non erraueris, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eum [x] cum Pericle conferre. nam illius fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama

λλ' αὐτῶν γε οὐχ ὁρῶμεν, πλὴν ὡς ἐπὶ τῷ φαντασίαν οὐδεμίαν ἔμμονον ἴσχουσιν, οὐδ' οἵαν ἱκανὸν πρὸς τὸν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἅπερ σοὶ καταλειφθῆναι λέγω, ἔστι τοιαῦτα. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, καὶ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραγμάτων καλὸν, μίαν ἢ τινα οὖν ἀποτίμησθαι τῷ διατριβῇ· εἰ δὲ βούλοιο διαφερόντως, δύο ἢ σώματος ἐνδεέστερον, ἔχεις ἀπορρῶσαν λόγων ὑποβολή· πολλὰ γὰρ ἂν ἄπασιν ἦ λαμπρότατα. εἰ δ' οὖν ἐκ τοῦ παντὸς, ἀπ' ἐκ μέρους ἐπανισώμεθα· ὅμως μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἥρωας ἐπαίνους ἐκ μερῶν διατίθεται, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ καὶ τῶν φορημάτων ἢ ὁπλῶν. μεμπτὸν δὲ οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐγκωμιάζειν, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἀκροκάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς ἀσπίδος, μέτι γε δὲ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐνίων

fama tantùm acrepimus, ſed nullæ extant eius orationes. Quare conſtat, eas præter actionem, nullam habuiſſe ſolidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud poſteros. At Demoſthenis ſcripta extant. ſed hoc relinquam tibi dicendum, ſi hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res geſtas, poteris excerpere vnum locum, aut ad ſummum duos. hi tibi ampliſsimam materiam ſuppeditabunt. res enim ſunt ſplendidiſsimæ. Quòd ſi non vis totum argumentum pertractare, ſumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut veſtes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiuſmodi laudes aſpernantur, ſumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

ἀνεγκεῖν δὲ οὐδὲ ἅπαξ ἱκανὸν ἐφάπαξ εἰπεῖν. οὔτοιν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀτιάσεται, καθ' ὅσον τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενος, εἰ μὴ τὸ γε σύμπαν οὐδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τῷ Θερσαγόρου διειλεγόμην, οἶμαί σε, ἔφην, ἐπιδεῖξαί μοι βουλόμενον, τὸ μὲν μόνον ποικτικὸν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παρεμπόρευμα ποιεῖσθαι τὸν Δημοσθένη, τὰ δὲ πρὸς τοῖς ἐμπείροις προσβύτα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὼ βασιλεῖ πειθεῖς, προήχθην ἐπιδραμεῖν τὸν λόγον, εἴ τι τῆς φροντίδος ἀνῆς, ἀκροατὴς ὑμῖν γενόμενος. προὔργου τοίνυν, ἔφην, σοὶ γένοιτο μηδὲν, εἰ ἴσθι· σκόπει δέ, μὴ καὶ πλέον ἢ γεγονὸς θάρρος. καλὸν ἄρ' λέγοις, ἔφη, τὸ ἴαμα· σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. ἔτα ἰατροῦ δίκην τῷ νοσοῦντος σαφῶς ἀγνοῦντι,

verò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes vna oratione complecti posset. Hæc dicentem Thersagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cùm initiò tantùm volueris declarare quantus poëta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione valeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te segniorem esse, si tamen cura paulispet remissa audires me poëma meum recitantem. Ego verò respondi, illum non facere operæprecium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiam tibi satisfactum est. An nescis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi ge-

αντ@ , ἄλλο θεραπεύεις.
τί δὴ σὺ μὲν , ἃ παράξει-
ἂν , τὸν πρῶτον ἰόντα
πρὸς τὸν λόγον ἐπιχείρη-
σας ἰᾶσθαι τάδ' ἤδη κα-
λῶς πάλαι τῶν
παλαιοῖς , ὥς τι ταύτης τῆς
ποιείας ἴσως σοι τὰ ἰάμα-
τα. τοῦτο δ' οὖν ἔφη σοι
ὁδὸς ἴαμα , καὶ μέν τοι ,
καθάπερ ὁδοῦ , παρῤῥαλιω-
τάτω ἔναι τῇ συνηθείᾳ-
λω. τῇ ἐναντίαν γάρ , ἔ-
γον , προὐθέμην , ἃ φασὶν
Ἀννίκερι τὸν Κυρηναῖον
φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτω-
νά τι καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν
μὲν γὰρ Κυρηναῖον , ἁρμα-
μαξίαν ἐπιδεικνύντα , πολ-
λοὺς περὶ τὴν ἀκαδημίαν
ξυλαύλαν δρόμους , ἐπὶ τῆς
αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἅπαν-
τας , μηδὲν παραβάντα ,
σθ' ἑνὸς δρόμου σημεῖα κα-
τὰ τῆς γῆς ἀπολείπεσθαι.
τοὐμὸν δέ γε τοὐναντίον
πεῖδε , τὰς ἁρματοτρο-
χίας ἀλιείνων. οὐ μάλα ῥᾴ-
διον δ' οἶμαι καινουργεῖν ,
δοῦς τῶν τετριμμένων ἐκ-
κρινόμενον. ἀλλά τοι τὸ Πάσσων@ , ἔφη , σοφόν. ποῖον ,

bi genus , aliena remedia adhibebis. Tu enim inſtituiſti me iuuare tanquam rudem aliquem , & nunc primùm ad hæc ſtudia accedentem , verùm hæc mihi iam olim detrita ſunt. Proinde remedia tua nihil ad meam ſolicitudinem faciũt. At hoc , inquit , remedium fuerit : Trita via tutiſſima eſt. Mihi verò diuerſum , inquam , placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philoſophum ſe aurigantem Platoni oſtentaſſe ante Academiam , quòd in eâdem orbita ſubinde duceret & reduceret currum , nihil deerrans , vt veſtigia tantum vnius perpetui curſus viderentur. Ego contrà ſtudeo tritam viam & vetera veſtigia effugere. Verùm difficile eſt nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Theſſagoras ait : Placet igitur Paſſonis conſilium ? Quod ? inquam.

ἔφη; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πάσσωνί τῳ ζωγράφῳ φασὶν ἐπιδοθῶαι γράψαι ἵππον καλινδούμενον, τὸν δὲ γράψαι φεύγοντα, καὶ πολλὰ κονιορτὸν περὶ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἔτι γράφοντ@ ἐπιστῶαι τὸν ἐκδόντα, μίμφεσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσάξαι. τὸν οὖν Πάσσωνα τοῦ πίνακ@ τὰ μετάφρα κάτω πεισαγαγόντα, τῷ παιδὶ τῷ γραφεῖ ἐπιδεῖξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἔμπαλιν κάμπτοντα ὀφθῶαι καλινδούμενον. ἀδύς ἐ, ἔφη, θηριομαχόρα, ἂν μίαν οἴῃ μι προφῶ μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάσας προφὰς, καὶ πεισαγωγὰς ἐναλλαξάπλους, καὶ μετατιθέμετα διδύναι, μὴ τὸ τηλικοῦτον πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθ@; τὸ γενόμενον, ὅ φασιν αὐτὸν γενέσθαι, δρασμὸν ἐξαπατῶντα τὰς ἀνθρωπίνης ὄψεως, ἐπεὶ καταλαβεῖν πάσας ἰδέας ἂν θηρίων καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, οὐδεὶς πῶ πινίκα μορφῆς

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se, iste currentem pinxit, & circa equum excussitatum puluerem. Cumque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacére, seque voluare. Festiuè, inquam: verùm putas me tot annis non sæpe conatum esse vt materiam verterem? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ

forma

μορφῆς ἱπασάκτου, Πρωτία φῄσθα. σὺ μὲν, ἔφην, ὑπὲρ τὸν Πρωτία μηχανᾶ τινὰ ἐμὲ ἀκρόασιν ἀποδρᾶσαι. οὐκ ἔγωγε, ἔφην, τοῦτο. παρέξω γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροᾶσθαι, παρὰς τινὰ ἱπιμελουμένην φροντίδα· τάχα γὰρ, ἄν τι περὶ τοῦ νοῦ κυήμαται ἄρρον ἴσις γιγόμενον, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφρονήσαις. ὡς οὖν ἐδόκει ταῦτα ἀνῶν, καθίσαντος ἐπὶ τῆς πλησίον κρηπῖδος, ἐγὼ μὲν ἀκροῶμαι, ὅδ' ἀναλέγεται μάλα γραφικὰ ποιήματα. μεταξὺ δ' ὥσπερ ἔνθους γιγόμενος, ἐπιπλήξας τὸ γραμματεῖον, νομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιασταὶ καὶ δικασταὶ, ἀπ' ὀνου ἄσῃ μοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἴσομαι, καὶ πρὶν, ὅ, τι καὶ λέγεις, ἀδῆσαι; τί δ' ὄντιν', ὅ, τι καὶ λέγεις; Μακεδονικοῖς, ἔφη, ἐντυχὼν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ἐπιπεσὼν, τὸ

formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfecissem tandem, sedimus in proximo saxo. Hîc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauso libro: Auser, inquit, mercedem huius auscultationis, sicut Athenis sportulæ dabantur in concionibus ac iudiciis. Sed vide etiam atq etiam, vt gratiam mihi habeas. Egone, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verùm quid est quod promittis? Incidi, ait ille, in domesticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ πάρεργον ἐκτησάμην, καὶ νυνὶ ὑπομιμνήσθην ἔχων οἰκάδε. γέγραπται δ' ἁπλά τι τῶν Ἀντιπάτρῳ πραχθέντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοι δοκεῖς οὐκ ἂν παρέργως ἀκοῦσαι. καὶ μήν, ἔφην, ἤδη γέ σοι τῶν ἀναγνωσμάτων χάεις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἂν πάντα ἐκδοχεῖον ἔργον σοι γένηται. σὺ δ' εἰσάπαξ μὲν μεγαλοπρεπῶς τὰ Ὁμήρου γέγραφας βιβλίον, ἔοικας δ' ἐπάσαις αὐτὸς καὶ τὰ Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματέως, διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἐκδοῦναι τῷ ποιήματι τοὺς λοιποὺς ἐπαίνους, ἤμεν ἐς τοῦ Θερσαγόρου, καὶ μόλις μὲν, ἐπιτυγχάνει δὲ τῷ βιβλίῳ, καὶ λαβὼν τότε μὲν, ἀπελαύνομεν. ἐντυχὼν δ' οὕτω τὰ νόμιμα διατίθημι, ὡς φυλάξαι τι παρίψας, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

ἐδόκει

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non ſine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demoſthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio, dabo tibi operam reliquos verſus recitanti, neque dimittam donec promiſſum præſtiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectâſti, ita delectaberis hauddubiè & Demoſthenis encomio. Poſtquam igitur perlegit reliquos verſus, pauliſper ibi commorati ſumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Therſagoræ imus. ibi vix tandem reperit librum, ſed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cùm legiſſem, decreui nihil mutare, ſed totam hiſtoriam vobis ad verbum recitare.

Non

οὐδὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μεῖόν τι γίγνεσθαι τῆς τιμῆς, εἰ μὴ τῶν προσόντων αὐτῷ ποιησάντων ἄσματα, τὰ Ἀλιφοδήμου τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ἄδεται. καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὴ ποιῆσαι καινὰ ποιεῖν, καμῳδίας ἢ τραγῳδίας, ἐπιλέλοιπεν· τὰ δ' ἐτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν εἰς μέσον ἐν καιρῷ κομίζουσι χάριν ἐκ ἐλάττω φέρει, τῷ θεὸν λοιπὸν τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, εἴτε τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἡμῖν μέρος. τὸ δὲ πρᾶγμα τοῦ βιβλίου φησίν, Ἀντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν νεωτέρων ἀγνοεῖ, τὸς φυγάδας ἐτέταχτο συλλαμβάνειν. ἐπέσταλτο δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένην ἀπὸ τῆς Καλαυρείας πᾶσαν μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετέωρος ὁ Ἀντίπατρος ἐπὶ ταύτης ἦν τῆς ἐλπίδος, τὸν Δημοσθένην ἀεὶ προσδοκῶν. ὡς δ' ἤκουσεν ἀπὸ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Alisodemi & Sophoclis versus ei decantantur, si desit nouum poëma sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poëmata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur his, qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse, quòd adesset Archias. Verùm si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, vt nulla vi adhibita persuaderet ei, vt ex Calauria discedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, anxiè expectabat Demosthenis aduentum. Quare cùm audiuisset Archiam ex Calauria

παυσα τὸν Αρχίαν, ὡθὺς ὡς ἦλθε, κελεῦσαι ἔσω λαβεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθεν, αὐτὸ φράσαι τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον χαῖρε, ὦ Αντίπατερ. τί δ' ἐμοὶ σωθῆναι χαίρειν, εἰ Δημοσθένη ἄγαγον. ὡς ἐδυνάμην, ἔφη· ἐπὶ ἐλπίδα γὰρ ἐλθὼν τῶν Δημοσθένους λαφύρων, ἀπ' ἐλπίδος τι μικρὸν ἔσφαλμαι, ὦ Αρχία. τί γὰρ τῶν ὀστῶν καὶ τῆς ὀστέας, Δημοσθένη ἐκ ἔχοντι; πλὴν γὰρ ψυχρὸν αὐτοῦ, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατέχειν ἀδυνάτου, οὐ Βοιωτίας οὐκ ἔνθά τι παρ' ἐμοῦ λαβόντα. ἡμᾶς δὲ θᾶττον ἂν τὸ Βυζαντίων τεῖχος ἑλοιμεν μηχαναῖς, ἢ Δημοσθένη χρυσίῳ. ἐγὼ δέ, ὦ Παρμένιον, ἔφη, ἂν μέν τις Αθηναῖος ἦν, ἐν Αθήναις λέγων, ἐμὲ δ' ἀντιτείνοντα τιμᾷ, τοῦτῳ ἀργύριον μὲν προείμην ἄν, φιλίαν δ' οὐκ ἄν. εἰ δέ τις ὑπὲρ δ' ἀντιτείνοντα ἐμὲ μισεῖ, τούτῳ προσπολεμῶ ἤδη, ὡς ἀκροπόλει καὶ τάφρῳ καὶ νεωσοίκοις καὶ τάφρῳ. θαυμά-

venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. Salue Antipater. ANT. Quid ni saluus sim, siquidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, vt potui. nam vrnam adueho, in qua sint exuuiæ Demosthenis. ANT. Magna de spe dereictus sum. quid enim mihi cum vrna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANT. Cur non in Bœotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? ARCH. Nos verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTIP. Ego, Parmenio. si quis Atheniensis in consilijs Reipubl. pluris facit me, quàm patriam, huic argentum offerre soleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossam.

Admiror

θαυμάζω δ' τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ πλήματος τὴν πόλιν, καὶ τοῦτον ἔξω τῆς γνώμης, ἥδιστ' ἂν προσαπολέσαιμι τὸν δὲ βελτίω ἂν ἐνταῦθοι παρ' ἡμῖν τυχεῖν γνώμονα μᾶλλον, ἢ τὴν Ἰλλυρικῶν ἵππον καὶ Τριβαλλῶν, καὶ παρὰ τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὁπλομαχίας, τὴν τοῦ λόγου παιδιὰν, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς οὐδαμῆ τιθεὶς ἥττονα. πρὸς Παρμενίωνα μὲν ταῦτα, τοιούτους δ' τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιεῖσθε. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθλιώτων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν ἔχων δεξιὰ φροντίδος· ὁ δ' ἐν μάλα γελάσας, ἔφη. σὺ δ' Ἀθηνῶν στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δεδοικας ἡμῖν; ἆρα μὴν τριήρεις καὶ ὁ Παραιὼς καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἔμοιγε καὶ φλυαρία. τί δ' ἄν ἄνθρωποι προέξαιεν, διονυσιάζοντες ἐν ἑορταῖς καταζῶντες καὶ χορεῖς; ἃ δὴ μὴ Δημοσθένης εἷς ἐν Ἀθηναίοις ἐγένετο, ῥᾴδιον ἂν ἄλλῃ πόλει, ἢ Θήβαις καὶ Θετταλοῖς ἑκατὸν ὄντα, βιαίοις φθονοῦσι,

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixissem, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, facilius potiti essemus vrbe, q Thebis, aut Thessalia, dolo, vi, oppri-

mentes,

νοῦσθε, ἀνούμενοι. νῦν δ' ἐκεῖνος ἐγρήγορεν, καὶ πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐφέστηκε, καὶ τὰς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατάττεται, λανθάνομεν δ' αὐτὸν οὐ τυγχάνοντες, οὐκ ἐπιχειροῦντες, οὐ βουλευόμενοι. καὶ καθάπερ ἕλωμά τι καὶ πρόβολος ἡμῖν ἄνθρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἴσχειν ἐξ ἐπιδρομῆς. τὸ γοῦν κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἴλομεν, οὐκ Ὄλυνθον, οὐ Φωκίας καὶ Πύλας ἴσχομεν, οὐχὶ Χερρονήσου καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον λιμένων κεκράτηκεν. ἀλλ' ἐνίσησι μὲν ἄκοντας, οἷον ἡ μανδραγόρου καθεύδοντας, ζωοῖς αὐτοῦ πολίτας, ὥσπερ ζωῇ τινι, καὶ καίουσα τῆς ῥᾳθυμίας, τῇ παρούσῃ χρώμενος, ὀλίγον ζῦν πρὸς ἡδονὴν φροντίσας. μετατίθησι δὲ τῶν χρημάτων ζῶντας φόρους, ἀλλὰ τῶν θεάτρων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα· σωτίθησι δὲ τὸ ναυτικὸν νόμοις τριηραρχικοῖς, ἀπὸ τῆς ἀταξίας μόνον οὐ τελέως διαφθαρμένον. ἐγείρει δ' ἐρρωμένον

mentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est, aut scopulus, obsistens quò minùs omnia primo impetu capiamus. Nã quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellesponti potiri. Ille inuitos incitat, & tanquam Y mandragora sopitos expergefacit, ac velut secans & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias, quæ anteà dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cõscribit classem, quæ penè perierat confusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil generosum

νομ ἤδη χρόνου πρὸς τὴν δραχμὴν καὶ τὸ τριώβολον, τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι ζητοῦντος καταπεπλημμένους, εἰς τοὺς προγόνους ἐπανάγων. καὶ τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμένων σωτηρίων ἐπὶ συμμαχίας, καὶ σωτάξεις Ἑλληνικάς. τοῦτον ἀλαθῆν ὄντα, οὐ φαρμακεύσαι, οὐ πεῖσαι δ' οὐ μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐπείσε; τοῦτον οὖν, ὦ Ἀντίπατρε, χρὴ διδόναι μᾶλλον, ἢ πάσας τριήρεις, καὶ πάντας ἐκπλόους. ὃ γὰρ Ἀθηναίοις τοῖς πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλός ἐστι, Θεμιστοκλεῖ μὲν τὴν σύνεσιν, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκτήσατο γοῦν αὐτοῖς ἀκόντων Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιωτίαν. καὶ καλῶς γε, ἔφη. ποιοῦσιν Ἀθηναῖοι Χάρητα μὲν καὶ Διοπείθην καὶ Πρόξενον, καὶ τοιούτους τινὰς ἐκπλεύσαντος στρατηγεῖν, Δημοσθένην δὲ

rosum cogitabat, tantùm sportulas & sesquidenarios captabat, restituit in pristinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorum & rerum ad Marathonem & Salaminem gestarum. Et Græcos inter se societate & fœderibus deuinxit. Hic non potest falli, non arte decipi: corrumpi verò non magis potest, quàm Aristides à rege Persarũ corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & vniuersam classem. Quod enim apud veteres Athenienses Themistocles & Pericles fuerunt, id nunc est istis Demosthenes, prudentia par Themistocli, & magnitudine animi Pericli. Itaque redegit in ipsorum potestatem Fubœam, Megara, oram Hellesponti, Bœotiam. Et feliciter accidit, quòd Athenienses Charetem, Diopithen, & Prozenũ, & similes quosdã præficiunt exercitui: Demosthenem

ἀφλω δὲ δοω κατίχουσθ ἐπὶ θῦ βήματος. ὡς ἀ ζῦν τὸν ἄνθρωπον ὅπλων ἀποφυγαν καὶ νεῶν, καὶ στρατοπέδων καὶ χαρᾶν καὶ χρημάτων πόνον, ὀκνῶ μὴ περὶ τῆς Μακεδονίας ἂν κατίσποι μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ νῦν ἐκ ψηφισμάτων ἀντιστρατιζόμενος ἡμῖν, παντα χῆ συμπαρίχθ, καταλαμβάνει, πόρους ἐνέσχε, δαύαμιν συνέχθ. τί δ' οὐ ζῶντα κατηλήφατε; κατηλήφαμεν. κατὰ τὴν ὁδὸν οὕτω τέθνηκεν; οὐκ, ἀλλ' οὗπερ ἐῶ, ἐν Καλαυρείᾳ. τάχα τῆς ὑμετέρας γέγονεν ἔργον ὀλιγωρίας, οὐ θεραπεύσαντες τὸν ἄνθρωπον; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ἡμῖν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα λαβόντες οὐκ ἔχετε; οὐ γὰρ ἐπέσθαι τῷ γε πρώτῳ μὴ βιάσεσθαι; καίτοι πολὺν ἂν ὄχλον παρεσκευάσατο οὐδεὶς ἐῶ. καὶ γὰρ οὕτω ἐμελήσαμεν. οὐκοῦν ὑμᾶς οὐδὲν μεμέλησεν, ἴσως οὖν ἐκ τῆς ὑμετέρας τέθνηκε βίας. ἡμᾶς μὲν αὐτὸν

mosthenem verò domi retinent in ſuggeſtu. Quòd ſi hic in poteſtate haberet arma, naues, exercitus, occaſiones rei benè gerendæ, & pecuniam, vererer ne de Macedonia iam periclitaremur. Nunc enim decretis tantùm pugnans, nos vndique adoritur, occupat, conficit pecuniam, exercitus. Sed cur nō comprehendiſtis viuum? ARCH. *Cepimus viuum.* ANT. *Num in itinere extinctus eſt?* ARCH. *Non: ſed in Calauria, vbi erat.* ANT. *Forſan hoc accidit negligentiâ veſtrâ, quia non benè tractâſtis hominem.* ARCH. *Imò non fuit in poteſtate noſtra.* ANT. *Quid ais? mera ſunt ænigmata quæ dicis. viuum cepiſtis: nec tamen fuit in poteſtate veſtra. Non mandâſti initiò, ne quis ei vim afferret?* ARC. *Nihil profuit quòd nemo ei vim attulit. hoc enim curæ nobis fuit.* ANT. *Nō accidit igitur veſtrâ negligentiâ, ſed fortaſſe vos ipſi interfeciſtis eum.* ARC. *Non interfe-*

οὐκ ἀπεκτάναμεν, βιάζεσθαι δ' αὐτὸν μὲν παθοῦσιν ἀνάγκαιον ἦν. Εἰ δ', ὦ βασιλεῦ, τί τὸ πλέον, ἃ ἔδει πρᾶξαι, ταῦτα ἐποιήσαμεν, πάντως οὐδὲν ἂν αὐτὸν, εἰ ἀπεκτείναμεν. ἀφέλιμα, ὦ Ἀρχία. δοκεῖς μοι μὴ σαφῶς συνηκέναι, μήθ' ὅστις ὁ Δημοσθένης, μήτε τῶν ἐμῶν γνωμῶν· ἀλλὰ νομίζειν ὅμοιον εἶναι Δημοσθένη εὑρεῖν, καὶ οὓς ἡμεῖς ζητοῦμεν τοὺς μάλιστα ἀπολωλότας, Ἱμεραῖον τὸν Φαλαρίδα, καὶ τὸν Μαραθώνιον Λευκόνικον, καὶ τὸν ἐκ Παραλίου Εὐκράτη, τῶν ῥᾳδίων ῥευμάτων οὐδὲν διαφέροντας, ἀνθρώπους ταπεινοὺς, ἀφορμῆς προσκαίρου βορύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ εἰς μικρὰν ταραχὴν ἐλπίδα θρασέως ἐξαναστάντας, ἔπειτα πλήξαντας οὐκ εἰς μακρὰν, δίκην τῶν λεπτῶν πνευμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον Ὑπερείδην, καὶ τὸν ἄφρονα Δημοχάρην, ἢ ὀλίγον ἀχθὸν νομίσαντα, λοιδορίᾳ τὸ πλῆθος συνοφαν-

interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verbis impetraremus vt imperata faceret. Quid autem prodesset, si viuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANTIP. Dij meliora, Archia. non satis animaduertisti, aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus, qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valdè insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquã vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuenire:

συκοφαντῆσαι Δημοσθένει, ἀλλ' αὐτὸν εἰς ταῦτα παρασχεῖν διάκονον, ἐφ' οἷς αὐτὸν μετεμέλησεν, οἷς ἐχαρίζετο. μετ' ὀλίγον γοῦν τὴν συκοφαντίας παραπρεπείαν, ἣν κατ' Ἀλκιβιάδου, αὐτῷ τούτῳ λάβοθρον ἀκηκόαμεν γενέσθαι· τὸν δ' οὐκ ἔμελεν, ἀλλ' ἐπῃσχύνετο, κατὰ τῶν ποτὲ φιλτάτων τῇ γλώττῃ χρώμενον· λοιδορεῖ δέ που τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτιμᾷν. τί δ' ἂν ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης; οὐχ' ὅτῳ μέλει πρόπου πίστεως φίλων, πᾶν ἄδολον καὶ βέβαιον ἦθος ἡγουμένῳ. Τὰ γὰρ καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς πανταχοῦ τίμιον. ὅθεν μακαρίσαιμ' ἂν ἐγὼ Ξέρξου, τοῦ Βούλιν καὶ Σπέρχιν τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαντος, καὶ μετεῖναι παρὸν ἀφέντος. ἀπ' ἐμοῦ δέ τινα πάντων, καὶ Δημοσθένην αὐτός τις ἂν βλέψειεν, εἰ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχολὴ συγγένοιτο, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenire: & assentari multitudine ea in re cuius statim illos pœnituit? Etenim non multò pòst hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. AR. Quid audio? non oderas Demosthenem maximè omnium hostium? AN. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem vbique integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes honestæ ducendæ sunt, & virtus vbique digna laude est. Neque velim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmonijs pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm posset eos occidere. Ego verò, si quem alium, Demosthenē maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tū quia eius laudes ex alijs cognoui.

Neque

καὶ οὐκ ἔστι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἕνεκα θαυμάσας, οὐκ ἂν οἶμαί τινι δόξειεν τῆς τῶν λόγων δεινότητος, εἰ καὶ μηδὲν μὲν ὁ Πύθων πρὸς ἐκεῖνον, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παίζειν, παραβάντες τὸν ζόφον μετὰ καὶ τόνου, καὶ σχημάτων εὐρυθμίας, καὶ τῶν τῶν διανοιῶν πλεκτικῶν, καὶ συνηθείας ἀποδείξεων, καὶ τοῦ σφοδροῦ γε καὶ δεινοῦ μετὰ τοῦ πιθανοῦ μεμφοίμεθα γοιῶ, ὅτι τοὺς Ἕλληνας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ὡς ἐλέγχουσι τοὺς Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πιστεύοντες· ἦτα Δημοσθένει, καὶ τοῖς Δημοσθένους ἐλέγχοις πιστεύοντες. ἀλλ' ὑμῖν ἀπόκειται τὰ δεινὰ μὴ αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ ταύτῃ μὲν δεινότερον ἔταξον, ἐν χώρᾳ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένει δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματος καὶ τῆς σωτείας, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐπ' ὀρθοῖς ἐν ἅπασι φυλάττοντα πρὸς μηδὲν

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnificei eum: quauquam Python ad hunc collatus, nullus erat; & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam ce-

κρ τῶν λεγόν ἐνδιδόν-
τα. καὶ Φίλιππον ἀ τὰ
ἐμὲ γνώμην ἔχοντα πε-
ρὶ τἀνδρὸς ἀπισάμην· οὗ-
τος μέν γε, λημηγορίας
ἐξαγγελθείσης Ἀθήνηθέν πο-
τε καθαπλομένης ἐπὶ Φι-
λίππου, καὶ Παρμενίωνος
ἀγανακτηκότος, καί τι
καὶ σκαπλικὸν εἰς τὸν Δη-
μοσθένη ἐπαπόντος, ὦ Παρ-
μενίων, ἔφη, δίκαιος ὁ Δη-
μοσθένης παρρησίας τυγ-
χάνειν. μόνος γέ τοι τῶν
ἀφ' τῆς Ἑλλάδος λημη-
γορῶν οὐδαμοῦ τοῖς ἀρι-
θμητικοῖς ἐγγέγραπται τῶν
ἐμῶν ἀναλωμάτων, καί
τοι μᾶλλον ἂν βουλόμην, ἢ
γράμματι τοῦτο τετιμῆσθαι. νῦν
δὲ ἐκείνων, μὲν ἵππας
ἀρχιγράφειν, χρυσίον, ξύ-
λα, πόρους, θρέμματα,
γῆν· ὁ δὲ ἐπιμήκεις σόλους
ἀρτίμπτα, σωτάλια δυ-
νάμεις, ἀντιμισθίματα.
τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολ-
λάκις πρὸς μὲ Φίλιππος
περὶ τἀνδρὸς ἔλεγεν, ἐν
τῶν παρὰ τῆς τύχης χρηστῶν τιθέμενος, τὸ μὴ φαυλότερον

dens aduersis rebus. Ac me-
mini Philippum de illo
sic sentire, qui cùm affer-
retur quædam concio in
qua Demosthenes in Phi-
lippum inuectus erat, &
Parmenio vehementer ſto-
macharetur, & Demoſthe-
ni conuiciaretur: Hic vir,
inquit, dignus eſt quem li-
berè loqui ſinamus. Nam
huic vni omnium Grę-
ciæ oratorum nihil fer-
tur expenſum in meis ra-
tionibus, cùm quidem ego
malim ei confidere, quàm
nonnullis ſcribis. nullus
eſt autem iſtorum, cui
non inuenias in meis ra-
tionibus perſcriptum eſſe
aurum, ligna, reditus, a-
gros: at Demoſthenes claſ-
ſes armat, comparat exer-
citus, & ſubinde reparat.
Talia dicebat ad me Phi-
lippus tunc & ſæpe aliàs
de hoc viro: & in quadam
felicitatis ſuæ parte nume-
rabat, quòd Demoſthenem
non

τὸν

πρὸ Δημοσθένους, οὔτε καὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ μείους ἢ καταπίτασας, Αθηναίων ὠρυομένους, ἀφαιρεῖσθαι αὐτοῦ, καὶ καταράπτειν τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐτόλμησε τοῖς ἡμᾶς λέγειν, εἰς ὅσον ἄνθρωπον ἡμᾶς κινδύνου κατέστησεν. μὴ γὰρ ἡ παρ' ἐλπίδα, καὶ μακρὰς στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίας, καὶ τῇ παραλόγῳ ῥοπῇ τῆς τύχης τῇ ποτὲ ποτέραις ἡμῖν συναραγομένῃ, μικρὰ τύχαιμεν· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κινδυνον ἐπέσχον μοι, τὰς ἀρίστας πόλεις εἰς ἓν συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ελληνικὴν δύναμιν ἀθροίσας, Αθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοίας τε καὶ Μεγαρίας, καὶ τὰ στρατεύματα τῆς Ελλάδος ἀφανισθῆναι κατανα-γάσας. καὶ μέχρι ἄλλου με τῆς Αττικῆς ἐπιπρίψας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῶν

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Ducum insciti am, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Euboœnses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius

σωνίχθης περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρός γε τὸς λέγοντας, ὡς μέγαν ἔχοι τὸν Αθηναίων δῆμον ἀνταγωνιστήν· ἐμοὶ Δημοσθένης μόνος, ἔφην, ἀνταγωνιστής. Αθηναῖοι δὲ Δημοσθένην οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνές εἰσι καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ὁπότε πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων ἄττινας ἢ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, ῥᾴδιον ἦν αὐτῷ νικητήν, τοῦ Δημοσθένους δ' ἐπιόντος, μάτην, ἔφην, ἂν πρεσβεύσαιμεν. οὐ γὰρ ἔστι κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγεῖραι τρόπαιον. ταῦτα ὁ Φίλιππος. κἀγὼ μέν τοι καὶ πάντως ἔλαττον ἂν ἔχοντος, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα, πρὸς Διός, Ἀρχίαν, τί ποτε νομίζεις; βοῦν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἄγοιμι, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμην; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς εὐσυμπόνθειαν ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagonistem haberet populum Atheniensem, respondebat, se vnum habere antagonistem Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheniensis similes esse Aenianensium & Thessalorum. Et quando legatos ad vrbes mittebat, si quos alios miserant Athenienses, facilè vincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra, inquit, se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad eadem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis

ac magis propter B Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe C ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidé metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempubl. gerere, ac ducere hanc administrationem tanquam

ατ' ἀ μᾶλλον Αἰσχίνης μάρτυρα, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ἡμᾶς ἄγων, οὐδὲν ἐπαύετο. τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν βουλομένων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάζειν, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὰ ἀσκήσεις ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ ἀκριβείας καὶ παῤῥησίας καὶ καρτερίας. ὑμᾶς δ', ἔφη, οἴεσθαι, ὡς περὶ Εὐβούλου καὶ Φρυνώνος καὶ Φιλοκράτους, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτον ἀναπείθειν ἄνθρωπον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἀλλά τι τοῖς ἀληθέσι, καὶ ἀνηκούστοις τῇ πόλει διαπολεμοῦντα. ἁμαρτάνοντος δ' φοβεῖσθαι οἴεσθε, πάλαι βουλόμενον τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀλλήλοις τύχαις. καὶ διαβαλλομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ὅτι οὐδὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποπτεύεται. ἀληθῆ ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίᾳ πολιτευόμενος, αὐτῷ δὲ τὴν πολιτείαν γυμ-

νάσιον φιλοσοφίας πεθέμενον. τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερεπιθύμουν, αὐτῷ συγγενόμην· τοιοῦ δὲ γνώμου, οἷον ἔχειν περὶ τῶν παρόντων, ἀποῦσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ παρασιτικωτέρων ἡμῖν λοιδόρων, ἀπαλλάξαι, ἁπλοῦν τινος ἐξ εὐσθενείας γνώμης ἀκοῦσαι λόγον, καὶ φιλαλήθους συμβουλῆς μεταλαβεῖν. καίτοι καὶ νουθετοῦσα δίκαιον, ὑπὲρ οἷων ὄντων Ἀθηναίων τοιαῦτα παραβάλοιτο τὸν αὐτῆς βίον, ἐξὸν εὐγνωμονεστέροις καὶ βεβαιοτέροις μιχθῆναι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἔτυχεν, ταῦτα δὲ μάτην ἂν ἔλεγεν, οὕτω μανικῶς φιλαθήνα. ταῦτα, ὦ Ἀρχία, τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀπέθανεν, ἔοικας ἔτι μανθάνειν, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσειν. καὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ τυθιαμεῖοι διεφερόμεθα ἐκπλῆξαι τὴν καὶ ἀπιστίαν τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ δὴ πάλαι ὧν ἐν βεβουλευμένος περὶ τῆς τελευτῆς ἡμέρας, δηλοῖ δὲ ἡ παρασκευή.

tanquã philoſophiæ ac virtutis ſcholã quandã eſſe, quã non conueniat ad quæſtum aut alias cupiditates cõferre? Propterea, Archia, valde optarẽ mihi eius conſuetudinem cõtigiſſe, vt cõſilio eius vti poſſem in præſentia, & audire vocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfuſus aſſentatoribus. Ac mihi ſanè videtur hoc nomine reprehendendus eſſe, quòd vitã ſuã in diſcrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm poſſet alios inuenire amicos fideliores & conſtantiores. AR. Alia quidem, ô Rex, rectè dixiſti: ſed hoc fruſtra dixiſſes illi, adeò furebat amore patriæ. ANT. Sic eſt, ô Archia. quid enim manifeſta negẽ? Sed quomodo mortuꝰ eſt? AR. Magis etiã mireris cum, ô Rex, ſi hoc ſcias. Nam & nos qui affuimus, non minus obſtupuimus, quàm alij ſpectatores. Videbatur enim iam olim apud ſe conſtituiſſe de hoc exitu vitæ, quòd intelligi poteſt ex apparatu.

Sedebat

ἐκαθῆτο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ νεῴ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμέρῶν λόγους ἡμῖν ἀνελώμετο. τίνες γὰρ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ καὶ φιλάνθρωπα προὐτεινόμην, ἔνιόν τινα παρὰ σοῦ μαθεῖν ἐπιζητοῦντι, οὐ μάλα μὲν προθύμως· οὐ γὰρ ἀπιστάμην, ἀλλὰ σὲ ὅμως δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χαλεπὸν δ' οὐδ' ὅστις τὸ πεῖσαι νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσεῖδε τοὺς λόγους; μή μοι κρύψῃς. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτὸς ἂν ἐβουλόμην παρὼν ἐπακοῦσαι· ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γάρ τοι σμικρὸν ἔργον, ἄνδρὸς γενναίου πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄδενος καὶ νωθροῦ λῷ, ἢ παντάπασιν ἀκλινὲς τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφύλαξεν. οὐδὲν ἔπταισεν ἐκεῖνός γε. πῶς γάρ; ὃς οὐδὲ γελάσας· ἐμοὶ δὲ σκώπτειν εἰς τὸν πρότερον βίον, ἀπίθανον ἔφη μοι ὑποκριτὴν ἂν τῶν σῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans. non enim noram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse. tantum ista dicebam persuadēdi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coram audiuisse: sed tu nihil omittas. Magnares est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo?* AR. *Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mēdaciorum, nec posse cōmo-*

των. ἀπιστήσας ἄρα τοῖς ἐπαγγέλμασι, προῆτο τὴν ψυχήν; οὐκ, ἂν τῶν λοιπῶν ἀκούσας. οὐ δόξει σοι μόνον ἀπιστεῖν, ἀλλ' ἐπὶ λιποστρατίᾳ, ὦ βασιλεῦ, λίγαν, Μακεδόσι μὲν (ἔστω) οὐδὲν ἀπρεπὲς, οὐδὲ παράδοξον, τῷ Δημοσθένει οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὀλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ εἶπεν· καὶ γὰρ οὖν ὑπογραφέας παρεσκευάμην, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. ἐγὼ μέν σοι, ἔφη, ὦ Ἀρχία, βασάνων καὶ θανάτου φόβῳ, κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ γενοίμην· ἀπ' ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἀληθείας, πολύ μοι μᾶλλον ἔτι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν παρ' Ἀντιπάτρου ἀπολωλεκέναι, μηδ' ἐν ἐμαυτῷ ἔταξα, τάξιν λιπὼν τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεως. καλὸν γὰρ, ὦ Ἀρχία, ἐκ τοῦ ζῆν ἐμοὶ πράως αὐτὸς παρέχοι καὶ πρᾶγμα, ἐν ἐπιδέδωκα, καὶ

uere ſpectatorem. ANT. Itaque non credens tuis promiſsis, deſpondit animum? ARC. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignũ eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenem, vt Amphipolin, Olynthium, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, quì eius dicta exciperent: Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, vt ſpe vitæ propoſita promittam me ad Antipatrum venturum eſſe. Sed ſi hæc vera ſunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, néve videar deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedones conceſsiſſe. Si mihi honeſtum eſt viuere, Pixodarus præbeat, & triremis quam inſtruxi, &

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, οἷς ἐμοῖς τέλεσιν ἐξεργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, ἃς διὰ ταῦτα ἐθέλοντας ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ παρρησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα στρατιωτικὰ, καὶ νόμοι πρυτανικοὶ, καὶ πατέρων ἀρεταὶ καὶ πρόνοια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, τῶν ἐμὲ πολλαχοῦ ἐστεφανωκότων, καὶ δυνάμεις Ἑλλήνων, τῶν ὑπ' ἐμοῦ μέχρι νῦν τετιμημένων. εἰ δὲ καὶ βιοτὸν ἐλεεινότατον ἄν, ἀνιατὸς δ' οὖν ὁ ἔλεος παρὰ τοῖς οἰκείοις, ὧν ἐλυσάμην αἰχμαλώτους, ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν σεσῴδωκα τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς τοὺς ἰδίους σεσωδικὼς ἐλυσάμην. εἰ δέ με μὴ σώζοι νήσων ἀρχὴ καὶ θαλάττα, πρὸς γε τοῦτον Ποσειδῶν αὐτῷ τὸ σῶμα, καὶ τῆδε τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δ' ὁ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν τὴν ἐμὴν, μὴ δ' ἐπαισχύνεται τὸν δῆμον τὸν Δημοσθένους Ἀρχίᾳ, τεθνάναι. οὐδ' Ἀντίπατρος ἐμοῦ ἀντὶ τ

& murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſa vltrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas concionium, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt: & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quanquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autem Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar; nec mihi Antipater

ἀντὶ θεῶν ἡγεμονικῶν. ἐξὸν μοι φιλίους ἔχειν Ἀθηναίους Μακεδόνας, καὶ νῦν με τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μετὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέου καὶ Δημάδους συνταξάμενον, ἐξὸν ἤδη, λέγειν ὀψὲ, τῆς ψυχῆς μεθέσθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρον ἐπισχνούμενον. οὔκουν ἠθελήσαμεν αὐτομολοῦντι τῷ δαίμονι συμμεταβαλεῖν. καλὸν γὰρ, μεγαψύχου θανάτου ἐν ἀπονία λιμένα πάντος αἰσχροῦ φεύγειν. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ κατ' ἐμαυτὸν οὐ καταισχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν δουλείαν ἐλόμενος, ἐντάφιον ἡ τὸ λαμπρὸν τοῦ ἐλευθερίαν κείμενος. ἀλλὰ λίχαιον γὲ, ἔφη, οἱ τῶν τραγῳδιῶν μνημονεύειν. ἐστι γὰρ τὸ λεχθέν·

Ἦ καὶ θανεῖσθαι ὅμως,
σπεῦδε προνοίαν ἔχειν ὅπως
σχήσουσι πατέρα;

δόξει καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ αἰσχύνομαι θανεῖν βίον προκειμένου αἰσχύνομαι, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλα-

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Atheniense, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim est fugium mors est, quae est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia quantum in me est, non volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cõuenit te meminisse Tragœdiarum. nónne grauiter dictum est:

At illa iam moriens, tamẽ
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cùm fecerit puella, quã tò turpius erit Demosthenem præferre inhonestam vitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate animarum?

θόμην; καί τινα μικρότερον ἔλεγε, προσχθὰς ἐς ἐμὲ τοῖς τύχαις ἐφυβρίζοντας: ἀλλά τί δεῖ λέγειν ταῦτα ἐμοί; τέλος δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεομένου, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλλαγὴ μοῦσα ῥᾳδίως ἐφάνη τότε. ἐπείσθην ἄν, ἔφη, ἔγωγε, Ἀρχίας ἂν ἐπὶ Δημοσθένης εἶναι δοκῶν, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ ἄνδρες, μὴ μιφυκότι κακῶν γνώμην. τότε δὴ, τότε πρὸς βίαν αὐτὸ ἀφορητὸν ἀπορούμενον, ὅδ' ὡς ἔοικε, δῆλος ἐμοὶ κατεγέλασε. καὶ τὸν θεὸν προσβλέψας· ἔοικεν Ἀρχίας, ἔφη, ὅπλα μόνα, καὶ τείχη, καὶ στρατόπεδα, δυνάμεις εἶναι καὶ ἐρύματα ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ' ἐμῆς παρασκευῆς καταφρονῶν, ὡς ἂν ἐλεγξάμην Ἰλλυριοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ἐμοὶ, ὃ θεὸς ἀνεῖλεν ἀπόρθητον εἶναι, μιθ' ἧς ἂν τῆς προνοίας ἀδεῶς μὴ πολιτευσάμην, ἀδεῶς δή μοι τὸ κατὰ Μακεδόνων θάρσος ἐμέλησεν

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blãditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum ei abducere vellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμίησα δ' ἀλλ' οὐκ Εὐκλήμονα, οὐκ Ἀριστογείτονα, οὐ Πυθέαν καὶ Καλλιμέδοντα, οὐ Φίλιππον τότε, οὐ τὰ νῦν Ἀρχίου. ταῦτ' εἰπόντος, μὴ προσάπτου μοι τῶν χειρῶν, ἔφην. τὸ μὲν γὰρ ἀλλ' ἐγὼ βιαίως οὐκ ποιήσω. ἢν δ' ἐθελόντος προσίπω, ἕψομαι. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐγὼ μὲν ἐπορευόμην αὐτός, ἡ δὲ χεῖρα τοῦ σώματος προσαγόντος, ἀλλ' ἐγὼ προσεδόκων ἀπολαμβάνων. τὸ δὲ, τί δὴ ποτε τοῦτο; ὕστερον βασάνοις βραπάνης ἐφωράθημεν, καλὰ φάρμακον αὐτὸν τεταμιεῦσθαι, λύσαι ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἐλευθερίαν ἐτοίμην. οὐ γὰρ οἶμαι ἔφθασεν ἐμβὰς τὸν ἀλλ' ἐνιόν. καὶ πρὸς ἐμὲ βλέψας, ἄγε δὴ ἴθι, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένην δ' ἐκ ἄξας, οὐ μὰ τὸν. ἐμοὶ μὲν ἐφάνη πεσὼν πρὸς Μαραθῶνι πεπληγότας. ὁ δὲ χαίρων ἀπῆλθε. ταῦτ' ἐστὶ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῆς Δημοσθένους πολιορκίας ἐμοὶ δὲ ἔχω. Δημοσθένους γενήσεται, ὦ Ἀρχία.

Nunquam formidaui Euctemonem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Calimedontem, aut Philippum, neque modò hunc Archiam formido. Cùm hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me est. salutato Deo, sponte sequar. Ego sic sperabam factum B cùm ille manum ori admouet: neque ego suspicabar eum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuisse paratum venenum, vt morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cùm lapsus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non per. Et videbatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed valedicens euolauit. Hunc ego finè, Rex, affero expugnati Demosthenis. A N. *Demosthenis scilicet.*

Ἀρχὴ βεβαίως τῆς ἀντάτης ψυχῆς, κτῆσις μακαρίας, ὡς ἀνδρῶν ἀγαθῶν τὸ λῆμα· πολιτικὴ δὲ πρόνοια, μετὰ χεῖρα τὸ πρῶτον ἐλευθερίας ἴδρυμα. ἀλλ' ὁ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων ἐν μακάρων νήσοις, ἡρώων πυγέθυον, ἢ τὰς εἰς οὐρανὸν ψυχῶν νομιζομένας ὁδὸς, ὀπαδός τις ἀθανάτων ἰσόθεος καὶ ἐλευθέριος Διός. Τὸ σῶμα δ' ἡμεῖς εἰς Ἀθήνας ἐκπέμψομεν, κάλλιον ἀνάθημα τῇ γῇ τῇ ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur; aut in cœlum peruēturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatorij. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EIusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; virtutem memoriæ animisq; hominum commēdare voluisse videatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cū illo contentionem inducit, laudibus occupatū se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostēdat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; cōstantia

ſtantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferiorem fuiſſe, imò tanquam communia hęc, à quib. alij totã plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petũt, pro paruo duceret, aut planè contemneret, poſthabitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſs. delegit. Quarum alteram quidem ille ita præſtiterat, vt nullis vnquam corruptelis atq; δωροδοκίαις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremũ vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; cõſtanti cuſtodiuit, vt cùm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum trãſijſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem inhoneſtæ vitę antehabendam ſibi putârit. Præcipuè verò in attollẽdo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt nõ modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiã cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliã vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rem non vllo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laũdẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt vtrinq; fideliſſimis tutorib. atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ijdẽ codẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarũ encomiũ ab hoſtibus, ijsq; ipſis quorũ odio atq; tyrãnide perierat, retulêre. Nam quod hîc Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic dãnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libel-

libellum, legẽdi cauſa manibus teneret, inquit, & mox interueniente ſubitò Cæſare, eundem ſinu abſcondere vellet, nec tamẽ poſſet quin videretur: Cęſar accepto libello, cum ſtando plurimã eius partẽ euoluiſſet, reddidiſſe adoleſcẽti cum his verbis dicitur: Eloquẽs hic vir eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud ſcio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel ſupplicatio illa de, qua ille ſæpe ac multũ gloriari ſolebat. Quod enim virtutũ pręclarius teſtimonium eſſe poteſt, quàm quod etiã is qui vitam, opes & reliqua omnia abſtulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; poteſtas eſt, vt animos ac ſenſus noſtros, vtcũq; erga ipſos homines odio, aliísve impulſionib. affecti ſumus, cùm honeſta ac pręclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam ſtudio atq; amore accenſos & inflãmatos reddat. Itaq; etiam Vlyſſes, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiſo Aiacis, cum quo tum ſummo odio ipſe diſſidebat, mortem deprehendiſſet, dextrãq; illam qua non modò antea pro Græcis ſtrenuè pugnãrat, ſed etiam tunc contra ſeipſum, dum præſentem ignominiã euitare ſtudebat, fortiter vſus fuerat, aſpexiſſet, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis extuliſſet, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipſa virtute ita extorquente, vt diceret: νικᾷ γὰρ ἡ ἀρετὴ μὲ τ' ἐχθρὰς πολύ. vt enim rectiſſimè dictum eſt à poëta: τὰ γὰρ ϑὶ καλὰ καὶ παρὰ ἐχθροῖς καλά. Hoc igitur tanti viri, & non ſolùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipſis hoſtibus ac barbaris tantoperè laudati, encomiũ, in quo ſi ad argumẽtum reſpiciamus, ſingulare quoddam præclariſſ. virtutum exemplum: ſi verò ad ipſum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipſius eloquentię ſpecimen proponitur, cum ſumma diligentia perlegamus.

a Cvm in.] *Narratione orditur, qua occaſionem encomij exponit: in primis locũ & tempus cum Theſſagoræ poëtæ phyſiognomia.* *b* Die decimoſexto.] *Ianuarij.* *c* Aquilo.] *adunco.*

aduinco. d Homeri natalem.] *Homero tanquam poëtarũ principi versuum primitiæ offerebantur. fuit poëtarum Græcorum excellentissimus: cuius vitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.* e A`meta procurrendum.] *Græcè est,* ἐπὶ τὸ βαλβίδος: *id est, à carcere siue repagulo. In stadijs autem & certaminibus equestribus erant repagula quædam, vnde cursus initium erat, quæ Græci* βαλβίδας *seu* ἀφετηρίας *appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursurì.* τέρμα, *finis & vbi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses.* f Nõ leui furore opus est.] *Numine ac diuino quodam afflatu poëtas agitari, Plato in libro de Furore poëtico testatur. Atque hinc factt illud Ouidij:*

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poëtin fato quodam accidere. Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente esset alienatus. g Demosthènis cũ Homero.] *Prima enarrationis pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hìc obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert, dicitq; eloquentiam, quum ante Demosthenem velut mortua & machinis propulsa esset, viuam & suis viribus mobilẽ reddidisse. Seneca in prologo declamationum suarum: Potui, inquit, & Ciceronis ingenium, quod solum P. R. par imperio suo habuit, cognoscere, & quod vulgo de alio, hoc est, Demosthene, dici solet, sed de illo propriè debet, potui viuam vocem audire.* h Apud poëtam.] *Homerum Iliad. μ. qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sumo enim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpiùs in primis Iliad. 15:*

— res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Marcum

cum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam mehercule eos potiùs, quàm immortalitatem assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14: O fortunata mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomio sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis orationem.] Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiâ ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia. k Ni foret hæc hominum.] Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuũtur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:

— lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriẽdũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parêre necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis, fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achiuos Achaidas vocat, &c. m Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conuenerit: & pleraq;, vt solent, de eo fabulosa confingantur. Néve de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia. n Nonnulli Smyrnam.] Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicârunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habemus, & porticum quadratũ cum templo ac statua

Homeri, teste Strabone lib.14. o Aut fluuium.] *Meletem, qui per agrum Smyrnæum voluitur, à quo Melesigenes dictus est, teste Herodoto.* p Melesigenē.] *Melesigenes dictus fuit, quòd ad Meletem flauium natus esset, sed cæcus factus, Homeri nomen sortitus est. Cumæi namq; & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρους*, id est, *itineris ducibus egeant. Septem de eo ciuitates contendunt, vt est in distichō Græco apud Gell. lib.3. cap.11.*

ἑπτὰ πόλις διεείζυσι σοφὴ Ῥίζαν ὁμήρυ,
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφών, Σαλαμὶς, Χίος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] *Athenas hodie vocant Sethinem. vrbe dirusa (haud enim magna eius pars incolitur) portuq; vastato visuntur etiamnum ingentium ædificiorum latißimæque olim vrbis miserabiles ruinæ, Gymnasia diruta, porticus collapsæ inter alta rudera, tanquam ossa ex vrbis cadauere supersunt, ætatemque nostram pristinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, titulos, epitaphiaq; literis vetustate exolescentibus præseferunt.* r Epigramma.] *Erasmus meus pro ἐπιγράμμασι legit ἐπισαγμασι. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortasse vereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicterium de malè respondente proportione, nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula. Est autem ἐπισαγμα, à σάττω, velut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longior est quàm ipsa res, vti licebit hoc prouerbio. Basilius, idem alijs verbis expressit, lib. de Spiritu sancto: ἵνα γὰρ αὐ τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον εἴη τῆς κεφαλαίυ, Ad istum alioqui modum accessorium multò maius esset ipso principali.* s Aeschylum.] *Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus, sunt ferè præfixa eius quę adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adijciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Aduersus indoctum.* t Aquam bibebat.] *Demosth. aquam bibebat scripturus aliquid, vt ipsemet testatur in 2. oratione cōtra Philip. Equidem, inquit, aquam bibens, non ab re difficilis & morosus homo sum. Item in oratione de falsa legatione: Quum admodum superbè surrexisset Philocrates: nihil est, inquit, mirum*

Athe-

Athenienſes, non eadem mihi & Demoſtheni videri. Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracuſanis menſis.] Syracuſana menſa prælauta atq; opipara dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3: Συρακουσίαν ἦ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν πολυτελῆ ὄψον ἐς ἔοικας τὸν αἰνεῖς, id eſt, Syracuſanam, amice, menſam & Siculam in obſonijs varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili de Polyſtrati: καὶ τράπεζαν, inquit, οἵαν τὴν ἐν Σικελίᾳ, id eſt, ac menſæ Siculis lautiores. Eraſmus Centuria ſecundæ Chiliadis LI. Syracuſæ autem ciuitas ampliſſima. x Cum Pericle conferre.] De Pericle eloquentiſſ. qui loquens fulminare & fulgurare viſus eſt, ſcribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3 de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus. y Mandragora ſopitos.] Mandragora ſopiti dicuntur, qui velut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimis deſides ſint: atq; ita quodammodo à ſenſu diſſiti abiunctique, vt excitari non queant. Ratio verò eſt, quoniam is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni conciliator. Plutarchus in Sympoſiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent ψυχλυκλὼ: hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & obliuionem itẽ creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone. z Themiſtocles.] De Themiſtocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. varijs in locis varia ſunt, & Plutarchus eius vitam ex profeſſo ſcripſit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Ariſtides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & induſtrius eſſet, laudauerunt. A Magnitudine animi Pericli.] De bellicis autem eius factis vide Iuſtinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Chriſtum natum 426. fuitque Athenienſis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis autor. B Ariſtotelis teſtimonium.] Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri. C Ad Alexandrum.] Philippi & Alexandri Magni ætate vixiſſe Demoſthenem Athenienſem oratorẽ, neq; multò poſt huius obitum tempore periiſſe, res eſt non obſcura. D Codri.] Vide quæ de Codro annotauimus in Si-

mihi hic Polystratidialogo. Fuit enim Athenis ſignum vet. & pro patria obijt. Reſponſum nanq; acceperant Peloponenſes, ita demum ſe ſuperaturos, ſi hoſtium regem non occidiſſent. Fefellit ergo eos habitus paueris, eosque in ſuam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generoſiſſimum ſignificare volumus, dicimus Colro generoſior. , E Cùm ille manum ori admouet.] *Variant autores de Demoſthenis morte. Vide Plutarchum & Iuſtinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo, *Præcipuè memorabilium*, INDEX.

ABauche cũ Gyndane amicitia 665.
Abdicãdi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 601
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Acié deſerere, prouerbium 338.364
per Acinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis. adamãtinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcẽtia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375.387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58.72.109.125
in Adulterio deprehẽſum vel deprehenſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus,& cur inferorũ iudex 298.719.784. 786.799 (ibid.
Aegialea 588.ægialeus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Mineruæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quãdo habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894.930
Aeſculapius bis natus 538.fulmine ictꝰ 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144 149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604.965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785.800
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146.153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſalꝰ 694
Alexander Magnus, eiusque res geſtæ 283. 291. 296. 297. 299. 852. 868. mors 297. ſepultura 293. 294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammoni⁹ Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Theban⁹
Amphiloch⁹ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine ictus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anſerem iuramentum 684
Antiaʹ 859.860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloquiũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839. 840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφιλπείαι 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀφωνηξία 719
Aquatica cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365 477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuch⁹ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij forma

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethusa fons 227
Ariõ Methymneus citharœdus 235
Aristarchus 84
Aristeas 276
Aristides 109. 909. eius iustitia 869.870
Aristodemus 526
Aristonicus 911
Aristoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, scientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arsaces 694
Arsacomæres 644
Asia Alexãdro subacta 285
Asphodelus 799 801
Asylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72. 930
Athenarum encomiũ 47.72
de Athomis philosophorum doctrina ridetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum descriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare, puerbiũ 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. molestię 316 317.300
Aurora Tithonẽ amat 360. 361
Auri vis & effectꝰ 122. 144
αὐλάφονα oracula 552.

B

BAbylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus cur 868. eius vitia, & res gestæ 202.203
Bactra, bactrũ opp. bactrus flu. 298
Balearides insulæ 672
Balneorũ luxus 48.56
Basther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

ceritus 643
Bellerophon 859.869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371.386
Bombardę inuẽtor deuotus 138
Bonorũ prępostera estimatio vulgo 298
Bosporanorum mos in unbiendis puellis 644
Branchides 531
Briareus centimanus 215. 459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur pepercerit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 77.83.85
καυηρῶν καυηποιῶν 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Musæ coniunx & filiæ 870
Callisthenes philosophus 295. 299
Calumnia 366. 842. 865. 866. eius imago ab Apelle depicta 841.842.863
Calumniatoris descriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præsepi, prouerb. 101.140
Canis sidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharsium, Catharsia 244 (185
Caucasus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generosior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282.288
Centimani 479
κιράμιον 33
κίφατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298.784.799
Cercopes 526.585
Ceres 720
Cereris munus in cõ-

tiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145. 153
Chalcedonis celebritas & situs 532
Chares 909
Chariclea 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarẽsis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 798. 799. eius cymba 264 369. 386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piscis 153
Cilicia Alexandro subacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531. 554
ad clepsydrã causę dici solitæ 351. 365. 778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæsus 288. 295
Clymene 219. 220
Cnemon 262
Cocconas Byzantinus 529 532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generosior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Colossus Solis apud Rhodios 717
Colossi ibid.
Comicus risus, prouerb. 34 184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31. 34
Copię cornu, prouerb. 321. 363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis siue Pelopis filia ibid.

Cornua

Cornua syllogismi 244
Corona muralis, obsidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κορωνίδοι 34
Corybantes 710
Κορυφαγώη Minerua 198
Cossæi ab Alex. Magno fracti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρονομία 179
Cribro vaticinari, prouerb. 533. 586
Crocodilos facere 244
Crœsus apud inferos pauper 239. 246
Crœso opulẽtior, prouerb. 109
Cuma Homeri patria (889
Cupido quomodo pingi solitus 141. 191. 208
Cupido Iapeto senior 189. cur Musas, Mineruá & Dianam nõ feriat 206. 207. 212
Cupidinẽ etiá dijs imperare 205. 206. 208
Curetum sagittæ 69
Currus bouem trahit, prouerb. 254
Cybelum oppidũ 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanũ in aues conuersis fabula 814. 817
Cyrus rex 478.

D

DAdis festum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damasias athletæ 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614
Damoxenus palęstrita (242
Danai regis ortus, progenies, casus 141
Danaidũ pertuso dolio aquam haurientium fabula 141. 278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexándro subactus 296

Delati

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius 470
Delphines ἐπάνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίκαια iniuria affectum à τοῦ 81. 86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Democratia 479
Demonax 605. cæsus 611
Demosthenes βίβλων 365
Demosthenis celebritas 11. 22. 139
Demosthenis encomiũ 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiũ 91
Deus qualis 684. vnde sit, aut vbi fuerit cùm omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiũ, cibus, potus 710
Deorum gentiliũ scelera, vanitas 3. 158. 173. 183. 184. 683. 703
Deos ex hominib⁹ facientium vanitas 292
Dijs nõ esse curæ mortalium res 684
Διαβάθρα 866
Διαβολὴ 866
Dialectici à luna accusati 700. 702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207. 210. 212
Dianæ natiuitas, virginitas, facta consueta 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidiũ facti qui cœpit habet 419
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hæreditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanꝰ Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852.867.868. eiusdẽ latumię 351. 366
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203.204
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς δὶς πατῶν, prouerb. 32.34.380.387
Diuinandi artis origo 523.531
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 40. 50.246.quibus potissimùm obueniant 87. 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87.88.140. cur tantopere amentur , ibid.
Diuitiarũ vsus 87.101
Diuitiarũ comites 112. imago 104.359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quá amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum fastus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templũ 706
Docto indigna aulica vita 300.301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & máſueti in Pella 530
Dracon Atheniẽſes iureiurando cuiuſmodi adſtrinxerit 844
Druidæ Gallorum ſacerdotes 806.

E

EChini ſeniores teſta aſperiore 455
Echo nympha 460. 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrũ, Phaëthontis ſororũ lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298.299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elyſius campus 786. 797. 800
Ἐμβρόντηθι, ἐμβροντᾶσθαι 719
Empedocles ad lunam ſublatus 690. 718. in crateres Aethnę precipitatus ibid.
Encauſtice 19
Ἐντελίχεια pro ἐνδελίχεια 81.86
Ἐπαγωγὴ 867
Epaminondæ ſtudium muſicæ 779
Epaphus Aegypti rex 140
Epheſi Dianæ templũ celeberr. 706
Ἐπίσαγμα 930
Ἐφέσιος Iupiter 88.137
Ephialti in cœlũ aſcenſus 705
Epheſum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accuſantur 673.712.715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550. 584
Epicuri ſententiarũ liber ab Alexándro cõbuſtus 569
Epidauri templũ Aeſculapij

sculapij 22. 587
Epigrammatum vana gloria 795. 804
Epimenidis historia 94. 139
Epimetheus 32
Epitaphium 804. 805
Ἐφίαλτης 88. 138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inf. 672
cum Esca simul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 306. 362
Ἐυκορυθιομαχία 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249. 911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμονες 718
post Euentũ etiá stultos sapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526. 583
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795. 804
Exequiarum superstitiones 790. 797
Exilium qualis pœna 879.

F

FAbij Maximi de repub. defendẽda augurium 928. 929
Fabri lignarij vno oculo clauso rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularũ omniũ summa ac sylua vbi potiss. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati necessitas 377.
Felices qui 48. 50
Felicitatẽ ex collatione infelicitatis optimè intelligi 172
Ferales cœnæ 804
Ficulni ligni fumo molestiss. 588

Filij

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finib⁹ doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369. 386
Fluuij infernales qui 784.799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis cõparati homines 699
à Formicis nati Mirmydones 700.719
Formosi ridentur 242
Fortitudo paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40.239. 274
Fortunæ necessitas ineuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 94
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795.805
Funerum diuersæ species & nomina 804. fercula ibid. superstitio & luxus 62.73. 797
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G

GAlli ab Hannibale victi 282
Gallinaceum lac, prouerb. 321
Gallorum gallinaceorũ pugna 776.780
Γάμμα literæ cum Δέλτα certamen 77. item cũ λάμβδα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometrę ridętur 681
Geometria philoſophiæ anſa 779
Geryon triceps, & ſenis manibus, amicitię typus 668. tricorpor 672
Geryonis armēta 807
Getæ 696
Γηγενὴς Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycō draco 542. 565
Glyphice 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciælaus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777
Græculus 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726 (665.
Gyndanis amicitia

H

HAeredipetæ notati 107. 128. 144. 249. 280
Hęreditatū captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cū eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciēdi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus 852. 868
Hercules cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cōuiuio deorum 719. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctiꝰ 15. 24
Hercules Gallicꝰ 806. 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19. 20
Herculẽ Ogmiũ eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus diues 263
Hermotimi Clazomenij animæ à cõrpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynicꝰ 693
Heroës 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellũ oritur, prouerb. 531.586
Hinnulus leonem, prouerb. 262.263
Hippo dæmon 718
Hippocentauri, prouerb. 30.34
Hippoclides nõ curat, prouerb. 385.388. 812.813
Hyppolyte Amazonũ dux 764.780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & vtiles, aut cõtrà 522. 523
Histriones qui, & vnde dicti 72. 712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889. 890. 928 natalis à poëtis celebratus 884. 928. statua 885. vita à quo descripta 797. 927
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cõparati 699

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute, nō fraude contendendū 867. 877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88. 137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483. 926. 927
Humanarum rerū vanitas 264. 677. 693
Humanitas 8. 13. 20
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hypermneſtra ſola ex Danai filiabus viro ſuo parcit 141.

I

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defletū 803
Iactantia diuitiarū comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icaromenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorū doctrina ridetur 680. 683
Idiotæ 783. 798
Ignorātia 837. 863. calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164. 175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimē nō excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios typus, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē verſi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio cōtra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum ſuperſtitiones 757.787. 800
Inferi an ſint, & de eorum pœnis 797
Inferorū flumina 784. 799. iudiceſ ibid & 785. locus 797. reſpub. & regnum qualiter cōſtitutum 783
ad Inferos deſcēſus facilis, regreſſus non item 293.798
Ingratitudo 88.93
Ingratitudinis actio 506. 521
Inſaniæ futuræ ſigna 484.489
Inſaniæ genera, diuerſa nomina, & cauſæ 518
de Inſecabilibus doctrina philoſophorū deriſa 680
Inſidiæ, calumniæ comites 842
Inſomnium quid 22
Inſtita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi ſolita 841. 865. eius domus ibid. ſigna 175.488
Inus filius à delphinis in Iſthmum portatus 235
Iocaſta Creontis F. 864
Iolaus ſenex in iuuenē reſtitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Ioualia Athenis intermiſſa 705
Iphigenia à Pilade & Oreſte è Tauris abducta 596
Iſis 141
Iſmene 366
ad Iſſum pugna 283. 285
Iſthmus Peloponneſi 279
Iudicandi mos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211. eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victo 205. 206.211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198. 209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88. 137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 320
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838. 864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381. 751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literæ cũ Gãma certamen, item cum Rho 76. 77
Lampichus Geloorũ tyrannus 266. 272
Lapidicinæ Dionysij carcer 351. 366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351. 366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto, non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431. 432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295. 299. 800

Leucanor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumniæ antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in acie deserere, proverb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro concumbẽtis festum 8. 562
Lunæ à terra distantia 674. diuersoriũ 688. querela, de philosophorum contumelijs 719
Lunam incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege superstitiones funebres sublatæ 72. 797
Lydia ab Alexãdro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 141
Lyra post cœnam circumferri solita 779
Lyra piscis 153
Lysimachus poëta τ ρ σ sæpe vsus 79.

M

MAcẽtę amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus 528
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192. 194
Malos melioribus ſucceſsibus vti 88. 95. 108. 142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mádragora ſopitos expergefacere, prouerb. 908. 930
Manes poſt hác vitam vbi, & quid pati credendum 783. 796. 799. 805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine vict9 206. 211
Martis alea incerta 847. 866
Maſtera 654
Mathematici àluna accuſati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644. 655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiuſdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicus Alexãdri paraſita 864
Medorum fuga 283
Meduſę caput à Minerua geſtari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Meleſigines cur dictus Homerus 929 930
Meletes flu. 890. 929
μίνιθα 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto ſepultus, oriente ſole vocem edere ſolitus 625. 670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos deſcenſus 240. 673

Mercede ſeruientium conditio 367
Mercurius furti autor & præſes 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulũ ſurripit 193. teſtudinis inuentor 194. Item eloquentiæ ac diſciplinarũ præſes 370. 386. ſuperorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194. typus & catena 386. 807. 813
ſub Mercurij ſidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroës rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo deriſus 246. res Phrygũ 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades, p ditionis inſimulatus 861. in carcere mortuus 870
Minerua artium præſes 211
Minerua Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Iouis capite nata 197. Gorgonẽ in pectore geſtat 207. vbi & quando apparuerit 209. eius ortus & fabula ibid. cur caſtã eſſe veteres tradãt 210. cur â Cupidine non expugnatã 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Miſanthropꝰ Timõ 87
Mœrichus 275. 279
μόγις, μόλις 77
Mollicies diuitiarũ comes 113
Moly quid 21
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 73
Momo ſales nigri, vt Mercurio albi 584
Monarchia 467. 478
Monumenta perennia quæ 804

Morde-

Mordere labra 869
Mors non metuenda 782.797
Mors omnia tollit, & ſummis infima ęquat 238.264 274
Mors ſomni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid ſentiant, & quibus rebus oblectentur 782.797
Mortuos ſepeliẽdi varij apud diuerſos modi 794.795
Muliebri veſte virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & â quo factus, eiusque finis 678.282
Mundi cõtemptus 801
Mundi ſpectaculũ propoſitum 693
Mundi an plures 683
Muſæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207.211
Muſas cur caſtas, veteres fingant 210
Muſarum filij ibid.
Muſca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muſcæ encomion 822
Muſca impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Muſca elephantem facere, prouerb. 831
Muſcarum ſpecies ib.
Muſica philoſophię anſa cur dicta 779
Muſica iuuenum mens primùm imbuenda 746. 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimꝰ inter literas locus 152
Mutus magis cõtra piſces, prouerb. 153
μυκ]ικείζω, ἀν]ιμυκ]ικείζω 33
Myrmidones è formicis nati 700. 719
μύρμηξ ibid.
Myron ſtatuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Ariſtidis neptis 157.

N

NAsus irrisioni dicatus, nasuti 34
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ descriptio 303
Nécessarij qui 805
Nectar deorum potus 710
Neimeorũ corona 727
Nemesis dea 387
νεφελογερέτης 88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Nestoris eloquentia 809
Ne quid nimis 843
Niobe in saxum 13.22. 805
Nireo formosior 109
Niuis causæ 679.711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Nosce teipsum 248
Nouendiales ludi 804
Nox scelerum testis 702
Numerum esse deum asserentes ridentur 684.

O

OBsidionalis corona 427
Obtrectationem audienti quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 400.401.451
Oceani nomine quid ppriè intelligatur 289
Ocium multorum malorum causa 208
Oculus naturæ speculum 155
Oedipi cum matre cõgressus 357. eiusdem liberi 366. genealogia 864
Oestrum, œstroperiti, prouerb. 867
Oleũ muscis letale 825
Oleo cur veteres se vngere soliti 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãd. mater, an ex Dracone conceperit 291.530. 586

Opulen-

Opulentiæ imago 359
Oraculum 23
Oracula ficta 552.534. 535
Ordinem deferere, ducere,&c. puerb. 384. 868
Oreſtis templum,&res geſtæ 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificẽt 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Oti in cœlum aſcenſus 795.

P

PAlamedes Nauplij filij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palęphatus muſæ filius 210
Palæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vetitum 49
Pancratium quid 726. 777.780. cuius vſus 751
Pan, eiuſque terriculamenta 441.478.710
Paphlagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532.534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 870
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492.521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 116. 143. cũ diuitijs collatio 125. comites 114
ne Paxillus quidem reliquus, prouerb. 80
Pecten piſcis 153

Pega-

Pegasus 22
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexâdri successor 292.297
Pergami Aesculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quâdo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accusati 712
περιπλοκή 778
Peristiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Persæ ab Alexand. superati 298
Persarum mos, è longinquo adorandi seu salutandi 55. item in sepeliendis mortuis 794.802
Persepolis ab Alexandro direpta 297
Phædræ in priuignum calumnia 860.869
Phaëthôtis fabula 217. 220.814
Pharia turris in cœlo conspicua 689
Phidiæ Iupiter 7
Philiades assentator 127
φιλία & Iupiter 88.122
Philomena cum sorore in auem versa 366
Philosophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philosophus à tyranno quid differat 437. quid à sophista 780
Philosophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recusat 851.867. ob libertatem in latumias conijcitur 366
Phineo infestæ Harpyiæ 105.140.141

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784.799
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectæ comes 355.366
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 7.9
Polymites 366.
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφωνία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnum, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109.141
Pallidus & claud⁹ 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorũ descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσκυνῆσις 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Græcos 744. cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795
Pyrrhous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 279
Python serpens ibid.
orator 888.913.929.

Q

QVadriga bouẽ trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380. 381
Rerumpub. formę tres 478
Reus pari benignitate audiendus, qua actor 844
Rex verè quis 362. à tyranno quid differat 467
regis plures oculi 362
regum negotia qualia 694
regibus plurimæ & lõgæ manus atq; aures 458
Rhadamantus, & cur iudex infernalis 785. 799
Rhãnusia Nemesis 387
Rhea deûm mater 69. 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores q̃stuosi 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717
ῥῶ pro σίγμα 81
τῶ ῥῶ cum lambda certamen 76
Ridendi phrases & prouerbia 33.34

Ridicula quæ 54.73
Robur paupertatis comes 114
Romanorũ mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559.

S

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumovesci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
Σαπίλω 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlcisci, exẽplo pernicioſum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem venerentur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ veneno

neno tingi ſolitæ 69
Scytharum oratio 634. 669. in tergore bouis ſedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & ſepeliendi conſuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales ſecundo dignitatis loco inter literas 78.85
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuerſas gentes 794.801. 802
Sethinæ quæ olim Athenæ 72
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falſum oraculum redditum 552
σεῦτλον pro τεῦτλον 80
Sigilla è rebꝰ obſignatis integrè tollẽdi artes 544
σῖγμα literæ aduerſus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio exulare debet 166
Silentio prætereuntes res neceſſarias puniendi 747
Silenus in deorum cõuiuio cordacem ſaltat 711
Silicernia 804
Simia Cleopatræ ſaltãs 374
Simonides literarum inuentor 77
Simpludearia funera 804
Simylus 613.617
in Sinum proprium inſpuere, prouerb. 315
Sirenum hiſtoria 861. 870
Siſinnis cum Toxare amicitia 661. monomachia 663
σμαράγδος dictionis, orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889.929
σμύρνη 81
Socrates è ſtatuario philoſophus 11. 22.
ſeditionis falsõ inſimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 478. de iureiurando 844. de alédis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiũ quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 694
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyránis 531. 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinẽ & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
σφόδιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749. hiſtrionis 712
Traſimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ prẽmium 399.428.463
Tyrannis quib. potiſs. rebus contineatur 435. à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium ſiue natura 436. nomẽ cui potiſs. competat 457
Tyranno dignum ſupplicium quale 407
Tyránus prodigioſum animal 459
Tyrus peninſula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430.453.469
per Ventum & Acinacem iuramentum 637.671
Venus à Cupidine victa 205. 206. 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 718
Veſtam amore non capi 210
Veſtem alieni ſexus induere prohibitum 867.868
Veſtium luxus 48
Victimarum ſanguine deos veſci 710
Victus intemperantia 49.64
Vincendum virtute, nõ fraude 849.867
Vindictæ cupiditas 167
Viri vſus 204.327
Violentia diuitiarum comes 122

Viro-

Virorum corpora à fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum 22
Vita mortalium qualis 677
Vitæ humanę cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 701. testis nox 702
Vlysis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlysis cum Cyclope gesta 222
Vlysis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 155
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptate omnia domare 222
Voluptates veræ ex philosophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo superandæ 53
Voluptatum solœcismus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quæ 907
Vulgi appellatio 530. inscitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430. 431
Vxore quomodo vtendum 103.

X

Xanthippe Socratis vxor 152. 157
Ξύλον lupiter 88. 137
Xy furripuisse dictiones quasdam ω Sigma 81.

Z

Ariaspe oppidum 298
Zenophantes 258
Zenothemis 620
Ζεὺς vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
ζημία iniuria affectum à τοῦ 81. iniurium in Sigma 75. 81. 85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.